

САДРЖАЈ:

I УВОД	4
II ЗАКОНСКИ, СТРАТЕШКИ И ПЛАНСКИ ОКВИР	4
III ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШУМСКОГ ПОДРУЧЈА	5
3.1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ	5
3.2. ПРИРОДНЕ И КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА	5
3.2.1. <i>Орографски услови подручја Националног парка Тара</i>	5
3.2.2. <i>Хидрографски услови</i>	6
3.2.4. <i>Климатски услови</i>	6
3.2.5. <i>Биотички услови</i>	10
3.3. НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА	11
3.4. ПРИВРЕДНО-ЕКОНОМСКЕ ПРИЛИКЕ	11
3.5. ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА	12
3.6. КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ВРЕДНОСТИ	12
3.7. ДРУГИ ПОДАЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПРИКАЗИВАЊЕ ОПШТИХ КАРАКТЕРИСТИКА ШУМСКОГ ПОДРУЧЈА	13
IV ПРИКАЗ И АНАЛИЗА СТАЊА ШУМА	18
СА УТВРЂЕНОМ ОПТИМАЛНОМ ШУМОВИТОШЋУ	18
4.1. ОБЛИК СВОЛИНЕ	18
4.2. ЗЕМЉИШТЕ И ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА	19
4.2.1. <i>Геолошка подлога</i>	19
4.2.2. <i>Земљиште</i>	19
4.3. СТАЊЕ ШУМСКОГ ФОНДА	22
4.3.1. <i>Стање шума по намени</i>	22
4.3.1.1. <i>Стање шума по глобалној намени</i>	22
4.3.1.2. <i>Стање шума по основној намени</i>	23
4.3.3. <i>Стање шума по мешовитости</i>	28
4.3.4. <i>Стање шума по врстама дрвећа</i>	30
4.3.5. <i>Стање по састојинској припадности (категоријама шума)</i>	31
4.3.5.1. <i>Висока једнодобна шуме букве</i>	35
4.3.5.2. <i>Висока разнодобна шуме букве</i>	36
4.3.5.2. <i>Висока шума букве и црног граба</i>	37
4.3.5.3. <i>Висока шума цера</i>	37
4.3.5.4. <i>Висока шума сладуна</i>	38
4.3.5.5. <i>Висока шума китњака</i>	39
4.3.5.6. <i>Висока шума брезе и јасике</i>	40
4.3.5.7. <i>Висока шума јавора и белог јасена</i>	41
4.3.5.8. <i>Висока шума јеле, смрче и букве</i>	42
4.3.5.9. <i>Високе шуме борова</i>	42
4.3.5.10. <i>Висока шума оморике</i>	44
4.3.5.11. <i>Вештачки подигнута састојина осталих лишћара</i>	44
4.3.5.12. <i>Вештачки подигнуте састојине смрче</i>	44
4.3.5.13. <i>Вештачки подигнута састојина борова</i>	45
4.3.5.14. <i>Вештачки подигнута састојина осталих четинара</i>	47
4.3.5.15. <i>Вештачки подигнута састојина оморике</i>	47
4.3.5.16. <i>Изданачка шума букве</i>	48
4.3.5.17. <i>Изданачка шума цера</i>	49
4.3.5.18. <i>Изданачка шума сладуна</i>	50
4.3.5.19. <i>Изданачка шума китњака</i>	51
4.3.5.20. <i>Изданачка шума багрема</i>	52
4.3.5.21. <i>Изданачке шуме граба</i>	53
4.3.5.22. <i>Изданачка шума осталих тврдих лишћара</i>	54
4.3.5.23. <i>Изданачка шума осталих јове</i>	55
4.3.5.24. <i>Девастиране састојине</i>	56
4.3.5.25. <i>Шикара</i>	57
4.3.6. <i>Дебљинска и добна структура</i>	57
4.3.6.1. <i>Дебљинска структура</i>	57
4.3.6.2. <i>Добна структура</i>	58
4.4. ОТВОРЕНОСТ И ОПТИМАЛНА ОТВОРЕНОСТ ШУМСКОГ ПОДРУЧЈА	59
4.4.1. <i>Спољашња отвореност</i>	59
4.4.2. <i>Унутрашња отвореност</i>	59
4.5. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ И ХРАЊИВОСТ ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА	60
4.5.1. <i>Фитопатолошки услови</i>	60
4.5.2. <i>Ентомолошки услови</i>	62
4.5.3. <i>Храњивост шумског земљишта</i>	64
4.6. УГРОЖЕНЕ ВРСТЕ ШУМСКОГ ДРВЕЋА ЖБУЊА И ОСЕТЉИВИ ЕКОСИСТЕМИ	64
4.7. ЗАШТИЂЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ	65
4.8. МРТВО ДРВО	75
4.9. УГЉЕНИК-СТАЊЕ И ПРОМЕНЕ	75
4.10. ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ И ЛОВНА ФАУНА	76
4.11. ПРЕДЕОНЕ ВРЕДНОСТИ И МЕСТА ОД КУЛТУРНОГ И ИСТОРИЈСКОГ ЗНАЧАЈА	78
4.12. ЕРОЗИЈА И ДРУГИ УГРОЖАВАЈУЋИ ФАКТОРИ	79
4.12.1. <i>Ерозија земљишта</i>	79
4.12.2. <i>Антропогени угрожавајући фактори</i>	79
4.12.3. <i>Угроженост од утицаја стоке</i>	80
4.12.4. <i>Угроженост од пожара</i>	80
4.12.5. <i>Остали угрожавајући фактори</i>	81
4.13. ВРЕДНОСТ ШУМА	84

4.13.1. Вредност шума у државном власништву	84
4.13.2. Вредност шума у црквеном власништву	85
4.13.3. Вредност шума у приватном власништву	86
4.14. Други подаци од значаја за приказ стања шума	87
4.14.1. Стање семенских објеката и расадничка производња	87
4.14.2. Стање шума у односу на природност	88
V ПРЕГЛЕД ДОСАДАШЊЕГ ГАЗДОВАЊА	89
5.0. Уводне напомене	89
5.1. Планирање газдовања шумама	89
5.1.1. Формирање шумског подручја	89
5.1.2. Историјат уређивања шума	90
5.2. Промене шумског фонда	92
5.2.1. Промена шумског фонда по површини	92
5.2.2. Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту	93
5.3. Досадашњи радови на гајењу шума	93
5.4. Досадашњи радови на коришћењу дрвних производа	94
5.5. Досадашњи радови на производњи шумског репродуктивног материјала	94
5.6. Досадашњи радови на заштити шума	95
5.7. Коришћење недрвних производа и услуга шума	95
5.8. Шумске комуникације и отворености шума	95
5.8. О осталим инфраструктурним објектима	95
5.10. О управљању заштићеним добрима	96
5.11. О тржишним приликама у односу на производе и услуге шума и услуге у шумарству	96
5.12. Организација јавне шумарске службе и сопственика шума	96
5.13. Финансирања и инвестиција у шумарству	97
5.14. Сарадња са другим органима и организацијама	98
5.15. Истраживања у шумарству	98
5.16. Анализа досадашњег газдовања шумама	99
VI ОПШТЕ СМЕРНИЦЕ РАЗВОЈА, ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ШУМА, ИЗБОР ФУНКЦИЈА И НАМЕНА ШУМА ..	99
6.1. Дефинисање приоритета општих смерница развоја, циљева и мера за унапређење шума	99
6.2. Преглед функција шума по основној намени	100
6.3. Утврђивање функционалних просторних целина	101
6.4. Дефинисање стратешких приоритетних циљева газдовања наменским целинама	102
VII НАЧИН ГАЗДОВАЊА ШУМАМА, ОПШТИ ЦИЉЕВИ, УЗГОЈНЕ И УРЕЂАЈНЕ МЕРЕ	103
7.1. Мере и задаци на унапређивању, очувању и заштити шума кроз шумарску праксу	104
7.1.1. Узгојне мере	104
7.1.2. Уређајне мере	105
7.2. Мере и задаци на обезбеђивању и унапређивању функција Националног парка	106
7.2.1. Мере на заштити, одржавању, праћењу и унапређивању природних вредности	106
7.2.2. Мере и активности на заштити природе	107
7.3. Смернице за реализацију предвиђених мера	107
7.4. Забрањене радње и активности	113
VIII ДИНАМИЧКИ ПЛАН ОДРЖИВОГ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА	113
8.1. План гајења шума	113
8.1.1. План обнављања и подизања нових шума	113
8.1.2. План неге шума	115
8.2. План производње и биланса шумског репродуктивног материјала	118
8.3. План коришћења производа од шуме – дрвета	118
8.4. План заштите шума	122
8.4.1. План заштите шума од биљних болести и штеточина	123
8.4.2. План заштите шума од пожара	123
8.5. ПРОЈЕКАТ КОРИШЋЕЊА ШУМА (НЕДРВНИХ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА ШУМА) И УНАПРЕЂЕЊА ТРЖИШТА ПРОИЗВОДА И УСЛУГА ШУМА	124
8.5.1. Пројекат коришћења недрвних производа и услуга шума	124
8.5.2. План ловног коришћења	125
8.6. ПРОГРАМ ОТВАРАЊА ШУМА И ИЗГРАДЊЕ И ОДРЖАВАЊА ШУМСКИХ КОМУНИКАЦИЈА И ДРУГИХ ОБЈЕКТА У ШУМИ	126
8.7. ПЛАН ИЗГРАДЊЕ И ОДРЖАВАЊА ОСТАЛИХ ИНФРАСТРУКТУРНИХ ОБЈЕКТА	127
8.8. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ЈАВНЕ ШУМАРСКЕ СЛУЖБЕ И ПОДРШКЕ ОРГАНИЗАЦИЈИ ПРИВАТНИХ ШУМОВЛАСНИКА	127
8.9. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА САРАДЊЕ СА ДРУГИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	127
8.10. ПРОГРАМ ИСТРАЖИВАЊА У ШУМАРСТВУ	127
8.11. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ	128
8.12. ПЛАН УРЕЂИВАЊА ШУМА	128
IX ПЛАН ФИНАНСИРАЊА	129
9.1. ПЛАН ПОТРЕБНИХ СРЕДСТАВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА РАЗВОЈА ШУМА	129
9.1.1. Расходи за радове на сечи изради и привлачењу дрвних сортимената	129
9.1.2. Расходи за реализацију плана гајења и неге шума	131
9.1.3. Расходи за реализацију плана заштите шума	131
9.1.4. Расходи за реализацију плана ловног коришћења	131
9.1.5. Расходи за реализацију плана изградње и одржавања шумских саобраћајница и путних објеката	131
9.1.6. Расходи за реализацију плана изградње и одржавања осталих инфраструктурних објеката	132
9.1.7. Расходи за реализацију Програма газдовања шумама сопственика	132
9.1.8. Расходи за реализацију планова газдовања црквеним шумама	132
9.1.9. Средства за репродукцију шума	132
9.1.10. Накнада за посечено дрво	132
9.1.11. Расходи за израду Плана развоја шумског подручја	132
9.1.12. Расходи за уређивање шума	132
9.1.13. Расходи за финансирање општих трошкова пословања ЈП Национални парк Тара	132
9.2. ПЛАН ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА	132
9.2.1. Приходи од продаје дрвних сортимената	133

9.2.2. Приходи од накнада за коришћење подручја Националног парка Тара.....	134
9.2.3. Приходи из буџета Републике Србије.....	134
9.2.4. Приходи од осталих делатности.....	134
9.3. ОЦЕНА ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВОДЉИВОСТИ ПЛАНА	134
9.4. ДРУГИ ПОДАЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПЛАН ФИНАНСИРАЊА	134
X ПРОЈЕКЦИЈЕ ОЧЕКИВАНИХ ЕФЕКТА	134
XI ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА РАЗВОЈА.....	135
XII ПРИЛОГ ПЛАНА РАЗВОЈА	136
ТАБЕЛАРНИ ДЕО.....	137

I УВОД

Национални парк Тара се налази на територији Општине Бајина Башта, и обухвата 10 катастарских општина (Јагоштицу и Растиште читавом површином, а делом још Заовине, Коњску реку, Бесеровину, Зауглине, Малу реку, Рачу, Перућац и Солотушу.

Национални парк основан је 13. јула 1981. године (Закон о Националном парку Тара, Сл.гл.СРС 41/81).

29. јула 1988. године Скупштина СР Србије је донела нови закон о Националном парку Тара којим се: „...део подручја планине Таре, као просторна целина, са посебно очуваним и вредним шумама природног састава и изузетног изгледа, објектима изворне флоре, посебно Панчићеве оморике и изворне фауне, посебним природним вредностима, природним знаменитостима и реткостима и културно-историјским вредностима, ставља под заштиту...“ (Сл.гл. СРС 29/88).

Национални парк Тара обухвата државне шуме просторно организоване у газдинске јединице „Тара“, „Звезда“, Црни врх“, „Мелиоративно заштитне шуме Рача“ (део у ганицама НП Тара) и „Калуђерске баре“ (државно власништво), шуме сопственика са правом својине (у даљем тексту црквено власништво) обухваћене у газдинске јединице: „Шуме СПМ Рача“ и „Калуђерске баре-СПМ Рача“ и шуме сопственика на подручју Националног парка Тара.

Преостале шуме Општине Бајина Башта, које су ван подручја Националног парка Тара државне (газдинска јединица „Комуналне шуме“ и „Мелиоративно заштитне шуме Рача“ (део ван ганица НП Тара), као и шуме сопственика, такође су предмет овог Плана (видети поглавље 4.1. стр.17).

Овај План развоја израђен је рачунским свођењем података састојинске инвентуре, за шуме у државном и црквеном власништву, на почетну годину важења Плана развоја и инвентуре шума сопственика по методу узорних површина на пројектованој мрежи кластера 1x1 км (сваки кластер се састоји из четири примерне површине. Центар прве примерне површине налази на пресецима мреже кластера, односно у референтним тачкама, а остале три примерне површине су распоређене на врховима квадрата чија страница износи 200 метара).

Стратешка процена утицаја на животну средину Плана развоја подручја Националног парка Тара је саставни део овог Плана (у прилогу). Стратешка процена и Извештај о стратешкој процени усаглашени су са одредбама Закона о стратешкој процени на животну средину.

План развоја подручја Националног парка Тара израдио је радни тим Службе планирања и уређивања шума, ЈП „Национални парк Тара“, уз сарадњу других стручних служби и лица:

дипл. инж.шум. Александар Ђурић,
дипл. инж.шум. Милица Томић,
дипл.инж.пејз.архитектуре Ивана Кафецић,
дипл. инж.шум.Марија Којић,
дипл. инж.шум. Јелена Станковић,
дипл. еколог Маријана Јосиповић,
дипл. инж.шум. Владе Радовановић,
дипл. инж.шум. Душко Саковић,
дипл. инж.шум. Драгић Караклић

Приликом израде овог плана консултоване су релевантне институције и стручњаци из појединих области и то:
професор Др. Милан Медаревић – Шумарски факултет – Београд,
професор Др. Љубодраг Михаиловић – Шумарски факултет – Београд,
професор Др. Драган Карацић – Шумарски факултет – Београд,
асистент дипл.инж.шум. Драган Борота– Шумарски факултет – Београд,
мр. Брано Вамовић – Биро за планирање и пројектовање у шумарству – ЈП „Србија шуме“.

План развоја за подручје Националног парка Тара доноси се за период 2012.-2021. година.

II ЗАКОНСКИ, СТРАТЕШКИ И ПЛАНСКИ ОКВИР

План развоја шума у Националном парку Тара, као стратешки план газдовања шумама дефинисан је члановима 19., 20. и 21. Закона о шумама урађен је у потпуности у складу са доле наведеним законским актима:

Законом о заштити природе (Сл.гл.РС 36/09, 88/10 и 99/10-исправка);

Законом о шумама (Сл.гл.РС 30/10 и 93/12);

Законом о заштити животне средине (Сл.гл.РС 135/04, 36/09, 72/09, 81/09, 64/10, 24/11 и 121/12);

Законом о дивљачи и ловству (Сл.гл.РС 18/10);

Законом о заштити од пожара (Сл. гл. РС. бр. 37/88, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 и 111/2009);

Законом о планирању и уређивању простора (Сл.гл.РС 44/95, 23/96, 16/97 и 46/98);

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину (Сл.гл. РС 88/10);

Правилником о начину обележавања заштићених природних добара (Сл.гл.РС 30/92, 24/94, 17/96);

Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (Сл.гл. 5/10 и 47/11);

Правилником о одабиру критеријума за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување (Сл.гл. 35/10);

Стратешки оквир за израду наведеног Плана представљају одређења садржана у:

Шумарској политици Републике Србије (2005.);

Стратегији развоја шумарства Републике Србије (Сл.гл. 59/06);

Нацрту Програма развоја шумарства Републике Србије (2010.-није усвојен);

Стратегији просторног развоја Републике Србије (2009);

Просторним планом Републике Србије (2010),

Стратегији о заштити биодиверзитета Републике Србије (2010),

Националној стратегији одрживог коришћења природних ресурса и добара (Сл.гл. 33/12);

Акционом плану за биомасу од 2010.-2012 године (Сл.гл. 56/10);

и другим стратегијама актуелним и релевантним у планом обухваћеном подручју.

Плански оквир примарно је дефинисан:

Просторним планом подручја посебне намене Националног парка Тара (Сл.гл.РС 100/10)

Правилником о садржини плана развоја шумског подручја, односно плана развоја шума у националном парку (Сл.гл.РС бр. 145/14);

Нацртом Програма развоја шумарства Републике Србије (2010);

Подзаконски акт релевантан за заштиту природе, а којим се подручје Националног парка Тара дефинише као део међународне еколошке мреже је :

Уредба о еколошкој мрежи (објављена у Службеном гласнику РС бр. 102/2010);

На основу ове уредбе подручје Националног парка Тара идентификовано је као значајно у еколошком смислу, на основу међународних програма за идентификацију значајних подручја за птице ИВА, биљке ИРА и дневне лептире РВА.

Обавезујући међународни правни инструмент у области очувања природе је Бернска конвенција, чији је потписник и Република Србија (Сл.гл.РС бр. 102/2007). Шире подручје Таре је на основу ове конвенције сврстано у EMERALD мрежу која је састављена од Подручја посебно значајних за очување (Areas of Special Conservation Interest - ASCI).

III ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШУМСКОГ ПОДРУЧЈА

3.1. Географски положај

По свом географском положају ово шумско подручје се налази у западном делу Републике Србије у Златиборском Округу и простире између $43^{\circ} 57'$ и $44^{\circ} 01'$ северне географске ширине и $19^{\circ} 23'$ и $19^{\circ} 39'$ источне географске дужине од Гринича. Границе подручја се поклапају са границама општине Бајина Башта и оне су са јужне и југоисточне стране омеђене административном граничном линијом са Општином Ужице, даље се наставља административном граничном линијом са Општином Косјерић са источне стране потом североисточном страном са Општином Ваљево, северозападно са општином Љубовија и даље са западне и југозападне стране међудржавном граничном линијом са Републиком Српском (Босном и Херцеговином).

Национални парк Тара покрива главни део планине Таре, која се налази на крајњем западу Србије и захвата подручје ограничено лактастим током Дрине између Вишеграда и Бајине Баште. Планина Тара се на истоку, преко Калуђерских бара, наставља на висораван Поникве, при чему, овде њена граница иде долином Солотушке реке. У југоисточном делу та граница се спушта према Креманској котлини, а одавде на југу, преко Мокре горе до Рзава па реком до суве границе са Републиком Српском. Та граница представља истовремено и југозападну, па западну границу планине која, од ушћа Брусничког потока у Дрину, иде кањонским делом акумулације хидроелектране "Бајина Башта" (Перуђачко језеро) представљајући северну границу све до места званог Џанићи (некада засеок села Растиште), и даље у правцу истока језером до Перуђца. Даље са северне стране те на североистоку Тара је ограничена стрмим одсецима и подгорјем којима се спушта до долине Дрине односно бајинобаштанске долине.

Планина Тара припада делу старовлашких планина. У Србији овај део Старог Влаха, од долине Ђетиње преко Поникава, Таре (у ужем смислу) и Звезде, допире до велике окуке Дрине, а преко ње наставља се на Сушицу и друге огранке планине Јавор у Републици Српској.

Подручје Националног парка Тара заузима највећи део површине планине Таре тако да им се југозападне, западне, северозападне и северне границе подударају, источна је повучена више према планини, да би избегла насеља, а јужна граница је условљена административним (општинским) границама тако да се цела површина Националног парка налази у општини Бајина Башта.

Граница Националног парка почиње од ушћа Брусничког потока у реку Дрину (Перуђачко језеро) и иде у правцу тока и матицом бившег тока реке Дрине, односно државном границом Републике Србије према Босни и Херцеговини (Републици Српској), истом долази до контролно-информативног пункта на Перуђачком језеру. Одакле прелази на копно и иде у правцу југоистока обилазећи туристички комплекс „Језеро“ у Перуђцу и излази на пут Перуђац-Митровац и истим иде у правцу Перуђца јужно од насеља, долазећи до изворишта реке Врело. Даље у смеру истока кривудајући по дну перуђачких, бесеровачких и заугљанских страна до засеока Доња Копривна. Затим се ломи и иде правцем југозапад-североисток, настављајући према истоку међом између КО Зауглине и КО Рача, даље лактасто обухвата шумски комплекс око Српског Православног Манастира Рача и скреће у правцу југа. Граница у правцу југа кривуда до рачанског засеока Илијашевићи одакле скреће источно до Жлијепца, па наставља у правцу југоистока кроз КО Солотуша до границе са КО Биоска (општине Ужице). Даље граница наставља границом између општине Бајина Башта и општине Ужице, односно путем Поникве - Мрка коса - Калуђерске Баре на запад до раскрснице са путем Бајина Башта - Кремна, затим истим путем на југозапад до раскрснице пута Бајина Башта - Кремна - Митровац. Иде путем на запад до раскрснице пута за хотел „Тару“ и пута за Добро Поље. Одавде се граница поклапа са општинском границом Бајина Башта и Ужице до пута односно до међе КО Бесеровина, КО Кремна и КО Коњска река. Граница даље у правцу запада наставља преко Танкосиног гроба и даље кроз КО Коњска река оштро кривудајући обилази насеља све до Чемеришта, одакле се спушта према југу па поново путем наставља према западу преко круне бране пијаће хидроакумулације Крушчица. Граница наставља кроз КО Заовине, обухватајући Криве стране, а обилазећи засеок Караклије, па преко виса Кремен на северо-запад до Дикаве. Одатле граница наставља у правцу северозапада, пратећи државну границу и то границом КО Заовине и КО Влаовић (општина Вишеград), долазећи до тромеђе КО Заовине, КО Растиште и КО Влаовић. Од ове тромеђе граница иде даље у правцу северо-запада, границом КО Растиште и КО Жљоб (општина Вишеград), долази до тромеђе КО Растиште, КО Јагоштица и КО Жљоб. Од напред наведене тромеђе граница Националног парка продужава у истом правцу и то границом КО Јагоштица и КО Жљоб, долазећи до тромеђе КО Јагоштице, КО Жљоб и Брусничког потока. Од овог места граница наставља у истом правцу Брусничким потоком све до ушћа Брусничког потока у Дрину (Перуђачко језеро), одакле је и почео опис граница Националног парка.

3.2. Природне и климатске карактеристике подручја

3.2.1. Орографски услови подручја Националног парка Тара

Стварање планине Таре, према геолошким формацијама и њиховим тектонским односима, почело је пре тријаске периоде, а у еволуцији рељефа издвајају се две периоде, а по наводима др. Милоша Зеремског: "Први период изграђивања палеорељефа трајао је од почетка терцијера до краја доњег миоцена када су се смењивале фазе епирогеног издизања и фазе мировања. Друга периода стварања неорељефа траје од средњег миоцена до данас. Почетак ове периоде означен је пиратеријом долине Крње јеле (долина између Митровца и Металке у Заовинама) и епирогеним покретима. Тим је покретима планина Тара регенерисана и тиме је омогућена активност ерозивног процеса. Пошто су тектонски елементи рељефа веома слабо очувани, то, по свом општем изгледу планина Тара представља типично ерозивни облик".

Основни литолошки састав чине средњи и горњи тријаски кречњаци, серпентинисани перидотити, амфиболити и терцијерни седименти.

У кречњачком делу Таре од почетка другог ерозионог процеса па до данас доминантан је крашки процес. Њиме је потпуно уништена тања кречњачка маса у јужном делу површи (Калуђерске баре и Шљивовица). Ту је крашки процес у завршној фази и почиње флувијални који је изражен радом површинских и подземних водених токова. У средњем делу површи и северном одсеку су моћни кречњачки слојеви и то су поједини крашки облици више одмакли у свом развоју, и ако не постоје сви облици у серији од шкрапа ка облику крашких поља. За Тару су типичне вртаче које се срећу по читавом масиву, а њихови низови су спајањем формирали суве долине као што су: Митровац, Брањевине, Барски до и др. Присутне су и дубоке јаме „звекаре“; сипари и точила настала механичким распадањем стена на стрмим странама. По ободу платоа изражени су остеоњаци и стеновите литице, а срећу се и пећине као облици подземног рељефа и неколико крашких врела.

У геоморфолошком смислу Тара представља природну спону са Златиборским масивом и Мокрогорском котлином и композицију планинских заравни и узвишења (чије су највеће висине до 1591 m), рашчлањених дубоко усеченим клисурастим речним долинама. Међу њима најмаркантнија је кањонска долина Дрине (тј. Перућачког језера) са моћним кречњачким одсечима високим и преко 1000 m, а истичу се и клисура реке Дервенте са стрмим стеновитим странама висине од 500 до 700 m, клисура реке Раче, кањон реке Бруснице.

Као очигледна и уочљива геоморфолошка изграђеност тарског масива истичу се следеће предеоне целине као што су: Тара у ужем смислу, Црни врх и Звезда. Релјеф Таре такође карактеришу јасно диференциране две површи. Виша површ има надморску висину око 1 200 m и нагнута је за око 5% према северу и североистоку тако да ова чињеница одређује претежне експозиције. Нижа, заравњенија површ има просечну висину око 1 000 m, заузима мање пространство од претходне и простире се углавном око Калуђерских бара.

Најдоминантнији врх подручја Националног парка Тара је Козји рид (1591m). Поред њега треба истаћи Мрку косу (1545m), Власнату главицу (1519m), Смиљево брдо (1445m), Витмировац (1376m), Црни врх (1251m), Велики крај, Тисово брдо-Репушњак (1352m), Букову главу (1391m) и др.

У делу Општине Бајина Башта ван граница Националног парка Тара могу се јасно разликовати две геоморфолошке целине. Прва је дринска долина, са котлинама мањих река Пилице и Рогачице. Друга је брдско до брдско-планинско подручје од Зарожја на северу преко Гвосца, Овчиње, Јакља, Јеловика до Заглавка на југу. У овом делу као доминантне врхове треба истаћи Беден (изнад Јаворског Осоја 1256m) и Свилену стену (на Гвоздачким планинама 1231m). Најнижу надморску висину подручје има на граници са Општином Љубовија на обали реке Дрине и то 209m.

3.2.2. Хидрографски услови

Река Дрина је главни водоток овог подручја, она великим делом својим „тзв. лактастим“ током ограничава Тару са запада и севера. Регионално посматрано сви водотоци Таре припадају сливу Дрине.

Са севера Тару ограничава Дрина односно Перућачко језеро, у једном делу, са изузетно стрмим, местимично вертикалним станама, високим од 800 до 1 000 m. Поред Дрине, хидрографску мрежу Таре чине бројни мањи водотоци: речице и потоци, међу којима треба истаћи: Брусницу, Дервенту, Галинску реку, Батурски и Караклијски Рзав, Вежању, Рачу и др. (укупне дужине око 115km). Треба напоменути да је централни плато Таре најсиромашнији водом и водоточима, где је вредан помена само Црвени поток.

Посебно треба истаћи доминантне вештачке хидроакумулације: Перућачко језеро (језеро Хидроелектране „Бајина Башта“) које је укупно дугачко 52km, а Национални парк Тара додирује обалом у дужини од преко 20km, као и реверзибилно језеро у Заовинама, као и мању акумулацију пијаће воде Крушчица.

Од крашких врела велике издашности истичу се Омарска врела, Јокића врело, Врело у Перућцу (које формира најкраћу реку у Европи дугу 365m, тзв. „реку годину“) и Лађевац.

Ван граница Националног парка треба навести Пилицу, Рогачицу, Дубрашницу, Дервенту, Овчињску и Гвоздачку реку

3.2.4. Климатски услови

Климатски услови подручја Националног парка Тара рађени су и анализирани на бази сталних и вишегодишњих посматрања на климатским и плувијометријским станицама које су се налазиле на самом подручју или у његовој непосредној близини, као и на основу периодичних компаративних микроклиматских запажања и мерења др. Душана Чолића вршених на појединим местима у подручју. Од климатолошких станица коришћени су вишегодишњи подаци станице Митровац (1 082 m надморске висине, 43°55' северне ширине и 19°26' источне дужине) која је вршила мерење температуре и влажности ваздуха, притиска водене паре, ваздушних кретања (ветра), облачности (сунчевог сјаја) и падавина.

Са метеоролошко климатолошког гледишта подручје Таре је врло интересантно због њеног географског положаја. Управо изнад Таре је граница на којој се сукобљавају топле ваздушне струје са југа и хладније са севера. Клима је, свакако, модифицирана под утицајем великих водених површина вештачких хидроакумулација на самој планини и у подножју. Због свега наведеног непроцењива је штета што су укинута метеоролошке станице подручја управо у моменту када су се створили услови ради којих је требало употпунити њихову мрежу.

Имајући у виду све специфичности климе планине Таре која се знатно разликује о климе Златибора на ком се налази најближа активна метеоролошка станица. Тренутно је у поступку поновно постављање метео станице на Митровца, али би било неопходно би било поставити нове метеоролошке станице и на Предровом Крсту, али и на Калуђерским Барама као и у планинским селима: Јагоштица, Растиште, Заовине, Зарожје, Солотуша, Заглавак, Јакаљ. Стога у овом Плану развоја шума у Националном парку Тара наводимо податке о клими мерене на метеоролошкој станици Митровцу на Тари у периоду 1981-1991. године, сматрајући да те вредности доста тачније осликавају климу овог подручја. Дат је и приказ података са метеоролошке станице на Златибору за период 2000.-2011. год. што нам даје слику о трендовима промена просечних температура и количине падавина током периода који засигурно важе и за подручје Националног парка Тара.

Топлотни услови

Просечна средња годишња температура ваздуха за шире подручје Таре износи 7,9° С. У току године средња месечна температура ваздуха варира од – 3,5° С (у јануару) до 17,3° С (у августу) што значи да амплитуда њеног годишњег колебања износи 20,8° С. Међутим, с обзиром на различите висинске услове појединих делова Националног парка и, нарочито, различиту конфигурацију терена, топлотни услови у различитим деловима масива су веома различити. Тако Митровац (1 082 m н.в.), на пример има месечну температуру ваздуха 5,0° С са варирањем у току низа година од 3,9 до 5,9° С. У току године најхладнији месец (јануар) има просечну средњу температуру –4,8° С (са варирањем од –9,5 до –0,8° С), а најтоплији месец (јули) 14,8° С (са варирањем од 12,3 до 16,3° С). Амплитуда годишњих колебања средњих месечних температура на Митровцу износи 18,8° С. При томе треба имати на уму да

је локација станице на Митровцу била на изразитом мразишту. Извесна одступања показују температуре обрачунате посебно за период од 1971. – 1980. године такође према подацима климатолошке станице Митровац.

У периоду од 1971-1980. године просечна средња температура ваздуха износила је:

месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	п.р.
t° C	-3,9	-2,1	0,6	4,2	9,8	12,4	13,8	13,4	10,3	4,9	1,4	-3,4	5,1

За период од 1981-1991. године просечна средња температура ваздуха износила је:

месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	п.р.
t° C	-3,7	-3,1	0,0	4,4	10,3	12,8	15,3	15,2	11,2	6,9	0,1	-2,4	5,6

Просечне месечне темпаратуре за период 2000.- 2011. год. – Метеоролошка станица РХМЗ на Златибору

месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	пр.год.
2000	-5,1	-0,5	2,5	10,6	14,2	17,0	18,3	20,3	12,9	10,4	8,4	1,4	9,2
2006	-4,8	-2,3	1,7	8,3	12,4	15,2	17,8	16,4	13,9	10,5	4,2	-0,1	7,8
2007	2,2	2,6	4,7	9,3	13,8	17,8	20,6	19,4	11,1	7,2	0,4	-3,1	8,9
2008	0,6	1,2	3,7	8,0	13,6	17,0	17,8	18,8	11,3	10,4	5,1	0,2	9,0
2009	-1,8	-2,0	1,7	9,7	14,3	15,5	18,7	18,3	14,3	7,6	6,7	0,6	8,7
2010	-2,6	-0,3	2,6	7,8	12,3	16,1	17,9	18,4	12,5	6,1	8,0	-0,4	8,3
2011	-1,4	-1,9	2,0	7,8	11,1	16,0	18,3	19,1	17,2	6,9	2,5	0,4	8,2

Из приложене табеле се може констатовати нагли скок темпаратуре у последњој години мерења нарочито у летњим месецима . Овако високе просечне темпаратуре у летњем периоду су праћене и изостанком падавина, што се може видети у наредној табели.

Разноликост температурних услова у појединим деловима Националног парка Тара приказује се са упоредним подацима метеоролошке станице на платоу Таре (Митровац) и у најнижим деловима Националног парка у близини Дрине.

Температурни подаци	Нижи појас Националног парка	Плато Таре
Средња максимална температура	4,0° C(I) до 28,7° C (VIII)	-0,4° C(I) до 21,0° C(VIII)
Амплитуда колебања	24,7° C	21,4° C
Средња минимална температура	-5,7° C(I) до 13,1° C(VII)	-8,5° C(I) до 8,4° C (VII)
Амплитуда колебања	18,8° C	16,9° C

Апсолутне максималне температуре -просек за период од 1981-1991. године

месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Најн. појас	18,2	21,0	24,1	28,5	31,0	37,5	37,5	38,5	37,5	30,6	25,5	21,5	38,5
Плато Таре	11,0	15,0	21,0	21,0	27,0	29,6	31,2	32,5	30,0	23,0	17,2	14,0	32,5

Апсолутне минималне температуре ваздуха -просек за период од 1981-1991. године

месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Најн. појас	-26,3	-15,0	-14,0	-2,0	-1,0	2,0	6,0	5,0	1,2	-1,6	-7,8	-23,0	-26,0
Плато Таре	-28,5	-30,5	-26,5	-13,5	-7,0	-3,0	0,5	0,5	-3,5	-7,2	-20,0	-25,5	-30,5

Средњи број мразних дана у години тј. дана са минималном температуром мањом од 0,0° C у нижим појасевима износи 86, а на платоу Таре 152. У нижим деловима Националног парка средњи број дана у години са јаким мразом, тј. минималном температуром нижом од -10° C износи 19, а на Митровцу 33. Ледених дана, тј. дана са максималном температуром мањом од 0,0° C има просечно у години 19 у нижим пределима, а 47 на Митровцу. Такозваних летњих дана, тј. дана са максималном температуром од 25° C или више, има просечно годишње 117 у нижим деловима подручја, а 28 на платоу. Такозваних тропских дана, тј. дана са максималном температуром од 30° C или више, има просечно годишње у Бајиној Башти 37, а на Митровцу 6.

Упоређивање режима топлоте ваздуха у најнижим деловима подручја и на платоу, односно у пределу Митровца, показује да се планински појас карактерише осетно хладнијом климом (његова средња годишња температура је за 5,5° C нижа од средње годишње температуре предела око Дрине), просечна месечна температура у току летње половине године (април-септембар) је нижа за 6,0° C, а исто толико је нижа температура два најтоплија месеца (јула и августа), док је за време зимских месеци (децембар-фебруар) за 4,3° C нижа. Међутим, климат планинског појаса се карактерише знатно мањим колебањима температуре у току године, односно равномернијим топлотним режимом. Тако је колебање средњих месечних температура мање на Митровцу него у Бајиној Башти за 2,3° C, колебање средњих екстремних температура је мање за 4,9° C, средњих апсолутних екстремних за 4,0° C и апсолутних екстремних за 8,0° C.

Мраз

Рани јесењи мразеви нису чести нити екстремно ниски те не представљају опасност за шумску вегетацију. кад почну изразити касно-јесењи и рано-зимски мразеви вегетациони период је практично већ завршен и само , али врло ретко, бивају угрожени још недовољно одрвенели летораста.

Већу опасност представљају касни пролетни мразеви који се повремено јављају не само у мају већ и у јуну месецу. У овом погледу највеће штете трпе пупољци и избојци, па и читаве олистале гране букве. Ређе су штете на јели јавору и смрчи.

Режим падавина

Режим падавина приказује се у наредним табелама, а обрачунат је на основу двадесетогодишњег мерења на метеоролошкој станици Тара-Митровац.

Месечне и годишње количине падавина у (mm): просек за период од 1981-1991. године

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
56,5	61,7	60,3	76,9	127,4	99,8	104,0	77,2	75,2	75,5	82,1	80,7	977,3

Висина падавина у % годишње суме:

просек за период од 1981-1991. године

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
5,8	6,3	6,2	7,9	13,0	10,2	10,6	7,9	7,7	7,8	8,4	8,2	100

Највише кише падне у мају, око 127 mm, што износи чак 13% од укупне годишње количине, а затим у јуну и јулу, око 10%. У осталим месецима падавине су релативно равномерно распоређене, до 60-80 mm, односно од 6-8% од просечне годишње количине.

Као још једна од карактеристика падавина приказује се вредност њихових максималних количина измерених у једном дану појединих месеци у посматраном двадесетогодишњем низу:

просек за период од 1981-1991. године

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4,5	6,0	5,9	5,2	4,8	8,5	0,3	2,7	6,6	9,8	5,4	6,6

Средњи број дана са падавинама је око 157 од чега се киша јавља 115 дана, са максимумом у мају, док је снег најчешћа појава у јануару.

Са аспекта анализе климатских карактеристика планинских региона интересантан податак је и број дана са појавом снежног покривача.

просек за период од 1981-1991. године

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
29,3	23,8	20,9	6,3	0,3	-	-	-	-	0,9	5,8	21,6	108,9

Знатан део годишње количине атмосферских падавина јавља се у облику снега. Први снег јавља се већ у октобру, а последњи редовно пада у априлу, мада није ретка појава и у мају. У појединим годинама краткотрајних снежних падавина има и у јуну и септембру. Снежни покривач лежи на тлу скоро читаву зиму без прекида, а на појединим заклоњеним положајима, на северним експозицијама, снег се задржава до краја априла па и дуже. Количина снежних падавина и задржавање снежног покривача од великог су значаја за шумске екосистеме Националног парка. Посебно је ово значајно за део подручја са крашким особинама подлоге где метеорска вода која падне у облику кише релативно брзо понире не обезбеђујући трајнију влагу земљишта. Снежни покривач омогућава поступније и трајније влажење тла, што је од посебног значаја за прве месеце вегетационог периода.

Просечне месечне количине падавина за период 2000.-2011.год– Метеоролошка станица РХМЗ на Златибору

месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	укупно
2000	52,7	69,2	69,3	58,7	77,1	67,4	68,8	22,5	161,6	58,1	69,0	74,3	848,7
2006	55,5	77,0	190,4	96,3	89,7	171,5	83,5	156,9	41,6	41,6	50,0	91,7	1145,7
2007	76,8	55,0	103,4	38,8	126,0	49,3	38,4	60,1	158,5	148,9	143,3	59,0	1057,5
2008	29,7	21,5	95,0	69,8	74,4	106,6	110,4	12,1	137,9	66,6	101,7	85,1	910,8
2009	60,0	89,6	111,8	30,4	109,7	215,2	123,6	93,8	54,8	168,5	124,9	96,3	1278,6
2010	55,2	108,9	53,5	76,8	87,1	176,6	67,1	93,9	108,6	101,0	82,8	107,1	1118,6
2011	40,0	53,5	52,9	40,3	156,1	115,0	155,2	9,1	87,4	39,4	2,5	84,3	835,7

Анализирајући табелу падавина праћену кроз године за сваки месец, карактеристично је истаћи велики дефицит атмосферских падавина у последњој години мерења који је далеко испод просечних вредности и уколико се настави овакав тренд може доћи до значјног нарушавања баланса еколошких фактора који је од пресудног утицаја за опстанак биљних заједница на овом простору. Високе температуре и дефицит влаге у земљишту најчешћи су узрочници физиолошког слабљења биљака које тако постају лака мета пре свега за инсекте и гљиве .

Релативна влажност ваздуха

Опште карактеристике плувијометријског режима, општа конфигурација терена, режим ваздушних кретања и количина магле утичу на режим релативне влажности ваздуха на овом подручју.

Притисак водене паре мерен је само у метеоролошкој станици на Митровцу где има просечну годишњу вредност 6,1 mm. Најмањи притисак у току године је у зимском периоду (3,1-3,7 mm), нешто већи је у пролеће (3,5-7,1 mm), а највећи у лето (9,1-9,9 mm). У току читаве летње половине године притисак водене паре износи просечно 8,1 mm.

Релативна влажност ваздуха у подручју Таре је знатна и износи просечно 83,4% годишње. Високе вредности влажности ваздуха су у свим месецима, а највише има децембар, новембар па јануар. Високу влажност ваздуха имају и летњи месеци. Тако јули има релативну влажност ваздуха 83%, а август 80%. У току читаве летње половине године влажност ваздуха је просечно 83%.

Осунчавање и облачност

Мерење трајања осунчавања (инсолације) у Националном парку вршено је само на метеоролошкој станици Митровац.

У наредној табели дужина инсолације приказује се са вредностима стварног, односно релативног трајања осунчавања.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Стварно трајање осунчавања у часовима:												
67,8	80,6	108,7	144,3	176,7	203,2	232,1	234,8	184,4	142,7	73,1	51,1	1699,5
Могуће трајање осунчавања у часовима:												
259,9	267,3	333,8	364,6	416,1	426,9	433,1	398,3	336,6	309,2	264,4	247,4	4057,6
Релативно трајање осунчавања у %:												
26	30	32	40	42	48	54	59	54	46	28	19	38

У току године, дакле, просечно трајање осунчавања износи 1699,5 часова што је 38% од потенцијалног трајања. У анализираном двадесетогодишњем низу најдуже трајање инсолације забележено је 1961. године са вредношћу од 1889,6 часова, а најкраће 1955. године свега 1479,1 час.

Посматрано по месецима најдуже трајање инсолације је у јулу и августу, са око 232, односно 235 часова или 54% односно, 59% од потенцијалног, док је за децембар карактеристично најмање трајање у просеку од свега око 51 час.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Средња дневна облачност												
6,6	6,6	6,4	5,9	6,0	5,4	4,65	4,1	4,4	5,6	6,7	7,2	5,8
Средњи број ведрих дана (N 2/10)												
4,2	3,4	5,0	4,4	4,5	5,0	8,2	11,2	9,4	6,9	3,6	3,6	69,4
Средњи број тмурних дана (N 8/10)												
14,0	12,4	13,0	9,4	10,5	7,2	5,6	4,6	5,8	10,0	13,2	15,3	121,0

Степен облачности у подручју планине Таре је уопште узето знатан у току целе године. Међутим, у току зиме је облачност приближно иста на читавом подручју. У пролеће је у планинском делу нешто облачније него у нижим деловима Националног парка, али је у летњим месецима на платоу Таре ведрине него у нижим пределима.

Како се из табеле уочава средњи број ведрих дана у току године је око 69, а као веома интересантан податак је релативно велики број ведрих дана у зимском периоду. Наиме, уколико се изврши поређење са планинском станицом Златибор где је број ведрих дана у јануару само 2,6, а на Тари 4,2, док је у фебруару на Златибору свега 1,8 а на Тари чак 3,4.

Магла

У базену Дрине, који лежи северно, североисточно и северозападно од масива Таре, скупљају се у току читаве године масе влажног ваздуха које се под утицајем локалних асцендентних ваздушних кретања, дижу увис према ивицама кањона, где бивају захваћене владајућим ветровима и највећим делом нанете на плато Таре и уз његове бокове. Услед тога је просечан број дана са маглom у овом подручју знатан и осетно је већи од броја таквих дана у нижим деловима Националног парка, али и у другим деловима Таре који нису на правцу кретања ових влажних ваздушних маса, односно до којих услови рељефа не дозвољавају да ове масе продру. Магле су на Тари заступљене највише оних дана када је влажност ваздуха у базену изнад Дрине знатна, а правац ваздушних кретања југозападан.

Годишње на платоу Таре има 86 дана са маглom, а просечно има месечно по 7,2 магловитих дана. Таквих дана има у току читаве године, што је веома значајно за општи степен хумидности овог подручја и за ублажавање температурних екстрема. Највећи број дана са маглom има новембар, затим јануар, март и децембар, најмањи број таквих дана имају јуни и август, а затим јули и септембар. У току летње половине године има 33 дана са маглom или просечно 5,6 магловитих дана.

Ваздушна кретања (ветрови)

Главни правци дувања ветрова на подручју Националног парка Тара су североисточни и југозападни.

Североисточни ветар има највећу частину у току читаве године 312% , а исто тако у свим годишњим добима – у пролеће 341% , у лето 286% , у јесен 293% и у зиму 330% .

Југозападни ветар такође веома често дува (244%) али му је частина просечно за 68% мања од частине северозападног. Частина дувања југозападног ветра по годишњим добима је: у пролеће 254% , у лето 168% , у јесен 240% и у зиму 317% .

Остали правци су сасвим незнатно заступљени (јужни са 80%, северни, југоисточни и северозападни са са 2%, источни и западни са по 1%) тако да се уместо њих јавља велика частина тишине (428% у току читаве године, 396% у пролеће, 536% у лето, 453% у јесен и 326% у зиму).

Јачи удари ветрова (олује) релативно нису чести у подручју Таре. Према шумскопривредној евиденцији највише ветролома и ветроизвала се јавља у фебруару – марту. Од појединих врста дрвећа највише страда јела (38% од укупне штете), затим смрча (29%), буква (28%), остале врсте су мање погођене.

Грмљавина

Грмљавина није тако честа појава на подручју Националног парка Тара и последице електричних пражњења у атмосфери (муња и гром) нису велике. У планинском делу подручја у години просечно има 15 дана са грмљавином док је у пределима ближим Дрини 21 дан. Штете од грома су релативно мале тако да годишње буде између 15 и 75 удара у стабла углавном јачих димензија. Гром најчешће удара у јелу (47%), затим у смрчу (33%), борове (13%) и најмање у букву (7%).

Општи услови климе

Клима масива Таре у целини карактерише се свежим до прохладним летом, доста хладном зимом и прилично незнатним годишњим колебањима температура ваздуха. Лето је практично продужено и на прве јесење месеце, а јесен је у целини топлија од пролећа, октобар је топлији од априла. Падавине су обилније и чешће у летњој половини године, нарочито у касно пролеће, споредни максимум је у касну јесен, зима је прилично сува, а минимум падавина је при крају зиме. Зима је на Тари доста снежна. Снег почиње да пада почетком новембра, а каткада и раније и задржава се на тлу и до маја. Дебљина снежног покривача достиже просечно 100 см. Овакав комплекс климатских карактеристика одређује режим **континенталне планинске климе**, која се приближава **субалпској клими**, али њеној нешто влажнијој варијанти. У поређењу са многим другим планинама у Србији Тара има израженију планинску климу, са свежијим летима и хладнијим зимама.

Наведени климатски услови оптимално одговарају развоју шумске вегетације, а као резултат повољних орографских, едафско-хидрографских, биотичких, а нарочито климатских услова, на Тари се појавила и до данас одржала, по врстама веома бројна флора и фауна. Изванредни климатски услови погодују за развој преко 1000 биљних врста (од тога 76 реликтних), 53 врсте сисара и 135 врста птица.

Актуелне убрзане климатске промене и колебања, којих смо сведоци значајним делом су последица човековог деловња на животну средину. Свакако да глобалне климатске промене имају свој битан утицај на шумске и остале екосистеме, на смањење виталности и нарушавање. Предвиђања говоре да ће глобално доћи до повећања температуре 1,5°C до 2025. године, а такође се очекује смањење падавина 5-15%, као и влажности 15-25%. Балканско полуострво спада у сушом јако угрожено подручје, (Драган Караџић, 2007. год.) Резиме негативних последица услед промене климе је у следећем: уследиће смањење падавина и влажности ваздуха, смањиће се влажност земљишта, скратиће се вегетациони период, чешће ће се јављати климатски екстреми, репродукција ће бити отежана, смањиће се здравствена отпорност, а учестаће појаве пренамножења патогених организама. Повећана емисија штетних материја у атмосферу На светском нивоу донето је неколико конвенција и протокола који стратешки дефинишу неопходност што рационалнијег коришћења шумских ресурса и усмеравања газдовања у циљу опстанка шума јер су и оне саме неопходне у регулисању климатских токова. Све на упућује да предстојећем времену максимално озбиљно приступимо подробним и стручним анализама климатских прилика у креирању планова газдовања шумских екосистема.

3.2.5. Биотички услови

По фитогеографском положају Национални парк припада **холарктичкој области, еуросибирско-северно-америчкој регији, илирској провинцији**. У висинском погледу заступљена су су два појаса: нижи шумски појас (у мањем делу) и појас горских и претпланинских листопадних и четинарских шума. Појас горских и претпланинских шума може се поделити на два појаса: доњи горски и горњи претпланински.

Живи свет овог подручја карактерише се специфичним, разноврсним животним облицима и формама. Главни тип животне заједнице сачињавају листопадне и мешовите листопадно-четинарске шуме.

Флора

На подручју Таре идентификовано је и описано преко 1100 врста биљака. Сама Тара представља јединствен рефугијум терцијарних реликата који су репрезентативни представници ретке и у свету угрожене флоре (преко 25 ендемичних врста), међу којима је најпознатија Панчићева оморика (*Picea omorika*), *Centaurea derwentana* (дервентински различак). Поред оморике и различка у категорији локалних ендемита на Тари констатована је *Aquilegia grata* (љупка кандилика), чија ретка станишта, на подручју Србије и Босне, представљају једина налазишта у свету, онда цвакија (*Halacsya sendtneri*), голоцветна млечика (*Euphorbia glabriflora*), монашки пупавац (*Silene monachorum*), Панчићева бедреница (*Pimpinella serbica*) и др. Као значајне треба истаћи и реликтне врсте дендрофлоре као што су тиса (*Taxus baccata* L.), планински јавор (*Acer heldreichii* Orph.), зеленика (*Pheg aquifolium*) и др. Значај и присуство ових врста на ограниченим микростаништима Таре повећавају степен биодиверзитета овог масива.

Биљни свет Таре састоји се од 34 шумске и 19 ливадских заједница.

Захваљујући рефугијалним условима и историјском развоју живог света на Тари се очувала разноврсна вегетација, углавном шумска, која је осим по саставу, разноврсна и по историјској старости: од реликтних полидоминантних шума (лишћарских, четинарских и мешовитих лишћарско-четинарских), преко реликтних осиромашених заједница до заједница савременог типа. Такође су се очувале и шумске заједнице различите екологије: од ксеротермних, на најсувљим и најтоплијим стаништима, преко термофилних, термомезофилних и мезофилних до хигрофилних заједница на влажним до мочварним теренима.

Фауна

Национални парк Тара представља станиште већег броја врста дивљачи, а у претежном броју и рефугијално станиште тако да се већим делом фауна Таре може сматрати аутохтоном. Обиље различитих микростанишних услова, врстама богата и обилна вегетација, веома различита ентомофауна и др. омогућавају опстанак великог броја животињских врста.

Подручју Таре настањује 53 врсте сисара, 135 врста птица, 25 врста водоземаца и гмизаваца, 19 врста риба, 115 врста дневних лептира...

Од најкрупнијих врста сисара који представљају посебне објекте заштите и лова су: медвед, дивокоза и срна. За медведа (*Ursus arctos* L.) и дивокозу (*Capreolus capreolus* L.) иначе врло ретке врсте, одговарајући делови Националног парка Тара имају значај рефугијума, прибежишта, у коме им је осигуран континуитет аутохтоног постојања. Њихово аутохтоно станиште су кањони Дрине, Бруснице и Раче. Међутим, док дивокоза не напушта камењаре кањона и ближе околине, медвед ту само зимује, доноси младе, а затим креће по целој планини па чак и пределима где су му изгледи за преживљавање знатно смањени. Знатан је број срна (*Capreolus capreolus* L.) којих има на читавом подручју. У насељу дивљачи Таре учествује велики број веверица (*Sciurus vulgaris* L.), пухова (*Myoxus glis* L.), и разних ситних мишоликих глодара: шумски миш (*Apodemus silvaticus* L.), волухарица (*Microtus arvalis* Pall.), кртица (*Talpa europaea* L.), слепо куче (*Spalax typhlus* Pall.). Од других врста сисара у фауни Таре налазе се: дивља свиња (*Sus scrofa*), зец (*Lepus europeus* Pall.), лисица (*Vulpes vulpes* L.), куна белица (*Martes foina* Erhl.), куна златица (*Martes martes* L.), вук (*Canis lupus* L.), јазавац (*Meles meles* L.), јеж (*Erinaceus europaeus* L.) и др., укупно 53 врсте сисара.

Фауна птица заступљена је богато заступљена. Најзаступљенији су пузавац (*Sitta europaea* L.), креја (*Garrulus glandarius* L.), јелова сеница (*Parus ater* L.), зимовка (*Pyrrhula pyrrhula* L.), дрозд имелаш (*Turdus viscivorus* L.), зеба (*Fringilla coelebs* L.), шумски звиждук (*Phylloscopus sibilatrix* Bechst.), голуб гривнаш (*Columba palumbus* L.), црвендаћ (*Erithacus rubecula* L.), лешњарка (*Nucifraga caryocatactes*), црна жуња (*Dryocopus martius* L.), кос (*Turdus merula* L.), јастреб мишар (*Buteo buteo* L.), сива сеница (*Parus palustris* L.), краткокљуни пузић (*Certhia familiaris*), обична сеница (*Parus major* L.), царић (*Troglodytes troglodytes* L.), лештарка (*Tetraoestes bonasia* L.), обичан краљић (*Regulus regulus* L.), обичан звиждук (*Phylloscopus collybita* Vieill.), јастреб кокошар (*Accipiter gentilis* L.), голуб дупљаш (*Columba oenas* L.), мала мухарица (*Muscicapa parva* Bechst.), планински шарени детлић (*Dryobates leucotus* Bechst.), дрозд певач (*Turdus erucetorum* Turt.), сива мухарица (*Muscicapa strijata* L.), ђубаста сеница (*Parus cistratus* L.) и звиждук ковачић (*Phylloscopus trochilus* L.). Мање и локално јављају се и планински дрозд (*Turdus torquatus* L.) и шумска шљука (*Scolopax rusticola* L.).

Од водоземаца и гмизаваца, у фауни шумских заједница подручја Националног парка учествују: жаба травњача (*Rana temporaria* L.), крастава жаба (*Bufo vulgaris* Laug.), змија беолушка (*Natrix natrix* L.), планински шаран (*Vipera ursini* Bonap.), ређе обичан смук (*Caluber jugularis* L.), сиви гуштер (*Lacerta agilis* L.), и зелембаћ (*Lacerta viridis* L.), местимично планински гуштер (*Lacerta vivipara* Jasn.), даждевњак (*Salamandra maculosa*) и др.

Од ситних представника фауне констатовани су: у насељу стеље и сувог лишћа више врста гујиних чешљева (*Jullus* spp.), карабус (*Carabus coriaceus* L.), ларве великих комараца (*Tipula* spp.), стонога (*Lithobius forficatus*), пужеви голаћи, нарочито на гљивама велики голаћ (*Arion emarginatus*) и мали голаћ (*Arion* spp.), као и обичан пуж (*Helix pomatia* L.).

У насељу пањева, клада и труле лежевине: (Carabus coriaceus L.), велики шумски мрав (Camponotus herculeus L.), стонога (Lithovbius foficatus) и велики сурлаш (Hylobius abietis L.).

3.3. Начин коришћења земљишта

Укупна површина Општине Бајина Башта, односно шумског подручја Националног парка Тара је 67.341ха.

Структура површина Општине Бајина Башта:

Површина градског насеља (ДУП-а*) износи	330,00 ha	0,5 %
Укупна површина под шумом и шум.земљиштем	41 097,60 ha	61,0 %
(површина државних шума и шумског земљишта)	(13 111,09 ha)	(19,5 %)
(површина шума сопственика и шумског земљишта)	(786,51 ha)	(1,2%)
(површина шума са правом својине – црквених шума и шумског земљишта)	(27 200,00ha)	(40,3%)
Површина пољопривредног и др. необраслог земљишта	25 913,40 ha	38,5 %
Површина Општине Бајина Башта износи	67 341,00 ha	100,0 %

*-детални урбанистички план

Овде треба поменути следећу чињеницу, да план развоја шума Националног парка Тара обухвата шуме на територији општине Бајина Башта и њима газдује ЈП Национални парк Тара, изузимајући површине државних шума којима газдује ЈП „Србија шуме“ укупне површине 1047ха 85ари31м². Од тога ШГ „Борања“ газдује са 242ха 28ари 65 м², као делом ГЈ „Торничка Бобија“ у КО Стрмово а ШГ „Ужице“ газдује са 805ха 56ари 66 м² у КО Јеловик и КО Заглавак као саставним делом ГЈ „Јелова гора“. Наведене површине нису узете у обзир у овом Плану развоја, већ су обрађене, сходно законским обавезама наведених шумских газдинстава. Наведене површине нису ни у предходним уређајним раздобљима биле обрађиване у саставу овог шумског подручја.

Према Просторном плану сам Национални парк Тара налази се у оквиру 10 катастарских општина и укупна површина Парка износи 19.175 ha.

КО	Површина (ha)
1. Јагоштица	4 315
2. Растиште	6 185
3. Заовине	1 115
4. Коњска река	968
5. Перућац	958
6. Бесеровина	1 565
7. Зауглине	724
8. Рача	948
9. Мала река	1 717
10. Солотуша	680
Укупно:	19 175

Наведени подаци о површинама су званични подаци Републичког геодетског завода, Службе за катастар непокретности Бајина Башта.

Структура површина шума и шумског земљишта према начину коришћења, приказана је следећом табелом :

Начин коришћења земљишта	Површина у ха.	%
Шуме и шумско земљиште	41097,6	61,0
Пашњаци и ливаде	7951,4	11,8
Њиве и оранице	11645,0	17,3
Воћњаци	3165,0	4,7
Остало земљиште	3482,0	5,2
СВЕГА	67341,0	100,0

Укупна површина шума и шумског земљишта у Шумском подручју Националног парка Тара износи 41.097,60 хектара,(61,0 %) површина пашњака и ливада износи 7951,4ха. (11,8%), а површина њива и ораница је 11645,0ха (17,3%) воћњака 3165,0 (4,7%) и површина осталог земљишта (градска и сеоска насеља,саобраћајнице ,водотоци и водене површине) је 3482,0 (5,2%).

3.4. Привредно-економске прилике

Према привредним активностима подручје Бајине Баште представља локалну средину где се пре свега истичу: енергетика, шумарство и примарна прерада дрвета, као водеће делатности, те пољопривреда и туризам.

Најзначајнији привредни субјекти су: ПД „Дринско-лимске хидроелектране“, конкретно Хидроелектрана „Бајина Башта“ па следе ЈП „Национални парк Тара“ и већи број приватних предузећа првенствено из сектора примарне прераде дрвета. Од осталих привредних субјеката треба поменути „Електроизградња“ а.д. предузеће за производњу и уградњу опреме за мреже ниског, средњег и високог напона, армирано-бетонских стубова, трафостаница и др., „Роломатик“ д.о.о. предузеће за израду алуминијумске браварије, алуминијумских фасада и др., неколико радњи за производњу гардеробе, а у домену туризма примат је на хотелима Војне установе „Тара“, као и Центру дечијих летовалишта на Митровцу.

Важно је истаћи да се у претходних десет година затворило или је у поступку стечаја неколико предузећа у друштвеној државној својини и да је највећи део радника тих предузећа данас незапослен.

Захваљујући пре свега природним погодностима овог подручја на ком изузетно добро успева малинам и њеном све већом потражњом на тржишту велики број становника (пре свега сеоског) подиже засаде малине тако да се површина под засадама малине

неколико пута увећала за последњих десет година. Може рећи да узгој малина уз водопривреу и шумарство представља основ развоја овог подручја.

3.5. Демографске карактеристике подручја

Основни демографски подаци за Општину Бајина Башта су из Пописа становника 2011. год. Укупно у Општини има 26956 становника. У самом граду има 9420 односно 35%. На територији општине има 27 месних заједница и то једна градска, две приградске и 24 сеоске, а укупно 35 сеоских насеља.

Следи приказ промене броја и структуре становника у периоду 1953.-2011. године:

становништво	1953.год.	1961.год.	1971.год.	1981.год.	1991.год.	2001.год.	2011.год.
укупан број	35 283	34 067	31 387	30 860	29 747	29 972	26956
у градским насељима	-	1 394	3 961	6 537	8 555	9 821	9420
у сеоским насељима	-	32 673	27 426	24 323	20 919	20 151	17536

Природни прираштај на 1000 становника је -3,1. Што се тиче националне структуре, 98,5% чине Срби. Просечна старост становника у општини је 40,7 година и то 36,1 годину у самом граду, док је у сеоским срединама 42,9 година. Према последњем попису из 2011. године број становника се изразито смањило. Број становника у Бајиној Башти се смањивао од пописа урађеног 1953. године, а нарочито у сеоским насељима, који се за период од 1961.-2001. смањило за 46,3%. Са друге стране, број становника самог града Бајине Баште повећао се за 6 пута у истом пописном периоду. Становништво је највећим делом досељено, по ослобођењу ових простора од Турака тридесетих година XIX века и води порекло из Херцеговине, северозападних делова Црне Горе, Осата (Босна и Херцеговина), Далмације (Пепељ) и Кремана, а у периоду 80-тих и 90-тих година прошлог века из места пограничног подручја у Републици Српској. Данас је осетна депопулација - опадање броја становника што је последица економских миграција према регионалним центрима Србије (Ужице, Ваљево, Чачак, Београд). Подручје је (посебно сеоско) типично миграционо. Два сеоска насеља која се целом својом површином налазе у Националном парку, Јагоштица и Растиште, најизразитији су представници високе миграције. Из следећег прегледа види се како се, у тим селима, кретао број домаћинстава у периоду од 1948. године до 2011. године, када је извршен последњи попис.

Село	1948.год.	1953.год.	1961.год.	1971.год.	1981.год.	1991.год.	2001.год.	2011.год.
Јагоштица	537	532	441	334	261	59	53	31
Растиште	967	967	819	632	498	189	169	139

Популационо слабљење насеља условљено је и неповољном старосном структуром.

Према податцима Националне службе за запошљавање и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање у Општини Бајина Башта укупно је запослено 5344 радника док је незапослених евидентирано 2425 радника.

3.6. Културно-историјске вредности

Бајина Башта са околином је насељена непрекидно последњих 7000 година. Најстарије, до сада познато насеље, потиче из периода Старчевачке културе раног неолита. Насеље је у науци познато као Кременило и налази се у данашњој Вишесави удаљено 2.5 км од самог центра Бајине Баште. Становници су се бавили претежно земљорадњом о чему сведоче орнаменти пронађени на грнчарији али и сточарством. Ископавања током 60-тих година XX века показала су континуитет насеља кроз читав неолит све до самог прелаза у метално доба.

Као градско насеље, Бајина Башта је настала средином XIX века када је кнез Александар Карађорђевић је 12. јула 1858. године издао решење о оснивању варошице Бајина Башта. Тада се дотадашње среско седиште премешта из Рогачице (насеље на око 12 км низводно од Бајине Баште) у Бајину Башту. Од тада па све до данас, на десној обали Дрине, у подножју планине Таре, смештен је центар општине.

Најзначајнију културно-историјску вредност на територији Бајине Баште представља Српски православни манастир Рача. Храм Вазнесења Христовог, је смештен у селу Рача, 6 км, западно од Бајине Баште, на обронцима Таре, месту изласка реке Раче из њеног живописног кањона. По предању манастир је у другој половини XIII века подигао краљ Драгутин. У току своје историје манастир је два пута рушен до темеља, да би данашњу физиономију добио 1835. године. За време другог светског рата овде је од Немаца склоњено Мирослављево Јеванђеље, најстарија српска књига написана у XII веку. Део светих мошти Краља Драгутина од недавно се налазе у овом храму.

Центар села Растиште представља једну од ретких очуваних сеоских целина, која обухвата неколико вредних објеката који датирају с почетка XX века. Најзначајнији су стара кафана, зграда школе, Месне канцеларије, кућа и помоћне зграде у домаћинству Драгана Ђукића. Овој целини припадају и две цркве, стара и нова, посвећене Покрову пресвете Богородице.

Треба навести и неколико веома значајних археолошких налазишта:

Локалитет "Мраморје" ("Багруша") се налази у Перућцу, у близини реке Врело и њеног водопада. Када је проглашена за културно добро, 1968. године, ова некропола бројала је укупно 70 стећака. Споменици су постављани у правилне редове, у правцу запад-исток, а највећи број има облик плоче или ниског сандука, два су облика саркофага са слемом, типа куће са кровом на две воде. Стећци нису декорисани и немају натписа, најстарији потичу из XIV и XV века. До момента када је ЈП „Национални парк Тара“ преузео бригу о уређењу и одржавању овог локалитета, он је био у запуштеном и неугледном стању, што је допринело пропадању споменика (новија истраживања локалитета утврдила су постојање укупно 85 стећака). Овај локалитет се сврстава у најзначајније и најбоље очуване некрополе у Србији, због чега је и заштићен као споменик културе од изузетног значаја.

Треба навести и некрополе у Растишту – локалитети "Гајеви" некропола са укупно 35 стећака, "Урошевина" некропола са 38 споменика и "Пристоје" у засеоку Алуге;

Локалитет "Грчко гробље", по величини и начину обраде споменика овај локалитет спада у најзначајније. Данас се на некрополи налази око 40 споменика. Од типова заступљени су стећци типа плоче, слеменика и споменика. Такође, на овој некрополи се налазе и два ретка облика стећка: двоструки слеменик и комбиновани споменик сандук. Мањи број је једноставно украшен разним мотивима крста, лука, и два мача.

Локалитет "Градина" смештен је на самом врху брда које доминира клисуром Раче и околином, лево од видиковца Црњесково. На њему су пронађени остаци мањег непознатог утврђења, неправилне основе прилагођене терену. Унутар утврђења су пронађени остаци рановизантијске цркве и један гроб. (претпоставља се порекло из VI-VII).

Локалитет "Скит Светог Ђорђа"-историјски локалитет из периода XVI и XVII века који се налази око 2 км узводно од манастира Рача, на десној обали истоимене речице. На овом месту, при самом уласку у кањон Раче у турским катастарским пописима из 1528/1530. године помиње се манастир на Ланишту. Међутим, у ретким рукописима Рачанске преписивачке школе из XVII века помиње се као „Скит Св. Ђорђа“ у Бањи, због извора термалне воде који се налази у непосредној близини. Касније, за ово крашко врело се усталио назив Лађевац. Археолошка истраживања 2006/2007. године објекта познатог под именом „Скит Св. Ђорђа“ показала су стамбени карактер. Вероватно се ради о двору или манастирском конаку са остацима монашких келија, а претпоставља се да је ово био центар Рачанске преписивачке школе.

Локалитет "Орашац"- локалитет на левој обали Раче око 500м низводно од истоименог манастира, на коме се према предању налазила црква Пресвете Богородице, откривени фрагменти указују на порекло грађевине из IV или почетка V века.

Локалитет -Замак "Солотник" се налази на источној делу Националног парка Тара, на стени изнад села Солотуша. Верује се да је замак подигао непознати властелин негде у време пада деспотовине у турске руке 1459. и освајања Босне 1466. године. Двор у замку није довршен до краја, нити се стегао креч у бедемима, а Турци су на јуриш освојили замак. Бранитељи су изгинули, побијени или одведени. Замак има приближно трапезоидну основу димензије 20x30 метара. У југоисточном углу се налази кула кружне основе. Дебљине зидова 1,20–1,70 метара, а на страни окренутој нападачима близу 4 метра. Очувана висина зидова на неким деловима дворца прелази 4 метра. Зидови су грађени од притесаног камена и трпанца у средини, везани кречним малтером. Замак има два улаза, источни и западни. У северо-источном делу дворца се налазила цистерна, за снабдевање водом становника замка Солотник. Њен приближно кружно облик је условила жива стена, зидови цистерне су били премазани глином, у средини се налазио бунар пречника око један метар, изграђен слагањем камених плоча, без употребе везива. Простор између бунара и зида цистерне је био испуњен шљунком. У цистерну се сакупљала кишница, која се пречишћавала, таложила кроз шљунак и сливала у бунар.

Меморијални споменик "Борово брдо" је локалитет у Рачанској Шљивовици, удаљен ок 4км од центра Калуђерских Бара. Посвећен је антифашистичкој борби, на овом месту формирана је Прва партизанска Рачанска чета, 03. августа 1941. године. Бројала је 19 људи. Први командир ове јединице био је Душан Јерковић, легендарни комадант Радничког батаљона.

3.7. Други подаци од значаја за приказивање општих карактеристика шумског подручја

Подручје Таре је типично шумско и шумске биљне заједнице доминирају као основни природни феномен.

Деловања комплекса орографских, едафско-хидрографских, климатских, биотичких и историјских услова, на подручју Националног парка Тара, утицала су на развој сложених мешовитих шумских заједница. Водећи порекло од широко распрострањене, јако сложене шумске заједнице, овог подручја из атланске периоде у одређеном смислу обogaћене, мада просторно сужене у суббореалној периоди, а субатланској опет проширене, иако не у оним размерама као у атлантској, стара реликтна заједница *Omorikae Pineto-Piceeto-Abieto-Fagetum mixtum*, представља праисходну заједницу са низ изведених рецентних. Данас се ова јако сложена мешовита реликтна заједница није нигде одржала баш у потпуности. Њених фрагмената, ипак осетније измењених и осиромашених, има на Црном врху и Звезди.

Такође треба истаћи и да не преосталом подручју Општине Бајина Башта доминирају у брдском и планинском подручју првенствено букове брдско-планинске шумске заједнице, нешто ниже према дринској долини јављају се састојине хрстова китњака и цера, са грабом и другим врстама а поред потока и река присутне су јова, тополе и врбе, као хидрофилнија дендрофлора у форми појасева. Све ове заједнице су такође поменуте и описане у даљем тексту.

Од наведене праисходне заједнице, у зависности од особина станишта, првенствено оро-едафских услова, изведене су три основне исходне, такође у знатној мери сложене, мешовите реликтне заједнице:

- I *Omorikae Pineto-Piceeto-Abieto-Fagetum mixtum*,
- II *Omorikae Piceeto-Abieto Fageto Pinetum mixtum* и
- III *Omorikae Piceeto-Abieto-Fageto -Alnetum mixtum*.

Све три исходне заједнице имају, као заједничко, учешће терцијарног реликта - Панчићеве оморике, која је све до релативно скоре прошлости, а нарочито почетком субатлантске периоде, била много распрострањенија него данас.

Процес осиромашавања богате и сложене полидоминантне шумске вегетације на Тари текао је свуда захваљујући, с једне стране, променама климе у леденом добу и Плеистоцену (сва већа континентализација климе што је убрзано повлачењем великог Панонског језера, чији је један залив допирао до подножја Таре), а са друге стране, унутрашњим (биоценотичким) процесима који су се одвијали у смим екосистемима и најзад услед негативног деловања човека на екосистеме у историјско време.

На тај начин на површини Националног парка Тара формирале су се следеће заједнице:

I Sveza ORNO- OSTRYON Tom. 40

- 1. As. Orno-Ostryetum Krause et Ludw. 57
- 2. As. Ostryo-Pinetum nigrae Чолић 71
- 3. As. Quercodalechampii-Ostryetum Гајић 92
- 4. As. Quercodstryetum carpinifoliae Хорв. 38. ц. лат.

II Sveza QUERCION FRINETTO Horv. 59

- 1. As. Quercetum frainetto-cerris Rudski 40

III Sveza QUERCION CERRIS- REGIS Гајић 92

- 1. As. Quercetum cerris Вук. 68

2. As. Quercu - Juglandetum Мишић
3. As. Parietario - Juglandetum Мишић
4. As. Alno - Juglandetum Мишић
5. As. Orno - Ostryo - Juglandetum Гајић 92

IV Sveza QUERCION PETRAEAE GAJIĆ

1. As. Quercetum montanum Чер ет Јов.
2. As. Quercetum montanum serpentanicum Јов.
3. As. Daphno blagayanae - Quercetum petraeae Гајић 92
4. As. Spiraeo canae-Quercetum petraeae Гајић 92

V Sveza CARPINION BETULI ILLYRICUM Horv. 56

As. Quercu-Carpinetum illyricum Horv. 38

VI Sveza ALNION GLUTINOSAE (Mal.) Meijer-Drees

1. As. Alnetum glutinosae Јов.

VII Sveza FAGION ILLYRICUM Horv. 38

VIIa. Podsveza OSTRYO -FAGION Borh. 63

1. As. Aceri-Ostryo-Fagetum Јов. 67
2. As. Seslerio Variiae - Ostryetum Јов. 72

VIIb. Podsveza FAGION ILLYRICUM Horv. 63

1. As. Fagetum submontanum Јов.
2. As. Fagetum montanum Рудски 40
3. As. Abieti - Fagetum Јов.
4. As. Abieti-Picetum calcicolum Гајић 92
5. As. Piceo-Abieti-Fagetum Чолић
6. As. Piceo-Fagetum Гајић 92

VIII Sveza ORNO-ERICION DOLOMITICUM Horv 59

1. As. Pinetum nigrae Stef. 63

IX Sveza ORNO -ERICION SERPENTINICUM Horv 59

1. As. Erico-Pinetum nigrae serpentanicum Krs. 57
2. As. Erico-Pinetum silvestrae serpentanicum Гајић 92
3. As. Pinetum silvestris-nigrae serpentanicum Pavl. 51

X Sveza PICEION ABIETIS PAWL: 28 (=PICEION EXCELSAE 28)

Xa. Podsveza PICEION ABIETIS CALCICOLUM Stef.63

1. As. Picetum abietis montanum Horv. 67

Xb. Podsveza PICEIONABIETIS SERPENTINICUM Гајић 92

1. As. Piceetum abietis serpentanicum Гајић 92

XI Sveza PICEION OMORIKAE Гајић 92

XIa Podsveza PICEION OMORIKAE CALCICOLUM Гајић 92

1. As. Alno- Picetum omorikae Гајић 92
2. As. Picetum omorikae-abietis calcicolum Гајић 92

XIb. Podsveza PICEION OMORIKAE SERPENTINICUM Гајић 92

1. As. Piceetum omorikae-abietis serpentanicum Гајић 92

XII Sveza ALNO-PADION KNAPP 42

1. As. Alnetum incanae Тагић 69

I Sveza ORNO- OSTRYON Tom.

1. As. Orno-Ostryetum Krause et Ludw. „шума црног јасена и црног граба. Ово је једна од најчешћих фитоценоза лишћарског карактера на подручју Националног парка Таре. Јавља се искључиво на кречњаку, од 280 - 900 m н.в. и то углавном у северном делу, од Дрине до врхова гребена Таре. Земљиште је рендзина дубока до 30 cm; рН = 6,94 до 7,99.

2. As. Ostryo-Pinetum nigrae Чолић, шума црног граба и црног бора. Налази се на врло стрмим кречњачким падинама, ретко се јавља и на равнијим стаништима. Земљиште је органогена кречњачка црница и ограногена рендзина са рН = 7,19. Др Душан Чолић (1971.) сматра да је ова асоцијација крајња фаза регресивног развоја исходне сложене заједнице на Тари.

3. As. Quercu-dalechampii-Ostryetum Гајић, шума делашампијевог храста и црног граба. Налази се на левој обали Дервенте, на нагибима од 40 - 45°, на кречњаку, на источној експозицији и надморској висини од 320 m.

4. As. Quercu-ostryetum carpinifoliae Хорв., шума медунца и црног граба. Асоцијација је констатована само на локалитету Камено брдо (ГЈ "Звезда"), на кречњачком камењару североисточне експозиције и нагиба преко 30°.

II Sveza QUERCION FRAINETTO Horv.

1. As. Quercetum frainetto-cerris Rudski. На подручју Бесеровине и Љубоша налазе се две субасоцијације обе на кречњаку. Једна Carpinetosum betuli (Рудски) заузима ниже положаје (250-400 m), а друга Carpinetosum orientalis (Јов.) нешто више.

Ова заједница се јавља и на осталом подручју Општине Бајина Башта претежно на јужним експозицијама у нижим деловима.

III Sveza QUERCION CERRIS- REGIS Гајић

1. As. Quercetum cerris Вук. - шуме цера. Ово је доста честа заједница на подручју Националног парка Тара (Љубош, Вујкића до, Камено брдо, Алушки поток) са надморском висином од 450 - 800 m, на кречњаку, са нагибом од 15 - 30°. Земљиште је рендзина на кречњаку са рН = 7,39.

2. As. Quercu - Juglandetum Мишић, шума цера и ораха. Орах улази у састав већег броја заједница Националног парка Тара, посебно у пределу кањона Дрине и клисура њених потока. Фитоценоза цера и ораха код Алушког потока посебно је значајна. То је кречњачки камењар надморске висине од око 580 m. Заузима јужну експозицију са нагибом од 15 - 17°.

3. As. Parietario - Juglandetum Мишић, шума виошнице и ораха. Ова чиста орахова шума такође се налази у долини Алушког потока, на кречњачкој подлози, на надморској висини од 510 -520 m и са нагибом од 17 - 25°. Ове шуме су настале из претходне асоцијације тј. из церово - орахових шума.

4. As. Alno - Juglandetum Мишић, шума јове и ораха. Такође се налази у долини Алушког потока. Иако црна јова и орах имају различиту екологију, оне се на овом типу станишта налазе заједно, што је од посебног интереса за науку и праксу, јер се ради о врло интересантној комбинацији врста коју никада не бисмо могли заједно да очекујемо.

5. As. Orno - Ostryo - Juglandetum Гајић, шума црног граба и ораха. Ова фитоценоза се налази уз обалу реке Раче, на месту сваном Лађевац, на кречњаку, на 500 - 530 m н. в. Нагиб је 30°. Земљиште је органогена рендзина на кречњаку са рН= 7,90.

IV Sveza QUERCION PETRAEAE

1. As. Quercetum montanum Чер. et Јов. шума китњака. У близини манастира Рача, на 350 - 400 m н. в., на шкриљцу налази се шума храста китњака. Земљиште је кисело, смеђе са рН = 4,43.

Ова заједница се јавља и на осталом подручју Општине Бајина Башта на мањим просторима на јужним експозицијама, и то на плитком еродираним тлу, а од дендрофлоре, поред китњака, срећу се још и: цер, црни јасен, бела липа, буква, дивља трешња и крушка, у спрату жбуња дрен, клека, једносемени глог, дивља ружа и др., а у спрату приземне флоре: шумска млечика и ливадарка, вијук, јарић, петопрсница и др.

2. As. Quercetum montanum serpentanicum Јов. шума китњака на серпентинитима. На подручју Растишта (Вујкића до) и Заовина (Бјелуша) налази се ова асоцијација. Шуме су приватног власништва и делимично девастиране претераним сечама.

3. As. Daphno blagayanae - Quercetum petraeae Гајић, шума јеремичка и китњака. На месту званом Криве стране налази се шума китњака на надморској висини од 1 180 до 1 200 m н.в.. Геолошка подлога је серпентинит, а земљиште припада хумусно-силикатним земљиштима на серпентинитима; рН = 5,39. Нагиб земљишта је 20 - 25°. Др Милован Гајић сматра да је ова асоцијација реликтна и да њена реликтност потиче из бореала (7000 - 5000 година пре н. е.). Захваљујући сувој и топлој клими тога периода храст се појављује на већим висинама. Касније са променама климе храст се повлачи на ниже положаје. Међутим, на извесним местима, захваљујући локалним условима, остаје на већим надморским висинама што је случај са овом и наредном асоцијацијом.

4. As. Spiraeo canae-Quercetum petraeae Гајић, шума сиве суручице и китњака. Установљена је на Високој главици (продужетак кривих страна) са надморском висином од 1 250 -1 270 m, на серпентиниту. Нагиб је прилично велики 30 - 35°, а експозиција претежно јужна. Земљиште је хумусно силикатно на серпентинитима.

V Sveza CARPINION BETULI ILLYRICUM Horv.

As. Quercu-Carpinetum illyricum Horv., шуме китњака и граба. Асоцијација се налази у доњем току Раче, у близини манастира. Иначе, ова фитоценоза налази се спорадично на најнижим пределима Националног парка у делу од Бајине Баште према Бесеровини. Редовно је на шкриљцима са прилично високим нагибима и са висинама до 350 m н.в.

Мимо Националног па

VI Sveza ALNION GLUTINOSAE (Mal.) Meijer-Drees

1. As. Alnetum glutinosae Јов., шуме јове. Фитоценозе јове се налазе поред река и речица, поред Дрине, Дервенте, Раче, Рзава и др. и то у виду фрагмената.

VII Sveza FAGION ILLYRICUM Horv.

VIIa. Podsveza OSTRYO -FAGION Borh.

1. As. Aceri-Ostryo-Fagetum Jov., шума јавора, црног граба и букве. У Рачи, на подручју Лађевац као и у Бесеровини налази се ова асоцијација. Заузима веома неприступачне терене северних експозиција на кречњаку и нагибима од око 40°. Фитоценозе су искључиво заштитног значаја јер се налазе на апсолутно шумском земљишту најтежих услова.

2. As. Seslerio Variae - Ostryetum Jov., шуме оштре траве и црног граба. И ова асоцијација има искључиво заштитни карактер, а установљена је у Перућцу изнад бране. Земљиште је рендзина на кречњаку са рН = 7,89. Надморска висина је 450 - 600 m.

VIIIb. Podsveza FAGION ILLYRICUM Horv.

1. As. Fagetum submontanum Jov., субмонтанска шума букве. У Националном парку Тара ова асоцијација је заступљена на више локалитета, а на висинама од 440 - 990 m н.в., на различитим подлогама (пешчар, шкриљац и кречњак). Земљиште је кисело смеђе на пешчару са рН = 4,84; а на шкриљцима је кисело земљиште са рН = 5,00.

Букове шуме на подручју Националног парка Тара налазе се у прелазној зони. Према карти Хорвата, Главача и Еленберга (1974.) Тара је означена као прелазна зона између Fagion moesiicum и Fagion illyricum зоне. Уствари није увек лако установити границу наведених зона. Ипак, најсигурније је на основу биљно-географске анализе која за Тару указује на преовађавање елемената илирске провинције па, гледано у целини, подручје Националног парка налази се у источном делу илирске провинције. Што се тиче чистих букови шума на Тари се могу видети две асоцијације: Fagetum submontanum и Fagetum montanum. И у једној и другој фитоценози букве налазе се представници илирског елемента.

2. As. Fagetum montanum Rudski, шуме монтанске букве. Шуме ове асоцијације налазе се претежно на кречњаку и то на 700 - 1350 m н.в.. Земљиште је рендзина са рН = 7,04 или посмеђена црница.

3. As. Abieti - Fagetum Jov., шума букве и јеле. Ове шуме се јављају на кречњаку у појасу од 920 - 1240 m н.в. Напомињемо да ове шуме ипак формирају појас да би се могле окарактерисати као климарегионалне шуме. То је, уосталом, случај и са буковим шумама, односно са асоцијацијом Fagetum montanum. Јавља се у две субасоцијације: turicum (на смеђем земљишту на кречњаку са рН = 5,61) и Allietosum ursinae (на посмеђеној црници са рН = 6,60).

4. As. Abieti-Picetum calcicolum Гајић, шуме јеле и смрче. Ове шуме доста су ретке на подручју Националног парка Тара и предпоставља се да су секундарног порекла. Према флористичком саставу у потпуности одговарају асоцијацији Piceo-Abieti-Fagetum.

5. As. Piceo-Abieti-Fagetum Чолић, шуме смрче, јеле и букве. Шуме смрче, јеле и букве представљају највише распрострањену фитоценозу на подручју Националног парка Тара. Она је уједно и климарегионална шума која је одраз специфичне макро и микро климе. Однос смрче, јеле и букве у асоцијацији се мењао у току историјског развоја вегетације, када су поједине врсте - едификатори повећавали или смањивали своју бројност у зависности од климатских услова. Поред тога, антропогени утицај су у историјско доба знатно изменили однос ових врста дрвећа. Међутим, услови су за све три врсте, које граде асоцијацију Piceo-Abieti-Fagetum, са извесним варирањем, доста слични. Не треба при томе губити из вида да се ареали букве, јеле и смрче тарског подручја изузетно добро поклапају. Најчешћи тип земљишта је смеђе земљиште на кречњаку са рН = 5,02 до 5,80. Иначе, установљена је и рендзина на кречњаку са рН = 7,54.

Асоцијација смрче, букве и јеле на Тари диференцира се на више субасоцијација.

Субасоцијација **ilicetosum** установљена на месту званом "Јелике" (Г.Ј. "Калуђерске баре" посед СПМ Рача, одељење 20.) на 1025 m н.в., на кречњаку. Диференцијална врста за ову фитоценозу, која иначе има само теоријски значај је Pex aquifolium.

Субасоцијација **allietosum ursinae** констатована је на месту званом "Капетанова вода" (Г.Ј. "Црни врх") на 1410 m н.в., на кречњаку. Диференцијална врста је Allium ursinum.

Субасоцијација **allietosum victorialis** установљена на месту званом "Витмировац" (Г.Ј. "Црни врх") на 1420 m н.в.. Ово је једна од врло ретких фитоценоза. Диференцијална врста је Allium victorialis.

Субасоцијација **festucetosum drymeiae** је веома честа. Установљена је на великом броју локалитета, углавном у Г. Ј. "Тара", на кречњачкој геолошкој подлози и на земљиштима: terra fusca са рН = 4,70 - 5,25, затим органогенакречњачка црница са рН = 6,00. Главна диференцијална врста је Festuca drymeae која указује на нешто сушније станиште.

Мање или веће површине заузимају субасоцијације: oxalidetosum, myrtilletosum, taxacetosum i pinetosum.

6. As. Piceo-Fagetum Гајић, шуме смрче и букве. Ова фитоценоза је веома ретка. Један фрагмент је установљен између "Биљега" и "Окука" (Г. Ј. "Црни врх"), на 1100 m н.в. на кречњаку.

VIII Svezа ORNO-ERICION DOLOMITICUM Horv.

1. As. Pinetum nigrae Stef., ова асоцијација се јавља на окомитим кречњачким литицама, топлијих експозиција, где има мало услова за неке друге врсте дрвећа, осим за црни бор.

IX Svezа ORNO-ERICION SERPENTINICUM Horv.

1. As. Erico-Pinetum nigrae serpentanicum Krs., шума црњуше и црног бора. Налази се само на Калуђерским барама на хумусно силикатном земљишту са рН = 5,97. Иначе, у заштитној зони националног парка постоји иста асоцијација у Змајевском потоку (Заовине).

2. As. Erico-Pinetum silvestrae serpentanicum Stef., шума белог бора на серпентиниту. Асоцијација се такође јавља на Калуђерским барама на хумусно-силикатном земљишту на серпентиниту - мул ранкер са рН = 6,02.

3. As. Pinetum silvestris-nigrae serpentanicum Pavl., шума белог и црног бора на серпентиниту. Из групе борових шума ова асоцијација се јавља знатно ређе у Националном парку. У заштитној зони је чешћа (Змајевски поток).

X Sveza PICEION ABIETIS PAWL

Xa. Podsveza PICEION ABIETIS CALCICOLUM Stef.

1. As Picetum abietis montanum Horv., шума смрче. Чисте састојине смрче постоје на више локалитета, али на релативно мањим површинама (Ослуша, Борово брдо), на надморској висини од 800 - 1 000 m на кречњаку. Нагиби су блажи 5 - 15 °. Земљиште посмеђена црница на кречњаку са pH = 4,07, дакле јако кисело.

Xb. Podsveza PICEION ABIETIS SERPENTINICUM Гајић

1. As. Piceetum abietis serpentanicum Гајић. На месту званом Јелисавчића коса (Заовине) налази се смрчева шума на серпентиниту. Она је овде "укљештена" између борових шума, тако да се у њој јављају елементи борових шума, у првом реду *Erica carnea*, затим и *Echium rubrum*, који се обично јавља на серпентинској подлози.

XI Sveza PICEION OMORIKAE Гајић

XIa Podsveza PICEION OMORIKAE CALCICOLUM Гајић

1. As. Picetum omorikae-abietis calcicolum Гајић, шума оморике и смрче. Шуме Панчићеве оморике и смрче распрострањене су углавном на кречњаку и то већином углавном на великим нагибима од 35 - 80 °, а на локалитетима: Биљешке стене, Топла пећ, Црни поток, Јелин до, Бадањ, Под кићцом, Омар, Њивица све у Г. Ј. "Звезда", затим Љути брег, Било, Црвене стене (Г. Ј. Црни врх"). Уз велике нагибе ове локалитете карактеришу и хладније експозиције. Дакле, ради се о екстремним стаништима где оморика може да опстаје у конкуренцији са другим врстама дрвећа, у првом реду са смрчом, затим јелом, белим и црним бором и буквом.

Гледајући уопште шумску вегетацију Националног парка Тара може се констатовати да је она јасно издиференцирана на неколико карактеристичних вегетацијских предела који су углавном условљени орографијом терена и климом. Али мора се истаћи да је оморика главна одлика флоре и вегетације Националног парка Тара.

2. As. Alno- Picetum omorikae Гајић, шума црне јове и оморике. Ова заједница налази се на Митровцу, на Црвеном потоку. Терен је мочваран али и поред тога ту опстаје оморика, смрча, јела и друге врсте дрвећа. Чињеница да је овакво станиште омогућило да оморика издржи конкурентску борбу са врстама дрвећа које на читавом подручју Митровца формирају највише распрострањену фитоценозу, односно шуму букве, јеле и смрче. На овом локалитету се у задњих неколико деценија бројност оморике редуцирала тако да је за задњих 40 година са 45 стабала дошло на свега 12.

XIb. Podsveza PICEION OMORIKAE SERPENTINICUM Гајић

1. As. Piceetum omorikae-abietis serpentanicum Гајић, шуме оморике и смрче на серпентиниту. У самом Националном парку Тара нема ових заједница. Међутим, у заштитној зони уз саму границу парка, налазе се локалитети: "Више Змајевског потока", "Под Пасјом стеном", "Изнад Шљиванског потока" и "Полошница". Асоцијације су на надморској висини од 800 - 900 m н.в., експониране северу, североистоку и северозападу са нагибима од 30°-45°. Земљиште је плитко, свеже до суво са карактеристикама подзола на скелетном серпентинском супстрату. На појединим местима и то на већој површини избија подземна вода и разливано се слива према потоцима у подножју. На овим местима може се констатовати више случајева закоренења омориканих приземних грана из којих се развијају нова млада стабла оморике. Закоренењање увек бива са доње стране матичног стабла.

XII Sveza ALNO-PADION KNAPP

1. As. Alnetum incanae Тагић, шуме сиве јове. Асоцијација сиве или беле јове налази се дуж речица у уским појасевима.

У целини узевши вегетацију Националног парка Тара карактерише изузетна разноврсност и богатство разних фитоценоза чији се састав одликује и врстама из далеке прошлости. Нормално, то је условљено великим богатством биљних врста. Међутим, треба имати у виду чињеницу да се Тара налази у прелазној зони између *Fagion moesiicum* и *Fagion illiricum* зоне (Хорват, Главач, Еленгерг 1974.) и да је то имало великог утицаја како на број врста тако и на број шумских асоцијација. Додамо ли томе различитост геолошке подлоге, повољну надморску висину и повољне климатске услове онда није тешко закључити одакле Националном парку Тара толико богатство како у погледу биљних тако и у погледу шумских заједница.

Тара представља типично шумско подручје па су биљне заједнице, и данас, највећим делом представљене шумама које чине оро-климатогени вегетацијски тип читаве планине. Обешумљеност делова Таре је последица антропогених делатности које су узроковале редуцију многих биљних и животињских врста.

Један од ступњева осиромашења мешовитих шума јесте савремена заједница букве, јеле и смрче која је на Тари широко распрострањена и представља основни климатогени тип шуме који, уз највећи економски значај, углавном има и максималну полифункционалну улогу неопходну за шуме једног националног парка. Ова заједница чини највећи део шума у свим газдинским јединицама Националног парка док су реликтне заједнице, или њихови остаци, у оквиру газдинских јединица, сврстане у природне резервате.

IV ПРИКАЗ И АНАЛИЗА СТАЊА ШУМА СА УТВРЂЕНОМ ОПТИМАЛНОМ ШУМОВИТОШЋУ

4.1. Облик Својине

Приказ структуре површина шума и шумског земљишта у односу на власништво и организациону поделу дат је у следећем табеларном приказу:

власништво/газдинска јединица	Природна шума	Шумски засад	Укупно обрасло	Шумско земљиште	Остало земљиште	Укупно необрасло	Укупна површина
Г.Ј. "Звезда"	3470,19		3470,19	13,32	12,93	26,25	3 496,44
Г.Ј. "Тара"	3677,57		3677,57	26,60	40,99	67,59	3 745,16
Г.Ј. "Калуђерске баре"-државно	90,90		90,90	0,87	2,81	3,68	94,58
Г.Ј. "Калуђерске баре"-спорно*	45,06		45,06		14,32	14,32	59,38
Г.Ј. "Црни врх"	2422,91		2422,91	41,75	52,03	93,78	2 516,69
Г.Ј. "МЗРача" (део у НП)	1398,71		1398,71	0,86	16,54	17,40	1416,11
Свега у НП Тара:	11105,34		11105,34	73,36	149,66	223,02	11 328,36
Г.Ј. "МЗ Рача" (ван НП)	391,21		391,21	2,55	29,09	31,64	422,85
Г.Ј. "Комуналне шуме"	1324,74		1324,74	24,14	11,00	35,14	1 359,88
Свега ван НП Тара:	1715,95		1715,95	18,33	48,45	66,78	1 782,73
СВЕГА државни посед	12821,29		12821,29	91,69	198,11	289,80	13 111,09
Г.Ј. "Шуме СПМ Рача"	363,75		363,75		0,92	0,92	364,67
Г.Ј. "Калуђер. баре"- црквено	407,85	0,99	408,84	2,23	10,77	13,00	421,84
СВЕГА црквени посед	771,60	0,99	772,59	2,23	11,69	13,92	786,51
СВЕГА приватни посед	25725,00		25725,00	1475,00		1475,00	27200,00
УКУПНО	39317,89	0,99	39318,88	1587,32	191,40	1778,72	41097,60

*Решењем Катастра непокретност Бајина Башта бр.952-02-893/2009 од 28.08.2009. год. забрањено је располагање имовином до доношења коначног решења, али је за предметне катастарске парцеле и даље уписан као власник ЈП „НП Тара“ (видети поглавље 5.2.1.)

Шуме и шумско земљиште у државном поседу се простиру у шест газдинских јединица од којих су четири читавом површином у Националном парку Тара, једна је ван граница а једна је делом унутар а делом ван граница националног парка. Може се констатовати да је 86% државног посуда у самом Националном парку а 14% је ван његових граница. Укупна површина државног посуда је 13.111,09 ха. Обрасло је шумом 12.821,29ха (97,8%), а необрасло 289,80ха (2,2%) од чега је 91,69ха шумског земљишта које може бити предмет пошумљавања, и 289,80ха површина за остале сврхе.

Црквени, односно шумски комплекс Српског православног манастира Рача је читавом површином у националном парку и простире се је две газдинске јединице. Укупна површина шума и шумског земљишта у црквеном поседу је 786,51ха, од чега је шумом обрасло 772,59ха (98,2%), а необрасле површине је 13,92ха (1,8%) где је шумског земљишта 2,23ха а осталог земљишта је 11,69ха.

Приватни посед је заступљен са 27.200,00ха од чега је шумом обрасло 25.725,00ха односно 94,6%, необраслог односно шумског земљишта је 1475,00ха тј. 5,4% (приликом инвентуре као необрасло третирано је само шумско земљиште). Од посуда сопственика који је обухваћен инвентуром у границама националног парка је 3950,00ха (14,5%), а ван граница националног парка је 23250,00ха (85,5%).

Следе прикази по основним производним показатељима (површина, запремина, запремински прираст и проценат запреминског прираста).

Приказ државног посуда по газдинским јединицама:

Газдинска јединица	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
3701.Тара	3677.57	28.7	1833629.7	47.0	498.6	40431.4	46.6	11.0	2.2
3702.Црни врх	2422.91	18.9	1086698.0	27.8	448.5	21090.2	24.3	8.7	1.9
3703.Звезда	3470.19	27.0	337979.8	8.7	97.4	6815.0	7.8	2.0	2.0
3704.МЗ Рача	1789.92	13.9	309643.5	7.9	173.1	8586.8	9.9	4.8	2.8
3705.Калуђерске баре	135.96	1.1	51124.0	1.3	376.0	1169.9	1.3	8.6	2.3
3706.Комуналне шуме	1324.74	10.3	279102.9	7.2	210.7	8750.2	10.1	6.6	3.1
УКУПНО државни посед	12821.29	100.0	3898177.9	100.0	304.0	86843.5	100.0	6.8	2.2

Приказ црквеног посуда по газдинским јединицама:

Газдинска јединица	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
3707.Шуме СПМ Рача	363.75	47.1	94854.0	34.7	260.8	2740.6	38.5	7.5	2.9
3708.Калуђерске баре-СПМ Рача	408.84	52.9	178279.0	65.3	436.1	4371.2	61.5	10.7	2.5
УКУПНО црквени посед	772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6

Приказ приватног посуда (посуда сопственика):

Газдинска јединица	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
9162.Бајина Башта	25725.00	100.0	4735563.9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0
УКУПНО приватни посед	25725.00	100.0	4735563,9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0

Укупна обрасла површина државног посуда у подручју Националног парка Тара износи 12.821,29 ха. Укупна дубећа запремина износи 3.898177,9 м³, односно просечна запремина је 304,0 м³/ха што представља висок производни потенцијал. Укупан текући запремински прираст је 86.843,5 м³, односно просечни запремински прираст износи 6,8 м³/ха и он је такође висок, проценат прираста је 2,2%.

Укупна обраста површина поседа Српске православне цркве износи 772,59 ха. Укупна дубећа запремина износи 273.133,5 м³, односно просечна запремина је 353,5 м³/ха. Укупан текући запремински прираст је 7.111,8 м³, односно просечни запремински прираст износи 9,2 м³/ха, проценат прираста износи 2,6%.

Код поседа сопственика површина под шумом износи 25725,00ха, дрвна запремина 4.735.563,9 м³ (по јединици површине 184,1 м³/ха), а текући запремински прираст 141.028,5 м³ (по јединици површине 5,5 м³/ха), проценат прираста је 3,0%.

Приказ за читаво подручје:

Власништво	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
државни посед	12821.29	32.6	3898177.9	43.8	304.0	86843.5	37.0	6.8	2.2
црквени посед	772.59	2.0	273133.5	3.1	353.5	7111.8	3.0	9.2	2.6
приватни посед	25725.00	65.4	4735563.9	53.2	184.1	141028.5	60.0	5.5	3.0
УКУПНО за подручје	39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.53	234983.8	100.0	6.0	2.6

Укупна површина целог подручја је 39318.88 ха. од чега је 32.6 % државни посед, 2% црквени посед а 65,4% приватни посед.

Укупна запремина на целом подручју износи 8906875.3 м³. од чега се 43,8% налази у шумама у државном поседу, 3.1% у црквеним шумама и 53.2% у шумама сопственика.

Укупан текући прираст на нивоу подручја износи 234983.8 м³. од чега је 37.0% у државним шумама, 3% у црквеним шумама и 60% у шумама сопственика.

Просечан запремински прираст на нивоу подручја је 6.0 м³/ха. док је проценат прираста на нивоу подручја 2.6%.

4.2. Земљиште и геолошка подлога

4.2.1. Геолошка подлога

Подручје планине Таре одликује се у геолошком погледу знатном разноврсношћу. У састав овог масива учествују: палеозојски и верфенски шкриљци, кречњаци средњег и горњег тријаса, горњо–кредни лапорастни кречњаци, рожнаци и пешчари, серпентинисани перидотити, а у нижим деловима око водотока и делувијално–алувијални слојеви.

Највећи део масива покривају тријаски кречњаци: главни плато Таре у ужем смислу (Равне Таре), као и Звезде (Равне Звезде) са одсецима према клисури Дрине и Бруснице. Једна омања оаза кречњака покрива Липову главу и Пасју стену у Заовинама, између Змајевачког потока и потока Липовице.

Серпентинисани перидотити (серпентини) избијају на значајној површини, највише на странама које су у сливу леве притоке Белог Рзава у Заовинама, у горњем сливном подручју Вежање; нешто мање у вишим деловима Расташта (Јокићи, Кремићи) у сливу речица које чине изворишну челенку реке Дервенте (Јокића поток, Кремића поток, Алушки поток) и најмањој површини у југоисточном делу обрађиваног подручја, у горњим деловима Креманских страна, где иначе почиње пространа тарско – шарганско – златиборска серпентинска маса.

Палеозојски шкриљци, пешчари и конгломерати покривају северно – североисточни део подручја – падине Равне Таре према Дрини у пределу Бесеровине, Перућца и средњег дела слива Раче са околином Бајине Баште. Таложне стене горње креде, које чине лапорастни кречњаци и пешчари, покривају највећи део средишњег слива Белог Рзава, почев од највиших делова слива Дервенте (Јокића и Кремића поток), а затим с друге стране развођа спуштајући се низ Бели Рзав у појасу ширине 2 до 4 km до југоисточног краја подручја.

Мању површину у пределу горњег дела слива Раче и Калуђерских бара покривају рожнаци и пешчари.

Масе тријаских кречњачких стена су највећим делом испресецане већим и мањим пукотинама, знатним делом су карстификоване и у великој мери као такве водопропустиве. Лапорастни кредни кречњаци су вододрживији, на њима има више извора и на њима се формирају водотоци. Серпентинисани перидотити су у већој мери испуцани и изложени интензивном распадању, подложни су ерозији. Њихова пропустљивост је средња и на тој подлози се формира највећи број водотока.

По Јовану Цвијићу,(1924.), “горје” северно од Таре је сврстано у тип млађих, набраних, динарских планина; састављено већим делом од палеозојских шкриљаца. Шкриљасте стене су углавном мале чврстине и подложне су интензивном распадању; еродибилне су и на њима се често, нарочито у површинским слојевима, образују клизишта.

Геолошку грађу подручја северно од Таре, према истраживањима Мирослава Јањића (1962. год.) чине: претежно пермокарбонски шкриљци као група шкриљаца нижег кристалитета, који садрже разне врсте филита и аргилошиста, а затим знатно подређеније и читава група шкриљаца филитске серије. Литолошки они припадају дринској фацији са преовлађујућим члановима као што су аргилошисти и филито-аргилошисти, са честом појавом пешчара и конгломерата (као прелазних облика), тј. представницима веће шкриљавости и нижег кристалитета. Током времена су ови геолошки облици метаморфозирали из седиментних углавном глиновитих стена. Оваква геолошка подлога присутна је у потезу од Бајине Баште до Јеловика.

Шкриљасте стене су углавном мале чврстине и подложне су интензивном распадању, **еродибилне су** и на њима се често, нарочито у површинским слојевима, образују клизишта.

4.2.2. Земљиште

Земљиште је производ деловања педогенетских фактора и зато се у различитој констелацији истих образују различити типови земљишта. Распоред земљишних типова у простору одређен је деловањем педогенетских фактора и историјом развитка земљишног покривача, односно, природни услови на простору Националног парка Тара условили су генезу различитих типова земљишта. Планина Тара макроморфолошки представља карстну висораван са већим бројем истакнутих висова. Масив је углавном састављен од тријаских и делимично јурских кречњака, док је већи број истакнутих висова и јужних страна од серпентинита (др. Чолић Д.и Гигов А. 1958.). На појединим деловима терена тријаских кречњака леже слојеви кречњачко-силикатних конгломерата, рожнаца и пешчара. На подручју Националног парка Тара најраспрострањенија су земљишта на кречњаку, затим на серпентиниту, а најмање су распрострањена земљишта на силикатним стенама. Посебна природна вредност је тресава и тресетиште на локалитету “Црвени поток” која представља специфично и јединствено станиште Панчићеве оморике.

Новија педолошка истраживања спроведена су од стране стручних лица Шумарског факултета и публикована су у зборнику радова „Основе еколошке и структурно производне карактеристике типова шума Ђердапа и Таре“ (2009. година), кроз радове „Земљишта на карбонатним супстратима у шумским заједницама планине Таре“ (др. Милан Кнежевић и др. Оливера Кошанин) и „Еколошки квалитет земљишта у неким типовима шума НП Тара“ (др. Ратко Кадовић, др. Снежана Белановић и др. Милан Кнежевић).

1) Земљишта на кречњацима

Антић, М. et al. (1968.) наводи да земљишне творевине на кречњаку на Тари чине потпуну еволуционо генетичку серију: сирозем – проторендзина – рендзина – браунизирана рендзина – *terra fusca* – избелена *terra fusca* – *terra fusca* псеудоглеј.

У складу са критеријумима важеће Класификације земљишта Југославије (Шкорић, А. et al. 1985.) на кречњацима планине Таре могу се издвојити следећи типови земљишта: камењар, колувијално (делувијално) земљиште, кречњачка црница, рендзина, смеђе земљиште на кречњаку и илимеризовано смеђе земљиште на кречњаку.

Камењар

Под овај тип земљишта могуће је подвести кречни сирозем који су описали Антић, М. et al. (1968.). То су уствари дробине кречњака у благим увалама на стрмим падинама које заузимају површину од неколико стотина метара квадратних. На камењару се јавља специфична вегетација камењара и сипара која нема затворен склоп. Камењари немају шумско-привредни значај, али су значајни због заштите природе и природно – естетских разлога. Камењар се среће по

Колувијум (делувијално земљиште)

Колувијум, као и камењар, припада класи неразвијених земљишта, карактеристичан је за изломљен рељеф брдско-планинских појаса. Колувијални нанос се формира у подножју падина, у увалама и заравнима у облику наносне купе са врхом окренутим према падини. Елементарни ареали колувијума су већи него елементарни ареали камењара. У колувијалним наносима доминира фракција камења. Међутим, захваљујући знатној моћности солума (60-80cm) и стабилованом материјалу, богатству хумуса, колувијално земљиште представља станишта шумских врста дрвећа високог производног потенцијала.

На овом типу тла јављају се полидоминантне шуме јеле, смрче и букве, и уз примесу борова и јавора и др. племенитих лишћара. Колувијум је детаљније проучаван у ГЈ „Црни врх“.

Кречњачка црница (калкомеланосол)

Елементарни ареали црнице не заузимају веће површине. Црница најчешће има органогени карактер (подтип органогене црнице) и представља иницијално земљиште на једрим кречњацима; у каснијим фазама образује се органоминерални комплекс и прави хумусно-акумулативни слој; у даљем току развоја овог типа тла повећава се дубина и образује се камбични (В) хоризонт. На Тари су проучени сви подтипови кречњачке црнице: органогена, органоминерална и посмеђена. Хумусне материје се нагомилавају између крупних одломака кречњака и у пукотинама стена, а стеновитост површине је веома изражена. У комплексу стена органогена црница, црница често покрива мање од 10% површине. Највећи садржај хумуса констатован је у површинских 10 cm солума, и износи 43,2%, а најмањи на дубини 20-40cm код колувијалне црнице 25,7%.

Органогена црница проучена је у ГЈ „Тара“ и ГЈ „Црни врх“, а органоминерална је проучена у ГЈ „Звезда“ и одликује се повећаним садржајем колоидне глине. Посмеђена црница је проучена у ГЈ „Тара“.

Плиће форме органогених црница су нешто нижег производног потенцијала. Органогене црнице представљају станишта ксеротермних лишћарских заједница, заједнице црног граба и црног бора и неких чистих заједница црног бора, шуме Панчићеве оморице, шуме јеле смрче и букве са белим бором и шуме букве и смрче. На органоминералним и посмеђеним црницама јављају се и мезофилније заједнице букве, јеле и смрче са вијуком и букве, јеле и смрче са племенитим лишћарима.

Рендзина

Рендзина се образује на меким силификованим кречњацима. Рендзине са литичним контактом су плитка земљишта. Уколико је изражен реголитичан контакт рендзине имају нешто дубљи профил, при чему се издваја прелазни АС – хоризонт, (грађа профила овог типа тла је А-АС-Р). Рендзине су мање или више скелетна земљишта. Хумусноакумулативни хоризонт је најчешће моћности 15-20 cm, а у изузетним случајевима око 30 cm. Дубина солума рендзина са реголитичним контактом и посмеђеним варијантама најчешће се креће од 30 - 50 cm те су ово махом средњедубока земљишта. Повећањем дубине солума значајно се повећава и производни потенцијал рендзина. Хумусно-акумулативни хоризонт рендзина карактерише иловаста текстура, зрнаста структура и стабилни структурни агрегати. Рендзине су земљишта неутралне до слабо алкалне реакције. У делу профила посмеђене рендзине у коме су изражени процеси браунизације реакција је такође неутрална до слабо алкална, а то је последица присуства ситних одломака кречњака који улазе у састав "ситне земље". Рендзине су земљишта добро обезбеђена хумусом. Садржај хумуса у хумусно-акумулативном хоризонту се најчешће налази у интервалу од 10-20%. У целини рендзине карактеришу повољне хемијске особине. С обзиром на висок садржај скелета рендзине су веома пропустљиве за воду. Према томе, основни лимитирајући фактори већег производног потенцијала рендзина су мала дубина и висок садржај скелета. Посмеђени варијетети и варијетети са реголитичним контактом и мањим садржајем скелета на северним експозицијама представљају продуктивнија станишта. Рендзине се често јављају у комплексу са смеђим кречњачким земљиштима. Најчешће се јавља трочлана земљишна комбинација: рендзина - посмеђена рендзина - смеђе земљиште (калкокамбисол).

Смеђе земљиште на кречњаку (калкокамбисол)

Смеђа земљишта на кречњацима Таре Антић, М. et al. (1968.) су описали под термином *terra fusca*. У Националном парку Тара проучене су две варијанте овог тла и то на једрим кречњацима и на формацијама са рожнацем. Први тип је далеко распрострањенији и најчешће се налази у комбинацији са црницама. Смеђа земљишта углавном заузимају заравњене и благо нагнуте терене, али се јављају и на стрмијим нагибима. То су у просеку средње дубока земљишта, са дужином солума 60 - 70 cm, максимумом 90 cm. Механички састав је тежак и припада глинама. Поред типичног смеђег земљишта на кречњаку која у површинском делу профила садрже примесе силикатног материјала кварцно-рожној формацији, ове примесе значајно модификују особине површинског дела профила. Уствари, површински део профила, мање или веће моћности, има еколошке особине, мање или више киселог, дистрично смеђег земљишта, а доњи део профила који је црвенкасте боје, полиедричне структуре и пластичан, особине (В) - хоризонта смеђег земљишта на кречњаку.

Присуство силикатног материјала у великој мери утиче и на садржај скелета у профилу. Смеђе земљиште у односу на рендзине има већу способност задржавања воде. С обзиром да је смеђе земљиште углавном везано за карстне заравни и мање нагнуте терене,

површинским и бочним отицањем губи се мања количина воде. Према томе, смеђа земљишта на кречњаку представљају мезофилна станишта. То су станишта мешовитих заједница букве и јеле; букве, јеле и смрче; и смрче и јеле високе продуктивности.

Варијанта на кречњаку у формацији са рожнацем су нешто дубља, а рочнац у одломцима дренира земљиште и повећава подпропусност, исто су тешког механичког састава и исто су високог производног потенцијала. Ова земљишта настају заједнице букве и смрче, јеле, букве и смрче са белим бором односно у смеси са племенитим лишћарима.

Илимеризовано земљиште (лувисол)

Илимеризовано земљиште на кречњаку Антић, М. et al. (1968.) описали су под термином **лесивирана terra fusca**. Јавља се на једрим кречњацима и на кречњацима у формацији са рожнацем. Углавном су присутна на заравњеним деловима деловима планине Таре. На површину избијају крупни кречњачки блокови. Такође, и за овај тип земљишта карактеристично је присуство силикатног материјала у површинском делу профила (профил има грађу Olfh-A-E-Bt-R). На ово указују и резултати проучавања Антића et al. (1968.). Наиме, из описа профила избељене **terra fusca**-е који су приказали аутори у раду, види се да су елувијални процеси изражени до дубине 54 - 77 cm. Ово указује да се ради о двослојном земљишту које се еколошки понаша као лесивирано земљиште. Површински део профила у ствари најчешће представља слој силикатног земљишног материјала који је нанет преко смеђег земљишта на кречњаку. У току еволуције земљишта процес елувијално-илувијалне миграције, такође, је потенцирано диференцирање профила, тако да је текстурна диференцијација с једне стране последица примарне слојевитости супстрата, а са друге стране последица процеса илимеризације. Ову тезу потврђују и резултати лабораторијских испитивања физичких и хемијских особина које дају Антић и сарадници у већ цитираном раду. Наиме, илувијални хоризонт је изразито глиновит (тешка глина), јако пластичан. Површински део профила у односу на илувијални хоризонт, поред лакшег механичког састава, показује јасне разлике и у хемијским особинама. Реакција у површинском делу профила у многим случајевима је изразито кисела, а степен засићености базама низак.

Илимеризовано земљиште је високо продуктивно земљиште и представља станиште мезофилних буково-јелових, буково-јелово-смрчевих и смрчево-јелових шума и варијантама у смеси са племенитим лишћарима и са боровницом и са белим бором, које на овом земљишту остварују високу производност дрвне масе.

Закључак о земљиштима на кречњаку

Иако између појединих типова земљишта на кречњаку стоје извесне крупне разлике, она имају и нека заједничка обележја, која су врло значајна за њихове еколошке и производне карактеристике. Производна вредност земљишта на кречњаку у великој мери зависи од водног режима, а водни режим зависи како од водних особина земљишта, тако и од микроклиматских услова терена. Кречњачка земљишта су веома пропустљива за воду. Са степеном развијености земљишта пропустљивост за воду опада. Разлике у влажности између појединих типова, али и у оквиру истог типа земљишта, потенциране су њиховом укупном дужином. При процени производног потенцијала кречњачких земљишта треба имати у виду да су површине појединих елементарних ареала основних типова веома мале и да у таквим случајевима треба дефинисати производни потенцијал хетерогених јединица тј. земљишних комбинација које могу бити двочлане или вишечлане. На простору Националног парка Тара карактеристичне су двочлане и трочлане земљишне комбинације и то:

- кречњачка стена - органогена црница;
- рендзина - посмеђена рендзина;
- рендзина - посмеђена рендзина - смеђе земљиште;
- посмеђена рендзина - смеђе земљиште;
- смеђе земљиште - илимеризовано земљиште.

2) Земљиште на серпентинитима

Серпентинити на подручју Националног парка Тара заузимају знатно мање површине од кречњака, па према томе мање су и површине земљишта на серпентинитима него на кречњацима. Земљишта на серпентинитима представљена су са два основна типа:

- Хумусно-силикатно земљиште (ранкер)
- Еутрично смеђе земљиште

Хумусно - силикатно земљиште

На серпентиниту се обараује еутрично хумусно - силикатно земљиште (подтип еутричног ранкера). На подручју Националног парка Тара присутан је већи број развојних фаза еутричног ранкера на серпентиниту, које се разликује у погледу еколошких и производних карактеристика. Органогене развојне фазе се карактеришу по правилу великим саржајем скелета и представљају земљишта мале продуктивности. Потпуно развијену стадију карактерише развијен хумусно - акумулативни хоризонт моћан 20 - 30 cm. Према садржају скелета у оквиру развијене А - R односно А - С стадије издвајају се слабо скелетне, средње скелетне и јако скелетне форме. Еволуција хумусно - силикатног земљишта иде у правцу посмеђивања и преко образовања посмеђеног хумусно - силикатног земљишта, које је у Класификацији земљишта Југославије (Шкорић, et al. 1985.) издвојено у нивоу варијетета, до образовања еутричног смеђег земљишта.

Еколошко - производне карактеристике ранкера зависе од следећих фактора: фазе развоја, дубине профила и физичког стања супстрата (литични и реголитични контакт), као и микроклиматских услова, биолошке активности и форме хумуса (хладнији и влажнији локалитети, сувљи и топлији локалитети).

Еутрична смеђа земљишта

Смеђа земљишта на серпентиниту по правилу спадају у средње дубока, у изузетним случајевима су дубља од 60 cm. Присуство скелета у профили може бити знатно, што умањује запремину активног слоја земљишта и његову продуктивност. Садржај скелета у профили се повећава са дужином. Смеђа земљишта, захваљујући већој дубини и тежем механичком саставу, су мезофилнија и продуктивнија станишта од хумусно - силикатних земљишта. Међутим, и смеђа земљишта са високим садржајем крупног скелета на јужним и стрмим падинама представљају сува станишта. На њима се јављају секундарне шуме белог и црног бора као трајне заједнице.

Закључак о земљиштима на серпентиниту

Продуктивност земљишта на серпентиниту поред степена развијености и самих особина земљишта зависи и од микроклиматских услова станишта, а у вези са тим и код хумусно - силикатног земљишта и еутричног смеђег земљишта издавају се две еколошке варијанте:

- варијанта хладнијих и влажнијих локалитета
- варијанта сувљих и топлијих локалитета.

На серпентинским земљиштима Таре јавља се велики број шумских заједница и то: белог бора, црног бора, белог и црног бора, белог бора и оморице, китњака, китњака у смеси са буквом и смрчом, јеле и букве, букве и смрче, јеле и смрче.

3) Земљишта на силикатним стенама

На подручју Националног парка Тара северно од самог Националног парка значајну површину заузимају киселе силикатне стене. Од киселих силикатних супстрата са педолошког становишта најзначајнији су верфенски пешчари и шкриљци. На шкриљцима се обарајује дистрично хумусно-силикатно земљиште (дистрични ранкер), док се кисело смеђе земљиште образује на шкриљцима и на пешчарима.

Значајан фактор образовања овог типа земљишта је конфигурација терена (претежно брдски терен, преовлађујуће надморске висине 200-1200 метара). Геолошка подлога која је склона распадању даје доста песковите компоненте, што утиче на повећану еродибилност тла и склоност закишељавању. Ово земљиште карактеришу три процеса педогенезе и то: посмеђавање-распадањем минерала, акумулација хумуса и закишељавање-услед недостатка калцијума у подлози. Профил киселог смеђег земљишта на шкриљцима има хоризонте А-В-С; А-хоризонт је дубине 0-15 цм, тамно смеђе боје, састава лаке и средње иловаче, са постепеним прелазом у доњи хоризонт, добре пропустљивости; В-хоризонт је на дубини око 15-32 цм смеђе до руде боје, иловастог састава трошне земљишне масе са фрагментима скелета, добре пропустљивости; С-хоризонт је на дубини и преко 32 цм, чине га одломци шкриљаца, већином плочасти, разне величине и распаднутости, са већом дубином постаје компактна сивкаста стена (истраживања Института за проучавање земљишта на Топчидеру). Овај тип земљишта карактерише и његова стална генеза и стално разлагање услед ерозије.

На дистричним хумусно - силикатним земљишту на шкриљцима јављају се шуме китњака и китњака и граба. Ово су плитка до средње дубока земљишта. Плиће и скелетне варијанте углавном заузимају гребене и главице, а дубље варијанте ниже делове падина.

На киселом смеђем земљишту на шкриљцима се јавља шума китњака и планинске букве, такође шума планинске букве се јавља и на киселом смеђем земљишту на пешчару.

Кисела смеђа земљишта на шкриљцима су нешто плића, али и скелетнија у односу на земљишта на пешчару. У једном и другом случају ради се о земљиштима која имају висок еколошко - производни потенцијал.

4.3. Стање шумског фонда

Приказ стања шумског фонда следи према следећим параметрима: намени (глобалној и основној), пореклу и очуваности, мешовитости, врстама дрвећа, састојинској припадности (категоријама шума), дебљинској и добној структури.

4.3.1. Стање шума по намени

4.3.1.1. Стање шума по глобалној намени

Стање шума по глобалној намени - државни посед:

Намена глобална	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV%	ZV/Ha	Pzv%
10.Шуме и шумска станишта са производном функцијом	193.70	1.5	40253.8	1.1	207.8	1461.0	1.4	7.5	3.6
11.Шуме и шумска станишта са произв.-заштит ф-јом	1087.80	8.5	317250.5	8.1	291.6	9366.6	10.8	8.6	3.0
12.Шуме са приоритетно заштитном функцијом	434.45	3.4	43672.0	1.1	100.5	1689.2	1.9	3.9	3.9
17.Национални парк	11105.34	86.6	3497001.6	89.7	314.9	74326.6	85.6	6.7	2.1
УКУПНО државни посед	12821.29	100.0	3898177.9	100.0	304.0	86843.5	100.0	6.8	2.2

Државне шуме су највећим делом у границама, а знатно мањим делом ван граница националног парка. Евидентно је да глобална намена национални парк (код-17) доминира и по површини са 11.105,34 ха (86,6%), по запремини са 3.497.001,6 м³ (89,7%) и запреминском прирасту са 74.326,6 м³ (85,6%); следе шуме и шумска станишта са производно – заштитном функцијом (код-11) и оне заузимају по површини 8,5 %, по запремини 8,1%, по текућем запреминском прирасту 10,8% (просечне запремине од 291,6м³/ха, просечног запреминског прираста од 8,6м³/ха и процента прираста од 3,0%); шуме са приоритетном заштитном функцијом (код-12) заступљене су по површини са 3,4 %, по запремини 1,1%, текућем запреминском прирасту са 1,9% (просечне запремине од 100,5м³/ха, просечног запреминског прираста од 3,9м³/ха и процента прираста од 3,9%); шуме и шумска станишта са производном функцијом (код-10) заузимају 1,3% укупне површине државних шума, 1,1% запремине, 1,4% текућег запреминског прираста (просечне запремине од 207,8м³/ха, просечног запреминског прираста од 7,5м³/ха и процента прираста од 3,6%).

Треба напоменути да у оквиру производних шума узета је у обзир и површина од 26,53 ха (0,2 %), у питању су одељења 61. и 62. ГЈ "Комуналне шуме", којима је претходном Општом основом опредељена намена рекреације, општекултурних и образовно-васпитних функција, али које нису нити Урбанистичким планом Бајине Баште нити газдинским третманом вредноване као рекреативне површине, већ су искључиво реално по физиономији производне шуме и треба их даље посматрати у склопу глобалне и основне намене 10.

Стање шума по глобалној намени - црквени посед

Намена глобална	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV%	ZV/Ha	Pzv%
17.Национални парк	772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6
УКУПНО црквени посед	772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6

Читав посед Српског православног манастира Рача је у границама Националног парка Тара, тј. једина глобална намена је 17-национални парк, Површине од 772,59 ха. са укупном запремином од 273133,5 м³ просечних вредности запремине од 353,5м³/ха, запреминског прираста од 9,2м³/ха и процента прираста од 2,6%.

Стање шума по глобалној намени - приватни посед

Намена глобална	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV%	ZV/Ha	Pzv%
10.Шуме и шумска станишта са производном функцијом	14000.00	54.4	2476657.0	52.3	176.9	75155.7	53.3	5.4	3.0
12.Шуме са приоритетно заштитном функцијом	7800.00	30.3	1250544.6	26.4	160.3	36509.5	25.9	4.7	2.9
17.Национални парк	3925.00	15.3	1008362.3	21.3	256.9	29363.3	20.8	7.5	2.9
УКУПНО приватни посед	25725.00	100.0	4735563.9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0

У приватном поседу највише је шума са производном функцијом (код-10) и оне доминирају са надполовичном заступљеношћу у свим показатељима и то по површини са 54,4% (14.000,00ха), по запремини са 52,3% (2.476.657,0 м3 односно 176,9 м3/ха) и по текућем запреминском прирасту са 53,3% (75.155,7 м3 тј. 5,4 м3/ха); следе шуме са приоритетно заштитном функцијом (код-12) са заступљеношћу од 30,3% по површини, 26,4% по запремини и 25,9% по прирасту запремене (просечне запремене од 160,3м3/ха, просечног запреминског прираста од 4,7м3/ха и процента прираста од 2,9%) ; шуме сопственика у националном парку (код-17) учествују са 15,3% заступљености по површини, 21,3% по запремини и 20,8% по запреминском прирасту (просечне запремене од 256,9м3/ха, просечног запреминског прираста од 7,5м3/ха и процента прираста од 2,9%).

Стање шума по глобалној намени - укупно за подручје

Намена глобална	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV%	ZV/Ha	Pzv%
10.Шуме и шумска станишта са производном функцијом	14193.70	36.1	2516910.8	28.3	177.3	76616.7	32.6	5.4	3.0
11.Шуме и шумска станишта са произв.-заштит ф-јом	1087.80	2.8	317250.5	3.6	291.6	9366.6	4.0	8.6	3.0
12.Шуме са приоритетно заштитном функцијом	8234.45	20.9	1294216.6	14.5	157.2	38198.7	16.3	4.6	3.0
17.Национални парк	15802.93	40.2	4778497.4	53.6	302.4	110801.7	47.2	7.0	2.3
УКУПНО шумско подручје	39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.5	234983.7	100.0	6.0	2.6

Када се обједине све власничке структуре на подручју Националног парка Тара, тј. општине Бајина Башта евидентно је да по глобалној намени доминирају шуме у националном парку (код 17) са 40,2% по површини (15.802,93ха), 53,6% по запремини (4.778.497,4 м3 тј. 302,4 м3/ха) и 47,2% по запреминском прирасту (110.801,7 м3 тј 7,0 м3/ха); следе производне шуме (код 10) са учешћем од 36,1% по површини, 28,3% по запремини и 32,6% по прирасту запремене (просечне запремене од 177,3м3/ха, просечног запреминског прираста од 5,4м3/ха и процента прираста од 3,0%); шуме са приоритетно заштитном функцијом (код 12) су заступљене са 20,9% по површини, 14,5% по запремини и 16,3% по запреминском прирасту (просечне запремене од 157,2м3/ха, просечног запреминског прираста од 4,6м3/ха и процента прираста од 3,0%); најмање су присутне шуме са производно-заштитном функцијом (код 11) и то са 2,8% по површини, 3,6% по запремини и 4,0% по прирасту запремене (просечне запремене од 291,6м3/ха, просечног запреминског прираста од 8,6м3/ха и процента прираста од 3,0%)

4.3.1.2. Стање шума по основној намени

Стање шума по основној намени - државни посед

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv
	ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%
НЦ 10. - Производња техничког дрвета	904,29	7.1	236851.6	6.1	261.9	7113.5	8.2	7.9	3.0
НЦ 26. - Заштита земљишта од ерозије	811.66	6.3	164324.7	4.2	202.5	5403.4	6.2	6.7	3.3
НЦ 58. - Национални парк-I степен заштите	3001.55	23.4	145993.1	3.7	48.6	2219.1	2.6	0.7	1.5
НЦ 59. - Национални парк-II степен заштите	4589.71	35.8	1683583.3	43.2	366.8	34158.5	39.3	7.4	2.0
НЦ 60. - Национални парк-III степен заштите	3514.08	27.4	1667425.3	42.8	474.5	37949.0	43.7	10.8	2.3
УКУПНО државни посед	12821.29	100.0	3898177.9	100.0	304.0	86843.5	100.0	6.8	2.2

У државним шумама структура по основној намени тј. наменским целинама директно је везана за постојање Националног парка Тара и режиме заштите у њему. НЦ-59- национални парк-II степен заштите доминира и заузима површину од 4.589,71 ха (35,8 %), са запремином од 1.683.583,3 м3 а по јединици површине 366,8м3/ха, текућим запреминским прирастом од 34.158,5 м3 (7,4 м3/ха) и процентом запреминског прираста од 2,0 %; затим следи НЦ-60- национални парк-III степен заштите која заузима 27,4 % површине, 42,8% запремене, 43,7% запреминског прираста (просечне запремене од 474,5м3/ха, просечног запреминског прираста од 10,8м3/ха и процента прираста од 2,3%); НЦ 58. - национални парк-I степен заштите заузима 23,4 % површине, 3,7% запремене 2,6% текућег запреминског прираста (просечне запремене од 48,6м3/ха, просечног запреминског прираста од 2,6м3/ха и процента прираста од 1,5%) (детаљни подаци о локалитетима следе у поглављу 4.6.); НЦ 10–производња техничког дрвета заузима 7,1% површине, 6,1% запремене и 8,2% запреминског прираста (просечне запремене од 261,9м3/ха, просечног запреминског прираста од 7,9м3/ха и процента прираста од 3,0%), овде треба нагласити да површину од 26,53 ха (0,2 %) (у питању су површине одељења 61. и 62. ГЈ "Комуналне шуме"), којој је раније Општом основом била опредељена НЦ 73. – рекреативно - туристички центар, али предметна одељења Урбанистичким плановима Бајине Баште нису третирана као рекреативне површине, већ су искључиво реално производне шуме и треба их даље посматрати у склопу НЦ-10; НЦ 26. – заштита земљишта од ерозије заузима 6,3 % површине, 4,2% запремене и 6,2% текућег запреминског прираста, (просечне запремене од 202,5м3/ха, просечног запреминског прираста од 6,7м3/ха и процента прираста од 3,3%).

Стање шума по основној намени - црквени посед

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
	ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%	
НЦ 58. - Национални парк-I степен заштите	151.98	19.7	27893.1	10.2	183.5	595.8	8.4	3.9	2.1	
НЦ 59. - Национални парк-II степен заштите	323.66	41.9	118965.5	43.6	367.6	3316.4	46.6	10.2	2.9	
НЦ 60. - Национални парк-III степ. заштите	296.95	38.4	126274.9	46.2	425.2	3199.6	45.0	10.8	2.5	
УКУПНО црквени посед	772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6	

У шумама Српског православног манастира Рача НЦ 59. - национални парк-II степен заштите заузима површину од 323,66 ха (41,9 %), укупне запремине 118.965,5 м3 (просечне запремине 367,6 м3/ха), текућег запреминским прирастом од 3.316,4 м3 (10,2 м3/ха) и процентом запреминског прираста од 2,9 %; следи НЦ 60. - национални парк-III степен заштите која заузима површину од 38,4 %, али доминантног учешћа у запремини од 46,2%, и са 45,0% учешћаву текућем запреминском прирасту (просечне запремине од 425,2м3/ха, просечног запреминског прираста од 10,8м3/ха и процента прираста од 2,5%); НЦ 58. - национални парк-I степен заштите заузима 19,7 % површине, 10,2% запремине и 3,9% запреминског прираста (просечне запремине од 183,5м3/ха, просечног запреминског прираста од 3,9м3/ха и процента прираста од 2,1%).

Стање шума по основној намени - приватни посед

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
	ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%	
НЦ 10. - Производња техничког дрвета	14000.00	54.4	2476657.0	52.3	176.9	75155.7	53.3	5.4	3.0	
НЦ 26. - Заштита земљишта од ерозије	7700.00	29.9	1241115.8	26.2	161.2	36334.6	25.8	4.7	2.9	
НЦ 59. - Национални парк-II степен заштите	1600.00	6.2	419551.5	8.9	262.2	11484.6	8.1	7.2	2.7	
НЦ 60. - Национални парк-III степен заштите	2325.00	9.0	588810.8	12.4	253.3	17878.7	12.7	7.7	3.0	
НЦ 66. - Стално заштитне шуме	100.00	0.4	9428.8	0.2	94.3	175.0	0.1	1.7	1.9	
УКУПНО приватни посед	25725.00	100.0	4735563.9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0	

У шумама сопственика на подручју Општине Бајина Башта најзаступљенија је НЦ-10 и то са 14.000,00ха (54,4%) површине, укупне запремине 2.476.657,0м3 (просечно 176,9м3/ха) што представља 52,3% запремине у приватним шумама, са запреминским прирастом од 75.155,7м3 (5,4м3/ха) односно 53,3% заступљености и са процентом прираста од 3,0%; следи НЦ-26-заштита земљишта од ерозије (на врло стрмим и ерозији склоницима земљиштима) са учешћем од 29,9% у површини, 26,2% у запремини и 25,8% у прирасту запремине (просечне запремине од 161,2м3/ха, просечног запреминског прираста од 4,7м3/ха и процента прираста од 2,9%); НЦ-60 - национални парк-III степен заштите заступљена је са 9,0% површине, 12,4% запремине и 12,7% запреминског прираста (просечне запремине 253,3м3/ха, просечног прираста запремине 7,7м3/ха и процента прираста 3,0%); НЦ-59 - национални парк-II степен заштите заступљена је са 6,2% површине, 8,9% запремине и 8,1% прираста запремине (просечне запремине 262,2, просечног прираста запремине 7,2 и процента прираста 3,0%); најмање је простора опредељено као НЦ-66-стално заштитне шуме и то са испод 1% по свим елементима шума у приватном власништву (просечне запремине 94,3м3/ха, просечног прираста запремине 1,7м3/ха и процента прираста 1,9%).

Стање шума по основној намени - укупно за подручје

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
	ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%	
НЦ 10. - Производња техничког дрвета	14904.29	37.9	2713508.6	30.5	182.1	82269.1	35.0	5.5	3.0	
НЦ 26. - Заштита земљишта од ерозије	8511.66	21.6	1405440.5	15.8	165.1	41737.9	17.8	4.9	3.0	
НЦ 58. - Национални парк-I степен заштите	3153.53	8.0	173886.2	2.0	55.1	2814.9	1.2	0.9	1.6	
НЦ 59. - Национални парк-II степен заштите	6513.37	16.6	2222100.3	24.9	341.2	48959.5	20.8	7.5	2.2	
НЦ 60. - Национални парк-III степен заштите	6136.03	15.6	2382510.9	26.7	388.3	59027.3	25.1	9.6	2.5	
НЦ 66. - Стално зашт.шуме (изван газ.третмана)	100.00	0.3	9428.8	0.1	94.3	175.0	0.1	1.7	1.9	
УКУПНО шумско подручје	39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.5	234983.7	100.0	6.0	2.6	

Свеобухватно анализирано на подручју Националног парка Тара односно Општине Бајина Башта најзаступљенија је НЦ-10-производња техничког дрвета и то по свим сегментима анализе, са површином од 14904,29ха (37,9%), укупне запремине од 2.713.508,6 м3 тј. 30,5% (просечна запремина 182,1м3/ха), укупног запреминског прираста 82.269,1м3 односно 35,0% (просечно 5,5м3/ха) и процента прираста 3,0%. Следи НЦ-26- заштита земљишта од ерозије која је заступљена са 21,6% по површини, 15,8% по запремини и 17,8% по прирасту запремине, (просечне запремине 165,1 м3/ха, просечног запреминског прираста 4,9м3/ха и процента прираста 3,0%). НЦ-59- национални парк-II степен заштите учествује у укупној површини са 16,6%, у укупној дубећој запремини са 24,9% а у запреминском прирасту са 20,8%, (запремина по јединици површине је 341,2 м3/ха, прираст запремине по јединици површине је 7,5м3/ха и проценат прираста 2,2%). НЦ-60- национални парк-III степен заштите учествује у површини са 15,6%, у укупној запремини са 26,7%, у запреминском прирасту са 9,6% (просечна запремина износи 388,3 м3/ха, запремински прираст 9,6 м3/ха, што су највише вредности по јединици површине и проценат прираста 2,5%). НЦ-58- национални парк-I степен заштите заступљена је у површини са 8,0%, у запремини са са 2,0% и у запреминском прирасту са 1,2% (просечна запремина износи 55,1 м3/ха, запремински прираст 0,9 м3/ха а проценат прираста 1,6%). Најмање је заступљена НЦ-66- стално заштитне шуме (изван газдинског третмана) са 0,3% учешћа у површини, 0,1% у запремини и 0,1% у запреминском прирасту (просечне вредности запремине 94,3 м3/ха, запреминског прираста 1,7 м3/ха и процента прираста 1,9%).

Оваква прерасподела шумом обраслих површина по наменама односно зонама заштите у Националном парку директно проистиче из познавања еколошких критеријума као и обавезујућих законских претпоставки и даље чини основ за опредељивање циљева газдовања шумама у Националном парку Тара и подручју Општине Бајина Башта.

4.3.2. Стање шума по пореклу и очуваности

Стање шума по пореклу и очуваности- државни посед

Порекло	Очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
		ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%	
	Очуване састојине	7104.99	55.4	3275740.9	84.0	461.0	69175.2	79.7	9.7	2.1	
	Разређене састојине	645.95	5.0	83025.7	2.1	128.5	1389.6	1.6	2.1	1.6	
	Девастиране састојине	364.78	2.8	11704.8	0.3	32.1	129.7	0.2	0.4	1.3	
високе састојине		8115.72	63.3	3370471.4	86.5	413.5	70694.6	81.4	8.7	2.1	
	Очуване састојине	43.49	0.3	6866.6	0.2	157.9	188.4	0.2	4.3	2.7	
	Разређене састојине	642.78	5.0	31752.7	0.8	49.4	570.8	0.7	1.1	1.8	
	Девастиране састојине	226.40	1.8	13668.6	0.4	60.4	270.9	0.3	0.3	2.0	
изданачке састојине		912.67	7.1	52287.9	1.3	59.6	1030.2	1.2	1.2	2.0	
	Очуване састојине	196.19	1.5	68888.4	1.8	351.1	2354.9	2.7	12.0	3.4	
	Разређене састојине	29.38	0.2	5353.9	0.1	182.2	247.0	0.3	8.4	4.6	
вештачки подигнуте састојине		225.57	1.8	74242.3	1.9	329.1	2601.9	3.0	11.5	3.5	
	Девастиране састојине	1851.38	14.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
шикаре		1851.38	14.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
	Очуване састојине	7344.67	57.3	3351495.9	86.0	456.3	71718.5	82.6	9.8	2.1	
	Разређене састојине	1533.17	12.0	133294.5	3.4	86.9	2449.2	2.8	1.6	1.8	
	Девастиране састојине	2227.50	17.4	12211.2	0.3	5.5	158.9	0.2	0.1	1.3	
Укупно у Националном парку		11105.34	86.6	3497001.6	89.7	314.9	74326.6	85.6	6.7	2.1	
	Очуване састојине	542.36	4.2	166607.6	4.3	307.2	3962.4	4.6	7.3	2.4	
	Разређене састојине	35.69	0.3	8068.8	0.2	226.1	192.5	0.2	5.4	2.4	
	Девастиране састојине	3.96	0.0	609.3	0.0	153.9	13.4	0.0	3.4	2.2	
високе састојине		582.01	4.5	175285.7	4.5	301.2	4168.3	4.8	7.2	2.4	
	Очуване састојине	321.68	2.5	91122.0	2.3	283.3	2709.0	3.1	8.4	3.0	
	Разређене састојине	190.42	1.5	15202.5	0.4	79.8	440.1	0.5	2.3	2.9	
	Девастиране састојине	127.37	1.0	5830.7	0.1	45.8	187.0	0.2	1.5	3.2	
изданачке састојине		639.47	5.0	112155.2	2.9	175.4	3336.1	3.8	5.2	3.0	
	Очуване састојине	379.36	3.0	101804.0	2.6	268.4	4174.1	4.8	11.0	4.1	
	Разређене састојине	28.45	0.2	4981.7	0.1	175.1	225.9	0.3	7.9	4.5	
	Девастиране састојине	67.55	0.5	6810.0	0.2	100.8	610.2	0.7	9.0	9.0	
вештачки подигнуте састојине		475.36	3.7	113595.6	2.9	239.0	5010.3	5.8	10.5	4.4	
	Девастиране састојине	19.11	0.1	139.8	0.0	7.3	2.1	0.0	0.1	1.5	
шикаре		19.11	0.1	139.8	0.0	7.3	2.1	0.0	0.1	1.5	
	Очуване састојине	1243.40	9.7	359533.6	9.2	289.2	10845.6	12.5	8.7	3.0	
	Разређене састојине	254.56	2.0	28252.9	0.7	111.0	858.5	1.0	3.4	3.0	
	Девастиране састојине	217.99	1.7	13389.8	0.3	61.4	812.8	0.9	3.7	6.1	
Укупно ван Националног парка		1715.95	13.4	401176.3	10.3	233.8	12516.8	14.4	7.3	3.1	
	Очуване састојине	7647.35	59.6	3442348.5	88.3	450.1	73137.6	84.2	9.6	2.1	
	Разређене састојине	778.21	6.1	92442.1	2.4	118.8	1582.1	1.8	2.0	1.7	
	Девастиране састојине	272.17	2.1	10966.5	0.3	40.3	143.1	0.2	0.5	1.3	
високе састојине		8732.93	67.8	3545757.0	91.0	407.6	74862.9	86.2	8.6	2.1	
	Очуване састојине	365.17	2.8	97988.6	2.5	268.3	2897.5	3.3	7.9	3.0	
	Разређене састојине	951.69	7.4	58769.8	1.5	61.8	1252.7	1.4	1.3	2.1	
	Девастиране састојине	272.17	1.8	7684.8	0.2	32.7	216.2	0.2	0.9	2.8	
изданачке састојине		1516.94	12.1	164443.1	4.2	108.4	4366.3	5.0	2.9	2.7	
	Очуване састојине	575.55	4.5	170692.4	4.4	296.6	6529.0	7.5	11.3	3.8	
	Разређене састојине	57.83	0.5	10335.6	0.3	178.7	472.9	0.5	8.2	4.6	
	Девастиране састојине	67.55	0.5	6810.0	0.2	100.8	610.2	0.7	9.0	9.0	
вештачки подигнуте састојине		700.93	5.5	187838.0	4.8	268.0	7612.2	8.8	10.9	4.1	
	Девастиране састојине	1870.49	14.6	139.8	0.0	0.1	2.1	0.0	0.0	1.5	
шикаре		1870.49	14.6	139.8	0.0	0.1	2.1	0.0	0.0	1.5	
	Очуване састојине	8588.07	67.0	3711029.4	95.2	432.1	82564.1	95.1	9.6	2.2	
	Разређене састојине	1572.67	12.3	148385.3	3.8	90.4	3037.9	3.5	1.9	2.0	
	Девастиране састојине	2445.49	20.8	38763.2	1.0	14.6	1241.5	1.4	0.5	3.2	
УКУПНО државни посед		12821.29	100.0	3898177.9	100.0	304.0	86843.5	100.0	6.8	2.2	

У оквиру шумског фонда државног поседа код шума у границама националног парка најзаступљеније су високе састојине, чије је учешће по површини 63,3 %, затим следе шикаре са 14,4 % (у питању су углавном шумске заједнице црног граба и црног јасена у кањонским деловима ГЈ "Звезда"), изданачке састојине са 7,1 % и вештачки подигнуте састојине са 1,8 %.

И у дубећој запремини у односу на укупну дрвну запремину државних шума доминирају састојине високог порекла са 86,5 %, док су значајно мање заступљене вештачки подигнуте састојине са 1,9 % и изданачке састојине учествују са 1,3%.

Просечна запремина високих састојина износи 413,5 м³/ха, док је текући запремински прираст 8,7м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,1%. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 55,4 % површине, разређене састојине на 5,8 % и девастиране састојине на 2,1% од укупне површине државног поседа.

Просечна запремина изданачких састојина износи 59,6м³/ха, док је текући запремински прираст 1,2м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,0 %. У оквиру изданачких састојина, очуване састојине заступљене су на 0,3% површине, разређене састојине на 5,9% и девастиране састојине на 0,8% укупне површине државног поседа.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 329,1 м³/ха, док је текући запремински прираст 11,5м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 3,5 %. У оквиру вештачки подигнутих састојина, очуване састојине заступљене су на 1,5% површине, разређене састојине на 0,2 % површине.

У укупном шумском фонду у границама Националног парка, доминирају очуване састојине са учешћем од 57,3 % по површини, затим следе разређене састојине на 12,0% површине и девастиране састојине на 17,4% површине државног поседа.

У целини гледано, стање шума у државном власништву у границама Националног парка Тара по пореклу и очуваности може се сматрати задовољавајућим. Са овим у складу треба истаћи неке основне чињенице:

-из горе наведеног, може се констатовати да је учешће изданачких шума 7,1 %.

-у Националном парку значајно је присуство шикара са 14,4%, које се јављају на екстремно стрмим теренима клисурама и кањонским падинама уз Дрину, Дервенту и Рачу (углавном у I зони заштите) где су најчешће трајне вегетацијска категорија која је често прекинутог склопа.

-скромно учешће вештачки подигнутих састојина, може се такође оценити позитивним услед чињенице да је потреба за њиховим подизањем јако мала, при чему су оне образоване најчешће аутохтоним врстама овог подручја.

-висок проценат разређених (12,0%) и девастираних састојина (17,4%) је управо директна последица онога што је назначено код образложења учешћа шикара, док код шума у којима се спроводе активне мере газдовања учешће разређених и девастираних шума је занемарљиво.

Ван граница Националног парка у оквиру државног поседа најзаступљеније су изданачке састојине, чије је релативно учешће по укупној површини у државној својини износи 5,0 %, следе високе састојине са 4,5 %, па вештачки подигнуте састојине са 3,7 % и шикаре са 0,1 %.

У укупној дубећој запремини доминирају састојине високог порекла са 4,5 %, потом вештачки подигнуте састојине са 2,9 %, док изданачке састојине учествују такође са 2,9 %.

Просечна запремина високих састојина износи 301,2 м³/ха, док је текући запремински прираст 7,2 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,4 %. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 4,2 % површине, а разређене састојине на 0,3 % површине државног поседа.

Просечна запремина изданачких састојина износи 175,4 м³/ха, док је текући запремински прираст 5,2 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 3,0 %. У оквиру изданачких састојина, очуване састојине заступљене су на 2,5 % површине, разређене састојине на 1,5 % и девастиране састојине на 1,0 % површине.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 239,0 м³/ха, док је текући запремински прираст 10,5 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 4,4 %. У оквиру вештачки подигнутих састојина, очуване састојине заступљене су на 3,0 % површине, разређене састојине на 0,2 % и девастиране састојине на 0,5 % површине.

Шикаре су у зони ван националног парка врло мало заступљене, испод 1%.

Ван граница Националног парка, доминирају очуване састојине са учешћем од 9,7 % по површини, затим следе разређене састојине на 2,0 % површине и девастиране састојине на 1,7 % површине државног поседа.

Стање шума ван Националног парка се карактерише као осредње. Подједнака је заступљеност по површини високих шума, састојина изданачког порекла и вештачки подигнутих састојина.

Анализирајући према пореклу укупан шумски фонд у државном поседу најзаступљеније су високе састојине, чије је релативно учешће по површини 67,8 %, затим следе шикаре са 14,6% (у питању су углавном заједнице црног граба и црног јасена у кањонским деловима ГЈ "Звезда" у НЦ-58), изданачке састојине са 12,1 % и вештачки подигнуте састојине са 5,5 %.

И у укупној дубећој запремини доминирају састојине високог порекла са 91,0 %, потом вештачки подигнуте састојине са 4,8 %, док изданачке састојине учествују са 4,2 %, запремина шикара је испод 0,1%

Просечна запремина високих састојина износи 407,6 м³/ха, док је текући запремински прираст 8,6 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,1 %. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 59,6 % укупне површине, разређене састојине на 6,1 % и девастиране састојине на 2,1 % површине.

Просечна запремина изданачких састојина износи 108,4 м³/ха, док је текући запремински прираст 2,9 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,7 %. У оквиру изданачких састојина, очуване састојине заступљене су на 2,8 % површине, разређене састојине на 7,4 % и девастиране састојине на 1,8 % површине.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 268,0 м³/ха, док је текући запремински прираст 10,9 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 4,1 %. У оквиру вештачки подигнутих састојина, очуване састојине заступљене су на 4,5 % површине, разређене и девастиране састојине на по 0,5 % површине.

Анализирајући очуваност састојина у укупном шумском фонду у оквиру државног поседа евидентно је да доминирају очуване састојине са учешћем од 67,0 % по површини, затим следе девастиране састојине на 20,8 % и разређене састојине на 12,3% површине државног поседа.

У целини гледано стање шума по пореклу и очуваности у НП Тара у оквиру државног поседа, може се сматрати задовољавајућим. Ове шуме карактерише релативно висока вредност основних производних показатеља ($V= 304.0$ м³/ха, $I_v= 6.8$ м³/ха). Шумски фонд оптерећује знатно учешће изданачких састојина (12,1%), шикара (14,6%) и при том учешће разређених састојина (13,9%) и девастираних састојина (19,1%). У складу са овим, као основне дугорочне планске задатке треба поставити унапређење стања разређених и девастираних састојина и свођење истих на минималну меру, посебно у наменским целинама где је то дозвољено и где то омогућују услови терена, како би се побољшало коришћење производног потенцијала станишта, и како би се повећала биоэколошка стабилност састојина. Нажалост обзиром на чињеницу да се већина шикара и девастираних и разређених састојина налазе преваходно у НЦ 58, или на тешко приступачним теренима, наведене активности су ограничене на скромне површине. Такође, треба спроводити конверзију изданачких шума у високи узгојни облик.

Стање шума по пореклу и очуваности шума -црквени посед

Порекло	Очуваност	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv %
	Очуване састојине	522.55	67.6	211340.2	77.4	404.4	5152.7	72.5	9.9	2.4
	Разређене састојине	101.45	13.1	19563.4	7.2	192.8	413.3	5.8	4.1	2.1
високе састојине		624.00	80.8	230903.6	84.5	370.0	5566.0	78.3	8.9	2.4
	Очуване састојине	53.66	6.9	12143.3	4.4	226.3	404.5	5.7	7.5	3.3
	Разређене састојине	0.39	0.1	98.0	0.0	251.2	4.0	0.1	10.4	4.1
изданачке састојине		54.05	7.0	12241.3	4.5	226.5	408.5	5.7	7.6	3.3
	Очуване састојине	94.54	12.2	29988.7	11.0	317.2	1137.3	16.0	12.0	3.8
Вештачки подигнуте састојине		94.54	12.2	29988.7	11.0	317.2	1137.3	16.0	12.0	3.8
	Очуване састојине	670.75	86.8	253472.2	92.8	377.9	6694.4	94.1	10.0	2.6
	Разређене састојине	101.84	13.2	19661.3	7.2	193.1	417.4	5.9	4.1	2.1
УКУПНО црквени посед		772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6

Према пореклу у укупном шумском фонду који је у поседу Српског православног манастира Рача најзаступљеније су високе састојине, чије је релативно учешће по површини 80, 8 %, затим вештачки подигнуте састојине са 12, 2 % и изданачке састојине са 7,0 %.

И у укупној дубејој запремини доминирају састојине високог порекла са 84,5%, потом вештачки подигнуте састојине које учествују са 11,0 % и изданачке састојине учествују са 4,5%.

Просечна запремина високих састојина износи 370,0м3/ха, док је текући запремински прираст 8,9м3/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2, 4 %. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 67,6% површине, док су разређене састојине на 13,1 % површине.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 317,2 м3/ха, док је текући запремински прираст 12,0м3/ха, а проценат текућег запреминског прираста 3,8%. У оквиру вештачки подигнутих састојина само су очуване састојине заступљене на 12,2 % површине.

Просечна запремина изданаčkih састојина износи 226,5 м3/ха, док је текући запремински прираст 7,6 м3/ха, а проценат текућег запреминског прираста 3, 3 %. У оквиру изданаčkih састојина очуване састојине су заступљене на 6,9 % површине, док су разређене састојине на 0,1 % површине.

Према очуваности шумама које су у поседу Српског православног манастира Рача, доминирају очуване састојине са учешћем од 86, 8 % по површини, затим следе разређене састојине на 13,2 % површине.

Укупна оцена стања шума у поседу Српског православног манастира Рача по пореклу и очуваности може се сматрати задовољавајућом. Треба истаћи релативно висок проценат разређених шума у категорији високих састојина (13,1%). С тим у вези треба предузети као дугорочне мере код високих разређених шума повећање склопљености састојина, уз обезбеђење високог степена стабилности и производности. Такође, вршити у перспективи конверзију и реконструкцију изданаčkih састојина, којих чињеница нема много (свега 7%) у високи узгојни облик, таквом динамиком која неће угрозити затечену стабилност ових екосистема.

Стање шума по пореклу и очуваности шума -приватни поседу

Порекло	Очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv
		ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%
	Очуване састојине	9200.00	35.8	2544470.7	53.7	276.6	72881.4	51.7	7.9	2.9
	Разређене састојине	3650.00	14.2	550440.6	11.6	150.8	14190.6	10.1	3.9	2.6
	Девастиране састојине	950.00	3.7	162028.7	3.4	170.6	5319.2	3.8	5.6	3.3
високе састојине		13800.00	53.6	3256940.0	68.8	236.0	92391.2	65.5	6.7	2.8
	Очуване састојине	6575.00	25.7	965662.0	20.5	146.8	30938.6	22.1	4.7	3.2
	Разређене састојине	3925.00	15.2	3339101.2	7.0	86.4	9934.6	6.9	2.5	2.9
	Девастиране састојине	675.00	2.6	33486.7	0.7	49.6	1042.8	0.7	1.5	3.1
изданачке састојине		11175.00	43.4	1338249.9	28.3	119.8	41916.0	29.7	3.8	3.1
	Очуване састојине	500.00	1.9	112408.0	2.4	224.8	5546.1	3.9	11.1	4.9
	Разређене састојине	200.00	0.8	26217.2	0.6	131.1	1106.9	0.8	5.5	4.2
	Девастиране састојине	25.00	0.1	873.8	0.0	35.0	55.2	0.0	2.2	6.3
вештачки подигнуте састојине		725.00	2.8	139499.0	2.9	192.4	6708.2	4.8	9.3	4.8
	Девастиране састојине	25.00	0.1	875.0	0.0	35.0	13.1	0.0	0.5	1.5
шикаре		25.00	0.1	875.0	0.0	35.0	13.1	0.0	0.5	1.5
	Очуване састојине	16300.00	63.3	3622540.7	76.5	222.6	109366.1	77.5	6.7	3.0
	Разређене састојине	7775.00	30.2	915759.1	19.3	117.8	25232.1	17.9	3.2	2.8
	Девастиране састојине	1675.00	6.5	197264.1	4.2	117.8	6430.3	4.6	3.8	3.3
Укупно приватни посед		25725.00	100.0	4735563.9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0

Када према пореклу анализирамо шуме у поседу сопственика констатујемо да су високе састојине најзаступљеније, са релативним учешћем по површини од 53,6 %, затим изданачке састојине са 43,4 % и вештачки подигнуте састојине са 2,8%, док шикара има само 0,1%.

По дубејој запремини доминирају састојине високог порекла са 68,8%, па следе изданачке састојине са 28,3 % и вештачки подигнуте састојине са 2,9%.

Просечна запремина високих састојина износи 236,0м3/ха, док је текући запремински прираст 6,7м3/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,8%. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 35,8% површине, док су разређене састојине на 14,2 % и девастиране на 3,7% укупне површине.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 192,4 м³/ха, док је текући запремински прираст 9,3м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 4,8%. У оквиру вештачки подигнутих састојина очуване састојине су заступљене са 1,9 % површине, разређене са 0,8% а девастиране са 0,1% од укупне површине.

Просечна запремина изданаčkih састојина износи 119,8 м³/ха, док је текући запремински прираст 3,8 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 3,1%. У оквиру изданаčkih састојина очуване састојине су заступљене на 25,7% површине, док су разређене састојине на 15,2 % и девастиране на 2,6% укупне површине.

Према очуваности шума које су у поседу сопственика шума, доминирају очуване састојине са учешћем од 63,3% по површини, затим следе разређене састојине на 30,2 % и девастиране са 6,5% укупне површине поседа.

Стање шума по пореклу и очуваности шума - укупно за подручје

Порекло	Очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv
		ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	
	Очуване састојине	17369.90	44.2	6198159.4	69.6	356.8	151171.7	64.3	8.7	2.4
	Разређене састојине	4529.66	11.5	662446.1	7.4	146.2	16186.1	6.9	3.6	2.4
	Девастиране састојине	1222.17	3.1	172995.1	1.9	141.5	5462.3	2.3	4.5	3.2
високе састојине		23121.73	58.8	7033600.6	79.0	304.2	172820.1	73.5	7.5	2.5
	Очуване састојине	7018.83	17.9	1082477.6	12.2	154.2	34409.8	14.6	4.9	3.2
	Разређене састојине	4852.08	12.3	391285.2	4.4	80.6	11022.0	4.7	2.3	2.8
	Девастиране састојине	910.28	2.3	41171.5	0.5	45.2	1259.0	0.5	1.4	3.1
изданаčke састојине		12768.59	32.5	1510941.2	17.0	118.3	46563.7	19.8	3.6	3.1
	Очуване састојине	1170.09	3.0	313089.1	3.5	267.6	13212.4	5.6	11.3	4.2
	Разређене састојине	257.83	0.7	36552.8	0.4	141.8	1579.8	0.7	6.1	4.3
	Девастиране састојине	92.55	0.2	7683.7	0.1	83.0	665.4	0.3	7.2	8.7
вештачки подигнуте састојине		1520.47	3.9	357325.6	4.0	235.0	15457.6	6.6	10.2	4.3
	Девастиране састојине	1895.49	4.8	1014.8	0.0	0.5	15.2	0.0	0.0	1.5
шикаре		1895.49	4.8	1014.8	0.0	0.5	15.2	0.0	0.0	1.5
	Очуване састојине	25558.82	65.0	7593726.1	85.3	297.1	198793.9	84.6	7.8	2.6
	Разређене састојине	9639.57	24.5	1090284.1	12.2	113.1	28787.9	12.3	3.0	2.6
	Девастиране састојине	4120.49	10.5	222865.1	2.5	54.1	7401.9	3.1	1.8	3.3
УКУПНО за шумско подручје		39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.5	234983.7	100.0	6.0	2.6

На целом подручју Националног парка Тара (Општине Бајина Башта) по пореклу најзаступљеније су високе састојине, са релативним учешћем по површини од 58,8 %, затим изданаčke састојине са 32,5 % и вештачки подигнуте састојине са 3,9%, док шикара има само 4,8%.

По дубећој запремини доминирају састојине високог порекла са 79,0%, па следе изданаčke састојине са 17,0 % и вештачки подигнуте састојине са 4,0%.

Просечна запремина високих састојина износи 304,2м³/ха, док је текући запремински прираст 7,5м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,5%. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 44,2% површине, док су разређене састојине на 11,5 % и девастиране на 3,1% укупне површине.

Просечна запремина изданаčkih састојина износи 118,3 м³/ха, док је текући запремински прираст 3,6 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 3,1%. У оквиру изданаčkih састојина очуване састојине су заступљене на 17,9% површине, док су разређене састојине на 12,3 % и девастиране на 2,3% укупне површине.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 235,0 м³/ха, док је текући запремински прираст 10,2м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 4,3%. У оквиру вештачки подигнутих састојина очуване састојине су заступљене са 3,0 % површине, разређене са 0,7% а девастиране са 0,2% од укупне површине.

Вредности запремене и запреминског прираста код шикара су занемарљиви и далеко су испод 1%.

Према очуваности шума, доминирају очуване састојине са учешћем од 65,0% по површини, затим следе разређене састојине на 24,5 % и девастиране са 10,5% укупне површине поседа.

4.3.3. Стање шума по мешовитости

Стање шума по мешовитости у државном поседу:

Мешовитост	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	
чисте састојине	645.69	5.0	105268.3	2.7	163.0	2552.4	2.9	4.0	2.4
мешовите састојине	8608.27	67.1	3391733.3	87.0	394.0	71774.2	82.6	8.3	2.1
шикаре	1851.38	14.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Укупно у Нац.парку	11105.3	86.6	3497001.6	89.7	314.9	74326.6	85.6	6.7	2.1
чисте састојине	997.67	7.8	244260.9	6.3	242.7	6931.8	8.0	6.9	2.8
мешовите састојине	699.17	5.5	156775.6	4.0	221.2	5582.9	6.4	7.9	3.6
шикаре	19.11	0.1	139.8	0.0	7.3	2.1	0.0	0.1	1.5
Укупно ван Нац. парка	1715.95	13.4	401176.3	10.3	233.8	12516.8	14.4	7.3	3.1
чисте састојине	1643.36	12.8	349529.2	9.0	211.6	9484.2	10.9	5.7	2.7
мешовите састојине	9307.44	72.7	3548508.9	91.0	381.3	77357.2	89.1	8.3	2.2
шикаре	1870.49	14.6	139.8	0.0	0.1	2.1	0.0	0.0	1.5
Укупно државни посед	12821.3	100.0	3898177.9	100.0	304	86843.5	100.0	6.8	2.2

Унутар граница Националног парка у оквиру државног поседа најзаступљеније су мешовите састојине са 67,1 %, шикаре са 14,4% а чисте састојине учествују са 5,9 %. У укупној дубећој запремини такође доминирају мешовите састојине 87,0 %, док су чисте

састојине заступљене са 2,7 %. И у укупном запреминском прирасту доминирају мешовите састојине са 82,6 %, док су чисте састојине заступљене са 2,9 %. Просечна запремина мешовитих састојина износи 324,5 м³/ха, док је текући запремински прираст 6,9 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,1 %, док је просечна запремина чистих састојина 160,8 м³/ха, са текућим запреминским прирастом од 3,9 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,4 %.

Укупно посматрано стање по мешовитости у границама НП Тара се може сматрати повољним, јер мешовите састојине у укупном шумском фонду доминирају.

Ван граница Националног парка у оквиру државног поседа најзаступљеније су чисте састојине са 7,8 %, а затим следе мешовите састојине са 5,5 % и шикаре са 0,1%. У укупној дубећој запремини такође су најзаступљеније чисте састојине 6,3 %, док су мешовите састојине заступљене са 4,0 %. И у укупном запреминском прирасту најзаступљеније су чисте састојине са 8,0 %, док су мешовите састојине заступљене са 6,4 %. Просечна запремина чистих састојина износи 242,7 м³/ха, док је текући запремински прираст 6,9 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,8 %, док је просечна запремина мешовитих састојина 221,2 м³/ха, са текућим запреминским прирастом од 7,9 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,6 %.

У целини гледано стање по мешовитости ван граница НП Тара се може сматрати неповољнијим од стања у самом НП, јер су овде чисте састојине заступљеније од мешовитих (7,8 % по укупној површини), но ипак задовољавајућим.

У укупном шумском фонду у оквиру државног поседа најзаступљеније су мешовите састојине са 72,7 %, а шикара има 14,6% и чистих састојина има 12,9 %. У укупној дубећој запремини такође доминирају мешовите састојине 91,0 %, док су чисте састојине заступљене са 9,0 %, шикаре су заступљени испод 0,1%. И у укупном запреминском прирасту доминирају мешовите састојине са 89,1 %, док су чисте састојине заступљене са 10,9 % и шикаре са мање од 0,1%. Просечна запремина мешовитих састојина износи 380,8 м³/ха, док је текући запремински прираст 8,3 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,2 %, док је просечна запремина чистих састојина 211,6 м³/ха, са текућим запреминским прирастом од 5,7 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,7 %, шикаре су заступљени испод 1%.

У целини гледано стање по мешовитости се може сматрати повољним, јер мешовите састојине у укупном шумском фонду доминирају.

Стање шума по мешовитости - црквени посед

Мешовитост	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	%	
чисте састојине	31.45	4.1	10634.5	3.9	338.1	334.0	4.7	10.6	3.1	
мешовите састојине	741.14	95.9	262499.0	96.1	354.2	6777.8	95.3	9.1	2.6	
Укупно црквени посед	772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6	

У поседу Српског православног манастира Рача – СПЦ апсолутно доминирају мешовите састојине са 95,9 %, а чистих састојина има скромних 4,1 %, такође по укупној дубећој запремини доминирају мешовите састојине 96,1 %, док су чисте састојине заступљене са 3,9 % и у запреминском прирасту доминирају мешовите састојине са 95,3 %, док су чисте састојине заступљене са 4,7 %.

Просечна запремина мешовитих састојина износи 354,2 м³/ха, док је текући запремински прираст 9,1 м³/ха, а проценат текућег запреминског прираста 2,6 %, док је просечна запремина чистих састојина 338,1 м³/ха, са текућим запреминским прирастом од 10,6 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,1 %.

Стање по мешовитости у поседу Српског православног манастира Рача – СПЦ се може сматрати повољним, јер мешовите састојине у укупном шумском фонду доминирају са површинском заступљеношћу од 95,9 %, такође може се констатовати и да су производни показатељи чистих састојина врло повољних вредности.

Стање шума по мешовитости - приватни посед

Мешовитост	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	%	
чисте састојине	9050.00	35.2	1782148.9	37.6	196.9	51057.9	36.2	5.6	2.9	
мешовите састојине	16650.00	64.7	2952540.0	62.4	177.3	89957.5	63.8	5.4	3.0	
шикаре	25.00	0.1	875.0	0.0	35.0	13.1	0.0	0.5	1.5	
Укупно приватни посед	25725.00	100.0	4735563.9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0	

У поседу сопственика шума доминирају мешовите шуме по површини са 64,8 %, а чистих састојина има 35,2 %, такође по укупној дубећој запремини доминирају мешовите састојине 62,4 %, док су чисте састојине заступљене са 37,6 % и у запреминском прирасту доминирају мешовите састојине са 63,8 %, док су чисте састојине заступљене са 36,2 %. Просечне вредности таксацијских елемената су нешто скромнији код мешовитих у односу на чисте састојине. Дрвна запремина по јединици површине мешовитих шума је 177,1 м³/ха, запремински прираст је 5,4 м³/ха, проценат прираста 3,0%; а дрвна запремина чистих састојина износи 196,9 м³/ха, прираст запреmine 5,6 м³/ха, а проценат прираста 2,9%.

Стање шума по мешовитости - укупно за подручје

Мешовитост	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv	
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	%	
чисте састојине	10724.81	27.3	2142312.6	24.1	199.8	60876.1	25.9	5.7	2.8	
мешовите састојине	26698.58	67.9	6763547.9	75.9	253.3	174092.5	74.1	6.5	2.6	
шикаре	1895.49	4.8	1014.8	0.0	0.5	15.2	0.0	0.0	1.5	
УКУПНО за подручје	39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.5	234983.8	100.0	6.0	2.6	

На читавом шумском подручју тренд је исти као и за све власничке структуре, изразито доминирају мешовите шуме по површини са 67,9%, док чистих има до око 27,3% и шикара 4,8%, по запремини мешовитих је 75,9% , чистих 24,1% и шикара испод 1% и по прирасту мешовитих је 74,1% , чистих састојина 25,9% и шикара испод 1%.

Просечна дрвна запремина по јединици површине мешовитих шума износи 253,3 м³/ха, запремински прираст је 6,5м³/ха а проценат прираста 2,6%; дрвна запремина чистих састојина износи 199,4 м³/ха, прираст запреmine 5,7м³/ха, проценат прираста 2,8%. Шикаре имају скромне просечне вредности: запреmine 0,5 м³/ха, запреминског прираста испод 0,1м³/ха , док је проценат прираста 1,5%

Општа констатација је да је стање по мешовитости за подручје Националног парка Тара повољно.

4.3.4. Стање шума по врстама дрвећа

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст		Piv %	IUCN категорија
	м3	%	м3	%		
бела врба	1837.3	0.0	0.0	0.0	0.0	
сива врба	1492.5	0.0	0.0	0.0	0.0	
црна јова	33700.6	0.4	652.7	0.3	1.9	ретка угрожена
сива јова	23549.7	0.3	77.5	0.0	0.3	
домаћи орах	14289.6	0.2	139.8	0.1	1.0	ретка угрожена
црна топола	15.1	0.0	0.5	0.0	3.3	
ОМЛ	21569.6	0.2	292.2	0.1	1.4	
граб	165562.3	1.9	4647.6	2.0	2.8	
цер	534538.2	6.0	15190.9	6.5	2.8	
ситнолисна липа	1985.5	0.0	57.9	0.0	2.9	
крупнолисна липа	7481.5	0.1	231.8	0.1	3.1	
сребрна липа	6051.8	0.1	156.0	0.1	2.6	
сладун	256475.2	2.9	7123.6	3.0	2.8	
дивља трешња	36627.6	0.4	494.2	0.2	1.3	под ризиком
ОТЛ	43061.0	0.5	989.5	0.4	2.3	
црни јасен	23148.2	0.3	503.3	0.2	2.2	ретка угрожена
црни граб	61099.6	0.7	1769.7	0.8	2.9	реликт
китњак	131644.2	1.5	3106.1	1.3	2.4	
јасика	72707.1	0.8	2711.4	1.2	3.7	под ризиком
бреза	45336.0	0.5	1658.1	0.7	3.7	ретка угрожена
буква	3209947.0	36.0	70734.7	30.1	2.2	
планински брест	19552.5	0.2	517.9	0.2	2.6	ретка
бели јасен	39963.8	0.4	1131.6	0.5	2.8	ретка угрожена
млеч	804.5	0.0	14.3	0.0	1.8	ретка угрожена
јавор	155667.4	1.7	3487.5	1.5	2.2	
багрем	197445.9	2.2	8654.6	3.7	4.4	
клен	10006.8	0.1	284.9	0.1	2.8	
црни орах	17.5	0.0	0.4	0.0	2.3	
лишћари	5115577.7	57.4	124628.9	53.0	2.4	
јела	1802954.6	20.2	44767.6	19.1	2.5	
смрча	1134947.1	12.7	31895.4	13.6	2.8	
оморика	9276.9	0.1	258.0	0.1	2.8	реликт, ендемит
црни бор	598583.2	6.7	24544.4	10.4	4.1	
бели бор	236158.8	2.7	8506.1	3.6	3.6	
боровац	1315.4	0.0	71.9	0.0	5.5	
дуглазија	6334.1	0.1	254.3	0.1	4.0	
ариш	1332.2	0.0	45.9	0.0	3.4	
ОЧЕТ	395.3	0.0	11.3	0.0	2.9	
четинари	3791297.5	42.6	110354.9	47.0	2.9	
УКУПНО за подручје	8906875.3	100.0	234983.8	100.0	2.6	

Када анализирамо комплетан шумски фонд шумског подручја треба истаћи да на релативно малом подручју шумска вегетација се простире скоро кроз читав низ вегетацијско-висинских зона од низије приобаља Дрине па преко брдског подручја, стрмих кањона и клисура до планинских скоро субалпских зона на западу Таре-Црног врха, уз изузетну разноврсну изграђеност рељефа. Оваква орографска комплексност омогућила је велику рановрсност и богатство дендрофлоре, што је у прошлости и вредновано заштитом највреднијих шума овог подручја проглашењем Националног парка Тара.

Инвентурама је констатовано 34 врсте дрвећа и то 26 лишћарских и 8 четинарских. Треба напоменути и то да су неке врсте сврстане у категорије остали меки лишћари, остали тврди лишћари и остали четинари а то су: ива, планински јавор, дивља крушка, дивља јабука, мечија леска, брекиња, мукиња, јаребика, оскоруша, медунац, делашампијев храст, белограбић, тиса и пачемпрес, тако да је реалан број врста преко 40. Највећи број врста дрвећа је аутохтон за ово подручје и оне су и основни носиоци запремине и запреминског прираста, док алохтоних врста има врло скромно скоро безначајно.

Лишћарских врста има 57,4% по запремини односно 53,0% по запреминском прирасту, док четинарских има 42,6% по запремини односно 47% по запреминском прирасту.

Буква је најзаступљенија врста са 36,0% по запремини и 30,1% по запреминском прирасту. Буква је присутна у широком висинском дијапазону од 300 па до преко 1500 м надморске висине, те образује веома велики спектар различитих заједница од мешовитих са храстовима и грабом преко чистих брдских и планинских, па до мешовитих са четинарима. У нижим пределима чешће је изданацког порекла док је већим делом у квалитетним високим састојинама.

Јела је следећа најприсутнија врста са 20,2% заступљености у запремини и 19,1% у запреминском прирасту. Ова четинарска врста је основни носилац еколошки стабилних и висококвалитетних састојина јеле, смрче и букве на Тари.

Смрча је трећа најзаступљенија врста са 12,7% учешћа у запремини и 13,6% у запреминском прирасту. Такође и смрча има значајно место у горе поменутих високо квалитетних четинарско-лишћарским шумама Таре.

4.3.5. Стање по састојинској припадности (категоријама шума)

Састојинске категорије шума дефинисане су према пореклу састојине и главној врсти односно главним врстама дрвећа. На основу датог критеријума констатоване су 31 састојинска категорија у шумама подручја Националног парка Тара. Категорије шума су разврстане по наменским целинама како би се створио основ за реално дефинисање циљева газдовања.

Стање по категоријама шума у државном поседу

НЦ	категирија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
	118.Висока разнодобна шума букве	191.77	1.5	22360.6	0.6	116.6	329.7	0.4	1.7	1.5
	129.Висока шума букве и црног граба	33.84	0.3	5263.7	0.1	155.5	89.5	0.1	2.6	1.7
	121.Висока преб. шума јеле, букве и смрче	266.82	2.1	46452.1	1.2	174.1	732.1	0.8	2.7	1.6
	125.Висока шума борова	141.48	1.1	20185.6	0.5	142.7	298.1	0.3	2.1	1.5
	124.Висока шума оморике	69.90	0.5	37433.4	1.0	535.5	572.4	0.7	8.2	1.5
	224.Вештачки подигнута састојина оморике	0.62	0.0	307.0	0.0	495.1	6.6	0.0	10.6	2.1
	316.Изданачка шума ОТЛ	61.87	0.5	2284.2	0.1	36.9	42.0	0.0	0.7	1.8
	401.Девастирана састојина	436.83	3.4	11706.4	0.3	26.8	148.8	0.2	0.3	1.3
	501.Шикара	1798.42	14.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
58.Национални парк-I степен заштите		3001.55	23.4	145993.1	3.7	48.6	2219.1	2.6	0.7	1.5
	118.Висока разнодобна шума букве	328.75	2.6	54611.2	1.4	166.1	1052.7	1.2	3.2	1.9
	112.Висока шума китњака	92.91	0.7	26280.4	0.7	282.9	473.0	0.5	5.1	1.8
	113.Висока шума брезе	1.92	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	121.Висока преб. шума јеле, букве и смрче	3083.46	24.0	1455049.3	37.3	471.9	29833.9	34.4	9.7	2.1
	125.Висока шума борова	186.81	1.5	64179.9	1.6	343.6	964.0	1.1	5.2	1.5
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	30.48	0.2	8286.4	0.2	271.9	246.7	0.3	8.1	3.0
	225.Вештачки подигнута састојина борова	78.48	0.6	31499.7	0.8	401.4	787.5	0.9	10.0	2.5
	317.Изданачка шума букве	286.10	2.2	12254.7	0.3	42.8	216.7	0.2	0.8	1.8
	316.Изданачка шума ОТЛ	305.85	2.4	17754.7	0.5	58.1	304.1	0.4	1.0	1.7
	401.Девастирана састојина	154.35	1.2	13667.0	0.4	88.5	280.0	0.3	1.8	2.0
	501.Шикара	40.60	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
59.Национални парк-II степен заштите		4589.71	35.8	1683583.3	43.2	366.8	34158.5	39.3	7.4	2.0
	117.Висока једодобна шума букве	36.58	0.3	13587.0	0.3	371.4	364.9	0.3	10.0	2.7
	118.Висока разнодобна шума букве	105.66	0.8	40840.0	1.0	386.5	1053.0	1.2	10.0	2.6
	121.Висока преб. шума јеле, букве и смрче	3099.19	24.2	1533067.0	39.3	494.7	33768.1	38.9	10.9	2.2
	125.Висока шума борова	111.85	0.9	39456.4	1.0	352.8	1005.4	1.2	9.0	2.5
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	25.71	0.2	6728.7	0.2	261.7	231.6	0.3	9.0	3.4
	225.Вештачки подигнута састојина борова	74.11	0.6	23510.9	0.6	317.2	1159.5	1.3	15.6	4.9
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	0.81	0.0	129.1	0.0	159.4	4.5	0.0	5.6	3.5
	224.Вештачки подигнута састојина оморике	15.36	0.1	3780.5	0.1	246.1	165.6	0.2	10.8	4.4
	317.Изданачка шума букве	17.73	0.1	4206.4	0.1	237.2	119.3	0.1	6.7	2.8
	307.Изданачка шума цера	8.78	0.1	590.8	0.0	67.3	25.6	0.0	2.9	4.3
	306.Изданачка шума граба	1.86	0.0	258.4	0.0	138.9	9.9	0.0	5.3	3.8
	401.Девастирана састојина	4.08	0.0	1270.1	0.0	311.3	41.6	0.0	10.2	3.3
	501.Шикара	12.36	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
60.Национални парк-III степен заштите		3514.08	27.4	1667425.3	42.8	474.5	37949.0	43.7	10.8	2.3
Укупно у НП Тара		11105.34	86.6	3497001.6	89.7	314.9	74326.6	85.6	6.7	2.1
	117.Висока једодобна шума букве	27.35	0.2	5996.3	5.6	219.2	144.3	5.3	5.4	2.4
	118.Висока разнодобна шума букве	381.79	3.0	117732.8	3.0	308.4	2603.1	3.0	6.8	2.2
	107.Висока шума цера	7.17	0.1	674.0	0.0	94.0	22.7	0.0	3.2	3.4
	112.Висока шума китњака	6.52	0.1	1394.6	0.0	213.9	46.1	0.1	7.1	3.3
	113.Висока шума брезе	4.46	0.0	423.2	0.0	94.9	17.3	0.0	3.9	4.1
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	163.97	1.3	26886.1	0.7	164.0	1290.5	1.5	7.9	4.8
	225.Вештачки подигнута састојина борова	137.74	1.1	44416.2	1.1	322.5	1729.1	2.0	12.6	3.9
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	4.07	0.0	1912.4	0.0	469.9	81.5	0.1	20.0	4.3
	317.Изданачка шума букве	106.84	0.8	21321.5	0.5	199.6	672.0	0.8	6.3	3.2
	307.Изданачка шума цера	23.52	0.2	7618.9	0.2	323.9	241.7	0.3	10.3	3.2
	308.Изданачка шума сладуна	3.59	0.0	730.4	0.0	203.5	20.5	0.0	5.7	2.8
	306.Шума багрема	3.21	0.0	357.2	0.0	111.3	13.1	0.0	4.1	3.7
	308.Изданачка шума граба	22.39	0.2	4625.3	0.1	206.6	151.2	0.2	6.8	3.3
	301.Изданачка шума јова	4.39	0.0	1317.5	0.0	300.1	36.5	0.0	8.3	2.8
	401.Девастирана састојина	7.28	0.1	1445.2	0.0	198.5	43.9	0.1	6.0	3.0
10.Производња техничког дрвета		904.29	7.1	236851.6	6.1	261.9	7113.5	8.2	7.9	3.0
	117.Висока шума букве	64.68	0.5	28503.3	3.7	440.7	714.2	3.3	11.0	2.4
	118.Висока разнодобна шума букве	28.36	0.2	9293.7	0.2	327.7	261.0	0.3	4.0	2.8
	107.Висока шума цера	59.82	0.5	12137.2	0.3	202.9	360.2	0.4	6.0	3.0
	112.Висока шума китњака	7.11	0.1	2038.8	0.1	286.8	65.4	0.1	9.2	3.2
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	21.86	0.2	4425.5	0.1	202.4	194.5	0.2	8.9	4.4
	225.Вештачки подигнута састојина борова	76.85	0.6	28309.5	0.7	368.4	1073.9	1.2	14.0	3.8
	317.Изданачка шума букве	331.69	2.6	65782.0	1.7	198.3	1902.7	2.2	5.7	2.9
	308.Изданачка шума сладуна	0.62	0.0	97.0	0.0	156.4	3.8	0.0	6.1	3.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	6.64	0.1	957.2	0.0	144.2	28.3	0.0	4.3	3.0
	401.Девастирана састојина	214.03	1.7	12780.5	0.3	59.7	799.3	0.9	3.7	6.3
26.Заштита земљишта од ерозије		811.66	6.3	164324.7	4.2	202.5	5403.4	6.2	6.7	3.3
Укупно ван НП Тара		1715.95	13.4	401176.3	10.3	233.8	12516.8	14.4	7.3	3.1
СВЕГА државни посед		12821.29	100.0	3898177.9	100.0	304.0	86843.5	100.0	6.8	2.2

Посматрано за састојине у државном власништву очита је изразита доминација високе пребирне шуме јеле, букве и смрче која је по површини присутна са 6449,47ха (50,3%), по запремини са 3034568,4м³ (77,8%) по јединици површине 470,5 м³/ха и по запреминском прирасту са 64334,0м³ (74,1%) по јединици површине 10,0 м³/ха. Следи састојинска категорија висока разнодобна шума букве са заступљеношћу од 8,1% по површини (1.036,28ха), по запремини са 6,3% (244.838,3м³, тј. 236,3м³/ха) и по прирасту запремене са 6,1% (5.299,5м³, односно 5,1м³/ха). Шикаре су заступљене са 14,4% (1851,38ха). Све остале категорије састојина су заступљене са мање од по 7% по површини и са по мање од 5% по запремини.

Стање по категоријама шума у црквеном поседу

НЦ	категирија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
	118.Висока разнодобна шума букве	72.12	9.3	11555.3	4.2	160.2	244.8	3.4	3.4	2.1
	129.Висока шума букве и црног граба	44.12	5.7	7412.1	2.7	168.0	159.5	2.2	3.6	2.2
	121.Висока преб. шума јеле, букве и смрче	35.74	4.6	8925.8	3.3	249.7	191.4	2.7	5.4	2.1
58.	Национални парк-I степен заштите	151.98	19.7	27893.1	10.2	183.5	595.8	8.4	3.9	2.1
	118.Висока разнодобна шума букве	65.86	8.5	25658.1	9.4	389.6	639.4	9.0	9.7	2.5
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	86.98	11.3	42986.7	15.7	494.2	1043.3	14.7	12.0	2.4
	125.Висока шума борова	23.31	3.0	8318.8	3.0	356.9	97.4	1.4	4.2	1.2
	216.Вештачки подигнута састојина ОТЛ	0.11	0.0	37.9	0.0	344.5	1.0	0.0	9.1	2.6
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	18.47	2.4	4859.1	1.8	263.1	191.3	2.7	10.4	3.9
	225.Вештачки подигнута састојина борова	18.34	2.4	6923.0	2.5	377.5	306.5	4.3	16.7	4.4
	231.Вештачки подигнута састој. ОЧЕТ	54.28	7.3	17967.3	6.6	317.3	629.6	8.9	11.1	3.5
	317.Изданачка шума букве	19.18	2.5	3361.2	1.2	175.2	129.4	1.8	6.7	3.8
	315.Шума багрема	18.19	2.4	5081.3	1.9	279.3	168.1	2.4	9.2	3.3
	306.Изданачка шума граба	14.64	1.9	3496.4	1.3	238.8	104.8	1.5	7.2	3.0
	301.Изданачка шума јова	1.95	0.3	275.7	0.1	141.4	5.7	0.1	2.9	2.1
59.	Национални парк-II степен заштите	323.66	41.9	118965.5	43.6	367.6	3316.4	46.6	10.2	2.8
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	241.17	31.2	113716.6	41.6	471.5	2989.0	42.0	12.4	2.6
	125.Висока шума борова	54.70	7.1	12330.2	4.5	225.4	201.2	2.8	3.7	1.6
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	0.30	0.0	180.7	0.1	602.2	8.5	0.1	28.3	4.7
	224.Вештачки подигнута састојина оморике	0.69	0.1	20.7	0.0	30.0	0.4	0.0	0.6	2.0
	317.Изданачка шума букве	0.09	0.0	26.7	0.0	296.6	0.5	0.0	5.3	1.8
60.	Национални парк-III степен заштите	296.95	38.4	126274.9	46.2	425.2	3199.6	45.0	10.8	2.5
Укупно у НП Тара		772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6
СВЕГА црквено		772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6

Најзаступљенија састојинска категорија црквених шума је висока пребирна шума јеле, букве и смрче и то по површини са 47,1% (363,89ха), по запремини са 60,6% (165629,1м³, по јединици површине 455,2 м³/ха) и по запреминском прирасту са 59,4% (4223,7м³, по јединици површине 11,6м³/ха). Следи састојинска категорија висока разнодобна шума букве са заступљеношћу од 17,9% по површини (137,98ха), по запремини са 13,6% (37213,4м³, тј. 269,7м³/ха) и по прирасту запремене са 12,4% (884,2 м³, односно 6,4 м³/ха). Састојинска категорија висока шума борова заступљена је са 10,1% по површини (78,01ха), по запремини са 7,6% (20649 м³, тј. 264,7 м³/ха) и по прирасту запремене са 4,2% (298,6 м³, односно 3,8 м³/ха). Треба још напоменути и учешће састојинска категорија вештачки подигнута састојина осталих четинара са заступљеношћу од 7,3% по површини (54,28ха), по запремини са 6,6% (17967,3м³, тј. 317,3м³/ха) и по прирасту запремене са 8,9% (629,6м³, односно 11,1м³/ха). Све остале категорије састојина су заступљене са мање од по 2,5% по површини и запремини као и са по мање од 4,3% по запреминском прирасту.

Стање по категоријама шума у приватном поседу

НЦ	категирија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
	117.Висока једнодобна шума букве	175.00	0.7	49871.0	1.0	285.0	1230.2	0.9	7.0	2.5
	118.Висока разнодобна шума букве	150.00	0.6	64583.2	1.4	430.6	1265.2	0.9	8.4	2.0
	113.Висока шума брезе	25.00	0.1	945.0	0.0	37.8	76.2	0.1	3.0	8.1
	111.Висока преб. шума јеле, букве и смрче	625.00	2.4	185652.8	3.9	297.0	5592.5	4.0	8.9	3.0
	112.Висока шума борова	50.00	0.2	10561.0	0.2	211.2	294.7	0.2	5.9	2.8
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	25.00	0.1	6956.6	0.1	278.3	258.5	0.2	10.3	3.7
	225.Вештачки подигнута састојина борова	25.00	0.1	3484.2	0.1	139.4	145.1	0.1	5.8	4.2
	317.Изданачка шума букве	75.00	0.3	14746.2	0.3	196.6	449.7	0.3	6.0	3.0
	307.Изданачка шума цера	175.00	0.7	25761.2	0.5	147.2	824.2	0.6	4.7	3.2
	315.Шума багрема	25.00	0.1	1031.3	0.0	41.3	48.8	0.0	2.0	4.7
	316.Изданачка шума ОТЛ	175.00	0.7	34568.2	0.7	197.5	755.3	0.5	4.3	2.2
	401.Девастирана шума	75.00	0.3	21390.9	0.5	285.2	544.2	0.4	7.3	2.5
59.	Национални парк-II степен заштите	1600.00	6.2	419551.5	8.9	262.2	11484.6	8.1	7.2	2.7
	117.Висока једнодобна шума букве	75.00	0.3	16464.7	0.3	219.5	419.0	0.3	5.6	2.5
	118.Висока разнодобна шума букве	175.00	0.7	54900.8	1.2	313.7	1176.2	0.8	6.7	2.1
	129.Висока шума букве и црног граба	25.00	0.1	3949.5	0.1	158.0	108.1	0.1	4.3	2.7
	107.Висока шума цера	100.00	0.4	27445.3	0.6	274.5	785.0	0.6	7.8	2.9
	112.Висока шума китњака	75.00	0.3	10367.9	0.2	138.2	227.3	0.2	3.0	2.2
	113.Висока шума брезе	50.00	0.2	4357.3	0.1	87.1	214.5	0.2	4.3	4.9
	114.Висока шума јавора и јасена	25.00	0.1	4746.3	0.1	189.9	135.5	0.1	5.4	2.9
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	1200.00	4.7	363180.8	7.7	302.7	10592.5	7.5	8.7	2.9
	125.Висока шума борова	250.00	1.0	59066.3	1.2	236.3	2854.0	2.0	11.4	4.8
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	25.00	0.1	2408.3	0.1	96.3	128.3	0.1	5.1	5.3
	317.Изданачка шума букве	50.00	0.2	12776.0	0.3	255.5	384.1	0.3	7.7	3.0
	307.Изданачка шума цера	100.00	0.4	17396.8	0.4	174.0	508.2	0.4	5.1	2.9
	312.Изданачка шума китњака	50.00	0.2	2667.0	0.1	53.3	100.9	0.1	2.0	3.8
	315.Шума багрема	25.00	0.1	1285.8	0.0	51.4	34.9	0.0	1.4	2.7

НЦ	категорија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
	316.Изданачка шума ОТЛ	50.00	0.2	2934.3	0.1	58.7	89.6	0.1	4.3	3.1
	301.Издан. шума јова	25.00	0.1	3361.3	0.1	134.5	64.5	0.0	2.6	1.9
	401.Девастирана шума	25.00	0.1	1502.5	0.0	60.1	56.2	0.0	2.6	3.7
	60.Национални парк-III степен заштите	2325.00	9.0	588810.8	12.4	253.3	17878.7	12.7	7.7	3.0
	Укупно у НП Тара	3925.00	15.3	1008362.3	21.3	256.9	29363.3	20.8	7.5	2.9
	117.Висока једнодобна шума букве	2150.00	8.3	496250.4	10.5	230.8	11588.2	8.2	5.4	2.3
	118.Висока разнодобна шума букве	1150.00	4.5	338227.8	7.1	294.1	7674.6	5.5	6.7	2.3
	107.Висока шума цера	375.00	1.5	87291.1	1.8	232.8	2180.6	1.5	5.8	2.5
	108.Висока шума сладуна	350.00	1.4	77728.9	1.6	222.1	2033.9	1.4	5.8	2.6
	112.Висока шума китњака	150.00	0.6	27451.2	0.6	183.0	745.7	0.5	5.0	2.7
	113.Висока шума брезе	625.00	2.4	62249.8	1.3	99.6	2293.1	1.6	3.7	3.7
	114.Висока шума јавора и јасена	75.00	0.3	10745.8	0.2	143.3	262.3	0.2	3.5	2.4
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	975.00	3.8	197772.0	4.2	202.8	6082.2	4.3	6.2	3.1
	125.Висока шума борова	750.00	2.9	233381.3	4.9	311.2	10268.3	7.3	13.7	4.4
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	125.00	0.5	18530.4	0.4	148.2	849.1	0.6	6.8	4.6
	225.Вештачки подигнута састојина борова	400.00	1.6	90284.2	1.9	225.7	4352.2	3.1	10.9	4.8
	317.Изданачка шума букве	1575.00	6.1	180588.9	3.8	114.7	6225.2	4.4	4.0	3.4
	307.Изданачка шума цера	925.00	3.6	149538.6	3.2	161.7	4635.7	3.3	5.0	3.1
	308.Изданачка шума сладуна	525.00	2.0	88344.7	1.9	168.3	2597.4	1.8	4.9	2.9
	312.Изданачка шума китњака	175.00	0.7	27413.5	0.6	156.6	790.5	0.6	4.5	2.9
	315.Шума багрема	1850.00	7.2	179661.3	3.8	97.1	7361.7	5.2	4.0	4.1
	306.Изданачка шума граба	825.00	3.2	96824.8	2.0	117.4	2786.9	2.0	3.4	2.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	200.00	0.8	31882.5	0.7	159.4	854.6	0.6	4.3	2.7
	301.Издан. шума јова	425.00	1.7	58734.6	1.2	138.2	953.2	0.7	2.2	1.6
	401.Девастирана шума	375.00	1.5	23755.4	0.5	63.3	620.3	0.4	1.7	2.6
	10.Производња техничког дрвета	14000.00	54.4	2476657.0	52.3	176.9	75155.6	53.3	5.4	3.0
	117.Висока једнодобна шума букве	1275.00	4.9	299072.1	6.3	234.6	7024.8	5.0	5.5	2.3
	118.Висока разнодобна шума букве	375.00	1.5	103945.0	2.2	277.2	2301.1	1.6	6.1	2.2
	107.Висока шума цера	300.00	1.2	64563.2	1.4	215.2	1554.9	1.1	5.2	2.4
	108.Висока шума сладуна	125.00	0.5	25553.2	0.5	204.4	606.2	0.4	4.8	2.4
	112.Висока шума китњака	50.00	0.2	14378.6	0.3	287.6	323.0	0.2	6.5	2.2
	113.Висока шума брезе	75.00	0.3	7683.1	0.2	102.4	282.9	0.2	3.8	3.7
	121.Висока преб. шума јеле, букве и смрче	725.00	2.8	145586.0	3.1	200.8	4642.3	3.3	6.4	3.2
	125.Висока шума борова	350.00	1.4	53624.0	1.1	153.2	2406.3	1.7	6.9	4.5
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	25.00	0.1	1357.5	0.0	54.3	68.8	0.0	2.8	5.1
	225.Вештачки подигнута састојина борова	75.00	0.3	15604.0	0.3	208.1	851.0	0.6	11.3	5.5
	317.Изданачка шума букве	675.00	2.6	74330.7	1.6	110.1	2300.5	1.6	3.4	3.1
	307.Изданачка шума цера	775.00	3.0	107260.0	2.3	138.4	3042.7	2.2	3.9	2.8
	308.Изданачка шума сладуна	375.00	1.5	56257.3	1.2	150.0	1726.7	1.2	4.6	3.1
	312.Изданачка шума китњака	125.00	0.5	15372.2	0.3	123.0	456.9	0.3	3.7	3.0
	315.Шума багрема	500.00	1.9	43262.6	0.9	86.5	1683.6	1.2	3.4	3.9
	306.Изданачка шума граба	275.00	1.1	26984.2	0.6	98.1	807.8	0.6	2.9	3.0
	316.Изданачка шума ОТЛ	375.00	1.5	28193.6	0.6	75.2	903.1	0.6	2.4	3.2
	301.Издан. шума јова	125.00	0.5	16902.0	0.4	135.2	317.4	0.2	2.5	1.9
	401.Девастирана шума	1075.00	4.2	140311.5	3.0	130.5	5021.6	3.6	4.7	3.6
	501.Шикара	25.00	0.1	875.0	0.0	35.0	13.1	0.0	0.5	1.5
	26.Запшта земљишта од ерозије	7700.00	29.9	1241115.8	26.2	161.2	36334.6	25.8	4.7	2.9
	401.Девастирана шума	100.00	0.4	9428.8	0.2	94.3	175.0	0.1	1.7	1.9
	66.Стална заштитна шума (без газд. третмана)	100.00	0.4	9428.8	0.2	94.3	175.0	0.1	1.7	1.9
	Укупно ван НП Тара	21800.00	84.7	3727201.6	78.7	171.0	111665.2	79.2	5.1	3.0
	СВЕГА приватно	25725.00	100.0	4735563.9	100.0	184.1	141028.5	100.0	5.5	3.0

Најзаступљенија састојинска категорија приватних шума је висока једнодобна шума букве и то по површини са 14,3% (3.675,00ха), по запремини са 14,3% (861.658,2м3, по јединици површине 234,5м3/ха) и по запреминском прирасту са 14,4% (20.262,2м3, по јединици површине 5,5м3/ха). Следи састојинска категорија висока шума јеле, смрче и букве са заступљеношћу од 13,7% по површини (3525,00ха), по запремини са 9,2% (282.441,9м3, тј. 118,9м3/ха) и по прирасту запремене са 6,6% (9.359,4м3, односно 3,9 м3/ха). Састојинска категорија изданачка шума багрема заступљена је са 9,3% по површини (2400,00ха), по запремини са 4,8% (225.240,9м3, тј. 93,9 м3/ха) и по прирасту запремене са 6,5% (9.129,0 м3, односно 3,8 м3/ха). Треба још напоменути и учешће састојинске категорије изданачке шуме цера са заступљеношћу од 7,7% по површини (1975,00ха), по запремини са 6,3% (299.956,5м3, тј. 151,9м3/ха) и по прирасту запремене са 6,4% (9.010,7м3, односно 4,6м3/ха), као и категорију девастираних шума која учествује са 6,4% (1.650,00ха) по површини. Све остале категорије састојина су заступљене са мање од по 5,5% по површини.

Стање по категоријама шума - укупно за подручје

НЦ	категорија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
	118.Висока разнодобна шума букве	263.89	0.7	33915.9	0.4	128.5	574.5	0.2	2.2	1.7
	129.Висока шума букве и црног граба	77.96	0.2	12675.8	0.1	162.6	249.0	0.1	3.2	2.0
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	302.56	0.8	55377.9	0.6	183.0	923.5	0.4	3.1	1.7
	125.Висока шума борова	141.48	0.4	20185.6	0.2	142.7	298.1	0.1	2.1	1.5
	124.Висока шума оморице	69.90	0.2	37433.4	0.4	535.5	572.4	0.2	8.2	1.5
	224.Вештачки подигнута састојина оморице	0.62	0.0	307.0	0.0	495.1	6.6	0.0	10.6	2.1
	316.Изданачка шума ОТЛ	61.87	0.2	2284.2	0.0	36.9	42.0	0.0	0.7	1.8
	401.Девастирана шума	436.83	1.1	11706.4	0.1	26.8	148.8	0.1	0.3	1.3
	501.Шикара	1798.42	4.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

НЦ	категорија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
58.	Национални парк-I степен заштите	3153.53	8.0	173886.2	2.0	55.1	2814.9	1.2	0.9	1.6
	117.Висока једнодобна шума букве	175.00	0.7	49871.0	1.0	285.0	1230.2	0.9	7.0	2.5
	118.Висока разнодобна шума букве	544.61	1.4	144852.5	1.6	266.0	2957.3	1.3	5.4	2.0
	112.Висока шума китњака	92.91	0.2	26280.4	0.3	282.9	473.0	0.2	5.1	1.8
	113.Висока шума брезе	26.92	0.1	945.0	0.0	35.1	76.2	0.0	2.8	8.1
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	3795.44	9.7	1683688.7	18.9	443.6	36469.6	15.5	9.6	2.2
	125.Висока шума борова	260.12	0.7	83059.7	0.9	319.3	1356.1	0.6	5.2	1.6
	216.Вештачки подигнута састојина ОТЛ	0.11	0.0	37.9	0.0	344.5	1.0	0.0	9.1	2.6
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	73.95	0.2	20102.1	0.2	271.8	696.5	0.3	9.4	3.5
	225.Вештачки подигнута састојина борова	121.82	0.3	41906.9	0.5	344.0	1239.1	0.5	10.2	3.0
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	56.63	0.1	17967.3	0.2	317.3	629.6	0.3	11.1	3.5
	317.Изданачка шума букве	380.28	1.0	30362.1	0.3	79.8	795.8	0.3	2.1	2.6
	307.Изданачка шума цера	175.00	0.4	25761.2	0.3	147.2	824.2	0.4	4.7	3.2
	315.Изданачка шума багрема	43.19	0.1	6112.6	0.1	141.5	216.9	0.1	5.0	3.5
	308.Изданачка шума граба	14.64	0.0	3496.4	0.0	238.8	104.8	0.0	7.2	3.0
	313.Изданачка шума ОТЛ	480.85	1.2	52322.9	0.6	108.8	1059.3	0.5	2.2	2.0
	314.Изданачка шума јова, врба и топ.-ОМЛ	1.95	0.0	275.7	0.0	141.4	5.7	0.0	2.9	2.1
	401.Девастирана састојина	229.35	0.6	35057.9	0.4	152.9	824.2	0.4	3.6	2.4
	501.Шикара	40.60	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
59.	Национални парк-II степен заштите	6513.37	16.6	2222100.3	24.9	341.2	48959.5	20.8	7.5	2.2
	117.Висока једнодобна шума букве	111.58	0.3	30051.7	0.3	269.3	783.9	0.3	7.0	2.6
	118.Висока разнодобна шума букве	280.66	0.7	95740.8	1.1	341.1	2229.2	1.0	7.9	2.3
	102.Висока шума букве и црног граба	25.00	0.1	3949.5	0.0	158.0	108.1	0.0	4.3	2.7
	103.Висока шума цера	100.00	0.3	27445.3	0.3	274.5	785.0	0.3	7.8	2.9
	105.Висока шума китњака	75.00	0.2	10367.9	0.1	138.2	227.3	0.1	3.0	2.2
	107.Висока шума брезе	50.00	0.1	4357.3	0.0	87.1	214.5	0.1	4.3	4.9
	108.Висока шума јавора и белог јасена	25.00	0.1	4746.3	0.1	189.9	135.5	0.1	5.4	2.9
	111.Висока преб шума јеле, букве и смрче	4540.36	11.5	2009964.4	22.6	442.7	47349.5	20.2	10.4	2.4
	112.Висока шума борова	416.55	1.1	110852.8	1.2	266.1	4060.6	1.7	9.7	3.7
	203.Вештачки подигнута састојина смрче	51.01	0.1	9317.7	0.1	182.7	368.3	0.2	7.2	4.0
	204.Вештачки подигнута састојина борова	74.11	0.2	23510.9	0.3	317.2	1159.5	0.5	15.6	4.9
	205.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	0.81	0.0	129.1	0.0	159.4	4.5	0.0	5.6	3.5
	206.Вештачки подигнута састојина оморике	16.05	0.0	3801.2	0.0	236.8	166.0	0.1	10.3	4.4
	301.Изданачка шума букве	67.82	0.2	17009.1	0.2	250.8	503.9	0.2	7.4	3.0
	302.Изданачка шума цера	108.78	0.3	17987.5	0.2	165.4	533.8	0.2	4.9	3.0
	305.Изданачка шума китњака	50.00	0.1	2667.0	0.0	53.3	100.9	0.0	2.0	3.8
	307.Изданачка шума багрема	25.00	0.1	1285.8	0.0	51.4	34.9	0.0	1.4	2.7
	308.Изданачка шума граба	1.86	0.0	258.4	0.0	138.9	9.9	0.0	5.3	3.8
	313.Изданачка шума ОТЛ	50.00	0.1	2934.3	0.0	58.7	89.6	0.0	1.8	3.1
	314.Изданачка шума јова, врба и топ.-ОМЛ	25.00	0.1	3361.3	0.0	134.5	64.5	0.0	2.6	1.9
	401.Девастирана састојина	29.08	0.1	2772.6	0.0	95.3	97.8	0.0	3.4	3.5
	501.Шикара	12.36	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
60.	Национални парк-III степен заштите	6136.03	15.6	2382510.9	26.7	388.3	59027.3	25.1	9.6	2.5
	Укупно у НП Тара	15802.93	40.2	4778497.4	53.6	302.4	110801.7	47.2	7.0	2.3
	117.Висока једнодобна шума букве	2177.35	0.6	502246.7	0.7	230.7	11732.5	0.7	5.4	2.3
	118.Висока разнодобна шума букве	1531.79	0.4	455960.6	0.7	297.7	10277.7	0.6	6.7	2.3
	103.Висока шума цера	382.17	1.0	87965.0	1.0	230.2	2203.3	0.9	5.8	2.5
	104.Висока шума сладуна	350.00	0.9	77728.9	0.9	222.1	2033.9	0.9	5.8	2.6
	105.Висока шума китњака	156.52	0.4	28845.8	0.3	184.3	791.9	0.3	5.1	2.7
	107.Висока шума брезе	629.46	1.6	62673.0	0.7	99.6	2310.3	1.0	3.7	3.7
	108.Висока шума јавора и белог јасена	50.00	0.1	4062.0	0.0	81.2	93.0	0.0	1.9	2.3
	111.Висока преб шума јеле, букве и смрче	975.00	2.5	197772.0	2.2	202.8	6082.2	2.6	6.2	3.1
	112.Висока шума борова	750.00	1.9	233381.3	2.6	311.2	10268.3	4.4	13.7	4.4
	203.Вештачки подигнута састојина смрче	288.97	0.7	45416.5	0.5	157.2	2139.6	0.9	7.4	4.7
	204.Вештачки подигнута састојина борова	537.74	1.4	134700.4	1.5	250.5	6081.3	2.6	11.3	4.5
	205.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	4.07	0.0	1912.4	0.0	469.9	81.5	0.0	20.0	4.3
	301.Изданачка шума букве	1681.84	4.3	201910.4	2.3	120.1	6897.1	2.9	4.1	3.4
	302.Изданачка шума цера	948.52	2.4	157157.5	1.8	165.7	4877.4	2.1	5.1	3.1
	304.Изданачка шума сладуна	528.59	1.3	89075.2	1.0	168.5	2617.8	1.1	5.0	2.9
	305.Изданачка шума китњака	175.00	0.4	27413.5	0.3	156.6	790.5	0.3	4.5	2.9
	307.Изданачка шума багрема	1853.21	4.7	180018.5	2.0	97.1	7374.8	3.1	4.0	4.1
	308.Изданачка шума граба	847.39	2.2	101450.1	1.1	119.7	2938.0	1.3	3.5	2.9
	313.Изданачка шума ОТЛ	225.00	0.6	38566.3	0.4	171.4	1023.9	0.4	4.6	2.7
	314.Изданачка шума јова, врба и топ.-ОМЛ	429.39	1.1	60052.0	0.7	139.9	989.6	0.4	2.3	1.6
	401.Девастирана састојина	382.28	1.0	25200.6	0.3	65.9	664.2	0.3	1.7	2.6

НЦ	категорија шума	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
10.Производња техничког дрвета		14904.29	37.9	2713508.6	30.5	182.1	82269.1	35.0	5.5	3.0
	117.Висока једнодобна шума букве	1339.68	0.8	327575.4	1.0	244.5	7739.0	1.0	5.8	2.4
	118.Висока разнодобна шума букве	403.36	0.2	113238.7	0.4	280.7	2562.1	0.3	6.4	2.3
	107.Висока шума цера	359.82	0.9	76700.4	0.9	213.2	1915.1	0.8	5.3	2.5
	108.Висока шума сладуна	125.00	0.3	25553.2	0.3	204.4	606.2	0.3	4.8	2.4
	112.Висока шума китњака	57.11	0.1	16417.4	0.2	287.5	388.4	0.2	6.8	2.4
	113.Висока шума брезе	75.00	0.2	7683.1	0.1	102.4	282.9	0.1	3.8	3.7
	121.Висока преб шума јеле, букве и смрче	725.00	1.8	145586.0	1.6	200.8	4642.3	2.0	6.4	3.2
	125.Висока шума борова	350.00	0.9	53624.0	0.6	153.2	2406.3	1.0	6.9	4.5
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	46.86	0.1	5783.0	0.1	123.4	263.3	0.1	5.6	4.6
	225.Вештачки подигнута састојина борова	151.85	0.4	43913.5	0.5	289.2	1924.9	0.8	12.7	4.4
	317.Изданачка шума букве	1006.69	2.6	140112.7	1.6	139.2	4203.2	1.8	4.2	3.0
	307.Изданачка шума цера	775.00	2.0	107260.0	1.2	138.4	3042.7	1.3	3.9	2.8
	308.Изданачка шума сладуна	375.62	1.0	56354.2	0.6	150.0	1730.5	0.7	4.6	3.1
	312.Изданачка шума китњака	125.00	0.3	15372.2	0.2	123.0	456.9	0.2	3.7	3.0
	315.Изданачка шума багрема	500.00	1.3	43262.6	0.5	86.5	1683.6	0.7	3.4	3.9
	306.Изданачка шума граба	275.00	0.7	26984.2	0.3	98.1	807.8	0.3	2.9	3.0
	316.Изданачка шума ОТЛ	381.64	1.0	29150.9	0.3	76.4	931.4	0.4	2.4	3.2
	301.Изданачка шума јова	125.00	0.3	16902.0	0.2	135.2	317.4	0.1	2.5	1.9
	401.Девастирана шума	1289.03	3.3	153092.0	1.7	118.8	5820.9	2.5	4.5	3.8
	501.Шикара	25.00	0.1	875.0	0.0	35.0	13.1	0.0	0.5	1.5
26.Запшта земљишта од ерозије		8511.66	21.6	1405440.5	15.8	165.1	41737.9	17.8	4.9	3.0
	401.Девастирана шума	100.00	0.3	9428.8	0.1	94.3	175.0	0.1	1.8	1.9
66.Стална заштитна шума (без газд. третмана)		100.00	0.3	9428.8	0.1	94.3	175.0	0.1	1.8	1.9
Укупно ван НП Тара		23515.95	59.8	4128377.9	46.4	175.6	124182.1	52.8	5.3	3.0
СВЕГА за шумско подручје		39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.5	234983.7	100.0	6.0	2.6

Када се анализира дистрибуција категорија шума на читавом подручју евидентно је да је састојинска категорија висока пребирна шума јеле, букве и смрче најзаступљенија и то по површини са 26,3% (10.338,36ха), по запремини са 45,9% (4.092.389,1м3, по јединици површине 395,8 м3/ха) и по запреминском прирасту са 40,6% (95.467,1м3, по јединици површине 9,2м3/ха). Следи састојинска категорија висока једнодобна шума букве са заступљеношћу од 17,4% по површини (3.803,61ха), по запремини са 10,2% (909.744,8м3, тј. 239,2м3/ха) и по прирасту запремене са 9,1% (21.485,6 м3, односно 5,6 м3/ха). Састојинска категорија изданачка шума букве заступљена је са 8,0% по површини (3.136,63ха), по запремини са 4,4% (389.394,3 м3, тј. 124,1 м3/ха) и по прирасту запремене са 5,3% (12.400,0 м3, односно 4,0 м3/ха). Треба још напоменути и учешће састојинске категорије висока разнодобна шума букве са заступљеношћу од 7,7% по површини (3.024,31ха), по запремини са 9,5% (843.708,5м3, тј. 279,0м3/ха) и по прирасту запремене са 7,9% (18.600,8 м3, односно 6,2м3/ха). Све остале категорије састојина су заступљене са мање учешћа по површини, по запремини као и по запреминском прирасту.

Следи приказ стања по појединим категоријама шума:

4.3.5.1. Висока једнодобна шуме букве

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	27.35	0.7	5996.3	0.7	219.2	144.3	0.7	5.4	2.4
НЦ-26	64.68	1.7	28503.3	3.1	440.7	714.2	3.3	11.0	2.4
НЦ-60	36.58	1.0	13587	1.5	371.4	364.9	1.7	10.0	2.7
Државни посед	128.61	3.4	48086.6	5.3	373.9	1223.4	5.7	9.5	2.5
НЦ-10	2150.00	56.5	496250.4	54.5	230.8	11588.2	53.9	5.4	2.3
НЦ-26	1275.00	33.5	299072.1	32.9	234.6	7024.8	32.7	5.5	2.3
НЦ-59	175.00	4.6	49871	5.5	285	1230.2	5.7	7.0	2.5
НЦ-60	75.00	2.0	16464.7	1.8	219.5	419.0	2.0	5.6	2.5
Приватни посед	3675.00	96.6	861658.2	94.7	234.5	20262.2	94.3	5.5	2.4
117 – Вис.једн. шуме букве	3803.61	100.0	909744.8	100.0	239.2	21485.6	100.0	5.6	2.4

Високе једнодобне шуме букве заузимају површину од 3.803,61 ха или 9,7 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 239,2 м3/ха и текућим запреминским прирастом од 5,6 м3/ха.

У државном поседу по површини високе једнодобне букове шуме су заступљене са 3,4 % (128,61 ха), у запремини са 5,3 % (48.086,6 м3), а у текућем запреминском прирасту са 5,7 % (1.223,4м3) и процентом запреминског прираста од 2,5 %. Ова категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 96,6 % (3.675,00 ха), у запремини са 94,7 % (909.744,8 м3), а у текућем запреминском прирасту са 94,3 % (20.262,2 м3) и процентом запреминског прираста од 2,4 %. Већа просечна запремина је у државним шумама са 373,9 м3/ха, него у приватним шумама где износи 234,5 м3/ха. Текући запремински прираст по јединици површине већи је у државним шумама и он износи 9,5 м3/ха, а у приватним шумама износи 5,5 м3/ха.

Од укупне површине високих једнодобних шума букве 57,2 % (2.177,35ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 230,6 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 5,4 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,3 %. Затим следи НЦ 26 са 35,2 % (1.339,68ха), НЦ 59 са 4,6% (175,00ха) и НЦ 60 са 3,0 % (111,58 ха).

По очуваности, доминирају очуване састојине које чине 69,4 % (2.640,93 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 267,6 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 6,5 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,4 %, док су

разређене састојине заступљене на 30,6 % (1.162,68 ха) просечне запремине 174,7 м³/ха, запреминског прираста 3,7 м³/ха и процента прираста 2,1%.

У односу на мешовитост, доминирају чисте високе састојине букве које чине 70,1% (2.667,40 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 256,4 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,9 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,3 %, док су мешовите састојине заступљене са 29,9 % (1136,20 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 198,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,5 %.

Добна структура високих шума букве:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна	200	625	1100	225					2150
	нормална	307	307	307	307					2150
	разлика	-107	318	793	-82					
НЦ 26	стварна	75	325	725	150					1275
	нормална	182	182	182	182					1275
	разлика	-107	143	543	-32					
НЦ 59	стварна		25	100	50					175
	нормална	25	25	25	25					175
	разлика	-25		75	25					
НЦ 60	стварна		50	25						75
	нормална	11	11	11	11					75
	разлика	-11	39	14	-11					
приватно	стварна	275	1025	1950	425					3675
НЦ 10	стварна		10	6	11					27
	нормална	4	4	4	4					27
	разлика	-4	6	2	7					
НЦ 26	стварна			65						65
	нормална	9	9	9	9					65
	разлика	-9	-9	56	-9					
НЦ 60	стварна			37						37
	нормална	5	5	5	5					37
	разлика	-5	-5	32	-5					
државно	стварна		10	107	11					129
117 – Висока једнодобна шуме букве	стварна	275	1035	2057	436					3804
	нормална	951	951	951	95					3804
	пазлика	-676	84	1106	-515					

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем II и III добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредама, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 50,2 % (456.418,0 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 40,7 % (370.329,3 м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 9,1 % (82.997,3 м³).

4.3.5.2. Висока разnodобна шуме букве

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	381.79	12.6	117732.8	14.0	308.4	2603.1	14.0	6.8	2.2
НЦ-26	28.36	0.9	9293.7	1.1	327.7	261	1.4	4.0	2.8
НЦ-58	191.77	6.3	22360.6	2.7	116.6	329.7	1.8	1.7	1.5
НЦ-59	328.75	10.9	54611.2	6.5	166.1	1052.7	5.7	3.2	1.9
НЦ-60	105.66	3.5	40840.0	4.8	386.5	1053.0	5.7	10.0	2.6
Државни посед	1036.33	34.3	244838.3	29.0	236.3	5299.5	28.5	5.1	2.2
НЦ-58	72.12	2.4	11555.3	1.4	160.2	244.8	1.3	3.4	2.1
НЦ-59	65.86	2.2	25658.1	3.0	389.6	639.4	3.4	9.7	2.5
Црквени посед	137.98	4.6	37213.4	4.4	269.7	884.2	4.8	6.4	2.4
НЦ-10	1150.00	38.0	338227.8	40.1	294.1	7674.6	41.3	6.7	2.3
НЦ-26	375.00	12.4	103945	12.3	277.2	2301.1	12.4	6.1	2.2
НЦ-59	150.00	5.0	64583.2	7.7	430.6	1265.2	6.8	8.4	2.0
НЦ-60	175.00	5.8	54900.8	6.5	313.7	1176.2	6.3	6.7	2.1
Приватни посед	1850.00	61.2	561656.8	66.6	303.6	12417.1	66.8	6.7	2.2
118 – Вис.раз. шума букве	3024.31	100.0	843708.4	100.0	279.0	18600.9	100.0	6.2	2.2

Високе разnodобна шуме букве заузимају површину од 3.024,31 ха или 7,7 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 279,0 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 6,2 м³/ха.

У државном поседу по површини високе букове шуме су заступљене са 34,3 % (1.036,33 ха), у запремини са 29,0 % (244.838,3м³), а у текућем запреминском прирасту са 28,5 % (5.299,5 м³) и процентом запреминског прираста од 2,2 %. У црквеном поседу по површини су заступљене са 4,6% (137,98 ха), у запремини са 4,4 % (37.213,4 м³), а у текућем запреминском прирасту са 4,8 % (884,2 м³) и процентом запреминског прираста од 2,4 %. Ова категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 61,2% (1.850,00 ха), у запремини са 66,6 % (561.656,8 м³), а у текућем запреминском прирасту са 66,8 % (12.417,1 м³) и процентом запреминског прираста од 2,2 %. Највећа просечна запремина је у приватним шумама и она износи 303,6 м³/ха, затим следе црквене са

269,7 м³/ха, а најмања просечна запремина је у државним шумама и она износи 236,3 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у приватним шумама са 6,7 м³/ха, у црквеним шумама и он износи 6,4 м³/ха, а најмањи запремински прираст је у државним шумама и он износи 5,1 м³/ха.

Од укупне површине високих шума букве 50,6 % (1.531,79ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 297,7м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,7 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,3 %. Затим следи НЦ 59 са 18,0% (544,61ха), НЦ 26 са 13,3 % (403,36ха), НЦ 60 са 9,3 % (280,66ха) и НЦ 58 са 8,7 % (263,89ха).

По очуваности, доминирају очуване састојине које чине 72,3 % (2.187,04 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 315,5 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 7,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %, док су разређене састојине заступљене на 27,7% (837,27ха) просечне запремине 183,5 м³/ха, запреминског прираста 3,9 м³/ха и процента прираста 2,1%.

У односу на мешовитост, доминирају чисте високе састојине којих има 62,5% (1.890,58 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 306,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,7 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %, док су мешовите састојине заступљене са 37,5% (1.133,73 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 233,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %.

По дебљинској структури најзаступљенији је средње јак инвентар (31-50 цм) која је заступљена са 42,1 % (354.965,9 м³), следи танак инвентар (до 30 цм) са 32,4 % (273.644,0 м³) и јак инвентар (преко 50 цм) са 25,5 % (215.098,7 м³).

4.3.5.2. Висока шума букве и црног граба

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-58	33.84	32.9	5263.7	31.7	155.5	89.5	25.1	2.6	1.7
Државни посед	33.84	32.9	5263.7	31.7	155.5	89.5	25.1	2.6	1.7
НЦ-58	44.12	42.9	7412.1	44.6	168.0	159.5	44.7	3.6	2.2
Црквени посед	44.12	42.9	7412.1	44.6	168.0	159.5	44.7	3.6	2.2
НЦ-60	25.00	24.3	3949.5	23.8	158.0	108.1	30.3	4.3	2.7
Приватни посед	25.00	24.3	3949.5	23.8	158.0	108.1	30.3	4.3	2.7
129-Висока шума бк и ц.граба	102.96	100.0	16625.3	100.0	161.5	357.1	100.0	3.5	2.1

Високе шуме букве и црног граба заузимају површину од 102,96 ха или 0,3 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 161,5 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 3,5 м³/ха.

У државном поседу по површини високе шуме букве и црног граба су заступљене са 32,9 % (33,84 ха), по запремини са 31,7 % (5.263,7 м³), а по текућем запреминском прирасту са 25,1 % (89,5 м³) и процентом запреминског прираста од 1,7 %. Ова категорија је најзаступљенија у црквеном поседу и то по површини са 42,9% (44,12 ха), по запремини са 44,6 % (7.412,1 м³), а по текућем запреминском прирасту са 44,7 % (159,5 м³) и процентом запреминског прираста од 2,2 %. Док у приватном поседу по површини је заступљена са 24,3% (25,00 ха), у запремини са 23,8 % (3.949,5 м³), а у текућем запреминском прирасту са 30,3 % (108,1 м³) и процентом запреминског прираста од 2,7 %. Највећа просечна запремина у шумама је у црквеном поседу и она износи 168,0 м³/ха, затим следе приватне шуме са 158,0 м³/ха, а најмања просечна запремина је у државним шумама и она износи 155,5 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у приватним шумама и он износи 4,3 м³/ха, затим следи запремински прираст у црквеним шумама са 3,6 м³/ха, а најмањи запремински прираст је у државним шумама и он износи 2,6 м³/ха.

Од укупне површине високих шума букве и црног граба 75,7 % (77,96ха) налази се у НЦ 58- национални парк I степен заштите, са просечном запремином од 162,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,0 %. Док је НЦ 60 заступљена са 24,3 % (25,00 ха).

По очуваности, доминирају очуване састојине које чине 51,5% (53,02ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 164,5м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,4 %, док су разређене састојине заступљене са 48,5 % (49,94ха) просечне запремине 158,3 м³/ха, запреминског прираста 2,9 м³/ха и процента прираста 1,9%.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 86,3 % (14.352,1 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 10,8 % (1.788 м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 2,9 % (485,2 м³).

Ово су по дефиницији мешовите структурно разнодобне састојине и налазе се углавном на екстремно стрмим и неприступачним стаништима .

4.3.5.3. Висока шума цера

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv %
НЦ-10	7.17	0.8	674.0	0.3	94.0	22.7	0.4	3.2	3.4
НЦ-26	59.82	6.9	12137.2	6.1	202.9	360.2	7.1	6.0	3.0
Државни посед	66.99	7.7	12811.2	6.4	191.2	383.0	7.6	5.7	3.0
НЦ-10	375.00	43.3	87291.1	43.8	232.8	2180.6	43.1	5.8	2.5
НЦ-26	300.00	34.6	64563.2	32.4	215.2	1554.9	30.8	5.2	2.4
НЦ-60	100.00	11.5	27445.3	13.8	274.5	785.0	15.5	7.8	2.9
Приватни посед	775.00	89.4	179299.5	90.0	231.4	4520.5	89.4	5.8	2.5
107-Висока шума цера	841.99	97.1	192110.7	96.4	228.2	4903.5	97.0	5.8	2.6

Високе шуме цера заузимају површину од 841,99 ха што представља 2,1 % обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 228,2 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 5,8 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 2,6 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 264 м³/ха, а текући запремински прираст је 5,2 м³/ха.

У државном поседу, по површини, високе церове шуме су заступљене са 7,7 % (66,99 ха), у запремини са 6,4 % (12.811,2 м3), а у текућем запреминском прирасту са 7,6 % (383,0 м3). Иста категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 89,4 % (775,00 ха), у запремини са 90,0 % (179.299,5 м3), а у текућем запреминском прирасту са 89,4 % (4.520,5 м3). Просечна запремина је у приватним шумама износи 231,4м3/ха, а у државни шумама и она износи 191,2м3/ха. Текући запремински прираст у приватним шумама износи 5,8 м3/ха, а у државним шумама 5,7 м3/ха.

Високе шума цера су по површини најзаступљеније у наменској целини у НЦ 10-производња техничког дрвета са 45,4 % (382,17 ха), са просечном запремином од 230,2 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 5,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,5 %, у НЦ 26 заступљене су са 42,7 % (359,82 ха) и НЦ 60 са 11,9% (100,00ха)

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 76,2 % (641,27 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 243,4 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 6,4 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,6 %, док су разређене састојине заступљене на 23,8 % (200,72 ха) са просечном запремином од 179,5 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 3,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,1 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 61,9 % (520,98 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 222,6 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 5,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,6 %, док су чисте састојине заступљене на 38,1 % (321,01 ха) са просечном запремином од 231,6 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 5,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,5 %.

Добна структура високих шума цера

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		75	175	25	25				300
	нормална	60	60	60	60	60				300
	разлика	-60	15	115	-35	-35				
НЦ 26	стварна	25	50	125	50	25				275
	нормална	55	55	55	55	55				275
	разлика	-30	-5	70	-5	-30				
НЦ 60	стварна			75	25					100
	нормална	20	20	20	20	20				100
	разлика	-20	-20	55	5	-20				
приватно	стварна	25	125	375	100	50				675
НЦ 10	стварна		6	1						7
	нормална	2	2	2	2	2				7
	разлика	4	4	-1	-2	-2				
НЦ 26	стварна			54						54
	нормална	18	18	18	18	18				54
	разлика	-18	-18	36	-18	-18				
државно	стварна		6	55						61
107-Висока шума цера	стварна	25	131	430	100	50				736
	нормална	147.2	147.2	147.2	147.2	147.2				736
	разлика	-122.2	-16.2	282.8	-47.2	-97.2				

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем III добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 58,2 % (111.831,9 м3) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 32,7 % (62.792,1м3), јак инвентар (преко 50 цм) са 9,1 % (17.486,8 м3).

4.3.5.4. Висока шума сладуна

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	350.00	73.2	77728.9	74.8	222.1	2033.9	76.7	5.8	2.6
НЦ-26	125.00	26.2	25553.2	24.6	204.4	606.2	22.9	4.8	2.4
Приватан посед	475.00	99.4	103282.1	99.5	217.4	2640.1	99.5	5.6	2.6
108-Високе шуме сладуна	475.00	99.4	103282.1	99.5	217.4	2640.1	99.5	5.6	2.6

Високе шуме сладуна заузимају површину од 475,00 ха или 1,2 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 217,4 м3/ха и текућим запреминским прирастом од 5,6 м3/ха, док је проценат запреминског прираста 2,6 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 192 м3/ха, а текући запремински прираст је 4,2 м3/ха.

Високе сладунове шуме евидентирани су искључиво у приватном поседу.

Високе шуме сладуна су више присутне у НЦ 10. Производња техничког дрвета, са 73,2 % (350,00ха)ха, са просечном запремином од 222,1 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 5,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,6 %. Док су у НЦ 26присутне на 26,2 % (125,00 ха) површине, са просечном запремином од 204,4 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 4,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 2,4 %.

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 68,4 % (325,00 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 240,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,6 %, док су разређене састојине заступљене на 31,6 % (150,00ха) са просечном запремином од 166,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,5 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 94,7 % (450,00 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 221,1 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,6 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,5 %, док су чисте састојине заступљене на 5,3 % (25,00 ха) са просечном запремином од 150,8 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,2 %.

Добна структура високих шума сладуна

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		150	125	25	25				325
	нормална	65	65	65	65	65				325
	разлика	-65	85	60	-40	-65				
НЦ 26	стварна	25		75	25					125
	нормална	21	21	21	21	21				125
	разлика	4	-21	54	4	-21				
приватно	стварна	25	150	200	50					450
108-Висока шума сладуна	стварна	25	150	200	50	25				450
	нормална	90	90	90	90	90				450
	разлика	-65	60	110	-40	-65				

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем II и III доброг разреда и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 60,4 % (62.417,5 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 34,1 % (35.165,2м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 5,5% (5.699,4 м³).

4.3.5.5. Висока шума китњака

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	6.52	1.7	1394.6	1.7	213.9	46.1	2.5	7.1	3.3
НЦ-26	7.11	1.9	2038.8	2.5	286.8	65.4	3.5	9.2	3.2
НЦ-59	92.91	24.4	26280.4	32.1	282.9	473.0	25.2	5.1	1.8
Државни посед	106.54	27.9	29713.9	36.3	278.9	584.6	31.1	5.5	2.0
НЦ-10	150.00	39.3	27451.2	33.5	183.0	745.7	39.7	5.0	2.0
НЦ-26	50.00	13.1	14378.6	17.6	287.6	323.0	17.2	6.5	2.2
НЦ-60	75.00	19.7	10367.9	12.7	138.2	227.3	12.1	3.0	2.2
Приватан посед	275.00	72.1	52197.7	63.7	189.8	1296.0	68.9	4.7	2.5
112-Висока шума китњака	381.54	100.0	81911.5	100.0	214.7	1880.6	100.0	4.9	2.3

Високе шуме китњака заузимају површину од 381,54 ха или 1,0% од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 214,7 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 4,9 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 2,3 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 183 м³/ха, а текући запремински прираст је 4,0 м³/ха.

У државном поседу по површини високе шуме китњака су заступљене са 27,9% (106,54 ха), у запремини са 36,3 % (29.713,9 м³), а у текућем запреминском прирасту са 31,1 % (584,6 м³). Иста категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 72,1 % (275,00 ха), у запремини са 63,7 % (52.197,7 м³), а у текућем запреминском прирасту са 68,9% (1.296 м³). Већа просечна запремина је у државним шумама и она износи 278,9 м³/ха, док у приватним износи 189,8 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине такође има већу вредност у државним шумама и он износи 5,5 м³/ха, док у приватним шумама јединични запремински прираст је 4,7 м³/ха.

Од укупне површине ове категорије шума 41,0 % (156,52 ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 184,3 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,7 %. Затим следе НЦ 59 са 24,4% (92,91 ха), НЦ 60 са 19,7% (75,00ха) и НЦ 26 са 15,0% (57,11ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 54,1 % (206,54 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 259,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %, док су разређене састојине заступљене на 45,9 % (175,00 ха) са просечном запремином од 161,4 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,9 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,4 %.

У односу на мешовитости, доминирају мешовите састојине које чине 86,9 % (331,54 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 213,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %, док су чисте састојине заступљене на 13,1 % (50,00 ха) са просечном запремином од 221,8 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,7 %.

Добна структура високих шума китњака:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		25	75	25					125
	нормална	18	18	18	18	18	18	18		125
	разлика	-18	7	57	7					
НЦ 26	стварна			50						50
	нормална	2	2	2	2	2	2	2		50
	разлика	-2	-2	48	-2					
НЦ 60	стварна				25	50				75
	нормална	11	11	11	11	11	11	11		75
	разлика	-11	-11	-11	14	39				
приватно	стварна		25	125	50	50				250
НЦ 10	стварна			7						7
	нормална	1	1	1	1	1	1	1		7
	разлика	-1	-1	6	-1	-1	-1	-1		
НЦ 26	стварна			7						7
	нормална	1	1	1	1	1	1	1		7
	разлика	-1	-1	6	-1	-1	-1	-1		
НЦ 59	стварна							3		3
	нормална	0	0	0	0	0	0	0		3
	разлика	0	0	0	0	0	0	3		
државно	стварна			14				3		17
112-Висока шума китњака	стварна		25	139	50	50		3		267
	нормална	38	38	38	38	38	38	38		267
	разлика	-38	-13	101	12	12	-38	-35		

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем , III , IV и V добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је средње јак инвентар (до 31-50 цм) са 47,5 % (38.894,1 м3) затим запремина танких стабала (до 30 цм) која је заступљена са 38,4 % (31.476,0м3), јак инвентар (преко 50 цм) са 14,1% (11.541,4 м3).

4.3.5.6. Висока шума брезе и јасике

Категорију Високих шума брезе и јасике чине високе чисте састојине брезе, високе чисте састојине јасике и високе мешовите састојине брезе и јасике.

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	4.46	0.6	423.2	0.6	94.9	17.3	0.6	3.9	4.1
НЦ-59	1.92	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Државни посед	6.38	0.8	423.2	0.6	66.3	17.3	0.6	2.7	4.1
НЦ-10	625.00	80.0	62249.8	82.3	99.6	2293.1	79.5	3.7	3.7
НЦ-26	75.00	9.6	7683.1	10.2	102.4	282.9	9.8	3.8	3.7
НЦ-59	25.00	3.2	945.0	1.2	37.8	76.2	2.6	3.0	8.1
НЦ-60	50.00	6.4	4357.3	5.8	87.1	214.5	7.4	4.3	4.9
Приватан посед	775.00	99.2	75235.1	99.4	97.1	2866.7	99.4	3.7	3.8
113-Висока ш.брезе и јасике	781.38	100.0	75658.4	100.0	96.8	2884.0	100.0	3.7	3.8

Високе шуме брезе и јасике заузимају површину од 781,38 ха или 1,9 % од укупне обрасте површине шумског подручја, са просечном запремином од 96,8 м3/ха и текућим запреминским прирастом од 3,7 м3/ха, док је проценат запремишког прираста 3,8 %.

Ове шуме у државном поседу по површини су заступљене са 0,8 % (6,38 ха). по запремини са 0,6 % (423,20 м3), а по текућем запреминском прирасту са 0,6 % (17,3 м3). Иста категорија шума у приватном поседу, по површини, је заступљена са 99,2 % (775,00 ха), у запремини са 99,4 % (75.235,10 м3), а у текућем запреминском прирасту са 99,4 % (2.866,70 м3). Највећа просечна запремина је у приватним шумама и она износи 97,10 м3/ха, затим следе државне шуме са 66,30 м3/ха, Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у приватним шумама и он износи 3,7 м3/ха, затим следи запремински прираст у државним шумама са 2,7 м3/ха.

Од укупне површине Високих шума брезе и јасике 80,6 % (629,46 ха) налази се у НЦ 10. Производња техничког дрвета, са просечном запремином од 99,60 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 3,70 м3/ха и процентом запремишког прираста од 3,7%. Затим следи НЦ 26. са 9,6% (75,00 ха) потом НЦ 60. са 6,4 % (50,00 ха) и НЦ 59. са површином од 3,40 % (26,92 ха

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 83,2 % (650,00 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 111,70 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 4,20 м3/ха и процентом запремишког прираста од 3,8 %, док су чисте састојине заступљене на 16,8 % (131,38 ха) са просечном запремином од 23,30 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 1,00 м3/ха и процентом запремишког прираста од 4,3 %.

Добна структура високих шума брезе и јасике:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна	150	200	175	75	25				625
	нормална	104	104	104	104	104	104			625
	разлика	46	96	71	-29	-79	-104			
НЦ 26	стварна	25		25		25				75
	нормална	13	13	13	13	13	13			75
	разлика	12	-13	12	-13	12	-13			
НЦ 59	стварна	25								25
	нормална	4	4	4	4	4	4			25
	разлика	21	-4	-4	-4	-4	-4			
НЦ 60	стварна			50						50
	нормална	8	8	8	8	8	8			50
	разлика	-8	-8	42	-8	-8	-8			
приватно	стварно	200	200	250	75	50				775
НЦ 59	стварна	2								2
	нормална	0	0	0	0	0	0			2
	разлика	2	0	0	0	0	0			
државно	стварна	2								2
113-Висока шума брезе и јасике	стварна	202	200	250	75	50				777
	нормална	129	129	129	129	129	129			777
	разлика	73	71	121	-54	-74	-129			

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем III и са нешто мање I и II добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредима, односно може се констатовати да се углавном ради о младим састојинама што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљеније су запремине танаких стабала (до 30 цм) са 78,1 % (59.105,8 м3), затим следи средњејак инвентар (31-50 цм) са 13,3 % (10.064,6 м3) и јак инвентар (преко 50 цм) са 8,6% (6.487,9м3).

Ова категорија шума (брезе и јасике) је пионирског карактера, значајна за ревитализацију шумских екосистема и израженост биоразноврсности те је дугорочно треба подржавати у газдинском смислу.

4.3.5.7. Висока шума јавора и белог јасена

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	75.00	75.0	10745.8	69.4	143.3	262.3	65.9	3.5	2.4
НЦ-60	25.00	25.0	4746.3	30.6	189.9	135.5	34.1	5.4	2.9
Приватан посед	100.00	100.0	15492.0	100.0	154.9	397.8	100.0	4.0	2.6
114-Висока шума јавора и белог јасена	100.00	100.0	15492.0	100.0	154.9	397.8	100.0	4.0	2.6

Високе шуме пољског јавора и белог јасена заузимају површину од 100 ха или 0,3 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 154,90 м3/ха и текућим запреминским прирастом од 4,0 м3/ха, док је проценат запремишког прираста 2,6 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 278 м3/ха, а текући запремински прираст је 7,0 м3/ха.

Заступљене су само у приватном поседу и у НЦ 10. Производња техничког дрвета.

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 75,0 % (75,0 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 167,1 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 4,3 м3/ха и процентом запремишког прираста од 2,6 %, док су разређене састојине заступљене на 25,0 % (25,00 ха) са просечном запремином од 118,5 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 2,9 м3/ха и процентом запремишког прираста од 2,5 %.

У односу на мешовитост може се констатовати да су све састојине мешовите.

Добна структура високих шума јавора и белог јасена:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		25	25	25					75
	нормална	13	13	13	13	13	13			75
	разлика	-13	12	12	12	-13	-13			
НЦ 60	стварна		25							25
	нормална	4	4	4	4	4	4			25
	разлика	-4	21	-4	-4	-4	-4			
приватно	стварна		50	25	25					100
114-Висока шума јавора и белог јасена	стварна		50	25	25					100
	нормална	17	17	17	17	17	17			100
	разлика	-17	33	8	8	-17	-17			

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем II и са нешто мање III и IV добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредима, односно може се констатовати да се углавном ради о младим састојинама што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљеније су запремине танаких стабала (до 30 цм) са 69,6 % (10.787,5 м³), затим следи средњејак инвентар (31-50 цм) са 30,4 % (4.704,5 м³) јак инвентар (преко 50 цм) са незнатним учешћем.

4.3.5.8. Висока шума јеле, смрче и букве

Високе шуме јеле, смрче и букве обједињују различите варијације састојина где су као главни едификатори истакнути јела, смрча уз букву, за које је сврсисходно предвидети исти газдински третман.

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-58	266.82	2.6	46452.1	1.1	174.1	732.1	0.8	2.7	1.6
НЦ-59	3083.46	29.7	1455049.3	35.6	471.9	29833.9	31.3	9.7	2.1
НЦ-60	3099.19	29.8	1533067.0	37.5	494.7	33768.1	35.4	10.9	2.2
Државни посед	6449.47	62.1	3034568.4	74.2	470.5	64334.0	67.4	10.0	2.1
НЦ-58	35.74	0.3	8925.8	0.2	249.7	191.4	0.2	5.4	2.1
НЦ-59	86.98	0.8	42986.7	1.1	494.2	1043.3	1.1	12.0	2.4
НЦ-60	241.17	2.3	113716.6	2.8	471.5	2989.0	3.1	12.4	2.6
Црквени посед	363.89	3.5	165629.1	4.0	455.2	4223.7	4.4	11.6	2.6
НЦ-10	975.00	9.4	197772.0	4.8	202.8	6082.2	6.4	6.2	3.1
НЦ-26	725.00	7.0	145586.0	3.6	200.8	4642.3	4.9	6.4	3.2
НЦ-59	625.00	6.0	185652.8	4.5	297.0	5592.5	5.9	8.9	3.0
НЦ-60	1200.00	11.6	363180.8	8.9	302.7	10592.5	11.1	8.8	2.9
Приватни посед	3575.00	34.4	892191.5	21.8	249.6	26909.5	28.2	7.5	3.0
121-Висока шума јеле, смрче и букве	10388.36	100.0	4092389.1	100.0	393.9	95467.1	100.0	9.2	2.3

Ове комплексне шуме заузимају површину од 10.388,36ха што представља 26,3 % од укупне шумом обрасле површине подручја, са просечном запремином од 393,9 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 9,2 м³/ха. Очигледна је доминација ових састојина у шумском обрасту подручја националног парка Тара и по заступљености и по високим вредностима јединичних вредности запремине и запреминског прираста.

Од укупне површине високих шума јеле, смрче и букве у државном поседу се налази 62,1 % (6.449,47 ха), у запремини са 74,2 % (3.034.568,4 м³), а у текућем запреминском прирасту са 67,4 % (64.334,0 м³) и процентом запреминског прираста од 2,1 %. У црквеном поседу их има 3,5% (363,89 ха), у запремини учествују са 4,0 % (165.629,1 м³), а у текућем запреминском прирасту са 4,4 % (4223,7 м³) и процентом запреминског прираста од 2,6 %. Ова категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 34,4% (3575,00 ха), у запремини са 21,8 % (892.191,5 м³), а у текућем запреминском прирасту са 28,2 % (95.467,1 м³) и процентом запреминског прираста од 3,0 %. Највећа просечна запремина у шумама је у државном поседу и она износи 470,5 м³/ха, затим следе црквене шуме са 455,2 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 249,6м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у црквеним шумама са 11,6 м³/ха, затим следи запремински прираст у државним шумама и он износи 10,0 м³/ха а најмањи запремински прираст је у приватним шумама и он износи 7,5 м³/ха.

Од укупне површине високих шума јеле, смрче и букве 43,9 % (4540,36ха) налази се у НЦ 60- национални парк III степен заштите, са просечном запремином од 442,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 10,4 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,4 %. Затим следи НЦ 59 са 36,7 % (3.795,44ха), НЦ 10 са 9,4% (975,00ха), НЦ 26 са 7,0 % (725,00ха) и НЦ 58 са 2,9 % (302,56ха).

По структурном облику, доминира пребирни структуран облик са 68,2 % (7052,90ха) са просечном запремином од 466,6м³/ха, текућим запреминским прирастом од 10,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %. Различитих разnodобних варијанти које одступају од типично пребирне структуре има 31,8 % (3.285,46 ха) са просечном запремином од 282,1м³/ха, текућим запреминским прирастом од 8,3 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %.

По очуваности, доминирају очуване састојине које чине 90,3 % (9.340,16 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 425,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 9,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,3 %, док су разређене састојине заступљене са свега 9,7 %. (998,20ха) скромне просечне запремине 122,9 м³/ха, запреминског прираста 3,7 м³/ха и процента прираста 3,0%.

Према мешовитости овде говоримо о скоро искључиво мешовитим састојинама које доминирају са 94,4% (9.756,25 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 407,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 9,4 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,3 %, док су чисте састојине појединачни случајеви чистих састојина јеле односно смрче заступљене са свега 5,6 % (582,11 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 194,4 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,4 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,3 %.

По дебљинској структури најмање је учешће танаких стабала у запремини (стабла до 30 цм) са 23,4 % (956.675,8м³), затим следи средње јак инвентар (31-50 цм) са 35 % (1.432.512,9 м³) јак инвентар (преко 50 цм) са највећим учешћем од 41,6 % (1.703.200,4м³).

4.3.5.9. Високе шуме борови

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-58	141.48	6.7	20185.6	3.9	142.7	298.1	1.6	2.1	1.5
НЦ-59	186.81	8.9	64179.9	12.5	343.6	964.0	5.2	5.2	1.5
НЦ-60	111.85	5.3	39456.4	7.7	352.8	1005.4	5.4	9.0	2.5
Државни посед	440.14	20.9	123821.9	24.0	281.3	2267.6	12.2	5.2	1.8
НЦ-59	23.31	1.1	8318.8	1.6	356.9	97.4	0.5	4.2	1.2
НЦ-60	54.70	2.6	12330.2	2.4	225.4	201.2	1.1	3.7	1.6

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
Црквени посед	78.01	3.7	20649.0	4.0	264.7	298.6	1.6	3.8	1.4
НЦ-10	750.00	35.6	233381.3	45.3	311.2	10268.3	55.2	13.7	4.4
НЦ-26	350.00	16.6	53624.0	10.4	153.2	2406.3	12.9	6.9	4.5
НЦ-59	50.00	2.4	10561.0	2.0	211.2	294.7	1.6	5.9	2.8
НЦ-60	250.00	11.9	59066.3	11.5	236.3	2854.0	15.3	11.4	4.8
Приватни посед	1400.00	66.4	356632.6	69.2	254.7	15823.2	85.1	11.3	4.4
125-Висока шума борова	1918.15	91.0	501103.5	97.3	261.2	18389.4	98.9	9.6	3.7

Високе састојине борова заузимају површину од 1918,15 ха или 4,9 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 261,20 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 9,60 м³/ха, док је проценат запремиског прираста 3,7 %.

Високе састојине борова у државном поседу, по површини, су заступљене са 20,9 % (440,14 ха), у запремини са 24,0 % (123.821,90 м³), а у текућем запреминском прирасту са 12,2 % (2267,60 м³). Иста категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 66,4 % (1.400,00 ха), у запремини са 69,2% (356.632,6 м³), а у текућем запреминском прирасту са 85,1 % (1.5823,20 м³). У поседу Српске православне цркве борове састојине по површини су заступљене са 3,7% (78,01 ха), у запремини са 4,0 % (20.649,00 м³), а у текућем запреминском прирасту са 1,6% (298,60 м³). Највећа просечна запремина је у државним шумама и она износи 281,30 м³/ха, затим следе црквене шуме са 264,70 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 254,70 м³/ха.

Од укупне површине високих састојина борова 39,1 % (750,00 ха) налази се у НЦ 10. Производња техничког дрвета, са просечном запремином од 311,20 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 13,10 м³/ха и процентом запреминског прираста од 4,4 %. Затим следи НЦ 60. са 21,7 % (416,55 ха). НЦ 26. са 18,2 % (350,00 ха), НЦ 59. са 13,6 % (260,12 ха) и НЦ 58. са 7,4 % (141,48 ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 69,5% (1333,87 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 327,10 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 12,2 м³/ха и процентом запремиског прираста од 3,7 %, док су разређене састојине заступљене на 30,5 % (584,28 ха) са просечном запремином од 110,90 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,5 м³/ха и процентом запремиског прираста од 3,2 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 68,4 % (1311,72 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 291,8 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 9,90 м³/ха и процентом запремиског прираста од 3,4 %, док су чисте састојине заступљене на 31,60 % (606,43 ха) са просечном запремином од 195,20 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 8,80 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,5%.

Катег. шума / власништво / намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		250	350	50					650
	нормална	81	81	81	81	81	81	81	81	650
	разлика	-81	169	269	-31	-81	-81	-81	-81	
НЦ 26	стварна	25	75	200						300
	нормална	38	38	38	38	38	38	38	38	300
	разлика	-13	37	162	-38	-38	-38	-38	-38	
НЦ 59	стварна		25							25
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	25
	разлика	-3	22	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
НЦ 60	стварна		175	50						225
	нормална	28	28	28	28	28	28	28	28	225
	разлика	-28	147	22	-28	-28	-28	-28	-28	
приватно	стварна	25	525	600	50					1200
НЦ 59	стварна	2	5							7
	нормална									7
	разлика	2	5							
НЦ 60	стварна	4								4
	нормална									4
	разлика	4								
државно	стварна	6	5							11
НЦ 59	стварна						3			3
	нормална									3
	разлика						3			
НЦ 60	стварна		8							8
	нормална	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	разлика	-1	7	-1	-1	-1	-1			
црквено	стварна		8				3			11
125-Висока шума борова	стварна	31	538	600	50		3			1222
	нормална	153	153	153	153	153	153	153	153	1222
	разлика	-122	385	447	-103	-153	-150	-153	-153	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем II и III добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредама, односно може се констатовати да се углавном ради о младим састојинама што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљеније су запремине танаких стабала (до 30 цм) са 56,6 % (283.873,5 м³), затим следи средње јак инвентар (31-50 цм) са 34,9% (174.993,0 м³) јак инвентар (преко 50 цм) са 8,4% (42.020,9м³).

4.3.5.10. Висока шума оморике

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-58	69.90	0.2	37433.4	0.4	535.5	572.4	0.2	8.2	1.5
Државни посед	69.90		37433.4	0.4	535.5	572.4	0.2	8.2	1.5
124-Висока шума оморике	69.90		37433.4	0.4	535.5	572.4	0.2	8.2	1.5

Високе састојине оморике заузимају површину од 69,90 ха или 0,17 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 535,50 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 8,20м³/ха, док је проценат запремиског прираста 1,5 %.

Високе састојине оморике се све налазе у државном поседу, и све се налазе у наменској целини 58 Национални парк-І степен заштите.

У односу на очуваност, може се констатовати да су све наведене састојине очуване.

У односу на мешовитост, може се констатовати да су све високе састојине оморике мешовите.

По дебљинској структури најзаступљеније су запремине танаких стабала средње дебелих стабала (до 31-50 цм) са 41 % (15.348,7 м³), затим следи танак инвентар (до 30 цм) са 34,4% (12.875,5 м³) и јак инвентар (преко 50 цм) са 23,8 % (8.904,4м³).

4.3.5.11. Вештачки подигнута састојина осталих лишћара

Категорију Вештачки подигнуте састојине осталих лишћара чине вештачки подигнута састојина црног ораха која је заступљена на малој површини на црквеном поседу на имању Српског православног манастира Рача .

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv %
НЦ-59	0.11	100.0	37.9	100.0	344.5	1.0	100.0	9.1	2.6
Црквени посед	0.11	100.0	37.9	100.0	344.5	1.0	100.0	9.1	2.6
216-Вештачки подигнута саст. лишћара	0.11	100.0	37.9	100.0	344.5	1.0	100.0	9.1	2.6

Вештачки подигнуте састојине осталих лишћара заузимају симболичну површину од 0,11 ха или далеко испод 1% од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 344,5 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 9,1 м³/ха, док је проценат запремиског прираста 2,6 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 76 м³/ха, а текући запремински прираст је 2,6 м³/ха.

Вештачки подигнуте састојине осталих лишћара чини једна састојина црног ораха стара 45 год., парковски уређена и то у оквиру наменске целине 59 у поседу Српског православног манастира Рача.

4.3.5.12. Вештачки подигнуте састојине смрче

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	166.23	35.9	27199.2	33.6	163.6	1307.5	37.5	13.1	4.8
НЦ-26	21.86	4.7	4425.5	5.5	202.4	194.5	5.6	1.9	4.4
НЦ-59	30.48	6.6	8286.4	10.2	271.9	246.7	7.1	2.5	3.0
НЦ-60	25.71	5.6	6728.7	8.3	261.7	231.6	6.6	2.3	3.4
Државни посед	244.28	52.8	46639.9	57.6	190.9	1980.2	56.8	8.1	4.2
НЦ-59	18.47	4.0	4859.1	6.0	263.1	191.3	5.5	10.4	3.9
НЦ-60	0.30	0.1	180.7	0.2	602.2	8.5	0.2	28.3	4.7
Црквени посед	18.77	4.1	5039.8	6.2	268.5	199.8	5.7	10.6	4.0
НЦ-10	125.00	27.0	18530.4	22.9	148.2	849.1	24.4	6.8	4.6
НЦ-26	25.00	5.4	1357.5	1.7	54.3	68.8	2.0	2.8	5.1
НЦ-59	25.00	5.4	6956.6	8.6	278.3	258.5	7.4	10.3	3.7
НЦ-60	25.00	5.4	2408.3	3.0	96.3	128.3	3.7	5.1	5.3
Приватни посед	200.00	43.2	29252.8	36.1	146.3	1304.7	37.4	6.5	4.5
223-Вештачки подигнута саст. смрче	463.05	100.0	80932.5	100.0	174.8	3484.7	100.0	7.5	4.3

Вештачки подигнуте састојине смрче заузимају површину од 463.05 ха или 1,2 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 174,8 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 7,5 м³/ха, док је проценат запремиског прираста 4,3 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 109 м³/ха, а текући запремински прираст је 5,4 м³/ха.

Вештачки подигнуте састојине смрче у оквиру државног поседа по површини су заступљене са 52,8 % (244,28 ха), у запремини са 57,6 % (4.6639,9м³), а у текућем запреминском прирасту са 56,8 % (1.980,2 м³). Иста категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 43,2 % (200,00 ха), у запремини са 36,1 % (29.252,8 м³), а у текућем запреминском прирасту са 37,4% (1304,7 м³). У поседу Српске православне цркве ове шуме по површини су заступљене са 4,1 % (18,77 ха), у запремини са 6,2 % (5039,8 м³), а у текућем запреминском прирасту са 5,7 % (199,8 м³). Највећа просечна запремина је у црквеним шумама и она износи 268,5 м³/ха, затим следе државне шуме са 190,9 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 146,3 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у црквеним шумама и он износи 10,6 м³/ха, затим следи запремински прираст у државним шумама са 8,1 м³/ха, а најмањи запремински прираст је у приватним шумама и он износи 6,5 м³/ха.

Од укупне површине вештачки подигнутих састојина смрче 62,9 % (291,23 ха) налази се у НЦ 10. Производња техничког дрвета, са просечном запремином од 157,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 7,4 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,7 %. Затим следи НЦ 59. са 16,0%, НЦ 60. са 11,1% и НЦ 26. са 10,1% .

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 88,3 % (408,78 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 187,2 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 8,0 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,3 %, док су разређене састојине заступљене на 11,7 % (54,27 ха) са просечном запремином од 81,2 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,9 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,8 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 58,0 % (268,79 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 187,8 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 7,9 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,2 %, док су чисте састојине заступљене на 42,0 % (194,26 ха) са просечном запремином од 156,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 7,0 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,5 %.

Добна структура ВПС смрче:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна			75	50					125
	нормална	16	16	16	16	16	16	16	16	125
	разлика	-16	-16	59	34	-16	-16	-16	-16	
НЦ 26	стварна			25						25
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	25
	разлика	-6	-6	19	-6	-6	-6	-6	-6	
НЦ 59	стварна				25					25
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	25
	разлика	-6	-6	-6	19	-6	-6	-6	-6	
НЦ 60	стварна			25						25
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	25
	разлика	-6	-6	19	-6	-6	-6	-6	-6	
приватно	стварна			125	75					200
НЦ 10	стварна			111	53					164
	нормална	21	21	21	21	21	21	21	21	164
	разлика	-21	-21	90	32	-21	-21	-21	-21	
НЦ 26	стварна		4	6	12					22
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	22
	разлика	-3	1	3	9	-3	-3	-3	-3	0
НЦ 59	стварна			7	11	5		1	7	30
	нормална	4	4	4	4	4	4	4	4	30
	разлика	-4	-4	3	7	1	-4	-3	3	
НЦ 60	стварна			10	15					26
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	26
	разлика	-3	-3	7	12	-3	-3	-3	-3	
државно	стварна		4	135	91	5		1	7	242
НЦ 59	стварна		1		17					18
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	18
	разлика	-2	-1	-2	15	-2	-2	-2	-2	
НЦ 60	стварна						0			0
	нормална									
	разлика									
црквено	стварна		1		17		0			18
223.Вештачки подигнута саст. смрче	стварна		6	260	183	5	0	1	7	461
	нормална	58	58	58	58	58	58	58	58	461
	разлика	-58	-52	202	125	-53	-58	-57	-51	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са повећаним учешћем III и IV добног разреда и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 88,5% (71.323,2 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 9,3 % (7.461,5м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 2,3 % (1.826,1 м³).

4.3.5.13. Вештачки подигнута састојина борова

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	137.74	14.1	44416.2	17.7	322.5	1729.1	15.6	12.6	3.9
НЦ-26	76.85	7.8	28309.5	11.3	368.4	1073.9	9.7	14.0	3.8
НЦ-59	78.48	8.0	31499.7	12.5	401.4	787.5	7.1	10.0	2.5
НЦ-60	74.11	7.6	23510.9	9.4	317.2	1159.5	10.5	15.6	4.9
Државни посед	367.18	37.5	127736.3	50.9	347.9	4749.9	42.9	12.9	3.7
НЦ-59	18.34	1.9	6923.0	2.8	377.5	306.5	2.8	16.7	4.4
Црквени посед	18.34	1.9	6923.0	2.8	377.5	306.5	2.8	16.7	4.4
НЦ-10	400.00	40.9	90284.2	35.9	225.7	4352.2	39.3	10.9	4.8
НЦ-26	75.00	7.7	15604.0	6.2	208.1	851.0	7.7	11.3	5.5
НЦ-59	25.00	2.6	3484.2	1.4	139.4	145.1	1.3	5.8	4.2
Приватни посед	500.00	51.1	109372.4	43.5	218.7	5348.3	48.3	10.7	4.9
225.Вештачки подигнута саст. борова	885.52	90.4	244031.7	97.2	275.6	10404.7	93.9	11.7	4.3

Вештачки подигнуте састојине борова заузимају површину од 885,52 ха или 2,25 % од укупне обрасле површине шумског

подручја, са просечном запремином од 275,60 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 11,7м³/ха, док је проценат запремиског прираста 4,3 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 130 м³/ха, а текући запремински прираст је 7,2 м³/ха.

Вештачки подигнуте састојине борова у државном поседу, по површини, су заступљене са 37,5 % (367,18 ха), у запремини са 50,9 % (127.736,30 м³), а у текућем запреминском прирасту са 42,9 % (4.749,90м³). Иста категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 51,1 % (500,00ха), у запремини са 43,5 % (109.372,40 м³), а у текућем запреминском прирасту са 48,3 % (5.348,30 м³). У поседу Српске православне цркве борове састојине по површини су заступљене са 1,9 % (18,34 ха), у запремини са 2,8 % (6.923,00 м³), а у текућем запреминском прирасту са 2,8% (306,5 м³). Највећа просечна запремина је у црквеним шумама и она износи 377,50 м³/ха, затим следе државне шуме са 347,90 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 218,70 м³/ха.

Од укупне површине вештачки подигнутих састојина борова 60,7 % (537,74 ха) налази се у НЦ 10. Производња техничког дрвета, са просечном запремином од 250,50 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 11,30 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,5 %. Затим следи НЦ 26. са 17,1 % (151,85 ха), НЦ 59. са 13,8 % (121,82ха) и НЦ 60. са 8,4 % (74,11 ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 77,0 % (681,96 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 310,70 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 13,3 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,3 %, док су разређене састојине заступљене на 23,00 % (203,56 ха) са просечном запремином од 157,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,7 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,3 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 61,1 % (540,60 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 272,30 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 10,60 м³/ха и процентом запремиског прираста од 3,9 %, док су чисте састојине заступљене на 38,9 % (344,87 ха) са просечном запремином од 280,80 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 13,60 м³/ха и процентом запремиског прираста од 4,9 %.

Добна структура ВПС борова:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна			75	50					125
	нормална	16	16	16	16	16	16	16	16	125
	разлика	-16	-16	59	34	-16	-16	-16	-16	
НЦ 26	стварна			25						25
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	25
	разлика	-6	-6	19	-6	-6	-6	-6	-6	
НЦ 10	стварна		25	25	225	100	25			400
	нормална	50	50	50	50	50	50	50	50	400
	разлика	-50	-25	-25	175	50	-25	-50	-50	
НЦ 26	стварна		25	25	25					75
	нормална	9	9	9	9	9	9	9	9	75
	разлика	-9	16	16	16	-9	-9	-9	-9	
НЦ 59	стварна				25					25
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	25
	разлика	-3	-3	-3	22	-3	-3	-3	-3	
приватно	стварна		50	50	275	100	25			500
НЦ 10	стварна			1	26	9	94	8		138
	нормална	17	17	17	17	17	17	17	17	138
	разлика	-17	-17	-16	9	-8	77	-9	-17	
НЦ 26	стварна		2	3		1	71			77
	нормална	10	10	10	10	10	10	10	10	77
	разлика	-10	-8	-7	-10	-9	61	-10	-10	
НЦ 59	стварна				3	10	42	24		78
	нормална	10	10	10	10	10	10	10	10	78
	разлика	-10	-10	-10	-7	0	32	14	-10	
НЦ 60	стварна				8	63	4			74
	нормална	9	9	9	9	9	9	9	9	74
	разлика	-9	-9	-9	-1	54	-5	-9	-9	
државно	стварна		2	4	37	82	211	32		367
НЦ 59	стварна				10	3	6			18
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	18
	разлика	-2	-2	-2	8	1	4	-2	-2	
црквено	стварна				10	3	6			18
225-Вештачки подигнута саст. борова	стварна		52	54	322	184	242	32		886
	нормална	111	111	111	111	111	111	111	111	886
	разлика	-111	-59	-57	211	73	131	-79	-111	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са доминантним учешћем IV добног разреда и нешто мањим V и VI са мањком површина у осталим добним разредама, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 73,3% (178.796,6 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 24,4 % (59.523,2м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 2,3 % (5.591,9 м³).

4.3.5.14. Вештачки подигнута састојина осталих четинара

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	4.07	6.6	1912.4	9.6	469.9	81.5	11.4	20.0	4.3
НЦ-61	0.81	1.3	129.1	0.6	159.4	4.5	0.6	5.6	3.5
Државни посед	4.88	7.9	2041.5	10.2	418.3	86.1	12.0	17.6	4.2
НЦ-59	56.63	92.1	17967.3	89.8	317.3	629.6	88.0	11.1	3.5
Црквени посед	56.63	92.1	17967.3	89.8	317.3	629.6	88.0	11.1	3.5
231-Вешт. подигнута саст. ОЧЕТ	61.51	100.0	20008.8	100.0	325.3	715.7	100.0	11.6	3.6

Категорију Вештачки подигнуте састојине осталих четинара чине састојине дуглазије, ариша, пачемпреса и вајмутовог бора.

Вештачки подигнуте састојине осталих четинара заузимају симболичну површину од 61,51 ха или 0,2 % од укупне обраде површине шумског подручја, са просечном запремином од 325,3 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 11,6 м³/ха, док је проценат запремишког прираста 3,6 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 203 м³/ха, а текући запремински прираст је 8,1 м³/ха.

Вештачки подигнуте састојине осталих четинара у државном поседу по површини су заступљене са 7,9 % (4,88 ха), у запремини са 10,2 % (2041,5 м³), а у текућем запреминском прирасту са 12,0 % (86,10 м³). Иста категорија шума у поседу Српске православне цркве по површини заступљен је са 92,1% (56,63 ха), у запремини са 89,8 % (17.967,30м³), а у текућем запреминском прирасту са 88,0% (629,60 м³). Просечна запремина у државним шумама износи 418,30 м³/ха, а у црквеним шумама 317,30 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине у државним шумама износи 17,6 м³/ха, а у црквеним шумама износи 11,1 м³/ха.

Највећи део ових састојина се налази у наменској целини 59- Национални парк-II степен заштите односно 92,1% (56,63ха.) са просечном запремином 317,30 м³/ха. запреминским прирастом од 11,1 м³/ха. и процентом прираста 3,5%. Остатак се налази у наменској целини 10 са 6,6% (4,07ха.) и наменској целини 61са 1,3% (0,81м³/ха) .

У односу на очуваност, може се констатовати да су све састојине у категорији очуваних. Исто тако се може констатовати да су све наведене састојине мешовите.

Добна структура ВПС осталих четинара:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна					4				4
	нормална									4
	разлика					4				
НЦ 60	стварна				1					
	нормална									
	разлика									
државно	стварна				1	4				5
НЦ 59	стварна				31	25				57
	нормална	7	7	7	7	7	7	7	7	57
	разлика	-7	-7	-7	24	18	-7	-7	-7	
црквено	стварна				31	25				57
231-Вештачки подигнута саст. ОЧЕТ	стварна				32	30				62
	нормална	8	8	8	8	8	8	8	8	62
	разлика	-8	-8	-8	26	24	-8	-8	-8	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са доминантним учешћем IV и V са изостанком површина у осталим добним разредама, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 83,1% (16.621,7 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 16,1 % (3.225,6м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 0,8 % (161,6 м³).

4.3.5.15. Вештачки подигнута састојина оморике

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-58	0.62	3.7	307.0	7.5	495.1	6.6	3.8	10.6	2.1
НЦ-60	15.36	92.1	3780.5	92.0	246.1	165.6	95.9	10.8	4.4
Државни посед	15.98	95.9	4087.5	99.5	255.8	172.2	99.8	10.8	4.2
НЦ-60	0.69	4.1	20.7	0.5	30.0	0.4	0.2	0.6	2.0
Црквени посед	0.69	4.1	20.7	0.5	30.0	0.4	0.2	0.6	2.0
224-Вешт. подигнута саст. оморике	16.67	100.0	4108.2	100.0	246.4	172.6	100.0	10.4	4.2

Вештачки подигнуте састојине оморике заузимају малу површину од 16,67 ха испод 0,1 % од укупне обраде површине шумског подручја, са просечном запремином од 246,4 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 10,4 м³/ха, док је проценат запремишког прираста 4,2 %.

Вештачки подигнуте састојине оморике у државном поседу по површини су заступљене са 95,9% (15,98 ха), у запремини са 99,5 % (4.087,5 м³), а у текућем запреминском прирасту са 99,8% (172,20 м³). Иста категорија шума у поседу Српске православне цркве по површини заступљен је са 4,1% (0,69 ха), у запремини са 0,5% (20,07 м³), а у текућем запреминском прирасту са 0,2% (0,40 м³). Просечна запремина у државним шумама износи 255,8 м³/ха, а у црквеним шумама 30,00м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине у државним шумама износи 10,8 м³/ха, а у црквеним шумама износи 0,60 м³/ха.

Највећи део ових састојина се налази у наменској целини 60 -Национални парк-III степен заштите односно 96,3 % (16,05 ха.) са

просечном запремином 236,80 м³/ха запреминским прирастом 10,3 м³/ха. и процентом прираста 4,4%, , остатак се налази у наменској целини 58. односно 3,7% (0,62 ха.) .

Све наведене састојине су у категорији очуваних састојина.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 95,9 % (15,98 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 255,80 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 10,8 м³/ха и процентом запремишког прираста од 4,2 %, док су мешовите састојине заступљене на 4,1 % (0,69 ха) са просечном запремином од 30,00 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 0,6 м³/ха и процентом запремишког прираста од 2 %.

Добна структура ВПС оморике:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 58	стварна					1				1
	нормална									
	разлика									
НЦ 60	стварна			15						15
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	15
	разлика	-2	-2	13	-2	-2	-2	-2	-2	
државно	стварна			15		1				16
НЦ 60	стварна			1						1
	нормална									
	разлика									
црквено	стварна			1						1
224-Вешт. подигнута саст. оморике	стварна			16		1				17
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	17
	разлика	-2	-2	14	-2	-1	-2	-2	-2	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са доминантним учешћем **III** са изостанком површина у осталим добним разредима, па се може констатовати да су све састојине оморике једнодобне што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 95,1% (3904,9м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 4,0 % (165,0м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 0,9 % (38,2 м³).

4.3.5.16. Издавачка шума букве

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	106.84	3.4	21321.5	5.5	199.6	672.0	5.4	6.3	3.2
НЦ-26	331.69	10.6	65782.0	16.9	198.3	1902.7	15.3	5.7	2.9
НЦ-59	286.10	9.1	12254.7	3.1	42.8	216.7	1.7	0.8	1.8
НЦ-60	17.73	0.6	4206.4	1.1	237.2	119.3	1.0	6.7	2.8
Државни посед	742.36	23.7	103564.5	26.6	139.5	2910.8	23.5	3.9	2.8
НЦ-59	19.18	0.6	3361.2	0.9	175.2	129.4	1.0	6.7	3.8
НЦ-60	0.09	0.0	26.7	0.0	296.6	0.5	0.0	5.3	1.8
Црквени посед	19.27	0.6	3387.9	0.9	175.8	129.8	1.0	6.7	3.8
НЦ-10	1575.00	50.2	180588.9	46.4	114.7	6225.2	50.2	4.0	3.4
НЦ-26	675.00	21.5	74330.7	19.1	110.1	2300.5	18.6	3.4	3.1
НЦ-59	75.00	2.4	14746.2	3.8	196.6	449.7	3.6	6.0	3.0
НЦ-60	50.00	1.6	12776.0	3.3	255.5	384.1	3.1	7.7	3.0
Приватни посед	2375.00	75.7	282441.9	72.5	118.9	9359.4	75.5	3.9	3.3
317-Изданачка шума букве	3136.63	100.0	389394.3	100.0	124.1	12400.0	100.0	4.0	3.2

Изданачке шуме букве заузимају површину од 3.136,63 ха или 8,0 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 124,1 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 4,0 м³/ха, док је проценат запремишког прираста 3,2 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 192 м³/ха, а текући запремински прираст је 3,8 м³/ха. У односу на шуме букве високог порекла у овом подручју запремина је мање за 132,7 м³/ха.

Изданачке шуме букве у државном поседу по површини су заступљене са 23,7 % (742,36 ха), у запремини са 26,6 % (103.564,5м³), а у текућем запреминском прирасту са 23,5 % (2910,8 м³). У црквеном поседу ова категорија је заступљена по свим сегментима до 1%. Категорија изданачких букових шума је најдоминантнија у приватном поседу, и то по површини, је заступљена са 75,7 % (2.375,00 ха),у запремини са 72,5% (282.441,9м³), у запреминском прирасту са 75,5% (9.359,4м³).

Највећа просечна запремина је у црквеним шумама и она износи 175,8 м³/ха, затим следе државне шуме са 139,5 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 118,9 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у црквеним шумама са 6,7 м³/ха, док прираст у државним шумама и приватним шумама и он износи 3,9 м³/ха.

Од укупне површине изданачких шума букве 53,6 % (1.681,84 ха) налази се у НЦ 10- производња техничког дрвета, са просечном запремином од 120,1 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,1 м³/ха и процентом запремишког прираста од 3,4 %. Затим следи НЦ 26-заштита земљишта од водне ерозије са 32,1% (1006,69ха), па НЦ 59 са 12,1 % (380,28ха) и НЦ 60 са 2,2 % (67,82ха).

Анализирајући очуваност, доминирају очуване састојине које чине 61,5 % (1928,46 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 162,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,2 м³/ха и процентом запремишког прираста од 3,2 %, док су разређене састојине заступљене на 38,5 % (1208,17 ха) са просечном запремином од 62,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 1,9 м³/ха и процентом запремишког прираста од 3,1 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 57 % (1787,50 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 121,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,9 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,2 %, док су чисте састојине по површини нешто мање заступљене са 43 % (1349,13 ха) са просечном запремином од 127,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,2 %.

Добна структура изданаčkih шума букве:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		50	400	400	525	200			1575
	нормална	197	197	197	197	197	197	197	197	1575
	разлика	-197	-147	203	203	328	3	-197	-197	
НЦ 26	стварна	25	25	25	175	325	75	25		675
	нормална	84	84	84	84	84	84	84	84	675
	разлика	-59	-59	-59	91	241	-9	-59		
НЦ 59	стварна				25	25		25		75
	нормална	9	9	9	9	9	9	9	9	75
	разлика	-9	-9	-9	16	16	-9	16		
НЦ 60	стварна			25		25				50
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	50
	разлика	-6	-6	19	-6	19	-6	-6	-6	
приватно	стварна	25	75	450	600	900	275	50		2375
НЦ 10	стварна			2		96	9			107
	нормална	13	13	13	13	13	13	13	13	107
	разлика	-13	-13	-11	-13	83	-4	-13	-13	
НЦ 26	стварна				29	109	190			328
	нормална	41	41	41	41	41	41	41	41	328
	разлика	-41	-41	-41	-12	68	149	-41	-41	
НЦ 59	стварна				6	7	272			286
	нормална	36	36	36	36	36	36	36	36	286
	разлика	-36	-36	-36	-30	-29	236	-36	-36	
НЦ 60	стварна				3	6	9			18
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	18
	разлика	-2	-2	-2	1	4	7	-2	-2	
државно	стварна			2	39	218	480			739
НЦ 59	стварна					19				19
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	19
	разлика	-2	-2	-2	-2	17	-2	-2	-2	
НЦ 60	стварна								0	0
	нормална									
	разлика								0	0
црквено	стварна					19			0	19
317-Изданаčka шума букве	стварна	25	75	452	639	1137	755	50	0	3133
	нормална	392	392	392	392	392	392	392	392	3133
	разлика	-367	-317	60	242	745	363	-342	392	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем V добног разреда и нешто мање у III, IV и VI и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђење трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 78,9 % (307.109,9 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 18,6 % (72.315,7м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 2,5% (9.968,7 м³).

4.3.5.17. Изданачка шума цера

Приказ категорије изданаčkih шума цера подручја Националног парка Тара по власничкој структури и основној намени.

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	23.52	1.2	7618.9	2.5	283.6	241.7	2.7	9.1	3.2
НЦ-60	8.78	0.4	590.8	0.2	67.3	25.6	0.3	2.9	4.3
Државни посед	32.30	1.6	8209.7	2.7	254.2	267.3	2.9	8.3	3.3
НЦ-10	925.00	46.1	149538.6	48.5	159.3	4635.7	50.0	5.0	3.1
НЦ-26	775.00	39.1	107260.0	35.5	140.1	3042.7	33.5	4.0	2.8
НЦ-59	175.00	8.8	25761.2	8.5	120.0	824.2	9.1	4.1	3.2
НЦ-60	100.00	5.0	17396.8	5.8	174.0	508.2	5.6	5.1	2.9
Приватни посед	1975.00	98.4	299956.5	97.3	149.4	9010.7	97.1	4.5	3.0
307-Изданаčka шума цера	2007.30	100.0	308166.2	100.0	153.5	9278.0	100.0	4.6	3.0

Изданачке шуме цера заузимају површину од 2.007,30 ха или 5,1 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 153,5м³/ха и текућим запреминским прирастом од 4,6 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 3,0 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 136 м³/ха, а текући запремински прираст је 3,3 м³/ха.

Изданачке шуме цера у државном поседу по површини су заступљене са свега 1,6 % (32,30 ха), у запремини са 2,7 % (8209,7 м³), а у текућем запреминском прирасту са 2,9 % (267,3 м³). Заступљеност ових шума у приватном поседу апсолутно доминира и то по површини са 98,4 % (1975,00 ха), по запремини са 97,3 % (293626,5 м³), а по текућем запреминском прирасту са 97,1 % (8.816,1 м³). Просечна запремина је у састојинама цера у државном поседу веће вредности и она износи 254,2 м³/ха, док је у приватним шумама 149,4 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине такође је већи у државним шумама и он износи 8,3 м³/ха, а знатно је мањи запремински прираст у у приватним шумама са 4,5 м³/ха

Анализом одређености основној намени изданачких шума букве евидентно је да по површини 47,3% (948,52 ха) налази се у НЦ 10- производња техничког дрвета, са просечном запремином од 165,7м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,1 %. Затим следи НЦ 26 са 38,6 % (775,00 ха), НЦ 59 са 8,7 % (175,00 ха) и НЦ60 са 5,4 %.

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 67,0 % (1344,18 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 189,1 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,1 %, док су разређене састојине заступљене на 33,0 % (663,12 ха) са просечном запремином од 81,5 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,7 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 81,3 % (1.632,30 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 161,8 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %, док су чисте састојине заступљене на 18,7 % (375,00 ха) са просечном запремином од 117,4 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,7 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,1 %.

Добна структура изданачких шума цера:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разрези								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна	25	25	50	275	375	150			900
	нормална	113	113	113	113	113	113	113	113	900
	разлика	-88	-88	-63	162	262	37	-113	-113	
НЦ 26	стварна			25	75	450	175	50	50	775
	нормална	97	97	97	97	97	97	97	97	775
	разлика	-97	-97	-72	-22	353	78	-47	-47	
НЦ 59	стварна			25	25	100	25			175
	нормална	22	22	22	22	22	22	22	22	175
	разлика	-22	-22	3	3	78	3	-22	-22	
НЦ 60	стварна			25		50		25		100
	нормална	13	13	13	13	13	13	13	13	100
	разлика	-13	-13	12	-13	37	-13	12	-13	
приватно	стварна	25	25	125	375	975	350	75		1950
НЦ 10	стварна					19	4			24
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	24
	разлика	-3	-3	-3	-3	16	1	-3	-3	
НЦ 60	стварна					9				9
	нормална	1	1	1	1	1	1	1	1	9
	разлика	-1	-1	-1	-1	8	-1	-1	-1	
државно	стварна					28	4			32
307-Изданачка шума цера	стварна	25	25	125	375	1003	354	75		1982
	нормална	248	248	248	248	248	248	248	248	1982
	разлика	-223	-223	-123	127	755	106	-173	-248	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем V добног разреда и нешто мање у IV, VI и III и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 78,2 % (236.141,6 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 20,3 % (61.208,1м³), јак инвентар (преко 50 цм) са 1,5% (4.486,5 м³).

4.3.5.18. Изданачка шума сладуна

Намена основна	Pha	P %	V m ³	V %	V/Ha	ZV m ³	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	3.59	0.4	730.4	0.5	203.5	20.5	0.5	5.7	2.8
НЦ-26	0.62	0.1	97.0	0.1	156.4	3.8	0.1	6.1	3.9
Државни посед	4.21	0.5	827.4	0.6	196.5	24.2	0.6	5.8	2.9
НЦ-10	525.00	58.1	88344.7	60.7	168.3	2597.4	59.7	4.9	2.9
НЦ-26	375.00	41.5	56257.3	38.7	150.0	1726.7	39.7	4.6	3.1
Приватни посед	900.00	99.5	144602.0	99.4	160.7	4324.1	99.4	4.8	3.0
308-Изданачка шума сладуна	904.21	100.0	145429.4	100.0	160.8	4348.3	100.0	4.8	3.0

Изданачке шуме сладуна заузимају површину од 904,21 ха или 2,3 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 160,8 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 4,8 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 3,0 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 124 м³/ха, а текући запремински прираст је 3,2 м³/ха.

Изданачке шуме сладуна у државном поседу по површини су заступљене са само 0,5 % по свим сегментима (4,21 ха површине, 827,4 м³ запремине и 24,2м³ прираста запремине). Иста категорија шума у приватном поседу по површини је заступљена са 99,5 % (900,00 ха површине, са 144.602,0 м³ запремине, и са 4.321,4 м³ текућег запреминског прираста). Просечна запремина је већа у државним шумама и она износи 196,5 м³/ха, а у приватним је 160,7 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине такође је већи у државним шумама и он износи 5,8 м³/ха, док у приватним шумама износи 4,8 м³/ха.

Од укупне површине изданачких шума сладуна 58,5 % (528,59 ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 168,5 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,9 %. Преостале изданачке шуме сладуна су у НЦ 26 са 41,5 % површинске заступљености (375,62ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 61,2 % (553,59 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 200,5 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 6,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,4 %, док су разређене састојине заступљене на 38,8 % (350,62 ха) са просечном запремином од 98,3 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,9м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 88,9 % (804,21 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 171,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 5,1 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0%, док су чисте састојине заступљене на 12,4 % (1.604 ха) са скромном просечном запремином од 79,2 м³/ха, и скромним текућим запреминским прирастом од 2,7 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,4 %.

Добна структура изданачких шума сладуна:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна	25			125	275	25	50	25	525
	нормална	66	66	66	66	66	66	66	66	525
	разлика	-41	-66	-66	59	209	-41	-16	-41	
НЦ 26	стварна			25	100	200	50			375
	нормална	47	47	47	47	47	47	47	47	375
	разлика	-47	-47	-22	53	153	3	-47	-47	
приватно	стварна	25		25	225	475	75	50	25	900
НЦ 10	стварна					4				4
	нормална									
	разлика									
НЦ 26	стварна					1				1
	нормална									
	разлика									
државно	стварна					4				4
308-Изданачка шума сладуна	стварна	25		25	225	479	75	50	25	904
	нормална	113	113	113	113	113	113	113	113	904
	разлика	-88	-113	-88	112	366	-38	-63	-88	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем V добног разреда и нешто мање у IV и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 85,0 % (123.618,6 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 15,0 % (21.810,8м³), у категорији јаког инвентара (преко 50 цм) нема стабала.

4.3.5.19. Изданачка шума китњака

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	175.00	50.0	27413.5	60.3	156.6	790.5	58.6	4.5	2.9
НЦ-26	125.00	35.7	15372.2	33.8	123.0	456.9	33.9	3.7	3.0
НЦ-60	50.00	14.3	2667.0	5.9	53.3	100.9	7.5	2.0	3.8
Приватни посед	350.00	100.0	45452.7	100.0	129.9	1348.3	100.0	3.9	3.0
312-Изданачка шума китњака	350.00	100.0	45452.7	100.0	129.9	1348.3	100.0	3.9	3.0

Изданачке шуме китњака заузимају површину од свега 350,00 ха или 0,9 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 129,9 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 3,9 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 3,0 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 104 м³/ха, а текући запремински прираст је 2,8 м³/ха.

Изданачке шуме китњака су искључиво констатоване у приватном поседу, те је образлагање по власничкој структури беспредметно.

Изданачке китњакове шуме уврштене су у три наменске целине. Најприсутније су у НЦ 10-производња техничког дрвета са 50,0 % (175,00 ха) по површини, са просечном запремином од 156,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,5 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,9 %. Затим следи НЦ 26 са 35,7 % (125,00 ха), са просечном запремином од 123,0 м³/ха, текућим

запреминским прирастом од 3,7м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 % и НЦ 60 са 14,3 % (50,00 ха), са просечном запремином од 53,3 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,8 %.

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 64,3% (225,00 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 155,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,7 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %, док су разређене састојине заступљене на 35,7 % (125,00 ха) са просечном запремином од 84,6 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,3 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,7 %.

У односу на мешовитост, изданацке шуме китњака се јављају искључиво као мешовите састојине.

Добна структура изданацких шума китњака:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна					100	50	25		175
	нормална	22	22	22	22	22	22	22	22	175
	разлика	-22	-22	-22	-22	78	28	3	-22	
НЦ 26	стварна				25	100				125
	нормална	16	16	16	16	16	16	16	16	125
	разлика	-16	-16	-16	9	84	-16	-16	-16	
НЦ 60	стварна			25		25				50
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	50
	разлика	-6	-6	19	-6	19	-6	-6	-6	
приватно	стварна			25	25	225	50	25		350
312-Изданацка шума китњака	стварна			25	25	225	50	25		350
	нормална	44	44	44	44	44	44	44	44	350
	разлика	-44	-44	-19	-19	181	6	-19	-44	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем V добног разреда и нешто мање у VI и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 77,3 % (35127,5 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 21,6 % (9838,4 м³), у категорији јаког инвентара (преко 50 цм) 1,1% (486,8 м³).

4.3.5.20. Изданацка шума багрема

Шуме багрема присутне су као изданацке чисте и мешовите састојине багрема.

Намена основна	Pha	P %	V m ³	V %	V/Ha	ZV m ³	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	3.21	0.1	357.2	0.2	111.3	13.1	0.1	4.1	3.7
Државни посед	3.21	0.1	357.2	0.2	111.3	13.1	0.1	4.1	3.7
НЦ-59	18.19	0.8	5081.3	2.2	279.3	168.1	1.8	9.2	3.3
Црквени посед	18.19	0.8	5081.3	2.2	279.3	168.1	1.8	9.2	3.3
НЦ-10	1850.00	76.4	179661.3	77.9	94.8	7361.7	79.1	3.9	4.1
НЦ-26	500.00	20.6	43262.6	18.8	86.5	1683.6	18.1	3.4	3.9
НЦ-59	25.00	1.0	1031.3	0.4	41.3	48.8	0.5	2.0	4.7
НЦ-60	25.00	1.0	1285.8	0.6	51.4	34.9	0.4	1.4	2.7
Приватни посед	2400.00	99.1	225240.9	97.6	92.1	9129.0	98.1	3.7	4.1
315-шума багрема	2421.40	100.0	230679.4	100.0	95.3	9310.2	100.0	3.8	4.0

Шуме багрема заузимају површину од 2.421,40 ха или 6,2 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 95,3 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 3,8 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 4,0 %.

Шуме багрема у државном поседу по површини су заступљене са симболичних 0,1 % (3,21 ха),у запремини са 0,2 % (357,2 м³), и у текућем запреминском прирасту са 0,1 % (13,1 м³). У црквеном поседу по површини багремове шуме заступљене су са 0,8 % (18,19 ха), у запремини са 2,2 % (5081,3 м³), а у текућем запреминском прирасту са 1,8 % (168,1 м³). Иста категорија шума је апсолутно најприсутнија у приватном поседу по површини са 99,1 % (2.400,00 ха), у запремини са 97,6% (225.240,9м³), а у текућем запреминском прирасту са 98,1 % (9.129,0 м³). Највећа просечна запремина је у црквеним шумама и она износи 279,3 м³/ха, затим следе државне шуме са 111,3 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 92,1 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у црквеним шумама и он износи 9,2 м³/ха, затим следи запремински прираст у државним шумама са 4,1 м³/ха, а најмањи запремински прираст је у приватним шумама и он износи 3,7 м³/ха.

Од укупне површине шума багрема 76,5% (1.853,21 ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 97,1 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 4,1 %, док се у НЦ 26 налази 20,6 % (500,00ха), у НЦ59 1,8% (43,19ха) и у НЦ60 1,0% (25,00ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 57,6 % (1.394,92 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 104,2 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,5 м³/ха и процентом запреминског прираста од 4,3 %, док су разређене састојине заступљене по површини са 42,4 % (1.026,48 ха) са просечном запремином од 83,2 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,6 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 63,9 % (1,546,10 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 106,5 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,0м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,8%, док

су чисте састојине заступљене на 36,1 % (875,30 ха) са скромном просечном запремином од 75,4 м³/ха, и текућим запреминским прирастом од 3,6 м³/ха и процентом запреминског прираста од 4,7 %.

Добна структура изданачких шума багрема:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна		150	325	450	675	125	75	50	1850
	нормална	308	308	308	308	308	308			1850
	разлика	-308	-158	17	142	367	-183			
НЦ 26	стварна		25	175	125	125			50	500
	нормална	83	83	83	83	83	83			500
	разлика	-83	-58	92	42	42	-83			
НЦ 59	стварна			25						25
	нормална	4	4	4	4	4	4			25
	разлика	-4	-4	21	-4	-4	-4			
НЦ 60	стварна						25			25
	нормална	4	4	4	4	4	4			25
	разлика	-4	-4	-4	-4	-4	21			
приватно	стварна		175	525	575	800	150	75	100	2400
НЦ 10	стварна					3				3
	нормална	1	1	1	1	1	1			3
	разлика	-1	-1	-1	-1	2	-1			
државно	стварна					3				3
НЦ 59	стварна	3	3	3	3	3	3	3	3	18
	нормална	2	2	2	2	2	2			18
	разлика	1	1	1	1	1	1			
црквено	стварна				3	2	13			18
315-Изданачка шума багрема	стварна		175	525	578	806	163	75	100	2421
	нормална	303	303	303	303	303	303	303	303	2421
	разлика	-303	-128	222	275	503	-140	-228	-203	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем V добног разреда и нешто мање у IV и III, и са мањком површина у осталим добним разредима. У односу на остале шуме багрема имају нешто равномернију добну структуру, међутим ни она није правилна што такође отежава трајност приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 79,8 % (184.180,9 м³), затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 16,0 % (36.982,6 м³), у категорији јаког инвентара (преко 50 цм) 4,1% (9.515,9 м³).

4.3.5.21. Изданачке шуме граба

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	22.39	2.0	4625.3	3.5	206.6	151.2	3.9	6.8	3.3
НЦ-60	1.86	0.2	258.4	0.2	138.9	9.9	0.3	5.3	3.8
Државни посед	24.25	2.1	4883.6	3.7	201.4	161.1	4.2	6.6	3.3
НЦ-59	14.64	1.3	3496.4	2.6	238.8	104.8	2.7	7.2	3.0
Црквени посед	14.64	1.3	3496.4	2.6	238.8	104.8	2.7	7.2	3.0
НЦ-10	825.00	72.4	96824.8	73.2	117.4	2786.9	72.2	3.4	2.9
НЦ-26	275.00	24.1	26984.2	20.4	91.6	807.8	20.9	2.8	3.0
Приватни посед	1100.00	96.6	123809.0	93.7	110.5	3594.7	93.1	3.2	2.9
306-Изданачка шума граба	1138.89	100.0	132189.1	100.0	116.1	3860.6	100.0	3.4	2.9

Изданачке шуме граба заузимају површину од 1.138,89 ха или 2,9 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 116,1 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 3,4 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 2,9 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 109 м³/ха, а текући запремински прираст је 2,5 м³/ха.

Изданачке шуме граба у државном поседу по површини су заступљене са 2,1 % (24,250ха), у запремини са 3,7 % (4.883,6 м³), а у текућем запреминском прирасту са 4,2 % (161,1 м³). У поседу Српске православне цркве по површини изданачке шуме граба заступљен су са 1,3% (14,64ха), у запремини са 2,6% (3.496,4м³), а у текућем запреминском прирасту са 2,7% (104,8м³). Ова категорија шума најзаступљенија је у приватном поседу, по површини, је заступљена са 96,6 % (1.100,00 ха), у запремини са 93,7 % (123.809,0 м³), а у текућем запреминском прирасту са 93,1 % (3.594,7 м³). Највећа просечна запремина је у црквеним шумама и она износи 238,8 м³/ха, затим следе државне шуме са 201,4 м³/ха, а најмања просечна запремина је у приватним шумама и она износи 110,5 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине највећи је у црквеним шумама и он износи 7,2 м³/ха, затим следи запремински прираст у државним шумама са 6,6 м³/ха, а најмањи запремински прираст је у приватним шумама и он износи 3,2 м³/ха.

Према припадности основној намени по површини изданачких шума граба, 74,4 % (847,39 ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 119,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,5 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,9 %. Затим следи НЦ 26 са 24,1 % (275,00 ха), НЦ59 са 1,3% (14,64ха) и НЦ 60. са свега 0,2 % (1,86 ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване састојине које чине 72,6 % (826,45 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 135,1 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %, док су разређене састојине заступљене на 27,4 % (312,44 ха) са просечном запремином од 65,8 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 1,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,8 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 84,4 % (961,79 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 109,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %, док су чисте састојине заступљене на 15,6 % (177,10 ха) са просечном запремином од 150,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 4,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,8 %.

Добна структура изданачких шума граба:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна			200	200	375	50			825
	нормална	103	103	103	103	103	103	103	103	825
	разлика	-103	-103	97	97	272	-53	-103	-103	
НЦ 26	стварна		25	50	75	100	25			275
	нормална	34	34	34	34	34	34	34	34	275
	разлика	-34	-9	16	41	66	-9	-34	-34	
приватно	стварна		25	250	275	475	75			1100
НЦ 10	стварна				1	22				22
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	22
	разлика	-3	-3	-3	-2	19	-3	-3	-3	
НЦ 60	стварна					2				2
	нормална									2
	разлика					2				
државно	стварна				1	24				24
НЦ 59	стварна				6	8				15
	нормална	2	2	2	2	2	2	2	2	15
	разлика	-2	-2	-2	4	6	-2	-2	-2	
црквено	стварна				6	8				15
306-Изданачка шума граба	стварна		25	250	282	507	75			1139
	нормална	142	142	142	142	142	142	142	142	1139
	разлика	-142	-117	108	140	365	-67	-142	-142	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем V добног разреда и нешто мање у III и IV и са мањком површина у осталим добним разредима, што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 80,3 % (106.199,6 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 14,3 % (18.943,4 м³), у категорији јаког инвентара (преко 50 цм) 5,4% (7.046,1 м³).

4.3.5.22. Изданачка шума осталих тврдих лишћара

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-26	6.64	0.6	957.2	0.8	144.2	28.3	1.0	4.3	3.0
НЦ-58	61.87	5.3	2284.2	1.9	36.9	42.0	1.4	0.7	1.8
НЦ-59	305.85	26.0	17754.7	15.0	58.1	304.1	10.2	1.0	1.7
Државни посед	374.36	31.9	20996.2	17.7	56.1	374.4	12.6	1.0	1.8
НЦ-10	200.00	17.0	31882.5	26.9	159.4	854.6	28.7	4.3	2.7
НЦ-26	375.00	31.9	28193.6	23.8	75.2	903.1	30.3	2.4	3.2
НЦ-59	175.00	14.9	34568.2	29.2	197.5	755.3	25.4	4.3	2.2
НЦ-60	50.00	4.3	2934.3	2.5	58.7	89.6	3.0	1.8	3.1
Приватни посед	800.00	68.1	97578.6	82.3	122.0	2602.5	87.4	3.3	2.7
316-Изданачка шума ОТЛ	1174.36	100.0	118574.8	100.0	101.0	2976.9	100.0	2.5	2.5

Изданачке шуме ОТЛ заузимају површину од 1.174,36 ха или 1,5 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 101,0 м³/ха и текућим запреминским прирастом од 2,5 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 2,5 %. Просечна запремина на националном нивоу за ову категорију шума износи 94 м³/ха, а текући запремински прираст је 1,9 м³/ха.

Изданачке шуме ОТЛ су доминантне у приватном поседу и по површини су заступљене са 68,1% (800,00 ха), у запремини са 82,3 % (97.578,6 м³), а у текућем запреминском прирасту са 87,4 % (2.602,5 м³). У државном поседу по површини учешће ових шума је са 31,9 % (374,36ха), у запремини 17,7 % (20.996,2 м³), а у текућем запреминском прирасту са 12,6 % (374,4 м³). Просечна запремина у приватним шумама износи 122,0 м³/ха, а у државним шумама она износи 56,1 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине у приватним шумама износи 3,3 м³/ха, а у државним шумама 1,0 м³/ха.

Од укупне површине изданачких шума ОТЛ 40,9% (480,85ха) налази се у НЦ 59-национални парк II степен заштите, са просечном запремином од 108,8м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,2 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,0 %. Затим следи НЦ 26 са 32,5 % (381,64 ха), НЦ 10 са 17,0 % (200,00 ха), НЦ58 са 5,3% (61,87ха) и НЦ 60. са 4,3 % (50,00ха).

У односу на очуваност, доминирају разређене састојине које чине 71,8 % (843,37 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 91,9 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,0 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,2 %, док су очуване састојине заступљене на 28,2 % (330,99 ха) са просечном запремином од 124,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,8 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,0 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 97,3 % (1.142,72 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 101,0 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 2,5 м³/ха и процентом запреминског прираста од 2,5 %, док су чисте састојине незнатно заступљене са 2,7 % (31,64 ха) са солидним просечним вредностима и то запремином од 98,7 м³/ха, текућим запреминским прирастом од 3,4 м³/ха и процентом запреминског прираста од 3,4 %.

Добна структура изданаčkih шума осталих тврдих лишћара:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна				100	50	50			200
	нормална	25	25	25	25	25	25	25	25	200
	разлика	-25	-25	-25	75	25	25	-25	-25	
НЦ 26	стварна				50	150	175			375
	нормална	47	47	47	47	47	47	47	47	375
	разлика	-47	-47	-47	3	103	128	-47	-47	
НЦ 59	стварна			25			25	25	100	175
	нормална	22	22	22	22	22	22	22	22	175
	разлика	-22	-22	3	-22	-22	3	3	78	
НЦ 60	стварна							50		50
	нормална	6	6	6	6	6	6	6	6	50
	разлика	-6	-6	-6	-6	-6	-6	44	-6	
приватно	стварна			25	150	200	250	75	100	800
НЦ 26	стварна						7			7
	нормална						7			7
	разлика									
НЦ 58	стварна					62				62
	нормална	8	8	8	8	8	8	8	8	62
	разлика	-8	-8	-8	-8	54	-8	-8	-8	
НЦ 59	стварна				2		270	34		306
	нормална	38	38	38	38	38	38	38	38	306
	разлика	-38	-38	-38	-36	-38	232	-4	-38	
државно	стварна				2	62	276	34		374
316-Изданачка шума ОТЛ	стварна			25	152	262	526	109	100	1174
	нормална	147	147	147	147	147	147	147	147	1174
	разлика	-147	-147	-122	5	115	379	-38	-47	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, са изразитим учешћем VI добног разреда мање у IV, V и VII са мањком површина у осталим добним разредама, и потпуним изостанком састојина у првом и другом добном разреду што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 69,4 % (82.234,8 м3) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 17,2 % (20.418,0 м3), у категорији јаког инвентара (преко 50 цм) 13,4% (15.921,9 м3) .

4.3.5.23. Издавачка шума осталих јове

Категорију Издавачке шуме ОМЛ чине шуме издавачког порекла јова, врба, липа, топола и др. меких лишћара.

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	4.39	0.8	1317.5	1.6	300.1	36.5	2.6	8.3	2.8
Државни посед	4.39	0.8	1317.5	1.6	300.1	36.5	2.6	8.3	2.8
НЦ-59	1.95	0.3	275.7	0.3	141.4	5.7	0.4	2.9	2.1
Црквени посед	1.95	0.3	275.7	0.3	141.4	5.7	0.4	2.9	2.1
НЦ-10	425.00	73.1	58734.6	72.9	138.2	953.2	69.2	2.2	1.6
НЦ-26	125.00	21.5	16902.0	21.0	135.2	317.4	23.0	2.5	1.9
НЦ-60	25.00	4.3	3361.3	4.2	134.5	64.5	4.7	2.6	1.9
Приватни посед	575.00	98.9	78997.8	98.0	137.4	1335.1	96.9	2.3	1.7
301-Изданачка шума јова	581.34	100.0	80591.0	100.0	138.6	1377.3	100.0	2.4	1.7

Изданачке шуме јова (и осталих меких лишћара) заузимају површину од 581,34 ха или 1,5 % од укупне обрасте површине шумског подручја, са просечном запремином од 138,6 м3/ха и текућим запреминским прирастом од 2,4 м3/ха, док је проценат запреминског прираста 1,7 %.

Од укупне површине издавачких шума јова, врба и топола 73,9 % (429,39 ха) налази се у НЦ 10-производња техничког дрвета, са просечном запремином од 139,9 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 2,3 м3/ха и процентом запреминског прираста од 1,6 %, у НЦ 26 са 21,5% (125,00 ха), у НЦ 60 са 4,3 % (25,00 ха) и у НЦ 59 са 0,3 % (1,95 ха).

У односу на очуваност, доминирају очуване разређене састојине које чине 64,8 % (376,95 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 157,1 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 2,7 м3/ха и процентом запреминског прираста од 1,7 %, док су разређене састојине заступљене на 35,2 % (204,39 ха) са просечном запремином од 104,5 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 1,8 м3/ха и процентом запреминског прираста од 1,7 %.

У односу на мешовитост, доминирају мешовите састојине које чине 82,8 % (481,34 ха) површине ове категорије шума са просечном запремином од 141,2 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 2,6 м3/ха и процентом запреминског прираста од 1,8 %, док су чисте састојине заступљене на 17,2 % (100,00 ха) са просечном запремином од 126,0 м3/ха, текућим запреминским прирастом од 1,4 м3/ха и процентом запреминског прираста од 1,1 %.

Добна структура изданаčkih шума осталих меких лишћара:

Катег.шума /власништво/ намена	површина	добни разреди								свега
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
НЦ 10	стварна			150	25	50	100	75	25	425
	нормална	53	53	53	53	53	53	53	53	425
	разлика	-53	-53	97	-28	-3	47	22	-28	
НЦ 26	стварна				25	50		50		125
	нормална	16	16	16	16	16	16	16	16	16
	разлика	-16	-16	-16	9	34	-16	34	-16	109
НЦ 60	стварна						25			25
	нормална	3	3	3	3	3	3	3	3	25
	разлика	-3	-3	-3	-3	-3	22	-3	-3	
приватно	стварна			150	50	100	125	125	25	575
НЦ 10	стварна						4			4
	нормална						4			4
	разлика									
државно	стварна						4			4
НЦ 59	стварна					2				2
	нормална					2				2
	разлика									
црквено	стварна					2				2
301-Изданачка шума јова	стварна			150	50	102	129	125	25	581
	нормална	73	73	73	73	73	73	73	73	581
	разлика	-73	-73	77	-23	29	54	52	-48	

По добној структури стварни размер добних разреда одступа од нормалног размера добних разреда, највећи део састојина је III, VI и VII добном разреду, са мањком површина у осталим добним разредама, и потпуним изостанком састојина у првом и другом добном разреду што отежава обезбеђења трајности приноса и коришћења шума.

По дебљинској структури најзаступљенији је танак инвентар (до 30 цм) са 66,9 % (53.929,2 м³) затим запремина средње јаких стабала (31-50 цм) која је заступљена са 25,6 % (20.605,3 м³), у категорији јаког инвентара (преко 50 цм) 7,5% (6.056,5 м³).

4.3.5.24. Девастиране састојине

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-10	7.28	0.3	1445.2	0.6	198.5	43.9	0.6	6.0	3.0
НЦ-26	214.03	8.6	12780.5	5.2	59.7	799.3	10.1	3.7	6.3
НЦ-58	436.83	17.5	11706.4	4.8	26.8	148.8	1.9	0.3	1.3
НЦ-59	154.35	6.2	13667.0	5.6	88.5	280.0	3.5	1.8	2.0
НЦ-60	4.08	0.2	1270.1	0.5	311.3	41.6	0.5	10.2	3.3
Државни посед	816.57	32.8	40869.2	16.8	50.0	1313.6	16.6	1.6	3.2
НЦ-10	375.00	15.2	23755.4	10.0	63.3	620.3	8.0	1.7	2.6
НЦ-26	1075.00	43.6	140311.5	59.1	130.5	5021.6	65.0	4.7	3.6
НЦ-59	75.00	3.0	21390.9	9.0	285.2	544.2	7.0	7.3	2.5
НЦ-60	25.00	1.0	1502.5	0.6	60.1	56.2	0.7	2.2	3.7
НЦ-66	100.00	4.1	9428.8	4.0	94.3	175.0	2.3	1.7	1.9
Приватни посед	1650.00	66.9	196389.1	82.8	119.0	6417.2	83.0	3.9	3.3
401-Девастирана шума	2466.57	100.0	237258.3	100.0	96.2	7730.8	100.0	3.1	3.3

Девастиране састојине заузимају површину од 2.466,57ха или 6,3 % од укупне обрасле површине шумског подручја, са просечном запремином од 96,2м³/ха и текућим запреминским прирастом од 3,3 м³/ха, док је проценат запреминског прираста 3,1 %.

Државни посед по површини је заступљен са 32,8 % (816,57 ха), по запремини са 16,8 % (40.869,2 м³), а по текућем запреминском прирасту са 16,6 % (1.313,6м³). У приватном поседу по површини је заступљено 66,9% (1.650,00 ха), у запремини са 82,8 % (196.389,1 м³), а у текућем запреминском прирасту са 83,0 % (6.417,2 м³). Већа просечна запремина је у приватним шумама и она износи 119,0 м³/ха, а у државним је 50,0 м³/ха. Текући запремински прираст по јединици површине већи је у приватним шумама и он износи 3,9 м³/ха, док у државним шумама износи 1,6 м³/ха.

Највише девастираних састојина је у НЦ 26- заштита земљишта од водне ерозије са 52,3% (1289,03ха), са просечном запремином од 118,8 м³/ха и запреминским прирастом од 4,5 м³/ха. Следи НЦ 58 са 17,7% (436,83ха), НЦ 10 са 15,5% (382,28ха), НЦ 59 са 9,3% (229,35ха), НЦ 66 са 4,1% (100,00ха) и НЦ 60 са 1,2% (29,08ха).

Посматрано по мешовитости евидентно је да је више мешовитих састојина 62,9% (1.552,60ха), просечне запремене 96,2 м³/ха и просечног запреминског прираста 2,6 м³/ха, мање има чистих састојина 37,1% (913,97ха) са просечном запремином 109,0 м³/ха и запреминским прирастом 4,0 м³/ха.

Састојине чија деградираност је проистекла из последица пожара су у фокусу планског обухвата у односу на потребу санирања и поправке стања.

4.3.5.25. Шикара

Намена основна	Pha	P %	V m3	V %	V/Ha	ZV m3	ZV %	ZV/Ha	Pzv%
НЦ-58	1798.42	95.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НЦ-59	40.60	2.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НЦ-60	12.36	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Државни посед	1851.38	98.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НЦ-26	25.00	1.3	875.0	100.0	35.0	13.1	100.0	0.5	1.5
Приватни посед	25.00	1.3	875.0	100.0	35.0	13.1	100.0	0.5	1.5
501-Шикара	1876.38	100.0	875.0	100.0	0.5	13.1	100.0	0.0	1.5

Шикаре заузимају површину од 1.876,38 ха или 4,8 % од укупне обрасле површине шумског подручја.

Државни посед по површини је заступљен са 98,7 % (1851,38 ха), приватни посед по површини је заступљен са 1,3 % (25,00 ха).

Шикара највише има у НЦ 58-национални парк I степен заштите са 95,8% (1.798,42ха), у НЦ 59 са 2,2% (40,60ха), НЦ 26 са 1,3% (25,00ха) и у НЦ 60 са 0,7% (12,36ха).

Све састојине спадају у девастиране по очуваности, а по мешовитости 99,5% је мешовито, а само 0,5% чистих састојина.

Евидентна је чињеница која је и раније напоменута да шикаре доминирају у I зони заштите националног парка, и то на локалитетима као што су "Звезда", "Клисура Дервенте", "Кањон Бруснице", у кањонима и клисурама на врло неприступачним теренима где је шикараста вегетација скоро искључив облик обраста, па о газдинским интервенцијама у смислу мелиорације, конверзије има до извесне мере смисла говорити у преосталим наменским целинама али уз ограничење да се и овде ради о теренима изузетно стрмим и неприступачним и да постоји ризик додатног угрожавања стабилности станишта.

4.3.6. Дебљинска и добна структура

4.3.6.1. Дебљинска структура

Дебљинска структура састојина између осталог првенствено зависи од порекла састојине, структурног облика састојина, старосне структуре код једнодобних састојина, изграђености пребирне структуре код пребирних састојина итд. Дебљинска структура разнодобних састојина налази се између дебљинске структуре једнодобних и пребирних састојина. Дебљинска структура пребирне састојине изражена у запремини по Биолеју стоји у односу $< 30 \text{ cm} : 31-50 : > 51 = 20 : 30 : 50$ и то схватање нормалне дебљинске структуре за тадашње услове је било прихватљиво, с обзиром да су тада преовладавали прашумски облици састојина. Нормална дебљинска структура пребирних састојина чија је пребирна структура окарактерисана Лиокуровим законом, код пречника сечиве зрелости од 60 cm стоји у односу $< 30 \text{ cm} : 31-50 : > 51 = 40 : 45 : 15$.

У претходном поглављу (4.3.5. Стање по састојинској припадности - категоријама шума) дата је анализа дебљинске структуре за сваку састојинску категорију посебно по степенима Биолеја, те овде следи само збирни табеларни приказ по основној намени и категоријама шума.

састојинска категорија	свега	ЗАПРЕМИНА ПО ДЕБЉИНСКИМ РАЗРЕДИМА									
		do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	>90cm
		О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
117.Висока једнодоб.шума букве	909744.7	2460.0	133046.6	320911.5	223509.8	146819.5	58104.7	21929.1	1357.3	1606.3	0.0
118.Висока разнодоб. шума букве	843708.5	40449.7	85071.7	148122.6	173824.5	181141.3	102188.1	63257.3	30399.2	14782.4	4471.8
129.Висока шума букве и ц.граба	16625.3	12675.8	1245.0	431.3	606.0	1182.0	485.2				
107.Висока шума цера	192110.7	24.1	37528.2	74279.5	39372.3	23419.8	10730.4	5490.1	1266.2		
108.Висока шума сладуна	103282.1	62.5	17168.8	45186.2	27677.0	7488.2	3691.7	0.0	880.2	1127.5	
112.Висока шума китњака	81911.5	94.2	10730.6	20651.2	21219.5	17674.6	5772.8	4651.2	1117.5		
113.Висока шума брезе	75658.4	1337.5	33939.4	23828.9	4863.4	5201.2	5644.4	843.5			
114.Висока шума јав. и б.јасена	15492.0		5251.2	5536.3	2809.0	1895.5					
121.Висока преб. шума јл, бк и см	4092389.1	82127.9	329272.4	545275.4	655660.6	776852.3	735929.1	550959.9	290625.9	104766.7	20918.7
125.Висока шума борова	501103.5	28409.0	95690.9	159773.6	119409.3	55583.7	26469.8	9009.7	3668.2	2873.3	216.1
124.Висока шума оморике	37433.4	348.8	4869.7	7657.0	8534.0	6814.7	4420.8	2416.0	1344.3	723.3	304.8
Високе шуме	6869459.1	167989.5	753814.5	1351653.4	1277485.4	1224072.9	953437.2	658556.8	330658.7	125879.4	25911.4
216.ВПС ОТЛ	37.9		4.2	12.8	8.8	5.5	6.6				
223.ВПС смрче	80619.4	2130.6	49895.9	19296.7	4820.6	2640.9	1256.6	459.6	92.8	17.0	8.5
224.ВПС борова	244031.7	1228.6	61842.5	115725.5	48490.1	11033.1	3979.1	1033.6	401.6	177.6	120.0
231.ВПС ОЧЕТ	20008.8	158.5	7373.4	9089.9	2840.6	385.0	161.6				
224.ВПС оморике	4108.2	4.7	3259.6	640.6	81.2	83.9	32.5	5.7			
Вешт.подигнуте шуме	348806.0	3522.5	122375.6	144765.4	56241.3	14148.4	5436.5	1499.0	494.4	194.6	128.4
317.Изданачка шума букве	389394.3	41690.5	136336.4	129083.0	51231.1	21084.6	9150.0	818.8	0.0		
307.Изданачка шума цера	308166.2	11639.1	102587.5	127419.9	47863.8	14169.3	2904.0	1374.6	207.8		
308.Изданачка шума сладуна	145429.4	1325.6	49951.8	72341.2	17706.8	4104.0					
312.Изданачка шума китњака	45452.7	447.5	14237.5	20442.5	5858.5	3979.9	486.8				
315.Изданачка шума багрема	230679.5	12181.0	99503.7	72496.2	26045.4	10937.1	3486.8	4985.3	1043.9		
306.Изданачка шума граба	132189.1	11714.1	60401.3	34084.2	13701.0	5242.4	2346.0	2229.4	2470.7		
316.Изданачка шума ОТЛ	118574.8	29308.4	29521.4	23405.0	12466.5	7951.5	2909.5	1418.4	2160.3		9433.7
301.Изданачка шума јова	80591.0	1484.6	20638.4	31806.2	13958.4	6646.9	2920.8	1949.7	1186.0		
Изданачке шуме	1450476.9	109790.9	513178.0	511078.2	188831.5	74115.9	24203.9	12776.2	7068.7		9433.7
401. Девастирана шума	237258.3	13675.0	48450.8	68888.0	46812.0	29299.3	16555.8	6069.9	3994.2	1307.8	2205.5
501. Шикара	875.0	875.0									
УКУПНО за подручје	8906875.3	295852.9	1437818.9	2076384.9	1569370.1	1341636.4	999633.4	678901.8	342216.1	127381.8	37679.0

саст. категорија		ДОБНИ РАЗРЕД										свега	
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX		X
		слабо обр.	добро обр.										
301. Изданацка шума јова (добни разред 5 год.)	p	0.0	0.0	0.0	150.0	50.0	102.0	128.8	125.0	25.0	0.0	0.0	580.7
	v	0.0	0.0	0.0	10539.5	2162.5	15697.4	21626.5	26252.2	4217.5	0.0	0.0	80495.7
	zv	0.0	0.0	0.0	204.3	72.8	368.6	372.1	327.0	31.1	0.0	0.0	1376.0
401. Девастирана шума	p	0.0	25.0	160.3	300.0	323.0	193.8	431.3	75.0	50.0	0.0	0.0	1558.4
	v	0.0	0.0	15084.8	41277.8	24323.7	7304.0	33320.5	3757.5	4285.5	0.0	0.0	129353.7
	zv	0.0	0.0	616.3	1462.7	1130.4	195.5	848.8	116.9	118.8	0.0	0.0	4489.4
501. Шикара	p	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0
	v	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	875.0	0.0	0.0	0.0	0.0	875.0
	zv	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	13.1	0.0	0.0	0.0	0.0	13.1
УКУПНО за подручје	p	53.9	688.1	3197.9	6307.5	4046.3	5108.9	2853.0	620.1	307.0	0.0	0.0	23182.8
	v	0.0	9528.1	475600.0	1263806.9	655635.3	759450.2	387028.1	109658.4	47199.2	0.0	0.0	3707906.1
	zv	0.0	410.4	17042.5	38395.6	21698.1	23887.5	10779.6	2451.2	1173.3	0.0	0.0	115838.2

4.4. Отвореност и оптимална отвореност шумског подручја

4.4.1. Спољашња отвореност

Најбитнији услов за интензивно газдовање шумама као и за развој осталих привредних и непривредних делатности у шумарству, посебно у шумско-планинским подручјима, свакако је отвореност шума у смислу доступности.

Национални парк Тара спада у добро отворена и лако доступне подручја. Са источне стране ово подручје се наслања на јавну саобраћајницу Бајина Башта-Кремна-Ужице, а од Кремна се одваја крак за Мокру Гору према Вишеграду (Република Српска). Од наведеног правца Бајина Башта-Кремна са Калуђерских бара се одваја асфалтни пут ка западу до Митровца, који пролази кроз најквалитетније шуме Таре у централном делу парка.

Са Митровца силази један крак асфалтног пута ка брани (Хидроелектрани Перућац) који потом прати Дрину до Бајине Баште.

Од Перућца узводно иде путни правац до реке Дервенте који завија узводно уз Дервенту и Јокића поток да би потом са неколико серпентина савладао висинску разлику до Црног Врха (Предов Крст).

Од Митровца један крак пута се одваја и иде ка Заовинама при чему окружује језеро Заовине.

Остатак шума који се налази ван територије Националног парка Тара своју отвореност ослања пре свега на сеоске путеве који пролазе кроз шумске комплексе. Сви ови путеви се наслањају на мрежу државних путева (Бајина Башта –Ваљево, Бајина Башта – Ужице, Бајина Башта – Вишеград и путни правац Бајина Башта –Љубовија).

Путна мрежу општине Бајина Башта чини укупно 1025 км путева, од чега је 55 км држ.путева IБ реда, који чине део пута 28, који повезује општину Бајина Башта са општинама Ужице и Љубовија, као и са путем *E 761*. Државни путеви IIА (путеви 170-Ваљево-Бајина Башта-Кремна, 171-Дуб-Бајина Башта и 172-Бајина Башта-Перућац и IIБ реда (путеви 402- Б.Башта-Рача и 403-Калуђерске Баре -Митровац-Заовине) у општини су укупне дужине 136км од чега су савременим коловозом покривена 114км. Регионалним путевима општина је спојена са општинама Ваљево и Косјерић. Општински путеви су укупне дужине 834км и само у делу од 260 км су покривени савременим коловозом. Локални путеви су у веома лошем стању.

Путну инфраструктуру у општини карактерише изузетно велика густина. Међутим, степен изграђености путне мреже са путевима са савременим коловозом је низак . Доста локалних путева који отварају шуме је неплански и нестручно грађено.

Дужина путева на територији Општине Бајина Башта (ЈП „Дирекција за изградњу Бајина Башта“ – Бајина Башта 2013 год.)

Путеви у општини Бајина Башта		Путеви у (км.)
Дужина путева укупно		1025
Савремени коловоз		423
Државни I реда	Укупно	55
	Савремени коловоз	55
Државни II реда	Укупно	136
	Савремени коловоз	114
	Туцаник	22
Општински и сеоски	Укупно	834
	Савремени коловоз	260
	Туцаник	431
	Земљани	143

4.4.2. Унутрашња отвореност

Управо са интензивирањем експлоатације шума на Тари (око 1870. године), развијају се и разни видови транспорта дрвних сортимената. Транспорт посечених дрвних сортимената обавља се: шумском железницом са запрежном вучом, разним типовима жичара, котурача и чекрка у комбинацији са анималном вучом на влаци и лифрањем низ точила до сплавашта, а даље сплаварењем низ Дрину. Водени транспорт сплаварењем прекинута је 15. јуна 1951. године због пресецања тока Дрине изградњом хидроелектране.

Први шумски пут на Тари је пут од Калуђерских бара преко Доброг поља, Ђуровине и Барског дола до Митровца и Горушице у дужини од 30 km. Његова градња обављена је у периоду од 1947-1950. године

Ова саобраћајна веза Таре одиграла је значајну улогу у превозу дрвета, тада основног извозног артикла земље, али и као јавна саобраћајница за села на подручју Таре и за развој туризма на Тари.

Тренутно искључиво транспорт се обавља мрежом шумских и јавних путева који отварају шумски комплекс Таре подручја Општине Бајина Башта.

Укупна дужина путева и отвореност шума (густина саобраћајница – м/ха односно км/1000ха) по газдинским јединицама (шума у државном, црквеном и приватном власништву) приказана је у следећој табели, где су савремени асфалтни путеви приказани као асфалтни, путеви са савременом коловозном конструкцијом-тврди а земљани путеви као меки:

власништво/газдинска јединица	Површина	Укупна дужина путева у км.				Отвореност у м/ха			
		Асфалтни	Тврди	Меки	Свега	Асфалтни	Тврди	Меки	Свега
Г.Ј. "Звезда" (пов.622.74ха) *	3496.44		13.94		13.94	0	22.4	0	22.4
Г.Ј. "Тара"	3745.16	17.45	57.77		75.22	4.7	15.4	0	20.1
Г.Ј. "Калуђерске баре"-државно	153.96	0.3	0.94		1.24	1.9	6.1	0	8.1
Г.Ј. "Црни врх"	2516.69	1.67	46.88		48.55	0.7	18.6	0	19.3
Г.Ј. "МЗРача" (део у НП)	1416.11	17.02	9.55	5.26	31.83	12.0	6.7	3.7	22.5
Свега у НП Тара (8454,66ха) *	11328.36	36.44	129.08	5.26	170.78	4.3	15.3	0.6	20.2
Г.Ј. "МЗ Рача" (ван НП)	422.85	0.20	1.20	2.20	3.60	0.5	2.8	5.2	8.5
Г.Ј. "Комуналне шуме"	1359.88	3.20	2.30	13.80	19.30	2.4	1.7	10.1	14.2
Свега ван НП Тара:	1782.73	3.40	3.50	16.00	22.90	1.9	2.0	9.0	12.8
СВЕГА држав.посед(10273,39ха)*	13111.09	39.84	132.58	21.26	193.68	3.9	12.9	2.1	18.9
Г.Ј. "Шуме СПМ Рача"	364.67	3.40	6.20	5.40	15.00	9.3	17.0	14.8	41.1
Г.Ј. "Калуђер. баре"- црквено	421.84	5.88	2.71		8.59	13.9	6.4	0	20.4
СВЕГА црквени посед	786.51	9.28	8.91	5.40	23.59	11.8	11.3	6.9	30.0
СВЕГА приватни посед	27200.00	160.00	211.15	116.34	487.49	5.9	7.8	4.3	17.9
УКУПНО(38259,90 ха)*	41097.60	209.12	352.64	143.00	704.76	5.5	9.2	3.7	18.4

*-отвореност за ГЈ "Звезда се односи на део ГЈ у ком се спроводи активно газдовање (на површину 622,74ха, нц 59 и нц 60), изузета је површина нц58 и део нц58 површине, која је апсолутно доминантна у ГЈ (ако би била узета у калкулацију отвореност би износила 4,0км/1000ха) што умањује ралну отвореност; умањена површина је узета у обзир код свих калкулација у приказу.

Отвореност је у датом приказу дата у односу на укупну површину шума, шумског и осталог земљишта (уз наведену напомену).

Кад анализирамо путну инфраструктуру која дефинише унутрашњу отвореност шума у државном поседу евидентно је да асфалтних путева има 39,84 км (отвореност асфалтним путевима 3,9м/ха)-примарна мрежа. Путева са савременом коловозном конструкцијом 132,58км (отвореност 12,9м/ха)-секундарна мрежа. Земљаних путева има 21,26км (отвореност 2,1м/ха)- терцијарна мрежа. Укупно путева који отварају државне шуме има 193,68км густине 18,9м/ха. Отвореност шума у границама Националног парка Тара је 20,2м/ха када се додају комуникације и отвореност државних шума ван граница Националног парка отвореност читавог државног комплекса је 12,8м/ха.

У црквеном поседу који је нешто компактнији од државног ситуација је далеко боља. Асфалтних путева има 9,28 км (густина 11,8м/ха) -примарна мрежа. Путева са савременом коловозном конструкцијом-тврдих 8,91км (отвореност 11,3м/ха) -секундарна мрежа. Земљаних путева има 5,40км (отвореност 6,9м/ха)- терцијарна мрежа. Укупно путева који отварају црквене шуме има 23,59 км густине 30,0м/ха.

Отвореност шума сопственика у Општине Бајина Башта условљена је пре свега фрагментираношћу односно неравномерном дисперзијом обрастаних површина на територији и у знатној мери директно је условљена проласком путева јавног карактера (државних, општинских и сеоских). Асфалтних путева има 160,00 км (густина 5,9м/ха) -примарна мрежа. Путева са савременом коловозном конструкцијом-тврдих 211,15км (отвореност 7,8м/ха) -секундарна мрежа. Земљаних-меких путева има 116,34км (отвореност 4,3м/ха) - терцијарна мрежа . Укупно путева који отварају приватне шуме има 487,49 км густине 17,9м/ха.

Дужина асфалтних путева је 209,12 км (29,7% од укупне дужине путне мреже, густине 5,5м/ха); путева са савременом коловозном конструкцијом је 352,64 км (заступљености 50,0%, густине 9,2м/ха) и земљаних путева 143,00 км (заступљености 20,3%, густине 3,7м/ха). Укупно путева који отварају шумске комплексе подручја има 704,76 км што даје густину путне мреже од 18,4м/ха. Чињеница је да постоји неравномеран распоред саобраћајница на подручју, али она је директна последица конфигурације терена и делом некомпактности шумских комплекса.

Вредност оптимума коју је потребно постићи у анализираном подручју добијамо формулом ФАО (1998.):

$$c = \sqrt{\frac{10000 * h * V}{4 * R}}$$

где је: с – оптимална густина шумских путева (м/ха), R– трошак изградње пута са трошком одржавања у периоду амортизације (дин/км), h – јединични трошак привлачења дрвета (дин/м³/100м), V – укупна дрвна маса добијена у животној доби шумског пута дисконтинуирана на годину градње (м³/ха).

Циљана тј. оптимална отвореност шума подручја Националног парка Тара односно на територији Општине Бајина Башта која се има достићи у наредних 30 година је 25 км/1000 ха у државним шумама (потребно изградити 62,45 км путева), 35 км/1000 ха у црквеним (потребно изградити 3,93 км путева) и 20 км/1000 ха у шумама сопственика (потребно изградити 57,12 км путева).

Реконструкцију путева треба спровести на путевима: дела секундарне мреже и дела терцијарне мреже

4.5. Здравствено стање и храњивост шумског земљишта

Оцена здравственог стања шума је дата у односу на присутне реалне негативне утицаје биотичких чинилаца-болести и штеточине и абиотичких пре свега шумских пожара.

У моменту актуелних све драстичнијих промена климе неминовно и у шумским екосистемима долази до нарушавања услова. Повећање температуре, дуги сушни периоди, смањена количина атмосферских падавина и неравномерност, ремети водни режим, потребан биљкама и другим организмима, што резултира смањеном виталношћу организама, угрожавајући опстанак појединих врста.

4.5.1. Фитопатолошки услови

Од фитопатогених појава на подручју Таре најчешће су различите врсте гљивичних обољења (микоза). Укупна оштећења од патогених гљива ипак нису великих размера, али неопходно је озбиљно приступити праћењу присуства патогених врста, како би се избегле озбиљније штете. Новија истаживања везана за гљиве овог краја су из 2007. године (Драган Караџић, Ненад Кеча).

У природним састојинама *букве* која је најраспрострањенија врста дрвећа на овом подручју јавља се велики број сапрофитских и паразитских гљива.

На стаблима букве јавља се преко 20 врста гљива које изазивају некрозу коре и преко 60 врста које узрокују трулеж дрвета, гљиве које се јављају на лишћу немају већи значај.

Буково дрво је веома осетљиво и подложно нападу трулежница непосредно после сече. (процене говоре да се преко30% дрвне масе букве изгуби у шуми и на стовариштима деловањем трулежница). На првом месту треба издвојити трулежнице *Fomes fomentarius*

(напада и жива стабла а трулеж се наставља и на обореном дрвету), *Hypoxylon deustum* (напада дубећа стабла, а сматра се да узрокује и црвено срце букве), *Ganoderma applanatum* (трулеж настаје у приданку старих живих стабала а наставља се и по обарању стабла), *Bjerkandera adusta*, *Pholiota adiposa*, *Stereum spp*, *Pleurotus ostreatus*, *Melanopus squamosus*, *Trametes gibbosa*, *T. versicolor*, *T. hirsutum*, *T. cinnabarina*, *Hypoxylon spp.*, *Polyporus squamosus Fr.*, *Fomitopsis pinicola* и др. а које доводе до значајнијих оштећења на буквама. Укупна оштећења од ових гљива ипак нису велика, тако да оне не представљају неку опасност за шуме овог подручја.

Међу врстама свакако да значајне штете на букви причињавају гљиве из рода *Nectria*. Ове гљиве изазивају некрозу коре и рак ране на стаблима а неретко доводе и до сушења стабала. Од многих врста само четири из рода *Nectria* имају економски значај. *Nectria coccinea* заједно са инсектом буквиним штитахом (*Cryptococcus fagisuga* Lind.) узрокује „болест коре букве”. *Nectria cinnabarina* понекад колонизира жива ткива као факултативни паразит. *Nectria galligena* је узрочник рак ране на многим лишћарским врстама (већином у састојинама букве семеног порекла). *N. ditissima*, такође, узрокује рак ране на стаблима букве (већином у састојинама изданачког порекла). *Nectria cinnabarina* проузрокује некрозу коре лишћара. Као паразит се развија на јаворима (*Acer spp.*), брестовима (*Ulmus spp.*) и понекад на букви. Као сапрофит или паразит слабости често се јавља на следећим врстама: леска, јова, врбе, бели јасен, црни јасен, руже, купина и др. Међу јаворима посебно је осетљив *Acer pseudoplatanus L.*

У природним састојинама смрче констатоване су следеће паразитске и сапрофитске гљиве: *Armillaria ostoyae (ex A. mellea)*, *Chrysomyxa abietis*, *Fomitopsis pinicola*, *Gloephyllum sepiarium*, *G. abietinum*, *Herpotrichia juniperi*, *Heterobasidion annosum (=Fomes annosus)*- узрочник мрке трулежи корена и централног дела стабла, *Ischnoderma benzonium*, *Lachnellula occidentalis*, *Lirula macrospora (=Lophodermium macrosporum)*- осипање четина, *Lophodermium piceae* *Rhizosphaera kalkhoffii*, *Rutstroemia bulgarioides* и *Tiarosporella parca*.

Највеће штете по смрчу од набројаних врста изазивају: *Fomes annosus*, *Armillaria ostoyae* и *Fomitopsis pinicola*. Осипање четина смрче услед деловња гљиве *Lophodermium macrosporum Rehn.* констатовано је само у траговима, тако да последице ове патолошке појаве по здравствено стање популације смрче нису озбиљне.

У јеловим природним састојинама констатоване су следеће патогене гљиве: *Armillaria ostoyae (ex A. mellea)*, *Cytospora friesii*, *Foveostroma abietinum*, *Himenochaeta mougeotii*, *Fomitopsis pinicola*, *Lachinella calyciformis*, *Lirula nervisequia*, *Melampsorella caryophyllacearum*, *Pholiota aurivela*, *Phellinus hartigii*, *Trichaptum abietinum* и *Tyromyces stipticus*.

Највеће штете на јели узрокује *Melampsorella caryophyllacearum*, која изазива вештичине метле и рак ране. У локалитету I зоне заштите "Под горушицом" (Ненад Кеча, 2006.) зараза је констатована на скоро сваком стаблу јеле, а на неким је било формирано и по 3 тумора. Стабла са туморима треба уклањати а вештичине метле скидати са стабала. Ретку појаву представља и осипање четина јеле изазвано деловањем гљивице *Lophodermium nervisequum Rehn.*

Медњача (*Armillaria spp. Wuel.*) и то три врсте: *Armillaria gallica*, *A. cepistipes* (Ненад Кеча, 2006.), које се јављају као сапрофити који учествују у труљењу пањева и лежавине. *Armillaria ostoyae* је изузетно значајна патогена врста на четинарима. Ова врста медњаче може да у кратком року нападне и потпуно осуши здраво стабло. Посебно је осетљива јела. Претпоставка је да посебно услед учесталих сушних година долази до физиолошког слабљења стабала, а потом долази до заразе медњачом. Ова врста може да сапрофитира на буковим пањевима и дрвним остацима, ређе и на младим потиштеним буковим стаблима. Обзиром на озбиљност појаве потребно је доследно спроводити шумски ред и уклањати стабла која су осушена деловањем ове гљиве.

На оштећеним стаблима (превршеним стаблима, извалама, озлеђеним у приданку) услед недавних сеча и извлачења дрвних сортимената, констатоване су карпофоре трулежница *Fomitopsis pinicola* и *Phellinus hartigii*.

Истраживања паразитских и сапрофитних гљива на Панчићевој омурици констатовала су 18 врста гљива на четинама, кори, дрвету, корену и шишарицама овог терцијерног реликта.

Најчешће гљиве на четинама оморице су: *Botrytis cinerea*, *Dothistroma septospora*, *Herpotrichia juniperi (Herpotrichia nigra)*, *Lophodermium piceae*, *Rhizosphaera kalkhoffii*, *Tiarosporella parca* и *Thysanophora penicillioides*.

На кори грана и стабала оморице констатоване су следеће гљиве: *Cytospora Kunzei*, *Dasyscyphus cerinus*, *Fusicoccum spp.* и *Nectria fuckeliana*.

На љуспицама шишарица оморице констатоване су следеће гљиве: *Camarosporium pini*, *Cytospora spp.* и *Sclerobothom pityophila*.

Проузроковачи трулежи дрвета оморице су: *Fomitopsis pinicola*, *Trichaptum abietinum*, *Heterobasidion annosum* и *Armillaria mellea*.

Проузроковачи трулежи корена оморице су: *Armillariella mellea* и *Heterobasidion annosum*.

У састојинама црног и белог бора местимично се код ураслих грана примећују карпофоре гљиве *Phellinus pini*. Ова гљива узрокује трулеж стабала, углавном срчевине али трулеж се развија дужи период. Нападнута стабла треба исећи и искористити пре деструкције дрвета. Остале гљиве које се јављају на кори и четинама немају економски значај.

На китњаку је констатовано 65 врста паразитских и сапрофитских гљива, од тога на лишћу 13 врста, на кори 24 врсте и 28 врста на дрвету. На сладуну је констатовано 40 врста гљива, од тога на лишћу 7 врста, на кори 14 врста и 19 врста на дрвету. На церу је забележено 32 врсте гљива, од тога на лићу 7 врста, на кори 9 врста и 16 врста на дрвету. Међу гљивама које се јављају на лишћу далеко највећи значај има гљива *Microsphaera alphitoides* која проузрокује пепелницу храста. Од гљива које нападају кору највећи значај имају *Cytospora ambiens*, *Diatrypella quercina*; *Fusicoccum quercinum* и *Muxosporium lanceola*, тј. гљива које се јављају као паразити и изазивају некрозу коре. Међу гљивама на дрвету у састојинама храстова сушење стабала узрокује више штетних чинилаца, поред старости дефолијатора и стално присуство гљиве *Ophiostoma spp.* које се развијају у спроводним судовима, а узрокују болести тзв. "грахеомикозе".

На јаворима је честа појава болести лишћа, катранаста пегавост, изазвана деловањем гљивице *Rhytisma acerinum Fr.* Ова појава изазива извесно смањење хлорофилне асимилације, али теже последице по здравствено стање јавора нису констатоване.

Опстанак бреста, као у целој земљи, угрожава холандска болест изазвана гљивицом *Ceratostomella ulmi*.

У расадничким условима (расадници у Бајиној Башти и на Калуђерским барама), где се од дрвенстих врста претежно гаје четинари и то: смрча, јела, оморица и др. среће се читав спектар патогених гљива које уколико нема активних мера заштите могу узроковати знатне штете по садни материјал. Трулеж клице изазивају врсте из рода *Fussarium*, а ређе *Phytophthora omnivora*, *Pythium debaryanum* и *Rhizoctonia solani*. Некрозу и осипање четина на једногодишњим до вишегодишњим садницама изазивају следеће врсте: *Lophodermium piceae* и *Rhizosphaera kalkhoffii* (на оморици), *Lirula macrospora* и *Botrytis cinerea* (на смрчи), *Lirula nervisequia* и *B. cinerea* (на јели), *Lophodermium seditiosum*, *L. pinastri* и *Cyclaneusma spp.* (на садницама борова).

У вештачки подигнутим састојинама четинара а посебно уз садејство више фактора: изостанак мера заштите, лош садни материјал, подизање на неадекватним стаништима, прегуста садња, присуство штетних инсеката и др. проблем микога је веома изражен. У културама црног бора највеће штете узрокују *Mycosphaerella pini* (n.f. *Dothistroma septospora*), *Sphaeropsis sapinea*, *Cenangium ferrungiosum*, *Lophodermium seditiosum*, *L. conigerum* и *Cyclaneusma niveum*.

У културама белог бора честе су паразитске врсте: *Cenangium ferrungiosum*, *Lophodermium seditiosum*, *L. pinastri*, *Phacidium infestans*, *Melampsora pinitorqua*, *Sphaeropsis sapinea*, *Cyclaneusma minus* и *Armillaria ostoyae*.

Код вештачки подигнутих састојина оморике масовно сушење узрокује *Armillaria ostoyae*. Обзиром да се гљива шири у концентричним круговима од жаришта, мера против ширења заразе је и копање јаркова уз сечу сувих стабала. На четини се јављају *Dothistroma septospora* и *Lophodermium piceae*, али без већих штета.

Значајан патоген фактор је полупаразитска цветница бела имела (*Viscum album* L.) на јели, која је на овом подручју попримила размере епидемије. Овим патогеном је инфициран знатан број доминантних стабала јеле у висинском појасу од 900 до 1000 метара надморске висине, на свим експозицијама, посебно на јужној. Штете од имеле су физиолошко слабљење стабала, смањење капацитета плодоношења, деформисање дрвне масе, смањење прираста и 20-30% и пропадање зараженог стабла. Као мере борбе прихватљиве су узгојне мере и то уклањање нападнутих стабала, скраћивање опходње и на јако угроженим локалитетима замена врсте.

Од других биљних врста које потенцијално угрожавају поједине врсте дрвећа у шумама газдинске јединице Тара, треба напоменути лишажеве (*Usnea barbata* L., *Evernia furfuvacea* Fr., *Lobavia pulmonaria* L. и др.) који се јављају највише на смрчи, затим нешто мање на боровима и букви, али њихова појава у овом подручју није ни много честа ни масовна.

Сметњу природном обнављању представља местимично закоровљавање купиним (*Rubus hirtus*), копривом (*Urtica dioica*) и шумским вијуком (*Festuca drymeia*).

4.5.2. Ентомолошки услови

Од штеточина у шумама Националног парка Тара највећи значај имају штетни инсекти, гриње и ситни глодари. У даљем тексту биће приказане најважније штеточине у расадницима, културама и састојинама.

Штеточине у шумским расадницима

Већ је речено да Национални парк има два расадника и у оба се производе четинарске саднице, а у знатно мањем обиму саднице лишћара.

Штетни инсекти у расадницима некада могу у веома високом степену да оштете саднице. Све штетне инсекте у расадницима поделили смо у две групе: а) инсекти који живе у земљи и оштећују младе биљке (тзв. земљишне штеточине) и инсекти који насељавају младе биљке и причињавају им оштећења. Ова друга група инсеката се готово редовно из расадника са садницама преноси на површине које се пошумљавају и тамо настављају своју штетну активност, која може да узме знатно веће размере него у самом расаднику.

Из прве групе, најважније врсте су: ровац (*Gryllotalpa vulgaris*), грчице (ларве фам. *Scarabaeidae*), жичњаци (ларве фам. *Elateridae*), подгризајуће совице (гусенице фам. *Noctuidae*) и ларве сурлаша (фам. *Curculionidae*).

Из друге групе, најважније врсте су: хермеси (фам. *Adelgidae*), боров савијач (*Rhyacionia buoliana*) и кестенов минер (*Cameraria ochridella*).

Хермеси, посебно врсте *Sacchiphantes viridis*, *S. abietis* и *Adelges laricis* редовно се срећу у расадницима на младим садницама смрче, али у релативно малој бројности. Хермеси не могу да угрозе биљке у расаднику, међутим, са биљкама се односе на површине које се пошумљавају и тамо настављају своју штетну активност, о чему ће бити речи касније код штеточина култура

Боров савијач се такође редовно среће на младим биљкама борова у расадницима, али у појединачним случајевима. Његов напад се лако примећује по капљици беле смоле испод пупољка, или по осушеним младим избојцима у пролеће.

Кестенов минер је релативно нова штеточина дивљег кестена у нашој земљи. Пре двадесетак година се појавио у Македонији, а данас је раширен по већем делу Европе и наравно целом подручју наше земље. Његове гусенице стварају неправилне мине у листу дивљег кестена и на тај начин смањују асимилациону површину лишћа. У нашим условима има троструку генерацију. Током јула и августа напад може бити толико јак, да практично листови стабала дивљег кестена остају без асимилационе површине, суше се и опадају, да би крајем августа, током септембра и октобра стабла поново олистала, па чак и поново цветала, што представља снажан стрес.

Поред инсеката, штете у расадницима могу да причине и ситни глодари из фамилије *Muridae* и то мишеви (подфамилија *Murinae*) и волухарице (подфамилија *Microtinae*). Ове животиње су склоне масовном размножавању у шумама и тада могу причињавати знатне штете, нарочито у расадницима, где доспевају из околних састојина. Разлози њиховог масовног размножавања су: обиље хране масован урод жира или буквице, блага и сува зима, топло и суво пролеће, одсуство природних непријатеља.

Штеточине у шумским културама

На подручју Националног парка Тара доминирају културе црног и белог бора, а у нешто мањем обиму смрче и оморике. Стабла у културама поменутих врста дрвећа нападају многи штетни инсекти, а пре свих неке врсте које се јављају на садном материјалу у расаднику.

У културама црног и белог бора највеће штете причињава боров савијач (*Rhyacionia buoliana*), борове зоље (фам. *Diprionidae*) и сипци (фам. *Scolytidae*).

О боровом савијачу је већ било речи у претходном поглављу. Овде треба поменути да је он управо најопаснија штеточина борових култура, јер се у њима често масовно јавља. Последице оштећења његових гусеница су деформисана борова стабла, којима је уништен терминални пупољак или избојак и расту у облику “бајонета”, “лире” или “вештичине метле”.

Борове зоље се повремено јављају у градацијама и тада могу причинити голобрст у боровим културама. Голобрст четинара знатно је опаснији од голобрста код лишћара. Наиме, четине имају асимилациону функцију више година, те ако дође до голобрста, треба више година да прође, како би се надокнадила изгубљена маса четина. За то време борове биљке су у физиолошкој слабости и лако постају плен секундарних штеточина, посебно плен сипаца. Риђа борова зоља (*Neodiprion sertifer*) има просту генерацију. Имага се роје у октобру и полажу јаја у четине на врховима грана. Јаја презимљавају, а у пролеће (са кретањем избојака) пиле се пагусенице, које у колонијама брсте четине, при том остављајући само младе четине на формираним избојцима.

Сипци бора су редовно присутни у културама и састојинама белог и црног бора. Пошто је њихов значај највећи у природним боровим састојинама, биће детаљније описани у том поглављу. Мере борбе против њих је неопходно спроводити, како у природним састојинама, тако и у културама.

У културама *смрче* највећи проблем представљају смрчини хермеси и то врсте: *Adelges laricis*, *Sacchiphantes abietis* и *S. viridis*. Већ је поменуто да се они најчешће са биљкама из расадника преносе у културе које се подижу. Истина, има их и у природним састојинама, али је интензитет њиховог напада знатно већи, када их донесемо са садним материјалом. За све наведене врсте смрчних хермеса оптимални услови за развиће су онда, када на располагању имају оба домаћина (главног - смрчу и споредног - ариш). На смрчи стварају гале, док на аришу насељавају четине, које се услед напада криве и суше. Гале на смрчевим биљкама некада могу бити веома бројне, када долази до деформација биљака, па чак и до сушења. На аришу су штете знатно мањег обима. Треба напоменути да хермеси имају пет генерација у две године, од којих се неке развијају на смрчи, а неке на аришу. Такође је могуће да се поменути хермеси развијају само на једном од домаћина и тада имају непотпун циклус развића, бројност им је мања, а самим тим и штетност.

Сипци смрче су такође редовно присутни у културама, али су далеко значајнији за природне састојине, те ће тамо бити детаљније обрађени. У културама се редовно срећу, те је мере борбе и у њима неопходно спроводити.

Културе *Панчићеве оморице* насељавају сипци (фам. *Scolytidae*) и ериофидне гриње (фам. *Eriophyidae*). Хермеси (фам. *Hermesidae*) су констатовани, али само у појединачним случајевима, тако да се са сигурношћу може тврдити да је Панчићева оморица отпорна на напад хермеса.

Од сипца Панчићеву оморику нападају све врсте које живе на обичној смрчи. Такође, сипци у културама оморице имају мањи значај него у њеним природним састојинама, те ће тамо бити детаљније обрађени. Иначе, младе биљке у културама најрадије насељава *Pityogenes chalcographus* и то стабла која је населила гљива *Armillariella ostoyae*.

У култури Панчићеве оморице на локалитету Црвени поток (бивши расадник) на четинама су констатоване две врсте гриња. Једна од њих изазива сушење младих избојака, док је друга нађена у појединачним примерцима. Вероватно су у питању нове врсте за науку, од којих једна припада и новом роду, што ће бити интересантно за будућа истраживања, а што ће бити препоручено у Плану научно-истраживачког рада.

Штеточине у природним састојинама

У састојинама смрче констатоване су следеће штеточине: осмозуби смрчин поткорњак (*Ips typographus*), *I. amitinus*, *Polygraphus polygraphus*, шестозуби смрчин поткорњак (*Pityogenes chalcographus*), *Pityophthorus micrographus*, пругасти дрвенар (*Trypodendron lineatum*), *Cydia strobolalla*, *Kaltenbachiola strobi* и *Anobium spp.*

Од смрчних сипца највећи значај имају осмозуби и шестозуби смрчин поткорњак и пругасти дрвенар. Сипци смрче, као секундарне штеточине, насељавају физиолошки ослабела стабла и свежу лежавину, грањевину, пањеве и сл. у састојинама и културама. Ако има довољно погодног материјала за њихово размножавање, могу се пренамножити и тада постају примарне штеточине, када насељавају потпуно здрава стабла и изазивају њихово сушење. Градације смрчних сипца захватају велика пространства и у стању су да причине штете катастрофалних размера. Зато је потребно стално праћење кретања бројности њихових популација и примењивање мера превентиве и сузбијања.

Cydia strobelella, *Kaltenbachiola strobi* и *Anobium spp.* насељавају шишарке смрче и оштећују семе. Веома су бројне и у стању су да у годинама смањеног уroda шишарки потпуно униште семе у њима. При обилном уроду, проценат нападнутих шишарки креће се 10 - 50%. Наведене штеточине су релативно мало познате у нашој земљи, те их треба детаљније изучити, како би се после тога могле препоручити одговарајуће мере сузбијања. Наравно сузбијање би дошло у обзир само у семенским објектима смрче.

У састојинама јеле констатоване су следеће штеточине: *Ips curvidens*, *Ips spinidens*, *Ips vorontsowi*, *Cryphalus piceae* и *Paradiplosis abietis*.

Јелини поткорњаци су редовно присутни на свим локалитетима где расте јела у НП Тара. Поједина стабла, која су физиолошки ослабела, сипци насељавају и суше. Слично као код смрчних сипца, и јелини су склони масовном намножавању, када од секундарних, постају примарне штеточине.

Врста *Paradiplosis abietis* је нова штеточина на просторима Балканског полуострва. Констатовали смо је 2001. године у шумама јеле Националног парка Тара и на планини Гоч. Током 2002. године забележили смо је на целом подручју Србије и Републике Српске. Врста је распрострањена у целој Европи, међутим, до сада су штете забелешене само у централном делу. Женка ове мушице галице у пролеће полаже јаја на младе четине јеле. Ларва у основи четине ствара галу у којој се храни. Четина са галом током зиме се суши и опада. На овај начин, четина функционише само годину дана, док је нормално трајање четина јеле 4 - 5 година. Број гала на четинама појединих стабала је изузетно велики, тако да се може очекивати знатно осипање четина, што ће свакако изазвати физиолошко слабљење стабала јеле, која ће тада постати лак плен сипца. Зато је веома важно што пре и што детаљније проучити животни циклус ове штеточине и пронаћи адекватне мере њеног сузбијања, што ће бити предложено у Плану научно-истраживачког рада за наредни период.

У састојинама *црног и белог бора* констатован је већи број штеточина из групе сипца. Најчешће врсте су: шестозуби боров поткорњак (*Ips sexdentatus*), трозуби боров поткорњак (*Ips acuminatus*), велики боров срчикар (*Blastophagus piniperda*), мали боров срчикар (*B. minor*), двозуби боров поткорњак (*Pityogenes bidentatus*), *P. bistridentatus*, четворозуби боров поткорњак (*P. quadridens*) и пругасти дрвенар (*Trypodendron lineatum*). Све наведене врсте смо налазили у појединачно осушеним стаблима белог и црног бора. Нарочито је бројан *Ips sexdentatus* у свим културама и природним састојинама борова Парка. Борови сипци су секундарне штеточине, али се у случају пренамножења могу понашати као примарне и насељавати потпуно витална борова стабла.

У природним састојинама *букве* констатоване су следеће штеточине: буквина мува галица (*Mikiola fagi*), буквин сурлаш минер (*Orchestes fagi*), буквин минер (*Phyllonorycter fagi*), буквина лисна ваш (*Phyllaphis fagi*) и буквин штиташ (*Cryptococcus fagisuga*). Све наведене врсте се последњих година налазе у ниској бројности, те не представљају већу опасност за стабла букве у састојинама. Најопаснија од наведених врста је буквин штиташ, који ствара колоније на деблу стабала букве. Женке ове врсте, која се развија чистом партеногенезом, су прекривене беличастим воштаним длачицама, а рилица им је убушена дубоко у кору, одакле сисају сокове из слоја лике. Сам штиташ не представља већу опасност за стабло букве, осим што му сисањем сокова смањује прираст и виталност.

Међутим, познато је синхронизовано деловање штиташа и гљиве *Nectria coccinea*, под називом болест коре букве. Наиме, на местима где је штиташ зарио своју рилицу у кору лако продире под кору мицелија гљиве *Nectria coccinea*, која тада изазива некрозу (одумирање коре). Ако стабло буде прстеновано услед развоја гљиве, оно се суши и бива насељено гљивама трулежницама, које га за врло кратко време (2 - 3 године) потпуно разоре. Стабла са колонијама штиташа, са или без присуства гљиве *N. coccinea* су потпуно употребљива за даљу прераду, јер није дошло до насељавања гљива трулежница. Треба имати у виду да штиташ преферира одрасла стабла букве (зрела за сечу), тако да се ни ту ништа не губи, већ добија, јер се посечена стабла потпуно нормално могу искористити, а уједно њиховим уклањањем из састојине спречава се или успорава ширење оболења болести коре букве.

У састојинама *храста китњака* забележена је појава сушења, као и дефолијатори: зелени храстов савијач (*Tortrix viridana*), мали мрзовац (*Operophtera brumata*), велики мрзовац (*Erannis defoliaria*) и губар (*Lymantria dispar*).

Појаву сушења храстова изазвају гљиве из рода *Ophiostoma spp.* Споре ових гљива преносе неки инсекти, од којих је најважнији храстов сипац *Scolytus intricatus*. Имага сипца се развијају у физиолошки ослабелом, свеже посеченим или осушеним стаблима храста, као и у лежавини грањевини и под кором пањева. Млада имага, када се развија из стабла осушеног од гљиве *Ophiostoma* рода, на свом телу носе споре гљиве и одлазе у крошње здравих стабала, где се допунски хране кором младих грана. Том приликом преносе споре гљиве, која продире од врха ка основи храстовог стабла изазивајући његово сушење. У фази сушења имага сипца насељавају такво стабло, под његовом кором оснивају потомство и зараза се из године у годину наставља, обично све већим интензитетом.

Храстови дефолијатори су последњих година у ниској бројности у Националном парку Тара, међутим, све наведене констатоване врсте су склоне масовним размножавањима, када су у стању да причине голобрст храстових шума, а изузев храстовог савијача, и шума других лишћара. Зато је неопходно стално праћење бројности храстових дефолијатора, како би се благовремено утврдио почетак градације неке од њих.

Потребно је посебно истаћи да је у време израде Плана развоја дошло до појаве пренамножења сипаца поткорњака, смрче и јеле, проузроковано физиолошким слабљењем стабала услед сушних и веома топлих 2011.-2013. год. Активном борбом сузбијања поткорњака феромонским клопкама (1200 комада), током 2014. године уловљено је укупно 33.358.102 јединки сипаца од чега: *Pityogenes chalcographus* 24.580.024, *Ips typographus* 8.751.963, *Ips curvidens* 15.350, *Trypodendron lineatum* 6.559, *Ips sexdentatus* 4.206.

4.5.3 Храњивост шумског земљишта

Анализом земљишта у неким типовима шума Националног парка Тара, (Ратко Кадовић, Снежана Белановић и Милан Кнежевић, 2007. година) проучаваним су приступност храњивих елемената биљкама (азота, фосфора и базних катјона), осетљивост земљишта на ацидификацију, акумулацију угљеника, ретенциони индикатор и индикатор адсорпције тешких метала.

Еколошким квалитетом земљишта сматра се капацитет земљишта да одговори на негативне утицаје, превасходно услед хемијске деградације изазване ацидификацијом и таложењем загађујућих материја. Представља значајан параметар анализе потенцијала и ограничења земљишних функција.

У условима Националног парка Тара закључак је да су земљишта:

-делувијум у шумама јеле, смрче и букве, црнице у шумама јл-см-бк са белим бором, смеђе земљиште на кречњаку у типичној шуми јл-см-бк, као и у смеси са племенитим лишћарима, смеђе земљиште на кречњаку са формацијама са рожнаца и кварца у шуми букве са јаворима, као и илимеризована варијанта овог земљишта у шуми јл-см-бк са вијуком у Шкласи (*средњег еколошког квалитета*);

-црница у шуми јл-см-бк са племенитим лишћарима, црница у шуми букве и смрче, смеђе земљиште на кречњаку у типичној шуми јл, см и бк, као и илимеризовано смеђе земљиште у шуми јл-см-бк са племенитим лишћарима су у IV класи (*високог квалитета*);

-делувијуми у шуми јл-см-бк са племенитим лишћарима, у шуми букве и јеле са јаворима и у планинској шуми букве са јаворима су у V класи (*високог квалитета*).

4.6. Угрожене врсте шумског дрвећа жбуња и осетљиви екосистеми

Према IUCN-категоризацији врсте су критично угрожене ако постоји изузетно висок ризик њиховог нестајања у дивљини у скорој будућности. О заштити биоразноврсности, као императиву у оквиру трајног и одрживог коришћења и газдовања шумама, мора се водити рачуна и при планском, газдинском форсирању свих осталих еколошких, економских и социјалних циљева. У том смислу неопходно је знати које врсте флоре и фауне, њихова станишта и популације, посебно поједине врсте дрвећа, спадају у категорију реликтних, ендемичних, ретких и угрожених врста.

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст		Piv	IUCN категорија
	м3	%	м3	%		
Мечија леска	49.1	0.0	0.73	0.0	1.5	Терцијерни реликт
Црни граб	102554.1	17.4	3141.9	19.8	3.1	Реликт
Бели јасен	79708.3	13.5	2256.7	14.2	2.8	Ретка- угрожена
Црни јасен	33485.5	5.7	783.8	4.9	2.3	Ретка- угрожена
Домаћи орах	28508.1	4.8	279.5	1.8	1.0	Ретка- угрожена
Бреза	85966	14.6	3159.8	19.9	3.7	Ретка- угрожена
Црна јова	65610.7	11.1	1263.4	8.0	1.9	Ретка- угрожена
Млеч	804.5	0.1	14.3	0.1	1.8	Ретка- угрожена
Планински брест	37181.8	6.3	1022.3	6.4	2.7	Ретка
Јасика	72707.1	12.4	2711.4	17.1	3.7	Под ризиком
Трешња	72093.6	12.3	960.8	6.0	1.3	Под ризиком
Дивља крушка	58.7	0.0	0.9	0.0	1.5	Под ризиком
Брекиња	22.2	0.0	0.33	0.0	1.5	Под ризиком
Јаребика	467.8	0.1	30.5	0.2	6.5	Ретка
Оморика	9276.9	1.6	258	1.6	2.8	Терцијалниреликт, ендемит
Тиса	1.0	0.0	0.015	0.0	1.5	Терцијални реликт
Укупно шумско подручје	588495.4	100	15884.38	100	2.7	

Наведене врсте једним делом приликом инвентарисања, државних и црквених шума, услед програмских ограничења који дозвољавају унос, обраду и приказ само шест најзаступљенијих врста, сврстане су у категорије осталих (тврдих или меких) лишћара, односно приказане су кроз неку другу сродну врсту. Табеларни приказ указује на разноврсност дендрофлоре и богатство шумског фонда овог подручја што има изузетан првенствено еколошки значај. Од укупног броја врста констатованих у инвентури евидентно је

да 6 врста су ретке и угрожене, 2 ретке, 4 реликтне, 1 ендемична и 4 под ризиком. Обзиром да представља и симбол Националног парка Тара, посебно истичемо Панчићеву оморику, реликтну и ендемичну врсту, која од природе расте примарно на Тари, и на још неколико мањих локација у Србији и Босни и Херцеговини. Однос према наведеним врстама, њиховим популацијама и стаништима на којима се налазе са становишта планирања и управљања, мора бити крајње обазрив и одмерен, у складу са позицијом коју у социјалном смислу заузимају у оквиру конкретних шумских екосистема. Статус им мора бити утврђен и законским актима којима се у најширем обухвату одређује политика односа према шуми и одрживом коришћењу укупних потенцијала шума у шумским подручјима.

4.7. Заштићена природна добра и еколошке мреже

Ретке и реликтне врсте и шумске заједнице уз бројне природне (геолошке, геоморфолошке и др.) феномене и ванредне природне лепоте Таре наметнуле су саме по себи посебан ниво заштите за ово подручје.

Тара је рефугијум у коме су прибежиште нашле многе биљне врсте и заједнице из доба терцијера које не подносе велика климатска колебања. На подручју Таре идентификовано је и описано, на основу досадашњих научних истраживања, 1156 врста биљака, са преко 25 ендемичних врста, као и значајан број врста фауне и других животних форми. Уједно и бројни историјски споменици представљају својеврсан печат развоја културе овог краја.

На основу препознатих вредности још раније се развила идеја о заштити овог подручја која је реализована проглашењем Националног парка Тара, 13. јула 1981. године (Закон о Националном парку Тара, Сл.гл.СРС 41/81).

Према националном законодавству Национални парк Тара представља *добро од националног значаја-I категорија*.

Према категоризацији светске уније за заштиту природе (IUCN) представља II категорију, која подразумева „...велика природна или готово природна подручја издвојена са сврхом заштите читавих екосистема, процеса који се у њима одвијају и врста које они подупиру, на начин да она истовремено пружају основу за еколошко и културално прихватљиве духовне, научне, едукацијске, рекреативне и посетитељске активности.“ (Водич за примену IUCN категорија управљања за заштићена подручја, WCSA, IUCN, 2008, Gland, Switzerland).

Шумско подручје Националног парка Тара као еколошки значајно подручје Републике Србије, односно представља део јединствене еколошке мреже, која је дефинисана Законом о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009) и Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/2010), а представља скуп функционално повезаних или просторно блиских еколошки значајних подручја коју чине међународно препозната подручја. Подручје Националног парка Тара препознато је као:

1. Значајно подручје за биљке (IPA - Important Plant Areas).
2. Значајно подручје за птице (IBA - Important Bird Areas).
3. Одабрано подручје за дневне лептире у Србији (PBA - Prime Butterfly Areas in Serbia).
4. део EMERALD мреже, европска еколошка мрежа за очување дивље флоре и фауне и њихових природних станишта.
5. пилот подручје имплементације програма NATURA 2000.

Шире подручје Таре идентификовано је као подручје значајно за биљке (Important Plant Areas – IPA) и као подручје значајно за птице – (Important Bird Areas – IBA) CODE: IBA026SRB. Поред тога, од 2003. године подручје Националног парка „Тара“ представља и одабрано подручје за дневне лептире у Србији (Prime Butterfly Areas in Serbia – PBA).

Правни основ избора међународно значајних подручја (IBA, IPA, PBA) чине акти које је ратификовала СР Југославија: Декларација UN о животној средини и развоју, Агенда 21, Конвенција о биолошкој разноврсности и други акти. Године 1993. СР Југославија је усвојила и „Резолуцију о политици заштите животне средине у СР Југославији“ и „Резолуцији о политици очувања биодиверзитета у СР Југославији“.

У оквиру EMERALD мреже, подручје Таре је идентификовано као значајно (TAPA YUSR009 – RS0000009).

На територији општине Бајина Башта, као саставни делови еколошке мреже у Србији препознати су: Заовине (RS0000057), Тесне јаруге-строги резерват природе, управљач је ЈП „Србијашуме“ (RS0000046) .

Национални парк „Тара“ са Заовинама и Мокром Гором је номиновано од стране МАВ комитета као потенцијални резерват биосфере. МАВ комитети постоје у оквиру Националних комисија за UNESCO (та комисија је у Србији саветодавно дело у оквиру Министарства иностраних послова).

Заштићене природне вредности

а) Зоне заштите у Националном парку Тара:

У самом Националном парку Тара дефинисане су три зоне заштите у складу са Законом о заштити природе.

Као локалитети у **зонама I степена заштите**, заштићени су раније проглашени строги природни резервати (пре проглашења Националног парка Тара) као и локалитети опредељени Просторним планом и то:

Кањон Бруснице обухвата сливно подручје Брусничког потока заједно са његовим изворишним делом и ушћем Средњег потока и Омарске реке површине 408,92 ha (проширени раније проглашени резервати **“Брусница”** и **“Караула штула”**), а налази се већим делом у ГЈ “Звезде” (26.-28. одељења површине 403,42 ha, кп 1031, КО Јагоштица) и мањим делом у ГЈ “Црни врх” (одсек 74/д од 5,50 ha, део кп 2239, КО Јагоштица- некадашњи резерват природе „Караула Штула“). Сам локалитет, део некада опожарене површине, је ограничен на врло стрме стене са састојинама ендемо-реликтне Панчићеве оморике. У тим специфичним условима констатоване су популације врста црног граба, јаребике, јеремичка и других врста које карактеришу климу овог подручја.

Звезда се налази у ГЈ “Звезда” као кањонски обод према реци Дрини, почев од Биљешких стена и Невељског потока, преко Смиљевог брда, Топле пећи, Одрлија, Велике стене, Долова, Видаче, Чаира, Великог краја и Врановине, до Губавог точила. Површина резервата је 2098,17 ha (обухвата 2.-20. и 25. одељења ГЈ „Звезда“, кп 1 и 5, КО Јагоштица и кп 1/1 (део) и 371, КО Растипште). Обухвата делове на различитим експозицијама (већи део чине стране окренуте западу и северозападу са деловима кањона Дрине), различитих рељефних облика на надморским висинама од 290 до 1440 m. По свом географском, геолошком, геоморфолошком, шумарском, ботаничком и зоолошком карактеру представља једно од последњих станишта веома старих и скоро потпуно изумрлих терцијерних биљних врста: Панчићеве оморике, зеленике, благајевог ликавца, мечје леске и тисе. Од животињских врста заступљени су: медвед, срна, дивокоза, дивља мачка, куна златица, а од птица: лешњикара, зимовка, крстокљун, планински дрозд, црни детлић, сури орао, јаребица камењарка и др.

Ипак главни разлог за издвајање овог резервата су интересантна налазишта Панчићеве оморике, а заступљене заједнице су: мешовита шума оморике, јеле, црног бора и других врста.

Црвени поток се налази у ГЈ “Тара” (67. одељење, примарно као резерват је проглашен део одсека „б“, а Просторним планом су придодати и одсеци „а“ и „ц“, део кп 4/1, КО Коњска река и кп 875/1, КО Растиште), на Митровцу, у непосредној близини пута Митровац-Заовине. Површина локалитета је 23,23 ha. Назив је добио по томе што представља заравњено и проширено корито једног мањег потока који извире на већој површини и разлива се у горњем току по читавој микродепресији обраслој мешовитом шумом, специфичног састава где је заступљена и оморика. Поток тече преко земљишта састављеног од црвене иловаче, те у време јачих падавина добија црвену боју.

Надморска висина је 1080 m, а експозиција је слабо изражена (североисточна са врло благим нагибом од 3° –5°). Геолошка подлога је кречњак који на једном месту депресије избија на површину. Земљиште је дубоко, масно, глиновито са великом количином нераствореног хумуса. Присуство оморике на оваквом месту (равно, скоро мочварно), нетипично за оморичку, оповргло је раније устаљено мишљење да оморика насељава стрме литице изразитих експозиција и разлог је за проглашење резервата. Локалитет у вегетацијском смислу представља прашумски тип шумотресаве. Ова биљна заједница је полидоминантног карактера, састављена од великог броја дрвенастих и жбунастих врста као што су: Панчићева оморика, смрча, јела, буква, планински јавор, јаребика, али и црна јова и друге хигрофилне врсте. У локалитет је уврштена и бивши огледни расадник пошумљен омориком, пачемпресом, аришом па и мечијом леском.

Црвене стене се налази у ГЈ “Црни врх” (104. и 105. одељење, кп 3881, КО Растиште). Површина локалитета је 46,06 ha. Експозиција је северозападна, надморска висина се креће од 850 до 1180 m, а геолошка подлога је кречњак. То је резерват са најбогатијим налазиштем Панчићеве оморике, која се јавља на више локалитета чинећи групе до величине чистих састојна мале површине. Биљни покривач овог локалитета је изузетно богат (192 врсте), посебну пажњу заслужује Панчићева врста *Latugus binatus* илирски ендемит, као и већи број инфраспецијских облика.

Љути брег се налази у ГЈ “Црни врх” (одсек 99/ц, део кп 2812, КО Растиште), на падинама Црног врха према засеоку Јокићи. Површина је 4,74 ha, подлога кречњачка, надморска висина од 1100 до 1200 m, а експозиција је север – североисток. Обухвата део мешовите шуме Панчићеве оморике, јеле, смрче, црног бора, букве, јасике и брезе. Оморика местимично гради чисте мале састојине. Значај резервата се огледа у томе што Панчићева оморика овде гради јединствену и локално распрострањену заједницу са смрчом. Осим прашуме са Панчићевом омориком ту се налази флористички врло богата ливада коју, као и Тару уопште, карактерише присуство орхидеја.

Било се такође налази у ГЈ “Црни врх” (одсек 100/б, део кп 2812, КО Растиште) у непосредној близини локалитета Љути брег. Обухвата површину од 13,60 ha, и представља део мешовите шуме Панчићеве оморике, смрче, јеле, букве, црног бора, јасике, брезе и јаребике. И овде оморика гради готово чисте мале састојине. У локалитету је описана заједница оморике и црног бора.

Под Горушицом се налази у ГЈ “Тара” (одсек 30/б, део кп 1535/1, КО Растиште), површине 11,20 ha и обухвата високу мешовиту састојину јеле и букве са примесом смрче, јавора и осталих лишћара. Од укупно 29 забележених врста потребно је истаћи новозабележену врсту у флори Таре *Milium effusum*. Геолошка подлога је тријаски кречњак, експозиција-северозападна, а нагиб је благ до умерено стрм, а стрм у горњем делу.

Рачанска Шљивовица се такође налази у ГЈ “Тара” (одсек 156/а, део кп 1830/1, КО Рача) са површином од 17,35 ha и представља један од ретких локалитета проглашеним резерватом на Тари у коме нема Панчићеве оморике. Локалитет је на страни источне-североистичне експозиције н.в. 1160-1200 m, на средње дубоком, свежем, смеђем шумском земљишту на кречњаку. Флористички је сиромашан (констатоване 33 биљне врсте). Значај резервата се огледа у присуству мешовите састојине смрче, букве и јеле са примесом белог бора (у једном делу резервата је присутна чиста смрчева шума, што предствља редак случај на Тари) прашумског типа.

Клисура Дервенте је локалитет карактеристичан по високим стрмим кречњачким странама и уским дном око доњег дела тока до ушћа реке Дервенте у Перућачко језеро дужине око 2 км, правца југозапад-североисток, образујући разноврсна микростаништа, од ксерофилних на стенама и сипарима до хидрофилних уз саму реку, многобројних шумских, жбунастих и зељастих заједница од којих су чак 15 врста ендемичне и субендемичне (посебно треба истаћи дервентански различак - *Centaurea derventana*, коју је открио Јосиф Панчић на стрмим сипарима. Фитоценолошка истраживања препознала су неколико реликтних, осиромашених шумских фитоценоза са црним грабом као едификатором у низу са јавором, буквом, црним јасеном, орахом, црним бором, цером и грабићем. такође, констатоване су и две јасно издиференциране хазмофитске заједнице: *Centaureo derventanae- Seslerietum tenuifoliae* и *Saturio montanae- Achnatheretum calamagrostis* (С.Јовановић и др. 1986.год). Површина локалитета износи 223,86 ha и то у ГЈ “Звезда” (1. одељење површине 130,21 ha, кп 1/1 (део), КО Растиште) и у ГЈ “МЗ Рача” (одсеци 40/а и 40/б, површине 93,65 ha, део кп 961/1, КО Растиште).

Клисура Раче има површину од 306,40 ha (обухвата одсеке ГЈ „МЗ Рача“: 28/а, 29/ц, 30/ц и 31/ц, површине 154,42 ha који чине леву обалу реке, тј. кп 1544/1 КО Рача; а у ГЈ „Шуме СПМ Рача“ обухвата одсеке: 17/б, 17/ц, 18/а,б, 19/а,б,ц, 20/а,б, површине 151,98 ha који чине десну обалу реке, тј. део кп 1543/1, КО Мала река . Заузима клисурасти део долине Раче, од манастира Рача (343 m н.в.), до изворишта испод Боровог брда (800 m н.в.). На овом простору се налази више видиковаца и врло атрактивних геоморфолошких облика. То је локалитет са посебним природним вредностима: Лађевачко врело (извор топле воде) и права прашума брдске букве са стаблима пречника од 50 до 200 cm, а висине преко 35 m. Од фитоценоза су заступљене заједнице букве, црног граба, црног бора, ораха, јове, црног јасена, цера зависно од услова микростаништа, као и хазмофитске заједнице на стрмим скелетним странама. “Клисура Раче” је ловно-узгојни резерват за медведа.

У зонама II степена заштите обухваћене су површине специфичних амбијенталних, естетских и природних вредности, а најчешће представљају природно проширење објеката резерватског типа и предела посебне природне вредности. Локалитети друге зоне заштите су: Клисура Дервенте и Дрине, Јагоштица, Црни врх , Црвени поток II, Под Горушицом II, Рачанска Шљивовица II, Рача, Јаревац, Цанићи, Пушине (нови локалитет).

Преко 80% површина у II режиму чине подручје Јагоштице, Црног врха и клисуре Дервенте и Дрине, а остатак површина у II режиму чине подручја која окружују просторе (дефинисане I режимом заштите) у зонама: Раче, Под Горушицом, Црвеног потока, Рачанске Шљивовице у границама површина II режима налазе се и културно– историјске целине: Центар Седаљка (око 50 ha) у Растишту и Манастир Рача, односно његова заштићена околина (око 217 ha).

Природни споменици:
 Природни меморијални споменик “Борово брдо”;
 Група стабала на локалитетима: “Под голим дрветом”, “Јабучица склопови”, “Алушка планина” и појединачна стабла Панчићеве оморике на локалитетима под Омаром, код Великих ливада, на Црном врху, на Тари, у Растишту и на Смиљевом брду;
 Пећина Топла пећ;
 Извори и водотоци (Брусница, Караклијски и Батурски Рзав и Рача);
 Термални извори „Врело Лађевац тј. Лађевачко врела”;
 Водопади (Скакавац на Караклијском Рзаву).

Табеларни приказ локалитета по режимима заштите, у Националном парку Тара

Ред.бр.	Назив локалитета заштићеног подручја	Година установљења	Акт о заштити (решење)*	I степен заштите	II степен заштите	III степен заштите
1.	Под Горушицом	1950.	бр. 21, резерват природе	11,20		
2.	Црвени поток	1950.	бр. 22 спец. резер. природе	23,23		
3.	Кањон Бруснице	1950.	бр.618, бр.508/1**рез. природе	408,92		
4.	Љути брег	1950.	бр.676, резерват природе	4,74		
5.	Било	1950.	бр. 676, резерват природе	13,60		
6.	Црвене стене	1950.	бр.656, резерват природе	46,06		
7.	Рачанска Шљивовица	1950.	бр.648, резерват природе	17,35		
8.	Звезда	1971.	бр.2901/1,резерв. природе	2098,17		
9.	Клисура Раче		дефин. Просторним планом	306,40		
10.	Клисура Дервенте		дефин. Просторним планом	223,86		
Свега локалитети у режиму I степена заштите:				3153,53		
11.	Предеона целина Јагоштица				1201,29	
12.	Пред. цел. Клисура Дервенте и Дрине				1352,71	
13.	Предеона целина Рача				386,59	
14.	Пред. целина Рачанска Шљивовица II				422,91	
15.	Предеона целина Јаревац				44,95	
16.	Предеона целина Црвени поток II				219,53	
17.	Пред. целина Под Горушицом II				101,76	
18.	Предеона целина Црни врх				2.497,29	
19.	Џанићи				18,40	
20.	Пушине		***		2,02	
Свега локалитети у режиму II степена заштите:					6244,45	
Свега локалитети у режиму III степена заштите:						9777,02
СВЕГА				3153,53	6244,45	9777,02
%				16,4	32,6	51,0

*-решења Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости Србије

** -решење о проглашењу резервата природе „Караула Штула“ који је ушао у локалитет „Кањон Бруснице“

*** -по предлогу ЗЗПС издвојен локалитет у шуми букве са божиковином.

Табеларни приказ споменика природе у Националном парку Тара:

Назив заштићеног објекта	Година установљења	Акт о заштити	Закон на основу кога је донет акт о заштити	Површина заштићеног подручја (ха)	Управљач
Споменик природе "Стабла Панчићеве оморике- Алушке планине"	21.9.1960 год.	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости, решење бр. 01-388	Закон о заштити животне средине ("Сл.гл.РС" број 66/91 и 83/92)	0,04	ЈП „НП Тара“
Споменик природе "Стабло Панчићеве оморике Пасјача"	21.9.1960 год.	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости, решење бр. 01-388	Закон о заштити животне средине ("Сл.гл.РС" број 66/91 и 83/92)	0,0050	ЈП „НП Тара“
Споменик природе "Стабло Панчићеве оморике- Под Омаром"	9.12.1950 год.	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости, решење бр. 695	Закон о заштити животне средине ("Сл.гл.РС" број 66/91 и 83/92)	0,0075	ЈП „НП Тара“
Споменик природе "Стабло букве -Црвене локве"	2.9.1965 год.	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости, решење бр. 02-9114/1-65	Закон о заштити животне средине ("Сл.гл.РС" број 66/91 и 83/92)	0,0038	ЈП „НП Тара“

Назив заштићеног објекта	Година установљења	Акт о заштити	Закон на основу кога је донет акт о заштити	Површина заштићеног подручја (ха)	Управљач
Споменик природе "Стабло белог јасена- Звезда"	21.6.1965 год.	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости, решење бр. 02-5581/1-65	Закон о заштити животне средине ("Сл.гл.РС" број 66/91 и 83/92)	0,0053	ЈП „НП Тара“

Непокретна културна добра од великог значаја су:

Манастир Рача (манастирска црква и комплекс), Солотушки град из средњег века, некрополе и др. (детаљно описани у поглављу 3.6. Културно-историјске вредности, на стр 11).

б) Заштићени делови природе ван граница Националног парка Тара:

Ван граница Националног парка, а по предлогу за проглашење Завода за заштиту природе Србије, био је предвиђен Предео изузетних одлика (ПИО) "Заовине", на јужним обронцима планине Таре, у јужном делу Општине Бајина Башта. Обухвата делове катастарских општина Заовине, Коњска Река и Растиште на укупној површини од 6.264,59 ha, (Решење о претходној заштити „Сл.гл.РС 76/2008, које је истекло).

Заовине представљају шумовито подручје брдско-планинског карактера које обухвата насеље Заовине са 28 засеока, вештачко језеро Заовине и још три мање хидроакумулације и кањон Белог Рзава-„Склопови“. Заовине су чувене као место на којем је откривен „живи фосил“ биљног света, Панчићева оморица. У Заовинама је забележено око 50 % флоре целе планине Таре, односно око 15 % флоре Србије. На овом подручју до сада је утврђено присуство око 600 биљних врста. Од укупног броја забележених врста, 55 биљних врста се налази на прелиминарној Црвеној листи флоре Србије. Међу 330 међународно значајних биљака које живе у Србији, 25 врста се могу наћи на подручју Заовина.

Подручје Заовина је од 2008. године добило статус претходне заштите по Решењу о претходној заштити Предела изузетних одлика „Заовине“ („Службени гласник РС“, бр. 76/08). У току је процедура утврђивања статуса предложеног заштићеног добра (задржавање предложеног статуса или укључивање у Национални парк Тара), односно утврђивање стараоца-управљача.

У оквиру тзв. "ПИО Заовине" као посебно заштићени делови природе Просторним планом дефинисани су локалитети прве зоне заштите:

Змајевачки поток обухвата површину од 6,78 ha. Налази се изнад самог ушћа Јајачког потока у Змајевачки, изнад сеоских воденица засеока Лазићи, на катастарским парцелама 2067/1, 2067/2 и 5167. Овај локалитет представља једино станиште оморице на серпентинитима на читавом подручју Таре. Посебан печат су шуме смрче и Панчићеве оморице *Piceetum omorikae-abietis*, односно, мешовите реликтне заједнице са оморицом, *Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum Pinetum mixtum* на серпентину, на скелетном смеђем земљишту.

Врањак обухвата површину од 6,10 ha, на катастарској парцели 2429/1. Локалитет представља стрму страну истоименог брда које се уздиже са десне стране Белог Рзава између речице Баре и Врањачког потока. Експозиција је север-северозапад, надморска висина износи 850 m. Припада заједници *Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum*. Ова специфична реликтна заједница представља мешовиту састојину оморице, смрче и црног бора са примесом белог бора и других лишћарских врста. Састојина са оморицом је нехомогеног састава због саме конфигурације терена. У доњем делу ближе потоку поред оморице заступљена је смрча, док у ближе литицама стена брда, оморица се јавља у комбинацији са црним бором.

Кањон Склопови реке Бели Рзав обухвата површину од 37,96 ha. Као значајан објекат геонаслеђа, почиње код коте 691 m, низводно од школе у Ђурићима. Улаз у кањон је непосредно испод засеока Трифковићи који лежи на 820-860 m н.в. Променом геолошког састава подлоге од лапоровитих кречњака у масивне, слојевите и банковите кречњаке, мења се и морфологија долине, тако да питома река равног дна и стрмих континуелних падина улази у уско корито вертикалних страна и уз потпуно одсуство долиноског дна. Речна долина је сведена на само речно корито. У кориту се смењују равни делови, запуњени речним шљунком и крупнијим блоковима и мањи одсеци са слаповима и водопадима. Вертикалне стране над речним коритом су високе 50-150 m, а изнад се шире у стрме стеновите стране околних врхова, тако да је дубина долине Белог Рзава у Склоповима 400-570 m. Ширина кањона не прелази 10 m, а најчешће је 5-7 m, док су поједина сужења само 2-3 m. Кањон се завршава код места Луке, проширењем које је засуто бројним бујицама бочних притока. Луке су на 620 m н.в., тако да Бели Рзав у Склоповима, на 2,5 km дужине има пад од 70 m. Флора и фауна Склопова била је изузетно разноврсна, са великим бројем ретких и угрожених врста, као што су Панчићева млечика (*Euphorbia Pančićii*), рунолист (*Leontopodium alpinum*), двоцветне љубичице (*Viola biflora*) и пегави кађун (*Dactylorhiza maculata*). Кањон Белог Рзава је био карактеристичан по заступљености вегетација стена, сипара и точила. У шупљинама и пукотинама стена и литица развија се хазмофитска вегетација, која је флористички веома разноврсна.

Нажалост овај локалитет је био захваћен страховитим пожаром крајем августа и почетком септембра 2012. године у коме је готово сва вегетација била на удару ватре, на појединим местима заједно са тлом до потпуне изгорелости. Огромну еколошку штету и последице су немерљиви и несагледиви.

Овде треба поменути и **Студенац**, који представља локалитет раније проглашен строгим природним резерватом (решење бр. 648 од 07.12.1950. год.), а у просторном плану је изостављен. Налази се на падинама врха Камалџ. Обухвата површину од 2,74 ha (кп 651/2 КО Заовине), и представља вид заједнице оморице, смрче, јеле, букве, борова (*Omorikae – Piceeto – Abieto – Fagetum pinetosum mixtum*) на органогеној кречњачкој црници, уз примесу јасике, брезе и јаребике. И овде оморица гради готово чисте мале састојине. У резервату је описана заједница оморице.

Зоне II степена заштите предвиђене су, како је већ речено на локалитетима специфичних амбијенталних, естетских и природних вредности укупне површине 1.114,52 ha, и то су у Заовинама: Остењак Равна стена- Тетребица (593,32 ha), Јањач (214,41 ha), Поповића поток- Тренице (33,17 ha) и Глог (273,62 ha).

в) Заштићене врсте:

Према правилнику о проглашењу строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (Сл.гл.бр.5/2010), заштићене врсте, а које су присутне на ширем подручју Националног парка Тара, дате су у табеларном приказу:

(ознака СЗ – строго заштићене, З – заштићене) и према Уредби о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре (ознака*);

Црвена листа - прелиминарна Црвена листа флоре Србије;

CITES –Конвенцији о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре („Службени гласник СРЈ - Међународни уговори“, бр. 11/01).

FLORA- БИЉКЕ

Латински назив врсте	Српски назив врсте	Заштита	Црвена листа	CITES
<i>Acer heldreichii</i>	планински јавор	СЗ		
<i>Achillea ageratifolia</i> subsp. <i>serbica</i>		З	*	
<i>Achillea clypeolata</i>	жута хајдучица, месечина, жута месечина	З		
<i>Achillea millefolium</i> subsp. <i>millefolium</i>	хајдучка трава	З, *		
<i>Aconitum burnatii</i> subsp. <i>pentheri</i>		З	*	
<i>Aconitum lycoctonum</i> subsp. <i>vulparia</i>	жути једић	З		
<i>Alchemilla</i> sp.		З, *		
<i>Allium fuscum</i>	сивосмеђи лук	СЗ		
<i>Allium pallens</i> subsp. <i>tenuiflorum</i>		СЗ		
<i>Allium ursinum</i> subsp. <i>ucrainicum</i>	сремуш	З, *		
<i>Allium victorialis</i>	планински лук	З	*	
<i>Althaea officinalis</i>	бели слез	З, *		
<i>Alyssum markgrafii</i>		З	*	
<i>Anacamptis pyramidalis</i>	плаштак	З	*	*
<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp. <i>vulneraria</i>	белодун	З, *		
<i>Aquilegia grata</i>	кандилка	СЗ	*	
<i>Arctium lappa</i> L. subsp. <i>lappa</i>	чичак	З, *		
<i>Asarum europaeum</i> subsp. <i>europaeum</i>	копитњак	З, *		
<i>Asperula scutellaris</i>		З	*	
<i>Athyrium filix-femina</i> subsp. <i>filix-femina</i>	женска папрат	З, *		
<i>Betula pendula</i>	обична бреза	З, *		
<i>Bistorta officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i>	срчењак	З, *		
<i>Blechnum spicant</i>	ребрача	З	*	
<i>Campanula latifolia</i>		З	*	
<i>Campanula sibirica</i> subsp. <i>divergentiformis</i>	звончић суноврати	З	*	
<i>Cardamine waldsteinii</i>	тролисна режуха	СЗ		
<i>Carduus candicans</i> subsp. <i>candicans</i>	бодаљ	З		
<i>Carduus hamulosus</i> subsp. <i>hamulosus</i>		З		
<i>Carex serotina</i> subsp. <i>serotina</i>		З		
<i>Carlina acaulis</i> subsp. <i>acaulis</i>	вилинско сито	З, *		
<i>Centaurea derventana</i>	дервентански различак	СЗ	*	
<i>Centaureum erythraea</i> subsp. <i>erythraea</i>	кичица	З, *		
<i>Cephalanthera damasonium</i>		З		*
<i>Cephalanthera longifolia</i>	заврата бела	З	*	*
<i>Cephalanthera rubra</i>	заврата црвена	З	*	*
<i>Cephalaria pastricensis</i>		СЗ	*	
<i>Cicuta virosa</i>	барска кукута	СЗ	*	
<i>Cirsium oleraceum</i>	воденика, водењак	З	*	
<i>Clinopodium pulegium</i>		З	*	
<i>Colchicum autumnale</i>	мразовац, каћун	З		
<i>Cornus mas</i>	дрењина	З, *		
<i>Coronilla coronata</i>		З	*	
<i>Corylus avellana</i>	леска	З, *		
<i>Corylus colurna</i>	мечја леска	З	*	
<i>Crataegus laevigata</i>	црвени глог	З, *		
<i>Crataegus monogyna</i> subsp. <i>monogyna</i>	глог	З, *		
<i>Cyclamen purpurascens</i> subsp. <i>purpurascens</i>	циклама	З	*	*
<i>Cystopteris alpina</i>	алпска папрат	СЗ	*	
<i>Cytisus ratisbonensis</i>		З	*	
<i>Dactylorhiza cordigera</i> subsp. <i>cordigera</i>	тресавски каћун	СЗ	*	*
<i>Dactylorhiza latifolia</i>	каћунак зовин	З	*	*
<i>Dactylorhiza maculata</i>	каћунак пегави	СЗ	*	*
<i>Daphne blagayana</i>	Благајев јеремичак	З	*	
<i>Daphne malyana</i>	малијев јеремичак	СЗ	*	
<i>Digitalis viridiflora</i>	зеленоцветни напрстак	СЗ	*	
<i>Doronicum hungaricum</i>	мађарски вепровац	СЗ	*	
<i>Drymocallis malacophylla</i>		СЗ	*	
<i>Drymocallis rupestris</i>		З	*	
<i>Dryopteris carthusiana</i>	бодљикава папрат	З	*	
<i>Dryopteris cristata</i>	чешљаста папрат	СЗ	*	
<i>Dryopteris dilatata</i>	широколисна папрат	СЗ	*	
<i>Edraianthus jugoslavicus</i>	звончић, југословенски звончић	З		
<i>Epilobium anagallidifolium</i>	врбица	З	*	
<i>Epilobium hirsutum</i>	врбовка, ноћурак црвени	З, *		
<i>Epilobium montanum</i>	свиловина	З, *		

Латински назив врсте	Српски назив врсте	Заштита	Црвена листа	CITES
<i>Epilobium parviflorum</i>		3, *		
<i>Epipactis helleborine</i> subsp. <i>helleborine</i>	калужњарка, широколисна крушчица	3	*	*
<i>Epipactis microphylla</i>		C3	*	*
<i>Equisetum arvense</i>	пољски раставић	3, *		
<i>Eryngium palmatum</i>	паштиткасти котрљан	3	*	
<i>Euphorbia carniolica</i>		3	*	
<i>Euphorbia pancicii</i>		3	*	
<i>Euphorbia subhastata</i>		3	*	
<i>Euphrasia</i> sp.	видова трава, видац	3, *		
<i>Fragaria vesca</i> subsp. <i>vesca</i>	шумска јагода	3, *		
<i>Frangula dodonei</i> subsp. <i>dodonei</i>	крушина	3, *		
<i>Frangula rupestris</i>	пасја леска	3	*	
<i>Fumana bonapartei</i>		3	*	
<i>Galanthus nivalis</i> subsp. <i>nivalis</i>	висибаба	3		*
<i>Galium flavescens</i>		3	*	
<i>Galium odoratum</i>	лазаркиња	3, *		
<i>Galium verum</i> subsp. <i>verum</i>	ивањско цвеће	3, *		
<i>Gentiana asclepiadea</i> subsp. <i>asclepiadea</i>	свећица	3, *		
<i>Gentiana cruciata</i> subsp. <i>cruciata</i>	крстаста линцура	3, *		
<i>Gentiana pneumonanthe</i> subsp. <i>pneumonanthe</i>	мала свећица	3	*	
<i>Gentianella ciliata</i> subsp. <i>ciliata</i>	равен	3	*	
<i>Geranium macrorrhizum</i>	здравац	3	*	
<i>Geranium nodosum</i>		3	*	
<i>Geranium robertianum</i> subsp. <i>robertianum</i>	жива трава	3, *		
<i>Gladiolus imbricatus</i>	црепаста гладиола	C3		
<i>Glechoma hederacea</i>	добричица	3, *		
<i>Goodyera repens</i>	годијерка, оштропелудка	C3	*	*
<i>Gymnadenia conopsea</i> subsp. <i>conopsea</i>	врањак	3	*	*
<i>Gymnadenia nigra</i>	црно смиље, мркоглавац	C3	*	*
<i>Gymnadenia odoratissima</i> subsp. <i>odoratissima</i>	рочице	3	*	*
<i>Gypsophila spergulifolia</i>		3	*	
<i>Halacsya sendtneri</i>	цвакија	3	*	
<i>Haplophyllum boissieranum</i>		3	*	
<i>Hedera helix</i> subsp. <i>helix</i>	бршљан	3, *		
<i>Heliosperma pusillum</i> subsp. <i>monachorum</i>	галичички пуцавац, монашки пупавац	C3		
<i>Helleborus serbicus</i>		3		
<i>Hepatica nobilis</i>	крстасти копитњак	3, *		
<i>Herniaria incana</i> subsp. <i>incana</i>	ситна сипаница	3, *		
<i>Hesperis dinarica</i>	динарска вечерница	3	*	
<i>Hesperis sylvestris</i>		3	*	
<i>Hieracium marmoreum</i> subsp. <i>marmoreum</i>	космурица	C3		
<i>Himantoglossum hircinum</i> subsp. <i>calcaratum</i>	смичак, косоношка, кукавица	C3	*	*
<i>Huperzia selago</i> subsp. <i>selago</i>	ситна пречица, игличаста пречица	3		
<i>Hypericum barbatum</i>	трепетљаста кантарион, трепљава пљускавица	3, *		
<i>Hypericum maculatum</i>	планински кантарион	3		
<i>Hypericum perforatum</i>	кантарион	3, *		
<i>Plex aquifolium</i>	божиковина, зелениче	C3	*	
<i>Inula helenium</i> subsp. <i>helenium</i>	оман	3, *		
<i>Iris sibirica</i> L.	сибирска перуника	C3	*	
<i>Juniperus communis</i> subsp. <i>communis</i>	клека, врења	3, *		
<i>Lactuca pancicii</i>		3	*	
<i>Lamium album</i> subsp. <i>album</i>	мртва коприва	3, *		
<i>Lathyrus binatus</i>		3	*	
<i>Leontopodium nivale</i> subsp. <i>alpinum</i>	рунолист, планика, алпски рунолист, белица	C3	*	
<i>Leonurus cardiaca</i> subsp. <i>cardiaca</i>	срдачица	3, *		
<i>Lilium martagon</i>	златан, шумски љиљан	3	*	
<i>Limodorum abortivum</i>	остружница, шилореп	3	*	*
<i>Listera cordata</i>	чопотац	C3	*	*
<i>Listera ovata</i>	чопотац, дволист, милогледче	3	*	*
<i>Lycopodium clavatum</i> subsp. <i>clavatum</i>	пречица	C3	*	
<i>Maianthemum bifolium</i>		3	*	
<i>Melampyrum barbatum</i> subsp. <i>barbatum</i>	челинац	3		
<i>Melampyrum heracleoticum</i>		3		
<i>Melilotus officinalis</i>	кокотац	3, *		
<i>Melissa officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i>	матичњак	3, *		
<i>Menyanthes trifoliata</i>	грчки тролист	C3	*	
<i>Micromeria croatica</i>	хрватски врисић	3	*	
<i>Moehringia bavarica</i>	Баварска рогључица	3	*	
<i>Narcissus poeticus</i> subsp. <i>radiiflorus</i>	нарцис, суноврат, докољен, бјелоцват	3	*	
<i>Neottia nidus-avis</i>	гздовица, самоједа, кокошка	3	*	*
<i>Notholaena maranthae</i>	пљевика	C3		
<i>Ononis spinosa</i> subsp. <i>spinosa</i>	гладушац, зечји трн	3, *		
<i>Ophrys oestrifera</i>	мачково ухо	C3	*	*
<i>Orchis laxiflora</i>	велики каћунак	C3		*
<i>Orchis morio</i> subsp. <i>morio</i>	каћунак, салеп	3	*	*

Латински назив врсте	Српски назив врсте	Заштита	Црвена листа	CITES
<i>Orchis purpurea</i>	каћунак пурпурни	3	*	*
<i>Orchis simia</i>	мајмунов каћун	3	*	*
<i>Orchis ustulata</i>	медени каћунак	C3	*	*
<i>Origanum vulgare subsp. vulgare</i>	вранилова трава	3, *		
<i>Orobanche pancicii</i>	водњача, говеђача	3	*	
<i>Paeonia daurica</i>	мушки божур	C3	*	
<i>Paeonia officinalis subsp. officinalis</i>	лековити божур, женски божур	C3	*	
<i>Pedicularis heterodonta</i>		3		
<i>Petasites hybridus subsp. hybridus</i>	лопух, репух	3, *		
<i>Peucedanum officinale subsp. officinale</i>	девесиље, сиљевина	3	*	
<i>Picea omorika</i>	Панчићева оморика	C3	*	
<i>Pimpinella serbica</i>	Бедрница	3		
<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	вимењак	3	*	*
<i>Platanthera chlorantha subsp. chlorantha</i>		C3	*	*
<i>Potentilla caulescens subsp. caulescens</i>		3	*	
<i>Potentilla erecta</i>	срчењак	3, *		
<i>Potentilla montenegrina</i>		3	*	
<i>Potentilla visianii</i>		3	*	
<i>Primula acaulis subsp. acaulis</i>	јагорчевина	3, *		
<i>Primula elatior</i>	јаглика, јагорчевина	3, *		
<i>Primula veris</i>	јаглика	3, *		
<i>Prunus spinosa</i>	трњина	3, *		
<i>Pulmonaria officinalis</i>	плућњак, медуника	3, *		
<i>Pulsatilla montana</i>	планинска саса	C3	*	
<i>Pyrola chlorantha</i>		C3	*	
<i>Pyrola rotundifolia subsp. rotundifolia</i>	крушчица, округлолисна крушчица	C3	*	
<i>Reichardia dichotoma</i>	крупнолисна рајхардија	3	*	
<i>Rhaponticoides alpina</i>	алпски различак	C3	*	
<i>Ribes alpinum</i>	дивље грожђице, рибизла, планинска рибизла	3	*	
<i>Ribes uva-crispa subsp. uva-crispa</i>	огрозд	3	*	
<i>Rosa canina</i>	шипак	3, *		
<i>Rubus fruticosus</i>	купина, острига	3, *		
<i>Rubus idaeus subsp. idaeus</i>	малина	3, *		
<i>Ruscus hypoglossum</i>	ситан вепринац, језичаста веприна	3, *		
<i>Salix pentandra</i>	прашљика	3	*	
<i>Sambucus nigra subsp. nigra</i>	зова, базга	3, *		
<i>Satureja montana subsp. montana</i>	вријесак	3, *		
<i>Satureja subspicata subsp. subspicata</i>		3	*	
<i>Scabiosa fumarioides</i>		3	*	
<i>Scabiosa graminifolia subsp. graminifolia</i>	диво метље	3	*	
<i>Scrophularia vernalis subsp. vernalis</i>		3	*	
<i>Securigera elegans</i>		3	*	
<i>Senecio umbrosus</i>	жабља трава	C3	*	
<i>Sesleria serbica</i>		3		
<i>Sideritis montana subsp. montana</i>	чистац	C3		
<i>Silene bupleuroides</i>		3		
<i>Silene multicaulis subsp. multicaulis</i>		3	*	
<i>Silene viridiflora</i>		3	*	
<i>Solidago virgaurea subsp. virgaurea</i>	челебиграна	3, *		
<i>Stachys anisochila</i>	пчелија трава	3	*	
<i>Staphylea pinnata</i>	клокочика	3		
<i>Succisa pratensis</i>	пискавац	3		
<i>Symphytum officinale subsp. officinale</i>	гавез	3, *		
<i>Taxus baccata</i>	тиса	C3	*	
<i>Teucrium botrys</i>	црвени дубачац	3	*	
<i>Teucrium chamaedrys subsp. chamaedrys</i>	дубачац, подубица	3, *		
<i>Teucrium montanum subsp. montanum</i>	трава ива, мали дубачац	3, *		
<i>Thymus adamovicii</i>		3	*	
<i>Thymus serpyllum</i>	мајчина душица	3, *		
<i>Tilia cordata subsp. cordata</i>	позна, ситнолисна липа, зимска липа	3, *		
<i>Tilia tomentosa</i>	бела, сребрна липа	3, *		
<i>Traunsteinera globosa</i>	округласти каћун	C3	*	*
<i>Trollius europaeus subsp. transsilvanicus</i>	јаблан	3	*	
<i>Tussilago farfara</i>	подбел, коњско копито	3, *		
<i>Vaccinium myrtillus</i>	обична боровница	3, *		
<i>Veratrum nigrum</i>	црна чемерика	3, *		
<i>Veronica officinalis</i>	разгон, змијина честославица	3, *		
<i>Veronica scardica subsp. scardica</i>		3	*	
<i>Viola odorata</i>	љубичица, виолица, мирисна љубица, питома љубичица, пољска љубичица, фиола	3, *		
<i>Waldsteinia ternata subsp. trifolia</i>	тролисна валдштајнија	C3	*	

FAUNA - ЖИВОТИЊЕ

МАММАЛИА- СИСАРИ		МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС			
ред	врста	Директива Станиште	IUCN статус и популациони тренд	Бернска конвенција	Заштита у Србији
INSECTIVORA	<i>1.Erinaceus roumanicus</i>			III	3
	<i>2.Neomys fodiens</i>		ЛЦ,стабилан	III	СЗ
	<i>3.Neomys anomalus</i>		ЛЦ,опада	III	3
	<i>4.Sorex alpinus</i>		НТ,опада	III	SZ
	<i>5.Sorex araneus</i>		ЛЦ,стабилан	III	3
	<i>6.Sorex minutus</i>		ЛЦ,стабилан	III	3
	<i>7.Talpa europaea</i>		ЛЦ,стабилан	III	3
CHRIOPTERA	<i>1.Eptesicus serotinus</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>2.Barbastella barbastellus</i>	II,IV	НТ стабилан/опада	II	СЗ
	<i>3.Hypsugo savii</i>	IV	ЛЦ,стабилан	II	СЗ
	<i>4.Miniopterus schreibersii</i>	II/IV	НТ/опада	II	СЗ
	<i>5.Myotis alcahoae</i>	IV	ДД,опада	II	СЗ
	<i>6.Myotis bechsteinii</i>	II,IV	НТ/опада	II	СЗ
	<i>7Myotis capaccinii</i>	II,IV	ВУ/опада	II	СЗ
	<i>8Myotis daubentonii</i>	IV	ЛЦ,расте		СЗ
	<i>9Myotis emarginatus</i>	IV	ЛЦ,стабилан	II	СЗ
	<i>10.Myotis myotis</i>	II,IV	ЛЦ,стабилан	II	СЗ
	<i>11.Myotis mystacinus</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>12.Nyctalus leisleri</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>13.Myotis nattereri</i>		ЛЦ,стабилан	II	СЗ
	<i>14.Nyctalus noctula</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>15.Pipistrellus kuhlii</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>16.Pipistrellus nathusii</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>17.Pipistrellus pipistrellus</i>	IV	ЛЦ,стабилан	III	СЗ
	<i>18.Pipistrellus pygmaeus</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	СЗ
	<i>19.Plecotus auritus</i>	IV	ЛЦ,стабилан	II	СЗ
	<i>20.Rhinolophus euryale</i>	II/IV	НТ/опада	II	СЗ
	<i>21.Rhinolophus ferrumequinum</i>	II/IV	ЛЦ,опада	II	СЗ
	<i>22.Rhinolophus hipposideros</i>	II/IV	ЛЦ,опада	II	СЗ
	<i>23.Tadarida teniotis</i>	IV	ЛЦ,непознат	II	
	<i>24.Vespertilio murinus</i>	IV	ЛЦ,стабилан	II	СЗ
CARNIVORA	<i>1.Canis lupus</i>	IV	ЛЦ,стабилан	II	ЗЛ
	<i>2.Canis aureus</i>		ЛЦ,расте		ЗЛ
	<i>3.Vulpes vulpes</i>		ЛЦ,стабилан		ЗЛ
	<i>4.Ursus arctos</i>	IV	ЛЦ,стабилан	II	СЗ
	<i>5.Felis silvestris</i>	IV	ЛЦ,опада		ЗЛ
	<i>6.Lutra lutra</i>	IV	НТ,опада	II	СЗ
	<i>7.Mustela putorius</i>	V	ЛЦ,опада	III	3
	<i>8.Martes martes</i>	V	ЛЦ,стабилан	III	ЗЛ
	<i>9.Martes foina</i>		ЛЦ,стабилан	III	ЗЛ
	<i>10.Meles meles</i>		ЛЦ,стабилан	III	
	<i>11.Lynx lynx*</i>	IV	ЛЦ,стабилан	III	СЗ
LAGOMORPHA	<i>1.Lepus europaeus</i>		ЛЦ,опада	III	ЗЛ
RODENTIA	<i>1.Sciurus vulgaris</i>		ЛЦ,опада	III	3
	<i>2.Clethrionomus glareolus</i>				
	<i>3.Pytimus subterraneus</i>				
	<i>4.Microtus liechtensteini</i>		ЛЦ,непознат		СЗ
	<i>5.Microtus arvalis</i>		ЛЦ,стабилан		
	<i>6.Spalax leucodon</i>				СЗ
	<i>7.Apodemus flavicollis</i>		ЛЦ,стабилан		
	<i>8.Apodemus sylvaticus</i>		ЛЦ,стабилан		
	<i>9.Rattus rattus</i>		ЛЦ,стабилан		
	<i>10.Mus musculus</i>		ЛЦ,стабилан		
	<i>11.Myoxus glis</i>		ЛЦ,непознат		ЗЛ
	<i>12.Muscardinus avellanarius</i>		ЛЦ,непознат	III	СЗ
	<i>13.Dryomys nitedula</i>		ЛЦ,непознат		
ARTIODACTYLA	<i>1.Capreolus capreolus</i>		ЛЦ,расте	III	ЗЛ
	<i>2.Sus scrofa</i>		ЛЦ,непознат		ЗЛ
	<i>3.Rupicapra rupicapra</i>	IV	ЛЦ,непознат	III	ЗЛ

AVES-ПТИЦЕ		МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС			Статус заштите у Србији
ред	врста	Директива птице	Бернска конвенција	IUCN статус и популациони тренд	
ANSERIFORMES Anatidae	<i>Anas platyrhynchos</i>	II		ЛЦ, опада	3
	<i>Mergus merganser</i>				C3
PELECANIFORMES Phalacrocoracidae	<i>Phalacrocorax carbo</i>			ЛЦ, расте	3
CICONIIFORMES Ardeidae	<i>Ardea cinerea</i>		III	ЛЦ, непознат	3
CAPRIMULGIFORMES Camprimulgidae	<i>Caprimulgus europaeus</i>	I	II	ЛЦ, опада	C3
CHARADRIIFORMES Scolopacidae	<i>Actitis hypoleucos</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Scolopax rusticola</i>			ЛЦ, стабилан	3
COLUMBIFORMES Columbidae	<i>Columba oenas</i>			ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Columba palumbus</i>		III	ЛЦ, расте	3
	<i>Streptopelia turtur</i>			ЛЦ, опада	3
	<i>Streptopelia decaocto</i>			ЛЦ, расте	3
CORACIIFORMES Coraciidae Alcedinidae	<i>Coracias garrulous</i>	I	II	НТ, опада	C3
	<i>Alcedo atthis</i>		II	ЛЦ, непознат	C3
Upupidae	<i>Upupa epops</i>		II	ЛЦ, опада	C3
CUCLIFORMES Cuculidae	<i>Cuculus canorus</i>			ЛЦ, опада	C3
FALCONIFORMES Accipitridae	<i>Accipiter nisus</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Accipiter gentilis</i>		II	ЛЦ, стабилан	3
	<i>Aquila chrysaetos</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Buteo buteo</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Circus gallicus</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Hieraaetus pennatus</i>	I	II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Circus aeruginosus</i>	I	II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Haliaeetus albicilla</i>	I	II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Circus gallicus</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Pernis apivorus</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
Falconidae	<i>Falco peregrinus</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Falco subbuteo</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Falco tinnunculus</i>	I	II	ЛЦ, опада	C3
GALLIFORMES Phasianidae	<i>Tetrao urogallus</i>	I		ЛЦ, опада	C3
	<i>Perdix perdix</i>			ЛЦ, опада	3
	<i>Alectoris graeca</i>	I		НТ, опада	C3
	<i>Bonasa bonasia</i>	I	III	ЛЦ, опада	C3
	<i>Coturnix coturnix</i>		III	ЛЦ, опада	3
GRUIFORMES Rallidae	<i>Crex crex</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Fulica atra</i>			ЛЦ, опада	
PASSERIFORMES Alaudidae	<i>Alauda arvensis</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Lullula arborea</i>	I		ЛЦ, непознат	C3
Certhiidae	<i>Certhia brachydactyla</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Certhia familiaris</i>			ЛЦ, стабилан	C3
Cinclidae	<i>Cinclus cinclus</i>			ЛЦ, стабилан	C3
Corvidae	<i>Nucifraga caryocatactes</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Corvus corax</i>			ЛЦ, расте	3
	<i>Garrulus glandarius</i>		III	ЛЦ, стабилан	3
	<i>Pica pica</i>			ЛЦ, расте	3
	<i>Corvus cornix</i>			ЛЦ, расте	3
	<i>Corvus monedula</i>		III	ЛЦ, расте	3
Emberizidae	<i>Miliaria calandra</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Emberiza cia</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Emberiza cirrus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
Fringillidae	<i>Carduelis carduelis</i>			ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Carduelis chloris</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Carduelis spinus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Fringilla coelebs</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Fringilla montifringilla</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Loxia curvirostra</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Serinus serinus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
Hirundinidae	<i>Delichon urbica</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Hirundo rustica</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>		II	ЛЦ, опада	C3

Laniidae	<i>Lanius collurio</i>	I		ЛЦ, опада	C3
	<i>Lanius excubitor</i>			ЛЦ, стабилан	C3
Motacillidae	<i>Anthus pratensis</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Anthus trivialis</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Motacilla alba</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Motacilla cinerea</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Ficedula albicollis</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Ficedula parva</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
Muscicapidae	<i>Muscicapa striata</i>			ЛЦ, опада	C3
Oriolidae	<i>Oriolus oriolus</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
Paridae	<i>Aegithalos caudatus</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Parus ater</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Parus caeruleus</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Parus cristatus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Parus lugubris</i>		II	ЛЦ, непознат	C3
	<i>Parus major</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Parus montanus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Parus palustris</i>		II	ЛЦ, опада	C3
Passeridae	<i>Montifringilla nivalis</i>			ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Passer domesticus</i>		III	ЛЦ, опада	3
	<i>Passer montanus</i>			ЛЦ, стабилан	3
Prunellidae	<i>Prunella modularis</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
Sittidae	<i>Sitta europaea</i>			ЛЦ, стабилан	C3
Sylviidae	<i>Phylloscopus collybita</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Phylloscopus trochilus</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Regulus ignicapilla</i>			ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Regulus regulus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Sylvia atricapilla</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Sylvia curruca</i>		II	ЛЦ, опада	C3
Sturnidae	<i>Sturnus vulgaris</i>		III		
Tichodromadidae	<i>Tichodroma muraria</i>			ЛЦ, стабилан	C3
Troglodytidae	<i>Troglodytes troglodytes</i>		II	ЛЦ, непознат	C3
Turdidae	<i>Erithacus rubecula</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Luscinia megarhynchos</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Monticola saxatilis</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Oenanthe oenanthe</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Phoenicurus ochruros</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Saxicola rubetra</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Turdus iliacus</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Turdus merula</i>			ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Turdus philomelos</i>			ЛЦ, опада	C3
	<i>Turdus pilaris</i>			ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Turdus torquatus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Turdus viscivorus</i>			ЛЦ, опада	C3
PICIFORMES Picidae	<i>Dendrocopos major</i>		II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Dendrocopos medius</i>	I	II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Dendrocopos minor</i>	I	II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Dendrocopos leucotos</i>	I		ЛЦ	C3
	<i>Dryocopus martius</i>	I	II	ЛЦ, расте	C3
	<i>Picoides tridactylus</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Picus canus</i>	I	II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Picus viridis</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
PODICIPEDIFORMES Podicipidae	<i>Podiceps cristatus</i>			ЛЦ, непознат	C3
STRIGIFORMES Strigidae	<i>Asio otus</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Athene noctua</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Bubo bubo</i>	I	II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Otus scops</i>		II	ЛЦ, опада	C3
	<i>Strix aluco</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Strix uralensis</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Tyto alba</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Aegolius funereus</i>	I	II	ЛЦ, стабилан	C3
	<i>Glaucidium passerinum</i>		II	ЛЦ, стабилан	C3

REPTILIA-ГМИЗАВЦИ

REPTILIA-ГМИЗАВЦИ		МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС			Статус заштите у Србији
ред	врста	Директива станиште	Бернска конвенција	IUCN статус и популациони тренд	
TESTUDINES Emydidae	<i>Emys orbicularis</i> ,	II	II	ЛР/НТ	СЗ
SQUAMATA Angiudae Lacertidae	<i>Anguis fragilis</i>		III		
	<i>Zootoca vivipara</i> ,			ЛЦ, опада	СЗ
	<i>Lacerta viridis</i>		II	ЛЦ, опада	
	<i>Podarcis muralis</i>		II	ЛЦ, стабилан	
Viperidae	<i>Vipera ammodytes</i>		II		
Colubridae	<i>Zamenis longissimus</i> ,			ЛЦ, непознат	СЗ
	<i>Coronella austriaca</i> ,		II		СЗ
	<i>Natrix natrix</i> ,			ЛР/ЛЦ	СЗ
	<i>Natrix tessellata</i> ,		II	ЛЦ, опада	СЗ

AMPHIBIA –ВОДОЗЕМЦИ

AMPHIBIA –ВОДОЗЕМЦИ		МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС			Статус заштите у Србији
ред	врста	Директива станиште	Бернска конвенција	IUCN статус и популациони тренд	
URODELA Salamandridae	<i>Salamandra salamandra</i> ,		III	ЛЦ, опада	СЗ
	<i>Lissotriton vulgaris</i> ,			ЛЦ, стабилан	СЗ
	<i>Mesotriton alpestris</i> ,			ЛЦ, опада	СЗ
	<i>Triturus cristatus</i> ,	II	II	ЛЦ, опада	СЗ
ANURA	<i>Bombina variegata</i>	II	II	ЛЦ, опада	СЗ
Bufonidae(краставе жабе)	<i>Bufo bufo</i> ,		III	ЛЦ, стабилан	СЗ
Hylidae	<i>Hyla arborea</i> ,		III	ЛЦ, опада	СЗ
Ranidae (праве жабе)	<i>Rana dalmatina</i> ,		III	ЛЦ, опада	СЗ
	<i>Rana ridibunda</i>	V	III		
	<i>Rana graeca</i> ,		III	ЛЦ, стабилан	СЗ
	<i>Rana temporaria</i> ,	V	III	ЛЦ, стабилан	СЗ

тумачење статуса заштите врста биљака и животиња -

Статус заштите у Србији- врсте заштићене према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (ознака сз – строго заштићене, з – заштићене) и према Уредби о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре (ознака*);

Црвена листа - прелиминарна Црвена листа флоре Србије;

CITES –Конвенцији о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре („Службени гласник СРЈ - Међународни уговори“, бр. 11/01;

Бернска конвенција

Директива о стаништима

IUCN статус и популациони тренд- лц-таксон зависан од заштите; лр-таксон у нижем степену опасности; нт-скоро угрожени таксон; ву-рањив таксон; дд-таксон са недовољно података о угрожености.

4.8. Мртво дрво

Веома значајан показатељ стања шума и односа према принципу одрживог управљања шумама, у односу на Критеријум 4, јесте количина мртвог дрвета у шумама подручја Општине Бајина Башта. Укупна запремина мртвог дрвета у шумама подручја Општине Бајина Башта према подацима Националне инвентуре шума износи 247 286.85 м³. Просечна дубећа запремина сувих стабала износи 2,10 м³/ха, а суве лежевине је 1,57 м³/ха, односно укупна концентрација мртвог дрвета у шумама подручја Општине Бајина Башта је 3,67 м³/ха, што је знатно изнад потребне норме од 2-3 м³/ха.

Ова количина мртвог дрвета омогућава континуитет и одрживост стабилности станишта (биотопа), посебно за орнитофауну и ентомофауну која насељава наше шуме и чије је станиште понекад ограничено на ситне комаде мртвог дрвета појединих врста. У исто време одлагање једног дела приноса у шуми је значајан обновљиви ресурс у односу на потребу очувања производног потенцијала станишта у целини.

	V(m ³) укупно	површина (ha)	V (m ³ /ha)
Мртво (лежеће) дрво	32894.0		0.5
Мртво (дубеће) дрво	141659.2		2.1
Делови (лежећи) дрвета	72733.7		1.1
укупно	247286.8		3.7

4.9. Угљеник-стање и промене

Шуме су значајна компонента глобалног кружења угљеника. Шуме утичу на климу, али и климатске промене значајно утичу на стање у шумским екосистемима. Рационално газдовање шумама има значајну улогу у регулисању процеса глобалног загревања у будућности. Интензивно експлоатисање, може се слободно рећи уништавање шума, током 80-их година прошлог века објашњава ¼ укупних антропогених емисија угљеника. Шумска вегетација важна је у погледу нето извора, везивања и ретенције угљеника на

земљишном простору. Шумски екосистеми заједно са земљиштем имају велики капацитет како да акумулирају, тако и да ослобађају угљеник. Зато је и отворено питање ефеката глобалне промене климе на шуме и њиховог утицаја на равнотежу угљеника.

Управљање шумама неопходно је разматрати и у функцији редукције емисија и апсорпције угљеника, при чему конзервација угљеника акумулираног у постојећим шумама представља изузетан потенцијал у систему газдовања. Флексибилни економски инструменти Кјото протокола и Маракешког споразума омогућују ангажовање у смислу економских погодности, енергије и безбедности животне средине, с тим да се о друштвено-економским последицама подједнако води рачуна (К а д о в и ћ и др., 2007).

Обзиром на значај у циклусу глобалног кружења угљеника (С), задатак овог Плана развоја је и да се процени укупна надземна биомаса и резерве угљеника у њој обухваћених шумских екосистемима на подручју Националног парка Тара. Процена резерви угљеника у надземној биомаси (В) шума извршена је на основу препорученог метода IPCC (“Good Practice Guidance for Land Use, Land-Use Change and Forestry” 2003). Метод се базира на процени укупне надземне биомасе, индиректним методама, коришћењем података из инвентуре шума, која множењем са фракцијом угљеника (CF) у биомаси утврђује одговарајућу залиху угљеника.

$$C = B \times CF$$

Процена надземне биомасе у шумским екосистемима, услед високих захтева при мерењима, у пракси се најчешће врши на један од познатих индиректних начина (Сомогуи и др. 2007). У овом плану је за процену надземне биомасе коришћен начин који подразумева да се дрвна запремина добијена инвентуром шума или из других националних статистичких података (било на нивоу стабла или састојине), множењем са одговарајућим фактором, тзв. фактором биомасе (BF) конвертује у биомасу:

$$B = V \times BF$$

где је: В-биомаса (свеже или суве масе биљке, у тонама), V-запремина у м³ и BF-одговарајући фактор биомасе.

Табеларни приказ резерве угљеника у дубећој запремини шума подручја Националног парка Тара:

Врсте дрвећа	Површина	Запремина	Укупна надземна биомаса	Резерве угљеника у надземној биомаси	
	ha	m ³	t	t	t/ha
Лишћари		1498718,1	1453756,6	726878,3	
Четинари		2399459,5	1631632,5	815816,2	
Државне шуме	12821,29	3898177,7	3085389,1	1542694,5	120,3
Лишћари		114439,2	111006,0	55503,0	
Четинари		158694,3	107912,1	53956,1	
Црквене шуме	772,59	273133,5	218918,1	109459,1	141,7
Лишћари		3502420,2	3397439,3	1698719,7	
Четинари		1233143,6	838542,3	419271,2	
Приватне шуме	25725,0	4735563,9	4233981,6	2117990,9	82,3
Лишћари		5115577,5	4962201,9	2481101,0	
Четинари		3791297,4	2578086,9	1289043,5	
Укупно за подручје Нац. парка Тара	39318,88	8906875,1	7538288,8	3770144,5	95,9

Укупна резерва угљеника на подручју Националног парка Тара износи 3.770.144,5 тона, односно по јединици површине под шумом 95,9 т/ха.

4.10. Животињски свет и ловна фауна

Ловно подручје општине Бајина Башта сачињавају два ловишта :

- 1) Ловиште „Тара“ површине 19.175 хектара, односно целокупна површина Националног парка Тара, установљено је 27.09.1990. год., а по доношењу ондашњег Закона о ловству, поново успостављено 06.12.1994. год., под бројем: 324-02-342 и и предато на газдовање ЈП „Национални парк Тара“ решењем под бројем 324-02-342/1 (“Сл.гл.РС.” 76/94). Газдовање ловиштем се врши плански по важећој Ловној основи, која је одобрена од Министарства решењем бр. 324-02-160/2006-10 од 29.12.2006. год., а која има период важења 01.04.2007. – 31.03.2017. године;
- 2) Ловиште „Соко“ површине 48.167 хектара којим газдује Ловачко удружење „Соко“ из Бајине Баште. Ловиште је установљено решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-00342/1-94-06, од 29.12.1994. год. (“Сл.гл.РС.” 75/94) Газдовање ловиштем се врши плански по важећој Ловној основи, која је одобрена решењем бр. 324-01-00030/2013-10 од 15.05.2013. год., а која има период важења 01.04.2013. – 31.03.2023. године . Ловиште Соко чине два ревира: северни површине 41.902 ха (87,0%) и јужни површине 6.265 ха (23,0%), између којих је уметнуто ловиште Тара.

Табеларни приказ структуре површина по култури земљишта и власништву:

Назив ловишта	Корисник ловишта	Површина ловишта ха	Култура земљишта					Структура власништва			
			Шуме и шумско земљиште	Пашњаци и ливаде	Њиве, оранице и баште	Воћнаци виногради	Остало земљиште	државно		приватно	
								ха	%	ха	%
„Тара“	ЈП "НП Тара"	19175	14247	2955	504	94	1375	13032	68,0	6143	32,0
„Соко“	ЛУ "Соко"	48167	18529	13319	11141	3071	2107	2764	5,7	45403	94,3
Свега		67342	32776	16274	11645	3165	3482	15796		51546	
	Учешће у %	100,0	48,7	24,2	17,3	4,7	5,2	23,5		76,5	

Табеларни приказ намене површина у ловиштима:

Назив ловишта	Корисник ловишта	Површина			Ловнопродуктивна површина за гајене врсте дивљачи							
		укупна	ловна	неловна	Мрки медвед	Дивокоза	Срна	Дивља свиња	Зећ	Фазан	јаребица	лештарка
		ха			ха							
„Тара“	ЈП "НП Тара"	19175	17706	1469	14500	4250	10000	6000	4200		1500	1500
„Соко“	ЛУ "Соко"	48167	46060	2107			18000	11000	14000	3000	10000	
Свега		67342	63802	3540	14500	4250	28000	17000	18200	3000	11500	1500
Учешће у %		100,0	94,7	5,3								

Ловиште Тара по конфигурацији терена, надморској висини и микроклими припада планинском и високопланинском типу ловишта, а ловиште Соко је комбинованог типа са приближно од равничарског типа ловишта са благо таласастим деловима (део северног ревира око дринске долине), преко брдског типа ловишта (највећи део површине северног ревира), до планинског и високопланинског типа (јужни ревер).

Трајно заштићене врсте:

Од сисара то су: мрки медвед (*Ursus arctos*), видра (*Lutra lutra L.*), рис (*Lynx lynx*), шарени твор (*Vormela peregusna L.*) и ласица (*Mustela nivalis L.*), а од птица : велики тетреб (*Tetrao urogallus*), белоглави суп (*Gyps fulvus*), јаребица камењарка (*Alectoris graeca*), лештарка (*Bonasa bonasia*).

Ловостајем заштићене врсте: Дивокоза (*Rupicapra rupicapra L.*), Срна (*Capreolus capreolus L.*), Јазавац (*Meles meles L.*), Дивља свиња (*Sus scrofa L.*), Вук (*Canis lupus L.*), Лисица (*Vulpes vulpes L.*), Обичан твор (*Mustela putorius L.*), Дивља мачка (*Felis silvestris Schreb.*), Обичан зећ (*Lepus europaeus Pall.*), Велики сиви пух (*Glis glis L.*), Куна златица (*Martes martes L.*), Куна белица (*Martes foina erx.*), веверица (*Sciurus vulgaris*), Јазавац (*Meles meles L.*), Дивља свиња (*Sus scrofa L.*), Грлица (*Streptopelia turtur L.*), Голуб гривњаш (*Columba palumbus L.*), Гавран гробар (*Corvus corax L.*), Сива врана (*Corvus cornix L.*), Сврака (*Pica pica L.*), Креја (*Garrulus glandarius L.*), Јастреб кокшар (*Accipiter gentilis L.*), Јастреб мишар (*Buteo buteo L.*).

Делови ловишта "Тара", односно Националног парка Тара издвојени су као приоритетни простори-ловни резервати, ради обезбеђења неопходних услова за опстанак појединих врста дивљачи као и склоништа у одређеним фазама животног циклуса. У овим резерватима је забрањено узнемиравање дивљачи, уништавање легала, грађевински радови и друго а дозвољава изградња хранилишта, солишта, стаза, чека за осматрање и сл. као и радови на мелиорацији станишних услова за сваку врсту дивљачи. Површина свих ловно-узгојних резервата износи 6 490 ха и то у првом степену заштите 3003 ха и другом степену заштите 3 487 ха, а то су:

1- за медведа, који обухвата кањоне Бруснице, Дрине, Дервенте и Раче и поклапа се са природним резерватима "Кањон Бруснице", "Звезда", "Клисура Дервенте" и "Клисура Раче". Резерват обухвата укупну површину од 4 338 ха. У првом степену заштите налази се 2778 ха а у другом степену заштите 1500 ха.

2- за дивокозе, који се поклапа делом са резерватом за медведе, природним резерватом Звезда и налази се на мзв. Бадањ, испод Великог Краја, одељења 17. и 18. ГЈ „Звезда“ површине од 225 ха.

3- за срнећу дивљач, у пределу између стрмих страна Брусничког потока са западне стране и североисточних делова који падају према Дрини, на подручју села Јагоштица у површини од 1987 ха.

Научно – истраживачки резервати претходном Ловном основом а у складу са Просторним планом, дефинисани су на укупној површини од 176,40 ха и то у првом степену заштите на 63,40 ха и у другом степену заштите на 113 ха површине.

за срнећу дивљач, резерват изнад Мале Батуре, део одељења 25 и 26 ГЈ Црни врх у површини од 20 ха. и резерват Понор код Митровца, делови одељења 51,52 и 53 ГЈ Тара као и приватни посед у површини од 33 ха.

за дивокозе, резерват Перидо, испод Козјих стена, односно део одељења 37 ГЈ Рача, у површини од 60 ха

за дивокозе и срне, на локалитету Цанићи, на обали Перућачког језера, део одељења 2 и 3 ГЈ Звезда у површини од 63,40 ха.

Научно – истраживачки резервати предвиђени су као једна од узгојно–заштитних мера у циљу бољег упознавања са одређеном врстом дивљачи (посматрање и проучавање биологије дивљачи).

Пролећно бројно стање дивљачи утврђено пребројавањем и прерачунавањем по обрасцима и економски капацитети ловишта приказани су у следећој табели:

рб	Врста дивљачи	Ловиште „Тара“		Ловиште „Соко“	
		Бр. стање 31.03.2007.	Економски капацитет ловишта	Бр. стање 31.03.2003.	Економски капацитет ловишта
1.	Медвед	42	60		
2.	Дивокоза	340	472		
3.	Срна	392	636	590	790
4.	Дивља свиња	42	72	80	152
5.	Зећ	400	800	726	2310
6.	Лештарка	150	262		
7.	Јаребица камењарка	120	210		

Ловни, ловно технички, ловно производни и остали објекти у ловишту:

рб	Назив ловних објеката	Ловиште „Тара“	Ловиште „Соко“
1.	Хранилиште за зрн. храну	3	38
2.	Хранилиште за каб. храну	24	36
3.	Солишта	70	300
4.	Високе чеке	8	38
5.	Чеке за лов и осмат. медведа	4	
6.	Ловачка кућа/ ловачки дом	0/2	6/1
7.	Стрелиште за глинене голубове		1
8.	Спремиште за зрнасту храну	1	1
9.	Појилиште		2

4.11. Предеоне вредности и места од културног и историјског значаја

Карактер предела је доследна и јасна шема предеоних елемената која предео чини препознатљивим, другачијим у односу на остале. У односу на карактер издвајају се различити типови предела. Када говоримо о пејзажној вредности неког предела подразумевамо ограничено подручје, одређене структуре и особина, специфичне флоре и фауне, са карактеристичним културно историјским наслеђем, у ком заједно коегзистирају и узајамно делују природни и елементи вештачке животне средине.

Планина Тара и предео око Бајине Баште представљају јединствен комплекс отвореног простора који је сачувао свој природни карактер са елементима шумских масива, долине река, простране акваторије и др. Јако је осетљив на промене па је потребно спроводити очување недирнутих делова који су у контакту са урбаним подручјем. За Тару се може рећи да је очувала свој пејзажни стил кога чини композиција природних облика: комплекса шума, ливада и пашњака, те водених површина чиме су дефинисане лепоте природног предела.

Планина Таре са осталим подручјем општине Бајина Башта се може поделити на следеће типове предела:

- предео планинског масива Таре
- предео Дринске котлине;
- градски предео Бајине Баште
- предели Гвоздачких планина;
- предео заштитних шума;

Шумовити предео планинског масива Таре

Предео припада групи руралних културних предела мозаичне структуре у ком се смењују планински врхови, заталасане равни, кањон реке Дрине тј. језера Перућац, и клисуре Раче, Дервенте и Белог Рзава (са језерима у Заовинама), доста крашких облика и то највише вртача, пећина. Основа предела је вегетација мешовитих четинарско-листопадних шума које утичу на његово свеукупно функционисање. Све шумске заједнице планинске површи које сачињавају лишћарске мешовите и лишћарско-четинарске шуме мозаично су распоређене у зависности од експозиције и нагиба терена. Овај мозаик заједница као одраз разноврсних микроклиматских прилика у оквиру специфичне регионалне планинске површи Таре, заправо представља климатску и еколошку (односно биогеографску) особеност ове планине. Њихова очуваност и велики предеони, екосистемски, специјски, а са тим у вези и генетички диверзитет сврставају ово подручје као изузетно значајно за заштиту биодиверзитета. Јединствена слика овог шумовитог предела се огледа у високом степену природности, уз повезаност са антропогеним елементима: традиционално обрађеним пољопривредним површинама, поменути хидроакумулацијама, културно – историјским целинама као што су манастир Рача, средњовековно утврђење Солотник, некрополе стећака... Композиција предела указује на диверзитет елемената који су карактеристични за овај тип предела и индикатор су стабилног стања и релативно очуваног карактера предела.

У Националном парку истичу се две просторно-функционалне целине: Равна Тара са 7.613ha и Висока Тара са 11.562ha.

Равна Тара поред тога што садржи природне вредности и културна добра од значаја за Национални парк представља и активан привредни простор. У оквиру просторно-функционалне целине равна Тара, прво значајно подручје као пејзажна предеона целина су Калуђерске баре, веома динамичан простор са свим пејзажним елементима, природно слободних облика у којима се смењују пашњаци и ливаде са шумским пределима, парк-шумама, клисуром реке Раче и воденом површном Јареваца. Од језерцета креће кањонски део реке Раче, а на другу страну почиње предео Рачанска Шљивовица који се протеже између Калуђерских Бара и Митровца. Предео је претежно кречњачки и заузима велики део платоа Таре са мањим или већим узвишењима типичним за Равну Тару. Одликује се густом смрчево-буково-јеловом шумом која прекрива највећи део предела али и разноликим ливадама и пашњацима. Ободом шумског појаса пролази локална саобраћајница око којег је формирано викенд насеље. На самом улазу у Шљивовицу налази се уређено излетиште Хајдучка чесма. Од овог дела Таре, пашњаци и ливаде се преливају у висораван Ослушу која је на просечној надморској висини од 1000 м са густом шумом и бројним пропљанима. Ослуша има одлике типичног крашког рељефа и карактеришу је вртаче чије су стране и дна кречњачка, тако да се добија изглед правога крша са оскудном вегетацијом. Предео прекривају мешовите шуме јеле, смрче и букве. У неким деловима заступљене су чисте смрчеве шуме. Ослуша спада у промајна места, клима је повољнија од осталих делова Таре због утицаја Дрине зато се овај део Таре сматра ваздушном бањом. Са Ослуше прелепи видиковци гледају на пространу мозаичну долину реке Дрине на северу, према којој се спуштају стрме стране обрасле лишћарском шумом. Одавде пејзаж се наставља на осунчану зараван Соколину, која спада у најсувље делове Таре, са контрастом пејзажа централне заравни са ливадама и шумама по ободу, видиковцима према клисури Раче. У рељефу око Митровца има доста крашких облика и то највише вртача (око 20). Пречник највећих је око 50 м, а дубина око 10 м. Вртаче су левкасте, бунарасте и тањирасте. Митровац је покривен мешовитим шумама јеле, смрче и букве, а централно место заузима локалитет Црвени поток као јединствено налазиште оморике на тресетишту. Митровац је раскрсница са које се може доћи до најлепших делова Таре, Милошевац-Збориште, Заовине, видиковаца Козја и Бањска стена, Чемеришта, Перућац итд.

Висока Тара је дефинисана као просторно-функционална целина због тога што обухвата скуп највреднијих делова природе и природних вредности са најмањим степеном измењености. Ово је део Националног парка где приоритет има заштита природе и природних ресурса. Централно место припада Предевом крсту, са објектима који су изграђени по узору на старо градитељство овог краја тако да све зграде чине једну складну целину. Одатле су доступне све најважније и највредније атракције и вредности Високе Таре. Ову целину према воденом огледалу језера Перућац (кањону Дрине) и клисуру Дервенте красе изузетно стрме до вертикалне кречњачке стране и стеновите литице. Села Растиште и Јагоштица, поред своје основне функције и због свог положаја као села разбијеног типа, очуваних амбијенталних и етнографских вредности представљају посебну вредност.

Један од најлепших видиковаца Биљешке стене има најлепши поглед на кањон Дрине и језеро Перућац. У непосредној близини могу се видети стабла Панчићеве оморике.

Што се тиче подручја Звезда, Велики крај, Јагоштица они представљају најинтересантније специфичне природне средине, где су пејзажне карактеристике најистакнутије, јер је сама композиција предела сасвим природна и очувала је карактеристике и лепоту природног предела у правом смислу те речи, где су сачуване многе реликтне врсте дрвенастих, жбунастих и зељастих врста у оквиру садашњег рефугијалног ареала у којем добро успева и успешно се размножавају.

На овом подручју се налази Јагоштица, најзападније село Србије према Босни и Херцеговини. Налази се на самој ивици кањона реке Дрине (са југозападне и северне стране омеђено кањоном) па је окружено прелепим видиковцима према, што чини аутентични, аутохтони планински пејзаж са традиционалним објектима примереним овом делу Таре.

Простор села Заовине припада групи руралних културних предела и налази се у јужном делу планине Таре. У геоморфолошком смислу представља природну спону планине Таре са Златиборским масивом и Мокрогорском котлином. Заовине представљају шумовито подручје брдско-планинског карактера које обухвата насеље Заовине са 28 засеока, заовљанско језеро и кањон Белог Рзава-

„Склопови“. Подручје одликују мешовите шуме смрче, Панчићеве оморике, јеле, црног бора, белог бора, букве и других врста лишћара који су мање заступљени. Заовине су чувене као место на којем је откривен живи фосил биљног света, Панчићева оморика. Овде је једино станиште оморике на серпентиниту, а на локалитету Кик –Склопови (североисточна страна Врањака) налази се њено класично налазиште *locus classicus*. Језеро Заовине је настало преграђивањем горњег тока реке Бели Рзав, на надморској висини од 892 м. Део културне баштине овог краја и објекти народног градитељства, као материјално сведочанство народне неимерне вештине старовлашка брвнара објекти који су сезонски служили за смештај чобана-бачије. На овим просторима вековну традицију поред шумарства има сточарство и производња меса, млека, сира, кајамака, меда...

Предео Дринске котлине

Овај предео припада групи руралних културних предела. Положај, структура и конфигуриција терена су кроз историју коришћени за лоцирање насеобина из неолитског, касније римског, и турског периода. Матрица обрадивих површина и комплекса аграрних простора је наслеђивана кроз историју. У овом случају би могли говорити и о реци Дрини као функционалној основи која условљава динамику промена и функционисање овог предела, али и плодној равници на њеној десној обали, са доминирањем предела геометријских облика уситњених обрадивих површина које пресецају мањи потоци дуж којих је обрасла жбунаста и дрвенаста вегетација. Композиција предела указује на велики диверзитет предеоних елемената чија просторна дистрибуција представља индикатор историјског културног предела. У конфигурацији предела доминирају геометријски облици уситњених обрадивих површина. Захваљујући тим облицима предео добија степен органске форме која носи и степен природности и диверзитета која није својствена јако измењеним аграрним пределима. Структуру овог предела формирају и насеља која се смењују од разбијених, полузбијених до збијених почев од подножја планине Таре па преко подножја Гвоздачких планина до Стрмова. Јединствена слика се огледа у кохерентности и комплексности природних и традиционалних културних елемената предела. Мозаичност предеоног обрасца изграђује карактеристичну слику која је препознатљива али и осетљива на евентуалне промене.

Градски предео-Бајина Башта

Предео града Бајина Башта припада групи урбаних културних предела. Положај, структура и конфигуриција терена су били повољни за насељавање. Положај града у односу на ближе окружење, пре свега планине Таре са југозападне стране и комплекса шума са осталих страна, зеленим градским површинама, површинама са природном вегетацијом, воћњацима, насељима збијеног и линијског типа која су формирана дуж главних саобраћајних праваца, улица које се секу под правим углом, чине да у конфигурацији доминирају геометријски облици. Транзитне комуникације пролазе кроз средиште града, а улице формирају урбанистичке блокове. У читавој пејажној композицији града наглашеност је на правоуганом тргу. На правцу главних улица доминирају мање зграде које су својом архитектуром дали посебно обележје овом градићу и то се огледа у богатству пластике на фасадама, орнаментици, посебном наглашавању балкона, улазних врата и капија, као и др. детаља на фасади.

Конфигурација дугих геометријских и органских ивица шума различите текстуре, у комбинацији са обрадивим површинама, гради карактеристичну слику овог културног предела, који задире у урбани део града.

Шумовити предели Гвоздачких планина

Карактеристичан шумовити предео Гвоздачких планина припада групи руралних културних предела. Структуром овог предела доминирају лишћарске шуме што представља и његову основу која условљава функционисање. Основно је истаћи диференцираност стрмих скоро вертикалних страна према дринској котлини и заталасану раван према Повлену. Хармоничан мозаик мањих и већих шумских комплекса са воћњацима и другим пољопривредним земљиштем на заталасаним деловима истичу диверзитет предела, чему доприне и сеоска насеља већином разбијеног типа, понегде полузбијеног типа која су већином формирана дуж десне обале реке Дрине. Конфигурација и контраст ових предеоних елемената, као и ритам понављања, различите земљишне текстуре као и боја, поред обале реке Дрине, формирају јединствену, колористичну пејзажну слику овог предела.

Ивице предеоних елемената су већином дефинисане живицама које стапају са шумским пределом. Иначе композиција овог предела указује на диверзитет елемената који су карактеристични за овај тип предела и индикатор су стабилног стања и релативно очуваног карактера предела.

4.12. Ерозија и други угрожавајући фактори

4.12.1. Ерозија земљишта

Од ерозионих облика у самом Националном парку Тара треба навести као озбиљнија клизишта на неколико локалитета. Локације које су обухваћене и угрожене клизиштима су: Кремићи, Велика Батура и Козуља у ГЈ Црни врх, као и у Рачи на локалитетима Лађевац, Илијашевићи и у близини Манастира Рача.

Као облик ерозије треба поменути и осипање већих и мањих фрагмената геолошке подлоге посебно на пут Перућац-Митровац, те увек присутно повремено деловање бујичних токова који се јављају у моментима обилнијих атмосферских падавина, али нису озбиљнијег карактера.

Спирање тла на нагнутом терену, деловањем атмосферских падавина изражено је у ГЈ Комуналне шуме на локалитету Ружићи (КО Гвоздац) где је на неколико локација у потпуности спрато земљиште.

Подручје северно од Таре је у опису геолошке подлоге већ окарактерисано као изузетно еродибилно. Поред површинске ерозије која се јавља у сливовима свих мањих водотокова. На странама брда јављају се и бразде и јаруге настале од бујичних токова. Потврда да је ово подручје, махом на шкриљастој подлози, склоно појави клизишта догодила се током интензивних атмосферских падавина маја месеца 2014. год. Тада је дошло до појаве преко хиљаду клизишта, највише у КО Гвоздац, КО Овчиња, Ко Оклетац, КО Јакаљ, КО Заглавак, где су поред измене физиономије терена обраслог било шумом или пољопривредним културама, страдали и стамбени објекти и путеви свих категорија. Локални потоци и реке као нпр. Рогачица, Рача, Овчињска река, Дервента, Дубрашница и др. су једним делом спрале плодно тле у својим долинама или засуле оранице фрагментима геолошке подлоге. Овде се као додатан фактор нестабилности мора истаћи чињеница да су скоро сви водотоци претрпани неразградивим отпадом који представља поред општег еколошког проблема и препреку за природно одливање атмосферских падавина посебно када су оне екстремно велике.

4.12.2. Антропогени угрожавајући фактори

Мада је комплекс планине Таре и околине, у извесној мери, био по страни од оних комуникација који су у току историје играле најважнију улогу и био доста удаљен од већих насеља, центара рударства и сл., антропогени утицај на његов живи свет, посебно на шумске екосистеме, давнашњи су и веома знатни. Они се могу свести на три основне групе утицаја: чиста сеча, испаша стоке и шумски пожари.

Током 19. и првим деценијама 20. века формирају се прва, најпре привремена, а затим и стална насеља. Површине за насеља и земљишта за сточарство и земљорадњу добијају се крчењем па чак и спаљивањем шума на Тари.

Традиција шумарства на Тари и околини дуга је преко два века. После првих искоришћавања шума од 1852. године сече постају све обилније и кулминирају у периоду између два светска рата, у време велике коњуктуре дрвета и трке за профитом. Сече су биле неуредне, у појединим деловима претеране и вршене без икакве стручне контроле. Оваквом нерационалном газдовању придружује се и обилна бесправна сеча, наставља искоришћавање и настају бројне узурпације. Са сличним радовима продужава се и непосредно после другог светског рата.

У резултату целокупног антропогеног деловања на шуме Националног парка могу се констатовати следеће негативне последице:

Знатно смањење површине под шумом, не само на стаништима на којима би било допуштено без опасности од непожељних последица већ и на критичним нагибима и еродибилној подлози;

Знатан део шума нашао се у различитим стадијумима деградације, местимично је овај процес толико одмакао да се у већој мери деградира педолошки слој па и геолошка подлога;

Једнострана експлоатација, без вођења рачуна о подмлађивању и одржавању одговарајуће мешовитости, доводи до непожељног поремећаја односа међу главним врстама шумских едификатора;

Дошло је до потискивања па и до ишчезавања извесних врста из шумских заједница. Ово се нарочито одразило на ендемо-реликтним врстама као на тиси, Панчићевој оморици, божиковини и сл.;

Погоршало се здравствено стање у појединим деловима масива што се посебно односило на букву, а касније и на четинарске врсте;

Интензивирани су извесне фитопатогене појаве и биљне болести, продирање извесних паразитских врста и слабљење отпорности екосистема;

Услед осиромашења и упропашћавања састава шумских заједница долази до општег поремећаја и слабљења ценотичких веза као и саморегулаторних ценотичких механизма шумских екосистема;

4.12.3. Угроженост од утицаја стоке

Сточарство, као форма екстензивне пољопривреде, на Тари и читавој Општини Бајина Башта је раније било доста развијено. Нарочито у летњем периоду на овом подручју се задржавао и кретао велики број стоке, посебно оваца и говеда. Сточни фонд на Тари је минимизиран па и деловање стоке на шуму као: оштећивање подмлатка и његово застаривање, уништавање поника, сабијање или разарање површинског слоја шумског земљишта и уопште отежавање па и спречавање подмлађивања и правилне обнове шума овог подручја.

4.12.4. Угроженост од пожара

Услед глобалног загревања и климатских промена, стварају се повољни временски услови за избијање шумских пожара на отвореном простору (велики број дана са изразито високим температурама као и дуготрајни периоди са одсуством падавина).

Посматрајући шуме нашег шумског подручја, све шуме а и жбунасте и травне формације су на неки начин угрожене од пожара.

Приказ угрожености шума од пожара дат је према класификацији која је дефинисана Планом заштите од пожара шума на подручју Националног парка Тара (у изради као посебан акт), посебно поштујући специфичности националног парка, као заштићеног подручја. Све састојине су разврстане по угрожености у четири степена:

I степен-састојине и културе борова као и састојине у зони I степена заштите (јако угрожене),

II степен-састојине смрче, јеле и културе смрче и других четинара (јако угрожене),

III степен-састојине храстова, багрема, као и шикараста вегетација (средње угрожене),

IV степен-састојине букве и других мезофилних врста лишћара (слабо угрожене).

Угроженост од пожара – шуме у државном поседу:

Степен угрожености	Површина		Запремина			Текући запремински прираст			Pzv%
	ха	%	м ³	м ³ /ха	%	м ³	м ³ /ха	%	м ³ /ха
I	3747.05	29.2	385036.7	9.9	102.8	9569.2	11.0	2.6	2.5
II	6465.11	50.4	3042021.1	78.0	470.5	65864.0	75.8	10.2	2.2
III	605.94	4.7	72761.7	1.9	120.1	1671.6	1.9	2.8	2.3
IV	2003.19	15.6	398358.4	10.2	198.9	9738.7	11.2	4.9	2.4
Укупно државни посед	12821.29	100.0	3898177.9	100.0	304.0	86843.5	100.0	6.8	2.2

Угроженост од пожара – шуме у црквеном поседу:

Степен угрожености	Површина		Запремина			Текући запремински прираст			Pzv%
	ха	%	м ³	м ³ /ха	%	м ³	м ³ /ха	%	м ³ /ха
I	248.33	32.1	55465.1	20.3	223.4	1200.8	16.9	4.8	2.2
II	404.24	52.3	179731.1	65.8	444.6	4862.0	68.4	12.0	2.7
III	18.19	2.4	5081.3	1.9	279.3	168.1	2.4	9.2	3.3
IV	101.83	13.2	32856.0	12.0	322.7	880.8	12.4	8.6	2.7
Укупно црквени посед	772.59	100.0	273133.5	100.0	353.5	7111.8	100.0	9.2	2.6

Евидентно је на основу изнетог приказа, те чињеница да се ради о шумама које су под посебним режимима заштите да се за шуме и у државном и у црквеном поседу може дати заједнички коментар. Најзаступљеније су шуме у II степену угрожености (преко 50%), тј. јако су угрожене. У главном у питању су мешовите шуме јеле, смрче и букве. Такође знатна је и заступљеност шума које су у I степену угрожености, а то су природне и вештачки подигнуте шуме борова, као и локалитети I зоне заштите Националног парка, са око 30%. Букове шуме и шуме осталих мезофилних лишћара које су у IV степену угрожености, су заступљене до око 15%. Док шума у III степену угрожености, а то су шуме храстова, багрема и шикаре има испод 5%.

Угроженост од пожара – шуме у приватном поседу:

Степен угрожености	Површина		Запремина			Текући запремински прираст			Pzv%
	ха	%	m ³	m ³ /ха	%	m ³	m ³ /ха	%	m ³ /ха
I	2400.00	9.3	549340.7	228.9	11.6	24776.7	10.3	17.6	4.5
II	3875.00	15.1	953876.1	246.2	20.1	29123.6	7.5	20.7	3.1
III	7675.00	29.8	1081710.2	140.9	22.8	33167.7	4.3	23.5	3.1
IV	11775.00	45.8	2150636.8	182.6	45.4	53960.4	4.6	38.3	2.5
Укупно приватни посед	25725.00	100.0	4735563.9	184.1	100.0	141028.5	5.5	100.0	3.0

У шумама сопственика услед доминације букве и других мезофилних лишћара у вегетацији проистиче да је најзаступљенија категорија слабо угрожених шума (IV степен) са 45,8%, Следе шуме средње угрожености од пожара (III степен) са 29,8%, па потом шуме у II степену угрожености са 15,1% док је шума у I степену угрожености 9,3%.

Угроженост од пожара – Шумско подручје:

Степен угрожености	Површина		Запремина			Текући запремински прираст			Pzv%
	ха	%	m ³	m ³ /ха	%	m ³	m ³ /ха	%	m ³ /ха
I	6395.38	16.3	989842.5	154.8	11.1	35546.7	15.1	5.6	3.6
II	10744.35	27.3	4175628.3	388.6	46.9	99849.6	42.5	9.3	2.4
III	8299.13	21.1	1159553.2	139.7	13.0	35007.4	14.9	4.2	3.0
IV	13880.02	35.3	2581851.2	186.0	29.0	64579.9	27.5	4.7	2.5
Укупно за подручје	39318.88	100.0	8906875.2	226.5	100.0	234983.6	100.0	6.0	2.6

Када се узму у обзир све власничке структуре проистиче следећа подела шума у односу на степен угрожености од пожара: најзаступљенија је категорија слабо угрожених шума односно IV степена са 35,3%, што проистиче из већ поменуте доминације букве и осталих мезофилних врста. Следе шуме јаке угрожености од пожара-II степена са 29,8% због преовлађујућег учешћа мешовитих четинарско-лишћарске шуме посебно унутар Националног парка и у јужном делу подручја, па потом шуме средње угрожености (III степена) односно шуме храстова, багрема и шикарастих форми са 15,1% док је шума у I степену угрожености 16,3%.

Оваква дистрибуција шумске вегетације у односу на степен угрожености од пожара уз познавање просторног распореда шума је сврсисходна само у погледу претпостављања ризика од избијања пожара али нажалост поменути температурни екстреми уз појачано сушење шума стално увећавају опасност неvezано за устаљене претпоставке.

И поред свеих истакнутих ризика, шуме Националног парка Тара спадају међу најочуваније и најсложеније шумске заједнице Србије, па и Европе.

4.12.5 Остали угрожавајући фактори

Питања угрожавања животне средине спадају у најзначајније проблеме савременог човечанства, обзиром да се њиховим решавањима омогућује опстанак и побољшање услова за човека и читав живи свет . Сведоци смо интензивирања видних како глобалних тако и локално присутних неретко драстичних промена климе, водних режима, чистоће вода и ваздуха, изумирања биљних и животињских врста, шумских пожара, сушења шума, демографских промена... Огроман значај на промене у животној средини је доминантно антропогено деловање са циљем прилагођавања људским потребама. Последице су директне (трајно уништавање природних елемената, који нису обновљиви или се спорије обнављају у односу на експлоатацију, загађење воде, ваздуха и тла штетним материјама и отпадом) и индиректне (кружењем материје у природи и штетне материје прелазе из једног у друго стање или из једног фактора у други).

Директни фактори који у великој мери утичу на нарушавање и деградацију животне средине примарно су везани за индустријске комплексе. Индустријска производња у Србији је ниског степена развоја, а карактеришу је застареле технологије, ниска енергетска и сировинска ефикасност, слаба технолошка дисциплина, низак ниво технолошког развоја и висок ниво стварања отпада. Поред наведеног на стање животне средине у великој мери посредно утиче и законска регулатива у овој области која је Србији последњих година у поступку ревизије и усаглашавања са Европским прописима у овој области, као и поштовање донесених прописа и њихова примена у пракси.

Везано за ова загађења, а на основу националног регистра загађивача и критеријума по којима се поједини загађивачи категоришу може се констатовати да подручје Општине Бајина Башта има релативно мали број загађивача. Навешћемо препознате загађиваче овог подручја који по критеријумима националног регистра загађивача испуњавају услове да буду на овом списку:

- „Винекс“ д.о.о. – Костојевићи,
- ЈКП „12 септембар“ Бајина Башта (неусловна локална градска депонија),
- велики број мањих привредних постројења првенствено прераде дрвета.

Велики проблем представља изливање отпада у притоке и сам ток Дрине узводно од Хидроелектране Бајина Башта -Перућачког језера која са својом браном и хидроакумулацијом представља својеврстан сабирник чврстог отпада, претварајући се у плутајућу депонију. Отварањем регионалне депоније „Дубоко“ у Ужицу чији је суоснивач и општина Бајина Башта и проблеми загађивања комуналним и другим отпадом у Бајиној Башти, првенствено дринског водотока, требали би бити санирани. С обзиром на близину и велики утицај на загађење ваздуха треба поменути цементару "Титан" која се налази у суседној Општини Косјерић.

У оквиру подручја, а пре свега у околини насеља евидентиран је велики број дивљих депонија . Од материја и материјала које се на посебан начин депонују и одлажу који су на овом подручју увелико присутни треба навести: гуме, производи који садрже азбест, батерије и акумулатори, разна уља, електрични и електронски производи, производи од челика. Највећи део ових материјала је небезбедно депонован на садашњој градској депонији и неконтролисано по дивљим депонијама на овом подручју.

Шумски пожари представљају глобални, стално присутан, светски ризик и уколико се настави даље загревање планете опасност од пожара ће стално расти, што може попримити катастрофалне размере. Осим пустоши коју остављају за собом, великих материјалних штета, шумски пожари узрокују уништење читавих екосистема, односно наносе еколошке штете које су непроцењиве. У претходном времену ово подручје је било захваћено пожарима великих размера од којих је последњи 2012. године захватио површину од око 700 хектара у Заовинама.

Услов за избијање сваког пожара је да се обезбеде три неопходна елемента: гориво - материјал који гори температура паљења материјала који гори кисеоник (из ваздуха).

Шумски пожари спадају у групу пожара на отвореном простору, а до њих може доћи:

-услед деловања природних сила (природни узрок), за време пражњења атмосфере у току непогода када муња удари у дрво и запали га, нарочито ако је погођено стабло бора или других четинара. Иначе муња врло ретко изазива пожар у лишћарским шумама

-деловањем човека, и то на два начина: свесно, својим неразумним понашањем када намерно производи ватру и оставља је неугашену па се иста прошири (пиромани и терористи, али и локално становништво) и несвесно, када човек у шуми константно или повремено користи машине и другу опрему (пољопривредници, шумски радници, пролазници, излетници, туристи и др.)

Шумски пожари проузрокују материјалне штете, изазивају еколошке промене (утицај на климатске промене и утицај на сам екосистем), стварају трошкове гашења и санације шума.

Загађење ваздуха постоји када присуство неке стране супстанце или неког важног вида њених састојака може да изазове штетно дејство или да проузрокује штету или сметње, а то подразумева присуство примеса (токсичних и нетоксичних материја), које су настале људском производном делатношћу, пожаром, а доспеле су у атмосферу у виду гасова, паре, прашине, дима, магле или ако примесе доспеју у ваздух из природних извора.

Везано за обим загађења животне средине у области долази до појава киселих киша. Кисела киша је падавина кој је загађена сумпором, водоничним оксидима, амонијаком и другим хемијским једињењима. Људским деловањем проузрокована је неравнотежа у односу гасова у атмосфери што је узрок настајања. Ph вредност нормалне кишнице износи одприлике 5,5 Ph, док вредност киселе кише у просеку износи од 4,0Ph до 4,5Ph, што показује око 40 пута већу количину киселина у односу на нормалну кишницу. Ова киселост утиче на киселост воде, хемијски састав земљишта као и велики утицај на биљни и животињски свет. Загађивачи који су директни проузроковачи киселих киша на нашем подручју и у непосредној близини су: топлане, индивидуални системи грејања, Цементара - Косјерић, Ваљаоница бакра Севојно шумски пожари па и нарастајући број моторних возила. Киселе кише успоравају раст свих усева, биљака и оштећују шуму. На тло делују тако што отапају калијум и магнезијум из хумуса, који је потребан биљкама за њихов развој. Киселине изразито оштећују коренов систем, а даље водом путем проводних органа долазе до лишћа или четина дрвећа. Последица овог дејства је појава смеђих мрља на лишћу, као и оштећења пупољака и коре. Шуме у вишим пределима су угроженије од киселих киша јер расту на пливим земљиштима и количина падавина је већа, а од врста дрвећа четинарске врсте су угроженије од лишћарских.

Загађеност воде:

Према уредби о категоризацији вода (Сл.гл.СРС 5/68), површинске воде према њиховој намени и степену чистоће сврставају се у следеће класе:

I - класа – воде које се у природном стању, уз евентуалну дезинфекцију, могу употребљавати за пиће и у прехранбеној индустрији, а површинске воде могу се користити за гајење племенитих врста риба.

II – класа – воде које се у природном стању могу употребљавати за купање и рекреацију грађана, за спортове на води, за гајење дргих врста риба, или које се уз уобичајене методе обраде – кондиционирања (коагулација, филтрација, дезинфекција и сл.) могу употребљавати за пиће и у прехранбеној индустрији.

III – класа – воде које се могу употребљавати за наводњавање, а после уобичајених метода обраде (кондиционирања) и у индустрији, осим у прехранбеној индустрији.

IV – класа – воде које се могу употребљавати за друге намене само после одговарајуће обраде.

Испитивања квалитета воде се врше на разним профилима, а код сваког одговарајућег профила дата је утврђена класа квалитета воде. За важније водотоке овог подручја одређене су следеће класе:

Према изводу из хидролошког годишњака Хидрометеоролошког завода републике Србије квалитет површинских вода Реке Дрине и Хидроакумулације Перућац је:

Река Дрина, испитивањем квалитета класе воде на профилима Бајина Башта је II класе.

Хидроакумулација Перућац-Бајина Башта, испитивањем квалитета на профилима је констатоване ниске вредности раствореног кисеоника (дефицит кисеоника) тако да је вода ове хидроакумулације сврстана у III класу.

Квалитет воде текућица у НП Тара је утврђен методом Балкан Биотичког индекса (BNBI), који заправо представља међународне критеријуме за одређивање квалитета вода са уграђеним специфичностима везаним за наше подручје, односно подручје Балкана.- извор (научни рад : Лакић Маријана – ЈП Национални парк Тара и Владица Симић- ПМФ, Институт за биологију и екологију, Крагујевац). Према (BNBI) индексу квалитет вода у НП Тара је:

Река Рача припада I-а/II- класи квалитета вода
Јаревац припада II -класи квалитета вода
Река Дервента припада I-а класи квалитета вода
Јокића поток припада I-а класи квалитета вода
Река Врело припада II- класи квалитета вода
Галинска река I-а -класи квалитета вода
Караклијски рзав I-а -класи квалитета вода
Батурски рзав I-а -класи квалитета вода

На основу приказаног се може закључити да је квалитет вода на овом подручју изузетно добар, нарочито када је реч о водотоцима који се налазе на подручју НП Тара, Податке о квалитету водотока овог подручја који се налазе ван граница НП Тара немамо, који свакако по квалитету не заостају много иза наведених.

Највећу опасност по текућице у Националном парку Тара представљају туристички објекти чије се непречишћене отпадне воде директно уливају у водотоке и изазивају мање или веће промене у њиховим екосистемима. Слична ситуација је и са водотоцима ван територије НП Тара, стим што је њихова угроженост већа јер се у њих се уливају отпадне воде из насеља и индустријских постројења на овом подручју.

Сва земљишта карактеришу параметри плодности, а то су: киселост, садржај карбоната, количина хумуса, обезбеђеност земљишта лакоприступачним облицима фосфата и калијума, концентрација тешких метала и микроелемента (As, B, Cd, Cr, Cu, F, Hg, Ni, Pb, Zn), остаци пестицида у земљишту и микробиолошка активност у земљишту (укупан број бактерија, дехидрогеназна активност земљишта).

У извештају о квалитету земљишта Министарства животне средине и просторног планирања републике Србије нема конкретних података о квалитету земљишта који се односе за ово подручје, дати су подаци који се односе на шире подручје централне Србије где се наводи да у овом подручју доминирају кисела земљишта и њихова киселост је пре свега везана за матични супстрат и друге еколошке услове, у ретким случајевима и на микролокалитетима киселост може бити узрокована негативним антропогеним утицајем (емисијом киселих оксида која је присутна у околини градова и великих индустријских постројења). Када је реч о екстремним вредностима микроелемената који су у присутни у земљишту овог подручја важно је навести да је подручје планине Таре и околине изузетно богато оловом (у износу од 100 мг/кг), никлом (у износу од 600-1000 мг/кг), хромом (чије су вредности знатно изнад просека-преко 100 мг/кг). Присуство осталих микроелемената у земљишту је у границама просека. Количина испитиваних

пестицида у земљишту подручја је ниска. Локално загађење земљишта заступљено је у подручјима интензивне индустријске активности, у областима неадекватних одлагалишта отпада (дивље депоније) и на местима различитих инцидента (пожари).

За управљање квалитетом ваздуха значајно је располагати подацима о постојећим нивоима загађених материја у ваздуху који су добијени мерењима, као и о емисијама загађујућих материја у ваздуху, услед којих долази до загађења ваздуха. Подаци о емисијама свих значајних извора загађења и загађујућих материја представљају једну од основа за утврђивање потенцијално угрожених области у смислу квалитета ваздуха. Самим тим долази се до полазишта за дефинисање планова и програма заштите ваздуха.

Агенција за заштиту животне средине, према Закону о заштити животне средине, задужена је да води интегрални катастар загађивача на територији републике Србије. У државној мрежи станица за мониторинг квалитета ваздуха које су у надлежности Агенције, примењују се методе мерења концентрација: сумпор диоксида, азот монооксида и азот диоксида, угљен монооксида, честичних (прашких) материја, приземног озона и бензена. Од укупног броја државних мерних станица, станица у Ужицу и Косјерићу се налази у непосредној близини нашег подручја. Према подацима са мерне станице у Ужицу квалитет ваздуха спада у II категорију у коме се констатују прекорачене вредности азотдиоксида, док резултати на мерној станици у Косјерићу показују велико присуство суспендованих честица због чега је квалитет ваздуха мерен на овој мерној станици сврстан у III категорију-прекомерно загађен ваздух. Како на подручју општине Бајина Башта нема инсталираних мерних станица, а дати подаци се односе за суседне општине чији је квалитет ваздуха у великој мери условљен тешким индустријама које су инсталиране на територији ових општина. Може се закључити да је квалитет ваздуха подручја Бајина Башта знатно бољи у односу на суседне општине.

Емитовање количине оксида сумпора, директно зависи од њиховог садржаја у гориву, од режима сагоревања горива, коришћења система за одсумпоравање, а његов штетан утицај огледа се у закисељавању постојећих екосистема.

Емисије азотних оксида су вишеструко штетне за екосистем, због њиховог закисељавања, као и због разарања озона у вишим слојевима атмосфере.

Емитоване количине честичних (прашких) материја зависе од врсте коришћеног горива, а условљено је режимом сагоревања, степена оптерећења као и од постојања система за пречишћавање отпадних гасова. Највећи емитери су термоелектране и у мањој мери топлане и енергане којих имамо на овом подручју.

По закону о заштити ваздуха, а према нивоу загађености, полазећи од прописаних граничних и толерантних вредности, на основу резултата мерења, утврђују се следеће категорије квалитета ваздуха:

1. Прва—чист или незнатно загађен ваздух (нису прекорачене граничне вредности нивоа ни за једну загађујућу материју).

2. Друга—умерено загађен ваздух (прекорачене граничне вредности нивоа за једну или више загађујућих, али нису прекорачене толерантне вредности ни једне загађујуће материје).

3. Трећа—прекомерно загађен ваздух (прекорачене толерантне вредности за једну или више загађујућих материја).

Према извештају агенције за заштиту животне средине републике Србије подручје општине Бајина Башта и околине састав ваздуха не прекорачује граничне вредности ниједног од од загађујући агенаса, тако да квалитет ваздуха спада у I категорију квалитета.

Србија се као и остале земље Балканског полуострва одликује изузетно богатим генетичким, специјским и екосистемским диверзитетом. Разноврсни еколошки услови који произилазе из географске, геолошке, биогенетске, хидролошке, педолошке и климатске разноврсности омогућавају присуство и опстанак бројних врста и њихових станишта на овим просторима. Због тога су и планинска подручја Србије и Балкана означена као један од шест европских центара биодиверзитета У Србији је забележено око 1200 биљних заједница и око 500 субасоцијација разврстаних у 59 вегетацијских класа. Србија још увек нема комплетан преглед угрожених биљних и животињских врста на националном нивоу у складу са међународним критеријумима (IUCN црвена листа). До сада је урђен само део процене угрожених за биљне врсте.

Посебан значај са аспекта заштите природе, али уједно и са привредног аспекта представљају шуме које на територији Србије обухватају 32% територије. Садашње стање шума оцењује се као неповољно, што је резултат повећаног притиска на шуме услед тешких економских услова. Чак 65% укупне шумске површине у Србији чине изданачке шуме, 27% чине високе састојине природног порекла и вештачки подигнуте састојине чине око 8% шумских површина

Климатски услови имају значајан и опсежан утицај на природне системе, а у извештају међувладиног панела о климатским променама (IPCC 2007) усвојено је пет основних претоставки о утицају климатских промена на екосистеме:

1. Екосистеми могу толерисати одређени ниво климатских промена. Та еластичност или природна прилагодљивост у суштини представљају обим поремећаја коју одређени екосистем може поднети пре него што пређе у неко друго, нестабилно стање.

2. Екосистеми су изложени разним другим антропогеним притисцима, а климатске промене могу појачати те негативне ефекте. У поједини регионима се може очекивати и смањење одређених антропогених притисака услед климатских промена.

3. Убрзане климатске промене и остали антропогени притисци могу, преко позитивних спрега, изазвати нове, непознате поремећаје у биосфери.

4. Разумевање одложене реакције у екосистему је још недовољно. У циљу смањења непоузданости и развоја биљних адаптивних реакција неопходно је развијати наша научна сазнања о прелазним стањима екосистема и њиховом функционисању у променљивим климатским условима.

5. Климатске промене могу изазвати нестанак врста које су кључне за функционисање одрђених екосистема, што ће уједно и смањити адаптивне могућности друштва које зависи од тих екосистема.

Као најрањивији су високопланински предели, пашњаци, шуме, речне обале, влажна и степска станишта. Климатске промене привукле су пажњу стучњака у сектору шумарства тако да су очекивани утицаји на шуме Србије следећи:

Померање граница појединих типова шума у односу на географску ширину и надморску висину;

Промена расподеле површина под различитим типовима шума у њиховом међусобном односу;

Нестајање и повлачење одређених шумских заједница;

Промене у саставу појединих биљних заједница;

Промене односа појединих врста дрвећа према светлости;

Шумске заједнице биће изложене различитим негативним утицајима;

Сви наведени ефекти имаће кумулативно дејство, што ће се неповољно одразити на очување биолошке разноврсности и могућност рационалног управљања овим природним ресурсом.

Поред ових ефеката очекују се учесталије појаве појединих проузроковача болести код дрвећа и паразитских врста инсеката. Значајан утицај на биодиверзитет могу имати учесталије катастрофалне појаве као што су: поплаве, суше, хладни таласи и нарочито пожари.

Обзиром на климатске промене, заштићена подручја виде се као један од основних алата за ублажавање последица. Природни, очувани екосистеми имају већу еластичност, односно способност да се прилагоде променама, а заштићена подручја уз посебне режиме заштите, треба да очувају адаптивни потенцијал екосистема на што већем подручју.

У циљу ефикасне заштите природе неопходно је обезбедити функционалну повезаност екосистема на ширем подручију, а еколошке мрежа су један од концепата заштите природе који има за циљ обезбеђивање те повезаности и умрежености екосистема. Еколошке мреже представљају ефикасне, успешне и исплативе моделе за управљање екосистемима, са пратећим законима и институцијама одговорним за управљање. У Србији је започет процес развоја еколошких мрежа у складу са NATURA 2000 мрежом Европске уније.

Шумски екосистеми имају велики значај у процесу адаптације на климатске промене те из тог разлога потребно је посветити велику пажњу њиховој заштити, а неопходно је развити програме за заштиту и унапређивање постојећих шумских екосистема као и планове за проширење шумских површина. Заштита шума поразумева и усклађивање начина и интензитета коришћења шума са потребама очувања биодиверзитета.

4.13. Вредност шума

Вредност шума утврђена је методом садашње сечиве вредности дрвне запремине.

Код ове методе утврђује се вредност дрвне запремине на пању уз претпоставку да се иста користи под истим условима као етат у обрачунској години (у овом случају 2012 година).

Ради утврђивања процене вредности дрвне запремине по овој методи урађено је следеће:

-израчуната нето дрвна запремина;

-утврђена је сортиментна структура;

-утврђене су тржишне цене 1 м³ нето дрвне запремине по врстама дрвећа и сортиментима остварене у 2012 години. директни просечни трошкови искоришћавања шума по м³ за 2012. годину;

-просечна цена нето дрвне запремине на пању утврђена је одбијањем просечних трошкова искоришћавања шума од тржишне цене остварене у 2012. години.

Врста дрвећа	ЈЕДИНИЧНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНТАТА							
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Огревно дрво	Целулоза
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		5535.00	4515.00	3410.00			3110.00	1910.00
јавор		5690.00	4580.00				3110.00	1910.00
храстови		6665.00	5200.00	4630.00			3110.00	1910.00
ОТЛ		4925.00	3910.00				3110.00	1910.00
ОМЛ		4420.00	3475.00				1933.00	1910.00
Јела	9955.00	8350.00	7420.00	6725.00	7227.00	3335.00	2100.00	2100.00
Смрча	9955.00	8350.00	7420.00	6725.00	7227.00	3335.00	2100.00	2100.00
Борови		7845.00	7065.00	6550.00	6753.00	3335.00	2100.00	2100.00
ОЧ					6753.00	3335.00	2100.00	2100.00

Врста дрвећа	ЈЕДИНИЧНИ ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ							
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Огревно дрво	Целулоза
	дин/м ³	дин/м ³	дин/м ³	дин/м ³	дин/м ³	дин/м ³	дин/м ³	дин/м ³
буква	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	
јавор	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	
храстови	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	
ОТЛ	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
ОМЛ	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
Јела	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		1600.00
Смрча	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		1600.00
Борови	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		1600.00
ОЧ	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		1600.00

4.13.1. Вредност шума у државном власништву

Сортиментна структура:

Врста дрвећа	Бруто м ³	Отпад м ³	Нето м ³	СОРИМЕНТИ									
				Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно просторно
				м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³
буква	1263985.0	252797.0	1011188.0		60671.3	126398.5	217405.4			404475.2	606712.8		606712.8
јавор	98295.7	19659.1	78636.6		4325.0	19266.0				23591.0	55045.6		55045.6
храстови	43245.6	8649.1	34596.5		1729.8	3459.6				5189.4	29407.0		29407.0
ОТЛ	72182.0	14436.4	57745.6		2887.3	8661.8				11549.1	43309.2	2887.3	46196.5
ОМЛ	21009.9	4202.0	16807.9		840.4	840.4				1680.8		15127.1	15127.1
Укупно лишћари	1498718.2	299743.6	1198974.6	0.0	70453.8	158626.3	217405.4	0.0	0.0	446485.5	734474.6	18014.4	752489.0
Јела	1525774.0	305154.8	1220619.2	12206.2	305154.8	305154.8	305154.8	30515.5	152577.4	1110763.5		109855.7	109855.7
Смрча	609779.0	121955.8	487823.2	4878.2	121955.8	121955.8	121955.8	12195.6	60977.9	443919.1		43904.1	43904.1
Борови	251696.6	50339.3	201357.3		25169.7	40271.5	60407.2	3020.4	36244.3	165113.1		36244.3	36244.3
ОЧ	12209.9	2442.0	9767.9		341.9	586.1	781.4	97.7	4053.7	5860.8		3907.2	3907.2
Укупно четинари	2399459.5	479891.9	1919567.6	17084.4	452622.2	467968.2	488299.2	45829.2	253853.3	1725656.5	0.0	193911.3	193911.3
Укупно	3898177.7	779635.5	3118542.2	17084.4	523076.0	626594.5	705704.6	45829.2	253853.3	2172142.0	734474.6	211925.7	946400.3

Вредност сортимената:

Врста дрвећа	УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		335815645.50	570689227.50	741352414.00			1647857244.50	1886876808.00		1886876808.00	3534734052.50
јавор		24609250.00	88238280.00				112847395.43	171191791.12		171191791.12	284039186.55
храстови		11529117.00	17989920.00				29519446.56	91455794.88		91455794.88	120975241.44
ОТЛ		14219952.50	33867638.00				48087648.40	134691612.00	5514704.80	140206316.80	188293965.20
ОМЛ		3714568.00	2920390.00				6634926.42		28892814.48	28892814.48	35527740.90
Св.Лиш	0.00	389888533.00	713705455.50	741352414.00	0.00	0.00	1844946661.31	2284216006.00	34407519.28	2318623525.28	4163570186.59
Јела	121512721.00	2548042580.00	2264248616.00	2052166030.00	220535518.50	508845629.00	7715350870.32		230697028.80	230697028.80	7946047899.12
Смрча	48562481.00	1018330930.00	904912036.00	820152755.00	88137601.20	203361296.50	3083457273.72		92198584.80	92198584.80	3175655858.52
Борови		197456296.50	284518147.50	395667160.00	20396761.20	120874775.18	1018912135.40		76113051.84	76113051.84	1095025187.24
ОЧ					659768.10	13519045.48	14178673.12		8205052.80	8205052.80	22383725.92
Св Чет	170075202.00	3763829806.50	3453678799.50	3267985945.00	329729649.00	846600746.16	11831898952.56	0.00	407213718.24	407213718.24	12239112670.80
Укупно	170075202.00	4153718339.50	4167384255.00	4009338359.00	329729649.00	846600746.16	13676845613.87	2284216006.00	441621237.52	2725837243.52	16402682857.39

Трошкови производње:

Врста дрвећа	УКУПНА ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ										
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		97074080.00	202237600.00	347848640.00			647160320.00	970740480.00		970740480.00	1617900800.00
јавор		6920000.00	30825600.00				37745548.80	88072947.20		88072947.20	125818496.00
храстови		2767680.00	5535360.00				8303155.20	47051212.80		47051212.80	55354368.00
ОТЛ		4619680.00	13858880.00				18478592.00	69294720.00	4619648.00	73914368.00	92392960.00
ОМЛ		1344640.00	1344640.00				2689267.20		24203404.80	24203404.80	26892672.00
Укуп Лиш	0.00	112726080.00	253802080.00	347848640.00	0.00	0.00	714376883.20	1175159360.00	28823052.80	1203982412.80	1918359296.00
Јела	20750540.00	518763160.00	518763160.00	518763160.00	53402125.00	282268190.00	1912710286.40		0.00	0.00	1912710286.40
Смрча	8292940.00	207324860.00	207324860.00	207324860.00	21342300.00	112809115.00	764418954.40		0.00	0.00	764418954.40
Борови		42788490.00	68461550.00	102692240.00	5285700.00	67051974.24	286279712.84		0.00	0.00	286279712.84
ОЧ					170975.00	7499320.58	7670259.18		0.00	0.00	7670259.18
Укуп Чет	29043480.00	768876510.00	794549570.00	828780260.00	80201100.00	469628599.82	2971079212.82	0.00	0.00	0.00	2971079212.82
Укупно	29043480.00	881602590.00	1048351650.00	1176628900.00	80201100.00	469628599.82	3685456096.02	1175159360.00	28823052.80	1203982412.80	4889438508.82

Вредност младих састојина (без запремине):

Порекло састојина	Старост	Површина ха	Трошкови подизања		Фактор 1,0 p ⁿ	Укупна вредност шума динара
	година		дин/ха	Укупно динара		
Младе високе састојине	1-10	18.32	314337.10	5758655.67	1.4859	8556786.46
Младе издавачке састојине	11-20	8.84	47844.30	422943.61	1.6386	693035.40
Младе вештачки подигнуте састојине	1-10	2.95	127150.80	375094.86	1.28	480121.42
	11-20	1.4	127150.80	178011.12	1.6386	291689.02
Државне шуме		31.51		6734705.26		10021632.31

Укупна вредност државних шума:

	Вредност дрвне запремине	Вредност младих састојина	Трошкови производње	Укупна вредност
	(1)	(2)	(3)	(1)+(2)-(3)
Укупно државни посед	16402682857.39	10021632.31	4889438508.82	11523265980.88

Евидентно је да када се саберу вредности дрвне запремине и младих састојина и одузму трошкови производње, добије се вредност шума у државном власништву од 11.523.265.980,88 динара.

4.13.2. Вредност шума у црквеном власништву

Сортиментна структура:

Врста дрвећа	Бруто м3	Отпад м3	Нето м3	СОРИМЕНТИ										
				Ф	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно просторно
				м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
буква	92748.6	18549.7	74198.9			4451.9	9274.9	15952.8			29679.6	44519.3		44519.3
јавор	2135.2	427.0	1708.2			94.0	418.5			512.5	1195.7			1195.7
храстови	1865.4	373.1	1492.3			74.6	149.2			223.8	1268.5			1268.5
ОТЛ	15760.9	3152.2	12608.7			630.4	1891.3			2521.7	9456.54	630.4		10087.0
ОМЛ	1929.1	385.8	1543.3			77.2	77.2			154.4		1389.0		1389.0
Укуп Лиш	114439.3	22887.9	91551.4	0	0.0	5328.1	11811.1	15952.8	0.0	0.0	33092.0	56440.1	2019.4	58459.5
Јела	79030.9	15806.2	63224.7		632.3	15806.2	15806.2	15806.2	1580.6	7903.1	57534.6	5690.2		5690.2
Смрча	38815.7	7763.1	31052.6		310.5	7763.1	7763.1	7763.1	776.3	3881.6	28257.7	2794.7		2794.7
Борови	34866.3	6973.3	27893.0			3486.6	5578.6	8367.9	418.4	5020.7	22872.2	5020.7		5020.7
ОЧ	5981.4	1196.3	4785.1			167.5	287.1	382.8	47.9	1985.8	2871.1	1914.0		1914.0
Укуп Чет	158694.3	31738.9	126955.4	0	942.8	27223.4	29435.0	32320.0	2823.2	18791.2	111535.6	0.0	15419.8	15419.8
Укупно	273133.6	54626.7	218506.8	0	942.8	32551.5	41246.1	48272.8	2823.2	18791.2	144627.6	56440.1	17439.1	73879.2

Вредност сортимената:

Врста дрвећа	УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огривно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		24641266.50	41876173.50	54399048.00			120916362.86	138455125.01		138455125.01	259371487.87
јавор		534860.00	1916730.00				2451351.26	3718749.66		3718749.66	6170100.92
храстови		497209.00	775840.00				1273322.04	3944947.92		3944947.92	5218269.96
ОТЛ		3104720.00	7394983.00				10499911.58	29409839.40	1204132.76	30613972.16	41113883.74
ОМЛ		341224.00	268270.00				609209.78		2652898.32	2652898.32	3262108.10
Укуп.Лиш	0.00	29119279.50	52231996.50	54399048.00	0.00	0.00	135750157.52	175528661.99	3857031.08	179385693.07	315135850.59
Јела	6294546.50	131981770.00	117282004.00	106296695.00	11422996.20	26356808.49	399634021.98		11949473.59	11949473.59	411583495.57
Смрча	3091027.50	64821885.00	57602202.00	52206847.50	5610320.10	12945032.62	196278523.31		5868932.33	5868932.33	202147455.64
Борови		27352377.00	39412809.00	54809745.00	2825455.20	16744191.91	141144918.87		10543569.12	10543569.12	151688487.99
ОЧ					323468.70	6622725.71	6945864.86		4019500.80	4019500.80	10965365.66
Укуп Чет	9385574.00	224156032.00	214297015.00	213313287.50	20182240.20	62668758.72	744003329.02	0.00	32381475.84	32381475.84	776384804.86
Укупно	9385574.00	253275311.50	266529011.50	267712335.50	20182240.20	62668758.72	879753486.54	175528661.99	36238506.92	211767168.91	1091520655.44

Трошкови производње:

Врста дрвећа	УКУПНИ ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ										
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огривно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		7123040.00	14839840.00	25524480.00			47487288.32	71230932.48		71230932.48	118718220.80
јавор		150400.00	669600.00				819935.62	1913183.10		1913183.10	2733118.72
храстови		119360.00	238720.00				358156.80	2029555.20		2029555.20	2387712.00
ОТЛ		1008640.00	3026080.00				4034790.40	15130464.00	1008697.60	16139161.60	20173952.00
ОМЛ		123520.00	123520.00				246924.80		2222323.20	2222323.20	2469248.00
Укуп.Лиш	0.00	8524960.00	18897760.00	25524480.00	0.00	0.00	52947095.94	90304134.78	3231020.80	93535155.58	146482251.52
Јела	1074910.00	26870540.00	26870540.00	26870540.00	2766050.00	14620718.35	99073148.78		0.00	0.00	99073148.78
Смрча	527850.00	13197270.00	13197270.00	13197270.00	1358525.00	7180902.65	48659348.98		0.00	0.00	48659348.98
Борови		5927220.00	9483620.00	14225430.00	732200.00	9288382.32	39656929.62		0.00	0.00	39656929.62
ОЧ					83825.00	3673775.88	3757515.48		0.00	0.00	3757515.48
Укуп Чет	1602760.00	45995030.00	49551430.00	54293240.00	4940600.00	34763779.20	191146942.86	0.00	0.00	0.00	191146942.86
Укупно	1602760.00	54519990.00	68449190.00	79817720.00	4940600.00	34763779.20	244094038.80	90304134.78	3231020.80	93535155.58	337629194.38

Вредност младих састојина (без запремине):

Порекло састојина	Старост	Површина	Трошкови подизања		Фактор	Укупна вредност шума
	година	ха	дин/ха	Укупно динара	1,0 p ⁿ	динара
Младе вештачки подигнуте састојине	1-10	0.00	127150.8	0.00	1.28	0.00
	11-20	1.43	127150.8	181825.64	1.6386	297939.50
Црквене шуме		1.43		181825.64		297939.50

Укупна вредност црквених шума:

	Вредност дрвне запремине	Вредност младих састојина	Трошкови производње	Укупна вредност
	(1)	(2)	(3)	(1)+(2)-(3)
Укупно црквени посед	1091520655.44	297939.50	337629194.38	754189400.56

Сабирањем вредности дрвне запремине и младих састојина и одузимањем трошкова производње, добије се вредност шума у црквеном власништву од 754.189.400,56 динара.

4.13.3. Вредност шума у приватном власништву

Сортиментна структура:

Врста дрвећа	Бруто м3	Отпад м3	Него м3	СОРИМЕНТИ									Укупно просторно м3
				Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огривно дрво	Целулоза	
				м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	
буква	1853213.4	277982.0	1575231.4		88954.2	185321.3	318752.7			593028.2	889542.4		889542.4
јавор	55236.5	8285.5	46951.0		2430.4	10826.4				13256.8	30932.4		30932.4
храстови	877546.4	131632.0	745914.5		35101.9	70203.7				105305.6	596731.6		596731.6
ОТЛ	523636.2	78545.4	445090.8		20945.4	62836.3				83781.7	314181.7	20945.4	335127.1
ОМЛ	192787.7	28918.2	163869.6		7711.5	7711.5				15423.0		138807.1	138807.1
Уку лиш	3502420.2	525363.0	2977057.2	0.0	155143.4	336899.2	318752.7	0.0	0.0	810795.3	1831388.1	159752.5	1991140.6
Јела	198149.7	39629.9	158519.7	1585.2	39629.9	39629.9	39629.9	3963.0	19815	144252.9		14266.8	14266.8
Смрча	486352.4	97270.5	389081.9	3890.8	97270.5	97270.5	97270.5	9727.0	48635.2	354064.5		35017.4	35017.4
Борови	548179.0	109635.8	438543.2		54817.9	87708.6	131563.0	6578.1	78937.8	359605.4		78937.8	78937.8
ОЧ	462.5	92.5	370.0		13.0	22.2	29.6	3.7	153.6	222.1		148.0	148.0
Уку чет	1233143.6	246628.7	986514.9	5476.0	191731.3	224631.2	268493.0	20271.8	147541.6	858144.9	0.0	128370.0	128370.0
Укупно	4735563.9	771991.8	3963572.1	5476.0	346874.7	561530.4	587245.7	20271.8	147541.6	1668940.2	1831388.1	288122.5	2119510.6

Вредност сортимената:

Врста дрвећа	УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		492361497.00	836725669.50	1086946707.00			2416033873.50	2766476864.00		2766476864.00	5182510737.50
јавор		13828976.00	49584912.00				63413888.00	96199764.00		96199764.00	159613652.00
храстови		233954163.50	365059240.00				599013403.50	1855835276.00		1855835276.00	2454848679.50
ОТЛ		103156095.00	245689933.00				348846028.00	977105087.00	40005714.00	1017110801.00	1365956829.00
ОМЛ		34084830.00	26797462.50				60882292.50		265121561.00	265121561.00	326003853.50
Укуп.Лиш	0.00	877385561.50	1523857217.00	1086946707.00	0.00	0.00	3488189485.50	5695616991.00	305127275.00	6000744266.00	9488933751.50
Јела	15780666.00	330909665.00	294053858.00	266511077.50	28640601.00	66083025.00	1001978892.50		29960280.00	29960280.00	1031939172.50
Смрча	38732914.00	812208675.00	721747110.00	654144112.50	70297029.00	162198392.00	2459328232.50		73536540.00	73536540.00	2532864772.50
Борови		430046425.50	619661259.00	861737650.00	44421909.30	263257563.00	2219124806.80		165769380.00	165769380.00	2384894186.80
ОЧ					24986.10	512256.00	537242.10		310800.00	310800.00	848042.10
Укуп Чет	54513580.00	1573164765.50	1635462227.00	1782392840.00	143384525.40	492051236.00	5680969173.90	0.00	269577000.00	269577000.00	5950546173.90
Укупно	54513580.00	2450550327.00	3159319444.00	2869339547.00	143384525.40	492051236.00	9169158659.40	5695616991.00	574704275.00	6270321266.00	15439479925.40

Трошкови производње:

Врста дрвећа	УКУПНИ ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ										
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		142326720.00	296514080.00	510004320.00			948845120.00	1423267840.00		1423267840.00	2372112960.00
јавор		3888640.00	17322240.00				21210880.00	49491840.00		49491840.00	70702720.00
храстови		56163040.00	112325920.00				168488960.00	954770560.00		954770560.00	112325920.00
ОТЛ		33512640.00	100538080.00				134050720.00	502690720.00	33512640.00	536203360.00	670254080.00
ОМЛ		12338400.00	12338400.00				24676800.00		222091360.00	222091360.00	246768160.00
Укуп.Лиш	0.00	248229440.00	539038720.00	510004320.00	0.00	0.00	1297272480.00	2930220960.00	255604000.00	3185824960.00	4483097440.00
Јела	2694840.00	67370830.00	67370830.00	67370830.00	6935250.00	36657750.00	248400330.00		0.00	0.00	248400330.00
Смрча	6614360.00	165359850.00	165359850.00	165359850.00	17022250.00	89975120.00	609691280.00		0.00	0.00	609691280.00
Борови		93190430.00	149104620.00	223657100.00	11511675.00	146034930.00	623498755.00		0.00	0.00	623498755.00
ОЧ					6475.00	284160.00	290635.00		0.00	0.00	290635.00
Укуп Чет	9309200.00	325921110.00	381835300.00	456387780.00	35475650.00	272951960.00	1481881000.00	0.00	0.00	0.00	1481881000.00
Укупно	9309200.00	574150550.00	920874020.00	966392100.00	35475650.00	272951960.00	2779153480.00	2930220960.00	255604000.00	3185824960.00	5964978440.00

Вредност младих састојина (без запремине):

Порекло састојина	Старост	Површина ха	Трошкови подизања		Фактор 1,0 p ⁿ	Укупна вредност шума динара
	година		дин/ха	Укупно динара		
Младе високе састојине	1-10	100.00	314337.1	31433710.00	1.4859	46707349.69
	11-20	275.00	314337.1	86442702.50	1.4859	128445211.64
Младе изданаке састојине	1-10	75.00	47844.3	3588322.50	1.6386	5879825.25
	11-20	100.00	47844.3	4784430.00	1.6386	7839767.00
Укупно приватне		550.00		126249165.00		188872153.58

Укупна вредност приватних шума:

	Вредност дрвне запремине	Вредност младих састојина	Трошкови производње	Укупна вредност
	(1)	(2)	(3)	(1)+(2)-(3)
Укупно приватни посед	15439479925.40	188872153.58	5964978440.00	9663373638.98

Сабирањем вредности дрвне запремине и младих састојина и одузимањем трошкова производње, добије се вредност шума у приватном власништву од 9.663.373.638,98 динара.

4.13.4. Укупна вредност шума на подручју Националног парка Тара

Укупно државни посед..... 11.523.265.980,88 динара
 Укупно црквени посед..... 754.189.400,56 динара
 Укупно приватни посед..... 9.663.373.638,98 динара

УКУПНО ПОДРУЧЈЕ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА ТАРА.....21.940.829.020,42 динара

Укупна вредност свих шума на подручју Националног парка Тара износи 21.940.829.020,42 динара, односно 189.619.125,60 евра (по средњем курсу Народне банке Србије на дан 01.07.2014. године где је 1 € = 115,71 динара).

4.14. Други подаци од значаја за приказ стања шума

4.14.1. Стање семенских објеката и расадничка производња

Семенска база за производњу садног материјала су семенски објекти чији је број ревидиран Решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде бр.322-05-449/2010 од 12.08.2010. године о брисању из регистра региона провенијенције и

признатог полазног материјала за производњу шумског дрвећа неких семенских објеката. Приказ садашњег стања семенских објеката дат је у наредној табели.

Врста дрвећа	Г. јединица	Одсек	Бр. семен. објекта	Површина(ха)
Смрча	Тара	164/а	РС-2-2-паб-51-350	12,00
Смрча	Тара	154/а	РС-2-2-паб-51-079	7,60
П. оморица	Црни Врх	99/а	РС-2-2-пом-00-351	4,74
Јела	Тара	150/а	РС-2-2-аал-61-340	16,20
Јела	Тара	158/а	РС-2-2-аал-61-006	10,00
Укупно				50.54

Национални парк располаже са два расадника: један се налази у газдинској јединици "Калуђерске баре" површине 5,50 ха основан 1946. године на месту званом Прајина ливада, а други у газдинској јединици "Комуналне шуме" (расадник "Луг") површине 1,15 ха. Расадник на Калуђерским барама је афирмисани произвођач веома квалитетних садница четинара: смрче, јеле, Панчићеве оморице, белог и црног бора, а семе се користи искључиво из семенских објеката Националног парка Тара

Производна садног материјала се спроводи на основу годишњег плана расадничке производње, План се доноси за сваку годину, на основу потреба за одређеним садним материјалом као и на основу бројног стања садног материјала који се налази у процесу производње. У наредној табели је приказан укупан план производње и реализација тог плана за период 2002.-2011. године.

Извршени радови на производњи садног материјала за период 2002.-2011. године:

врста садног материјала	планирано	произведено
производња садница јеле	4200000	303000
производња садница смрче	4500000	1306695
производња садница белог бора	500000	33646
производња садница црног бора	200000	-
производња садница панчић. оморице	2000000	15592
производња садница племенитих лишћара	100000	50

Поред наведених количина произведеног садног материјала, у расадницима је произвођен и садни материјал декоативних дрвенастих и жбунастих врста (разни варијетети туја, пачемпрес, тиса и др.) као и лековито биље: линцура, вранилова трава, арника и др.

4.14.2 Стање шума у односу на природност

Индикатор природности значајан је показатељ досадашњег односа према укупним потенцијалима шума у шумским подручјима, а у односу на будућност висок степен природности реалан је показатељ биоеколошке стабилности и очуване биоразноврсности у одређеним просторним целинама које вреднујемо, као и показатељ могућности очувања одрживости у односу на савремен аспект овог императива. Према међународно прихваћеној дефиницији све шуме у односу на природност подељене су у три категорије: шуме без присутних интервенција човека (прашуме), семи природне шуме и вештачки подигнуте састојине и плантаже меких лишћара. Према истој дефиницији шикаре и шибљаци спадају у категорију остало шумско земљиште.

Природност	Површина		Запремина			Запремински прираст			Piv
	ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	%
Шуме без присутних интервенција човека (прашуме)	1355.11	3.6	173886.2	2.0	128.3	2814.9	1.2	2.1	1.6
Семи природне шуме	34566.92	92.3	8374788.5	94.0	242.3	216698.1	92.2	6.3	2.6
Вештачки подигнуте састојине и плантаже	1520.47	3.9	357325.6	4.0	235.0	15457.6	6.6	10.2	4.3
Укупно шумско подручје	37442.50	100.0	8906000.3	100.0	237.9	234970.6	100.0	6.3	2.6

*-приказ не садржи шикаре

Шуме самог Националног парка Тара задржале су своје природне особености и темељне вредности које представљају и основу проглашење овог заштићеног подручја и поред активних антропогених утицаја.

Посматрано за читаво подручје, шуме без присутних интервенција човека (прашумског карактера) заступљене су на 1.355,11 ха или 3,6 % површине под шумама према наведеној дефиницији, и то су локалитети прве зоне заштите наведени у поглављу 4.6. Просечна запремина у овим шумама износи 128,3 м3/ха, а текући запремински прираст је 2,1 м3/ха, док је проценат запреминског прираста 1,6 %.

Семи природне шуме заступљене су на 34.566,92 ха или 92,3 % површине под шумама према наведеној дефиницији. Просечна запремина у овим шумама износи 242.3 м3/ха, а текући запремински прираст је 6.3 м3/ха, док је проценат запреминског прираста 2,6 %.

Вештачки подигнуте састојине и плантаже заступљене су на 1.520,47 ха или 3,9 % површине под шумама према наведеној дефиницији. Просечна запремина у овим шумама износи 235.0 м3/ха, а текући запремински прираст је 10,2 м3/ха, док је проценат запреминског прираста 4,3 %.

V ПРЕГЛЕД ДОСАДАШЊЕГ ГАЗДОВАЊА

5.0. Уводне напомене

Предел данашње планине Таре, а нарочито поједини њени делови, представљали су рефугијум у коме су мешовите шуме, састављене од четинара и аркто-терцијалних елемената, успеле да се одрже током глацијације, представљајући данас својим остацима реликтне фитоценозе.

На основу поленове анализе тресетних слојева тресаве на локалитету Црвени поток (Митровац) утврђено је за постгласијал (Плеистоцен) пет сукцесивних шумских фаза на масиву Таре, које одговарају трајању пет постгласијалних периода: пребореалној, бореалној, атлантској, суббореалној и субатлантској, а у времену од око девет хиљада година пре нове ере до савременог доба. Ове фазе илуструју стање и састав шумске вегетације у току ових периода и промена које су се у саставу ових шума, по главним едификаторима, одигравале.

Пребореална периода, која временски одговара добу између око 9000 и 7000 година пре нове ере (пне), карактерисала се хладном континенталном климом што је, између врста које су улазиле у састав постгласијалних шума, фаворизовало бели бор. Према резултатима поленове анализе слојева из овог периода бели бор је на Тари био заступљен са 65%. Због тога је ова шумска фаза и означена као борова. После бора најзаступљенија је била смрча са 17%, затим бреза са 6%, јела и јова са по 4% и врбе и липе са по 2%. Сем рефугијалних станишта највећи део Таре био је покривен боровим шумама. Карактеристично је да се међу поленом врста рода *Picea* у овој периоди, поред обичне смрче, јасно диференцира и полен Панчићеве оморице.

Бореална периода (7.000-5.000 година пне) са топлим и сувим климатским условима узрокује повлачење бора и надирање врста храстова као термоксерофилнијих. Ова фаза означена је као храстова чији је полен заступљен са 50%, затим долазе борови са 25%, врсте рода *Picea* са 10%, *Scirpinus* са 5% и 2-3% врсте рода *Betula*, *Ulmus*, *Alnus* и *Abies*. Топлотни услови су омогућили нагло издизање храстових шума из доњих региона у средње и горње. Они су потисли четинаре и арктотерцијалне шумске елементе на веће надморске висине у којима се одржао хумиднији климат.

Атлантска периода (5.000-2.000 година пне) смењује бореалну, а карактерише се умерено-континенталном влажном климом, дакле и великим присуством шумских елемената који су у претходној фази били потиснути храстовом шумом. Знатно повећање океанитета климе, влажности ваздуха и општи високи ниво подземних вода, пружају идеалне услове за одржање и ширење терцијалних реликата и на ширем подручју. На Тари доминира јела са 32%, буква са 23%, смрча и оморица са 20%, борови са 12%, јова и липа са по 4%, брест и бреза са око по 2%, а у мањој мери заступљена је и тиса. У овој фази наведене врсте и друге, које су преживеле претходне периоде, образују простране, у великој мери реликтног карактера, шумске заједнице, богате по саставу врста и сложене по структури: *Omogikae Pineto-Piceeto-Abieto-Fagetum mixtum*, која се може сматрати најстаријом и најсложенијом шумском заједницом овог подручја постгласијалног доба, по саставу и структури најближој и најсроднијој старим терцијалним-плиоценским шумама овог дела Европе.

Суббореална периода, која је сменила атлантску и временски се простире од око 2000 године пне до почетка наше ере, одликује се континенталном топлим и сувом климом. Овакви климатски услови одговарали су бору, па се његово присуство попело на 30%, буква остаје на приближно истом нивоу као и у претходној фази 26%, јела се смањује на 25%. Повећани ступањ топлоте јаче се одражава на смањење смрче и оморице које се спуштају на 10%. Јова је заступљена са 5%, а бреза са 4%. Поред спрата дрвећа у смеши састојина знатног учешћа има и жбуње. Полен жбуња и зеластих биљака указује на то да су климатска колебања у току постгласијала била таква да, у једној средини као што је Тара, нису могла да доведу до битнијих спонтаних измена у општем саставу шумских заједница овог висинског појаса.

Субатлантска периода замењује суббореалну и у овом временском трајању одговара периоду од почетка наше ере до данашњег дана. Општи климат је умерено континенталнији и влажнији. Смањење топлотног ступња несумњиво је довело до извесног смањења присуства јеле (12%), а повећање степена хумидности до осетнијег смањења присуства бора (20%). Ови услови међутим фаворизују ширење букве чије се присуство пење на 34%. На смрчу и оморику промене које су настале нису битније утицале и оне остају на нивоу претходне фазе (10%). И даље постоје услови за извесну заступљеност јове, врбе па чак и храстова.

Субатлантска периода је, и поред извесних мањих регионалних макроклиматских промена, наше савремено доба. Међутим, данашњи шумски покривач Таре, по свом саставу, сложености заједница, њиховом простирању, знатно се разликује од стања констатованог као карактеристичног за ову периоду, на овом подручју. Несумњиво да је основни чинилац који је проузроковао ове промене антропогени – човек. Његов утицај у овој периоди, нарочито у њеним каснијим столећима постаје изванредно велики и пресудан. Овај фактор довео је, са једне стране, до ишчезавања низа врста са многих пунктова, до осиромашавања, па и ишчезавања читавих састојина и фрагмената исходних заједница. Са друге стране, под утицајем овог фактора настао је од врло сложених, полидоминантних заједница, кроз процес њиховог осиромашавања и деградације низ нових, релативно стабилизираних, олигодоминантних, бидоминантних па, локално и монодоминантних заједница.

5.1. Планирање газдовања шумама

5.1.1. Формирање шумског подручја

Пре Првог српског устанка, 2/3 површине Србије било је под шумом. Путописци који су пролазили кроз Србију писали су о непрегледним шумским пространима. У тим путописима описана је и Тара и њене густе четинарске шуме са стаблима пречника преко метар и висине преко 60 метара.

Сеча у Тари вршена је одвајкада и то је у раније доба било неорганизовано искоришћавање шума од стране непосредних корисника – сељака ради подмирења личних и породичних потреба, или потреба домаћинства. Дрво је било нетржишно. Изгубљене су велике површине државних шума, није било никакве организације у искоришћавању, гајењу, газдовању шумама. Постојала је ручна обрада посеченог дрвета (цепањем, тесањем), а појављују се и прве вишеручне тестере - "јармаче", затим и стругаре на водени погон.

На Тари, као и у целој Србији, у шестој деценији 19. века расте интересовање за искоришћавање шума. Појављују се бројни захтеви појединаца за бављење овом делатношћу и тада се вршила примитивна обрада дрвета на стругарима на водени погон. Искоришћавање шума вршило се по одобрењима Министарства финансија. За прво организовано искоришћавање шума на Тари, и то искључиво четинара, може се сматрати сеча из 1852. године када је, по одобрењу Министарства финансија Србије, Тодор Тодоровић, предузимач из Шапца започео сечу ради обезбеђења сировином својих стругара у Перућцу и у Шапцу.

Следеће организовано искоришћавање започиње двадесет година касније. С обзиром на тадашњи повећан интерес за производњом резане грађе, Министарство финансија (20.11.1872.год.) "...одобрава сечу у шумама Таре у количини од 28.000 стабала за домаће потребе, стругаре и шпекулацију". Исте године, постављен је и први правитељствени шумар на Тари.

Крајем деветнаестог и почетком двадесетог века у сечу Таре укључује се и крупнији капитал. Као представници тог коришћења наводе се: београдски трговци Душан Сиротановић и Лазар Јовановић, Обрен Кесеровић индустријалац из Бајине Баште, Индустријска банка Бајина Башта, "Сувобор" из Обреновца, Обреновачка банка, Смедеревска банка и др. Ипак највећи капитал у експлоатацију Таре

уноси Прометна банка која са сечама започиње 1902. године и обавља их све до 1931. године, када започиње сечу у Заовљанским косама одакле грађу транспортује жичаром у село Јагодину код Вишеграда, где је подигнута стругара. Врло интересантних решења је било у регулисању транспорта од стране Прометне банке. Банка је довела на Тару стручњаке за изградњу шумске железнице, дрвене риже и жичаре. Рабације су запрегама (претежно воловским) привлачиле трупце влаком до уређених точила и рижа, као сабирних места уз шумску железницу ("штреку") и жичару. Дрвена рижа била је дуга 2,5 км, њоме су спуштани трупци да сами јуре великом брзином низбрдо до Дрине, где су скивани сплавови и одвожени низ Дрину. До риже је грађа довожена железницом, са дрвеним шинама без локомотиве по којима се грађа спуштала сама низбрдо, а празне вагоне вукли су коњи.

Жичара је подигнута у две етапе: Прва етапа је изведена кроз два тунела, која су пробијена кроз стрме стене на путу од Дрине до Предовог крста, а друга етапа спојила је Предов крст са Батуром.

Шумска пруга и жичара су се користиле за транспорт грађе до краја 1931. године. Након завршене експлоатације остали су само трагови – штреке без шина, точила испрана ерозијом, жичаре демонтиране и отпремљене на следећа сечишта и сл.

До тачне количине посеченог дрвета на Тари у том периоду тешко је доћи, јер се цена уговарала по стаблу, односно по броју стабала одговарајућих пречника. (Тек је финансијским законом из 1898. године заведена "наплата трошарине за дрвну грађу у промету по кубном метру"). Према подацима из архивске грађе о сечама од стране фирме Душана Сиротановића, за период од 1895. године до 1924. године посечено око 184 000 m³ бруто дрвне масе четинарских стабала од којих је израђено 140 000 m³ нето обловине за стругање. У ову количину није урачуната запремина ситнијег дрвета коришћеног за грађење сплавова. Сече за рачун Прометне банке биле су неупоредиво веће.

За време Другог светског рата није било знатнијих сеча. После ослобођења земље приступило се предузимању мера за поправку затеченог стања. Године 1947. изграђен је камионски пут који је Тару везивао са железничком пругом узаног колосека Београд – Сарајево што је омогућило рационалнију експлоатацију букве. За време економске блокаде од 1948. године дрво постаје главни извозни артикал па се организују тзв. индустријске сече на Тари.

Главни задатак индустријске сече на Тари (1947.-1950.) била је производња букових трупаца за резање у пилани у Кремнима, где су и парени, ради извоза у Енглеску. Такође се извозило и целулозно дрво. Значајна је била и производња огревног дрвета, тада у многим градовима једини извор енергије. Укупан обим сече у овом периоду износио је 300 000 m³ (по неким изворима 500000 m³), а најјача производна година била је 1949. године са 100 000 m³ (инж. М. Биницки 1989.). Због недостатка путева ове сече су мимоишле газдинске јединице Црни врх и Звезду. Концентрисање овако велике сече на свега неколико година, у време када је недостајала стручна радна снага и ефикасна стручна контрола над сечом, израдом сортимената и привлачењем, довела је до знатних оштећења. Није се обраћала пажња на трајност приноса, а свест о одрживом коришћењу шума, није постојала.

Ове сече су довеле до наглог нестајања горњег спрата састојина, а добро склопљене групе младе јеле и смрче ослобођене су засене и добиле простор за свој развитак.

Све до 1940. године може се рећи да је газдовање шумама на Тари било нерационално – експлоататорског до концесионог типа, када се приступа планираним, методским шумско–уређајним радовима (обележавање граница, подела на одељења). Од 1951. до 1960. године почињу сече, претежно санитарног карактера. Овакве сече планиране су уређајним елаборатима који су, за све газдинске јединице, донети у периоду од 1950. до 1952. године. На овај начин прилично је санирано здравствено стање.

И поред дуге традиције експлоатације, Тара је сачувала своје природне вредности због којих је проглашена добром од националног значаја. Интензивна истраживања од 1960. године, а нарочито од водећих стручњака шумарства Србије, др Душана Чолића, др Стевана Коларовића и др Драгомира Милојковића, допринела су да Скупштина СРС 13.07.1981. године оснује Национални парк Тара. Може се констатовати да је управо тада формирано ово шумско подручје.

5.1.2. Историјат уређивања шума

Сви радови на уређивању шума овог подручја могу се груписати у седам временских циклуса.

Преглед израде основа за газдовање државним шумама:

Газдинска јединица		Циклуси уређивања за период од 1950. до 2012. године.						
		I	II	III	IV	V	VI	VII
1	Тара	1950.	1960.	1970.	1980.	1990.	2000.	2010.
2	Црни врх	1962.	1972.	1981.	1992.	2002.	2012.	
3	Звезда	1952.	1972.	1981.	1991.	2001.	2011.	
4	Калуђерске баре	1965.	1975.	1985.	1995.	2005.		
5	Комуналне шуме	1951.	1979.	1989.	1999.	2009.		
6	Мелиоративно – заштитне шуме Рача	1951.	1976.	1989.	1999.	2009.		

Газдинска јединица "Тара"

Године 1950. израђен је први уређајни елаборат за шуме Таре, који је важио до 1960. године. Пошто су се уочили бројни недостаци уређивања и газдовања, појавом нових услова за интензивнији начин производње у шумарству, дошло је до формирања става од стране шумарских стручњака да се уместо ревизије изради елаборат на вишем стручном нивоу.

У 1960. години приступа се интензивнијем начину газдовања у ГЈ "Тара" тј, уводи се први пут контролна метода пребирног газдовања и то њена гочка варијанта професора др Драгомира Милојковића, који је допринео да шуме Таре постану једне од најквалитетнијих у Србији. Новом привредном поделом формирана су мања одељења, тоталном инвентуром стабала изнад таксационе границе ($d_{1,3} > 10\text{cm}$) сигурно је утврђена дрвна запремина, вађењем и мерењем извртака у свим одељењима поуздано је утврђена величина текућег запреминог прираста, мерењем висина одређеног броја стабала у сваком одсеку утврђени су висински бонитети за све врсте дрвећа, студиозно су проучени станишни и остали услови, при чему су учињени сви напори на стварању таквих састојинских облика како би се трајно омогућио највећи прираст биомасе са што економичнијим средствима. Важност ове посебне "шумскопривредне" основе била је од 01.01.1961. до 31.12.1970. године.

Контролном методом ГЈ "Тара" се по други пут уређује 1970. године. Ову посебну "шумскопривредну" основу израдило је Шумско газдинство Ужице уз ангажовање професора и студената Шумарског факултета Универзитета у Београду. Године 1980. извршена је трећа инвентаризација, односно израда посебне "шумскопривредне" основе, коју је израдила Радна заједница за уређивање шума Шумског газдинства Ужице, уз стални надзор и консултације проф. др. Драгомира Милојковића, редовног професора Шумарског факултета Универзитета у Београду, у пензији. Године 1990. извршена је четврта инвентаризација и израда посебне "шумскопривредне" основе за ГЈ Тара уз ангажовање студената Шумарског факултета из Београда. Основу је израдила Секција за пројектовање у шумарству, Предузеће за заштиту и развој Националног парка Тара, уз стални надзор и консултације редовног професора Шумарског факултета Универзитета у Београду др. Драгомира Милојковића, у пензији. Основа је израђена по први пут у "условима Националног парка", дакле у новим условима. Године 2000. извршено је пето уређивање шума у организацији и реализацији

Службе планирања и уређивања шума – Ј.П. "Национални парк Тара", уз велико ангажовање већине стручних кадрова предузећа. Последњу важећу Основу за газдовање шумама за ГЈ "Тара" израдила је Служба планирања и уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара", а период важења је 01.01. 2011. до 31.12.2020. године.

Одлуком Дирекције за реституцију Републике Србије, а решавајући по захтеву за враћање имовине који је поднео Српски православни манастир Рача, манастиру је враћена површина од 779.87.77 ха, а са тим у вези, одлуком Управног одбора ЈП "НП Тара" припојене су парцеле два одељења бивше ГЈ "Калуђерске баре" (7. и 8. одељење) ГЈ-ци "Тара" као 183. и 184 одељење.

Газдинска јединица "Црни врх"

Године 1962. Биро за пројектовање у шумарству, на основу делимичног премера, израђује посебну основу за газдинску јединицу "Црни Врх" која је важила до 1972. године. У овој газдинској јединици први пут се уводи Гочка варијанта контролне методе 1972. године, а на основу позитивних искустава стечених у њеној примени код уређивања ГЈ "Тара". Ова основа је важила до 1982. године када ново уређивање шума и израду основе врши Радна заједница за Уређивање шума Шумског газдинства Ужице. Следеће уређивање је извршено 1992. године од стране исте Радне заједнице. Наредни план газдовања израдила је Служба планирања и уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара". Прикупљање података и све радове на терену неопходне за израду ове основе Служба је организовала и извршила у току 2002. године, а уз велико ангажовање већине стручних кадрова предузећа. Ово је било четврто узастопно инвентарисање шума газдинске јединице "Црни Врх" на принципу "тоталног премера". Последњу важећу Основу за газдовање шумама за ГЈ "Црни врх" израдила је такође Служба планирања и уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара", а период важења је 01.01. 2013. до 31.12.2022. године.

Газдинска јединица "Звезда"

У току 1952. године Биро за пројектовање у шумарству из Београда израдио је први уређајни елаборат за ГЈ "Звезда". " Овим уређајним радовима је циљ да се стање шума поправи тј. да државни фонд доведе не само у нормално стање, већ и да сам квалитет стабала, а тиме и састојина побољша а истовремено, обзиром да је највећим делом ово подручје ретке природне лепоте, као локалитети прве зоне заштите, предвиђено да служи првенствено науци, а затим и да пружи корист у хигијенском, естетском и туристичком смислу" (Уређајни записник за ГЈ "Звезда" – 1952. године). Елаборат из 1952. године имао је важност до 1972. године када се приступа изради новог, при чему се врши издвајање "економског" дела газдинске јединице и његова подела на већи број мањих одељења. У току 1981. године, Радна јединица за уређивање шума Шумског газдинства из Ужица, под руководством проф. др. Драгомира Милојковића, врши израду нове шумско–привредне основе. Овог пута се, у тзв. "економском" делу газдинске јединице, подаци прикупљају тоталним премером и уређивање врши на принципима Контролног метода. Следећа Основа је израђена у току 1991./92. године. На основу података прикупљених у лето 2001. године, урађена је Посебна основа за газдовање шумама, коју је израдила Служба уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара" – Бајина Башта. Последњу важећу Основу за газдовање шумама за ГЈ "Звезда" израдила је такође Служба планирања и уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара", а период важења је 01.01. 2013. до 31.12.2022. године.

Газдинска јединица Калуђерске баре

Шуме и шумска земљишта садашње ГЈ "Калуђерске баре" су приликом првог уређивања свих шума, 1950. године, биле сврстане у ГЈ "Мелиоративно–заштитне шуме Рача". Уследило је издвајање "економског дела за редовно газдовање имајући притом у виду и значај овог објекта као рекреативног центра, ваздушне бање и излетишта". Први уређајни елаборат за новоформирану привредну јединицу "Калуђерске баре" сачињен је 1965./66. године од стране Секције за уређивање шума Шумског газдинства из Ужица. Премер је извршен методом примерних пруга током 1965. године, а прва Шумско привредна основа за привредну јединицу "Калуђерске баре" важила је до 1975. године. Од исте организације, 1975. године, сачињена је наредна основа, а 1985. године Радна заједница за уређивање шума Шумског газдинства из Ужица урадила је нов уређајни елаборат применом Гочке варијанте контролног метода. Служба планирања и уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара" је по истом принципу 1995. године израдила Посебну основу газдовања шумама која је важила до 2005. године. Последњу важећу Основу за газдовање шумама за ГЈ " Калуђерске баре " израдила је иста служба, а период важења је 01.01. 2006. до 31.12.2015. године.

Делимичним решењем Дирекције за реституцију Републике Србије број: 146-03-46-00-00629/07, датум: 16.11.2009., изузет је комплекс шума део 4. одељења, 5., 6., од 9. до 20. и део 21. одељења (површине 421,84ха, од укупне враћене површине 779.87.77 ха) и враћен Српском православном манастиру у посед у овом Плану развоја обрађен као "Калуђерске баре -СПМ Рача". Одељењима 1.-3. и делу 4. није промењен власник у време израде овог Плана али на газдовање истих постоји забрана.

Преостале две газдинске јединице којима газдује Национални парк Тара ГЈ "Комуналне шуме" и ГЈ МЗ "Рача" мерене су применом статистичких метода, тако да су добијени подаци довољног степена тачности као основ за даље планирање.

Газдинска јединица "Комуналне шуме"

Први уређајни елаборат за тада звану ГЈ "Бивше комуналне шуме Среза рачанског" урађен је 1950. године од стране Бироа за пројектовање у шумарству из Београда. У овом елаборату приказ стања и описивање шума и шумског земљишта вршено је по катастарским парцелама. Важност уређивања елабората била је за период 1951.- 1970. године. Друго уређивање извршено је за период 1979.-1988. на основу детаљних теренских радњи, поделе на одељења и одсеке и примерним површинама у виду пруга. Трећа ПОГШ написана је за период 1989.- 1998. године. Четврти премер и израду планова газдовања извршила је Служба уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара", а за период 1999.- 2008. године. Последњу важећу Основу за газдовање шумама за ГЈ " Комуналне шуме " израдила је иста служба, а период важења је 01.01. 2009. до 31.12.2018. године.

ГЈ "Мелиоративно – заштитне шуме Рача"

Први уређајни елаборат урађен је 1950. године од стране Бироа за пројектовање у шумарству из Београда. У овом елаборату приказ стања и описивање шума и шумског земљишта вршено је по катастарским парцелама. Важност уређивања елабората била је за период 1951.- 1970. године. У току 1965./66. године, извршена је реорганизација издвајањем комплекса економских шума у ГЈ "Калуђерске баре", а остатак шума махом на стрмим странама изнад река: Дрине, Дервенте, Пилице, Солотуше и Раче, је задржан у матичној ГЈ "Мелиоративно – заштитне шуме Рача". Важност друге ПОГШ била је од 1976.- 86. године. Треће уређивање спроведено је у периоду 1987.-89. године, а ПОГШ је написана за период 1990.-1999. године. Четврти премер и израду планова газдовања извршила је Служба уређивања шума Ј.П. "Национални парк Тара", а за период 2000.- 2009. године. Последњу важећу Основу за газдовање шумама за ГЈ "МЗ Рача " израдила је иста служба, а период важења је 01.01. 2010. до 31.12.2019. године.

Током актуелног уређивања, делимичним решењем Дирекције за реституцију Републике Србије број: 146-03-46-00-00629/07, датум: 16.11.2009. (укупна враћена површина 779.87.77 ха), изузет је комплекс шума од 17. до 26. одељења (укупне површине 358,04 ха) и враћен Српском православном манастиру у посед (са изузетком катастарских парцела 434, 435, 439, 440, 1451, 1465, 1491 у КО Мала Река). Тако је и формирана ГЈ "Шуме СПМ Рача", која је изузета из ГЈ "Мелиоративно–заштитне шуме Рача" којима газдује Ј.П. "Национални парк Тара", и враћена у црквено власништво горе поменутих решењем.

5.2. Промене шумског фонда

5.2.1. Промена шумског фонда по површини

Промена шумског фонда по површини у државној својини
– у Националном парку

Година уређивања	Свега у НП	Шуме и шумско земљиште				Необрасло земљиште				
		Укупно	Шума	Шумска култура	Шумско земљиште	Укупно	Неплодно	За остале сврхе	Заузећа	Туђе земљиште
2002.	12218.78	11914.45	11570.77	183.39	160.29	304.42	82.64	62.05	38.44	121.29
2012.	11311.45	11195.91	11105.34		90.57	115.54	19.27	96.27		
разлика (2012-2002)	-907.33	-718.54	-465.43	-183.39	-69.72	-188.88	-63.37	34.22	-38.44	-121.29
%	-8.0	-6.4	-4.2		-77.0	-263.5	-428.8	35.6		

Из табеле се може видети да је укупна површина шумског фонда (државне шуме) у границама Националног парка у последњем периоду, умањена за 8,0 % (907,33 ха). Површина под шумом је смањена за 4,2 % (465,43 ха), а под шумским земљиштем је смањена за 77,0 % (69,72 ха). Површина под културама је смањена за 183,39 ха услед прерастања шумских култура у категорију шума. Остало необрасло земљиште је смањено за 188,88 ха (263,5%).

До смањења укупне површине је првенствено дошло због ступања на снагу Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама (Сл.гл РС бр. 46/2006) којим је Српској православној цркви делимичним решењем Дирекције за реституцију Републике Србије број: 146-03-46-00-00629/07, датум: 16.11.2009. (укупна враћена површина 779.87.77 ха) враћено шумског и пољопривредног земљишта у укупној површини од 779.87.77 ха. Истим овим актом остало је нерешено питање катастарских парцела под грађевинским објектима приватних лица и расадником ЈП "Национални парк Тара" укупне површине 45,06ха, које се у катастарском оперативу воде на Националном парку Тара и даље, али уз забрану коришћења, а чије стање је дато засебно у приказу по газдинским јединицама (поглавље 4.3.Стање шумског фонда). Остало умањење површине од 127,45ха последица је враћања имовине приватним лицима по разним основама (реституција, пресуде, решења,...), које је детаљно наведено по појединим Основама газдовања за газдинске јединице.

– ван Националног парка

Година уређивања	Свега ван НП	Шуме и шумско земљиште				Необрасло земљиште				
		Укупно	Шума	Шумска култура	Шумско земљиште	Укупно	Неплодно	За остале сврхе	Заузећа	Туђе земљиште
2002.	1848.70	1773.44	1276.78	471.07	25.59	75.26	44.37	1.60		29.29
2012.	1799.64	1735.47	1715.95		19.52	64.17	44.82	18.85	0.50	
разлика (2012-2002)	- 49.06	-37.97	439.17	-471.07	-6.07	- 11.09	0.45	17.25	0.50	-29.29
%	-2.7	-2.2	25.6		-31.1	- 17.3	1.0	91.5		

Из табеле се може видети да је укупна површина шумског фонда (државне шуме) ван граница Националног парка у последњем периоду, незнатно умањена 2,7 % (49,06 ха). Такође, укупна површина шума и шумског земљишта умањена је за 2.2 % (37.97 ха), а површина шума се знатно увећала 25,6 % (439,17 ха).

Необрасло земљиште је умањено за 17,3 % (11,09 ха).

Промена шумског фонда по површини – у црквеној својини

Година уређивања	Свега СПМ Рача	Шуме и шумско земљиште				Необрасло земљиште			
		Укупно	Шума	Шумска	Шумско	Укупно	Неплодно	За остале	Заузећа
2012.	786.51	774.82	771.60	0.99	2.23	11.69	0.19	11.50	

Укупна површина шумског фонда СПМ Рача износи 786,51 ха, која је формирана од површине од 6,63ха којом је СПМ Рача располагао до сада и површине од 779,88ха додељених решењем Дирекције за реституцију Републике Србије, по захтеву за враћање одузете имовине који је поднео Српски православни манастир Рача из Раче, општина Бајина Башта, Епархије Жичке, Српске православне цркве (број решења: 146-03-46-00-00629/07, датум: 16.11.2009. године).

Промена шумског фонда по површини - у приватној својини

Према званичним подацима Службе за катастра непокретности Бајина Башта Републичког геодетског завода усвојена је површина шума сопственика од 17.109,51ха у Привременим годишњим плановима.

У току израде Плана развоја урађен је и Програм газдовања шумама сопственика (у приватној својини) за општину Бајина Башта применом статистичког метода - метода узорка. На основу обрађених података утврђена је укупна површина под шумом од 25.150,00ха, а шумског земљишта 1600,00ха. Као компаративни податак може се узети и површина добијена дигитализацијом површина под шумском вегетацијом и шумским земљиштем која је спроведена у припремној фази израде Програма од 27.035,32ха, а која је приближна оној добијеној премером. У односу на податке из Привремених годишњих планова (актуелне податке катастарског оператива) површина под шумом увећана је за увећана за 8040,49ха односно 47%.

До повећања површина под шумом је дошло услед миграција становништва сеоских подручја и смањења сточног фонда па је природним путем дошло до обрастања пољопривредних површина у шуму, док је и један део обрадивих површина пошумљен смрчом, црним бором и багретом. Један од битних проблема истиче се неажурност у промени класе земљишта сходно ситуацији на терену него се у катастру непокретности и даље воде класе опредељене још тридесетих година прошлог века.

5.2.2. Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту

Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту у државној својини
– у Националном парку

Година	Обрасла површина	Запремина		Запремински прираст	
	ха	м ³	м ³ /ха	м ³	м ³ /ха
2002.	11754.16	3374792.0	287.1	68872.0	5.9
2012.	11105.34	3497001.6	314.9	74326.6	6.7
разлика (2012.-2002.)	- 648.82	122209.6	27.8	5454.6	0.8
%	5.5	3.6		7.9	

– ван Националног парка

Година	Обрасла површина	Запремина		Запремински прираст	
	ха	м ³	м ³ /ха	м ³	м ³ /ха
2002.	1747.85	250741.0	143.5	5344.0	3.1
2012.	1715.95	401176.3	233.8	12516.8	7.3
разлика (2012.-2002.)	- 31.90	150435.3	90.3	7172.8	4.2
%	1.8	60.0		134.2	

У односу на податке из 2002. године евидентно је да и поред смањења површине државних шума како унутар граница тако и ван граница Националног парка Тара 2012. године, дошло је до повећања запремине и запреминског прираста. У националном парку запремина је повећана за 122.209,6 м³, (3,6%), а запремински прираст за 5.454,6 м³ (7,9%), а ван националног парка повећање је још израженије и то запремине за 150435,3 (60,0%) а прираст за 7.172,8 односно 134,2%.

Ово велико повећање запремине и запреминског прираста директна је последица више фактора као:

при претходном уређивању изван број вештачки формираних састојина је прерастао таксацијску границу, први пут премерен и приказан му је запремина; комплекс од око 80 ха у КО Јеловик је дефакто први пут прецизно и јасно омеђен и дефинисан; први пут је примењен метод премера на примерним површинама у облику кругова са константним полупречницима уз примену ГПС уређаја и висиномера Vertex III и IV, што је омогућило врло прецизно идентификовање центара примерних површина, контролу граничних стабала и премер висина; обрада прикупљених података је први пут урађена програмским пакетом "Основа" .

Промену стања шумског фонда могуће је пропратити анализом биланса садашњег стања шума и стања шума претходног уређивања, уважавајући при том искоришћену запремину у том периоду.

Приказ односа очекиване и премерима утврђене запремине пројектоване на 2012. годину за државне и црквене шуме.

Запремина 2002	Десетогодишњи запремински прираст	Остварен принос	Очекивана запремина	Запремина добијена свођењем на 2012.г.	Разлика (2011-2002)
м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³
3625533.0	742160.0	532304.1	3835388.9	4171311.4	335922.5

Запремина, тада државних шума, из 2002. године (3.625.533,0м³) увећана за 10-годишњи запремински прираст од 742.160,0 м³ уз одбијене сече (у периоду 2002.-2011.) у државним и црквеним шумама (532.304,1м³) даје очекивану запремину која износи 3835388,9 м³. Разлика у односу на запремину државних и црквених шума добијену свођењем на 2012.годину износи 335.922,5м³ (8,8%). Овако висока разлика очекиване и свођењем добијене запремине већ је образложен у истом овом поглављу.

Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту у приватној својини

Година	Обрасла површина	Запремина		Запремински прираст	
	ха	м ³	м ³ /ха	ха	ха
2002.	17109.51	3946348.4	230.7	36757.5	2.1
привр.годишњи план	17111.69	3956192.0	231.2	73514.9	4.3
2012.	25725.00	4735563.9	184.1	141028.5	5.5
разлика (2012.-2002.)	8615.49	789215.5	-46.6	104271.0	3.4
%	50.3	20.0	-20.2	283.7	161.9
разлика (2012.-привр.)	8613.31	779371.9	-47.1	67513.6	1.2
%	50.3	19.7	-20.4	91.8	27.9

Укупна дрвна запремина приватних шума на основу Програма газдовања шумама сопственика (2012. година) у односу на Привремени годишњи план се увећала за 779.371,9м³ или 19,7%. До повећања укупне запремине је дошло услед повећања обрасле површине за 8.613,31ха (50,3%). Просечна запремина се са 231,2м³/ха снизила на 184,1м³/ха, односно 24м³/ха (24,8%).

Укупни текући запремински прираст се такође увећао за 67.513,6м³ (91,8%). Просечни текући запремински прираст приватних шума повећао се са 2,1м³/ха на 5,5м³/ха односно за 2,4м³/ха у односу на просечни текући запремински прираст из Привремених годишњих планова.

Ако посматрамо промену запремине и запреминског прираста у односу на податке из Опште основе газдовања шумама из 2002. године уочавамо скоро идентичан тренд уз изузетак драстичнијег пораста посечног прираста запремине за 161,9%.

5.3. Досадашњи радови на гајењу шума

Досадашњи радови на гајењу шума (обнова и нега шума) - државне шуме за период 2002.-2011. год.:

Врста рада	Планирано	Извршено	
	ха	ха	%
Припрема терена за пошумљавање	-	18.00	-
Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом	6.83	12.00	175.7
Попуњавање природних састојина садњом	44.68	6.80	15.2
ОБНОВА ШУМА	51.51	37.60	73.0
Сеча избојака и уклањање корова	-	3.40	-
Окопавање и прашење у културама	87.07	13.00	14.9
Чишћење у младим природним састојинама	43.49	-	-
Чишћење у младим културама	310.24	23.34	7.5
Прореди	1529.26	1529.26	100.0
НЕГА ШУМА	1970.06	1569.00	79.6
ПРОСТА РЕПРОДУКЦИЈА	2021.57	1606.60	79.5
Вештачко пошумљавање голети	21.70	-	-
ПРОШИРЕНА РЕПРОДУКЦИЈА	21.70	0.00	-
Укупно (проста + проширена)	2043.27	1606.60	78.6

Радови на обнови и нези шума у претходном периоду у државним шумама, извршени су са 78,6%. Планирани радови на обнови шума извршени су са 73,0%, а на нези шума са 79,6%. Укупно планирани радови у простој репродукцији извршени су са 79,5%, а у проширеној репродукцији нису извршени. Извршење радова на обнови и нези шума може се оценити задовољавајућим.

У шумама сопственика у периоду 2002.-2011. год. спроведено је пошумљавање необраслих површина од 188,83ха.

5.4. Досадашњи радови на коришћењу дрвних производа

Досадашњи радови на искоришћавању шума - државне и шуме сопственика за период 2002.-2011. год.:

газдинска јединица	Планирано			Извршено					
	главни	претходни	укупно	главни		претходни		укупно	
власништво	м3	м3	м3	м3	%	м3	%	м3	%
ГЈ Тара	283943.0	360.0	284303.0	305018.2	107.4	405.3	112.6	305423.5	107.4
ГЈ Црни врх	114876.4	6480.0	121356.4	127349.6	110.9	7666.3	118.3	135015.9	111.3
ГЈ Звезда	27733.3	811.5	28544.7	32562.3	117.4	1042.8	128.5	33605.1	117.7
ГЈ МЗ Рача	7275.2	7129.7	14404.9	5077.7	69.8	5948.1	83.4	11025.8	76.5
ГЈ Калуђерске баре	25771.0	589.5	26360.6	24277.9	94.2	529.9	89.9	24807.8	94.1
ГЈ Комуналне шуме	11233.2	14225.9	25459.2	9425.3	83.9	13000.7	91.4	22426	88.1
држ./цркв. власништво	470832.1	29596.9	500429.0	503711.0	107.0	28593.1	96.6	532304.1	106.4
приватно власништво	-	-	134900.0	-	-	-	-	123425.0	92.0
УКУПНО	-	-	635329.0	-	-	-	-	655729.1	103.2

Пре свега треба истаћи да план сеча по Општој основи из 2002.год. није посебно третирао црквене шуме које су почеле процес издвајања тек 2009. године, отуда заједнички приказ за ове две власничке категорије. Укупан планиран принос (500.429,0м3) реализован је са 106,4% (532.304,1м3). Главни принос реализован је са 107,0%, а претходни са 96,6%.

Шумама сопственика се газдовало по Привременим годишњим плановима до момента израде Програма газдовања шумама сопственика 2012. год., а Општом основом је био дат оквиран план сече од 13.490,0 м3 годишње, који није рашчлањен по врстама приноса. У претходном уређајном раздобљу план је реализован са 92,0%.

Укупно планирани принос за подручје за период 2002.-2011. износио је 635.329,0 м3 и реализован је са 103,2% (655.729,1м3).

5.5. Досадашњи радови на производњи шумског репродуктивног материјала

Извршени радови на производњи садног материјала за период 2002.-2011. године:

врста садног материјала	планирано (ком)	произведено (ком)	реализација %
производња садница јеле	4200000	303000	7.2
производња садница смрче	4500000	1306695	29.0
производња садница белог бора	500000	33646	6.7
производња садница црног бора	200000	-	-
производња садница панчић. оморице	2000000	15592	0.8
производња садница племенитих лишћара	100000	50	0.1
укупно	11500000	1658983	14.4

Садни материјал се производио у два расадника: Луг и Калуђерске баре.

Поред наведених количина произведеног садног материјала, у расадницима је произвођен и садни материјал декоративних дрвенастих и жбунастих врста (разни варијетети туја, пачемпрес, тиса и др.) као и лековито биље: линцура, вранилова трава, арника и др.

Семенска база за производњу садног материјала су семенски објекти чији је број ревидиран Решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде бр.322-05-449/2010 од 12.08.2010. године о брисању из регистра региона провенијенције и признатог полазног материјала за производњу шумског дрвећа неких семенских објеката.

Врста дрвећа	Г. јединица	Одсек	старо стање		ново стање	
			Бр.семен. објекта	Површина(ха)	Бр. семен. објекта	Површина(ха)
Смрча	К. Баре	16/а	С.01.02.01.24.	3,60		
Смрча	Тара	69/а-70/а	С.01.02.01.25.	4,40		
Смрча	Тара	151/а	С.01.02.01.24.	8,00		
Смрча	Тара	152/а	С.01.02.01.23.	6,40		

Врста дрвећа	Г. јединица	Одсек	старо стање		ново стање	
			Бр.семен. објекта	Површина(ха)	Бр. семен. објекта	Површина(ха)
Смрча	Тара	164/а	С.01.02.01.21.	12,00	РС-2-2-паб-51-350	12,00
Смрча	Тара	154/а	С.01.01.01.22.	7,60	РС-2-2-паб-51-079	7,60
П. оморика	Црни Врх	99/а	С.01.02.02.05.	4,50	РС-2-2-пом-00-351	4,74
П. оморика	Црни Врх	100/а	С.01.02.02.04.	3,07		
П. оморика	Црни Врх	104/а	С.01.02.02.03.	3,07		
Бели бор	К. Баре	4/а	С.01.03.01.10.	4,60		
Јела	Тара	150/а	С.01.01.01.15.	16,20	РС-2-2-аал-61-340	16,20
Јела	Тара	158/а	С.01.01.01.13.	10,00	РС-2-2-аал-61-006	10,00
Јела	Тара	155/а	С.01.01.01.14.	7,20		
Јела	Тара	162/а	С.01.01.01.12.	10,80		
Укупна површина:				101,44		50,54

5.6. Досадашњи радови на заштити шума

Извршени радови на заштити шума за период 2002.-2011. године – државне шуме

Р.бр.	Вид рада	Јединица мере	2002. - 2011. год.		
			План	Извршење	%
1.	Заштита шума				
1.1.	Од штетних инсеката	ха	2000	3600	180.0
1.1.1.	Постављање ловних стабала	ком	1000	650	65.0
1.1.2.	Сузбијање феромоским клопкама	ком	-	1200	-
2.	Заштита шума од пожара				
2.1.	Изградња против-пожарних пруга	км	-	2.2	-
2.2.	Изградња осматрачнице	ком	1	1	100.0
2.3.	Активна дежурства	дана/год	180	180	100.0

У време израде Плана развоја дошло до појаве пренамножења сипаца поткорњака, смрче и јеле, проузроковано физиолошким слабљењем стабала услед сушних и веома топлих 2011.-2013. год. Активном борбом сузбијања поткорњака феромонским клопкама (1200 комада на око 3.500 ха), током 2014. године уловљено је укупно 33.358.102 јединки сипаца од чега: *Pityogenes chalcographus* 24.580.024, *Ips typographus* 8.751.963, *Ips curvidens* 15.350, *Trypodendron lineatum* 6.559, *Ips sexdentatus* 4.206.

Такође у протеклом раздобљу догодило се неколико шумских пожара: у 2003. год. КО Растиште-Богдановићи 0,20ха; у 2006.год. у КО Растиште-Алуга 0,01ха; у 2007. год. у КО Овчиња-Клокоч 1,5ха, Јеловик-Миљковићи 16ха и Велика Расава 4ха, Јагоштица-Предов крст 0,05ха, Растиште-Алуга 40ха, Заовине-Ђурђево брдо 1,5ха, Заовине-Грабовац-Полом 7ха; у 2008. год. у КО Јеловик -Букова равна 10ха, Заовине-Јеличићи 0,15ха. Посебно истичемо пожар који се догодио у моменту израде Плана развоја у 2012. год. у КО Заовинама 700 ха.

5.7. Коришћење недрвних производа и услуга шума

Коришћење недрвних шумских производа (лековито биље, гљиве, шумски производи, гране са четином, етерична уља и др.) у протеклом периоду најалост није било плански организовано и није адекватно евидентирано већ је спорадично претежно екстезивног карактера, што представља општи проблем.

Под недрвним шумским производима односно услугама, а обзиром на значајно учешће у приходима (просечно 10% годишњег прихода) треба навести као посебан вид већ устаљене накнаде за коришћење заштићеног подручја Националног парка Тара за хидроелектрану са пратећим објектима, електроводе, телекомуникационе инсталације, водовод, јавну путну мрежу, угоститељске и туристичке објекте.

5.8. Шумске комуникације и отворености шума

Приказ реализовања плана изградње и реконструкције шумских путева државних и црквених шума за период 2002.-2011. год.

Газдинска јединица	Изградња тврдих шумских путева км		Изградња меких шумских путева км		Реконструкција путева км		планирана дужина км		тренутна дужина км	
	план	реализ.	план	реализ.	план	реализ.	план	км/1000ха	дужина	км/1000ха
Звезда	2				1.5	1.5	17.29	5.0	13.94	22.4
Црни врх	6	3.7			4	4	51.82	20.0	48.55	19.3
Тара	9	4.5			1.5	1.5	81.14	21.7	75.22	20.1
Калуђерске баре	2.5	0.92					16.0	24.8	9.83	15.1
МЗ Рача	1		1.5		1	1	45.5	20.4	50.45	20.0
Комуналне шуме	1		2	0	1	1.5	22.3	16.0	19.3	14.2
Укупно	21.5	9.12	3.5	0	9	9.5	234.05	16.8	217.27	15.5

Из предходне табеле се може констатовати да реализација планова на изградњи шумских комуникација није потпуна, односно реализовано је 36,5% од планиране укупне дужине путева. Када је реч о реконструкцији, односно одржавању путева може се констатовати да је она реализована у потпуности. Циљана отвореност износила је 16,8 км/1000ха, а тренутна износи 15,5км/1000ха.

5.8. О осталим инфраструктурним објектима

У претходном уређајном периоду биле су планиране следеће активности: завршетак неопходног уређење Управно-туристичког комплекса на Предовом крсту, реновирање лугарнице на Митровцу и на Батури, као и одржавање ловачког дома и осталих објеката на Митровцу. У доле приложеној табели наведени су инфраструктурни објекти који су изграђени или реновирано:

Изграђено/купљено	реновирано/реконструисано	Година
	Лугарница Предов Крст	2002
	Планинарски дом Предов Крст	2002
Штала Омар		2002
Чардак код радионице		2002
Кућа Омар		2002
Контролни пункт Цанићи		2002
Информативне табле		2002
Информативне табле		2002
Информативне табле		2002
Чеке за срнећу дивљач Пр.Крст - Ливадица		2003
Чеке за срнећу дивљач Митровац - Поноор		2003
Полигон летњиковац Митровац		2003
Локалитет Хајдучка чесма - Митровац		2003
Монтажни објекат - Митровац		2004
Чеке за срнећу дивљач Митровац - Совљак		2004
	Настрешница бенз. пумпа Митровац	2004
Лугарница Митровац		2004
Противпожарне табле - мање		2004
Противпожарне табле - веће		2004
Информативне табле за Пр. Крст		2004
Противпожарне табле - мање		2004
Противпожарне табле - веће		2004
Чеке за срнећу дивљач Митровац - Сјенокос		2005
Настрешница Митровац		2005
Чеке за срнећу дивљач Пр.Крст - Сјенич		2005
Дрвени објекат сушара Кал. Баре		2006
Центар за посетиоце Митровац		2006
Информативни пункт Перућац		2006
Противпожарна осматрачница Сјенич		2010

5.10. О управљању заштићеним добрима

Приказ стања по разним нивоима заштите на подручју Националног парка Тара дат је у поглављу 4.7. Заштићена природна добра и еколошке мреже на 64 страни. Управљање Националним парком као заштићеним подручјем је поверено Јавном предузећу "Национални парк Тара" са седиштем у Бајиној Башти.

Све активности се спроводе првенствено у складу са Законом о заштити природе (Сл.гл.РС 36/09, 88/10 и 99/10-исправка), Законом о шумама (Сл.гл.РС 30/10 и 93/12), као и другим прописима наведеним у поглављу II на стани 3.

5.11. О тржишним приликама у односу на производе и услуге шума и услуге у шумарству

Потребе локалног становништва на овом подручју везане су углавном за коришћење огревног дрвета, а делимично и техничке обловине. Прерађивачки капацитети инсталирани на овом подручју у последњој деценији су у порасту и увелико премашују сировинску базу. Само у последњих неколико година, отварањем неколико погона за производњу пелета потребе за сировином, пре свега за огревним дрветом и дрветом погодним за прераду у пелет је вишеструко повећана. Дрвни сортименти са овог подручја највећим делом се прерађују у локалним прерађивачким капацитетима, међутим дрвни сортименти са овог подручја због својих специфичности и познатог квалитета налазе купце на територији целе Србије и региона.

Локална привреда је деценијама уназад захваљујући доброј сировинској бази била орјентисана на дрвопрерађивачке капацитете, неки од њих имају и педесетогодишњу традицију (Дрвни комбинат „Зелена Дрина“ са погонима пилане, ентеријера и паркета, пелета). Поред овог по капацитету значајни су и погони „Гота пелет“, „Горштак“, „Јела промет“, „ММ промет“, РПППМ „Мићић“, „Дрвоградња“, „Максимил“, „Васимил“, „Миобор“ и др.

5.12. Организација јавне шумарске службе и сопственика шума

На основу чланова 70., 71. и 97. Закона о шумама (Сл.гл.РС.бр.46/91,83/92,53/93,54/93,60/93,67/93,48/94 54/96), Јавно предузеће "Национални парк Тара" преузело је права и обавезе које се односе на обављање делатности из члана 10. став 1.овог Закона.

У регистру делатности Министарства привреде Предузеће се води под шифром 9104-Делатност ботаничких и зоолошких вртова и заштита природних вредности. У ЈП "Национални парк Тара" запослено је укупно 201 лица, од тога: ВСС- 17, ВШС-2, ССС-47, КВ-9, НК-4.

У оквиру организационих јединица Предузећа обављају се послови разврстани у четири сектора који садрже:

1. Сектор планирања заштите и развоја
 - Служба за програме и пројекте заштите
 - Служба уређења простора
 - Служба планирања и уређивања шума
 - Служба за заштиту и гајење шума
 - Служба за зашт.и унапређ. лова и риболова
 - Служба информисања, презент. и популариз.
 - Служба туризма и едукације
2. Сектор коришћења шума
 - Радна јединица "Митровац"
 - Радна јединица "Предов Крст"

- Радна јединица “Ком. шуме” и “МЗ Рача”
- Радна јединица Механизација.
- Служба газдовања приватним шумама
- 3. Финансијско - економски сектор
 - Служба рачуноводства
 - Финансијска оператива
 - Комерцијална служба
 - Служба набавке
- 4. Сектор општих и правних послова
 - Служба општих и правних послова

Ван секторске организације постоји служба надзора и интерни ревизор, непосредно одговорни директору Предузећа.

- Служба надзора
- Интерни ревизор

Квалификациона структура запослених:

Редни број	Опис	Број запослених 31.12.2014.
1	ВСС	38
2	ВС	7
3	ВКВ	-
4	ССС	64
5	КВ	16
6	ПК	-
7	НК	76
	УКУПНО	201

Од приказаног броја и структуре запослених, лица шумарске струке има: дипломираних шумарских инжењера 22, дипломираних инжењера шумарства за пејзажну архитектуру 2, дипломираних инжењера шумарства за заштиту од ерозије 1, шумарских техничара 33.

Вршење стручних послова у шумама сопственика - приватним шумама, на територији општине Бајина Башта врши ЈП „Национални парк Тара“, односно стручна служба за газдовање приватним шумама овог предузећа Ова служба тренутно има запослена 2 дипломирана инжењера шумарства и 8 шумарских техничара . Стручна служба у овим шумама врши следеће послове:

- Ради планове, програме и годишње планове газдовања шумама;
- Пружа стручну помоћ у газдовању приватним шумама, организује тренинге и радионице у циљу едукације сопственика;
- Врши дознаку стабала за сечу, према плану;
- Врши обрачун накнаде за коришћење шума и шумског земљишта;
- Врши жигосање дрвних сортимената;
- Врши издавање пропратница;
- Врши стручне увиђаје и информише надлежног шумарског инспектора о утврђеним незаконитим радњама;
- Врши контролу спровођења планираних радова;
- Води евиденцију у вези са газдовањем приватним шумама
- Води електронски регистар власника шума као и евиденције извршених радова на пошумљавању, гајењу и коришћењу шума.

5.13. Финансирања и инвестиција у шумарству

Сва инвестициона улагања у периоду 2002.-2011. год. се могу груписати у инвестиције у објекте и путеве:

Објекти:

Назив осн. средства	Ком.	Набавна вредност	Година
Лугарница Предов Крст	1	8.552.182,01	2002
Планинарски дом Предов Крст	1	6.326.136,36	2002
Штала Омар	1	249.099,34	2002
Чардак код радионице	1	27.300,00	2002
Кућа Омар	1	2.242.500,00	2002
Контролни пункт Џанићи	1	221.130,00	2002
Информативне табле	5	273.000,00	2002
Информативне табле	3	18.720,00	2002
Информативне табле	1	70.200,00	2002
Чеке за срнећу дивљач Пр.Крст - Ливадица	1	72.540,00	2003
Чеке за срнећу дивљач Митровац - Понор	1	123.240,00	2003
Полигон летњиковац Митровац	1	51.480,00	2003
Локалитет Хајдучка чесма - Митровац	1	35.100,00	2003
Монтажни објекат - Митровац	1	287.040,00	2004
Чеке за срнећу дивљач Митровац - Совљак	2	114.379,80	2004
Настрешница бенз. пумпа Митровац	1	49.140,00	2004
Лугарница Митровац	1	19.309.441,12	2004
Противпожарне табле - мање	18	14.742,00	2004
Противпожарне табле - веће	3	9.360,00	2004
Информативне табле за Пр. Крст	1	7.020,00	2004
Противпожарне табле - мање	2	1.638,00	2004

Назив осн. средства	Ком.	Набавна вредност	Година
Противпожарне табле - веће	1	3.120,00	2004
Чеке за срнећу дивљач Митровац - Сјенокос	2	112.405,24	2005
Настрешница Митровац	1	19.800,75	2005
Чеке за срнећу дивљач Пр.Крст - Сјенич	1	128.937,66	2005
Дрвени објекат сушара Кал. Баре	1	464.056,21	2006
Центар за посетиоце Митровац	1	10.272.103,98	2006
Информативни пункт Перућац	1	5.676.393,44	2006
Противпожарна осматрачница Сјенич	1	320.242,00	2010
из буџета			
Планинарски дом Предов Крст		1.400.593,00	2011
Противпожарна осматрачница Сјенич		200.000,00	2010

Путеви:

Назив осн. средства	Набавна вредност	Година
Пут Биљег – испод Ливадице ГЈ Црни врх	7.669.657,73	2005
Пут Паклине ГЈ МЗ Рача	468.086,00	2007
Пут Гребен - Шљивовица ГЈ Тара	4.093.917,88	2008
из буџета		
Назив осн. средства	Вредност	Година
Пут Биљег – испод Ливадице	1.925.000,00	2011
Пут Гребен - Шљивовица	790.000,00	2008
Пут Метаљка – 66 одељење	1.673.000,00	2011

Возила:

Врста возила	комага	Набавна вредност	година
Камион ФАП 2635 Б/45	2	11.008.489,60	2010
Југо Корал 1.1	1	337.362,00	2007
Лада Нива	2	1.335.205,86	2005
Лада Нива	4	2.951.608,04	2006
Лада Нива	1	851.137,24	2008
ГАЗ комби 13седишта	2	3.123.562,34	2006
Пежо 407 2.0	1	2.194.931,42	2006
Теретно Пежо	1	990.871,42	2008
ППЗ ТАМ 150-Т11	1	1.492.997,20	2006
ППЗ ТАМ 110-Т7	1	428.756,90	2008
ППЗ ТАМ 150-Т11	1	747.436,20	2008

5.14. Сарадња са другим органима и организацијама

У претходном периоду није било плански дефинане сарадње са другим органима и организацијама. Ипак активно се сарађивало са органима Министарства унутрашњих послова у циљу спречавања бесправних радњи у заштићеном подручју и уопште; са ватрогасно спасилачким јединицама сарађивало се на гашењу пожара; са Шумарским, Биолошким и др. факултетима и установама учествовало се у реализацији научно-истраживачких пројеката и активности; организоване су уметничке и природњачке изложбе; са ресорним Министарствима и локалном самоуправом реализовани су бројни инфраструктурни и развојни пројекти и активности; у домену друштвено одговорног пословања донирана су финансијска и материјална средства разним организацијама и појединцима, посебно у хуманитарне сврхе.

5.15. Истраживања у шумарству

У претходном уређајном периоду спроведено је више истраживачких пројеката конкретно на подручју Националног парка Тара.

“Основне еколошке и структурно производне карактеристике типова шума Бердана и Таре “ Шумарски факултет.

“Биосенсинг технологије и глобални систем за континуирана истраживања и интегрисано управљање екосистемима“, пројекат изводи Институт за низијско управљање шумама и животну средину -Нови Сад.

“Мониторинг мрког медведа у националном парку Тара”- Биолошки факултет Београд и НП Тара.

“Биодиверзитет је значајан: подизање нивоа свести едукацијом у НП Тара”-пројекат НП Тара.

“Биоеколошке карактеристике шумских екосистема у Националним парковима Копаоник и Тара”- Шумарски факултет, и НП Тара.

“Перманентна инвентура шума у Националном парку Тара”- Шумарски факултет и НП Тара.

“Истраживања врста из породице орхидеја (*Orhidaceae*) на подручју Националног парка Тара “-Биолошки факултет и НП Тара.

“Традиционални и нови производи од гајених и самониклих врста воћака, са посебним освртом на аутохтоне врсте”-Институт “Јосиф Панчић” и НП Тара.

5.16. Анализа досадашњег газдовања шумама

Резиме досадашњег газдовања шумама:

1) Промена површина:

- укупна површина државног шумског фонда Националног парка Тара смањена је за 7,3% (956,39 ха); површина под шумом и шумским земљиштем је смањена за 5,9% (756,51 ха), остало необрасло земљиште је смањено за 199,97 ха (111,3%);
- укупна површина црквеног шумског фонда формирана је кроз поступак реституције и износи 786,51 ха и од 6,63ха површине којом је СПМ Рача располагао до сада;
- укупан шумски фонд сопственика шума у односу на податке из Привременог годишњег плана повећан је за 47,0% (8040,49ха).

2) Промене дрвне запремине и запреминског прираста:

- укупна запремина државног шумског фонда повећана је за 7,0% (272.644,9 м3), а прираст запремине 14,5% (12.627,4м3);
- укупна запремина шума у црквеном власништву износи 273.133,5м3, а запреминског прираста 7.111,8м3;
- укупна запремина шума сопственика у односу на Привремени годишњи план повећана је за 19,7% (779.371,9м3), а запремински прираст за 91,8% (67.513,6 м3).

3) План гајења реализован на следећи начин:

- радови на обнови и нези шума у претходном периоду у државним шумама, извршени су са 78,6%. Планирани радови на обнови шума извршени су са 73,0%, а на нези шума са 79,6%. Укупно планирани радови у простој репродукцији извршени су са 79,5%, а у проширеној репродукцији нису извршени. Извршење радова на обнови и нези шума може се оценити задовољавајућим;

4) План коришћења дрвних производа реализован је:

- у шумама у државној и црквеној својини са 106,4% (планирано 500.429,0 м3 а реализовано 532.304,1м3), од чега главни принос са 107%, а претходни са 96,6%;
- у шумама сопственика са 92,0% (планирано 134.900,0м3 а реализовано 123.425,0м3);
- укупан план је остварен са 103,2% (од планираних 635.329,0м3, искоришћено је 655.729,1м3);

5) План заштите активно је реализован и обухватио је низ превентивних и репресивних заштитних активности;

- 6) План изградње шумских комуникација који је реализован делимично 36,5% и обезбеђена је укупна дужина путева од 217,7 км, што представља густину путева од 15,5км/1000ха.

Општи закључак је да су у протеклом уређајном периоду планиране активности спроведене делимично, но да је опште стање шума добро, ниво заштите на високом нивоу и у служби очувања основних природних вредности.

Евидентирани недостаци односно неефикасност

VI ОПШТЕ СМЕРНИЦЕ РАЗВОЈА, ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ШУМА, ИЗБОР ФУНКЦИЈА И НАМЕНА ШУМА

Међународна научна конференција "Шумски екосистеми Националних паркова" одржана на Тари 9.-12.06.1996. године дефинисала је декларацију и шест резолуција које представљају савремено тумачење значаја шумских екосистема, узимајући у обзир и следеће: "...да су шумски екосистеми суштинска компонента природних система, као и да њихове еколошке функције у великој мери доприносе очувању великог дела биолошке и предеоне разноврсности планете, од огромног значаја за будући опстанак и развој".

6.1. Дефинисање приоритета општих смерница развоја, циљева и мера за унапређење шума

Општи концепт заштите Националног парка "Тара" заснива се на законским основама и досадашњим искуствима у управљању овим заштићеним подручјем које се под заштитом налази од 1981. године. Под управљањем заштићеним природним добром подразумева се развијен систем мера и активности којима се уређују сва питања од значаја за успешно планирање и спровођење мера заштите, очувања и унапређивања посебних природних вредности, рационално и планско коришћење (одрживо коришћење) природних ресурса, обезбеђивање полифункционалности уз поштовање начела очувања природних вредности и равнотеже природних екосистема. Подразумева се функционално уређивање за потребе дозвољених видова коришћења и најповољнијег развоја уз стално утврђивање и праћење стања у природи. План управљања карактерише принцип активне заштите, односно концепт интегрално-развојне заштите на коме се и заснива "одрживи развој". Суштински циљ је очување у што изворнијег облику природних вредности.

Све функције шума, условно се према значају (М. Медаревића, 1991. год.) могу сврстати у три групе:

- Еколошке (заштитне) функције
- Производне функције
- Социјалне функције

Еколошке функције подразумевају заштитне, хидролошке, климатске, хигијенско-здравствене и друге функције.

Производне функције шума представљене су производњом дрвета (техничког и просторног), дивљачи (крупне и ситне), шумског семена и осталих производа шума (лековито биље, печурке, шумски плодови, смола и др.), као и производња кисеоника посебно специфичне и врло значајне функције шума.

У социјалне функције шума убрајамо: туристичко-рекреативне, образовне, научно-истраживачке, одбрамбене и друге функције.

У свакој шуми или њеном делу истовремено се остварује више функција шума које се временски и просторно преплићу и сваки од њих има мањи значај за ширу друштвену заједницу. Све ове функције шума потребно је уважити и међусобно ускладити како би се остварио максималан еколошки и економски ефекат за ширу друштвену заједницу.

Поступак при просторно-функционалном реонирању шума, при чему усвајамо принцип полифункционалности, полази од утврђивања приоритетне (најзначајније) функције шуме. Утврђивање приоритетне функције (основне намене) у основи полази од:

1. Усвајања унапред утврђених законских решења, којима је намена шума или појединачних њених делова већ утврђена, а у складу с тим и приоритетна функција и циљ газдовања њоме условљен.
2. Да се на основу познатих критеријума изврши утврђивање приоритетне функције шума, односно да се изврши појединачно вредновање шума или њених делова везаних за сваку конкретну функцију, а да се у фази интегралне анализе полифункционалног карактера утврди приоритетна функција.

Након утврђивања приоритетне функције потребно је остале функције усагласити и разрешити међусобне конфликте. Ово подразумева утврђивање међусобног односа појединих функција према приоритетној функцији шума, односно у којој мери се могу остварити поред приоритетне функције и друге функције шума.

6.2. Преглед функција шума по основној намени

Намена глобална	Намена основна
10.Шуме и шумска станишта са производном функцијом	НЦ 10. - Производња техничког дрвета
11.Шуме и шумска станишта са произв.-заштит ф-јом	НЦ 10. - Производња техничког дрвета
	НЦ 26. - Заштита земљишта од ерозије
12.Шуме са приоритетно заштитном функцијом	НЦ 26. - Заштита земљишта од ерозије
	НЦ 66. - Стално зашт.шуме (изван газ.третмана)
17.Национални парк	НЦ 58. - Национални парк-I степен заштите
	НЦ 59. - Национални парк-II степен заштите
	НЦ 60. - Национални парк-III степен заштите

Наменска целина "10" - Производња техничког дрвета

За ову наменску целину приоритетна функција је максимална и трајна производња дрвета најбољег квалитета. Истовремено са испуњавањем производне функције, максимално се остварује и производња кисеоника посебно специфичне, а са еколошког аспекта врло значајне. Поред ових остварују се и остале функције шума само са мањим степеном и представљају допунске функције. Искључивих (потпуно конфликтних) функција скоро да нема.

Функционални захтеви састојина за остварење ове наменске целине садржани су у:

- избору врста дрвећа на типолошкој основи,
- форсирању мешовитих састојина ради обезбеђења њихове биолошке стабилности,
- форсирању свих до сада познатих узгојно-структурних облика у складу са особинама врста дрвећа и станишта на коме се налазе,
- форсирању потпуног склопа,
- форсирању оптималне шумовитости,
- мелиорацији деградираних шума,
- примени механизације у свим фазама неге састојина и сечи и изради дрвних сортимената,
- оптималној отворености шумског комплекса шумским саобраћајницама (путеви, влаке).

Наменска целина "26" - Заштита земљишта од ерозије

Приоритетна функција у овој наменској целини је заштита земљишта од ерозије. Критеријуми за издвајање ове наменске целине обухватају:

- ерозионе бразде на површини земљишта,
- стрме до врло стрме стране нагиба преко 30°,
- сува и плитка скелетна земљишта,
- стране са нагибом преко 20° на иловастој подлози,
- двослојна земљишта и на мањим нагибима,

Функционални захтеви састојина за противерозиону заштиту земљишта су:

- избору врста на типолошкој основи,
- потпуна обраслост,
- пребирна структура састојина, у условима где то не одговара биолошким особинама врста дрвећа, формирати двоспратне и вишеспратне састојине,
- форсирање изданачких састојина на двослојним земљиштима,
- искључити производњу дугачких сортимената,
- грањевину остављати у састојини уз потпуну успоставу шумског реда,
- механизовани начин извлачења подредити анималном,
- сечу и извлачење сортимената ограничити на зимски период,
- забранити спуштање и извлачење стабала по линији највећег пада терена,
- густину шумских комуникација свести на минимум,
- превентивна заштита шума од шумских штеточина (енто и фито порекла), као и од пожара.

Наменска целина "66" - Стална заштитна шума (изван газдинског третмана)

Састојине ове наменске целине налазе се на врлетном, неприступачном терену (нагиба преко 40°). Сами орографски услови били су одлучујући фактор да се ове састојине препусте природним процесима развоја и да се ставе ван газдинског третмана.

Наменска целина "58" – Национални парк – I степен заштите

Овај режим заштите забрањује коришћење природних ресурса и изградњу објеката.

Ограничава радове и активности на научна истраживања и праћење природних процеса, контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, као и спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства.

Наменска целина "59" – Национални парк – II степен заштите

У II степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката генонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин. Овај режим заштите забрањује изградњу индустријских, металуршких и рударских објеката, асфалтних база, рафинерија нафте, као и објеката за складиштење и продају деривата нафте и течног нафтног гаса, термоелектрана и ветрогенератора, лука и робно – трговинских центара, аеродрома, услужних складишта, магацина и хладњача, викендица и других породичних објеката за одмор, експлоатацију минералних сировина, тресета и материјала речних корита и језера, преоравање природних травњака, привредни риболов, уношење инвазивних алохтоних врста, изградњу објеката за рециклажу и спаљивање отпада и образовање депонија отпада.

Ограничава регулацију и преграђивање водотока, формирање водоакумулација, мелиорационе и друге хидротехничке радове, изградњу хидроелектрана, соларних електрана и електрана на био-гас, објеката туристичког смештаја, угоститељства, наутичког туризма и туристичке инфраструктуре и уређење јавних скијалишта, изградњу објеката саобраћајне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре, стамбених и економских објеката пољопривредних газдинстава, традиционално коришћење камена, глине и другог

материјала за локалне потребе, изградњу рибњака, објеката за конвенционално гајење домаћих животиња и дивљачи, риболов, лов, сакупљање гљива, дивљих биљних и животињских врста, газдовање шумама и шумским земљиштем, формирање шумских и пољопривредних монокултура, уношење врста страних за дивљи биљни и животињски свет регије у којој се налази заштићено подручје и примену хемијских средстава.

Наменска целина "60" – Национални парк – III степен заштите

Режим заштите III степена - проактивна заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима, пределима и објектима геонаслеђа од научног и практичног значаја. У III степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктуру и другу изградњу.

Овим степеном заштите се забрањује изградња рафинерија нафте и објеката хемијске индустрије, металуршких и термоенергетских објеката, складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса, уношење инвазивних алохтоних врста и образовање депонија.

Ограничава изградњу других индустријских и енергетских објеката, асфалтних база, објеката туристичког смештаја и јавних скијалишта, инфраструктурних објеката, складишта индустријске робе и грађевинског материјала, викендица, експлоатацију и примарну прераду минералних сировина, образовање објеката за управљање отпадом, изградњу насеља и ширење њихових грађевинских подручја, лов и риболов, формирање шумских и пољопривредних монокултура, примену хемијских средстава и друге радове и активности који могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја.

Режим заштитне зоне заштићеног подручја забрањује и ограничава радове и активности за које се (у поступку утврђеним законом и другим прописима) утврди да могу имати значајан неповољан утицај на биолошку разноврсност, вредности геонаслеђа и предела тог заштићеног подручја.

6.3. Утврђивање функционалних просторних целина

Планско подручје је као што је већ истакнуто је територија Општине Бајина Башта. Концепт организације простора планског подручја утврђен је у складу са циљевима за заштиту и развој подручја, наменом површина, и осталим полазним основама.

У границама Националног парка Тара издвајају су две просторно-функционалне целине: Висока Тара са 11562 ха и Равна Тара са 7613 ха. Граница између две целине иде од бране Крушчица, шумарским путем до Митровца, затим путем ка Козјим стенама до изнад Перућца, одакле се спушта путем Митровац – Перућац до обале Перућачког језера. Висока Тара је дефинисана као просторно-функционална целина због тога што обухвата скуп највреднијих делова природе и природних вредности са најмањим степеном измењености и то у I степену и у II степену заштите пределеоне и културно-историјске целине. Ово је део Националног парка где приоритет има заштита природе и природних ресурса, а од делатности шумарство, ловство и планинска пољопривреда традиционалног типа. Важан туристички пункт је на Предовом крсту одакле су доступне све најважније и највредније атракције и вредности Високе Таре. Равна Тара поред тога што садржи природне вредности и културна добра од значаја за Национални парк представља и активан привредни простор у коме, осим у посебно издвојеним просторима са режимима заштите I и II степена, приоритет имају шумарство и туризам и у овом простору предвиђа се изградња туристичких и пратећих објеката у постојећим туристичким центрима Калуђерске Баре, Шљивовица, Митровац и у новопланираним Ослуши и Соколони, као и у зони Крње јеле уз пут од Заовина ка Митровцу. Подручје Националног парка остаје и у планском периоду са малом густином насељености, како због природних ограничења, тако и због заштите природе и природних вредности. На овом подручју не предвиђа се проширење грађевинских површина, поготово не у границама I и II степена заштите, нити повећање концентрације сталног становништва, што значи да се задржавају постојећа сеоска насеља груписана у засеоцима која имају услов за даљи опстанак и развој. То су центар заједнице насеља Растиште и Јагоштица, са групама засеока, као и засеоци насеља Солотуша, у близини туристичког центра Калуђерске Баре, просторно-дефинисани групацијама стамбених објеката са окућницама. Села Растиште и Јагоштица, поред своје основне функције, због свог положаја, очуваних амбијенталних и етнографских вредности представљају у туристичкој понуди подручја посебну вредност. Грађевинска подручја нису посебно издвојена јер су ово села разбијеног типа. Просторним планом предвиђена је изградња у оквиру окућница сеоских домаћинстава. Остале површине односе се на изграђене површине саобраћајница, саобраћајних објеката и других инфраструктурних објеката, а ван граница грађевинских подручја туристичких центара и сеоских насеља.

Просторно-функционална целина Заовине представља интегрални део Националног парка у природном и привредном, односно развојном смислу. Општи услови за обављање делатности и заштиту природних вредности предложени за просторно-функционалну целину Равна Тара, важили би и за подручје Заовина. Специфичности ове зоне су у развоју насеља и туризма, нарочито у домаћој радиности и викенд туризму, са активирањем свих делова села, посебно оних заселака на граници ка Босни и Херцеговини. Укључивање рекреативних мотива ове зоне растеретило би Национални парк од прекомерног коришћења, а саобраћајно отварање ка Мокрој гори, омогућиће нови приступ подручју. Развој шумарства, пољопривреде и мале привреде, требало би да допринесе развоју насеља и да утиче на задржавање становништва.

Просторно-функционалну целину градско насеље Бајина Башта одликује положај на самој обали реке Дрине на граничном прелазу према Скеланима у Републици Српској (БиХ), подно обронака Таре. Градско насеље бројем становника од 9525 се сврстава у мале градове. Централни део урбанизован је давно и одликује се савременим вишеспратним стамбеним зградама, са обезбеђеним инфраструктурним садржајем: две основне школе, предшколском установом, средње-техничким центром, домом здравља итд. Периферију тј. приградска насеља одликују објекти за индивидуално становање, махом насељено становницима из околних села и из Републике Српске. Нажалост преко 90% индустријских капацитета није у функцији.

Просторно-функционалну целину Дринска долина одликују следеће карактеристике: шумско земљиште већим делом је у приватном власништву са шумама лошијег квалитета од државних и са присутним разним облицима ерозије, што захтева веће радове на привођењу оптималном стању и где су планирани радови на пошумљавању неопходни са становишта интереса Националног парка и развоја шумарства, интензивнији развој пољопривреде – сточарства није контраиндикован, уколико се буде водило рачуна и о другим ограничавајућим факторима – капацитету расположивог земљишта, заштити изворишта водоснабдевања, развоју ловства и др. Овде се диференцирају две зоне и то долина Дрине са насељима односно њен узани део уз сам водоток који у зони Перућца ка Бајиној Башти намењен је насељским садржајима, саобраћају, а у зони хидроакумулације и туризму, спорту, рекреацији, риболову и сл, северно од Бајине Баште у зони Црвице, Рогачице, Костојевића, Бачеваца намењен примарно пољопривреди. Изнад саме долине ка

истоку и северо-истоку уздиже се брдско планинска зона са селима Јеловик, Јакаљ, Гвоздац, Оклетац, Зарожје и др. претежно посвећено пољопривреди пре свега узгоју малина. Солотуша и Мала река на падинама према Бајиној Башти су шумско - пољопривредне зоне, са улогом заштите од ерозије и обезбеђења приступа Националном парку.

6.4. Дефинисање стратешких приоритетних циљева газдовања наменским целинама

Главни стратешки-општи циљ газдовања шумама Националног парка Тара је очување, заштита и унапређење природних вредности и потенцијала Националног парка, обезбеђење стабилности екосистема побољшање њиховог укупног стања а тиме и животне средине, уз паралелно обезбеђивање одрживог односно трајно-рационалног управљања и коришћења његових расположивих ресурса. Наведени циљ је свеприсутан, трајног карактера и значаја.

Стратешки циљеви проистичу из:

- 1) законских оквира који дефинишу газдовање шумама а посебно у заштићеном подручју какво је Национални парк Тара, уз уважавање закона додирних сектора;
- 2) анализе актуелних међународних а од наше земље ретификованих, докумената који се у најширем смислу односе на одрживо шумарство;
- 3) поштовања планских опредељења у Шумарској политици Србије(2005.), Стратегији развоја шумарства(2006.), нацрту Националног шумарског акционог плана (2010.) и Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара;
- 4) уважавања континуитета у газдовању и досадашње планско искуство на нивоу конкретног подручја.

Подручје Националног парка Тара својом суштином је шумско подручје, такво да шуме чине једну од најзначајнијих природних компонената укупне “вредности природе” као основног разлога за проглашење самог парка;

Састав и карактеристике комплекса шумских екосистема у овом подручју, реликтна и ендемска флора и вегетација, присуство ретких врста и богатство фауне, представљају основни квалитет и вредност;

Добра очуваност шума, а при том на укупној површини њихово изражено присуство и састав ближе одређују карактеристике шумског подручја и будуће циљеве и задатке у газдовању њима;

Поред састава, значаја и стања шумских екосистема и неки други природни феномени и појаве чине значајну компоненту укупне природне вредности овог националног парка (географске, геолошке, геоморфолошке форме и облици –клизуре и кањони);

Културно историјски споменици и наслеђе (манастир Рача, Солотушки град и др.) и друге антропогене творевине представљају битну вредносну компоненту;

Актуелни и потенцијални ризици којима су изложене шуме овог подручја и највреднији објекти природе у њима услед промене климе неконтролисаног коришћења простора и притиска урбанизације и услед других видова нарушавања и угрожавања природе.

План развоја као стратешки план газдовања има задатак да обезбеди одрживост управљања шумама у Националног парку Тара. Такође треба да обезбеди оквири за ефикасно и иновативно мултисекторско деловање усмерено према шуми, у међусобно повезаним равнима: еколошкој (као приоритетној), економској и социјалној а кроз активности на: заштити природе, шумарству, туризму, преради дрвета...

Полазећи од наведених констатација све циљеве, задатке и активности који су од општег или ширег друштвеног, националног значаја и интереса можемо сврстати у две основне групе:

- циљеви, задаци и радови на унапређивању, очувању и заштити примарних – природних и културноисторијских вредности подручја;

- циљеви, задаци и радови на обезбеђивању и унапређивању функција Националног парка.

При изради овог Плана развоја потпуној мери су уважена решења установљена Просторним планом, а при том проверена и у потребној мери коригована на основу познатих критеријума и могућности практичне примене.

Планом развоја дефинисани су следећи стратешки циљеви:

-Стратешки циљ: Очување, заштита и унапређење стања биолошке разноврсности (генетског, специјског и екосистемског биодиверзитета);

Као посебан помоћни циљ истиче се: очување, заштита и унапређење стања врста, (посебно ретких и угрожених) и станишта од националног и међународног значаја по принципу еколошког интегритета и стабилности.

- Стратешки циљ: Очување и унапређење свих елемената квалитета животне средине, воде, ваздуха и земљишта;

Пратећи посебни еколошки циљеви односе се на: заштиту земљишта од водне површинске ерозије, заштита вода од загађивања, заштита водоизворишта, санирање деградираних екосистема, заштита инфраструктуре, заштита од буке и примерено управљање отпадом.

-Стратешки циљ: Очување и унапређење предеоне разноврсности

Као основ овог циља истичу се: очување геоморфолошких, хидролошких и спелеолошких одлика и феномена геонаслеђа, као и очување пејзажних и амбијенталних вредности, као препознатљивог визуелног израза простора.

- Стратешки циљ: Планско коришћење простора сходно одређеној глобалној и основној намени

Простор је зониран према дефинисаним глобалним и посебним наменама предвиђеним Просторним планом што је чврст оквир дозвољеног деловања по разним сегментима активности.

- Стратешки циљ: Одрживост коришћења шумских ресурса уз обезбеђење стабилности екосистема

Као посебни помоћни циљеви истичу се: одржавање трајне производне способности станишта - континуираним одговарајућим позитивним газдовањем шумом (кроз повећање приноса); поштовање принципа предострожности и умерености у спровођењу актуелних и увођењу иновативних поступака и активности којима се умањују или потпуно искључују негативни ефекти на шумске екосистеме; повећање економске исплативости и одрживости коришћења ресурса оптимизацијом (рационализацијом) распореда задатака и структура у шумарском сектору у смислу веће ефикасности (кроз производњу дрвних сортимената одговарајућег квалитета, производњу семена, и кроз продукцију осталих шумских производа); очување постојећег просторног распореда шума (неће бити смањена шумовитости) шумског подручја; трајно рационално газдовање ловиштима и риболовним подручјем; очување постојеће разноврсности и постизање оптималне бројности и структуре врста ловне фауне и рибљег фонда.

- Стратешки циљ: Повећање свести јавности о природним и другим вредностима подручја

Као посебни помоћни циљеви истичу се: Унапредити информативно-презентационе и едукативне садржаје локално становништво, посетиоце подручја националног парка и јавност у опште; заштита, очување и презентовање културно-историјских вредности и знаменитости.

- Стратешки циљ: Одржив развој подручја и стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва

Кроз посебни циљеви: оживљавање, унапређивање и даљи развој сеоских насеља и њихово укључивање у активности везане за основне намене Националног парка; подстицање традиционалних делатности на подручју, пољопривреде, сеоског туризма, еко туризма и старих заната; обнове путне мреже општинских и сеоских путева; развој хидротехничке, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре и стварање услова за економску валоризацију основних туристичких мотива - бројних природних и културних добара; развој партнерства јавног и приватног сектора.

VII НАЧИН ГАЗДОВАЊА ШУМАМА, ОПШТИ ЦИЉЕВИ, УЗГОЈНЕ И УРЕЂАЈНЕ МЕРЕ

Сви задаци газдовања шумама могу се успешно остваривати уз претпоставку следећих чињеница:

- све планиране мере газдовања спроводити уз опрез, тежећи не нарушавању стабилности природних токова и процеса у највећој могућој мери, ово је посебно битно у светлу угрожености шума од нарастајућих ризика различитог карактера;
- форсирати мере које оптимализују и унапређују стање елемената шумског комплекса, односно подручја глобално;
- повећавати приносну снагу свих шумских продуката уз усклађивање различитих потреба односно интереса и могућности односно природних потенцијала;

Општи циљ газдовања шумама Националног парка Тара је очување, заштита и унапређење простора и потенцијала парка ради трајног обезбеђивања што рационалнијег коришћења његових укупних вредности, а тиме и животне средине у целини у складу са савременим интенцијама динамичног схватања теорије одрживог управљања.

Полазећи од овог примарног општег циља, а уважавајући познате критеријуме за оцену еколошких вредности и карактеристика простора, као и полазећи од садашњег затеченог стања шума, дефинисани су следећи општи циљеви газдовања, у којима доминира заштитна компонента у коришћењу, а они гласе:

Општи циљеви по опредељеним основним наменама су:

1) *За НЦ 10. - Производња техничког дрвета:*

- заштита и стабилност шумских екосистема;
- санација општег стања деградираних шумских екосистема;
- обезбеђивање оптималне обраслости;
- очување трајности и повећање приноса;
- очување и повећање укупне вредности шума;
- развијање и јачање општекорисних функција шума;

2) *За НЦ 26. - Заштита земљишта од ерозије:*

- противерозиона заштита земљишта;
- заштита и стабилност шумских екосистема;
- противерозиона заштита земљишта;
- развијање и јачање општекорисних функција шума;

3) *За НЦ 66. - Стално заштитне шуме (изван газдинског третмана):*

- заштита и стабилност шумских екосистема;
- обезбеђивање оптималне обраслости;

4) *За НЦ 58. - Национални парк-I степен заштите:*

- заштита и очување локалитета I степена заштите;
- заштита биодиверзитета у Националном парку;
- заштита и очување заштићених реликтних, ретких и угрожених врста флоре и фауне;
- заштита и узгој дивљачи и остале фауне у Националном парку;
- мониторинг промена и утицаји промена на природне екосистеме;
- коришћење у научно истраживачке сврхе.

5) *За НЦ 59. - Национални парк-II степен заштите:*

- заштита биодиверзитета у парку у целини;
- заштита меморијалних и природних споменика (културно историјског и геолошког наслеђа- видиковаца, пећина...);
- заштита и очување посебни природних одлика;
- заштита и узгој дивљачи и остале фауне у Националном парку;
- заштита изворишта вода и водотока;
- природи блиска производња дрвета и осталих производа из шуме у циљу полифункционалне оптимализације стања (не угрожавајући напред утврђене циљеве).

6) *За НЦ 60. - Национални парк-III степен заштите:*

- обезбеђивање оптималне обраслости;
- очување трајности и повећање приноса;
- очување и повећање укупне вредности шума;
- развијање и јачање општекорисних функција шума;
- природи блиска продукција производа од дрвета и осталих производа из шуме у циљу полифункционалне оптимализације стања (не угрожавајући напред утврђене циљеве).

Општи циљеви за газдовање ловиштима су :

-заштита, гајење, лов и коришћење гајених врста дивљачи (медвед, срна, дивља свиња, дивокоза, зец, лештарка, јаребица камењарка) и дивљачи која се повремено налази у ловиштима и њиховим деловима тако да се мерама газдовања обезбеди гајење ових врста у броју и квалитету који дозвољавају природни услови у ловишту;

-заштита, лов и коришћење других ловостајем заштићених врста дивљачи, које стално или повремено живе у ловишту.

Са осталим врстама газдоваће се у складу са Законом о ловству, наредбом о ловостају дивљачи;

-унапређење сарадње са корисницима суседних ловишта.

Одавде проистичу посебни циљеви и то:

-постизање одређеног броја и квалитета, полне, старосне и трофејне структуре, густине популације, коришћење дивљачи и њених делова кроз ловни туризам.

- побољшање природних услова станишта за све врсте дивљачи и заштита ретких и проређених врста дивљачи из поглавља "трајно заштићене врсте дивљачи" .

- за "трајно заштићене врсте дивљачи" које су заштићене Законом дивљачи и ловству (Сл.гл.РС 18/10) и Наредбом о ловостају дивљачи (Сл.гл.РС 5/02 / и 55/06), Уредбом о заштити природних реткости (Сл.гл.РС 50/93), за које се установи да стално или повремено "сезонски" настањују простор ловишта, планира се установљење пролећног бројног стања као и праћење годишње динамике у циљу добијања података о оптималном броју и структури популације за сваку врсту дивљачи.

- установљење мониторинга одређених врста дивљачи;

- усавршавање стручних служби у свим видовима;

- настојање да ловиште у простору Националног парка Тара постане репроцентар за ретке и угрожене врсте као што су мрки медвед и дивокоза;

- едукација становништва, посетилаца и одређених циљних група о значају и улози дивљачи у простору Националног парка Тара;

Сви наведени циљеви су дугорочни и једнаког ранга значаја у оквиру приоритетне функције и припадајуће основне намене појединих делова подручја Националног парка.

Како је и наведено у поглављу функција шума мере, активности и задаци за остваривање циљева могу се груписати у:

- Мере и задатке за унапређивање, заштиту и развој шума кроз шумарску праксу;
- Мере и задатке за обезбеђивање и унапређење свих функција Националног парка.

7.1. Мере и задаци на унапређивању, очувању и заштити шума кроз шумарску праксу

Сходно претпостављеним циљевима газдовања шумама мере за њихову реализацију делимо на мере узгојног и уређајног карактера и друге мере условљене полифункционалним системом газдовања шумама који је већ присутан у овом шумском подручју.

7.1.1. Узгојне мере

У односу на актуелно стање шума, дефинисане циљеве газдовања шумама и тежњу да се испуњавањем задатака приближимо задатим циљевима проистичу узгојне мере:

Избор система газдовања

У односу на конкретне састојинске прилике, а сходно биолошким особинама врста дрвећа примењивати:

- у високим мешовитим састојинама јеле, смрче и букве пребирни систем газдовања (категорија шума 121),

- у разнодобним буковим и мешовитим шумама борова и китњака састојинско газдовање - групимично-оплодно (категорије шума: 112, 118, 125),

- у једнодобним састојинама букве, храстова, граба, осталих лишћара и борова састојинско газдовање (106, 107, 108, 112, 114, 117)

- у вештачки подигнутим састојинама лишћара и четинара, краткорочно: спроводити мере неге проредним сечама, ка старијим фазама, а дугорочно: проширити учешће осталих од природе присутних врста у циљу стабилизације састојина, (категорије шума: 216, 223, 224, 225, 231)

Избор врсте дрвећа

У односу на преовлађујући састав дендрофлоре кога карактерише изузетна разноврсност (забележено је 129 дрвенастих врста, и жбуња и дрвећа, и то 7 четинарских и 122 лишћарских, (Раде Цветићанин, 2007.година), у односу на станишне услове при обнови и подизању нових шума примарно се руководити принципом избора врста присутних од природе. Основне аутохтоне врсте дрвећа (око 30 врста) присутне на овом подручју су: Панчићева оморица, јела, смрча, буква, црни бор, бели бор, планински брест, китњак, јавор, млеч, домаћи орах, дивља трешња, и друге аутохтоне врсте лишћара, које су констатоване као едификатори или пратеће врсте у појединим типовима шума или које се и сада налазе у чистим и мешовитим састојинама. Очигледно је да избор врста дрвећа у претпостављеним околностима се ослања на типолошку припадност појединим деловима шумског комплекса.

Утврђује се обавеза повећања учешћа у дрвном фонду врста, посебно реликтних, ендемичних, ретких и угрожених врста (првенствено панчићеве оморице), као и оних чије је појединачно присуство мало или симболично и то племенитих лишћара (бели јасен, планински јавор, млеч, планински брест) и дивљих воћкарица (јаребика, мукиња, брекиња, оскоруша, дивља крушка, јабука и трешња).

На подручју Националног парка важи забрана уношења алохтоних врста дрвећа, а нарочито егзота.

Избор узгојног облика

Високи узгојни облик је трајно опредељење у газдовању шумама и овог шумског подручја. Избор високог узгојног облика одређен је могућношћу дугорочног планирања и чињеницом да једино овај облик може обезбедити остварење свих циљева газдовања и оптимално усклађивање свих функција шума. А ниски узгојни облик има се задржати као прихватљив код багретових шума као и на теренима где услови не дозвољавају унапређење стања односно где су изданачке шуме зашикарене форме и шибљаци орографски и и едафски условљене као једини облик биљних заједница као и где је потреба за заштитом од ерозије императив.

Из претходно изнетог неспорна је тежња везана за унапређивања садашњег општег стања шума кроз увећање површине високих шума на рачун изданачких које су у овом подручју поготово у приватном власништву, значајно присутне.

Избор структурног облика

С озиром на одређења у оквиру избора узгојног облика и потребу форсирања аутохтоних врста дрвећа, препоручује се:

- за састојине смрче, јеле и букве пребирна структура - газдовање (пребирно стаблимичног до пребирно групимичног типа коме се тежи) НЦ 10, НЦ26, НЦ59 и НЦ60 (категорије шума:121);
- за чисте састојине букве, храстова и састојине црног и белог бора - једнодобна структура НЦ 10, НЦ26, НЦ59 и НЦ60 (категорије шума:107, 108, 112, 117, 125);
- за разнодобне шуме букве, мешовите шуме китњака, разнодобне састојине црног и белог бора са примешаним јелом, смрчом и лишћарима- разнодобна структура уз различите модификације спратовности и унутрашње изграђености (двоспратност, вишеспратност)-НЦ 10, НЦ26, НЦ59 и НЦ60 (категорије шума: 107, 108, 112, 118, 125);

Избор неге шума

Избор начина неге је у највећој мери условљен затеченим стањем састојина (старошћу и развојном фазом, структуром, врстом дрвећа, очуваношћу и досадашњим узгојним поступком), а посебно и основном наменом сваке састојине, појединачно.

Мере неге уобичајене при редовном газдовању шумама убрајамо :

- окопавање и прашење у вештачки подигнутим састојинама,
- осветљавање, у тек обновљеним састојинама,
- уклањање корова и сеча избојака;
- чишћење у младим природним и вештачки подигнутим састојинама, по формирању склопа и уочавању последица конкурентског односа стабала у састојини, најчешће по принципу негативне селекције,
- прореде у развојним фазама од младика па до фазе дозревања састојина, по правилу не треба их планирати у последњој трећини опходње. Једнако их је нерационално планирати у састојинама склопа испод 0,8.

7.1.2. Уређајне мере

Пречник сечиве зрелости

Користећи се искуствима и научним анализама (Јовић Д., Банковић С., Медаревић М., 1991.) и искуствима са других шумских подручја, а уважавајући глобалну намену Националног парка предвиђене су димензије сечиве зрелости по појединим категоријама шума:

За пребирне шуме јеле, смрче и букве (кат.шума 121) за:	јелу	букву	смрчу
на средње дубоком смеђем земљишту на серпентиниту	60 cm,	60 cm,	60 cm,
на дубоком смеђем земљишту на кречњаку	70 cm,	70 cm,	60 (65) cm,
на плитком и скелетном земљишту на кречњаку кат.шума 111	60 (65) cm,	60 cm,	60 (65) cm,
на скелетно - кршевитом земљишту на кречњаку	50 cm,	55 cm,	55 cm,

У високим мешовитим разнодобним шумама црног и белог бора (кат.шума 125) пречник сечиве зрелости је оријентационог карактера и износи за црни бор 70 cm, а за бели бор 60 cm.

За све високе разнодобне шуме букве у наменским целинама (кат.шума 118), пречник сечиве зрелости је оријентационог карактера и износи 60 cm.

У свим категоријама шума (у складу са глобалним одређењима) независно од претходно утврђених пречника сечиве зрелости треба остављати **стабла јаким димензија** различитих врста дрвећа **као својеврсне споменике природе**.

Оптимальна запремина и размер смесе

Доле наведене оптимальне запремине у доброј мери треба оријентационо прихватити јер ово питање захтева даља детаљна и темељна истраживања посебно у светлу полифункционалног коришћења.

За пребирне шуме јеле, смрче и букве (кат.шума 121)	Vn (m ³ /ha)	размер смесе (%)	
		четинари	лишћари
на средње дубоком смеђем земљишту на серпентиниту	500	60	40
на дубоком смеђем земљишту на кречњаку	500	70	30
на плитком и скелетном земљишту на кречњаку	430	60	40
на скелетно - кршевитом земљишту на кречњаку	360	50	50

Иако су вредности учешћа у смеси збирно дате за јелу и смрчу, без обзира на доминацију јеле у шумском фонду целисходно ју је подржавати и форсирати у односу на смрчу (и букву).

За високе разнодобне шуме букве (кат.шума 101), оријентациона оптимальна запремина је 350 m³/ha.

За мешовите шуме различитих храстова и примешаних врста на одговарајућем станишту њихов однос према пратиоцима је у размеру 70 : 30, а исто важи за однос храстова и цера као друге или треће врсте.

Опходња

Основне врсте дрвећа које су евидентирани у припадајућим конкретним наменским целинама (НЦ 10, 26, 59, 60) имају следеће опходње:

- црни бор - природне састојине (кат.шума 125)- 160 година;
- бели бор - природне састојине (кат.шума 125)- 160 година;
- буква високог порекла (кат.шума 117, 118)- 140 година;
- китњак високог порекла (кат.шума 112)- 140 година;
- сладун високог порекла (кат.шума 108)- 120 година;
- цер високог порекла (кат.шума 107)- 100 година;
- јасика, бреза високог порекла (кат.шума 113)- 60 година;
- багрем (кат.шума 315)- 30 година.
- буква, граб, китњак, цер и сладун (у очуваном квалитетним, очуваном изданачком састојинама које је могуће природним путем превести у високи узгојни облик) (кат.шума 306, 307, 308, 312, 316, 317)- 80 година;
- јова, врба и топола (ОМЛ) изданачке шуме (кат.шума 301)- 40 година.

- вештачки подигнуте састојине четинара (црни бор, бели бор, смрча и др.) (кат.шума 223, 224, 225, 231)- оријентационо: на свом станишту 120 година, а на туђем земљишту 80 година;

Опходња у шумама у зонама рекреације (парк шуме) је везана за физиолошку зрелост одумирања односно у I зони заштите (НЦ 58) није потребно утврђивати опходњу.

Опходњица

Опходњица за пребирне шуме дефинише се у трајању од десет година, за то време све прописане сече по плану коришћења шума имају да пређу преко читаве површине на којој су планиране пребирне сече.

Опходњица у трајању 10 година, за шуме пребирног начина газдовања, има низ добрих особина и предности као што су:

- добро се слаже са ритмом прорашћивања стабала главних врста дрвећа, кроз дебљинске степене,
- поклапа се са уређајним раздобљем и економски је повољна, јер омогућава довољну концентрацију сеча по хектару (акумулира 10 – годишњи запремински прираст као принос),
- не условљава честа инвентарисања и представља реалан и повољан одсек времена за извршење свих планова газдовања.

Конверзионо раздобље

Дужина трајања конверзионог раздобља је усклађена са глобалном и основним наменама шума овог шумског подручја, а превасходно стањем шума (старошћу) и економским приликама. У том смислу одређује се дужина трајања конверзионог раздобља на период од 20-70 година.

Реконструкционо раздобље

Дужина трајања реконструкционог раздобља високих деватираних шума без обзира на структурни облик износи 50 година.

Неповољно стање очуваности високих шума (разређене и деградиране шуме), може да се санира применом одговарајућих узгојних мера које би се састојале у следећем:

- попуњавање разређених састојина;
- природна обнова уз примену неопходних помоћних мера при обнављању;
- вештачко обнављање састојина сетвом семена или садњом садница;
- уклањање заосталих семењака из подмлађених састојина.

Приликом мелиорације изданаčkih шума, зависно од стања очуваности, одговарали би следећи узгојни захвати:

- за очуване састојине, индиректна конверзија;
- за разређене, комбинација индиректне конверзије и реституције;
- за девастиране, директна конверзија - комбинација реституције и супституције.

7.2. Мере и задаци на обезбеђивању и унапређивању функција Националног парка

7.2.1. Мере на заштити, одржавању, праћењу и унапређивању природних вредности

Активности и мере на заштити станишта

У складу са одредбама Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама за њихово очување неопходне су следеће активности како би се очувао повољан статус станишта:

- урадити на основу карти и теренских истраживања детаљну инвентаризацију травних станишта на подручју парка;
- успоставити трајно праћење стања травних станишта;
- активним мерама, односно подстицањем традиционалних пракси косидбе и пашарења спречити зарастање станишта;
- ревитализација станишта;
- спречити уништавање и деградацију заштићених типова станишта;
- извршити инвентаризацију и мапирање нешумских станишта на подручју парка;
- извршити инвентаризацију подземних типова станишта пећина, јама и окапина;
- спречити нарушавање природних карактеристика заштићених типова станишта;
- очувати природне процесе који карактеришу станишта и доприносе постојању специфичних врста;
- очувати врсте значајне за станишта на подручју парка.

Активности и мере на заштити флоре

Посебне мере се требају предузети у погледу очувања ендемичних врста које издвајају ово подручје од осталих, а пре свега Панчићеве оморике чије присуство представља једно од темељних вредности подручја.

- успоставити мониторинг системе за све кључне биљне врсте које се сматрају угроженим или су значајне за очување;
- у складу са регулативом обезбедити максималну заштиту за заштићене врсте;
- праћење стања популација строго заштићених врста и чинилаца њиховог угрожавања, нарочито праћење и смањивање утицаја промене климе на високо рањиве врсте и њихова станишта;
- надzirати сакупљање врста чије је сакупљање регулисано законом;
- реинтродуковати угрожене врсте нестале на подручју парка;
- побољшати статус угрожених врста;
- спречити ширење инвазивних врста;
- наставити са ажурирњем информационог система о врстама.

Активности и мере на заштити фауне

Приликом дефинисања активности Плана развоја неопходно је узети у обзир да је фауна националног парка још увек недовољно истражена, поготово када се говори о особинама популација врста. Истраживања су неминовна како би се конкретније мере заштите за многе заштићене и угрожене врсте могле планирати;

- успоставити мониторинг за кључне врсте фауне које се сматрају угроженим;
- истражити својства популација које су приоритетне за заштиту;
- у складу са регулативом обезбедити максималну заштиту заштићених врста;
- наставити са ажурирњем информационог система о врстама.

Активности и мере на заштити посебно заштићених природних вредности

У складу са Просторним планом подручја посебне намене Националног парка Тара и Законом о заштити природе, на локалитетима у I степену заштите, споменицима природе, као и појединачним природним реткостима спроводиће се мере заштите, очувања и презентације у складу са режимом заштите, кроз:

- редовно обележавање посебно заштићених објеката природе и њихових граница у складу са правилником о обележавању;
- утврђивање протокола за редовну евиденција стања природних вредности.

Активности на заштити културног наслеђа

Идентификовани културно-историјски споменици на простору Националног парка Тара и у његовој заштитној зони, штитиће се, обележавати и презентовати у складу са условима и мерама Завода за заштиту споменика културе. Планиране активности су:

- израда катастра културног наслеђа на подручју Националног парка;
- формирање збирки покретног културног наслеђа;
- формирање музеја шумарства;
- сарадња са стручним и надлежним институцијама на очувању и презентовању културно-историјских споменика;
- активности у циљу стицања међународног статуса заштите културног наслеђа подручја националног парка и укључивање (номинацију средњевековних стећака у Перућцу и Раститима за Унескову листу светске културне баштине).

7.2.2. Мере и активности на заштити природе

Израда катастра загађивача у Националном парку Тара

Поред евиденције бесправно подигнутих објеката, извршиће се и евидентирање свих загађивача површинских и подземних вода у Националном парку и у заштитној зони, а који имају утицај на подручје парка. Након инвентаризације даће се предлог мера за сузбијање и санацију извора загађења.

Праћење стања вода

У циљу заштите вода, неопходно је извршити катастар природних и каптираних извора. Пратиће се стање површинских вода преко најзначајних параметара. Вршиће се и биолошки мониторинг потока и река на подручју парка, праћењем физичких и хемијских својстава станишта и бентосних (обалских) заједница.

Климатске промене и праћење стања ваздуха

У циљу праћења климатских и микроклиматских карактеристика подручја, као и климатских промена, настојаће се обновити метеоролошке станице према условима Метеоролошког завода.

Управљање отпадом у Националном парку

У циљу одржавања комуналне хигијене на простору Националног парка, са осталим релевантним чиниоцима, тежиће се адекватном и одрживом решењу, континуираног одношења отпада, изградњи канализационих система, пречишћавању отпадних вода и трајном решењу проблема дотока чврстог неразградивог отпада реком Дрином и формирања „пливајуће депоније“ на језеру Перућац. Суделовање са локалним властима на решавању проблема отпада на читавом подручју општине Бајина Башта.

Санација и ревитализација позајмишта минералних сировина, каменолома

Позајмишта минералних сировина, пре свега камена за локалне путеве, неопходно је санирати и рекултивисати након завршених активности на узимању сировине.

Техничке мере

Побољшање квалитета путне мреже доградњом, реконструкцијом и рехабилитацијом државних путева, пре свих државног пута I реда и мреже државних путева II реда, а такође и путева са савременом коловозном конструкцијом. Циљ је оптимизирање отворености комплекса саобраћајним комуникацијама као једна од најважнијих мера техничког карактера. Оптималном отвореношћу за шуме производне намене сматра се 15м/ха. У шумама заштитног карактера оптимална отвореност је око 7м/ха. У заштићеним шумама минимална отвореност се односи на приступност спољној граници објекта и изградњу шетних стаза у другој зони заштите како би се обезбедила и рекреативна улога шуме. За услове Националног парка Тара односно Општине Бајина Башта, стање тренутне мреже шумских саобраћајница и потреба за њеним развојем, као циљана отвореност коју треба достићи у наредних 20-30 година може се сматрати 25 м/ха.

Изградња инфраструктуре се генерално односи на очување и изградњу постојећих објеката у шуми (шумске куће, и помоћни објекти, радилишта, расадници).

У шумама рекреативног карактера то су објекти за пасивну и активну рекреацију (игралишта, шетне стазе, специјализоване стазе за особе са инвалидитетом, настрешнице, ложишта за ватру, камп локације, клупе за одмор, видиковци и сл.)

Активности и мере за остваривање циљева газдовања ловиштем:

- обнављање и насељавање дивљачи у ловишту (динамика развоја популације);
- изградња и одржавање ловних и ловно-техничких објеката, изградња и одржавање ловно-производних објеката и ограђивање дела ловишта (у делу подручја ван националног парка);
- гајење, заштита, лов и коришћење дивљачи и њених делова;
- заштита дивљачи и мере за обезбеђивање мира у ловишту;
- прихрана и презимљавање дивљачи у ловишту;
- мере за остваривање сарадње са другим делатностима и суседним ловиштима;
- друге мере које проистичу из посебних циљева газдовања ловиштем.

7.3. Смернице за реализацију предвиђених мера

Санирање неповољног стања шума

У разређеним састојинама без подмлатка или са недовољно подмлатка (то су најчешће прогаљени делови састојине, на којима се налазе стабла лоших фенотипских карактеристика и здравственог стања), при раду прво треба оформити или уобличи површине за подмлађивање, одговарајуће биоэколошким карактеристикама врсте, уз примену помоћних мера – припрему земљишта у години очекиваног обилнијег уroda семена. Избор места за формирање подмладних површина зависи од састојинског стања, услова станишта и

организације коришћења. Величину и облик подмладне површине треба прилагодити условима рељефа и узгојној ситуацији. Припрема земљишта у циљу уништавања корова и разрахлавања површинског слоја земљишта вршити механизовано на већој површини или на пруге, ако то није могуће ручним алатом на парцелице (крпе). Уколико и уз примену наведених помоћних мера не дође до успешног подмлађивања треба извршити садњу садница;

У састојинама где су заостала стара стабла – семењаци, завршни сек је највећег степена хитности и нужна потреба у циљу ослобађања младе састојине од непосредне и штетне засене. При сечи и уклањању оваквих појединачних стабала није потребно попуњавати отвор, је ће се он пре или касније склопити. Код групичног распореда »семењака« отвори су знатно већи (већи од једноструке висине стабала), не постоји могућност брзог склапања састојине и затварања отвора у краћем временском периоду, па је неопходно вештачком интенвенцијом то учинити;

Примена одговарајућих метода мелиорације деградираних шума и њихова трансформација у квалитетне и продуктивне шуме, зависи од њиховог стања, услова станишта и узгојних потреба.

Применом наведених критеријума у вези са неопходним узгојним мерама, изданацке састојине у којима треба примењивати мелиоративне захвате, неопходно је рашчланити на састојине за конверзију, састојине за реституцију, супституцију и реконструкцију.

Састојине за индиректну конверзију - промену узгојног облика

То су квалитетне изданацке састојине, економски вредних врста, дрвећа на добром, односно очуваном станишту.

У младим састојинама, у зависности од развојне фазе, примењују се одговарајуће сече као мере неге којима се регулише састав састојине, број и просторни распоред најквалитетнијих стабала, будућих носилаца функције обнављања - семењака. Изводе се до почетка обновних сеча са циљем да се у скраћеној опходњи са њима рационално газдује.

У старијим састојинама (старијим од 60 година), које су у фази дозревања и зрелости, на очуваном станишту, стабла већ плоносе. То значи да се може започети процес трансформације у виши узгојни облик природним подмлађивањем, извођењем одговарајућег метода и начина обнављања (обновних сеча). Поступак мелиорације (конверзије) одвија се природним подмлађивањем на два основна начина:

- класична природна обнова - применом одговарајућег начина обнављања (врсте сече) у зависности од врсте дрвећа и
- природна обнова са применом помоћних мера и евентуалним подсејавањем или подсађивањем, ако је отежано природно обнављање.

Досадашња искуства указују су да одговарајућа узгојна решења у појединим типовима изданацких шума не дозвољавају примену одређених шаблона – рецепата и универзалних решења, већ захтевају индивидуалан приступ сваком случају уз максималну стручност и креативност сваког извођача радова – инжењера. Потребно је од састојине до састојине, од објекта до објекта, извршити детаљну анализу услова средине, састојинског стања и циља газдовања, уважити приоритете и донети коначну одлуку.

Састојине за делимичну реконструкцију

су састојине код којих није на читавој површини уједначено деградирано станиште и састојина, па се комбинује конверзија, реституција и супституција у зависности од конкретних услова и стања. У млађим састојинама, на делу површине где је састојина квалитетнија, изводиће се индиректна конверзија, а на осталом делу површине, у зависности од станишта, врши се реституција или супституција. У старијим састојинама, примениће се комбинација природне обнове индиректном конверзијом и вештачке обнове реституцијом и супституцијом.

Састојине за директну конверзију (реституцију и супституцију)

У овој групи сврставају се изданацке и деградиране састојине у којима нема довољно квалитетних стабла (мање од 10%), на којима би се базирала индиректна конверзија на наведени стандардан начин.

Постојећа састојина се уклања чистом сечом а даљи поступак реконструкције зависи од стања и очуваности станишта:

- ако су станишни услови повољни и одговарају аутохтоним врстама, вештачким путем се обавља подизање нове, младе шуме, постојећим врстама дрвећа – реституција;
- ако је станиште деградирано, и не одговара аутохтоним врстама, врши се замена постојећих врста дрвећа, односно уноси се врста којој такво станиште одговара - супституција.

Санирање пожаришта

Приликом санирања пожаришта, посебно пожаришта у Заовинама, спровести све мере предвиђене планом санације (8.4.2. План заштите шума од пожара на 123. стр.) уз подршку природном пошумљавању семеном које је спонтано отпочело.

Очување и унапређење карактера предела

У предеоним целинама читавог подручја треба задржати велика шумска пространства као носиоце карактера овог предела, уједно треба задржати пропорцију отворених површина (ливада, чистина и пашњака) и органске форме шумског комплекса на падинама планина. Задржати велика шумска пространства као носиоце карактера предела. Где је изводљиво треба наставити праксу пошумљавања на необрађеним пољопривредним поседима. Појачати карактер предела уношењем већег броја мањих шумских површина (шуме у блоковима) које треба равномерно распоредити и умрежити. Задржати пропорцију отворених и обрадивих површина са шумским комплексима. На тај начин ће се повећати и дужина ивице којом се унапређује карактер овог предела, али и еколошка, естетска и рекреативна функција предела. С обзиром да су значајном делу приватне шуме, треба се одредити према овој препоруци у Програмима за газдовање приватним шумама.

Прашење и окопавање у шумским културама

Прашење има за циљ да прекидањем капиларности умањи испаравање земљишне влаге из дубљих слојева и да асцедентне токове воде заустави у зони закореневања садница. Разбијањем покорице око садница повећава се инфилтрација воде и при слабијим, а поготову при плахим кишама. Осим тога, прашењем се одстрањује конкурентска вегетација која црпи воду из истог хоризонта земљишта одакле се и саднице овом снабдевају.

Прашење се обавља углавном у прве две, а у неповољним станишним условима и три, године након садње и то најбоље при крају или одмах после изразитог кишног периода, тј. у другој половини јуна па до половине јула. Посао се најуспешније обавља лакшом мотиком. Захвата се плитко (4-7 цм дубине), колико да се разбије покорица и уклони трава око саднице, обично у радијусу од 20-30 см. Треба обратити пажњу да се при овоме не одгрне земља од садница, чиме се излаже исушивању дубљи слој земљишта у зони закоровљавања биљке. Зато је боље да се прашење изводи благим пригртањем земљишта и посечене траве ка садници.

Земљу не треба сувише ситнити, јер се у том случају брже повезује у покорицу после кише а и брзина инфилтрације воде слаби са степеном уситњености земљишта. На јаче закоровљеним површинама треба мотиком окресати коров (папрат, аптовину, купину и сл.) около садница, да их не би до јесени прекрио и под теретом снега поломио.

На каменитим, инсолираним голетима треба користити старо, добро проверено искуство, да се полагањем комадића камена (плочица) око саднице умањи испаравање воде, као и да се усправљањем овећег комада камена са јужне стране обезбеди засена тек засађеној садници.

У новије време за конзервацију влаге око садница користе се комади тамно обојених полиетиленских (ПВЦ) фолија, (попут врећа за отпатке), који се распротру и притисну камењем или земљом, одмах по завршној садњи. Тиме се истовремено елиминише и травна конкуренција, па је прашење практично непотребно. Довољно је само да се крајем пролећа прегледа култура и обнове местимично оштећене фолије, или поправи застор стављањем камена.

Треба напустити непотребну ревност у кампањском окопавању култура и када за то нема објективне потребе. То су практично сва пошумљавања извршена на свежим земљиштима већих надморских висина, затим на осојним странама и на рахлим, хумозним дубоким и свежим тлима у низинама, као и већина засада при реконструкцији шума, изузев на екстремно ксеротермним стаништима.

Овде не долази до изражаја недостатак влаге у земљишту, јер је ово са њом добро опскрбљено. Зато се и не поставља потреба за конзервацијом влаге окопавањем.

Критичан фактор на овако богатим и свежим земљиштима је конкурентска вегетација (коров и избојци) која гуши засађене биљке, те се против ових треба и борити.

По правилу, окопавање није неопходно ни на површинама где је извршена претходна припрема земљишта подривањем, а поготову а ко је при томе извршено и скидање (љуштење) травног бусена на тракама.

Сеча избојака и уклањање корова ручно

Интензитет закоровљавања директно је повезан са еколошким и производним карактеристикама земљишта. Уколико је производна снага земљишта јача, утолико је већи и ризик од штетног деловања како зеластих, тако и дрвенасте вегетације, те ако се занемари одржавање долази до ометања развоја па и угушивања култура. За интензитет развоја избојака, поред плодности земљишта, пресудна је и избојна снага пањева која, опет, зависи од врсте дрвећа, старости посечене шуме и пањева, од времена и начина извођења сече и начина припреме земљишта за садњу, климатских и других фактора.

Кад се ради о врстама које терају бујне избојке као што су граб, багрем, кестен, липе, храстови и сличне, не треба за реконструкцију узимати младе пањаче које су у оптимуму избојне снаге. Реконструкцију састојина где преовлађују ове врсте треба одложити док им старењем не ослаби избојна снага.

Треба настојати да се сеча обави у време када је главнина резерви у храни из жилишта исцрпљена за стварање најмлађих гранчица и лишћа, а још није извршено депоновање нових резерви у корену за наредни вегетациони период. За већину наших шумских станишта то је период од почетка јуна до средине августа, зависно од надморске висине објекта. Довољно је да се у ово време изврши сеча шуме, а израда и изношење дрвета може се обављати и касније, све до почетка садње.

Штетном деловању корова и избојака може се доста успешно парирати ако се користе снажне, добро ожиљене саднице, врсте које брзо стартују и порасту (ариш, дуглазија, боровац, смрча, бели јасен, црни орах, горски јавор, трешња и сл.). Препоручљива је рана јесења садња, након прве јаче ки ше, како би саднице користећи јесењи пораст корена обезбедиле јачи пораст у првој години.

Ако се довољно водило рачуна о свему што је напред речено, борба против корова се најчешће може успешно и економично спровести механичким путем. Користе се косири или још боље кратке и ојачане (путарске) косе којима се сасеца конкурентска вегетација око садница, у пречнику 0,70-1,00 м. На осталом (већем) делу простора између садница коров и избојци се не дирају. Ово првенствено у циљу редукције радне површине, а затим што овај вегетациони омотач штити саднице од сувише топлих као и ледених ветрова, мрза и припеке, а смањује и штете од зечева и срнеће дивљачи.

Ослобађање се, према потреби, обавља у другој и трећој вегетацији након садње, а само изузетно и у првој односно и у четвртој години. У првом вегетационом периоду садницама погодује засена која утиче на смањење транспирације и повећава проценат пријема и преживљавања садница. Изузетно, висока папрат може прекрити саднице и под теретом снега их оборити на тло или поломити.

Зато у септембру, октобру треба ослободити прекривене саднице, пре него што дође до снеголома. Већ у другом вегетационом периоду саднице су се закорениле и теже бржем порасту, у чему их конкурентска вегетација омета или их потпуно потискује и гуши. Зато их тада треба енергично ослободити, омогућујући им да максимално расту у висину, како би што пре прерасле критичну зону.

Уосталом, унапред се са доста сигурности може проценити где ће инвазија конкурентске вегетације, посебно избојака из пањева, бити критична за опстанак културе. То су пре свега млађе и виталније изданачке шуме на стаништима китњака и граба, низиске и брдске букове шуме, као и на бољим бонитетима станишта сладуна и цера, те у јаче обраслим шумама на стаништима белог граба и црног јасена.

Старије, као и јаче проређене, кржљаве и уопште слабо виталне шуме, поготову оне на деградираним, еродираним, плитким и сувим земљиштима, ретко када терају бујне избојке. То важи и за изданачке шуме више пута обновљене на престарелим, деформисаним и натрулим пањевима. У оваквим шумама избојци се доста успешно сузбијају превршивањем (косиром, српом или путарском косом).

Висина превршивања зависи од висине и близине засађеница које штитимо. Битно је да штићена стабала имају отворен простор за раст у висину, да их конкурентска вегетација не наткриљује, нити им сувише стешњава круне. Обично се избојци прекраћују у првим годинама на 40-80 см од земље, а касније на висини доње трећине до половине круне штићених стабала, сеча избојака или изданача "на чеп" (до дна приданка) погодује бујном терању нових шиба, те се не препоручује.

Чишћење у младим састојинама

Чишћење је мера неге која се изводи када састојина доспе у период старијег подмлатка или раног младика. Сеча чишћења има тежиште на уклањању мање вредних јединки у вишем спрату састојине, што значи да се ради о негативном одабирању стабала.

Циљ уклањања фенотипски лошијих јединки из вишег слоја састојине јесте да се, поред фаворизовања најквалитетнијих индивидуа у вишем спрату, омогући квалитетним јединкама из нижег спрата да урасту у виши производни спрат састојине.

Сечом чишћења из састојине се уклањају сва стабла која ометају нормалан развој одабраних стабала. Код извођења сече чишћења, најпре треба уклонити стабла предраста, па тек онда прићи извођењу сеча чишћења. Код мешовитих састојина, циљ сече чишћења је регулисање састава састојине, а код чистих је то неговање и одабирање најбољих индивидуа.

Сече чишћења у састојинама у којима су стабла и високог и изданачког порекла, односе се на стабла вегетивног порекла, због тога што ова стабла у првим годинама живота знатно брже расту од стабала семенског порекла и ометају њихов развој. Код извођења сеча чишћења треба водити рачуна да се не вади превише стабала да не дође до прекида склопа. Након извршених сеча чишћења, после 2 – 3 године, састојине треба поново прегледати да би се видело да ли одабрана стабла поново нису притешњена околним стаблима, ако јесу, чишћење треба поновити.

Одабирање стабала за проредну сечу

Прореди као мере неге изводе се у састојинама које су у периоду живота летвењака па све до зрелости за сечу.

Циљ проредних сеча је одабирање и помагање фенотипски најквалитетнијих индивидуа главне врсте дрвећа у састојини, затим неговање крошњи и дебала одабраних биљака, регулисање састава састојине и распореда стабала у састојини.

Проредама се из састојине уклањају сва стабла која ометају правилан развој одабраних стабала будућности. Осим стабала која ометају развој стабала будућности, проредама вадино и индиферентна стабла која немају оправдања да остану у састојини.

Код извођења прореда веома је важно да склоп састојине не буде дуже време прекинут. Прореда као мера неге састојине треба да има за циљ поправку затеченог стања. При томе се врши селекција фенотипски најквалитетнијих стабала у свим спратовима, водећи рачуна о врстама дрвећа и њиховим могућностима и захтевима како према светлости, тако и према смеси, станишту, склопу итд.

Прореде имају за циљ омогућавање перспективним јединкама нормалан и максималан развој и прираст, пошто су то носиоци стабилности, квалитета и прираста будуће састојине.

Прореда се изводи по принципу селективне прореде, где се одаберу најквалитетнија стабла са добро очуваном и виталном круном, способна да реагује на проредне захвате, тако што ће на себе да преузму прираст одстрањених конкурената. Из састојина се првенствено уклањају стабла горњег склопа са неправилно формираним деблом и круном, и друга лоше формирана, која истовремено ометају нормалан развој стабала будућности.

Дознаком стабала за проредне сече треба обезбедити да постојеће састојине најпотпуније искоришћавају производне могућности станишта, као и да се припреми састојина за каснију оплодну сечу. Главни задатак проредних сеча је нега састојина, као и фаворизовање вреднијих врста дрвећа. Нега састојина се врши са циљем да се произведе што квалитетнија дрвна маса, што упућује на умерену и честу прореду. Ако се одредбе посебне основе не остварују како је планирано, може доћи до супротних резултата, до погоршања општег стања шума, до смањивања њихове производне снаге, здравственог стања и квалитета.

Важно истаћи да у боровим састојинама интензитет прореде буде умерен.

Задатак узгојних интервенција, у следећих неколико деценија, је да отклоне неповољне односе појединих категорија стабала, поправе квалитетну структуру и обезбеде услове за развој најквалитетнијих стабала, као и повећају стабилност састојина, а на најбољим стаништима да омогуће насељавање јеле, смрче и букве. Због тога ће захват дуго времена имати карактер умерене негативне селекције. Само у приликама где је учешће преобладајућег квалитета мање могуће је већ у првим захватима изводити позитивну селекцију.

Трећа важна карактеристика овог метода је да укупна површина под шумама у фази подмлатка и младика не сме да буде већа од 20 % укупне површине састојине. Ово произилази из логичних концепција овог система и указује на његову економичност, јер се „вредно“ дрво може акумулирати само у старијем периоду живота састојине.

На основу наведеног, произилази да је за успешно извођење оваквог начина обнове разнодобних састојина букве битно детаљно познавати природне услове конкретног типа шуме, као и најнеопходније методе неге конкретне састојине, засноване на савременим принципима, као и увид у тржишне прилике.

Одабирање стабала за сечу у пребирним шумама

Одабирање стабала за сечу мора бити прилагођено приликама станишта и структурним особеностима састојине. Пре свега, замљиште мора бити увек обрасло састојином што повољније структуре, на коме ће се посебно спречавати закоровљавање, а тиме обезбедити трајно подмлађивање. Посебно је значајно пажљиво одабирање стабала за сечу на стрмим, сувим и плитким земљиштима, нарочито на еродибилним супстратима као што су серепентинити, као и на падинама које су изложене јаким ветровима, угроженим од формирања леда итд.

За достизање пребирне структуре блиске уравнотеженом - оптималном стању, потребно је дуго време. За значајније унапређивање стања и еволуцију ка пребирној структури такође је потребно дуго време; превођење у пребирну шуму је постепено и за кратко време нису могуће значајније измене. Достизање типично пребирне структуре није могуће у кратким одсецима времена ни на малим површинама. У току једног десетогодишњег периода довољно је да се у извесној мери смање недостаци структуре и да се постигне бар изразитија разнодобност на површини одељења, док је достизање пребирне структуре на мањим површинама везано за деценије стрпљивог стручног рада.

У оквиру једног одсека могу постојати све постепениости од готово нормалне пребирне шуме, преко разних прелазних облика разнодобне шуме, до типичних једнодобних обраста на мањим или већим површинама. Због тога и није могуће превођење у типичну пребирну шуму за кратко време, јер је неопходно омогућити довољно обнављање и ураштање и постепено смену неједноличних и једноличних структурних облика у пребирну шуму. Чак и достизање готово нормалне пребирне структуре по дебљини није довољно, јер висинска структура може бити веома удаљена од карактеристичне за пребирну. Нарочито је тешко достизање пребирне структуре на лошијим стаништима.

Задаци (функције) пребирне сече су:

1. да омогући довољно подмлађивање врста чије учешће у смеси желимо да повећамо,
2. да обезбеди довољно ураштање,
3. да отклања недостатке и одржава што потпунију пребирну структуру,
4. да поправља здравствено стање састојина,
5. да поправља квалитет састојине, уклањањем стабала лошијег или незадовољавајућег квалитета.

Подмлађивање јеле, смрче и букве се значајно разликује, због разлика у биолошким особинама ових врста, услед чега и поступак са њима мора бити другачији.

1. Обнављање јеле је могуће под засеном старе састојине, чак и при минималном бочном осветљавању, изразито при проређеном склопу, као и на мањим отворима, чак и испод једне половине висине стабала. Величина иницијалне групе код јеле по правилу износи 3 - 4 ара, док дефинитивна максимална величина групе може износити 0,4 до 0,5ха. У првој фази образовања групе, у потпуно склопљеним деловима састојине без подмлатка, уклањају се са 2 - 3 јака јелова стабла, чиме се омогућава непосредна заштита поника и подмлатка и од надстојних и од бочних стабала. Када подмладак јеле достигне висину од 1 - 2м, приступа се дефинитивном обликовању групе, чија максимална величина може бити од 0,4 - 0,5ха. Друга фаза се може извршити и знатно касније, односно тек када врхови стабала подмлатка достигну почетак круне јаким стабала. При првој фази се нарочито уклањају јака стабла ниских круна, која имају изглед предроста код оплодне сече.

2. Код подмлађивања букве фазе обнављања морају бити битно другачије него код јеле, због повећаних потреба на светлости и релативно брзог ширења круне. Мада се у литератури сматра да иницијално стаблимични захват не омогућава појаву подмлатка букве, искуство у газдовању у Националном парку Тара је показало да се подмладак букве обилно јавља и при благо просветљеним састојинама. Посебно се упозорава, да се на најбољим бонитетима, при јачим захватима, јавља обилан коров, који представља сметњу успешном природном подмлађивању.

Почетак образовања група у претежно буковим партијама се најједноставније изводи применом техничке оплодне сече на површини од око 10 ари, што представља групу која одговара отвору око једне максималне величине стабла. Овај начин обликовања групе по правилу доводи до појаве подмлатка букве и у рубним деловима састојине. Обликовање групе може започети на површини и од 30 ари. На оваквим површинама сигурно ће се јавити и подмладак племенитих лишћара, пре свега јавора. Површине иницијалних група се постављају смером север - југ и веће су на благим, а мање на стрмим падинама. Сматра се да је ослобађање подмлатка букве неопходно извршити када достигне висину од 70 - 100цм. Дефинитивна величина групе чисте букве може износити и до 0,7ха.

3. Подмлађивање смрче се изводи сличним мерама као код букве, нарочито на већим надморским висинама и лошијим стаништима. Некада се препоручивало извођење чисте сече на површини од 10 - 30 ари, што није у складу са искуствима у Националном парку Тара. И у чистим смрчевим састојинама може доћи до појаве корова, док на површини од 30 ари долази и до оштећивања поника смрче од високих температура (у летњим месецима) у току прве вегетације и измрзавања у току прве зиме.

Ураштање је стална појава у развоју пребирне састојине и без трајног и довољног ураштања одговарајућег састава по врстама дрвећа нема ни трајног пребирног газдовања. Регулисање ураштања се врши ослобађањем подмлађених група уклањањем надстојних стабала и довођењем подмлатка на слободан положај, чиме се у посебним режимима осветљавања на групе, до стабалаца доводи довољна количина директне горње светлости и омогућава настанак круна већег асимилационог потенцијала и великог висинског и дебљинског прираста.

При ослобађању обновљених група потребно је утврдити број и укупну површину коју смо ослободити. Може се сматрати да се у сваком планском периоду може ослободити приближно 1/10 површине одељења, односно одсека, мада је најсигурније извршити ослобађање на 1/8 одељења. Под подмлађеном групом се сматрају само оне које су довољно густе и доброг квалитета, свакако ако имају довољну површину. Сматра се да су довољно обрасле групе које имају око пет младица на један метар квадратни, а да стабалца нису оштећена нити са знацима фитопатолошких обољења. Приликом образовања група изводи се и прва селекција у танком материјалу, када се уклањају сва стабла широких, дугих и ниских круна, без обзира на врсту дрвећа, а нарочито букве. Минимална површина групе износи 5 - 10 ари, оптимална 20 - 30 ари, а максимална 0,5ха за јелу. Односне величине за смрчу и букву су нешто веће, док максимална величина износи 0,7ха. Уколико је величина подмлађене групе испод 5 ари, она се сматра подмладним језгром, које треба проширивати до оптималне или максималне величине. Застарчен буков подмладак висине 2 - 3 метра и више се занемарује и ове површине се не сматрају подмлађеним. Уколико се под оваквим буковим стабалцима појави подмладак јеле или смрче, инвентар младе букве се уклања.

Селекцијом се из састојине уклањају преживела оштећена или оболела стабла, затим стабла лошег или незадовољавајућег квалитета, док се у квалитетном делу инвентара избор врши по принципу: од два добра сече се нешто лошије. Селекцијом у јачем инвентару се, по правилу, врши ослобађање подмлађених површина.

Одабирање стабала за групично – оплодну сечу

Овај начин обнављања проистиче из тежње за превођењем једнодобних у разnodобне шуме или за одржавањем разnodобних шума као таквих. Врста и облик сеча се слободно бирају. Стабла се уклањају појединачно или у групама, а циљ уклањања стабала је обнављање букове шуме. Подмладна језгра (почетног пречника једнаког средњој састојинској висини) се постепено шире и спајају прелазећи из младих у старије развојне фазе, чиме се добија жељена разnodобност. Одатле проистиче да ће на крају обнављања шуме на примарном подмладном језгру бити најстарији делови састојине, а око њих што се иде даље све млађи. Развојне фазе састојине (зрело доба, доба дозревања, средње доба, доба младица и подмлатка) се ређају једно за другим. У овом систему газдовања, узгајивач мора до максимума да користи, како микро станишне услове у састојини, тако и прираст сваког појединачног стабла старе састојине. Обнављања букове шуме се усмерава у правцу уклањања старе састојине и ширењу нове у жељеном правцу без међусобне сметње. Све мере неге на појединим деловима састојине се ређају једна за другом у одређеном времену и простору, а прате развој животних фаза појединих делова шуме.

Подмладак се негује одговарајућим сечама као мерама неге. Мере неге су овде непосредно везане за време и простор.

Друга карактеристика групично оплодног обнављања је, да се подмладно раздобље код њега за поједине делове састојина одређује слободно према потреби. Овде влада принцип индивидуалности и максималне стабилности. Опходња овде служи само као груба оријентациона величина, која се слободно прилагођава појединим деловима шуме. Тако ако је за борове шуме оријентационо одређена опходња од 160 година, то не значи да се за најбоља стабла или састојину она неће продужити на, или ако је део састојине лош, да се она неће у ранијој старосној доби.

Смернице за одабирање стабала за оплодну сечу

Обнављање састојине уз присуство преосталих стабала старе састојине која штите младу састојину и истовремено врше осемењавање оплодног сечом, често се назива и постепена, јер се стабла уклањају постепено. Поступак овог најина обнављања састоји се у томе да се у извесном року уз неколико захвата у основну састојину сасеку сва стабла старе састојине. Оплодна сеча састоји се из три основна сека : припремног, оплодног и завршног.

Код обнављања оплодном сечом успех у великој мери зависи од услова земљишта. На тешким збијеним глинастим земљиштима обнављање теже успева.

Код састојина које су у доба зрелости за обнављање гушће склопљене (слабије неговане) припремним секом вади се толика количина дрвне масе да обраст после извођења сече износи 0,6. Припремним секом започиње се процес обнављања састојине која је до тог времена чивела у потпуном склопу. У негованим састојинама у доба зрелости затиче се неправилан однос стабала и круне неправилног облика (гранате, стешњене) као и појаве сушења стабала.

Припремни сек у оваквим састојинама има задатак да припремин читаву састојину за што боље и успешније обнављање. Овим секом стварају се погоднији услови за што обилније плодоношење семена доброг квалитета, а у исто време обезбеђују се и погодни услови земљиштата за ницање и развитак поника. Стварају се повољнији услови за разлагање шумске простирке. Смањује се и киселост земљишта. Припремним секом се преостала стабла навикавају за живот у ређем склопу. Са развојем круна развија се и коренов систем. При томе треба бити обазрив да се припремним секом не извади већи број стабала него што је потребно и склоп у толикој мери прекине да се изазиве закоровљавање земљиштата. Склоп треба прекинути тако да се на крају припремног сека круне толико развију, да им се гране лако додирују.

Максимална количина дрвне масе која се овим секом вади креће се у границама од око 30% од укупне масе састојине. Боље је да се сече мање него више јер се гушћи склоп може и касније отворити. Крошње старијег дрвећа спорије реагују на светлост. Ова вредност мења се према врстасма дрвећа, условима средине, јачине ветрова, дубине корена. Припремни сек није мера гајења и неге иако има улогу да припреми састојину за обнову, већ је то мера обнове и искоришћавања.

У правилно негованим шумама припремни сек најчешће се не изводи. Код оваквих састојина земљиште је у добром стању, простирка се добро распада, има и нешто подмлатка па се може одмах прећи на оплодни сек.

Припремним секом у првом реду треба вадити стабла нежељених врста, болесна, крива и она која по свом квалитету неће дати дрвну масу високе техничке вредности, потиштена стабла, танког врха и сасушена (V разред по Крафту) али често се препоручује и вађење најчачих, највиших стабала, нарочито оних која су граната са широким крунама (I разред по Крафту). Сматра се да оваква стабла неће издржати налете ветра ако се оставе за семењаке а поред тога представљају опасност за подмладак приликом обарања.

У доба припреме састојине и земљишта мора се забранити паша. Једино свиње могу бити корисне.

Неколико година после припремног сека, у години богатог уroda семена приступа се извођењу оплодног сека.

У међувремену од припремног сека до оплодног поједина стабла рађају нешто семена и осемењују сечину. Земљиште је већ припремљено за клијање тако да у време извођења оплодног сека може се очекивати постојање густог поника.

За успешно извођење оплодног сека од значаја је да се утврди када наступа година пуног рода семена за врсту дрвећа које се обнављају, да ли је у години пуног уroda семе здраво.

Код четинара то се постиже пребројавањем шишарки, код букве и храста квалитет семена може се одредити тек после опадања семена (у октобру после првих мразева).

Време између обављања припремног и оплодног сека назива се период осемењавања или подмлађивања. Дужина периода зависи од учесталости плодоношења. Код врста код којих је овај размак већи износи 5 до 10 година.

Циљ оплодног сека јесте да се још јачим разређивањем састојине обезбеде семену најбољи услови за клијање као и даљи развој поника.

Оплодним секом вади се толика маса из састојине да на сечини остане довољан број равномерно распоређених стабала, којих треба да буде толико да пропусте довољну количину светлости до земљишта и заштити младе биљке подмлатка док не ојачају. Најчешће се овим секом сасече до 50% масе односно половина од укупног броја стабала у састојини. При томе треба водити рачуна да се склоп прекине тако да круне преосталих стабала буду правилно осветљене са свих страна. Ретко се дешава да до потпуног осемењавања сечине дође већ после прве године пуног рода. Мора се увек рачунати и на накнадно осемењавање ради чега се и обраћа пажња на склоп и распоред преосталих стабала. У сциофитним састојинама склпо може бити и тамнији као и код врста које имају тешко семе.

Оплодним секом у првом реду уклањају се стабла са јако развијеном круном. Код врста дрвећа са тешким семеном оплодни сек се изводи тек кад је семе спало са дрвећа или наредног пролећа. На сечини се напротив остављају она стабла која нису родила а која ће највероватније наредне, или наредних година родити и извршити допунска осемењавања.

У време оплодног сека потребно је извршити преглед предраста (постојећи развијени подмладак). Ако се установи присуство некавалитетног предраста, предраста из пања и старијег предраста треба га уништити јер спречава осемењавање и угушује развијен поник. Стари предраст може да остане само ако му стабла нису јако крошњата. Предраст који има неправилне круне или је оштећен треба одстранити. На мразиштима, мокром и каменитом земљишту предраст се оставља без обзира на изглед, уклања се тек у првом чишћењу. Предраст сциофита бољи је него хелиофита.

Кад се читава сечина осемени и подмладак развије до те висине да му више није потребна никаква заштита приступа се завршном секу, сечи свих преосталих стабала на сечини. Старе материнске састојине не треба остављати дуже на сечини него што је то потребно. Њихово присуство омета нормалан развој подмлатка.

Размак између оплодног и завршног сека код хелиофитних врста дрвећа краћи је него код сциофитних врста чији подмладак је осетљивији. Из тих разлога сциофитним врстама треба обезбедити дужу заштиту.

Дуже задржавање старе састојине негативно утиче на висински прираст стабала нове генерације. На основу потреба за светлошћу код подмлатка може да се одреди кад треба извршити завршни сек. Ако подмладак четинара нема довољно светлости четине биљака постају ситније. Код лишћара недостатак светлости изазива појаву светлозелене боје лишћа. Код букве лишће заузима мозаични распоред, а круне добијају изглед кишобрана.

Да би се подмладак приликом сече стабала и извоза материјала не би оштетио сечу у завршном секу треба изводити зими, по снегу.

Између оплодног и завршног сека може да се уведе накнадни сек. Циљ накнадног сека је да се ослободи развијен подмладак, а истовремено да се задржи део старе састојине како би га штитио. У исто време преостала стабла материнске састојине обављају допунска накнадна осемењавања оних делова сечина који су остали неосемењени. Увођењем накнадног сека искоришћава се такозвани прираст на светлост. Накнадним секом вади се обично једна трећина до једна половина од укупне масе која остаје после оплодног сека. При том се остављају најбоља стабла средње старости са правилним крунама и без видљивих мана. Накнадни сек обавља се у складу са количином, са старошћу и са смесом подмлатка.

Обнављања састојина букве оплодним секом: Оплодним секом стварају се једнодобне састојине са правим, пунодрвним стаблима чистим од грана. Главни циљ оплодне сече као начина природног обнављања је обнова и формирање једнодобне састојине. С обзиром на узгојна својства букве оплодна сеча је најпогоднији начин њеног природног обнављања. Буква је сциофитна врста са тешким семеном без икаквих делова који омогућавају његово разношење. Семене године наступају сваке пете и шесте године. Поник је врло осетљив на мраз и сушу а такође не подноси ни кисела земљишта, ни већу количину влаге са тенденцијом забаривања. На клијање семена негативно утиче сабијена нерастворена шумска простирка.

У шумама које су до времена обнављања неговане, припремни сек се обично не изводи. Извођењем припремног сека прекида се склоп што може да изазове закореневање земљишта и настаје опасност од ветра. Да ли ће се изводити припремни сек поред негованости зависи и од стања шумске простирке. Ако је процес распадања шушња успорен, ако се он нагомилава, неопходно је увести припремни сек. За клијање буковог семена добро је шумско земљиште на коме се налази скоро потпуно распаднута шумска простирка ретко обраста травом. Најбољи знак је присуство *Asperula odorata*, *Oxalis acetosella* и *Dentaria bulbifera*.

Пошто се припремни сек не планира корисно је извршити припрему земљишта на крпе тако што ће се делимичним склањањем жуњња омогућити семену контакт са минералним слојем. Лаким алаткама местимично обрадити сабијена земљишта.

Оплодни сек изводи се у години пуног уroda семена. Из тих разлога треба вршити преглед цветних пупољака који се познају по трбушастом облику и предвидети родну годину.

Оплодним секом уклања се приближно половина (или 40 - 60%) постојеће запремине водећи рачуна да у састојини остану права, здрава пунодрвна стабла. После изведеног оплодног сека обраст не треба да буде мањи од 6 од потпуног обраста. Круне преосталих стабала треба да буду удаљене једна од друге не више од 2 метра. На северним и источним странама где не дувају јаки ветрови маса која се вади оплодним секом може да буде већа. Оплодним секом ваде се првенствено стабла са изразито развијеним гранама како би до земљишта продрло светлости топлоте и влаге. Уколико има предраста, треба га прегледати па ако је у групама доброг изгледа треба га задржати а ако је појединачан и гранат уклонити га.

Завршни сек изводи се у повољним условима 6 - 8 година после оплодног сека или кад подмладак достигне висину од око 80 цм. Најчешће се овај изводи око десете године после извршеног оплодног сека а у извесним случајевима и дуже. Између оплодног и завршног сека може се увести и један накнадни сек како се подмладак не би одједном нашао без икакве заштите. Нарочито је важна заштита подмлатка од појаве пролећног мрза. Али при томе не треба претеривати, јер семењаци који су изложени сунцу често трпе оштећивање изазвано упалом коре. У исто време штете на подмладку од обарања стабла и извоза сортимената веће су уколико је подмладак већи. У састојинама са зрелим и презрелим буковим стаблима, примењује се оплодна сеча са два сека - оплодним и завршним. Закаснило извођење завршног сека уводи нас у дилему да ли је већа корист или штета по младу састојину. Може се јавити потреба задржавања појединачних или група стабала у функцији производње или попуњавања не најбоље обновљених делова.

Необновљени делови могу се комплетирати подсађивањем садница. Вишак природног поника може се искористити као садни материјал.

Све друге мере смерницама ће бити детаљно поткрепљење у Основама газдовања шумама за поједине газдинске јединице.

7.4. Забрањене радње и активности

Забрањене радње и активности дефинисане су:

- по одредбама Закона о шумама (Сл.гл.РС 30/10 и 93/12) (чл. 9):

Ради очувања шума, осим када је овим законом другачије прописано, забрањено је:

- 1) пустошење и крчење шума;
- 2) чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;
- 3) сеча која није у складу с плановима газдовања шумама;
- 4) сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;
- 5) подбељивање стабала;
- 6) паша, брст стоке, као и жирење у шуми;
- 7) сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и другог);
- 8) сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама;
- 9) коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама;
- 10) самовољно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама;
- 11) одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин;
- 12) предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

- по одредбама Закона о заштити природе (Сл.гл.РС 36/09, 88/10 и 99/10-исправка) (чл. 35) :

у режиму заштите I степена:

- 1) забрањује коришћење природних ресурса и изградњу објеката;

у режиму заштите II степена:

- 1) забрањује изградњу индустријских, металуршких и рударских објеката, асфалтних база, рафинерија нафте, као и објеката за складиштење и продају деривата нафте и течног нафтног гаса, термоелектрана и ветрогенератора, лука и робно-трговинских центара, аеродрома, услужних складишта, магацина и хладњача, викендица и других породичних објеката за одмор, експлоатацију минералних сировина, тресета и материјала речних корита и језера, преоравање природних травњака, привредни риболов, уношење инвазивних алохтоних врста, изградњу објеката за рециклажу и спаљивање отпада и образовање депонија отпада;

у режиму заштите III степена:

- 1) забрањује изградњу рафинерија нафте и објеката хемијске индустрије, металуршких и термоенергетских објеката, складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса, уношење инвазивних алохтоних врста и образовање депонија; као и низ других забрана садржаних у овом Закону.

VIII ДИНАМИЧКИ ПЛАН ОДРЖИВОГ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

8.1. План гајења шума

8.1.1. План обнављања и подизања нових шума

План обнављања и подизања нових шума у државном поседу по категоријама шума:

Категорија шума	Групимично оплодне сече	Обнављање оплодним сечама	Обнова пребирним сечама	Обнављање чистим сечама	Реконструкција	Пошумљавање чистина	Попуњавање	УКУПНО
	ха							
118.Висока разнодобна шума букве	11							11
223.Вештачки подигнута састојина смрче							1	1
401.Девастирана шума					3			3
10.Производња техничког дрвета	11	0	0	0	3	0	1	15
118.Висока разнодобна шума букве	301							301
225.Вештачки подигнута састојина борова							3	3
401.Девастирана шума					9			9
12.Шумско земљиште								0
26.Заштита земљишта од ерозије	301	0	0	0	9	0	3	314
118.Висока разнодобна шума букве	45							45
112.Висока шума китњака	66							66
121.Висока пребирна шума јл, бк и см			3020				33	3053
125.Висока шума борова	116							116
12.Шумско земљиште						2		2
59.Национални парк-II степен заштите	227	0	3020	0	0	2	33	3282
118.Висока разнодобна шума букве	106							106
121.Висока пребирна шума јл, бк и см			3087				22	3109
125.Висока шума борова	99							99
224.Вешт. подигнута састојина оморице							1	1
60.Национални парк-III степен заштите	205	0	3087	0	0	0	23	3315
Државни посед	744	0	6108	0	12	2	60	6926

Планом обнављања и подизања нових шума у државном власништву планирани су следећи радови:

- Обнављање групимично оплодним сечама планирано је на 744 ха, од чега у буковим разнодобним шумама на 579 ха и у разнодобним шумама црног и белог бора на 165ха;
- Обнављање групимично пребирним сечама у шумама јеле, смрче и букве планирано је на 6108ха;

- Реконструкција девастираних састојина планирана је на површини од 12 ха;
 - Подизање нових шума пошумљавањем шумског земљишта планирана је на 2 ха;
 - Попуњавање недовољно обраслих површина планирано је на 60 ха, највећим делом на површинама у шумама јеле смрче и букве, на местима где је у моменту израде овог плана (током 2013. и 2014. год.) дошло до интензивног сушења шума.
- Укупан план обнављања и подизања нових шума у државном власништву износи 6926ха.

План обнављања и подизања нових шума у црквеном поседу по категоријама шума:

Категорија шума	Групимично оплодне сече	Обнављање оплодним сечама	Обнова пребирним сечама	Обнављање чистим сечама	Реконструкција	Пошумљавање чистина	Попуњавање	УКУПНО
ха								
118. Висока разнодобна шума букве	59							59
121. Висока шума јл, бк и см			86				5	91
231. Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ							1	1
59. Национални парк-II степен заштите	59	0	86	0	0	0	6	151
121. Висока шума јл, бк и см			328				5	335
125. Висока шума борова	51							51
60. Национални парк-III степен заштите	51	0	328	0	0	0	5	384
Црквени посед	110	0	414	0	0	0	11	535

Планом обнављања и подизања нових шума у црквеном власништву планирани су следећи радови:

- Обнављање групимично оплодним сечама планирано је на 110 ха, од чега у буковим разнодобним шумама на 59 ха и у разнодобним шумама црног и белог бора на 51 ха;
 - Обнављање групимично пребирним сечама у шумама јеле, смрче и букве планирано је на 414 ха;
 - Попуњавање недовољно обраслих површина планирано је на 11ха, највећим делом на површинама у шумама јеле смрче и букве, на местима где је у моменту израде овог плана (током 2013. и 2014. год.) дошло до интензивног сушења шума.
- Укупан план обнављања и подизања нових шума у црквеном власништву износи 535ха.

План обнављања и подизања нових шума у приватном поседу по категоријама шума:

Категорија шума	Групимично оплодне сече	Обнављање оплодним сечама	Обнова пребирним сечама	Обнављање чистим сечама	Реконструкција	Пошумљавање чистина	Попуњавање	УКУПНО
ха								
117. Висока једнодобна шума букве		50						50
118. Висока разнодобна шума букве	1050							1050
108. Висока шума сладуна		25						25
113. Висока шума брезе и јасике								25
121. Висока шума јл, бк и см			700					700
125. Висока шума борова	50							50
308. Издавачка шума сладуна		25						25
315. Издавачка шума багрема				1050				1050
301. Издавачка шума јове				25				25
401. Девастирана шума					75			75
12. Шумско земљиште						100		100
10. Производња техничког дрвета	1100	100	700	1075	75	100	0	3150
118. Висока разнодобна шума букве	300							300
121. Висока шума јл, бк и см			525					525
112. Висока шума борова	25							25
315. Издавачка шума багрема				200				200
401. Девастирана шума					550			550
26. Заштита земљишта од ерозије	325	0	525	200	550	0	0	1600
118. Висока разнодобна шума букве	150							150
121. Висока шума јл, бк и см			625					625
59. Национални парк-II степен заштите	150	0	625	0	0	0	0	775
118. Висока разнодобна шума букве	175							175
112. Висока шума китњака		25						25
121. Висока шума јл, бк и см			1000					1000
60. Национални парк-III степен заштите	175	25	1000	0	0	0	0	1200
Приватни посед	1750	125	2850	1275	625	100	0	6725

Планом обнављања и подизања нових шума у приватном власништву планирани су следећи радови:

- Обнављање групимично оплодним сечама планирано је на 1750 ха, од чега у буковим разнодобним шумама на 1675ха и у разнодобним шумама црног и белог бора на 75ха;

- Обнављање оплодним сечама кратког подмладног раздобља планирано је на 125 ха и то у једнодобним буковим шумама на 50 ха, шумама сладуна на 25ха, шумама китњака 25 ха и као вид индиректне конверзије у изданачким сладуновим шумама на 25ха.
 - Обнављање групимично пребирним сечама у шумама јеле, смрче и букве планирано је на 2850 ха;
 - Обнављање чистим сечама планирано је на 1350 ха, од чега у шумама багрема на 1250 ха, шуми брезе и јасике на 25ха, изданачким шумама на 25ха и девастираним на 25 ха;
 - Реконструкција девастираних састојина планирана је на површини од 575 ха;
 - Подизање нових шума пошумљавањем шумског земљишта планирана је на 100ха.
- Укупан план обнављања и подизања нових шума у приватном власништву износи 6750ха.

Укупан план обнављања и подизања нових шума:

газдинска јединица	Групимично оплодне сече	Обнављање оплодним сечама	Обнова пребирним сечама	Обнављање чистим сечама	Реконструкција	Пошумљавање чистина	Попуњавање	УКУПНО
ха								
ГЈ Тара	45	0	3441	0	0	0	16	3502
ГЈ Црни врх	172	0	2043				15	2230
ГЈ Звезда	12		551				15	578
ГЈ МЗ Рача	97	0	41	0	0	2	1	141
ГЈ Калуђерске баре-државно	107	0	32	0	0	0	10	148
ГЈ Комуналне шуме	312	0	0	0	12	0	3	328
Државни посед	744	0	6108	0	12	2	60	6926
ГЈ Шума СПМ Рача	59						1	59
ГЈ Калуђерске баре-црквено	51		414				10	475
Црквени посед	110	0	414	0	0	0	11	535
Приватни посед	1750	125	2850	1275	625	100	0	6725
УКУПНО за подручје	2604	125	9372	1275	637	102	71	14186

Свеобухватним планом обнављања и подизања нових шума планирани су следећи радови:

- Обнављање групимично оплодним сечама планирано је на 2604 ха;
 - Обнављање оплодним сечама (кратког подмладног раздобља) планирано је на 125 ха;
 - Обнављање групимично пребирним сечама у шумама јеле, смрче и букве планирано је на 9372 ха;
 - Обнављање чистим сечама планирано је на 1275 ха, од чега у шумама багрема на 1250 ха, а изданачкој шуми јове на 25 ха
 - Реконструкција девастираних састојина планирана је на површини од 637 ха (највећим делом шума страдалих у пожару 2012. год.);
 - Подизање нових шума пошумљавањем шумског земљишта планирана је на 102 ха.
 - Попуњавање недовољно обрасталих површина планирано је на 71 ха, највећим делом на површинама у шумама јеле смрче и букве, на местима где је у моменту израде овог плана (током 2013. и 2014. год.) дошло до интензивног сушења шума.
- Укупно је планом обнављања и подизања нових шума планирано спровођење активности на 14186 ха.

8.1.2. План неге шума

План неге шума у државном поседу по категоријама шума:

нам. основна	категирија шума	Чишћење	Нега нових природ.	Нега нових ВПС	Прореди	Укупно
	118.Високе разнодобне шуме букве				21	21
	107.Висока шума цера				6	6
	113.Висока шума брезе и јасике				4	4
	223.Вештачки подигнута састојина смрче				147	147
	2225.Вешт. подигнута састојина борова				101	101
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ				4	4
	317.Изданачка шума букве				91	91
	307.Изданачка шума цера				4	4
	308.Изданачка шума сладуна				4	4
	315.Изданачка шума багрема				2	2
	306.Изданачка шума граба				20	20
	301.Изданачка шума јова				4	4
	10.Производња техничког дрвета				409	409
	118.Висока разнодобна шума букве				65	65
	107.Висока шума цера			1	60	61
	112.Висока шума китњака				7	7
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	1			18	19
	225.Вешт.подигнута састојина борова	5		3	72	80
	317.Изданачка шума букве				184	184
	401.Девастирана шума			9	0	9
	12. Шумско земљиште			2	0	2
	26.Заштита земљишта од ерозије	6		15	405	427

нам. основна	категорија шума	Чишћење	Нега нових природ.	Нега нових ВПС	Прореди	Укупно
	125. Висока шума борова	2	4		7	13
	223. Вештачки подигнута састојина смрче				14	14
	225. Вештачки подигнута састојина борова				78	78
59. Национални парк-II степен заштите		2	4		99	105
	118. Висока разнодобна шума букве				37	37
	121. Висока шума јл, бк и см	9				9
	223. Вештачки подигнута састојина смрче				26	26
	225. Вешт. подигнута састојина борова				72	72
	231. Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ				1	1
	224. Вешт. подигнута састојина оморике			2	15	17
	317. Издавачка шума букве				16	16
	306. Издавачка шума граба				2	2
60. Национални парк-III степен заштите		9		2	168	179
СВЕГА државни посед		17	4	17	1081	1119

План неге шума у државном поседу обухват следеће активности:

- чишћење планирано је на 17 ха;
- нега младих природно пошумљених састојина планирана је на 4 ха;
- нега нових вештачки подигнутих састојина планирана је на 17 ха;
- прореди као мере неге планирана је на радној површини од 1081 ха.

Укупан план неге шума у државном власништву износи 1119 ха.

План неге шума у црквеном поседу по категоријама шума:

нам. основна	категорија шума	Чишћење	Нега нових природ.	Нега нових ВПС	Прореди	Укупно
	125. Висока шума борова				3	3
	223. Вештачки подигнута састојина смрче				17	17
	225. Вештачки подигнута састојина борова				18	18
	231. Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ			1	57	57
	317. Издавачка шума букве				19	19
	315. Издавачка шума багрема				18	18
	306. Издавачка шума граба				15	15
59. Национални парк-II степен заштите		0	0	1	147	147
	121. Висока шума јл, бк и см		4			4
	125. Висока шума борова				8	8
	223. Вештачки подигнута састојина смрче				0	0
	12. Шумско земљиште		0			0
60. Национални парк-III степен заштите		0	4		9	13
СВЕГА црквени посед		0	4	1	156	160

План неге шума у државном поседу обухват следеће активности:

- нега младих природно пошумљених састојина планирана је на 4ха;
- нега нових вештачки подигнутих састојина планирана је на 1ха;
- прореди као мере неге планирана је на радној површини од 156ха.

Укупан план неге шума у државном власништву износи 160ха.

План неге шума у приватном поседу по категоријама шума:

нам. основна	категорија шума	Чишћење	Нега нових природ.	Нега нових ВПС	Прореди	Укупно
	117. Високе шуме букве - једнодобне	50	25		1775	1850
	107. Висока шума цера				225	225
	108. Висока шума сладуна				300	300
	112. Висока шума китњака				100	100
	113. Висока шума брезе и јасике				75	75
	121. Висока шума јл, бк и см				25	25
	125. Висока шума борова				575	575
	223. Вештачки подигнута састојина смрче				125	125
	225. Вешт. подигнута састојина борова				350	350
	307. Издавачка шума цера				675	675
	308. Издавачка шума сладуна				400	400
	312. Издавачка шума китњака				175	175
	315. Издавачка шума багрема				625	625
	316. Издавачка шума ОТЛ				100	100

нам.основна	категорија шума	Чишћење	Нега нових природ.	Нега нових ВПС	Прореде	Укупно
	301.Изданачка шума јова				50	50
	401.Девастирана шума			25		25
	12. Шумско земљиште			100		100
10.Производња техничког дрвета		50	25	125	5575	5775
	117.Високе шуме букве - једнодобне				700	700
	107.Висока шума цера				125	125
	108.Висока шума сладуна				125	125
	113.Висока шума брезе и јасике				50	50
	125.Висока шума борова				150	150
	225.Вешт. подигнута састојина борова				50	50
	307.Изданачка шума цера				350	350
	308.Изданачка шума сладуна				200	200
	312.Изданачка шума китњака				75	75
	306.Изданачка шума граба				75	75
	401.Девастирана шума			550		550
26.Заштита земљишта од ерозије		0	0	550	1900	2450
	117.Високе шуме букве - једнодобне				175	175
	121.Висока шума јл, бк и см				25	25
	125.Висока шума борова				25	25
	223.Вештачки подигнута састојина смрче				25	25
	307.Изданачка шума цера				125	125
	316.Изданачка шума ОТЛ				25	25
59.Национални парк-II степен заштите		0	0	0	400	400
	117.Високе шуме букве - једнодобне				50	50
	129.Висока шума букве и ц.граба				25	25
	107.Висока шума цера				75	75
	113.Висока шума брезе и јасике				25	25
	114.Висока шума јавора и белог јасена				25	25
	121.Висока шума јл, бк и см				25	25
	125.Висока шума борова				250	250
	223.Вештачки подигнута састојина смрче				25	25
	307.Изданачка шума цера				50	50
	312.Изданачка шума китњака				25	25
60.Национални парк-III степен заштите		0	0	0	575	575
СВЕГА приватни посед		50	25	675	8450	9200

План неге шума у државном поседу предвиђа следеће радове:

- чишћење планирано је на 50ха;
- нега младих природно пошумљених састојина планирана је на 25ха;
- нега нових вештачки подигнутих састојина планирана је на 675ха;
- прореда као мере неге планирана је на радној површини од радној површини од 8450ха.

Укупан план неге шума у државном власништву износи 9200ха.

Укупан план неге шума:

газдинска јединица	Чишћење	Нега нових природ.	Нега нових ВПС	Прореде	Укупно
ГЈ Тара	9		2	27	38
ГЈ Црни врх				75	75
ГЈ Звезда		4		23	27
ГЈ МЗ Рача	6		3	464	473
ГЈ Калуђерске баре-државно	2			5	7
ГЈ Комуналне шуме			12	487	499
државно власништво	17	4	17	1082	1120
ГЈ Шуме СПМ Рача			1	142	143
ГЈ Калуђерске баре-црквено				13	13
црквено власништво			1	156	156
приватно власништво	50	25	675	8450	9200
СВЕГА за подручје	67	29	692	9687	10476

Свеобухватни планом неге шума планирани су следеће радови:

- чишћење планирано је на 67ха;
- нега младих природно пошумљених састојина планирана је на 29ха;
- нега нових вештачки подигнутих састојина планирана је на 692ха;
- прореда као мере неге планирана је на радној површини од 9687ха.

Укупан план неге шума за читаво подручје износи 10476ха.

8.2. План производње и биланса шумског репродуктивног материјала

Годишњи план производње садног материјала за период 2012.-2021. године:

врста садног материјала	план/годишње
производња садница јеле	10000
производња садница смрче	50000
производња садница белог бора	7000
производња садница панчић. оморике	7000
производња садница племенитих лишћара	7000
укупно	81000

Шумски садни материјал се производи у два расадника: Луг и Калуђерске баре. Обзиром да су обе површине предмет реституције проблем оправданости формирања нових расадничких површина се има разрешити током овог уређајног периода.

Тренутно се у два расадника ова производе значајне количине садног материјала декоративних дрвенастих и жбунастих врста (разни варијетети туја, пачемпрес, тиса и др.) као и лековито биље: линцура, вранилова трава, арника и др.

Семенски објекти са којих се убира семе за расадничку производњу су следећи:

Врста дрвећа	Г. јединица	Одсек	Бр. семен. објекта	Површина(ха)
Смрча	Тара	164/а	RS-2-2-pab-51-350	12,00
Смрча	Тара	154/а	RS-2-2-pab-51-079	7,60
П. оморика	Црни Врх	99/а	RS-2-2-pom-00-351	4,74
Јела	Тара	150/а	RS-2-2-aal-61-340	16,20
Јела	Тара	158/а	RS-2-2-aal-61-006	10,00
				50,54

8.3. План коришћења производа од шуме – дрвета

План коришћења је условљен станишним карактеристикама, затеченим стањем шума, степеном заштите и режимом коришћења појединих делова комплекса шума како у Националном парку тако и ван њега. С тим у вези он је и урађен само за део комплекса у коме је по законски утврђеним степенима заштите дозвољено и могуће спроводити производњу дрвета.

Имајући у виду да се овај план, већим делом, ради за шуме у Националном парку основно опредељење везано за ову чињеницу је **умереност** и **одмереност** захвата и по површини, а и у односу на висину инвентара (по запремини и запреминском прирасту).

Етат је инструмент одређене шумарске политике, те његова величина и структура произилазе из циљева и задатака који су истакнути.

При калкулацији приноса пребирних шума примењује се принцип из малог у велико, те се етат калкулише по састојинама полазећи од стања састојина и циља коме се тежи, и одабране динамике изједначавања стварног и оптималног стања. До етата газдинских класа као и наменских целина долази се простим сабирањем етата појединих састојина. При изради плана коришћења у овом Плану развоја пошло се од калкулације етата за поједине газдинске класе као целине. Стога овако одређен етат има и мањим делом оријентациони карактер, док се дефинитиван етат одређује при уређивању појединих газдинских јединица, односно израде Основа газдовања шумама. Међутим, како се у оба случаја одређивање етата врши на истим принципима и применом исте методе, међу њима не може да постоји знатнија разлика.

Конкретно на нивоу Основе газдовања шумама, као нижој планској равни примењиваће се као помоћно средство при калкулацији приноса Knuhelov општи образац приноса.

$$E_{10} = Iv + (Vs - Vn) / a$$

При томе је Iv одређивано на начин Контролне методе, Vs на основу потпуног премера свих стабала изнад таксационе границе, Vn на, у извесној мери модификован, начин Гочке варијанте Контролне методе, док је дужина трајања времена изједначења (a) одређивана за сваку газдинску класу на основу разлике између стварне и оптималне и то како по величини тако и по структури (дрвне запремине и броја стабала).

Овакав принцип ће се користити и за шуме групично опходне сече.

При калкулацији етата за шуме опходне сече (високе једнодобне и изданачке шуме) примењује се принцип из великог у мало, односно полази се од категорије шума (газдинске класе) као целине, а касније се тако одређен етат као коначан оквир при уређивању појединих газдинских јединица разбија и распоређује на делове газдинских класа и састојине и тиме обезбеђује његова реализација.

Метод умереног састојинског газдовања даје велику слободу при калкулацији приноса, односно боље прилагођавање стању састојина и узгојним потребама тј. састојине које и нису достигле зрелост за сечу, али су слабе виталности, здравственог стања, квалитета и обраста, могу се предвидети за сечу обнављања, али се исто тако састојине које су достигле зрелост за сечу, али су добре виталности, здравственог стања, квалитета и обраста могу и даље остати да прирашћују (продужава им се опходња), ако то не угрожава трајност приноса. Регулатор трајности приноса код метода умереног састојинског газдовања је површина тј. идеална (нормална) површина доброг разреда.

На нивоу оперативног планирања примењиваће се уз методе умереног састојинског газдовања и савремену француску методу као главне методе и као помоћна метода Knuhelov општи образац приноса.

Етат проредних сеча се одређује по састојинама, полазећи од њиховог стања и густине обраслости. Међутим, при изради Плана развоја, због њене природе, газдинска класа се посматра као целина. Стога се овде проредни етат одређивати само на основу просечног стања појединих добних разреда сваке газдинске класе, те он такође има оријентациони карактер. Обавезна је само његова реализација по површини, с тим да се правилно примене мере неге које проистичу из циљева газдовања и одабраних метода и интезитета неге састојина. Посебно значајно за изданачке састојине за које је планирана прореда је истаћи да ће се оне спроводити до максималног коришћења прирасне снаге вреднијих изданачких шума, односно до постизања зрелости плодношења, после чега следи поступно превођење у високи узгојни облик.

Калкулација у нижој планској равни изводиће се по моделу коришћења дела запреминског прираста састојина (високих,

издачких и вештачки подигнутих за које је одређена проредна сеча)

Приказ утврђеног приноса дат је по категоријама шума, посебно за облик власништва и дефинисаној основној намени, а на крају принос је прераспоређен по газдинским јединицама.

План сеча шума у државном поседу:

категорија шума	основна намена	стање					планирани принос			интензитет сече	
		P ha	V m ³ m ³ /ha		Zv m ³ m ³ /ha		главни m ³	претходни m ³	Укупно m ³		
	НЦ-10	16.15	4239.1	262.5	96.9	6.0		626.4	626.4	14.8	64.6
	НЦ-26	64.68	28503.2	440.7	714.2	11.0		4087.2	4087.2	14.3	57.2
	НЦ-60	36.58	13587.0	371.4	365.0	10.0		1872.8	1872.8	13.8	51.3
	117. Висока једнодобна шума букве	117.41	46329.2	394.6	1176.1	10.0		6586.4	6586.4	14.2	56.0
	НЦ-10	392.99	119490.1	304.1	2650.5	6.7	14301.1	316.5	14617.6	12.2	55.2
	НЦ-26	28.36	9293.7	327.7	261.0	9.2	486.3		486.3	5.2	18.6
	НЦ-58	191.77	22360.6	116.6	329.7	1.7					
	НЦ-59	328.75	54611.2	166.1	1052.7	3.2	926.1			1.7	8.8
	НЦ-60	105.66	40840.0	386.5	1053.0	10.0	6498.8		6174.1	15.1	58.6
	118. Висока разnodобна шума букве	1047.53	246595.6	235.4	5346.8	5.1	202212.3	316.5	22528.8	8.6	39.8
	НЦ-58	33.84	5263.7	155.5	89.5	2.6					
	129. Висока шума бк и ц.граба	33.84	5263.7	155.5	89.5	2.6					
	НЦ-10	7.17	674.0	94.0	22.7	3.2		71.0	71.0	10.5	31.2
	НЦ-26	59.82	12137.2	202.9	360.2	6.0		965.5	965.5	8.0	26.8
	107. Висока шума цера	66.99	12811.2	191.2	383.0	5.7		1036.4	1036.4	8.1	27.1
	НЦ-10	6.52	1394.6	213.9	46.1	7.1		114.2	114.2	8.2	24.7
	НЦ-26	7.11	2038.8	286.8	65.4	9.2		164.2	164.2	8.1	25.1
	НЦ-59	92.91	26280.4	282.9	473.0	5.1	1019.9		1019.9	3.9	21.6
	112. Висока шума китњака	106.54	29713.9	278.9	584.6	5.5	1019.9	278.4	1298.3	4.4	22.2
	НЦ-10	4.46	423.2	94.9	17.3	3.9		112.8	112.8	26.7	65.4
	НЦ-59	1.92									
	113. Висока шума брезе и јасике	6.38	423.2	66.3	17.3	2.7		112.8	112.8	26.7	65.4
	НЦ-58	266.82	46452.1	174.1	732.1	2.7					
	НЦ-59	3083.46	1455049.3	471.9	29833.9	9.7	245903.3		245903.3	16.9	82.4
	НЦ-60	3099.19	1533067.0	494.7	33768.1	10.9	309052.0		309052.0	20.2	91.5
	121. Вис. шума јл, бк и см	6449.47	3034568.4	470.5	64334.0	10.0	554955.3		554955.3	18.3	86.3
	НЦ-58	141.48	20185.6	142.7	298.1	2.1					
	НЦ-59	186.81	64179.9	343.6	964.0	5.2	3411.5	184.2	3595.7	5.6	37.3
	НЦ-60	111.85	39456.4	352.8	1005.4	9.0	1637.2	0.0	1637.2	4.1	16.3
	125. Висока шума борова	440.14	123821.9	281.3	2267.6	5.2	5048.6	184.2	5232.8	4.2	23.1
	НЦ-58	69.90	37433.4	535.5	572.4	8.2					
	124. Висока шума оморике	69.90	37433.4	535.5	572.4	8.2					
	НЦ-10	166.23	27199.2	163.6	1307.5	7.9		6064.9	6064.9	22.3	46.4
	НЦ-26	21.86	4425.5	202.4	194.5	8.9		763.6	763.6	17.3	39.3
	НЦ-59	30.48	8286.4	271.9	246.7	8.1		969.3	969.3	11.7	39.3
	НЦ-60	25.71	6728.7	261.7	231.6	9.0		1071.1	1071.1	15.9	46.3
	223. Вешт подигнута саст. смрче	244.28	46639.9	190.9	1980.2	8.1		8868.9	8868.9	19.0	44.8
	НЦ-10	138.80	44939.0	323.8	1742.6	12.6		4553.5	4553.5	10.1	26.1
	НЦ-26	76.85	28309.5	368.4	1073.9	14.0		3293.8	3293.8	11.6	30.7
	НЦ-59	78.48	31499.7	401.4	787.5	10.0		3539.4	3539.4	11.2	44.9
	НЦ-60	74.11	23510.9	317.2	1159.5	15.6		3125.3	3125.3	13.3	27.0
	225 Вешт подигнута саст. борова	368.24	128259.1	348.3	4763.4	12.9		14512.0	14512.0	11.3	30.5
	НЦ-10	4.07	1912.4	469.9	81.5	20.0		411.9	411.9	21.5	50.5
	НЦ-60	0.81	129.1	159.4	4.5	5.6		11.6	11.6	9.0	25.5
	231. Вешт подигнута саст. ОЧЕТ	4.88	2041.5	418.3	86.1	17.6		423.5	423.5	20.7	49.2
	НЦ-58	0.62	307.0	495.1	6.6	10.6					
	НЦ-59	15.36	3780.5	246.1	165.6	10.8		709.6	709.6	18.8	42.9
	224. Вешт подиг. саст. оморике	15.98	4087.5	255.8	172.2	10.8		709.6	709.6	17.4	41.2
	НЦ-10	106.84	21321.5	199.6	672.0	6.3	429.0	2793.7	3222.7	15.1	48.0
	НЦ-26	331.69	65782.0	198.3	1902.7	5.7		6828.6	6828.6	10.4	35.9
	НЦ-59	286.10	12254.7	42.8	216.7	0.8					
	НЦ-60	21.81	5476.5	251.1	161.0	7.4		499.8	499.8	9.1	31.0
	317. Издавачка шума букве	746.44	104834.6	140.4	2952.4	4.0	429.0	10122.1	10551.1	10.1	35.7
	НЦ-10	23.52	7618.9	323.9	241.7	10.3		171.9	171.9	2.3	7.1
	НЦ-60	8.78	590.8	67.3	25.6	2.9		0.0	0.0	0.0	0.0
	307. Издавачка шума цера	32.30	8209.7	254.2	267.3	8.3		171.9	171.9	2.1	6.4
	НЦ-10	3.59	730.4	203.5	20.5	5.7		82.9	82.9	11.4	40.5
	НЦ-26	0.62	97.0	156.4	3.8	6.1					
	308. Издавачка шума сладуна	4.21	827.4	196.5	24.2	5.8		82.9	82.9	10.0	34.2
	НЦ-10	3.21	357.2	111.3	13.1	4.1		46.9	46.9	13.1	35.8
	315. Издавачка шума багрема	3.21	357.2	111.3	13.1	4.1		46.9	46.9	13.1	35.8
	НЦ-10	22.39	4625.3	206.6	151.2	6.8		709.0	709.0	15.3	46.9

категорија шума	основна намена	стање					планирани принос			интензитет сече	
		P ha	V m ³ m ³ /ha		Zv m ³ m ³ /ha		главни m ³	претходни m ³	Укупно m ³	поV% poV%	поZv(%)* poZv(%)*
			m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha					
	НЦ-60	1.86	258.4	138.9	9.9	5.3		24.6	24.6	9.5	24.8
308.	Изданачка шума граба	24.25	4883.6	201.4	161.1	6.6		733.6	733.6	15.0	45.5
	НЦ-26	6.64	957.2	144.2	28.3	4.3					
	НЦ-58	61.87	2284.2	36.9	42.0	0.7					
	НЦ-59	305.85	17754.7	58.1	304.1	1.0					
316.	Изданачка шума ОТЛ	374.36	20996.2	56.1	374.4	1.0					
	НЦ-10	4.39	1317.5	300.1	36.5	8.3		89.9	89.9	6.8	24.6
311.	Изд. шума јова	4.39	1317.5	300.1	36.5	8.3		89.9	89.9	6.8	24.6
	НЦ-10	3.96	609.3	153.9	13.4	3.4	88.2	0.0	88.2	14.5	65.7
	НЦ-26	214.03	12780.5	59.7	799.3	3.7					
	НЦ-58	436.83	11706.4	26.8	148.8	0.3					
	НЦ-59	154.35	13667.0	88.5	280.0	1.8					
401.	Девастиране шума	809.17	38763.2	47.9	1241.5	1.5	88.2	0.0	88.2	0.2	0.7
	НЦ-58	1798.42									
	НЦ-59	40.60									
	НЦ-60	12.36									
501.	Шикаре	1851.38									
	УКУПНО	12821.29	3898177.9	304.0	86843.5	6.8	583753.4	44276.0	628029.4	16.1	72.3

Укупан план сеча у државним шумама износи 628.029,4 м³, што представља интензитет сеча од 16,1 % по запремини и 72,3% по текућем запреминском прирасту и као такав се може оценити као умерено јак интензитет захвата.

Од укупно планираног приноса главни принос (сече обнављања) заступљен је са 583.753,4м³ (93,0 %), а претходни принос (проредне сече) заступљен је са 44.276,0м³ или 7,0% од укупно планираног приноса. Групимично оплодне сече планиране су на 679,07ха (21.641,0м³), пребирне сече планиране су на 6.169,19ха (492.396,5м³), реконструкција девастираних на 2,97ха (88,2м³), док су прореде као мере неге шума планиране на 1.076,02ха (44.276,0м³), а санитарне сече као изнуђено решење су предвиђене на површинама неадекватно отвореним комуникацијама као и одсецима који су у процесу реституције а где постоји забрана редовног газдовања (1.-5. одељење ГЈ "Калуђерске баре") и то на 87,37ха (643,7м³).

План сеча шума у црквеном поседу:

категорија шума	основна намена	стање					планирани принос			интензитет сече	
		P ha	V m ³ m ³ /ha		Zv m ³ m ³ /ha		главни m ³	претходни m ³	Укупно m ³	поV% poV%	поZv(%)* poZv(%)*
			m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha					
	НЦ-58	72.12	11555.3	160.2	244.8	3.4					
	НЦ-59	65.86	25658.1	389.6	639.4	9.7	3206.4		3206.4	12.1	48.6
118.	Висока разнодобна шума букве	137.98	37213.4	269.7	884.2	6.4	3206.4		3106.4	8.3	35.1
	НЦ-58	44.12	7412.1	168.0	159.5	3.6					
129.	Висока шума бк и ц.граба	44.12	7412.1	168.0	159.5	3.6					
	НЦ-58	35.74	8925.8	249.7	191.4	5.4					
	НЦ-59	86.98	42986.7	494.2	1043.3	12.0	6728.2		6728.2	15.7	64.5
	НЦ-60	241.17	113716.6	471.5	2989.0	12.4	18445.3		18445.3	16.2	61.7
121.	Висока шума јл, бк и см	363.89	165629.1	455.2	4223.7	11.6	25173.4		25173.4	15.2	59.6
	НЦ-59	23.31	8318.8	356.9	97.4	4.2		260.0	260.0	3.1	26.7
	НЦ-60	54.70	12330.2	225.4	201.2	3.7	1039.6	150.0	1189.6	9.6	59.1
125.	Висока шума борова	78.01	20649.0	264.7	298.6	3.8	1039.6	410.0	1449.6	7.0	48.5
	НЦ-59	0.11	37.9	344.5	1.0	9.1					
216.	Вешт подигн. саст. ОЛИШ	0.11	37.9	344.5	1.0	9.1					
	НЦ-59	18.47	4859.1	263.1	191.3	10.4		718.8	718.8	14.8	37.6
	НЦ-60	0.30	180.7	602.2	8.5	28.3		50.0	50.0	27.7	58.8
223.	Вешт подигнута саст. смрче	18.77	5039.8	268.5	199.8	10.6		768.8	768.8	15.3	38.5
	НЦ-59	18.34	6923.0	377.5	306.5	16.7		900.0	900.0	13.0	29.4
225.	Вешт подигнута саст.борова	18.34	6923.0	377.5	306.5	16.7		900.0	900.0	13.0	29.4
	НЦ-59	56.63	17967.3	317.3	629.6	11.1		2528.2	2528.2	14.1	40.2
231.	Вешт подигнута саст.ОЧЕТ	56.63	17967.3	317.3	629.6	11.1		2528.2	2528.2	14.1	40.2
	НЦ-60	0.69	20.7	30.0	0.4	0.6					
224.	Вешт подигнута саст.оморице	0.69	20.7	30.0	0.4	0.6					
	НЦ-59	19.18	3361.2	175.2	129.4	6.7		487.5	487.5	14.5	37.7
	НЦ-60	0.09	26.7	296.6	0.5	5.3					
317.	Изданачка шума букве	19.27	3387.9	175.8	129.8	6.7		487.5	487.5	14.4	37.5
	НЦ-59	18.19	5081.3	279.3	168.1	9.2		656.3	656.3	12.9	39.0
315.	Изданачка шума багрема	18.19	5081.3	279.3	168.1	9.2		656.3	656.3	12.9	39.0
	НЦ-59	14.64	3496.4	238.8	104.8	7.2		423.6	423.6	12.1	40.4
306.	Изданачка шума граба	14.64	3496.4	238.8	104.8	7.2		423.6	423.6	12.1	40.4
	НЦ-59	1.95	275.7	141.4	5.7	2.9					
301.	Изд. шума јова	1.95	275.7	141.4	5.7	2.9					
	УКУПНО	772.59	273133.5	353.5	7111.8	9.2	29419.5	6174.4	35593.8	13.0	50.0

Укупан план сеча у црквеним шумама износи 35.593,8м³, што представља интензитет сеча од 13,0% по запремини и 50,0% по текућем запреминском прирасту и као такав се може оценити као умерено јак интензитет захвата.

Од укупно планираног приноса главни принос (сече обнављања) заступљен је са 29.419,5м³ или 82,7%, а претходни принос (проредне сече) заступљен је са 6.174,4м³ или 17,3% од укупно планираног приноса. Групимично оплодне сече планиране су на

84,74ха (3.769,1м³), пребирне сече планиране су на 328,15ха (25.173,4м³), док су пререде као мере неге шума планиране на 155,68ха (6.174,4м³), односно планирани принос ће се реализовати на 568,57ха радне површине.

План сеча шума у приватном поседу:

категорија шума	основна намена	стање					планирани принос			интензитет сече	
		P	V		Zv		главни	претходни	Укупно	poV%	poZv(%)*
		ha	m3	m3/ha	m3	m3/ha	m3	m3	m3		
	НЦ-10	2150.00	496250.4	230.8	11588.2	5.4	601.8	55450.0	56051.8	11.3	48.4
	НЦ-26	1275.00	299072.1	234.6	7024.8	5.5		23900.0	23900.0	8.0	34.0
	НЦ-59	175.00	49871.0	285.0	1230.2	7.0		6950.0	6950.0	13.9	56.5
	НЦ-60	75.00	16464.7	219.5	419.0	5.6		1850.0	1850.0	11.2	44.2
117.Висока једнодобна шума букве		3675.00	861658.2	234.5	20262.2	5.5	601.8	88150.0	88751.8	10.3	43.8
	НЦ-10	1150.00	338227.8	294.1	7674.6	6.7	43426.8	3050.0	45875.0	13.6	59.8
	НЦ-26	375.00	103945.0	277.2	2301.1	6.1	11650.0		11650.0	11.2	50.6
	НЦ-59	150.00	64583.2	430.6	1265.2	8.4	8375.0		8375.0	13.0	66.2
	НЦ-60	175.00	54900.8	313.7	1176.2	6.7	7600.0		7600.0	13.8	64.6
118.Висока разnodобна шума букве		1850.00	561656.8	303.6	12417.2	6.7	71051.8	3050.0	73500.0	13.1	59.2
	НЦ60	25.00	3949.5	158.0	108.1	4.3		500.0	500.0	12.7	46.3
129.Висока шума бк и ц.граба		25.00	3949.5	158.0	108.1	5.9		500.0	500.0	12.7	46.3
	НЦ-10	375.00	87291.1	232.8	2180.6	5.8		9025.0	9025.0	10.3	41.4
	НЦ-26	300.00	64563.2	215.2	1554.9	5.2		4725.0	4725.0	7.3	30.4
	НЦ-60	100.00	27445.3	274.5	785.0	7.8		3125.0	3125.0	11.4	39.8
107.Висока шума цера		775.00	179299.5	231.4	4520.5	5.8	0.0	16875.0	16875.0	9.4	37.3
	НЦ-10	350.00	77728.9	222.1	2033.9	5.8	2308.9	7475.0	9783.9	12.6	48.1
	НЦ-26	125.00	25553.2	204.4	606.2	4.8		1800.0	1800.0	7.0	29.7
108.Висока шума сладуна		475.00	103282.1	217.4	2640.1	5.6	2308.9	9275.0	11583.9	11.2	43.9
	НЦ-10	150.00	27451.2	183.0	745.7	5.0		3225.0	3225.0	11.7	43.2
	НЦ-26	50.00	14378.6	287.6	323.0	6.5		1500.0	1500.0	10.4	46.4
	НЦ-60	75.00	10367.9	138.2	227.3	3.0	2093.2	0.0	2093.2	20.2	92.1
112.Висока шума китњака		275.00	52197.7	189.8	1296.0	4.7	2093.2	4725.0	6818.2	13.1	52.6
	НЦ-10	625.00	62249.8	99.6	2293.1	3.7	9925.4	1125.0	11050.4	17.8	48.2
	НЦ-26	75.00	7683.1	102.4	282.9	3.8		1225.0	1225.0	15.9	43.3
	НЦ-59	25.00	945.0	37.8	76.2	3.0		100.0	100.0	10.6	13.1
	НЦ-60	50.00	4357.3	87.1	214.5	4.3		175.0	175.0	4.0	8.2
113.Висока шума бресе и јасике		775.00	75235.1	97.1	2866.7	3.7	9925.4	2625.0	12550.4	16.7	43.8
	НЦ-10	75.00	10745.8	143.3	262.3	3.5		875.0	875.0	8.1	33.4
	НЦ-60	25.00	4746.3	189.9	135.5	5.4		650.0	650.0	13.7	48.0
114.Висока шума јавора и б.јасена		100.00	15492.0	154.9	397.8	4.0		1525.0	1525.0	9.8	38.3
	НЦ-10	950.00	191537.7	201.6	5898.3	6.2	35650.0	1050.0	35250.0	18.4	59.8
	НЦ-26	725.00	145586.0	200.8	4642.3	6.4	24025.0	0.0	24025.0	16.5	51.8
	НЦ-59	625.00	185652.8	297.0	5592.5	8.9	35125.0	725.0	35850.0	19.3	64.1
	НЦ-60	1225.00	369415.2	301.6	10776.4	8.8	70375.0	1525.0	73350.0	19.9	68.1
121.Висока шума јл, бк и см		3525.00	892191.5	253.1	26909.5	7.6	165175.0	3300.0	168475.0	18.9	62.6
	НЦ-10	750.00	233381.3	311.2	10268.3	13.7	1925.0	28775.0	30700.0	13.2	29.9
	НЦ-26	350.00	53624.0	153.2	2406.3	6.9	425.0	5250.0	5675.0	10.6	23.6
	НЦ-59	50.00	10561.0	211.2	294.7	5.9	1525.0		1525.0	14.4	51.7
	НЦ-60	250.00	59066.3	236.3	2854.0	11.4		8225.0	8225.0	13.9	28.8
125.Висока шума борова		1400.00	356632.6	254.7	15823.2	11.3	3875.0	42250.0	46125.0	12.9	29.2
	НЦ-10	125.00	18530.4	148.2	849.1	6.8		3700.0	3700.0	20.0	43.6
	НЦ-26	25.00	1357.5	54.3	68.8	2.8					
	НЦ-59	25.00	6956.6	278.3	258.5	10.3		1250.0	1250.0	18.0	48.4
	НЦ-60	25.00	2408.3	96.3	128.3	5.1		500.0	500.0	20.8	39.0
223.Вешт подигнута саст. смрче		200.00	29252.8	146.3	1304.7	6.5		5450.0	5450.0	18.6	41.8
	НЦ-10	400.00	90284.2	225.7	4352.2	10.9		16850.0	16850.0	18.7	38.7
	НЦ-26	75.00	15604.0	208.1	851.0	11.3		2825.0	2825.0	18.1	33.2
	НЦ-59	25.00	3484.2	139.4	145.1	5.8					
225.Вешт подигнута саст.борова		500.00	109372.4	218.7	5348.3	10.7		19675.0	19675.0	18.0	36.8
	НЦ-10	1575.00	180588.9	114.7	6225.2	4.0		425.0	425.0	0.2	0.7
	НЦ-26	675.00	74330.7	110.1	2300.5	3.4					
	НЦ-59	75.00	14746.2	196.6	449.7	6.0					
	НЦ-60	50.00	12776.0	255.5	384.1	7.7					
317.Изданачка шума букве		2375.00	282441.9	118.9	9359.4	3.9		425.0	425.0	0.2	0.5
	НЦ-10	925.00	149538.6	161.7	4635.7	5.0		19325.0	19325.0	12.9	41.7
	НЦ-26	775.00	107260.0	138.4	3042.7	3.9		7800.0	7800.0	7.3	25.6
	НЦ-59	175.00	25761.2	147.2	824.2	4.7		3275.0	3275.0	12.7	39.7
	НЦ-60	100.00	17396.8	174.0	508.2	5.1		2075.0	2075.0	11.9	40.8
307.Изданачка шума цера		1975.00	299956.5	151.9	9010.7	4.6		32475.0	32475.0	10.8	36.0
	НЦ-10	525.00	88344.7	168.3	2597.4	4.9	1088.9	9075.0	10163.9	11.5	39.1
	НЦ-26	375.00	56257.3	150.0	1726.7	4.6		4225.0	4225.0	7.5	24.5
308.Изданачка шума сладуна		900.00	144602.0	160.7	4324.1	4.8	1088.9	13300.0	14388.9	10.0	33.3
	НЦ-10	175.00	27413.5	156.6	790.5	4.5		3350.0	3350.0	12.2	42.4
	НЦ-26	125.00	15372.2	123.0	456.9	3.7		1650.0	1650.0	10.7	36.1
	НЦ-60	50.00	2667.0	53.3	100.9	2.0		175.0	175.0	6.6	17.3
312.Изданачка шума китњака		350.00	45452.7	129.9	1348.3	3.9		5175.0	5175.0	11.4	38.4
	НЦ-10	1850.00	179661.3	97.1	7361.7	4.0	67025.2	1400.0	68425.2	38.1	92.9
	НЦ-26	500.00	43262.6	86.5	1683.6	3.4	16489.6		16489.6	38.1	97.9
	НЦ-59	25.00	1031.3	41.3	48.8	2.0					

категија шума	основна намена	стање					планирани принос			интензитет сече	
		P ha	V m ³ m ³ /ha		Zv m ³ m ³ /ha		главни m ³	претходни m ³	Укупно m ³	poV%	poZv(%)*
	НЦ-60	25.00	1285.8	51.4	34.9	1.4					
315. Изданацка шума багрема		2400.00	225240.9	93.9	9129.0	3.9	83514.8	1400.0	84914.8	37.7	93.0
	НЦ-10	825.00	96824.8	117.4	2786.9	3.4		10375.0	10375.0	10.7	37.2
	НЦ-26	275.00	26984.2	98.1	807.8	2.9		1750.0	1750.0	6.5	21.7
308. Изданацка шума граба		1100.00	123809.0	112.6	3594.7	3.3		12125.0	12125.0	9.8	33.7
	НЦ-10	175.00	27396.0	156.5	742.3	4.2		3100.0	2550.0	9.3	34.4
	НЦ-26	375.00	28193.6	75.2	903.1	2.4					0.0
	НЦ-59	200.00	39054.7	195.3	867.5	4.3			550.0	1.4	6.3
	НЦ-60	50.00	2934.3	58.7	89.6	1.8				0.0	0.0
306. Изданацка шума ОТЛ		800.00	97578.6	122.0	2602.5	3.3		3100.0	3100.0	3.2	11.9
	НЦ-10	425.00	58734.6	138.2	953.2	2.2	3685.8	375.0	4060.8	6.9	42.6
	НЦ-26	125.00	16902.0	135.2	317.4	2.5					
	НЦ-60	25.00	3361.3	134.5	64.5	2.6					
301. Изд. шума јова		575.00	78997.8	137.4	1335.1	2.3	3685.8	375.0	4060.8	5.1	30.4
	НЦ-10	375.00	23755.4	63.3	620.3	1.7	7240.1		7240.1	30.5	116.7
	НЦ-26	1075.00	140311.5	130.5	5021.6	4.7	102867.4		102867.4	73.3	204.9
	НЦ-59	75.00	21390.9	285.2	544.2	7.3	2800.0		2800.0	13.1	51.5
	НЦ-60	25.00	1502.5	60.1	56.2	2.2					
	НЦ-66	100.00	9428.8	94.3	175.0	1.7					
401. Девастиране шуме		1650.00	196389.1	119.0	6417.2	3.9	112907.5		112907.5	57.5	175.9
501	НЦ-26	25.00	875.0	35.0	13.1	0.5					0.0
501. Шикаре		25.00	875.0	35.0	13.1	0.5					0.0
УКУПНО		25725.00	4735563.9	184.1	141028.5	5.5	458926.3	262475.0	721401.3	15.2	51.2

Укупан план сеча у приватним шумама износи 721.401,3м³, што представља интензитет сеча од 15,2 % по запремини и 51,2% по текућем запреминском прирасту и као такав се може оценити као умерено јак интензитет захвата.

Од укупно планираног приноса главни принос (сече обнављања) заступљен је са 458.926,3м³ (63,6%), а претходни принос (проредне сече) заступљен је са 262.475,0м³ или 36,4% од укупно планираног приноса. Групимично опложне сече планиране су на 1.700,00ха (70.750,0м³), пребирне сече планиране су на 2.775,00ха (168.875,0м³), санитарне сече примарно у циљу санирања пожаришта предвиђене су на 475,00ха (97.875,5м³), сече ослобађања подматка планиране су на 200,00ха (21.950,1 м³), чисте сече су планиране на 1.275,00ха (164.356,5м³) у циљу обнове багрема, завршне сече су планиране на 25,00ха (175,0 м³) док су прореде као мере неге шума планиране на 8.575,00ха (266.500,0м³), односно планирани принос ће се реализовати на 15.175,00ха радне површине.

Укупан план сеча шума по газдинским јединицама и власништву:

газдинска јединица	стање					планирани принос			интензитет сече	
	P ha	V m ³ m ³ /ha		Zv m ³ m ³ /ha		главни m ³	претходни m ³	укупно m ³	poV%	poZv(%)*
власништво										
ГЈ Тара	3677.57	1833051.5	498.6	40417.9	11.0	365489.3	1146.6	368603.6	20.1	91.2
ГЈ Црни врх	2422.91	1086698.0	448.5	21090.2	8.7	154190.9	3545.7	158556.9	14.6	75.2
ГЈ Звезда	3470.19	337979.8	97.4	6815.0	2.0	37685.0	1157.7	39011.4	11.5	57.2
ГЈ МЗ Рача	1789.92	309848.8	173.0	8594.1	4.8	8051.9	20425.4	27329.7	8.8	31.8
ГЈ Калуђерске बारे-држав.	135.96	51124.0	376.0	1169.9	8.6	3031.5	172.5	3240.6	6.3	27.7
ГЈ Комуналне шуме	1324.74	279153.3	210.7	8755.9	6.6	15304.5	17828.2	31287.2	11.2	35.7
државно власништво	12821.29	3898177.9	304.0	86843.5	6.8	583753.4	44276.0	628029.4	16.1	72.3
ГЈ Шуме СПМ Рача	363.75	94854.0	260.8	2740.6	7.5	3206.4	5620.6	8896.6	9.4	32.5
ГЈ Калуђерске बारे-цркв.	408.84	178279.0	436.1	4371.2	10.7	26213.1	553.8	26766.9	15.0	61.1
црквено власништво	772.59	273133.5	353.5	7111.8	9.2	29419.5	6174.4	35593.8	13.0	50.0
приватно власништво	25725.00	4735563.9	184.1	141028.5	5.5	458926.3	262475.0	721401.3	15.2	51.2
УКУПНО	39318.88	8906875.3	226.5	234983.7	6.0	1072099.2	312925.4	1385024.6	15.6	58.9

8.4. План заштите шума

Закон о шумама прописао је да су корисници и сопственици шума дужни да предузимају мере заштите шума од пожара и других непогода, биљних болести, штеточина и других штета.

ЈП "Национални парк Тара" у оквиру Службе надзора има референта за противпожарну заштиту, као и Службу за гајење и заштиту шума, док Служба за газдовање приватним шумама координира са сопственицама око спровођења заштите у њиховим шумама. Оперативне послове на заштити шума и то : опажања, обавештавања, прогнозирања и предузимања потребних репресивних и превентивних мера, дужне су да поред наведених служби спроводе и све остале стручне службе.

-овим планом предвиђене су мере и радови на превентивној заштити шума од човека, стоке и дивљачи, биљних болести, штетних инсеката и других штеточина, елементарних непогода, пожара и обнављању шумских ознака итд. Планом је предвиђено чување шума од бесправног коришћења и заузимања;

- све радње и активности које су забрањене наведе су у поглављу 7.4. Забрањене радње и активности на стр. 112;

- а посебно у овом плану апострофирамо следеће забране:

1) забрањено је пашарење на површинама где је процес обнављања у току и у шумским културама (према плану гајења шума), све док не прерасту критичну висину када им стока не може оштећивати врхове;

2) забрањено је кресање грана младих четинарских стабала (овде се не подразумева планом предвиђено кресање од доњих грана као мера неге), како би се спречило неприхватљиво скраћивање крошњи, физиолошко слабљење и смањење прирасне снаге стабала.

Са овим у вези организовано је чување шума од стране реонских чувара шума и надзорника у складу са Законом о шумама (Сл.гл.РС 30/10 и 93/12) (чл. 39-52) и Законом о заштити природе (Сл.гл.РС 36/09, 88/10 и 99/10-исправка) (чл. 109 и 110).

Посебно се планирају активности на заштити од фитопатолошких и ентомолошких оштећења и пожара.

8.4.1. План заштите шума од биљних болести и штеточина

У току 2013. год. (у периоду израде Плана развоја) дошло је до повећаног обима сушења највећим делом смрче и јеле па и других врста, као последица екстремно високих температура и дуготрајног сушног периода током лета 2012. године. Ефекти ове појаве су: разбијање склопа и структуре у састојинама, смањење биоеколошке стабилности, смањење производности, нарушавање смесе, удаљавање од процењених оптималних вредности таксацијских елемената. Сушење је присутно у скоро истој мери и код јеле, смрче и оморике. У оквиру овог плана, а на основу анализа стручних служби на терену и представника Управе за шуме Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и препорука датих у стручном извештају Шумарског факултета у циљу спречавања штета несагледивих размера утврђују се следеће обавезе:

- континуирано вршити мониторинг здравственог стања четинара (и у природним и у вештачки подигнутим састојинама);
- евидентирати све површине захваћене сушењем;
- извршити дознаку сувих стабала и израдити санационе планове (што поред самог нужног уклањања спречава и појаву секундарних штета);
- обавештавати Институт за шумарство и слати узорке ради утврђивања биотичких фактора сушења;
- уклањати дозначена стабла за сечу по обавештавању републичког шумарског инспектора и добијања решења о уклањању;
- по вршењу радова на сечи и изради извршити корање сортимената и успостављање најстрожег шумског реда, евентуално трупце, грањевину и кору третирати препаратом LIGNOFIX;
- опожарене површине треба очистити од нагорелог и осушеног материјала како би се спречило закоровљавање, ерозија и појава и ширење секундарних штета и извршила припрема за санациону обнову;
- на читавом подручју у циљу превентивног и репресивног деловања поставити феромонске клопке (1350 комада) и одговарајуће феромоне за врсте сипаца за које је констатовано пренамножење или постоји потенцијани ризик од пренамножења;
- у сечиштима пањеве четинара одмах по сечи уз обавезно корање третирати ручним прскалицама биофугицидним препаратом ROTSTOP ради спречавања ширења заразе паразитском гљивом *Heterobasidion annosum*;
- санитарним сечама обухватити стабла нападнута белом имелом и избегавати прекидање склопа на јужним експозицијама где су погодни услови за ширење ове полупаразитске цветнице;
- све активности спровести у најкраћем могућем року.

Поред изнетих конкретних мера везаних за актуелну појаву наставити и у континуитету спроводити:

- Обавезно и строго контролисано успостављање шумског реда;
- Постављање феромонских клопки и ловних стабала ради мониторинга популација штетних инсеката;
- Даље праћење евентуалне појаве сушења шума и каламитета инсеката и у случају појаве истих, благовремено обавестити специјалистичку службу која ће поставити тачну дијагнозу и прописати адекватне мере сузбијања;
- Активно, у сарадњи са референтним институцијама, радити на изналажењу отпорних генетских линија аутохтоних врста способних да опстану у будућности у складу са претпоставкама климатских модела.

8.4.2. План заштите шума од пожара

Превасходно у циљу предохране спроводити активну заштиту шума од пожара, посебно у пролеће и лето, када је повећан ризик од избијања пожара. У том смислу план заштите од пожара предвиђа:

Постављање знака обавештавања и забране ложења ватре;

Организовање дежурстава и појачаног надзора шумарских реона у критичном периоду (мај-октобар) у циљу благовременог откривања пожара и благовремених интервенција и др;

Одржавати постојећу против-пожарну опрему и средстава у исправном и мобилном стању;

Потребно је истаћи да је за јужни део КО Заовине који је био захваћен пожаром, на око 700 ха у периоду 15.08-25.09. 2012. год. (у време израде Плана развоја) предвиђен посабан програм санације пожаришта који подразумева следеће мере које ће се изводити у следећим фазама:

- дознака стабала за сечу,
- сеча и извлачење нагорелих и изгорелих дозначених стабала,
- пошумљавање пожаришта,
- нега пошумљених површина.

Дознака (обележавање) стабала за сечу изводиће се у складу са Правилником о начину и времену вршења дознаке (Сл.гл. РС, бр.65). Врши ће се одабирање и обележавање стабала за сечу стаблимично и површински у зависности од степена деградације шуме.

Стаблимично обележавање врши ће се у шумама које су биле захваћене мање пожаром, где је проценат нагорелости мали, односно, где је дошло до нагоревања пања, затим, где су нагорела само појединачна стабла, пошто је на тој површини био само приземни пожар и другим случајевима у складу са општим функцијама шуме.

Површинско обележавање стабала за сечу врши се обележавањем граничне линије површине шуме предвиђене за чисту сечу. Стабла се обележавају на одстојању које обезбеђује видљивост граничне линије. Површинско обележавање вршиће се у случајевима веће нагорелости стабала, односно, где је цео један шумски комплекс био захваћен високим пожаром.

Дознака стабала се врши за сваког шумовласника појединачно, односно, за сваку катастарску парцелу.

Сечу нагорелих стабала вршиће власник шуме на основу дознаке нагорелих стабала за сечу.

Дрвне сортименте извући са пожаришта, а отпад сакупљати и износити са циљем ослобађања површине за пошумљавање. Сво време спроводити превентивне мере заштите од ентомо и фитопатолошких оболења.

Треба имати у виду да се ради о врло тешким теренима за рад. Стрми и врло стрми терени, затим, у појединим деловима је дошло до оштећења геолошког слоја, усложњавају процес извлачења сортимената.

Пошумљавање пожаришта ће се вршити:

- природним подмлађивањем,
- пошумљавање садницама,
- пошумљавање семеном.

Знатна површина захваћена пожаром су на екстремно стрмом-неприступачном терену. На оваквим теренима извршиће се природно подмађивање. На теренима која су на умерено стрмим до стрмим теренима вршиће се пошумљавање саницама. Потребно је извршити пошумљавање контејнерским садницама бора и смрче, јер треба имати у виду да је већи део мртвог покривача и земља изгорео. Садња садницама ће се обављати на растојању 2x2м, тако што би се прво вршило копање рупа димензија 30x30x30 цм, а затим садња садница, уз поштовање свих мера код садње. Избор садница вршиће се на основу ценолошке припадности шуме. На теренима на којима је тешко извођење пошумљавања садницама вршиће се пошумљавање семеном бора и смрче, сетвом омашка у количини 15 кг/ха. Пошумљавању приступити три године после пожара како би се избегла негативан утицај гљиве *Rhizina undulata* која иако је позната као сапроб на засадима четинара подигнутим непосредно после пожара делује паразитски и на тај начин спречава успех санирања пожаришта.

Радове на окопавању и прашењу примењивати у првој и другој години после пошумљавања. Извршити најмање два окопавања. Хемијске мере неге се не препоручују.

Напомена: реализација и динамика планиране санације зависиће од подршке државе у реализацији овог плана, али и од самих власника шума, од њихове заинтересованости, способности и финансијских могућности.

За потребе одржавања материјално техничких средстава против пожарне заштите функционалним, вршити редовну проверу стања и обнову у случају потребе.

8.5. Пројекат коришћења шума (недрвних производа и услуга шума) и унапређења тржишта производа и услуга шума

8.5.1. Пројекат коришћења недрвних производа и услуга шума

Подручје Националног парка Тара, тј. Општине Бајина Башта има обилат потенцијал за коришћење такозваних осталих шумских односно недрвних шумских производа. Ову категорију шумских производа можемо груписати као: лековито и ароматично биље, јестиве гљиве, шумски плодови. Нажалост конкретно квантификовање производних потенцијала ових природних ресурса не постоји, него се може изнети процена о релативном богатству.

Од лековитог и ароматичног биља на овом подручју има доста кантариона (*Hypericum perforatum*), хајдучке траве (*Achillea millefolium*), нане (*Mentha sp.*), омана (*Inula helenium*), медвеђег лука (*Allium ursinum*), вранилове траве (*Origanum vulgare*), клеке (*Juniperus communis*), црне зове (*Sambucus nigra*) и других. 2004. године Институт за поучавање лековитог биља „Др. Јосиф Панчић“ у сарадњи са Националним парком Тара спровео је истраживања о присутности дивљег лековитог и ароматичног биља на подручју Националног парка Тара, на основу којих су сачињене фармакогнозијске карте. Поред овог истраживања спроведена су испитивања могућности гајења лековитог и ароматичног биља на подручју планине Таре. Закључак ових истраживања је да се на подручју Таре налази велики број биљних врста, неке од њих на појединим локалитетима образују веома богату популацију, међутим за мали број врста се препоручује сакупљање (озбиљно се може рачунати само на плод клеке, глога, трњине, дивље руже, ризом лопуха, цвет зове...). Закључак истраживања је и да подручје Таре изузетно погодно за гајење лековитог и ароматичног биља, пре свега врста као што су: боквица, ангелика, жута линцура, враниловка, питома нана, арника и др. чију организовану производњу треба развијати на овом подручју.

Од гљива најчешће су: рујнице, вргањи, лисичарке, рудњача, сунчанице, шампињони, буковача, смрчак, црна труба, шкрипац и друге. На подручју општине Бајина Башта процењује се да расте у природи преко 600 врста гљива од којих знатан број ретких и заштићених. Радови на истраживању гљива (њиховој биномији, идентификацији врста, локалитетима на којима се јављају и др.) су више него скромни. Изузимајући истраживање Чолића далеке 1968. године где он у свом раду наводи да је на подручју садашњег Националног парка Тара пронађена 251 врста гљива, углавном макромизета. Проф. др. Драган Карацић и проф. др. Ненад Кеча у свом раду из 2007. год. су на Тари идентификовали 125 врста печурака уз констатацију да је број далеко већи и да су неопходна детаљна истраживања у овој области. Последњих година захваљујући пре свега ентузијазму инжењера шумарства у служби планирања газдовања шумама обиласком терена прикупљени су драгоцени подаци о гљивама у Националном парку Тара и подручју које га окружује. Лоциран је и фотографисан велики број врста гљива. Направљена је збирка фотографија печурака овог подручја, која може послужити као добра основа за израду студије о потенцијалима станишта, врстама гљива, броју у коме се јављају, као и евентуалном организованом коришћењу гљива, као споредног шумског производа. Истраживања спроведена од стране Института за низијско шумарство и животну средину у склопу пројекта "Биосенсинг технологије и глобални систем за континуирана истраживања и интегрисано управљање екосистемима" установила су да у гљивама на Тари постоји висока концентрација активности природних и вештачких радионуклида, која је вишеструко већа у односу на супстрат а такође и виша од дозвољене према легислативи Републике Србије.

Од шумских плодова заступљене су: дивља јагода, купина, малина, лешник, орах, дрен, глог, шипурак, трњина, дивља крушка, дивља јабука, дивља трешња итд.

Досада није постојало организовано и контролисано сакупљање и откупа односно промет наведеним производима. Известан број самосталних приватних предузећа врши откуп и промет лековитог биља, шумских плодова и самониклих гљива, али нема поузданих података о количинама сакупљених производа, па је врло тешко исте квантификовати и саставити план коришћења. Обзиром да нараста интересовање за убирање осталих шумских производа, намеће се и потреба за озбиљном контролом коришћења и промета од стране надлежних институција. Овде треба навести да Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне (Сл. Гл. Републике Србије број 31/05, 45/05, 22/07, 38/08, 09/10) дефинише одређене оквири у овој области. Надлежна установа за прописивање начина и услова прикупљања и дозвољених количина је Завод за заштиту природе Републике Србије, а на терену конкретно стручне службе ЈП „Национални парк Тара“ и инспекцијске службе треба да контролишу поштовање дефинисаних норматива. Овим планом нису дефинисане количине недрвних производа.

Пројекат коришћења шума (недрвних производа -заштићених врста тј. дивљих врста флоре, фауне и гљива) дефинисано је следеће:

1) Сакупљање, коришћење и промет заштићених врста ставља се под контролу ради обезбеђивања њиховог одрживог коришћења спречавањем сакупљања тих врста из природних станишта у количинама и на начин којим би се угрозио њихов опстанак у будућности, структура и стабилност животних заједница.

2) Контрола сакупљања, коришћења и промета заштићених врста, обухвата: мере заштите и услове сакупљања, ограничења и забране сакупљања, коришћења и промета заштићених врста; праћење стања популација заштићених врста у природним стаништима (мониторинг заштићених врста), ради процене количина појединих заштићених врста чије се сакупљање може одобрити у сезони сакупљања из природних станишта; испуњеност услова и начин издавања дозволе за сакупљање, коришћење и промет заштићених врста; евидентирање података о издатим дозволама, о заштићеним врстама и количинама које су на основу дозволе сакупљене, искоришћене и стављене у промет; о заштићеним врстама које се гаје, о капацитетима узгајалишта и о изреченим казнама за поступање супротно овој уредби.

3) Сакупљање заштићених врста ради коришћења и стављања у промет може се вршити у количини која је одобрена. Забрањено је сакупљање заштићених врста изван периода прописаних Уредбом и коришћење техничких средстава која могу оштетити или уништити примерке врсте, односно њено станиште. Сакупљање заштићених врста ради коришћења односно стављања у промет на земљишту или шуми која је у приватном власништву може се вршити само ако то одобри власник тог земљишта или шуме. Сакупљање заштићених врста ради коришћења односно стављања у промет на шумском земљишту или шуми која је у државном власништву врсти се у складу са овом уредбом и прописима о шумама.

4) Сакупљање заштићених врста гљива врши се под условом да се сакупљају само плодносна тела (увртањем) и у амбалажу која омогућава вентилацију ради расејавања спора. Сакупљање заштићених врста подземних гљива (тартуфи) може се вршити само уз помоћ највише једног обученог пса и једног пса у поступку обуке или друге животињске врсте, у периоду дана (од обданице до сумрака). Ископавање гљива се врши само на месту налаза односно нањушивања, а рупе настале ископавањем се морају поново насути ископаном земљом, уз обавезно затрпавање нађених трулих и црвљивих примерака. Забрањено је: при сакупљању оштетити мицелијум гљива; сакупљати плодносна тела вргања, млечнице, пречника испод 4 cm; сакупљати плодносна тела лисичарке и мрке трубе пречника испод 2 cm; при сакупљању гљива користити грабуље и сличне алатке, разарати и оштећивати станиште; сакупљати гљиве у близини прометних саобраћајница и на депонијама отпадних материја; старе примерке са појавама труљења, плесивости и црвљивости; сакупљати више од две трећине јединки на месту сакупљања; при сакупљању подземних гљива оштећивати корен шумског дрвећа. При сакупљању заштићених врста лишајева забрањено је оштетити кору стабла са кога се сакупљање врши.

5) Сакупљање заштићених врста флоре, а у зависности од тога који се делови односно развојни облици користе, врши се под условом да се врсте сакупљају у оптималној фази вегетативног развоја за коришћење, а код врста од којих се користе подземни органи, да се остави део подземног органа у земљи са вегетативним пулољком. Забрањено је: чупати или оштетити подземни орган (корен, ризом и др.) код врста од којих се користе надземни органи, односно делови; ломити стабла и гране дрвећа и жбунова код сакупљања плода, цвета или листа и доношење других врста штете заштићеној врсти и њеном станишту; сакупљање у близини прометних саобраћајница и на депонијама отпадних материја; сакупљати више од две трећине јединки на месту сакупљања.

6) Сакупљање заштићених врста пужева може се вршити само у периоду од 1. јуна до 1. октобра. У случају да се сакупљање врши за потребе матичног легла код оснивања фарми пужева, сакупљање се изузетно може вршити у периоду од 1. маја до 1. октобра. Сакупљање заштићених врста жаба може се вршити само у периоду од 1. јуна до 1. септембра. Сакупљање заштићене врсте поскока може се вршити сваке треће године и то само у периоду од 15. маја до 1. августа. Сакупљање заштићене врсте шумске корњаче може се вршити сваке треће године и то само у периоду од 15. априла до 15. јуна. Забрањено је сакупљати, користити и ставити у промет јединке заштићених врста и то: пужева чија је ширина кућице мања од 3 cm; жаба чија је тежина мања од 50 gr и већа од 120 gr односно дужина мања од 9 cm и већа од 15 cm; више од 50 јединки поскока на локалитету сакупљања и чија је дужина мања од 50 cm;

7) Укупне количине заштићених врста које се сакупљају и стављају у промет утврђују се на основу претходно процењеног стања врста у природним стаништима сваке године. Мониторинг заштићених врста врши Завод за заштиту природе Србије) према програму који доноси уз претходну сагласност Министарства.

На основу члан 70. Закона о заштити природе (Сл.гл. РС 36/09, 88/10 и 91/10-исправка) и Уредбе о ближим критеријумима, начину обрачуна и наплату накнаде за коришћење заштићеног подручја (С.гл. РС 43/10) донета је одлука о накнадама за коришћење заштићеног подручја "Национални парк Тара" (Сл.гл.РС 48/11) на коју је сагласност дало Министарство животне средине, рударства и просторног планирања (бр.110-00-00212/2010-03 од 29.03.2011. године). Овако приходоване накнаде које представљају својеврсне недрвне услуге значајно учествоваће у укупним приходима (просечно 10% годишњег прихода). Односе се на правна и физичка лица која обављају делатност на подручју Националног парка Тара, и то на хидроелектрану са пратећим објектима, електроводе, телекомуникационе инсталације, водовод, јавну путну мрежу, трговинске, угоститељске и туристичке објекте.

8.5.2. План ловног коришћења

Ловно подручје општине Бајина Башта сачињавају два ловишта : Ловиште „Тара“ површине 19.175 хектара, односно целокупна површина Националног парка Тара, којим газдује ЈП Национални парк Тара и ловиште „Соко“ површине 48.167 хектара којим газдује Ловачко удружење „Соко“ из Бајине Баште.

Планови ловног коришћења садржајно су дефинисани Ловном основном ловишта "Соко" (01.04.2013.-31.013.2022. год. бр.403-2/12) и Ловном основном ловишта "Тара" (01.04.2007.-31.03.2017. год. бр.

Мере за остваривање циљева газдовања ловиштем обухватају следеће:

1. предвиђање и праћење динамике развоја популације дивљачи;
2. изградња и одржавање ловних, ловно-техничких и ловно-производних објеката и ограђивање делова ловишта;
3. одстрел дивљачи;
4. гајење, заштита, лов и коришћење дивљачи и њених делова;
5. заштита дивљачи и мере за обезбеђивање мира у ловишту;
6. прихрана и презимљавање дивљачи у ловишту;
7. мере за остваривање сарадње са другим делатностима и суседним ловиштима,
8. насељавање дивљачи у ловиште;
9. научно-истраживачки радови са надлежним институцијама;
10. друге мере које проистичу из посебних циљева газдовања ловиштем .

Главне врсте дивљачи у ловиштима установљеним на ловном подручју Таре и околине су: срна, дивља свиња, медвед, зец, лештарка и пољска јаребица. Њихова заштита, гајење, лов и коришћење вршиће се према плановима Ловних основа.

Капацитети ловишта, односно број одређених врста дивљачи на 100 хектара ловнопродуктивне површине (ЛПП) који обезбеђује нормалан развој шумских екосистема (без доношења штете шуми), односно дозвољен број јединки у ловиштима Србије приказан је следећом табелом:

Врста дивљачи	Бонитетни разред			
	I	II	III	IV
	Број јединки на 100 ха ЛПП			
Медвед	0,3 – 0,5	0,2 – 0,3	0,1 – 0,2	0,1
Дивља свиња	2 и више	1 – 2	0,5 – 1	0,3 – 0,5
Дивокоза	9	6	3	
Срна	8 и више	5 – 7	2 – 4	< 2
Зец	20 – 40	12 – 19	5 – 11	2 – 4

Врста дивљачи	Бонитетни разред			
	I	II	III	IV
Фазан	30 – 60	20 – 29	10 – 19	4 – 9
Пољска јаребица	40 – 80	25 – 39	10 – 24	4 – 9
Јаребица камењарка	14 – 30	9-13	5 – 8	2 – 4

Капацитет ловишта зависан је од: бројног стања дивљачи у ловишту, прираста дивљачи, губитака, односа полова, старосне структуре, густине популације дивљачи, величине ЛПП и бонитетног разреда.

Горе приказани капацитети ловишта не угрожавају развој шумских екосистема, односно овај број јединки на 100 хектара ловнопродуктивне површине неће причињавати штете на шумским системима и он се код израде планских докумената у области ловства мора уважавати, то јест усагласити са Планом развоја газдовања шума.

У сваком случају морају се узети у обзир и биолошки капацитет ловишта (максималан број одређене дивљачи на 100 или 1.000 ха ловно-продуктивне површине, при чему код дивљачи не долази до опадања основних карактеристика јединки у телесној тежини, прирасту и квалитету трофеја и економски капацитет ловишта (максимални број дивљачи на одређеној ловно-продуктивној површини која, по својим условима, обезбеђује здраву и нормално развијену дивљач са добром физичком кондицијом и конституцијом, односно такву дивљач која ће уз најповољнији однос полова, дати максимални годишњи прираст). Таква дивљач и таквог бројног стања не чини на тој површини никакве или минималне и подношљиве штете.

Бонитет ловишта представља оцену квалитета свих еколошких услова унутар ловишта, који обезбеђује трајан опстанак и развој популације једне или више врста дивљачи која у њему стално борави. Основни еколошки услови, који битно утичу на развој и опстанак популација дивљачи су: квалитет земљишта, вода и храна, вегетација, клима, конфигурација терена, мир у ловишту и општа припадност ловишта.

Врста дивљачи	Бонитет ловишта	Ловно продукт. површина	Број дивљачи на 1.000 ха ЛПП	Матични-оптимални фонд
		хектара	јединки	
Ловиште „Тара“				
1. Дивокоза	I	4250,00	90,00	380,00
2. Срна	II	10.000,00	50,00	500,00
3. Мрки медвед	I	14.500,00	3,50	50,00
4. Зеца	III	4200,00	100,00	400,00
5. Дивља свиња	II	6000,00	7,00	42,00
6. Јаребица камењарка	III	1500,00	80,00	120,00
7. Лештарка	II	1500,00	100,00	150,00
Укупна површина ловишта		19175,00		
Ловиште „Соко“				
1. Срна	III	18.000,00	31,00	610,00
2. Дивља свиња	II	11.000,00	14,00	152,00
3. Зеца	II/ III	14000,00	21,00	1400,00
4. Пољска јаребица	I/ III	13000,00	480,00	2700,00
5. Фазан	III	13000,00	170,00	600,00
Укупна површина ловишта		48167,00		

Узгојне мере у ловиштима треба усмерити тако да се у што краћем могућем року постигне предвиђени економски капацитет који мора увек да буде већи од матичног-оптималног фонда. Императив ловно-узгојног рада је што потпунија инвентаризација ловне фауне, која насељава ово ловиште, а такође и што боље упознавање са распрострањеношћу и животним навикама појединих врста.

Као што је напред наведено сав одстрел дивљачи биће у функцији заштите и очувања свих врста које живе у овом подручју.

У ловишту "Тара" планира се изградња седам осматрчница – чека за праћење и лов срнеће дивљачи. Новоизграђене чеке биће распоређене на просторима Ђурђевог брда, Горушица, Калуђерских бара као и атара села Растишта и Јагоштица.

Такође планира се изградња 12 хранилишта за срнећу дивљач у појасу зимског боравишта исте обзиром да су постојећа на већим надморским висинама. Планира се изградња два хранилишта са чекама за дивље свиње у зони трећег степена заштите у ГЈ "Тара" обзиром на експанзију дивљих свиња у ловишту и околини а самим тим и коришћење ове дивљачи у комерцијане сврхе.

Ради очувања и повећања бројности некрофагих птица у простору Националног парка а у сврси праћења стања популација и у научноистраживачке сврхе планира се уређење простора, односно хранилишта за исте у простору Соколине, непосредно изнад кањона реке Раче.

У ловишту "Соко" ловном основом је предвиђена изградња следећих ловно-техничких објеката: 17 стабилних чека, 5 чека постављених на дрвету, 9 хранилишта за срну, 2 хранилишта за дивљу свињу, 10 хранилишта за ситну дивљач, 3 спремишта за зрнасту храну, 8 појилишта, једне ловачке куће.

Такође се предвиђа и повећање броја солишта у ловиштима, првенствено уз новоизграђене објекте.

8.6. Програм отварања шума и изградње и одржавања шумских комуникација и других објеката у шуми

Већ је у анализи о отворености овог шумског комплекса (поглавље 3.9.) констатовано да је садашња унутрашња отвореност 17,1 km/1000 ha), али различита по газдинским јединицама. Циљана отвореност за подручје која се има достићи у наредних 30 година је 25 km/1000 ha у државним шумама, 35 km/1000 ha у црквеним и 20 km/1000 ha у шумама сопственика.

У наредном уређајном периоду предвиђа се у циљу приближавања оптимуму:

- изградња нових путева са савременом коловозном конструкцијом у дужини 41,17 км: у шумама у државном власништву 20,82 км, у црквеном власништву 1,31 км и приватном власништву 19,04 км;

- реализацијом плана изградње постигла би се отвореност на крају уређајног периода: у шумама у државном власништву 21,0 km/1000 ha, у црквеном власништву 31,7 km/1000 ha и приватном власништву 18,6 km/1000 ha.

- реконструкција односно поправка нарушеног стања постојећих шумских комуникација секундарне и терцијарне мреже у дужини од 90 км (40 км државних, 5 км црквених и 45 км приватних путева).

Основни задатак у наредном планском периоду је постизања равномерније отворености подручја и боље повезаности шумских комуникација кроз планирану изградњу 41,17км нових шумских комуникација категорије тврдих путева, чиме би се достигла на крају уређајног периода густина путева од 19,5м/ха. Реконструкцијом 90км постојећих путева поправило би се стање путне мреже

Програми отварања појединих газдинских јединица имају се израдити а према динамици израде Основа газдовања шумама.

8.7. План изградње и одржавања осталих инфраструктурних објеката

По питању изградње и одржавања осталих објеката, у наредном периоду довршиће се неопходно уређење Управно-туристичког комплекса на Предовом крсту, реновирање дрвене бараке и комплекса око Центра за посетиоца Митровцу и лугарнице на Батури, као и одржавање ловачког дома и осталих објеката на Митровцу.

8.8. Програм унапређења јавне шумарске службе и подршке организацији приватних шумовласника

У циљу унапређења јавне шумарске службе у наредном периоду планирана је:

- набавка 2 сета униформе за стручна лица и шумске раднике- 90 комада,
- набавка 700 пари гумених чизама,
- набавка 5 путничких-теренских возила,
- набавка 1 мини аутобуса до 20 седишта,
- набавка 1 комбиноване грађевинске машине,
- набавка 1 булдозера,
- набавка 50 моторних тестера,
- набавка 1 моторног тримера,
- набавка 50 дрвених пречница,
- набавка 5 ПДА уређаја,
- креирање дигиталних представа катастарске поделе терена.

Подршка организацији приватних шумовласника огледа се у пружању саветодавних и стручно-техничких услуга (утврђивање стања на катастарској парцели, дознака стабала за сечу, жигосање дрвених сортимената и др.).

8.9. Програм унапређења сарадње са другим органима и организацијама

У наредном периоду планирана је сарадње са различитим органима и организацијама. Примарно ће се координирано деловати са ресорним Министарствима Владе Републике Србије, по питању активности Предузећа. Вршиће се активна кампања предохране пожара и загађења животне средине, као и биљних болести и штеточина. Приватни шумовласници ће бити упознавани са могућностима унапређења газдовања шумама сопственика, кроз аплицирање за субвенције из државних фондова и сл. Са научно-истраживачким институцијама ће се радити на реализацији различитих пројеката. У циљу подизања квалитета живота локалне заједнице са локалном самоуправом сарађиваће се на спровођењу инфраструктурних и развојних пројеката и активности. У домену друштвено одговорног пословања наставиће се са донирањем средстава разним организацијама и појединцима, посебно у хуманитарне сврхе.

8.10. Програм истраживања у шумарству

Обзиром да Национални парк заузима централно место овог подручја од раније представља својеврсну природну лабораторију за истраживања биолошког, еколошког, шумарског, ловно-узгојног и др. карактера. У наредном уређајном периоду као актуелна тематика научно-истраживачких активности истичу се пројекти:

Истраживање семенских састојина- објеката - пројекат “Заштита и усмерено коришћење генофонда дрвећа у Националном парку Тара” изводи Институт за шумарство из Београда уз логистичку подршку Предузећа.

Пројекат “Праћење стања шумских екосистема - физиолошки и генетски аспект”, пројекат изводи Институт за низијско управљање шумама и животну средину -Нови Сад.

Истраживање птица и слепих мишева - пројекат “Праћење миграције птица и слепих мишева трајним обележавањем алуминијским маркерима (прстеновима)” - пројекат Природњачког музеја Београд.

Истраживања орнитофауне и успостављање мониторинга шумских птица Таре-истраживање птица у Националном парку Тара -Друштво за заштиту птица Србије и управљач.

Палеоеколошка истраживања Националног парка Тара - са Институтом за ботанику Универзитета у Монпељеу покренута су палеоеколошка истраживања у Националном парку. Истраживања ће обухватити тресаву на Црвеном потоку и тресаву на Малој Батури, као и станишта Панчићеве оморике. Наведена истраживања пружиће податке о историји флоре и вегетације, као и климатским променама подручја.

Пројекат “Традиционални и нови производи од гајених и самониклих врста воћака са посебним освртом на аутохтоне врсте”- пројекат Института за проучавање лековитог биља”Др Јосиф Панчић”-Београд

Пројекат” Мониторинг мрког медведа у националном парку Тара”-пројекат праћења популација мрког медведа, пројекат изводи Биолошки факултет Београд и управљач.

Пројекат”Јачање биолошких капацитета и техничке инфраструктуре за реинтродукцију дивокозе на погодна станишта у Србији”- пројекат НП Тара.

Пројекат *”Мониторинг, значај и важност инсеката у шумским екосистемима НП Тара”*-истраживање микролептира у Националном парку Тара-пројекат НП Тара.

Пројекат *“Истраживања врста из породице орхидеја (Orhidaceae) на подручју Националног парка Тара”*-Биолошки факултет и НП Тара.

Пројекат “Истраживања врста из породице ендегјских и субтералних COLEOPTERA на подручју Националног парка Тара” - Мирослав Стевановић дипл.инж.шум., ШГ Ниш,

Пројекат “Одрживо коришћење и заштита природних вредности лековитог биља кроз развој плантажног гајења лековитог биља” - пројекат НП Тара.

Пројекат “Анатомска варијабилност четина оморице у природним популацијама на Тари” - Биолошки факултет и управљач.

Пројекат “Праћења процеса сушења шума у Националном парку Тара” - пројекат НП Тара уз подршку Шумарског факултета.

8.11. План управљања заштићеним подручјем

На основу члана 54. Закона о заштити природе (“Сл.гл. РС “бр.36/09) и смерница Завода за заштиту природе Србије израђен је План управљања Националним парком Тара за период 2012.-2021.године на основу којег се израђују годишњи програми управљања Националним парком Тара.

Планом управљања Националним парком Тара, дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културних вредности Националног парка Тара, у циљу унапређења стања заштићеног подручја, даљих научних истраживања, презентације и популаризације подручја.

У складу са задатим циљевима, планирани су као обавезни задаци и активности на заштити природних и културно-историјских вредности, спречавању активности које могу нарушити својства Националног парка, заштити и унапређењу, као и одрживо коришћење природних ресурса, научно-истраживачку активност, културно образовну активност, презентацију и популаризацију вредности Националног парка, уређење подручја и изградњу објеката у Националном парку, успостављање и развој туристичких, рекреативних и других развојних функција Националног парка.

План очувања и заштите у целини обухвата спровођење следећих мера и радова:

- активно учешће на изради Новог закона о националним парковима, у стручном и правном делу;
- у циљу ажурирања стања регистра заштићених природних добара уз активно учешће других релевантних институција, пре свега неопходно је јасно и недвосмислено дефинисати поједине заштићене делове природе, опредељењем између термина резерват природе (строги резерват природе) и локалитет I зоне заштите у националном парку, (у Регистру заштићених природних добара Завода за заштиту природе републике Србије локалитети I зоне заштите у националном парку наведени су као резервати природе на основу аката о проглашењима таквим из периода 1950.-70.-тих година, пре него што су ушли у састав Националног парка Тара који је проглашен 1981. године, то су локалитети: Црвени поток, Било, Љути брег, Звезда, Под Горушицом, Караула Штула, Брусница); обзиром да је је проглашењем Националног парка Тара опредељено још неколико локалитета у I зону заштите и то: Клисуре Дервенте и Клисуре Раче, који су као такви дефинисани Просторним планом а да исти никада нису били проглашени раније резерватима, док су Брусница и Караула Штула спојени у локалитет Кањон Бруснице, неопходно је за све наведене локалитете одредити тачне просторне оквири, и све их дефинисати униформно, на исти начин односно као локалитете I зоне заштите у националном парку;

- неопходно јасно дефинисати границе и површине осталих зона заштите и све то имплементирати у предлог новог закона о Националном парку Тара;

- спроводити редовно обнову граница Националног парка и зона заштите у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара (Сл.гл. 30/92, 24/94 и 17/96) спречавати активности које могу нарушити основна обележја, вредности и друга својства Националног парка, а тиме и посебно заштићених делова природе и културних вредности у њима;

- активно пратити стање свих елемената природе, спроводити заштиту, очување и унапређивање биогеографских карактеристика и разноврсности изворне флоре и фауне, генетског фонда и његове обнове, геолошких, геоморфолошких, хидрографских и пејзажних обележја, заштиту и очување културно историјских споменика;

- активно учествовати у научно-истраживачкој активности са обавезним посебним освртом на даље истраживање биогеолошких карактеристика реликтних, ретких и угрожених врста, биодиверзитет и заштиту генофонда, природне сукцесије и угроженост шумских екосистема у целини;

- активно деловати на плану културно-образовних активности;

- спроводити уређивање подручја и изградњу објеката у сврху очувања, заштите и унапређивања основних природних и културно историјских вредности.

Мере заштите и очувања обезбедиће се и рестриктивним мерама, у складу са важећим законским прописима кроз:

- забрану и контролу уласка свих моторних возила и других превозних средстава у овај простор,
- забрану коришћења овог простора за класичне туристичко - излетничке намене (дуже задржавање, ложење ватре, припремање хране и др.),

- забрану вршења сваке делатности која мења услове станишта и живота у њему, кретање у обиласку ових простора ће се вршити искључиво за то унапред предвиђеним стазама, величина група посетилаца мора бити нормативно одређена,

- забрану паљења суве траве, паљења ватре испод стабала и у састојинама, бацање отпадака и забрана било каквих радова на заштићеним стаблима или састојинама.

8.12. План уређивања шума

Планирање газдовања шумама на нивоу газдинских јединица имају се спроводити у складу са већ утврђеном динамиком.

Обзиром на чињеницу издвајања црквеног комплекса у засебне газдинске јединице, утврдити и кроз израду Основа газдовања шумама спровести и просторну реорганизацију државног и црквеног поседа. Са тим у вези приликом спровођења активности на планирању газдовања шумама у 2015. години формирати ГЈ “Калуђерске баре” (црквени посед) коју ће сачињавати одељења бивше државне ГЈ “Калуђерске баре”: 1., 3.-6., 9.-20. и део 21. као и друге катастарске парцеле власника Српског православног манастира Рача, уз одговарајуће обројчавање одељења и одсека. Приликом уређивања ГЈ “Комуналне шуме” 2018. године прикључити одељења ГЈ “Мелиоративно-заштитне шуме Рача” која се налазе изван граница Националног парка Тара и то: 1.-8. и 32. одељење уз одговарајуће обројчавање одељења и одсека. Приликом уређивања ГЈ “Мелиоративно-заштитне шуме Рача” 2019. године активности спровести на делу ГЈ у Националном парку Тара и прикључити државни посед бивше ГЈ “Калуђерске баре” и то: 21. (део), 22.-24. одељења уз одговарајуће обројчавање одељења и одсека.

Ово просторно реорганизовање сврсисходно је из разлога различитог власништва као и чињенице да ће се рационалније планирати газдовање у државном поседу.

Као императив наметнут истакнутим појавама сушења шума, ризицима климатских промена, комплексније анализирати стање шума приликом прикупљања таксацијских елемената у циљу адаптивног планирања газдовања шумама.

IX ПЛАН ФИНАНСИРАЊА

План финансирања садржи план потребних средстава, план извора финансирања и оцену финансирања изводљивости плана, као и друге податке од значаја за план финансирања.

9.1. План потребних средстава за реализацију плана развоја шума

Износ потребних средстава за реализацију плана развоја шума подручја Националног парка Тара је калкулисан на основу појединачних планова активности, њиховог обима и неопходног износа средстава за њихову реализацију. У даљем делу текста је дат приказ потребних средстава, односно расхода за реализацију сваке од планираних активности.

Средства потребна за реализацију појединачних планова утврђена су на основу тржишних прилика у моменту израде Плана развоја а ради компаративног приказа дате су и вредности претворене у евре (по средњем курсу Народне банке Србије на дан 01.07.2014. године где је 1 € = 115,71 динара).

9.1.1. Расходи за радове на сечи изради и привлачењу дрвних сортимената

Расходи за радове на сечи изради и привлачењу дрвних сортимената обрачунавају се на основу планиране количине радова и њихове јединичне цене. Сам обрачун је спроведен тако што се јединични трошкови за сечу, израду и привлачење зброје и множе са планираном производњом.

Јединична цена радова на сечи изради и привлачењу:

Врста дрвећа	ЈЕДИНИЧНИ ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ							
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Огревно дрво	Целулоза
	дин/м3	дин/м3	дин/м3	дин/м3	дин/м3	дин/м3	дин/м3	дин/м3
буква	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
јавор	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
храстови	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
ОТЛ	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
ОМЛ	1600.00	1600.00	1600.00	1600.00			1600.00	1600.00
Јела	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		
Смрча	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		
Борови	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		
ОЧ	1700.00	1700.00	1700.00	1700.00	1750.00	1850.00		

План производње -сортиментна структура за државне шуме:

Врста дрвећа	Бруто м3	Отпад м3	Нето м3	СОРИМЕНТИ									
				Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно просторно
				м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
буква	176343.8	35268.8	141075.1		8464.5	17634.4	30331.1			56430.0	84645.0		84645.0
јавор	15576.1	3115.2	12460.9		685.3	3052.9				3738.3	8722.6		8722.6
храстови	2533.2	506.6	2026.5		101.3	202.7				304.0	1722.5		1722.5
ОТЛ	4116.9	823.4	3293.5		164.7	494.0				658.7	2470.2	164.7	2634.8
ОМЛ	2385.1	477.0	1908.1		95.4	95.4				190.8		1717.2	1717.2
Укупно лишћари	200955.1	40191.0	160764.1	0.0	9511.3	21479.4	30331.1	0.0	0.0	61321.8	97560.4	1881.9	99442.3
Јела	298064.2	59612.8	238451.3	2384.5	59612.8	59612.8	59612.8	5961.3	29806.4	216990.7		21460.6	21460.6
Смрча	107753.0	21550.6	86202.4	862.0	21550.6	21550.6	21550.6	2155.1	10775.3	78444.2		7758.2	7758.2
Борови	19658.9	3931.8	15727.2		1965.9	3145.4	4718.1	235.9	2830.9	12896.3		2830.9	2830.9
ОЧ	1598.1	319.6	1278.5		44.7	76.7	102.3	12.8	530.6	767.1		511.4	511.4
Укупно четинари	427074.3	85414.9	341659.4	3246.5	83174.1	84385.6	85983.9	8365.0	43943.2	309098.3	0.0	32561.1	32561.1
Укупно	628029.4	125605.9	502423.5	3246.5	92685.3	105865.0	116315.0	8365.0	43943.2	370420.1	97560.4	34443.1	132003.4

План производње -сортиментна структура за црквене шуме:

Врста дрвећа	Бруто м3	Отпад м3	Нето м3	СОРИМЕНТИ									
				Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно просторно
				м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
буква	11234.5	2246.9	8987.6		539.3	1123.4	1932.3			3595.0	5392.6		5392.6
јавор	161.1	32.2	128.9		7.1	31.6				38.7	90.2		90.2
храстови	291.858	58.4	233.5		11.7	23.3				35.0	198.5		198.5
ОТЛ	1693.552	338.7	1354.8		67.7	203.2				271.0	1016.13144	67.7	1083.9
ОМЛ	163.4396	32.7	130.8		6.5	6.5				13.1		117.7	117.7
Укупно лишћари	13544.4	2708.9	10835.5	0.0	632.3	1388.1	1932.3	0.0	0.0	3952.8	6697.3	185.4	6882.8
Јела	11914.5	2382.9	9531.6	95.3	2382.9	2382.9	2382.9	238.3	1191.4	8673.7		857.8	857.8
Смрча	5856.1	1171.2	4684.8	46.8	1171.2	1171.2	1171.2	117.1	585.6	4263.2		421.6	421.6
Борови	3389.426	677.9	2711.5		338.9	542.3	813.5	40.7	488.1	2223.5		488.1	488.1

Врста дрвећа	Бруто м3	Отпад м3	Него м3	СОРИМЕНТИ									
				Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно просторно
				м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
ОЧ	889.5664	177.9	711.7		24.9	42.7	56.9	7.1	295.3	427.0		284.7	284.7
Укупно четинари	22049.5	4409.9	17639.6	142.2	3918.0	4139.1	4424.5	403.2	2560.5	15587.4	0.0	2052.2	2052.2
Укупно	35593.9	7118.8	28475.1	142.2	4550.2	5527.2	6356.8	403.2	2560.5	19540.1	6697.3	2237.6	8935.0

План производње -сортиментна структура за приватне шуме:

Врста дрвећа	Бруто м3	Отпад м3	Него м3	СОРИМЕНТИ									
				Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно просторно
				м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
буква	225556.5	45111.3	180445.2		10826.7	22555.6	38795.7			72178.1	108267.1		108267.1
јавор	7338.3	1467.7	5870.6		322.9	1438.3				1761.2	4109.4		4109.4
храстови	100470.9	20094.2	80376.7		4018.8	8037.7				12056.5	68320.2		68320.2
ОТЛ	118227.0	23645.4	94581.6		4729.1	14187.2				18916.3	70936.2	4729.1	75665.3
ОМЛ	7103.2	1420.6	5682.6		284.1	284.1				568.3		5114.3	5114.3
Укупно лишћари	458695.8	91739.2	366956.6	0.0	20181.6	46503.0	38795.7	0.0	0.0	105480.3	251632.9	9843.4	261476.3
Јела	39425.0	7885.0	31540.0	315.4	7885.0	7885.0	7885.0	788.5	3942.5	28701.4		2838.6	2838.6
Смрча	89222.7	17844.5	71378.2	713.8	17844.5	17844.5	17844.5	1784.5	8922.3	64954.1		6424.0	6424.0
Борови	134057.9	26811.6	107246.3		13405.8	21449.3	32173.9	1608.7	19304.3	87942.0		19304.3	19304.3
ОЧ	0.0	0.0	0.0		0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	0.0
Укупно четинари	262705.6	52541.1	210164.4	1029.2	39135.3	47178.8	57903.4	4181.6	32169.1	181597.5	0.0	28567.0	28567.0
Укупно	721401.3	144280.3	577121.1	1029.2	59317.0	93681.8	96699.1	4181.6	32169.1	287077.8	251632.9	38410.4	290043.3

Трошкови производње у државним шумама:

Врста дрвећа	УКУПНА ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ У ДРЖАВНИМ ШУМАМА											
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО	
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	
буква		13543207.08	28215014.75	48529825.38			90288047.21	135432070.82		135432070.82	225720118.04	
јавор		1096557.79	4884666.54				5981224.34	13956190.12		13956190.12	19937414.45	
храстови		162122.19	324244.39				486366.58	2756077.28		2756077.28	3242443.86	
ОТЛ		263483.89	790451.68				1053935.57	3952258.39	263483.89	4215742.28	5269677.85	
ОМЛ		152644.12	152644.12				305288.25		2747594.21	2747594.21	3052882.45	
Укуп.Лиш	0.00	15218015.08	34367021.48	48529825.38	0.00	0.00	98114861.94	156096596.60	3011078.10	159107674.70	257222536.64	
Јела	4053672.49	101341812.22	101341812.22	101341812.22	10432245.38	55141868.41	373653222.94		0.00	0.00	373653222.94	
Смрча	1465441.24	36636031.09	36636031.09	36636031.09	3771356.14	19934311.03	135079201.69		0.00	0.00	135079201.69	
Борови		3342020.30	5347232.48	8020848.72	412837.80	5237142.40	22360081.71		0.00	0.00	22360081.71	
ОЧ					22373.97	981577.88	1003951.84		0.00	0.00	1003951.84	
Укуп Чет	5519113.73	141319863.61	143325075.79	145998692.03	14638813.29	81294899.73	532096458.18	0.00	0.00	0.00	532096458.18	
Укупно	5519113.73	156537878.70	177692097.27	194528517.41	14638813.29	81294899.73	630211320.13	156096596.60	3011078.10	159107674.70	789318994.83	

Трошкови производње у црквеним шумама:

Врста дрвећа	УКУПНА ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ У ЦРКВЕНИМ ШУМАМА											
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО	
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	
буква		862808.06	1797516.80	3091728.90			5752053.76	8628080.64		8628080.64	14380134.40	
јавор		11339.05	50510.30				61849.34	144315.14		144315.14	206164.48	
храстови		18678.91	37357.82				56036.74	317541.50		317541.50	373578.24	
ОТЛ		108387.35	325162.06				433549.41	1625810.30	108387.35	1734197.66	2167747.07	
ОМЛ		10460.13	10460.13				20920.27		188282.42	188282.42	209202.69	
Укуп.Лиш	0.00	1011673.51	2221007.12	3091728.90	0.00	0.00	6324409.52	10715747.58	296669.77	11012417.36	17336826.88	
Јела	162036.56	4050914.09	4050914.09	4050914.09	417005.86	2204173.84	14935958.53		0.00	0.00	14935958.53	
Смрча	79642.38	1991059.58	1991059.58	1991059.58	204962.02	1083370.66	7341153.81		0.00	0.00	7341153.81	
Борови		576202.49	921923.98	1382885.97	71177.95	902943.19	3855133.59		0.00	0.00	3855133.59	
ОЧ					12453.93	546371.68	558825.61		0.00	0.00	558825.61	
Укуп Чет	241678.95	6618176.16	6963897.65	7424859.64	705599.76	4736859.37	26691071.54	0.00	0.00	0.00	26691071.54	
Укупно	241678.95	7629849.67	9184904.77	10516588.54	705599.76	4736859.37	33015481.06	10715747.58	296669.77	11012417.36	44027898.42	

Трошкови производње у приватним шумама:

Врста дрвећа	УКУПНА ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ У ПРИВАТНИМ ШУМАМА											
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО	
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	
буква		17322735.36	36089032.00	62073135.04			115484902.40	173227353.60		173227353.60	288712256.00	
јавор		516613.50	2301278.34				2817891.84	6575080.96		6575080.96	9392972.80	
храстови		6430135.68	12860271.36				19290407.04	109312306.56		109312306.56	128602713.60	

Врста дрвећа	УКУПНА ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ У ПРИВАТНИМ ШУМАМА										
	Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огривно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
ОТЛ		7566526.72	22699580.16				30266106.88	113497900.80	7566526.72	121064427.52	151330534.40
ОМЛ		454605.44	454605.44				909210.88		8182897.92	8182897.92	9092108.80
Укуп.Лиш	0.00	32290616.70	74404767.30	62073135.04	0.00	0.00	168768519.04	402612641.92	15749424.64	418362066.56	587130585.60
Јела	536180.00	13404500.00	13404500.00	13404500.00	1379875.00	7293625.00	49423180.00		0.00	0.00	49423180.00
Смрча	1213428.58	30335714.60	30335714.60	30335714.60	3122794.15	16506197.65	111849564.18		0.00	0.00	111849564.18
Борови		22789837.90	36463740.64	54695610.96	2815215.27	35713016.57	152477421.34		0.00	0.00	152477421.34
ОЧ					0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00
Укуп.Чег	1749608.58	66530052.50	80203955.24	98435825.56	7317884.42	59512839.22	313750165.52	0.00	0.00	0.00	313750165.52
Укупно	1749608.58	98820669.20	154608722.54	160508960.60	7317884.42	59512839.22	482518684.56	402612641.92	15749424.64	418362066.56	900880751.12

Трошкови производње укупно за подручје:

УКУПНО ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ ЗА ЦЕЛО ПОДРУЧЈЕ											
Л	І класа	ІІ класа	ІІІ класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огривно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО	
динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	
7510401.26	262988397.57	341485724.58	365554066.55	22662297.47	145544598.32	1145745485.75	569424986.11	19057172.51	588482158.62	1734227644.37	

Укупни расходи за цело подручје за радове на сечи изради и привлачењу дрвних сортимената износе: 1.734.227.644,37 динара.

9.1.2. Расходи за реализацију плана гајења и неге шума

Свеобухватним планом обнављања и подизања нових шума планирани су следећи радови:

- Реконструкција девастираних састојина планирана је на површини од 637 ха (највећим делом шума страдалих у пожару 2012. год.); Ове расходе чине расходи за дознаку стабала, сечу и извлачење дрвне масе, расходи за пошумљавање, и расходе за негу пошумљених и подсејаних површина и они укупно износе: 233.413.180,00 динара.

- Подизање нових шума пошумљавањем шумског земљишта планирана је на 102 ха. Укупни расходи за пошумљавање 102 ха. износе: 343403,90 дин/ха. односно укупно: 35.027.199,20 динара.

- Попуњавање недовољно обраслих површина планирано је на 71 ха, највећим делом на површинама у шумама јеле смрче и букве, на местима где је у моменту израде овог плана (током 2013. и 2014. год.) дошло до интензивног сушења шума. Укупни расходи за попуњавање износе 155000,00 дин. / ха. односно укупно: 1.065.000,00 динара.

Свеобухватним планом неге шума на целом подручју планирани су следеће радови:

- чишћење је планирано на 67ха; Трошкови за чишћење састојина износе 41.0000,00 дин / ха. односно укупно 27470000,00 динара.

- нега младих природно пошумљених састојина планирана је на 29ха; Расходе за ову намену чине расходи за окопавање и прашење и они износе: 45000,00 дин/ха. односно укупно : 1.305.000,00 динара

- нега нових вештачки подигнутих састојина планирана је на 692ха; Расходе за ову намену чине расходи за окопавање и прашење вештачки подигнутих састојина и они износе: 45000,00 дин/ха. односно укупно : 31.140.000,00 динара

Укупни расходи за цело подручје за радове на гајењу и неги шума : 329.420.379,20 динара.

9.1.3. Расходи за реализацију плана заштите шума

Расходи који се односе на радове на заштити шума односе се превасходно на расходе намењене за набавку одговарајућих средстава за сузбијање штеточина и радове за њихово инсталирање и мониторинг на терену. Поред ових, значајан удео у расходима на заштити шума представљају и расходи за спровођење пана заштите шума од пожара.

- Расходи за набавку феромонски клопки, набавку феромона, као и расходи за постављање клопки и феромона, њихово пражњење и мониторинг износе: 5.000.000,00 дин. годишње, односно за плански период: 50.000.000,00 дин.

-Поред препарата и опреме за сузбијање поткорњака планом је предвиђена и набавка других препарата као што су LIGNOFIX; и ROTSTOP. Расходи за њихову набавку и примену износе: 2.000.000,00 дин. годишње, односно 20.000.000,00 дин. за плански период.

У расходима намењеним за заштиту шума значајан износ представљају расходи намењени за организацију противпожарне заштите и расходи за набавку противпожарне опреме и материјално-техничких средстава.

-Расходи за набавку и инсталирање противпожарне опреме износе:14.000.000,00 динара.

-Расходи за ангажовање стручне службе и радника на на пословима заштите шума износе: 11.000.000,00 дин.

Укупни расходи за цело подручје за реализацију плана заштите шума: 95.000.000,00 динара.

9.1.4. Расходи за реализацију плана ловног коришћења

Расходе на реализацији плана ловног коришћења чине расходи које ЈП национални парк Тара и Ловачко удружење „Соко“ из Бајине Баште. инвестирају у изградњу и одржавање ловних, ловно-техничких и ловно-производних објеката и ограђивање делова ловишта, гајење, заштита, прехрана, насељавање дивљачи, израде планских докумената и др.

Укупни годишњи расходи за ову намену износе: 4.000.000, динара годишње.

Укупно за цело подручје за плански период: 40.000.000,00 динара.

Укупни расходи за цело подручје за реализацију плана ловног коришћења:40.000.000,00 динара.

9.1.5. Расходи за реализацију плана изградње и одржавање шумских саобраћајница и путних објеката.

У наредном уређајном периоду предвиђа се:

- изградња нових путева у дужини 40км: у шумама у државном власништву 15км, у црквеном власништву 10км и приватном власништву 15км;

- реконструкција односно поправка (функционална санација) постојећих шумских комуникација у дужини 75 км: у шумама у државном власништву 35км, у црквеном власништву 15км и приватном власништву 25км

-Расходи за изградњу нових путева у дужини од 40 км. износе : 40 км. x 3.300.000,00дин. =132.000.000,00дин.

-Расходи за реконструкцију 75 км. путева износе: 75 км. x 1.200.000,00 дин = 90.000.000,00 дин.

Укупни расходи за цело подручје за реализацију плана изградње и одржавање шумских саобраћајница и путних објеката :222.000.000 динара.

9.1.6. Расходи за реализацију плана изградње и одржавање осталих инфраструктурних објеката

Планом су предвиђени грађевински радови на реконструкцији и одржавању постојећих грађевинских објеката (лугарница, ловачког дома, и других зграда).

-Расходи за реконструкцију и одржавање грађевинских објеката износе: 38.000.000,00 динара.

Укупни расходи за читаво подручје за реализацију плана изградње и одржавање осталих инфраструктурних објеката:38.000.000,00 динара.

9.1.7. Расходи за реализацију Програма газдовања шумама сопственика

Трошкови за реализацију Програма газдовања шумама сопственика чине само трошкови за пружање стручно-техничких услуга односно:

-Утврђивање стања на катастарској парцели: 25725,00ха. x 80 дин./ха. = 2.058.000,00дин.

-Дознака стабала за сечу: 721.401,30 м3. x 70 дин./м3 = 50.498.091,00 дин.

-Жигосање посеченог дрвета:577.121,00 м3 x 50 дин./м3 = 28.856.052,00 дин.

Расходи за послове гајења планираних у програму газдовања шумама укалкулисани су у трошкове за реализацију плана гајења и неге шума за цело подручје.

Укупни расходи за реализацију Програма газдовања шумама сопственика :81.412.143,00 динара.

9.1.8. Расходи за реализацију планова газдовања црквеним шумама

Трошкови за реализацију планова газдовања црквеним шумама чине само трошкови за пружање стручно-техничких услуга односно:

-Утврђивање стања на катастарској парцели: 772,59,00ха. x 80 дин./ха. = 61.807,20дин.

-Дознака стабала за сечу: 35.593,80 м3. x 70 дин./м3 = 2.491.566,00 динара.

-Жигосање посеченог дрвета:28.4750,00 м3 x 50 дин./м3 = 227.800,32динара.

Расходи за послове гајења, неге и заштите планираних у црквеним шумама у калкулисани су у трошкове за реализацију плана гајења, неге и заштите шума за цело подручје.

Укупни расходи за реализацију планова газдовања црквеним шумама :2.781.173,52 динара.

9.1.9. Средства за репродукцију шума

Средства за репродукцију износе 15% од продајне вредности дрвне масе:812.234.252,60 динара.

Укупни расходи за репродукцију шума: 812.234.252,60 динара.

9.1.10. Накнада за посечено дрво

Укупно расходи за накнаде 3% од продајне вредности дрвне масе државних шума:82.857.553,44

Укупно расходи за накнаде 5% од продајне вредности дрвне масе црквених шума:7.315.835,20

Укупно расходи за накнаде 5% од продајне вредности дрвне масе приватних шума:125.332.993,30

Укупни расходи за накнаде за посечено дрво:215.506.381,94 динара.

9.1.11. Расходи за израду Плана развоја шумског подручја

Укупно расходи за израду Плана развоја подручја Националног парка Тара : 11.000.000,00 динара.

9.1.12. Расходи за уређивање шума

Укупно расходи за уређивање шума :29.906.536,00 динара.

9.1.13. Расходи за финансирање општих трошкова пословања ЈП Национални парк Тара

Расходи за ову намену односе се пре свега на расходе за финансирање личних доходака стручних служби и пословодства самог предузећа, као и расходе за опрему и материјално техничка средства (возила и уређаје, ХТЗ–опрему, канцеларијски и др. материјал, енергенте и сл.) .

Укупно расходи за ову намену износе: 2.156.400.000,00 динара.

УКУПНО СВИ РАСХОДИ ИЗНОСЕ: 5.767.888.510,59 ДИНАРА.

9.2. План извора финансирања

Планирани извори финансирања су:

-Приходи од продаје дрвних сортимената

-Наканда за коришћење заштићеног подручја Националног парка Тара,

-Средства из Буџета Републике Србије обезбеђена за реализацију програма, планова и пројеката из области шумарства и заштите природе.

9.2.1. Приходи од продаје дрвних сортимената

Основна средства за реализацију плана представљају средства од продаје дрвних сортимената, у прилогу је дата калкулација прихода од продаје дрвних сортимената:

Јединична вредност сортимената:

Врста дрвећа	ЈЕДИНИЧНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНТАТА							
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Огревно дрво	Целулоза
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		5535.00	4515.00	3410.00			3110.00	1910.00
јавор		5690.00	4580.00				3110.00	1910.00
храстови		6665.00	5200.00	4630.00			3110.00	1910.00
ОТЛ		4925.00	3910.00				3110.00	1910.00
ОМЛ		4420.00	3475.00				1933.00	1910.00
Јела	9955.00	8350.00	7420.00	6725.00	7227.00	3335.00	2100.00	2100.00
Смрча	9955.00	8350.00	7420.00	6725.00	7227.00	3335.00	2100.00	2100.00
Борови		7845.00	7065.00	6550.00	6753.00	3335.00	2100.00	2100.00
ОЧ					6753.00	3335.00	2100.00	2100.00

Вредност сортимената државне шуме:

Врста дрвећа	УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		46851032.00	79619244.76	103429190.34			229899467.10	263246087.66		263246087.66	493145554.76
јавор		3899633.66	13982357.97				17881991.63	27127344.54		27127344.54	45009336.17
храстови		675340.26	1053794.25				1729134.51	5357125.21		5357125.21	7086259.73
ОТЛ		811036.36	1931666.29				2742702.64	7682202.24	314533.90	7996736.13	10739438.77
ОМЛ		421679.39	331523.95				753203.34		3279940.58	3279940.58	4033143.93
Св.Лиш	0.00	52658721.66	96918587.23	103429190.34	0.00	0.00	253006499.22	303412759.65	3594474.48	307007234.13	560013733.35
Јела	23737829.19	497767136.49	442327203.93	400896286.58	43082192.76	99404395.22	1507215044.17		45067300.02	45067300.02	1552282344.19
Смрча	8581451.52	179947564.47	159905500.41	144927828.87	15574623.33	35935636.38	544872604.98		16292258.53	16292258.53	561164863.51
Борови		15422440.75	22222469.11	30903858.32	1593082.10	9441010.76	79582861.04		5944864.35	5944864.35	85527725.39
ОЧ					86337.94	1769493.09	1855831.03		1073950.39	1073950.39	2929781.43
Св Чет	32319280.71	693137141.71	624455173.44	576727973.77	60336236.14	146550535.45	2133526341.22	0.00	68378373.30	68378373.30	2201904714.52
Укупно	32319280.71	745795863.37	721373760.67	680157164.10	60336236.14	146550535.45	2386532840.44	303412759.65	71972847.78	375385607.42	2761918447.87

Вредност сортимената црквене шуме:

Врста дрвећа	УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		2984776.65	5072367.72	6589247.21			14646391.58	16770831.74		16770831.74	31417223.32
јавор		40324.48	144585.73				184910.21	280512.55		280512.55	465422.76
храстови		77809.34	121412.93				199222.27	617221.30		617221.30	816443.57
ОТЛ		333629.82	794614.79				1128244.61	3160168.78	129387.40	3289556.18	4417800.79
ОМЛ		28896.12	22718.10				51614.23		224762.14	224762.14	276376.36
Св.Лиш	0.00	3465436.42	6155699.27	6589247.21	0.00	0.00	16210382.89	20828734.37	354149.54	21182883.91	37393266.80
Јела	948867.05	19897136.84	17681048.55	16024939.55	1722115.07	3973470.14	60247577.21		1801465.32	1801465.32	62049042.53
Смрча	466376.43	9779616.19	8690389.48	7876397.47	846434.57	1952995.21	29612209.34		885435.91	885435.91	30497645.25
Борови		2659005.01	3831407.60	5328178.30	274665.56	1627738.13	13720994.61		1024962.54	1024962.54	14745957.15
ОЧ					48057.94	984945.71	1033003.64		597788.62	597788.62	1630792.27
Св Чет	1415243.48	32335758.05	30202845.63	29229515.33	2891273.12	8539149.20	104613784.80	0.00	4309652.40	4309652.40	108923437.20
Укупно	1415243.48	35801194.46	36358544.90	35818762.54	2891273.12	8539149.20	120824167.69	20828734.37	4663801.94	25492536.30	146316704.00

Вредност сортимената приватне шуме:

Врста дрвећа	УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
	Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
буква		59925837.64	101838737.18	132293369.05			294057943.87	336710668.56		336710668.56	630768612.43
јавор		1837206.77	6587409.24				8424616.01	12780313.62		12780313.62	21204929.63
храстови		26785533.94	41795881.92				68581415.86	212475795.88		212475795.88	281057211.74
ОТЛ		23290715.06	55472099.02				78762814.08	220611544.68	9032541.27	229644085.95	308406900.03
ОМЛ		1255847.53	987346.19				2243193.72		9768334.39	9768334.39	12011528.11
Св.Лиш	0.00	113095140.94	206681473.54	132293369.05	0.00	0.00	452069983.53	782578322.73	18800875.66	801379198.40	1253449181.93
Јела	3139807.00	65839750.00	58506700.00	53026625.00	5698489.50	13148237.50	199359609.00		5961060.00	5961060.00	205320669.00
Смрча	7105695.03	149001892.30	132406471.96	120004518.05	12896247.61	29755767.12	451170592.07		13490470.73	13490470.73	464661062.80
Борови		105168399.02	151539016.25	210738971.64	10863513.55	64379951.49	542689851.95		40539099.89	40539099.89	583228951.83
ОЧ					0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00
Св Чет	10245502.03	320010041.32	342452188.21	383770114.69	29458250.67	107283956.10	1193220053.01	0.00	59990630.62	59990630.62	1253210683.63
Укупно	10245502.03	433105182.25	549133661.75	516063483.74	29458250.67	107283956.10	1645290036.55	782578322.73	78791506.28	861369829.01	2506659865.56

Вредност сортимената укупно за цело подручје:

УКУПНА ВРЕДНОСТ СОРТИМЕНАТА										
Л	I класа	II класа	III класа	Стубови	Остала техника	Укупно техника	Огревно дрво	Целулоза	Укупно простор.	УКУПНО
динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара	динара
43980026.22	1214702240.09	1306865967.31	1232039410.38	92685759.93	262373640.75	4152647044.69	1106819816.74	155428156.00	1262247972.74	5414895017.43

Укупно приходи од продаје дрвних сортимената износе: 5.414.895.017,43 динара.

9.2.2. Приходи од накнада за коришћење подручја Националног парка Тара

Укупно приходи од накнада за коришћење подручја Националног парка Тара : 320.000.000,00 динара.

9.2.3. Приходи из буџета Републике Србије

-Средства из Буџета Републике Србије обезбеђена за реализацију програма, планова и пројеката из области шумарства и заштите природе износе: 230.000.000,00 динара.

Укупно приходи из буџета Републике Србије износе: 230.000.000,00 дин.

9.2.4. Приходи од осталих делатности

Ове приходе чине приходи од про даје расаднички производа, услуга смештаја, услуга превоза , продаје сувенира, продаје риболовачких и ловачких дозвола.

Укупно приходи од осталих делатности износе: 75.000.000,00 дин.

УКУПНО СВИ ПРИХОДИ ИЗНОСЕ: 6.039.895.017,43 ДИНАРА

9.3. Оцена финансијске изводљивости плана

УКУПНИ ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ ИЗНОСЕ: 6.039.895.017,43 ДИНАРА

УКУПНИ ПЛАНИРАНИ РАСХОДИ ИЗНОСЕ: 5.767.888.510,59 ДИНАРА

УКУПНА ПЛАНИРАНА ДОБИТ ИЗНОСИ: 272.006.506.84 ДИНАРА

Ако се узму у обзир сви планом предвиђени приходи и расходи може се План развоја шумама у Националном парку Тара оценити као финансијски изводљив.

9.4. Други подаци од значаја за план финансирања

Средства за обнову-репродукцију шума издваја корисник, односно сопственик шума који газдује шумама у складу са основом и приоритетно могу се користити за одржавање шума и израду планова газдовања шумама, а неутрошена средства у текућој години морају се искористити као учешће у финансирању мера утврђених програмима развоја из члана 19. Закона о шумама, односно годишњим програмом коришћења средстава у наредној години.

Буџет Републике Србије, обезбеђује средства за реализацију приоритетних мера из програма развоја из члана 19. Закона о шумама, и то за:

- 1) подизање степена шумовитости пошумљавањем;
- 2) унапређивање стања шумских засада четинара;
- 3) конверзију изданаčkih шума у виши узгојни облик;
- 4) производњу виталног шумског репродуктивног материјала.

Ова средства користе се у складу са средњорочним и годишњим програмом који доноси Влада, односно извршни орган аутономне покрајине.

Ради остваривања општег интереса и дугорочних циљева заснованих на принципима одрживог газдовања шумама утврђених Програмом развоја шумарства на територији Републике Србије и плановима газдовања шумама установљава се Буџетски фонд. Средства Буџетског фонда обезбеђују се из:

- 1) дела накнаде за коришћење шума и шумског земљишта;
- 2) накнаде за заштиту, коришћење и унапређивање општекорисних функција шума;
- 3) буџета Републике Србије;
- 4) фондова намењених руралном развоју, заштити животне средине, заштити вода, регионалном развоју и других фондова;
- 5) других извора у складу са законом.

Кроз израду оперативних планова (Основа газдовања шумама и Програма газдовања приватним шумама) детаљно је образложен финансијски план прихода и расхода и обезбеђење средстава за извршење планираних активности у области шумарства.

X ПРОЈЕКЦИЈЕ ОЧЕКИВАНИХ ЕФЕКТА

На бази садашњег стања шума и шумског земљишта, а под претпоставком да се планирани радови реализују на крају уређајног периода очекујемо следеће стање шума:

Пошумљавањем шумског земљишта на површини од 102 ха (2 ха у државном власништву, 100 ха у приватном власништву), повећавамо шумовитост шумског подручја са садашњих 58,4% (39.317,89ха) на 58,5 % (39.419,89ха).

Реконструкцијом девастираних састојина на површини од 587,00ха (12ха у државном и 575ха у приватном власништву), учешће девастираних састојина смањујемо са садашњих 10,5 % (4.120,49 ха) на 9,0 % (3.533,49 ха) на крају уређајног периода.

Спровођењем индиректне конверзије на крају уређајног периода добијамо 125,00 ха (у приватном власништву), површина у процесу природног превођења изданаčkih састојина у високи узгојни облик.

Извођењем сеча обнављања оплодним сечама на крају уређајног периода добијамо 1.975,00 ха (и то у приватном власништву) површина у процесу природног обнављања.

Извођењем сеча обнављања у разнодобним шумама применом групично-оплодних и групично пребирних сеча на крају уређајног периода добијамо 11.976,00ха (6.852,00ха у државном власништву, 524,00ха у црквеном и 4.600,00ха у приватном власништву) површина у процесу природног обнављања разнодобне структуре.

Извођењем проредних сеча на радној површини 9.687,00 ха (1.082,00 ха у државном власништву, 156,00 ха у црквеном власништву и 8.450,00 ха у приватном власништву), обезбеђујемо већу биолошку стабилност и повећање квалитативног прираста наведених састојина.

Извођењем мера неге шума: чишћења у младим састојинама на површини од 67,00 ха (17,00ха у државном власништву и 50,00 ха у приватном власништву) и неге у шумским културама (прашење и окопавање и сеча избојака и уклањање корова) на површини од 692,00ха у више наврата (17,00 ха у државном власништву, 1,00 ха у црквеном власништву и 675,00 ха у приватном власништву) обезбеђујемо правилан развој и биолошку стабилност младих састојина.

Реализацијом планираних сеча (главних и проредних) на крају уређајног периода очекујемо запремину од 9.871.689,8м³ (4.138.583,5м³ у државном власништву, 308.657,7 м³ у црквеном власништву и 5.424.447,6м³ у приватном власништву), односно повећања запремине за 964.813,5м³ тј. 10,8 % (240.405,6м³ или 6,2 % у државном власништву; 35524,2 м³ или 13,0 % у црквеном власништву и 688.883,7 м³ или 14,5 % у приватном власништву) у односу на садашњу запремину.

XI ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА РАЗВОЈА

Реализација Плана развоја као комплексног и свеобухватног документа може се пратити кроз анализу одређених сегмената и то:

1. Унапређење стања природних и других вредности подручја Националног парка Тара (заштита и одрживо управљање) и мониторинг:

- у домену заштите станишта: мониторинг станишта, картографски прикази станишта, поправљена структура станишта, површина одређених типова станишта,

- у домену заштите врста: мониторинг заштићених врста, стабилност стања популација угрожених врста (густина популације, бр. индивида, ареал), формирана база података о врстама и мониторинг биодиверзитета у шумским и осталим екосистемима

- у домену културног наслеђа: документовано културно наслеђе, сакупљени предмети,

- инплементација и спровођење Плана управљања, урађеног као пилот пројекат у оквиру Твининг пројекта СП07-ИБ-ЕН-02 “Јачање административних капацитета заштићених подручја у Србији-Натура 2000”.

2. Унапређење производног потенцијала шума:

- површина шума у којима су спроведене прореди, као мере неге шума,

- површина обновљених шума са спроведеним пратећим мерама неге,

- површина пожаришта санирана уклањањем нагорелог материјала и пошумљавањем садњом и сетвом,

-површина подигнутих нових шума,

- површина извршених мера неге новоподигнутих шумских засада (култура),

- површина спроведених мера неге у високим једнодобним шумама,

- површина спроведених мера обнове у једнодобним и разнодобним шумама,

- површина спроведених мера прореди изданачких шума у функцији индиректне конверзије у високе шуме,

- површина изданачких шума са извршеном природном обновом у оквиру индиректне конверзије,

3. Коришћење приноса дрвне запремине

- остварен годишњи квантитативни ниво коришћења планиране дрвне запремине,

- остварена квалитативна структура искоришћене дрвне запремине и одговарајућег прихода.

4. Коришћење недрвних шумских производа

- квантитативни (статистички) показатељи производње, сакупљања и промета недрвних производа шума, према програмима коришћења у складу са правилником о коришћењу за: шумски отпад, јестиве гљиве, шумске плодове, лековито биље и екстракцију етарских уља,

- учешће прихода од недрвних производа шума у укупним приходима.

5. Генофонд и производња шумског семена и садног материјала

- површина регистрованих семенских објеката,

- количина сакупљеног и дорађеног шумског семена,

- количина произведених шумских садница,

- количина реализованих шумских садница.

6. Газдовање ловном дивљачи

- израђене и усвојене ловне основе,

- извршене мере на унапређењу стања ловне инфраструктуре (могућа мера и висина инвестиционих улагања),

- бројно стање дивљачи у ловиштима (фонд дивљачи) са квалитативном структуром,

- годишњи одстрел дивљачи и одстрел трофејне дивљачи,

- учешће прихода од лова у укупним приходима..

7. Изградња и одржавање шумских путева

- дужина изграђених нових шумских путева,

- дужина реконструисаних шумских путева,

- дужина шумских путева са извршеним радовима на редовном одржавању,

8. Планирање у шумарству

- израђене и усвојене основе газдовања шумама,

- израђени и усвојени план развоја и програм газдовања шумама сопственика.

9. Истраживање и едукације у шумарству

- број усвојених и прихваћених предлога научно-истраживачких и развојних програма и пројеката,

- број завршених научно-истраживачких и развојних програма и пројеката,
- број примењених развојних програма и пројеката,
- број одржаних-похађаних стручних семинара.

XII ПРИЛОГ ПЛАНА РАЗВОЈА

Прилог Плана развоја шума у Националном парку Тара чине:

- 1) решење о условима заштите природе;
- 2) извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину;
- 3) извештај о учешћу заинтересованих страна;
- 4) табеларни део;
- 5) тематске карте;
- 6) шумску хронику;
- 7) друге приказе од значаја за План развоја.

Пројектант:

Александар Ђурић, дипл.инж.шум.

Директор:

Драгић Караклић, дипл.инж.шум.

МП

ТАБЕЛАРНИ ДЕО

ИСКАЗ ПОВРШИНА											
ГЈ	УКУПНА ПОВРШИНА	ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИСТЕ				ОСТАЛО ЗЕМЉИСТЕ			туђе земљиште	заузеће	ПРИМЕДБА
Општина		свега	шума	шумске културе	шумско земљиште	свега	неплодно	за остале сврхе			
	ха	хектара				хектара			ха	ха	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3701. Тара	3745.16	3704.17	3677.57		26.60	40.99	9.20	31.79			
3702. Црни врх	2516.69	2464.66	2422.91		41.75	52.03	12.49	39.54			
3703. Звезда	3496.44	3483.51	3470.19		13.32	12.93	0.14	12.79			
3704. МЗ Рача	1838.96	1793.33	1789.92		3.41	45.13	35.19	9.94		0.50	
3705. Калуђ. Баре-државно	153.96	136.83	135.96		0.87	17.13		17.13			
3706. Комуналне шуме	1359.88	1348.88	1324.74		24.14	11.00	7.07	3.93			
државни посед	13111.09	12931.38	12821.29	0.00	110.09	179.21	64.09	115.12	0.00	0.50	
3707. Шуме СПМ Рача	364.67	363.75	363.75			0.92	0.19	0.73			
3708. Калуђ. Баре-црквено	421.84	411.07	407.85	0.99	2.23	10.77	0.00	10.77			
црквени посед	786.51	774.82	771.60	0.99	2.23	11.69	0.19	11.50	0.00	0.00	
9162.Б.Башта приватни посед	27200.00	27200.00	25725.00	0.00	1475.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
УКУПНО подручје	41097.60	40906.20	39317.89	0.99	1587.32	190.90	64.28	126.62	0.00	0.50	

ТАБЕЛА ПО НАМЕНИ ПОВРШИНА										
Газдинска јединица	Глобална намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Општина	Основна намена	ха	%	м3	%	м3/ха	м3	%	м3/ха	Ip v
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	58. - Национални парк-I ст. заштите	51.78	0.1	42637.6	0.5	823.4	665.2	0.3	12.8	1.6
	59. - Национални парк-II ст. заштите	527.83	1.3	270015.0	3.0	511.6	6201.8	2.6	11.7	2.3
	60. - Национални парк-III ст. заштите	3097.96	7.9	1520977.2	17.1	491.0	33564.3	14.3	10.8	2.2
	17.Национални парк	3677.57	9.4	1833629.7	20.6	498.6	40431.4	17.2	11.0	2.2
3701. ГЈ Тара		3677.57	9.4	1833629.7	20.6	498.6	40431.4	17.2	11.0	2.2
	58. - Национални парк-I ст. заштите	69.90	0.2	37433.4	0.4	535.5	572.4	0.2	8.2	1.5
	59. - Национални парк-II ст. заштите	2353.01	6.0	1049264.6	11.8	445.9	20517.8	8.7	8.7	2.0
	17.Национални парк	2422.91	6.2	1086698.0	12.2	448.5	21090.2	9.0	8.7	1.9
3702. ГЈ Црни врх		2422.91	6.2	1086698.0	12.2	448.5	21090.2	9.0	8.7	1.9
	58. - Национални парк-I ст. заштите	2631.80	6.7	47580.3	0.5	18.1	660.0	0.3	0.3	1.4
	59. - Национални парк-II ст. заштите	808.00	2.1	287442.2	3.2	355.7	6088.0	2.6	7.5	2.1
	60. - Национални парк-III ст. заштите	30.39	0.1	2957.3	0.0	97.3	67.0	0.0	2.2	2.3
	17.Национални парк	3470.19	8.8	337979.8	3.8	97.4	6815.0	2.9	2.0	2.0
3703. ГЈ Звезда		3470.19	8.8	337979.8	3.8	97.4	6815.0	2.9	2.0	2.0
	26. - Заштита земљишта од ерозије	377.21	1.0	120652.7	1.4	319.9	3714.1	1.6	9.8	3.1
	11.Шуме и ш. станишта са произв.-заштит ф-јом	377.21	1.0	120652.7	1.4	319.9	3714.1	1.6	9.8	3.1
	26. - Заштита земљишта од ерозије	14.00	0.0	1420.7	0.0	101.5	52.5	0.0	3.8	3.7
	12.Шуме са приоритетно заштитном ф-јом	14.00	0.0	1420.7	0.0	101.5	52.5	0.0	3.8	3.7
	58. - Национални парк-I ст. заштите	248.07	0.6	18341.8	0.2	73.9	321.4	0.1	1.3	1.8
	59. - Национални парк-II ст. заштите	865.18	2.2	67201.2	0.8	77.7	1244.5	0.5	1.4	1.9
	60. - Национални парк-III ст. заштите	285.46	0.7	102027.0	1.1	357.4	3254.2	1.4	11.4	3.2
	17.Национални парк	1398.71	3.6	187570.1	2.1	134.1	4820.2	2.1	3.4	2.6
3704. ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача		1789.92	4.6	309643.5	3.5	173.0	8586.8	3.7	4.8	2.8
	59. - Национални парк-II ст. заштите	35.69	0.1	9660.2	0.1	270.7	106.4	0.0	3.0	1.1
	60. - Национални парк-III ст. заштите	100.27	0.3	41463.8	0.5	413.5	1063.6	0.5	10.6	2.6
	17.Национални парк	135.96	0.3	51124.0	0.6	376.0	1169.9	0.5	8.6	2.3
3705. ГЈ Калуђерске баре-државно		135.96	0.3	51124.0	0.6	376.0	1169.9	0.5	8.6	2.3
	10. - Производња техничког дрвета	193.70	0.5	40253.7	0.5	207.8	1461.0	0.6	7.5	3.6
	10.Шуме и ш. станишта са производном ф-јом	193.70	0.5	40253.7	0.5	207.8	1461.0	0.6	7.5	3.6
	10. - Производња техничког дрвета	710.59	1.8	196597.9	2.2	276.7	5652.5	2.4	8.0	2.9
	11.Шуме и ш. станишта са произв.-заштит ф-јом	710.59	1.8	196597.9	2.2	276.7	5652.5	2.4	8.0	2.9
	26. - Заштита земљишта од ерозије	420.45	1.1	42251.3	0.5	100.5	1636.7	0.7	3.9	3.9
	12.Шуме са приоритетно заштитном ф-јом	420.45	1.1	42251.3	0.5	100.5	1636.7	0.7	3.9	3.9
3706. ГЈ Комуналне шуме		1324.74	3.4	279102.9	3.1	210.7	8750.2	3.7	6.6	3.1
	58. - Национални парк-I ст. заштите	151.98	0.4	27893.1	0.3	183.5	595.8	0.3	3.9	2.1
	59. - Национални парк-II ст. заштите	211.77	0.5	66960.9	0.8	316.2	2144.8	0.9	10.1	3.2
	17.Национални парк	363.75	0.9	94854.0	1.1	260.8	2740.6	1.2	7.5	2.9
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		363.75	0.9	94854.0	1.1	260.8	2740.6	1.2	7.5	2.9
	59. - Национални парк-II ст. заштите	111.89	0.3	52004.7	0.6	464.8	1171.6	0.5	10.5	2.3
	60. - Национални парк-III ст. заштите	296.95	0.8	126274.9	1.4	425.2	3199.6	1.4	10.8	2.5
	17.Национални парк	408.84	1.0	178279.5	2.0	436.1	4371.2	1.9	10.7	2.5
3708. ГЈ Калуђерске баре-црквено		408.84	1.0	178279.5	2.0	436.1	4371.2	1.9	10.7	2.5
	10. - Производња техничког дрвета	14000.00	35.6	2476657.0	27.8	176.9	75155.7	32.0	5.4	3.0
	10.Шуме и ш. станишта са производном ф-јом	14000.00	35.6	2476657.0	27.8	176.9	75155.7	32.0	5.4	3.0
	26. - Заштита земљишта од ерозије	50.00	0.1	7179.5	0.1	143.6	199.1	0.1	4.0	2.8
	11.Шуме и ш. станишта са произв.-заштит ф-јом	50.00	0.1	7179.5	0.1	143.6	199.1	0.1	4.0	2.8
	26. - Заштита земљишта од ерозије	7650.00	19.5	1233936.3	13.9	161.3	36135.4	15.4	4.7	2.9
	66.- Стална заштита шума	100.00	0.3	9428.8	0.1	94.3	175.0	0.1	1.7	1.9
	12.Шуме са приоритетно заштитном функцијом	7750.00	19.7	1243365.1	14.0	160.4	36310.4	15.5	4.7	2.9
	59. - Национални парк-II ст. заштите	1600.00	4.1	419551.5	4.7	262.2	11484.6	4.9	7.2	2.7
	60. - Национални парк-III ст. заштите	2325.00	5.9	588810.8	6.6	253.3	17878.7	7.6	7.7	3.0
	17.Национални парк	3925.00	10.0	1008362.3	11.3	256.9	29363.3	12.5	7.5	2.9
9162.Бајина Башта -приватно		25725.00	65.4	4735563.9	53.2	184.1	141028.5	60.0	5.5	3.0
УКУПНО за подручје		39318.88	100.0	8906875.3	100.0	226.5	234983.7	100.0	6.0	2.6

ТАБЕЛА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ										
Газдинска јединица	Газд. класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Општина	Порекло и очуваност	ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	118.Висока разнодобна шума букве	0.16	0.0	15.9	99.2	0.0	0.3	2.1	0.0	2.1
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	3516.01	8.9	1789666.2	509.0	20.1	39557.5	11.3	16.8	2.2
	125.Висока шума борова	82.78	0.2	25180.3	304.2	0.3	491.9	5.9	0.2	2.0
	Очувана	3598.95	9.2	1814862.4	504.3	20.4	40049.8	11.1	17.0	2.2
	125.Висока шума борова	51.10	0.1	12246.6	239.7	0.1	135.1	2.6	0.1	1.1
	Разређена	51.10	0.1	12246.6	239.7	0.1	135.1	2.6	0.1	1.1
	висока	3650.05	9.3	1827109.1	500.6	20.5	40184.8	11.0	17.1	2.2
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	11.54	0.0	2433.2	210.8	0.0	74.4	6.4	0.0	3.1
	224.Вештачки подигнута састојина оморике	15.98	0.0	4087.5	255.8	0.0	172.2	10.8	0.1	4.2
	Очувана	27.52	0.1	6520.7	236.9	0.1	246.6	9.0	0.1	3.8
	ВПС	27.52	0.1	6520.7	236.9	0.1	246.6	9.0	0.1	3.8
3701. ГЈ Тара		3677.57	9.4	1833629.7	498.6	20.6	40431.4	11.0	17.2	2.2
	118.Висока разнодобна шума букве	51.10	0.1	13501.5	264.2	0.2	203.8	4.0	0.1	1.5
	112.Висока шума китњака	92.91	0.2	26280.4	282.9	0.3	473.0	5.1	0.2	1.8
	113.Висока шума брезе	1.92	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	1973.11	5.0	926473.3	469.5	10.4	18223.1	9.2	7.8	2.0
	125.Висока шума борова	53.76	0.1	26326.1	489.7	0.3	446.5	8.3	0.2	1.7
	124.Висока шума оморике	69.90	0.2	37433.4	535.5	0.4	572.4	8.2	0.2	1.5
	Очувана	2242.70	5.7	1030014.7	459.3	11.6	19918.8	8.9	8.5	1.9
	118.Висока разнодобна шума букве	7.94	0.0	1501.8	189.1	0.0	22.7	2.9	0.0	1.5
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	67.95	0.2	25309.3	372.5	0.3	477.5	7.0	0.2	1.9
	125.Висока шума борова	4.67	0.0	1396.8	299.1	0.0	27.7	5.9	0.0	2.0
	Разређена	80.56	0.2	28207.9	350.1	0.3	527.9	6.6	0.2	1.9
	401.Девастирана састојина	28.99	0.1	1781.2	61.4	0.0	37.1	1.3	0.0	2.1
	Девастирана	28.99	0.1	1781.2	61.4	0.0	37.1	1.3	0.0	2.1
	висока	2352.25	6.0	1060003.9	450.6	11.9	20483.8	8.7	8.7	1.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	2.33	0.0	296.8	127.4	0.0	5.1	2.2	0.0	1.7
	Разређена	2.33	0.0	296.8	127.4	0.0	5.1	2.2	0.0	1.7
	Изданачка	2.33	0.0	296.8	127.4	0.0	5.1	2.2	0.0	1.7
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	13.29	0.0	6023.2	453.2	0.1	151.6	11.4	0.1	2.5
	225.Вештачки подигнута састојина борова	50.57	0.1	19059.5	376.9	0.2	410.8	8.1	0.2	2.2
	Очувана	63.86	0.2	25082.7	392.8	0.3	562.4	8.8	0.2	2.2
	225.Вештачки подигнута састојина борова	4.47	0.0	1314.7	294.1	0.0	38.9	8.7	0.0	3.0
	Разређена	4.47	0.0	1314.7	294.1	0.0	38.9	8.7	0.0	3.0
	ВПС	68.33	0.2	26397.4	386.3	0.3	601.3	8.8	0.3	2.3
3702. ГЈ Црни врх		2422.91	6.2	1086698.0	448.5	12.2	21090.2	8.7	9.0	1.9
	118.Висока разнодобна шума букве	156.03	0.4	33018.3	211.6	0.4	635.3	4.1	0.3	1.9
	121.Висока а шума јеле, букве и смрче	552.84	1.4	245340.3	443.8	2.8	5057.6	9.1	2.2	2.1
	125.Висока шума борова	20.43	0.1	3881.6	190.0	0.0	62.8	3.1	0.0	1.6
	Очувана	729.30	1.9	282240.1	387.0	3.2	5755.7	7.9	2.4	2.0
	118.Висока разнодобна шума букве	41.94	0.1	3539.9	84.4	0.0	59.4	1.4	0.0	1.7
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	161.10	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	125.Висока шума борова	128.51	0.3	17903.6	139.3	0.2	265.6	2.1	0.1	1.5
	Разређена	331.55	0.8	21443.4	64.7	0.2	325.1	1.0	0.1	1.5
	401.Девастирана састојина	335.79	0.9	9923.6	29.6	0.1	120.7	0.4	0.1	1.2
	Девастирана	335.79	0.9	9923.6	29.6	0.1	120.7	0.4	0.1	1.2
	Висока	1396.64	3.6	313607.1	224.5	3.5	6201.4	4.4	2.6	2.0
	317.Изданачка шума букве	5.62	0.0	486.0	86.5	0.0	20.6	3.7	0.0	4.2
	Очувана	5.62	0.0	486.0	86.5	0.0	20.6	3.7	0.0	4.2
	401.Девастирана састојина	193.11	0.5	12761.3	66.1	0.1	255.2	1.3	0.1	2.0
	Девастирана	193.11	0.5	12761.3	66.1	0.1	255.2	1.3	0.1	2.0
	Изданачка	198.73	0.5	13247.3	66.7	0.1	275.8	1.4	0.1	2.1
	225.Вештачки подигнута састојина борова	23.44	0.1	11125.5	474.6	0.1	337.8	14.4	0.1	3.0
	Очувана	23.44	0.1	11125.5	474.6	0.1	337.8	14.4	0.1	3.0
	ВПС	23.44	0.1	11125.5	474.6	0.1	337.8	14.4	0.1	3.0
	501.Шикара	1851.38	4.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Девастирана	1851.38	4.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Шикара	1851.38	4.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3703. ГЈ Звезда		3470.19	8.8	337979.8	97.4	3.8	6815.0	2.0	2.9	2.0
	117.Висока једнодобна шума букве	101.26	0.3	42090.2	415.7	0.5	1079.2	10.7	0.5	2.6
	118.Висока разнодобна шума букве	228.52	0.6	53674.7	234.9	0.6	1299.4	5.7	0.6	2.4
	112.Висока шума китњака	7.11	0.0	2038.8	286.8	0.0	65.4	9.2	0.0	3.2
	121.Висока пребирна шума јеле, букве и смрче	138.37	0.4	32296.3	233.4	0.4	664.8	4.8	0.3	2.1
	Очувана	475.26	1.2	130100.0	273.7	1.5	3108.8	6.5	1.3	2.4
	118.Висока разнодобна шума букве	140.49	0.4	12559.8	89.4	0.1	214.3	1.5	0.1	1.7
	129.Висока шума букве и црног граба	33.84	0.1	5263.7	155.5	0.1	89.5	2.6	0.0	1.7
	121.Висока пребирна шума јеле, букве и смрче	8.41	0.0	3304.2	392.9	0.0	69.6	8.3	0.0	2.1
	Разређена	182.74	0.5	21127.7	115.6	0.2	373.5	2.0	0.2	1.8
	Висока	658.00	1.7	151227.7	229.8	1.7	3482.3	5.3	1.5	2.3
	317.Изданачка шума букве	229.87	0.6	66698.2	290.2	0.7	1947.6	8.5	0.8	2.9
	306.Изданачка шума граба	1.86	0.0	258.4	138.9	0.0	9.9	5.3	0.0	3.8
	316.Изданачка шума ОТЛ	5.99	0.0	289.6	48.3	0.0	4.9	0.8	0.0	1.7
	Очувана	237.72	0.6	67246.2	282.9	0.8	1962.4	8.3	0.8	2.9

ТАБЕЛА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ

Газдинска јединица	Газд.класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
Општина	Порекло и очуваност	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	317.Изданачка шума букве	272.27	0.7	11412.6	41.9	0.1	204.1	0.7	0.1	1.8
	307.Изданачка шума цера	8.78	0.0	590.8	67.3	0.0	25.6	2.9	0.0	4.3
	316.Изданачка шума ОТЛ	366.04	0.9	20409.9	55.8	0.2	364.4	1.0	0.2	1.8
	Разређена	647.09	1.6	32413.2	50.1	0.4	594.1	0.9	0.3	1.8
	401.Девастирана састојина	64.94	0.2	4343.0	66.9	0.0	142.9	2.2	0.1	3.3
	Девастирана	64.94	0.2	4343.0	66.9	0.0	142.9	2.2	0.1	3.3
	Изданачка	949.75	2.4	104002.4	109.5	1.2	2699.3	2.8	1.1	2.6
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	36.15	0.1	8778.1	242.8	0.1	353.2	9.8	0.2	4.0
	225.Вештачки подигнута састојина борова	120.30	0.3	41466.9	344.7	0.5	1839.3	15.3	0.8	4.4
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	0.81	0.0	129.1	159.4	0.0	4.5	5.6	0.0	3.5
	Очувана	157.26	0.4	50374.1	320.3	0.6	2197.1	14.0	0.9	4.4
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	17.07	0.0	2206.3	129.2	0.0	93.6	5.5	0.0	4.2
	225.Вештачки подигнута састојина борова	7.84	0.0	1833.0	233.8	0.0	114.5	14.6	0.0	6.2
	Разређена	24.91	0.1	4039.3	162.2	0.0	208.2	8.4	0.1	5.2
	ВПС	182.17	0.5	54413.4	298.7	0.6	2405.2	13.2	1.0	4.4
3704.ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача		1789.92	4.6	309643.5	173.0	3.5	8586.8	4.8	3.7	2.8
	121.Висока пребирна шума јеле, букве и смрче	31.68	0.1	12178.8	384.4	0.1	283.8	9.0	0.1	2.3
	125.Висока шума борова	98.89	0.3	36886.8	373.0	0.4	838.0	8.5	0.4	2.3
	Очувана	130.57	0.3	49065.6	375.8	0.6	1121.9	8.6	0.5	2.3
	Висока	130.57	0.3	12178.8	93.3	0.1	283.8	2.2	0.1	2.3
	225.Вештачки подигнута састојина борова	5.39	0.0	2058.4	381.9	0.0	48.1	8.9	0.0	2.3
	Очувана	5.39	0.0	2058.4	381.9	0.0	48.1	8.9	0.0	2.3
	ВПС	5.39	0.0	2058.4	381.9	0.0	48.1	8.9	0.0	2.3
3705. ГЈ Калуђерске баре-државно		135.96	0.3	51124.0	376.0	0.6	1169.9	8.6	0.5	2.3
	117.Висока једнодобна шума букве	14.67	0.0	4116.3	280.6	0.0	92.7	6.3	0.0	2.2
	118.Висока разнодобна шума букве	387.86	1.0	120952.1	311.8	1.4	2727.1	7.0	1.2	2.3
	107.Висока шума цера	66.27	0.2	12696.8	191.6	0.1	379.0	5.7	0.2	3.0
	112.Висока шума китњака	6.52	0.0	1394.6	213.9	0.0	46.1	7.1	0.0	3.3
	113.Висока шума брезе	4.46	0.0	423.2	94.9	0.0	17.3	3.9	0.0	4.1
	Очувана	479.78	1.2	139583.1	290.9	1.6	3262.2	6.8	1.4	2.3
	117.Висока једнодобна шума букве	1.48	0.0	122.7	82.9	0.0	4.2	2.9	0.0	2.8
	118.Висока разнодобна шума букве	33.49	0.1	7831.7	233.9	0.1	184.3	5.5	0.1	2.3
	107.Висока шума цера	0.72	0.0	114.4	158.8	0.0	3.9	5.5	0.0	3.5
	Разређена	35.69	0.1	8068.8	226.1	0.1	192.5	5.4	0.1	2.4
	401.Девастирана састојина	3.96	0.0	609.3	153.9	0.0	13.4	3.4	0.0	2.2
	Девастирана	3.96	0.0	609.3	153.9	0.0	13.4	3.4	0.0	2.2
	Висока	519.43	1.3	148261.2	285.4	1.7	3468.2	6.7	1.5	2.3
	317.Изданачка шума букве	77.87	0.2	17311.1	222.3	0.2	542.2	7.0	0.2	3.1
	307.Изданачка шума цера	19.18	0.0	6750.0	351.9	0.1	205.0	10.7	0.1	3.0
	308.Изданачка шума сладуна	3.59	0.0	730.4	203.5	0.0	20.5	5.7	0.0	2.8
	315.Изданачка шума багрема	2.03	0.0	272.3	134.1	0.0	9.8	4.8	0.0	3.6
	306.Изданачка шума граба	9.95	0.0	1675.1	168.4	0.0	57.5	5.8	0.0	3.4
	Очувана	112.62	0.3	26738.9	237.4	0.3	835.0	7.4	0.4	3.1
	317.Изданачка шума букве	160.81	0.4	8926.8	55.5	0.1	237.9	1.5	0.1	2.7
	307.Изданачка шума цера	4.34	0.0	868.9	200.2	0.0	36.7	8.5	0.0	4.2
	308.Изданачка шума сладуна	0.62	0.0	97.0	156.4	0.0	3.8	6.1	0.0	3.9
	315.Изданачка шума багрема	1.18	0.0	85.0	72.0	0.0	3.3	2.8	0.0	3.9
	306.Изданачка шума граба	12.44	0.0	2950.2	237.2	0.0	93.7	7.5	0.0	3.2
	301.Изданачка шума јова	4.39	0.0	1317.5	300.1	0.0	36.5	8.3	0.0	2.8
	Разређена	183.78	0.5	14245.3	77.5	0.2	411.8	2.2	0.2	2.9
	401.Девастирана састојина	95.72	0.2	2395.1	25.0	0.0	59.9	0.6	0.0	2.5
	Девастирана	95.72	0.2	2395.1	25.0	0.0	59.9	0.6	0.0	2.5
	Изданачка	392.12	1.0	43379.2	110.6	0.5	1306.6	3.3	0.6	3.0
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	154.03	0.4	26355.7	171.1	0.3	1256.3	8.2	0.5	4.8
	225.Вештачки подигнута састојина борова	139.98	0.4	47262.9	337.6	0.5	1799.3	12.9	0.8	3.8
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	4.07	0.0	1912.4	469.9	0.0	81.5	20.0	0.0	4.3
	Очувана	298.08	0.8	75531.0	253.4	0.8	3137.2	10.5	1.3	4.2
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	12.20	0.0	843.5	69.1	0.0	51.1	4.2	0.0	6.1
	225.Вештачки подигнута састојина борова	16.25	0.0	4138.1	254.7	0.0	174.7	10.8	0.1	4.2
	Разређена	28.45	0.1	4981.7	175.1	0.1	225.9	7.9	0.1	4.5
	401.Девастирана састојина	67.55	0.2	6810.0	100.8	0.1	610.2	9.0	0.3	9.0
	Девастирана	67.55	0.2	6810.0	100.8	0.1	610.2	9.0	0.3	9.0
	ВПС	394.08	1.0	87322.7	221.6	1.0	3973.3	10.1	1.7	4.6
	401.Девастирана састојина	19.11	0.0	139.8	7.3	0.0	2.1	0.1	0.0	1.5
	Девастирана	19.11	0.0	139.8	7.3	0.0	2.1	0.1	0.0	1.5
	Шикара	19.11	0.0	139.8	7.3	0.0	2.1	0.1	0.0	1.5
3706. ГЈ Комуналне шуме		1324.74	3.4	279102.9	210.7	3.1	8750.2	6.6	3.7	3.1
Државне шуме		12821.29	32.6	3898177.9	304.0	43.8	86843.5	6.8	37.0	2.2
	118.Висока разнодобна шума букве	88.37	0.2	29216.4	330.6	0.3	719.5	8.1	0.3	2.5
	129.Висока шума букве и црног граба	28.02	0.1	4771.5	170.3	0.1	102.3	3.7	0.0	2.1
	Очувана	116.39	0.3	33987.9	292.0	0.4	821.8	7.1	0.3	2.4
	118.Висока разнодобна шума букве	49.61	0.1	7997.0	161.2	0.1	164.7	3.3	0.1	2.1
	129.Висока шума букве и црног граба	16.10	0.0	2640.5	164.0	0.0	57.2	3.6	0.0	2.2

ТАБЕЛА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ

Газдинска јединица	Газд.класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		Општина	Порекло и очуваност	ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	35.74	0.1	8925.8	249.7	0.1	191.4	5.4	0.1	2.1
	Разређена	101.45	0.3	19563.4	192.8	0.2	413.3	4.1	0.2	2.1
	Висока	217.84	0.6	53551.3	245.8	0.6	1235.2	5.7	0.5	2.3
	317.Изданачка шума букве	19.18	0.0	3361.2	175.2	0.0	129.4	6.7	0.1	3.8
	315.Изданачка шума багрема	17.89	0.0	5010.0	280.0	0.1	164.5	9.2	0.1	3.3
	306.Изданачка шума граба	14.64	0.0	3496.4	238.8	0.0	104.8	7.2	0.0	3.0
	301Изданачка шума јова	1.95	0.0	275.7	141.4	0.0	5.7	2.9	0.0	2.1
	Очувана	53.66	0.1	12143.3	226.3	0.1	404.5	7.5	0.2	3.3
	307.Шума багрема	0.30	0.0	71.3	237.6	0.0	3.6	11.9	0.0	5.0
	Разређена	0.30	0.0	71.3	237.6	0.0	3.6	11.9	0.0	5.0
	Изданачка	53.96	0.1	12214.6	226.4	0.1	408.0	7.6	0.2	3.3
	216.Вештачки подигнута састојина ОТЛ	0.11	0.0	37.9	344.5	0.0	1.0	9.1	0.0	2.6
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	18.47	0.0	4859.1	263.1	0.1	191.3	10.4	0.1	3.9
	225.Вештачки подигнута састојина борова	16.74	0.0	6223.9	371.8	0.1	275.5	16.5	0.1	4.4
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	56.63	0.1	17967.3	317.3	0.2	629.6	11.1	0.3	3.5
	Очувана	91.95	0.2	29088.1	316.3	0.3	1097.4	11.9	0.5	3.8
	ВПС	91.95	0.2	29088.1	316.3	0.3	1097.4	11.9	0.5	3.8
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		363.75	0.9	94854.0	260.8	1.1	2740.6	7.5	1.2	2.9
	118.Висока разнодобна шума букве	328.15	0.8	156703.3	477.5	1.8	4032.2	12.3	1.7	2.6
	125.Висока шума борова	78.01	0.2	20649.0	264.7	0.2	298.6	3.8	0.1	1.4
	Очувана	406.16	1.0	177352.3	436.7	2.0	4330.8	10.7	1.8	2.4
	Висока	406.16	1.0	177352.3	436.7	2.0	4330.8	10.7	1.8	2.4
	317.Изданачка шума букве	0.09	0.0	26.7	296.6	0.0	0.5	5.3	0.0	1.8
	Разређена	0.09	0.0	26.7	296.6	0.0	0.5	5.3	0.0	1.8
	Изданачка	0.09	0.0	26.7	296.6	0.0	0.5	5.3	0.0	1.8
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	0.30	0.0	180.7	602.2	0.0	8.5	28.3	0.0	4.7
	225.Вештачки подигнута састојина борова	1.60	0.0	699.2	437.0	0.0	30.9	19.3	0.0	4.4
	224.Вештачки подигнута састојина оморике	0.69	0.0	20.7	30.0	0.0	0.4	0.6	0.0	2.0
	Очувана	2.59	0.0	900.5	347.7	0.0	39.9	15.4	0.0	4.4
	ВПС	2.59	0.0	900.5	347.7	0.0	39.9	15.4	0.0	4.4
3708. ГЈ Калуђерске баре-црквено		408.84	1.0	178279.5	436.1	2.0	4371.2	10.7	1.9	2.5
Црквене шуме		772.59	2.0	273133.5	353.5	3.1	7111.8	9.2	3.0	2.6
	117.Висока једнодобна шума букве	2525.00	6.4	660409.8	261.5	7.4	15958.1	6.3	6.8	2.4
	118.Висока разнодобна шума букве	1275.00	3.3	439658.3	344.8	5.0	9783.5	7.7	4.2	2.2
	129.Висока шума букве и црног граба	25.00	0.1	3949.5	158.0	0.0	108.1	4.3	0.0	2.7
	107.Висока шума цара	575.00	1.5	143381.6	249.4	1.6	3752.9	6.5	1.6	2.6
	108.Висока шума сладуна	325.00	0.8	78279.5	240.9	0.9	2026.8	6.2	0.9	2.6
	112.Висока шума китњака	100.00	0.3	23958.8	239.6	0.3	618.8	6.2	0.3	2.6
	113.Висока шума брезе	500.00	1.9	44296.1	88.6	0.9	1886.1	3.8	1.3	4.3
	114.Висока шума јавора и белог јасена	50.00	0.1	5846.3	116.9	0.1	155.0	3.1	0.1	2.7
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	2800.00	7.1	807005.6	288.2	9.1	24003.8	8.6	10.2	3.0
	125.Висока шума борова	1000.00	2.5	323381.0	323.4	3.6	14201.9	14.2	6.0	4.4
	Очувана	9200.00	23.4	2544470.7	276.6	28.6	72881.4	7.9	31.0	2.9
	117.Висока једнодобна шума букве	1150.00	2.9	201248.5	175.0	2.2	2633.7	3.7	1.9	2.1
	118.Висока разнодобна шума букве	575.00	1.5	121998.4	212.2	1.4	6937.8	12.1	1.1	2.1
	107.Висока шума цара	200.00	0.5	35917.9	179.6	0.4	767.6	3.8	0.3	2.1
	108.Висока шума сладуна	150.00	0.4	25002.6	166.7	0.3	613.3	4.1	0.3	2.5
	112.Висока шума китњака	175.00	0.4	28238.8	161.4	0.3	677.2	3.9	0.3	2.4
	113.Висока шума брезе	225.00	0.9	14992.6	66.5	0.3	506.1	2.2	0.4	3.4
	114.Висока шума јавора и белог јасена	25.00	0.1	2962.0	118.5	0.0	73.6	2.9	0.0	2.5
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	725.00	1.8	85185.9	117.5	1.0	2905.6	4.0	1.2	3.4
	125.Висока шума борова	400.00	1.0	33251.6	83.1	0.4	1621.4	4.1	0.7	4.9
	Разређена	3650.00	9.3	550440.6	150.8	6.2	14190.6	3.9	6.0	2.6
	401.Девастирана састојина	950.00	2.4	162028.7	170.6	1.8	5319.2	5.6	2.3	3.3
	Девастирана	950.00	2.4	162028.7	170.6	1.8	5319.2	5.6	2.3	3.3
	Висока	13800.00	35.1	3256940.0	236.0	36.6	92391.2	6.7	39.3	2.8
	317.Изданачка шума букве	1600.00	4.1	227233.5	142.0	2.6	7491.3	4.7	3.2	3.3
	307.Изданачка шума цара	1325.00	3.4	247400.4	186.7	2.8	7608.5	5.7	3.2	3.1
	308.Изданачка шума сладуна	550.00	1.4	110248.2	200.5	1.2	3303.6	6.0	1.4	3.0
	312.Изданачка шума китњака	225.00	0.6	34877.1	155.0	0.4	1058.6	4.7	0.5	3.0
	315.Изданачка шума багрема	1375.00	3.5	140001.7	101.8	1.6	6102.7	4.4	2.6	4.4
	306.Изданачка шума граба	800.00	2.0	106195.0	132.7	1.2	3121.1	3.9	1.3	2.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	325.00	0.8	40753.6	125.4	0.5	1243.2	3.8	0.5	3.1
	301.Изданачка шума јова	375.00	1.0	58952.5	157.2	0.7	1009.7	2.7	0.4	1.7
	Очувана	6575.00	16.7	965662.0	146.9	10.8	30938.6	4.7	13.2	3.2
	317.Изданачка шума букве	775.00	2.0	55208.4	71.2	0.6	1868.1	2.4	0.8	3.4
	307.Изданачка шума цара	650.00	1.7	52556.1	80.9	0.6	1402.2	2.2	0.6	2.7
	308.Изданачка шума сладуна	350.00	0.9	34353.8	98.2	0.4	1020.5	2.9	0.4	3.0
	312.Изданачка шума китњака	125.00	0.3	10575.6	84.6	0.1	289.8	2.3	0.1	2.7
	315.Изданачка шума багрема	1025.00	2.6	85239.2	83.2	1.0	3026.3	3.0	1.3	3.6
	306.Изданачка шума граба	300.00	0.8	17614.0	58.7	0.2	473.7	1.6	0.2	2.7
	316.Изданачка шума ОТЛ	500.00	1.3	56824.9	113.6	0.6	1359.4	2.7	0.6	2.4
	301.Изданачка шума јова	200.00	0.5	26729.1	133.6	0.3	494.7	2.5	0.2	1.9

ТАБЕЛА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ										
Газдинска јединица	Газд. класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Општина	Порекло и очуваност	ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Разређена	3925.00	10.0	339101.2	86.4	3.8	9934.6	2.5	4.2	2.9
	401. Девастирана састојина	675.00	1.7	33486.7	49.6	0.4	1042.8	1.5	0.4	3.1
	Девастирана	675.00	1.7	33486.7	49.6	0.4	1042.8	1.5	0.4	3.1
	Изданачка	11175.00	28.4	1338249.9	119.8	15.0	41916.0	3.8	17.8	3.1
	223. Вештачки подигнута састојина смрче	175.00	0.4	27895.3	159.4	0.3	1235.9	7.1	0.5	4.4
	225. Вештачки подигнута састојина борова	325.00	0.8	84512.7	260.0	0.9	4310.3	13.3	1.8	5.1
	Очувана	500.00	1.3	112408.0	224.8	1.3	5546.1	11.1	2.4	4.9
	223. Вештачки подигнута састојина смрче	25.00	0.1	1357.5	54.3	0.0	68.8	2.8	0.0	5.1
	225. Вештачки подигнута састојина борова	175.00	0.4	24859.7	142.1	0.3	1038.1	5.9	0.4	4.2
	Разређена	200.00	0.5	26217.2	131.1	0.3	1106.9	5.5	0.5	4.2
	401. Девастирана састојина	25.00	0.1	873.8	35.0	0.0	55.2	2.2	0.0	6.3
	Девастирана	25.00	0.1	873.8	35.0	0.0	55.2	2.2	0.0	6.3
	ВПС	725.00	1.8	139499.0	192.4	1.6	6708.2	9.3	2.9	4.8
	501. Шикара	25.00	0.1	875.0	35.0	0.0	13.1	0.5	0.0	1.5
	Девастирана	25.00	0.1	875.0	35.0	0.0	13.1	0.5	0.0	1.5
	Шикара	25.00	0.1	875.0	35.0	0.0	13.1	0.5	0.0	1.5
	9162. Бајина Башта - приватно	25725.00	65.4	4735563.9	184.1	53.2	141028.5	5.5	60.0	3.0
	УКУПНО за подручје	39318.88	100.0	8906875.33	226.5	100.0	234983.77	6.0	100.0	2.6

ТАБЕЛА ПО МЕШОВИТОСТИ

Газдинска јединица	Газд.класа/ саст. категорија	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м ³	м ³ /ха	%	м ³	м ³ /ха	%	Ip v
Општина	Мешовитост	ха	%	м ³	м ³ /ха	%	м ³	м ³ /ха	%	Ip v
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	4.81	0.0	2205.3	458.5	0.0	28.4	5.9	0.0	1.3
	223.ВПС смрче	2.98	0.0	628.6	211.0	0.0	24.1	8.1	0.0	3.8
	1.Чиста састојина	7.79	0.0	2833.9	363.8	0.0	52.5	6.7	0.0	1.9
	118.Висока разnodобна шума букве	0.16	0.0	15.9	99.2	0.0	0.3	2.1	0.0	2.1
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	3511.20	8.9	1787460.9	509.1	20.1	39529.1	11.3	16.8	2.2
	125.Висока шума борова	133.88	0.3	37427.0	279.6	0.4	627.0	4.7	0.3	1.7
	223.ВПС смрче	8.56	0.0	1804.5	210.8	0.0	50.3	5.9	0.0	2.8
	224.ВПС оморике	15.98	0.0	4087.5	255.8	0.0	172.2	10.8	0.1	4.2
	2.Мешовита састојина	3669.78	9.3	1830795.8	498.9	20.6	40378.9	11.0	17.2	2.2
3701. ГЈ Тара		3677.57	9.4	1833629.7	498.6	20.6	40431.4	11.0	17.2	2.2
	118.Висока разnodобна шума букве	1.92	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	125.Висока шума борова	1.52	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	223.ВПС смрче	4.24	0.0	2026.5	477.9	0.0	50.0	11.8	0.0	2.5
	1.Чиста састојина	7.68	0.0	2026.5	263.9	0.0	50.0	6.5	0.0	2.5
	118.Висока разnodобна шума букве	59.04	0.2	15003.3	254.1	0.2	226.5	3.8	0.1	1.5
	112.Висока шума китњака	92.91	0.2	26280.4	282.9	0.3	473.0	5.1	0.2	1.8
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	2041.06	5.2	951782.6	466.3	10.7	18700.7	9.2	8.0	2.0
	125.Висока шума борова	56.91	0.1	27723.0	487.1	0.3	474.2	8.3	0.2	1.7
	124.Висока шума оморике	69.90	0.2	37433.4	535.5	0.4	572.4	8.2	0.2	1.5
	223.ВПС смрче	9.05	0.0	3996.7	441.6	0.0	101.6	11.2	0.0	2.5
	225.ВПС борова	55.04	0.1	20374.2	370.2	0.2	449.7	8.2	0.2	2.2
	316.Изданачка шума ОТЛ	2.33	0.0	296.8	127.4	0.0	5.1	2.2	0.0	1.7
	401.Девастирана шума	28.99	0.1	1781.2	61.4	0.0	37.1	1.3	0.0	2.1
	2.Мешовита састојина	2415.23	6.1	1084671.5	449.1	12.2	21040.2	8.7	9.0	1.9
3702. ГЈ Црни врх		2422.91	6.2	1086698.0	448.5	12.2	21090.2	8.7	9.0	1.9
	118.Висока разnodобна шума букве	162.72	0.4	30754.5	189.0	0.3	594.9	3.7	0.3	1.9
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	2.30	0.0	521.6	226.8	0.0	12.0	5.2	0.0	2.3
	125.Висока шума борова	128.51	0.3	17903.6	139.3	0.2	265.6	2.1	0.1	1.5
	401.Девастирана шума	193.25	0.5	14482.4	74.9	0.2	233.2	1.2	0.1	1.6
	501.Шикара	8.80	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	1.Чиста састојина	495.58	1.3	63662.0	128.5	0.7	1105.8	2.2	0.5	1.7
	118.Висока разnodобна шума букве	35.25	0.1	5803.7	164.6	0.1	99.8	2.8	0.0	1.7
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	711.64	1.8	244818.7	344.0	2.7	5045.6	7.1	2.1	2.1
	125.Висока шума борова	20.43	0.1	3881.6	190.0	0.0	62.8	3.1	0.0	1.6
	225.ВПС борова	23.44	0.1	11125.5	474.6	0.1	337.8	14.4	0.1	3.0
	317Изданачка шума букве	5.62	0.0	486.0	86.5	0.0	20.6	3.7	0.0	4.2
	401.Девастирана шума	335.65	0.9	8202.4	24.4	0.1	142.7	0.4	0.1	1.7
	501.Шикара	1842.58	4.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	2.Мешовита састојина	2974.61	7.6	274317.8	92.2	3.1	5709.2	1.9	2.4	2.1
3703. ГЈ Звезда		3470.19	8.8	337979.8	97.4	3.8	6815.0	2.0	2.9	2.0
	117.Висока једнодобна шума букве	77.77	0.2	34068.3	438.1	0.4	859.4	11.1	0.4	2.5
	118.Висока разnodобна шума букве	50.99	0.1	11760.5	230.6	0.1	353.2	6.9	0.1	3.0
	223.ВПС смрче	27.52	0.1	4811.0	174.8	0.1	219.6	8.0	0.1	4.6
	225.ВПС борова	62.18	0.2	21996.6	353.8	0.2	987.3	15.9	0.4	4.5
	317.Изданачка шума букве	120.25	0.3	32786.0	272.6	0.4	957.7	8.0	0.4	2.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	6.64	0.0	957.2	144.2	0.0	28.3	4.3	0.0	3.0
	1.Чиста састојина	345.35	0.9	106379.7	308.0	1.2	3405.6	9.9	1.4	3.2
	117.Висока једнодобна шума букве	23.49	0.1	8021.8	341.5	0.1	219.8	9.4	0.1	2.7
	118.Висока разnodобна шума букве	318.02	0.8	54474.0	171.3	0.6	1160.5	3.6	0.5	2.1
	129.Висока шума букве и цр. граба	33.84	0.1	5263.7	155.5	0.1	89.5	2.6	0.0	1.7
	112.Висока шума китњака	7.11	0.0	2038.8	286.8	0.0	65.4	9.2	0.0	3.2
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	146.78	0.4	35600.5	242.5	0.4	734.4	5.0	0.3	2.1
	223.ВПС смрче	25.70	0.1	6173.3	240.2	0.1	227.2	8.8	0.1	3.7
	225.ВПС борова	65.96	0.2	21303.4	323.0	0.2	966.5	14.7	0.4	4.5
	231.ВПС ОЧЕТ	0.81	0.0	129.1	159.4	0.0	4.5	5.6	0.0	3.5
	317.Изданачка шума букве	381.89	1.0	45324.8	118.7	0.5	1193.9	3.1	0.5	2.6
	307.Изданачка шума цера	8.78	0.0	590.8	67.3	0.0	25.6	2.9	0.0	4.3
	306.Изданачка шума граба	1.86	0.0	258.4	138.9	0.0	9.9	5.3	0.0	3.8
	316.Изданачка шума ОТЛ	365.39	0.9	19742.2	54.0	0.2	341.0	0.9	0.1	1.7
	401.Девастирана шума	64.94	0.2	4343.0	66.9	0.0	142.9	2.2	0.1	3.3
	2.Мешовита састојина	1444.57	3.7	203263.8	140.7	2.3	5181.2	3.6	2.2	2.5
3704. ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача		1789.92	4.6	309643.5	173.0	3.5	8586.8	4.8	3.7	2.8
	125.Висока шума борова	1.40	0.0	466.2	333.0	0.0	6.4	4.6	0.0	1.4
	1.Чиста састојина	1.40	0.0	466.2	333.0	0.0	6.4	4.6	0.0	1.4
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	31.68	0.1	12178.8	384.4	0.1	283.8	9.0	0.1	2.3
	125.Висока шума борова	97.49	0.2	36420.5	373.6	0.4	831.6	8.5	0.4	2.3
	225.ВПС борова	5.39	0.0	2058.4	381.9	0.0	48.1	8.9	0.0	2.3
	2.Мешовита састојина	134.56	0.3	50657.8	376.5	0.6	1163.5	8.6	0.5	2.3
3705. ГЈ Калуђерске барe - државно		135.96	0.3	51124.0	376.0	0.6	1169.9	8.6	0.5	2.3
	117.Висока једнодобна шума букве	14.67	0.0	4116.3	280.6	0.0	92.7	6.3	0.0	2.3
	118.Висока разnodобна шума букве	386.34	1.0	121949.5	315.7	1.4	2732.2	7.1	1.2	2.2
	107.Висока шума цера	46.01	0.1	8030.2	174.5	0.1	223.5	4.9	0.1	2.8

ТАБЕЛА ПО МЕШОВИТОСТИ

Газдинска јединица	Газд.класа/ саст. категорија	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
Општина	Мешовитост	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	113.Висока шума брезе	4.46	0.0	423.2	94.9	0.0	17.3	3.9	0.0	4.1
	223.ВПС смрче	46.81	0.1	6955.6	148.6	0.1	354.4	7.6	0.2	5.1
	225.ВПС борова	31.62	0.1	9318.3	294.7	0.1	387.5	12.3	0.2	4.2
	317.Изданачка шума букве	128.79	0.3	14662.4	113.8	0.2	397.5	3.1	0.2	2.7
	306.Изданачка шума граба	2.10	0.0	358.8	170.8	0.0	10.1	4.8	0.0	2.8
	401.Девастирана шума	142.40	0.4	8346.4	58.6	0.1	648.6	4.6	0.3	7.8
	1.Чиста састојина	803.20	2.0	174160.8	216.8	2.0	4863.9	6.1	2.1	2.8
	117.Висока једнодобна шума букве	1.48	0.0	1227	82.9	0.0	4.2	2.9	0.0	2.8
	118.Висока разнодобна шума букве	35.01	0.1	6834.3	195.2	0.1	179.2	5.1	0.1	2.6
	107.Висока шума цера	20.98	0.1	4780.9	227.9	0.1	159.5	7.6	0.1	3.3
	112.Висока шума китњака	6.52	0.0	1394.6	213.9	0.0	46.1	7.1	0.0	3.3
	223.ВПС смрче	119.42	0.3	20243.6	169.5	0.2	953.0	8.0	0.4	4.7
	225.ВПС борова	124.61	0.3	42082.7	337.7	0.5	1586.6	12.7	0.7	3.8
	231.ВПС ОЧЕТ	4.07	0.0	1912.4	469.9	0.0	81.5	20.0	0.0	4.3
	317.Изданачка шума букве	109.89	0.3	11575.5	105.3	0.1	382.6	3.5	0.2	3.3
	307.Изданачка шума цера	23.52	0.1	7618.9	323.9	0.1	241.7	10.3	0.1	3.2
	308.Изданачка шума сладуна	4.21	0.0	827.4	196.5	0.0	24.2	5.8	0.0	2.9
	315.Изданачка шума букве	3.21	0.0	357.2	111.3	0.0	13.1	4.1	0.0	3.7
	306.Изданачка шума граба	20.29	0.1	4266.5	210.3	0.0	141.0	7.0	0.1	3.3
	301.Изданачка шума јова	4.39	0.0	1317.5	300.1	0.0	36.5	8.3	0.0	2.8
	401.Девастирана шума	43.94	0.1	1607.7	36.6	0.0	37.0	0.8	0.0	2.3
	2.Мешовита састојина	521.54	1.3	104942.1	201.2	1.2	3886.3	7.5	1.7	3.7
	3706. ГЈ Комуналне шуме	1324.74	3.4	279102.9	210.7	3.1	8750.2	6.6	3.7	3.1
	118.Висока разнодобна шума букве	15.53	0.0	6119.3	394.0	0.1	150.1	9.7	0.1	2.5
	223.ВПС смрче	12.41	0.0	3176.9	256.0	0.0	126.8	10.2	0.1	4.0
	225.ВПС борова	2.13	0.0	1039.0	487.8	0.0	44.1	20.7	0.0	4.2
	315.Изданачка шума багрема	0.30	0.0	71.3	237.6	0.0	3.6	11.9	0.0	5.0
	1.Чиста састојина	30.37	0.1	10406.5	342.7	0.1	324.6	10.7	0.1	3.1
	118.Висока разнодобна шума букве	122.45	0.3	31094.1	253.9	0.3	734.1	6.0	0.3	2.4
	129.Висока шума букве и цр. граба	44.12	0.1	7412.1	168.0	0.1	159.5	3.6	0.1	2.2
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	35.74	0.1	8925.8	249.7	0.1	191.4	5.4	0.1	2.1
	216.ВПС ОТЛ	0.11	0.0	37.9	344.5	0.0	1.0	9.1	0.0	2.6
	223.ВПС смрче	6.06	0.0	1682.2	277.6	0.0	64.5	10.6	0.0	3.8
	225.ВПС борова	14.61	0.0	5184.9	354.9	0.1	231.4	15.8	0.1	4.5
	231.ВПС ОЧЕТ	56.63	0.1	17967.3	317.3	0.2	629.6	11.1	0.3	3.5
	317.Изданачка шума букве	19.18	0.0	3361.2	175.2	0.0	129.4	6.7	0.1	3.8
	315.Изданачка шума букве	17.89	0.0	5010.0	280.0	0.1	164.5	9.2	0.1	3.3
	306.Изданачка шума граба	14.64	0.0	3496.4	238.8	0.0	104.8	7.2	0.0	3.0
	301.Изданачка шума јова	1.95	0.0	275.7	141.4	0.0	5.7	2.9	0.0	2.1
	2.Мешовита састојина	333.38	0.8	84447.5	253.3	0.9	2416.0	7.2	1.0	2.9
	3707. ГЈ Шуме Српског Правосл. Манастира Рача	363.75	0.9	94854.0	260.8	1.1	2740.6	7.5	1.2	2.9
	223.ВПС смрче	0.30	0.0	180.7	602.2	0.0	8.5	28.3	0.0	4.7
	224.ВПС оморике	0.69	0.0	20.7	30.0	0.0	0.4	0.6	0.0	2.0
	315.Изданачка шума букве	0.09	0.0	26.7	296.6	0.0	0.5	5.3	0.0	1.8
	1.Чиста састојина	1.08	0.0	228.1	211.2	0.0	9.4	8.7	0.0	4.1
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	328.15	0.8	156703.3	477.5	1.8	4032.2	12.3	1.7	2.6
	125.Висока шума борова	78.01	0.2	20649.0	264.7	0.2	298.6	3.8	0.1	1.4
	225.ВПС борова	1.60	0.0	699.2	437.0	0.0	30.9	19.3	0.0	4.4
	2.Мешовита састојина	407.76	1.0	178051.5	436.7	2.0	4361.8	10.7	1.9	2.4
	3708. ГЈ Калуђерске баре - СИМ Рача	408.84	1.0	178279.5	436.1	2.0	4371.2	10.7	1.9	2.5
	117.Висока једнодобна шума букве	2575.00	6.6	645620.3	250.7	7.2	14773.0	5.7	6.3	2.3
	118.Висока разнодобна шума букве	1275.00	3.2	407948.3	320.0	4.6	8928.2	7.0	3.8	2.2
	107.Висока шума цера	275.00	0.7	63441.9	230.7	0.7	1635.8	5.9	0.7	2.6
	108.Висока шума сладуна	25.00	0.1	3770.5	150.8	0.0	119.0	4.8	0.1	3.2
	112.Висока шума китњака	50.00	0.1	11088.0	221.8	0.1	298.5	6.0	0.1	2.7
	113.Висока шума брезе	125.00	0.3	2636.3	21.1	0.0	114.7	0.9	0.0	4.4
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	575.00	1.5	110422.8	192.0	1.2	3679.4	6.4	1.6	3.3
	125.Висока шума борова	475.00	1.2	99979.0	210.5	1.1	5080.0	10.7	2.2	5.1
	223.ВПС смрче	100.00	0.3	12661.6	126.6	0.1	574.7	5.7	0.2	4.5
	225.ВПС борова	250.00	0.6	64997.0	260.0	0.7	3292.2	13.2	1.4	5.1
	317.Изданачка шума букве	1100.00	2.8	124617.2	113.3	1.4	4112.9	3.7	1.8	3.3
	307.Изданачка шума цера	375.00	1.0	44032.5	117.4	0.5	1373.8	3.7	0.6	3.1
	308.Изданачка шума сладуна	100.00	0.3	7923.8	79.2	0.1	266.6	2.7	0.1	3.4
	315.Изданачка шума багрема	875.00	2.2	65893.0	75.3	0.7	3127.2	3.6	1.3	4.7
	306.Изданачка шума граба	175.00	0.4	26359.3	150.6	0.3	730.5	4.2	0.3	2.8
	316.Изданачка шума ОТЛ	25.00	0.1	2164.6	86.6	0.0	78.6	3.1	0.0	3.6
	301.Изданачка шума јова	100.00	0.3	12604.6	126.0	0.1	139.4	1.4	0.1	1.1
	401.Девастирана шума	575.00	1.5	75988.3	132.2	0.9	2733.4	4.8	1.2	3.6
	1.Чиста састојина	9050.00	23.0	1782148.9	196.9	20.0	51057.9	5.6	21.7	2.9
	117.Висока једнодобна шума букве	1100.00	2.8	216037.9	196.4	2.5	5489.2	5.0	2.3	2.5
	118.Висока разнодобна шума букве	575.00	1.5	153708.5	267.3	1.7	3489.0	6.1	1.5	2.3
	129.Висока шума букве и цр. граба	25.00	0.1	3949.5	158.0	0.0	108.1	4.3	0.0	2.7

ТАБЕЛА ПО МЕШОВИТОСТИ										
Газдинска јединица	Газд.класа/ саст. категорија	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Општина	Мешовитост	ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	107.Висока шума цера	500.00	1.3	115857.6	231.7	1.3	2884.7	5.8	1.2	2.5
	108.Висока шума сладуна	450.00	1.1	99511.6	221.1	1.1	2521.1	5.6	1.1	2.5
	112.Висока шума китњака	225.00	0.6	41109.7	182.7	0.5	997.5	4.4	0.4	2.4
	113.Висока шума брезе	650.00	1.7	72598.9	111.7	0.8	2752.0	4.2	1.2	3.8
	114.Висока шума јв и б. јасена	100.00	0.3	15492.0	154.9	0.2	397.8	4.0	0.2	2.6
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	2950.00	7.5	781768.7	265.0	8.8	23230.0	7.9	9.9	3.0
	125.Висока шума борова	925.00	2.4	256653.6	277.5	2.9	10743.3	11.6	4.6	4.2
	223.ВПС смрче	100.00	0.3	16591.2	165.9	0.2	730.0	7.3	0.3	4.4
	225.ВПС борова	250.00	0.6	44375.4	177.5	0.5	2056.1	8.2	0.9	4.6
	317.Изданачка шума букве	1275.00	3.2	157824.7	123.8	1.8	5246.4	4.1	2.2	3.3
	307.Изданачка шума цера	1600.00	4.1	255924.0	160.0	2.9	7636.9	4.8	3.2	3.0
	308.Изданачка шума сладуна	800.00	2.0	136678.2	170.8	1.5	4057.5	5.1	1.7	3.0
	312.Изданачка шума китњака	350.00	0.9	45452.7	129.9	0.5	1348.3	3.9	0.6	3.0
	315. Издавачка шума багрема	1525.00	3.9	159347.9	104.5	1.8	6001.8	3.9	2.6	3.8
	306.Изданачка шума граба	925.00	2.4	97449.7	105.4	1.1	2864.2	3.1	1.2	2.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	775.00	2.0	95413.9	123.1	1.1	2524.0	3.3	1.1	2.6
	301.Изданачка шума јова	475.00	1.2	66393.2	139.8	0.7	1195.7	2.5	0.5	1.8
	401.Девастирана шума	1075.00	2.7	120400.8	112.0	1.4	3683.8	3.4	1.6	3.1
	501.Шикара	25.00	0.1	875.0	35.0	0.0	13.1	0.5	0.0	1.5
	2.Мешовита састојина	16675.00	42.4	2953415.0	177.1	33.2	89970.6	5.4	38.3	3.0
	9162. Бајина Башта -приватно	25725.00	65.4	4735563.9	184.1	53.2	141028.5	5.5	60.0	3.0
	УКУПНО за подручје	39318.88	100.0	8906875.3	226.5	100.0	234983.7	6.0	100.0	2.6

ТАБЕЛА ПО ВРСТИ ДРВЕЋА

Газдинска јединица	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м3	%	м3	%
Општина	Наменска целина	3	4	5	6
1	2				
	Остали меки лишћари	633.0	0.0	2.0	0.0
	Остали тврди лишћари	102.7	0.0	1.0	0.0
	Буква	6647.6	0.1	33.6	0.0
	Јавор	551.3	0.0	3.6	0.0
	Јела	23741.6	0.3	462.4	0.2
	Смрча	10449.7	0.1	153.0	0.1
	Оморика	87.6	0.0	2.0	0.0
	Црни бор	39.0	0.0	0.2	0.0
	Бели бор	224.0	0.0	3.4	0.0
	Остали четинари	161.3	0.0	4.0	0.0
	58. - Национални парк-I ст. заштите	42637.6	0.5	665.2	0.3
	Остали меки лишћари	89.6	0.0	1.4	0.0
	Остали тврди лишћари	2629.3	0.0	60.0	0.0
	Буква	47211.0	0.5	905.2	0.4
	Јавор	6067.6	0.1	162.7	0.1
	Јела	156021.3	1.8	3990.1	1.7
	Смрча	39357.3	0.4	908.1	0.4
	Оморика	28.7	0.0	0.3	0.0
	Црни бор	16161.2	0.2	151.6	0.1
	Бели бор	2444.0	0.0	22.3	0.0
	Остали четинари	5.0	0.0	0.1	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	270014.9	3.0	6201.8	2.6
	Остали меки лишћари	1058.9	0.0	22.1	0.0
	Остали тврди лишћари	6912.7	0.1	182.5	0.1
	Буква	320958.1	3.6	5266.5	2.2
	Јавор	32326.0	0.4	674.6	0.3
	Јела	919618.4	10.3	22116.3	9.4
	Смрча	219814.5	2.5	4878.8	2.1
	Оморика	2280.6	0.0	102.2	0.0
	Црни бор	5534.7	0.1	90.8	0.0
	Бели бор	12473.2	0.1	230.5	0.1
	60. - Национални парк-III ст. заштите	1520977.2	17.1	33564.3	14.3
3701. ГЈ Тара		1833629.7	20.6	40431.4	17.2
	Остали меки лишћари	663.6	0.0	19.2	0.0
	Остали тврди лишћари	3593.7	0.0	59.1	0.0
	Буква	10889.1	0.1	162.5	0.1
	Јавор	44.5	0.0	1.3	0.0
	Јела	4655.4	0.1	89.2	0.0
	Смрча	6300.2	0.1	95.1	0.0
	Оморика	4654.8	0.1	71.0	0.0
	Црни бор	6632.1	0.1	74.9	0.0
	58. - Национални парк-I ст. заштите	37433.4	0.4	572.4	0.2
	Остали меки лишћари	10733.3	0.1	180.6	0.1
	Остали тврди лишћари	9004.7	0.1	141.0	0.1
	Китњак	13097.3	0.1	171.9	0.1
	Буква	367487.4	4.1	6157.0	2.6
	Јавор	51890.7	0.6	899.6	0.4
	Јела	320475.6	3.6	7121.5	3.0
	Смрча	235050.1	2.6	5160.3	2.2
	Црни бор	35889.9	0.4	605.7	0.3
	Бели бор	5634.1	0.1	80.1	0.0
	Ариш	1.6	0.0	0.0	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	1049264.6	11.8	20517.8	8.7
3702. ГЈ Црни врх		1086698.0	12.2	21090.2	9.0
	Остали тврди лишћари	1028.9	0.0	15.6	0.0
	Буква	17215.7	0.2	239.5	0.1
	Јавор	92.5	0.0	1.5	0.0
	Црни бор	29243.1	0.3	403.5	0.2
	58. - Национални парк-I ст. заштите	47580.3	0.5	660.0	0.3
	Остали меки лишћари	209.2	0.0	7.8	0.0
	Остали тврди лишћари	4511.7	0.1	105.3	0.0
	Буква	122111.4	1.4	2171.5	0.9
	Јавор	6785.3	0.1	113.8	0.0
	Јела	88160.9	1.0	2115.6	0.9
	Смрча	51651.7	0.6	1229.8	0.5
	Црни бор	11763.2	0.1	284.3	0.1
	Бели бор	2248.9	0.0	59.9	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	287442.2	3.2	6088.0	2.6
	Остали тврди лишћари	24.9	0.0	0.5	0.0
	Буква	2769.5	0.0	60.6	0.0
	Јавор	162.8	0.0	5.9	0.0
	60. - Национални парк-III ст. заштите	2957.3	0.0	67.0	0.0
3703. ГЈ Звезда		337979.8	3.8	6815.0	2.9
	Остали меки лишћари	18.6	0.0	0.0	0.0

ТАБЕЛА ПО ВРСТИ ДРВЕЋА

Газдинска јединица	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м3	%	м3	%
Општина	Наменска целина	3	4	5	6
1	2				
	Граб	675.0	0.0	16.8	0.0
	Цер	2008.1	0.0	63.1	0.0
	Сладун	222.8	0.0	4.9	0.0
	Трешња	39.2	0.0	0.1	0.0
	Црни Грб	1487.5	0.0	50.4	0.0
	Китњак	1103.4	0.0	37.2	0.0
	Јасика	57.1	0.0	1.0	0.0
	Бреза	1561.0	0.0	50.3	0.0
	Буква	87558.3	1.0	2447.3	1.0
	Планински Брест	88.6	0.0	2.6	0.0
	Бели јасен	66.5	0.0	1.9	0.0
	Јела	39.5	0.0	1.6	0.0
	Смрча	3835.9	0.0	163.8	0.1
	Црни бор	20397.5	0.2	822.0	0.3
	Бели бор	1620.3	0.0	53.3	0.0
	Багрем	1294.3	0.0	50.5	0.0
	26. - Заштита земљишта од ерозије	122073.4	1.4	3766.6	1.6
	Цер	1592.5	0.0	28.9	0.0
	Црни јасен	2650.2	0.0	47.7	0.0
	Црни Грб	3898.8	0.0	69.0	0.0
	Китњак	1252.5	0.0	22.5	0.0
	Буква	5964.4	0.1	102.6	0.0
	Јела	1745.3	0.0	31.5	0.0
	Смрча	1019.4	0.0	18.7	0.0
	Црни бор	185.6	0.0	0.0	0.0
	Клен	33.0	0.0	0.4	0.0
	58. - Национални парк-I ст. заштите	18341.8	0.2	321.4	0.1
	Црни јасен	10036.3	0.1	170.5	0.1
	Црни Граб	11310.8	0.1	200.4	0.1
	Јасика	84.3	0.0	1.3	0.0
	Бреза	84.3	0.0	1.3	0.0
	Буква	40174.5	0.5	715.7	0.3
	Јавор	18.4	0.0	0.3	0.0
	Јела	1439.4	0.0	26.7	0.0
	Смрча	3852.0	0.0	124.9	0.1
	Црни бор	201.2	0.0	3.4	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	67201.2	0.8	1244.5	0.5
	Остали меки лишћари	52.4	0.0	0.0	0.0
	Граб	143.4	0.0	5.2	0.0
	Цер	533.9	0.0	20.3	0.0
	Сладун	51.1	0.0	2.3	0.0
	Остали тврди лишћари	18.1	0.0	0.7	0.0
	Црни Граб	861.4	0.0	30.9	0.0
	Кит	651.0	0.0	21.5	0.0
	Јасика	355.2	0.0	11.1	0.0
	Бреза	98.7	0.0	4.8	0.0
	Буква	63032.4	0.7	1621.3	0.7
	Планински брест	257.2	0.0	7.8	0.0
	Бели јасен	102.2	0.0	3.1	0.0
	Јавор	233.7	0.0	6.3	0.0
	Јела	6675.5	0.1	145.5	0.1
	Смрча	7159.2	0.1	247.2	0.1
	Оморика	155.4	0.0	0.0	0.0
	Црни бор	19615.6	0.2	1026.9	0.4
	Бели бор	1891.6	0.0	94.3	0.0
	Багрем	73.8	0.0	2.4	0.0
	Ариш	65.4	0.0	2.4	0.0
	60. - Национални парк-III ст. заштите	102027.0	1.1	3254.2	1.4
	3704. ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача	309643.5	3.5	8586.8	3.7
	Остали меки лишћари	68.5	0.0	2.6	0.0
	Остали тврди лишћари	36.2	0.0	0.8	0.0
	Буква	3.1	0.0	0.1	0.0
	Јавор	2.7	0.0	0.2	0.0
	Јела	9.8	0.0	0.2	0.0
	Смрча	426.0	0.0	7.5	0.0
	Црни бор	4119.4	0.0	37.1	0.0
	Бели бор	4994.5	0.1	57.8	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	9660.2	0.1	106.4	0.0
	Остали меки лишћари	9.5	0.0	0.4	0.0
	Остали тврди лишћари	1321.3	0.0	31.5	0.0
	Буква	9045.1	0.1	275.9	0.1
	Јавор	14.2	0.0	0.1	0.0
	Јела	2827.2	0.0	141.7	0.1
	Смрча	7085.3	0.1	158.3	0.1

ТАБЕЛА ПО ВРСТИ ДРВЕЋА

Газдинска јединица	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м3	%	м3	%
Општина	Наменска целина	3	4	5	6
1	2				
	Оморика	7.9	0.0	0.1	0.0
	Црни бор	18527.6	0.2	417.2	0.2
	Бели бор	2625.7	0.0	38.4	0.0
	60. - Национални парк-III ст. заштите	41463.8	0.5	1063.6	0.5
3705. ГЈ Калуђерске баре-државно		51124.0	0.6	1169.9	0.5
	Црна Јова	1320.5	0.0	32.1	0.0
	Остали меки лишћари	475.7	0.0	10.1	0.0
	Граб	3963.2	0.0	112.5	0.0
	Цер	7899.2	0.1	252.3	0.1
	Сладун	1914.2	0.0	52.4	0.0
	Трешња	1069.5	0.0	25.5	0.0
	Остали тврди лишћари	408.0	0.0	15.5	0.0
	Црни јасен	124.4	0.0	4.6	0.0
	Китњак	731.4	0.0	19.5	0.0
	Јасика	445.3	0.0	16.9	0.0
	Бреза	2705.7	0.0	91.7	0.0
	Буква	146024.6	1.6	3436.1	1.5
	Планински брест	5.4	0.0	0.1	0.0
	Бели јасен	5.0	0.0	0.2	0.0
	Јавор	105.9	0.0	2.5	0.0
	Јела	345.8	0.0	10.8	0.0
	Смрча	23777.9	0.3	1162.6	0.5
	Оморика	1047.0	0.0	44.3	0.0
	Црни бор	31627.5	0.4	1340.9	0.6
	Бели бор	6120.7	0.1	210.2	0.1
	Багрем	2854.1	0.0	103.8	0.0
	Дуглазија	2830.9	0.0	114.2	0.0
	Боровац	515.6	0.0	35.6	0.0
	Ариш	139.0	0.0	6.1	0.0
	Остали четинари	229.0	0.0	7.1	0.0
	Клен	166.2	0.0	6.0	0.0
	10. - Производња техничког дрвета	236851.6	2.7	7113.5	3.0
	Остали меки лишћари	2.5	0.0	0.1	0.0
	Граб	924.3	0.0	22.3	0.0
	Цер	10437.6	0.1	292.1	0.1
	Сладун	1161.5	0.0	40.0	0.0
	Трешња	53.0	0.0	2.0	0.0
	Китњак	589.2	0.0	14.2	0.0
	Јасика	55.8	0.0	1.9	0.0
	Бреза	227.2	0.0	7.2	0.0
	Буква	16893.0	0.2	438.4	0.2
	Планински брест	20.9	0.0	0.6	0.0
	Јела	18.3	0.0	0.7	0.0
	Црни бор	8064.7	0.1	663.2	0.3
	Бели бор	3417.5	0.0	140.1	0.1
	Багрем	354.5	0.0	13.1	0.0
	Клен	31.2	0.0	0.9	0.0
	26. - Заштита земљишта од ерозије	42251.3	0.5	1636.7	0.7
3706. ГЈ Комуналне шуме		279102.8	3.1	8750.2	3.7
	Граб	303.4	0.0	5.8	0.0
	Црни Граб	2068.4	0.0	46.3	0.0
	Буква	18381.4	0.2	393.2	0.2
	Планински брест	97.8	0.0	1.9	0.0
	Јавор	1262.9	0.0	24.0	0.0
	Јела	2564.6	0.0	55.7	0.0
	Смрча	2791.6	0.0	60.3	0.0
	Црни бор	422.9	0.0	8.5	0.0
	58. - Национални парк-I ст. заштите	27893.1	0.3	595.8	0.3
	Црна Јоав	470.0	0.0	9.9	0.0
	Црна Топола	15.1	0.0	0.5	0.0
	Орах	71.1	0.0	0.1	0.0
	Остали меки лишћари	442.3	0.0	12.1	0.0
	Граб	6622.0	0.1	194.7	0.1
	Цер	861.7	0.0	28.1	0.0
	Ситнолисна Липа	3.5	0.0	0.1	0.0
	Остали тврди лишћари	2187.4	0.0	67.8	0.0
	Црни граб	18.1	0.0	0.5	0.0
	Китњак	1001.8	0.0	33.6	0.0
	Јасика	33.9	0.0	1.2	0.0
	Бреза	29.1	0.0	1.1	0.0
	Буква	24374.6	0.3	612.2	0.3
	Планински брест	15.9	0.0	0.6	0.0
	Бели јасен	45.6	0.0	1.2	0.0
	Јела	1611.2	0.0	51.2	0.0

ТАБЕЛА ПО ВРСТИ ДРВЕЋА

Газдинска јединица	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м3	%	м3	%
Општина	Наменска целина	3	4	5	6
1	2				
	Смрча	8424.0	0.1	325.4	0.1
	Оморика	994.2	0.0	37.7	0.0
	Црни бор	5909.1	0.1	249.8	0.1
	Бели бор	5715.5	0.1	215.0	0.1
	Багрем	3128.8	0.0	112.1	0.0
	Црни Орах	17.5	0.0	0.4	0.0
	Дуглазија	3503.2	0.0	140.1	0.1
	Боровац	337.3	0.0	11.8	0.0
	Ариш	1126.1	0.0	37.3	0.0
	Клен	1.8	0.0	0.0	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	66960.9	0.8	2144.8	0.9
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		94854.0	1.1	2740.6	1.2
	Остали меки лишћари	308.8	0.0	5.7	0.0
	Остали тврди лишћари	499.7	0.0	17.7	0.0
	Буква	16525.4	0.2	321.8	0.1
	Јавор	202.3	0.0	7.1	0.0
	Јела	17378.8	0.2	536.4	0.2
	Смрча	7470.9	0.1	140.6	0.1
	Црни бор	5472.1	0.1	85.4	0.0
	Бели бор	4146.6	0.0	57.0	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	52004.7	0.6	1171.6	0.5
	Остали меки лишћари	626.3	0.0	24.8	0.0
	Цер	1.9	0.0	0.0	0.0
	Остали тврди лишћари	683.3	0.0	23.3	0.0
	Буква	33467.2	0.4	658.2	0.3
	Јавор	670.1	0.0	19.7	0.0
	Јела	57476.2	0.6	1765.8	0.8
	Смрча	20129.1	0.2	474.7	0.2
	Оморика	20.7	0.0	0.4	0.0
	Црни бор	4385.0	0.0	81.1	0.0
	Бели бор	8815.0	0.1	151.6	0.1
	60. - Национални парк-III ст. заштите	126274.9	1.4	3199.6	1.4
3708. ГЈ Калуђерске баре-црквено		178279.5	2.0	4371.2	1.9
	Бела Врба	1837.3	0.0	0.0	0.0
	Сива Врба	1492.5	0.0	0.0	0.0
	Црна Јова	19542.1	0.2	379.8	0.2
	Сива Јова	21095.2	0.2	77.5	0.0
	Орах	11076.5	0.1	132.2	0.1
	Планински Брест	908.8	0.0	0.0	0.0
	Остали меки лишћари	5818.6	0.1	3.1	0.0
	Граб	111723.8	1.3	3097.3	1.3
	Цер	252503.5	2.8	7406.7	3.2
	Ситнолисна Липа	1047.0	0.0	32.3	0.0
	Крупнолисна Липа	3934.3	0.0	132.6	0.1
	Сребренолисна Липа	5046.8	0.1	121.4	0.1
	Сладун	174188.9	2.0	4756.0	2.0
	Трешња	24185.0	0.3	334.9	0.1
	Остали тврди лишћари	4538.0	0.1	127.4	0.1
	Црни граб	2645.0	0.0	107.1	0.0
	Китњак	63131.9	0.7	1672.4	0.7
	Јасика	48108.5	0.5	1823.0	0.8
	Бреза	31136.5	0.3	1160.8	0.5
	Буква	988181.9	11.1	24409.0	10.4
	Планински брест	13068.0	0.1	378.0	0.2
	Бели јасен	24278.7	0.3	706.7	0.3
	Јавор	21140.0	0.2	659.8	0.3
	Јела	37655.1	0.4	1173.8	0.5
	Смрча	131862.2	1.5	4734.6	2.0
	Црни бор	234769.0	2.6	11611.7	4.9
	Бели бор	85048.8	1.0	3256.3	1.4
	Багрем	151600.5	1.7	6721.0	2.9
	Клен	5092.8	0.1	140.5	0.1
	10. - Производња техничког дрвета	2476657.0	27.8	75155.6	32.0
	Црна Јова	9987.3	0.1	194.4	0.1
	Сива Јова	2454.5	0.0	0.0	0.0
	Орах	2886.5	0.0	7.5	0.0
	Планински Брест	528.8	0.0	0.0	0.0
	Граб	38355.7	0.4	1109.4	0.5
	Цер	199174.0	2.2	5280.8	2.2
	Ситнолисна Липа	398.8	0.0	8.8	0.0
	Крупнолисна Липа	2299.3	0.0	78.2	0.0
	Сребренолисна Липа	1005.0	0.0	34.6	0.0
	Сладун	78176.8	0.9	2235.1	1.0
	Трешња	9267.0	0.1	113.0	0.0

ТАБЕЛА ПО ВРСТИ ДРВЕЋА

Газдинска јединица	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м3	%	м3	%
Општина	Наменска целина	3	4	5	6
1	2				
	Остали тврди лишћари	1899.5	0.0	49.9	0.0
	Црни јасен	8823.5	0.1	227.9	0.1
	Црни граб	19722.7	0.2	663.3	0.3
	Китњак	32522.8	0.4	815.9	0.3
	Јасика	10737.5	0.1	379.8	0.2
	Бреза	5349.7	0.1	194.1	0.1
	Буква	519576.0	5.8	12537.2	5.3
	Планински брест	1636.0	0.0	42.0	0.0
	Бели јасен	7724.0	0.1	194.6	0.1
	Јавор	4072.7	0.0	100.3	0.0
	Јела	19979.9	0.2	680.5	0.3
	Смрча	91724.3	1.0	3187.9	1.4
	Црни бор	74546.8	0.8	3807.2	1.6
	Бели бор	57762.0	0.6	2673.5	1.1
	Багрем	37502.4	0.4	1615.6	0.7
	Боровац	462.5	0.0	24.5	0.0
	Клен	2540.0	0.0	78.4	0.0
	26. - Заштита земљишта од ерозије	1241115.8	13.9	36334.6	15.5
	Остали меки лишћари	358.8	0.0	0.0	0.0
	Граб	787.5	0.0	25.5	0.0
	Цер	18141.0	0.2	613.9	0.3
	Ситнолисна Липа	536.3	0.0	16.8	0.0
	Крупнолисна Липа	531.5	0.0	10.1	0.0
	Сладун	205.0	0.0	8.7	0.0
	Трешња	1811.5	0.0	18.8	0.0
	Остали тврди лишћари	1903.4	0.0	41.2	0.0
	Црни јасен	1513.8	0.0	52.6	0.0
	Црни граб	15934.2	0.2	500.1	0.2
	Китњак	6459.5	0.1	109.1	0.0
	Јасика	6968.3	0.1	240.3	0.1
	Бреза	3175.0	0.0	113.4	0.0
	Буква	177947.3	2.0	3992.6	1.7
	Планински брест	310.0	0.0	9.9	0.0
	Бели јасен	347.5	0.0	12.8	0.0
	Млеч	804.5	0.0	14.3	0.0
	Јавор	8411.3	0.1	262.4	0.1
	Јела	35452.4	0.4	1055.7	0.4
	Смрча	113736.4	1.3	3716.1	1.6
	Црни бор	21990.5	0.2	570.9	0.2
	Бели бор	926.8	0.0	50.2	0.0
	Багрем	637.5	0.0	36.0	0.0
	Клен	661.8	0.0	13.2	0.0
	59. - Национални парк-II ст. заштите	419551.5	4.7	11484.6	4.9
	Црна Јова	2380.7	0.0	36.5	0.0
	Орах	255.5	0.0	0.0	0.0
	Граб	2063.8	0.0	58.1	0.0
	Цер	41384.7	0.5	1204.9	0.5
	КрЛипа	716.5	0.0	11.1	0.0
	Сладун	555.0	0.0	24.1	0.0
	Трешња	202.5	0.0	0.0	0.0
	Остали тврди лишћари	1757.5	0.0	48.8	0.0
	Црни Граб	2652.5	0.0	91.8	0.0
	Китњак	11103.4	0.1	188.3	0.1
	Јасика	5861.3	0.1	234.9	0.1
	Бреза	968.8	0.0	33.4	0.0
	Буква	161079.5	1.8	3649.1	1.6
	Планински Брест	2615.2	0.0	74.5	0.0
	Бели јасен	7394.3	0.1	210.9	0.1
	Јавор	21612.5	0.2	541.5	0.2
	Јела	105062.2	1.2	3194.5	1.4
	Смрча	149029.5	1.7	4947.7	2.1
	Црни бор	40585.6	0.5	2170.6	0.9
	Бели бор	30049.8	0.3	1112.4	0.5
	Клен	1480.0	0.0	45.5	0.0
	60. - Национални парк-III ст. заштите	588810.7	6.6	17878.7	7.6
	Црни Граб	500.0	0.0	10.0	0.0
	Буква	6428.8	0.1	127.5	0.1
	Црни бор	2500.0	0.0	37.5	0.0
	66.- Стална заштита шума	9428.8	0.1	175.0	0.1
9162. Бајина Башта -приватно		4735563.9	53.2	141028.5	60.0
Општина Бајина Башта		8906875.3	100.0	234983.7	100.0

ТАБЕЛА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА- САСТОЈИНСКИМ КАТЕГОРИЈАМА ШУМА

Газдинска јединица	Газдинска класа/ састојинска категорија	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
Општина		3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	118.Високаразнодобна шума букве	0.16	0.0	15.9	99.2	0.0	0.3	2.1	0.0	2.1
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	3516.01	8.9	1789666.2	509.0	20.1	39557.5	11.3	16.8	2.2
	125.Висока шума борова	133.88	0.3	37427.0	279.6	0.4	627.0	4.7	0.3	1.7
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	11.54	0.0	2433.2	210.8	0.0	74.4	6.4	0.0	3.1
	224.Вештачки подигнута састојина оморике	15.98	0.0	4087.5	255.8	0.0	172.2	10.8	0.1	4.2
3701.ГЈТара		3677.57	9.4	1833629.7	498.6	20.6	40431.4	11.0	17.2	2.2
	118.Високаразнодобна шума букве	59.04	0.2	15003.3	254.1	0.2	226.5	3.8	0.1	1.5
	112.Висока шума китњака	92.91	0.2	26280.4	282.9	0.3	473.0	5.1	0.2	1.8
	113.Висока шума брезе	1.92	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	2041.06	5.2	951782.6	466.3	10.7	18700.7	9.2	8.0	2.0
	125.Висока шума борова	58.43	0.1	27723.0	474.5	0.3	474.2	8.1	0.2	1.7
	124.Висока шума оморике	69.90	0.2	37433.4	535.5	0.4	572.4	8.2	0.2	1.5
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	13.29	0.0	6023.2	453.2	0.1	151.6	11.4	0.1	2.5
	225.Вештачки подигнута састојина борова	55.04	0.1	20374.2	370.2	0.2	449.7	8.2	0.2	2.2
	316.Изданачка шума ОТЛ	2.33	0.0	296.8	127.4	0.0	5.1	2.2	0.0	1.7
	401.Девастирана шума	28.99	0.1	1781.2	61.4	0.0	37.1	1.3	0.0	2.1
3702. ГЈ Црни врх		2422.91	6.2	1086698.0	448.5	12.2	21090.2	8.7	9.0	1.9
	118.Високаразнодобна шума букве	197.97	0.5	36558.1	184.7	0.4	694.7	3.5	0.3	1.9
	121.Висока пребирна шума јеле, букве и смрче	713.94	1.8	245340.3	343.6	2.8	5057.6	7.1	2.2	2.1
	125.Висока шума борова	148.94	0.4	21785.2	146.3	0.2	328.4	2.2	0.1	1.5
	225.Вештачки подигнута састојина борова	23.44	0.1	11125.5	474.6	0.1	337.8	14.4	0.1	3.0
	317.Изданачка шума букве	5.62	0.0	486.0	86.5	0.0	20.6	3.7	0.0	4.2
	401.Девастирана шума	528.90	1.3	22684.9	42.9	0.3	375.9	0.7	0.2	1.7
	501.Шицара	1851.38	4.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3703. ГЈ Звезда		3470.19	8.8	337979.8	97.4	3.8	6815.0	2.0	2.9	2.0
	117.Висока једнодобна шума букве	101.26	0.3	42090.1	415.7	0.5	1079.2	10.7	0.5	101.26
	118.Висока разнодобна шума букве	369.01	0.9	66234.5	179.5	0.7	1513.7	4.1	0.6	369.01
	129.Висока шума букве и црног граба	33.84	0.1	5263.7	155.5	0.1	89.5	2.6	0.0	1.7
	112.Висока шума китњака	7.11	0.0	2038.8	286.8	0.0	65.4	9.2	0.0	3.2
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	146.78	0.4	35600.5	242.5	0.4	734.4	5.0	0.3	2.1
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	53.22	0.1	10984.3	206.4	0.1	446.8	8.4	0.2	4.1
	225.Вештачки подигнута састојина борова	128.14	0.3	43299.9	337.9	0.5	1953.9	15.2	0.8	4.5
	231.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	0.81	0.0	129.1	159.4	0.0	4.5	5.6	0.0	3.5
	317.Изданачка шума букве	498.06	1.3	76840.7	154.3	0.9	2110.0	4.2	0.9	2.7
	307.Изданачка шума цера	8.78	0.0	590.8	67.3	0.0	25.6	2.9	0.0	4.3
	306.Изданачка шума граба	1.86	0.0	258.4	138.9	0.0	9.9	5.3	0.0	3.8
	316.Изданачка шума ОТЛ	372.03	0.9	20699.5	55.6	0.2	369.3	1.0	0.2	1.8
	401.Девастирана шума	69.02	0.2	5613.1	81.3	0.1	184.5	2.7	0.1	3.3
3704. ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача		1789.92	4.6	309643.5	173.0	3.5	8586.8	4.8	3.7	2.8
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	31.68	0.1	12178.8	384.4	0.1	283.8	9.0	0.1	2.3
	125.Висока шума борова	98.89	0.3	36886.8	373.0	0.4	838.0	8.5	0.4	2.3
	225.Вештачки подигнута састојина борова	5.39	0.0	2058.4	381.9	0.0	48.1	8.9	0.0	2.3
3705.ГЈ Калуђерске बारे - државно		135.96	0.3	51124.0		0.6	1169.9	8.6	0.5	2.3
	117.Висока једнодобна шума букве	16.15	0.0	4239.1	262.5	0.0	96.9	6.0	0.0	16.15
	118.Висока разнодобна шума букве	421.35	1.1	128783.8	305.6	1.4	2911.5	6.9	1.2	421.35
	107.Висока шума цера	66.99	0.2	12811.2	191.2	0.1	383.0	5.7	0.2	3.0
	105.Висока шума китњака	6.52	0.0	1394.6	213.9	0.0	46.1	7.1	0.0	3.3
	113.Висока шума брезе	4.46	0.0	423.2	94.9	0.0	17.3	3.9	0.0	4.1
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	163.97	0.4	26886.1	164.0	0.3	1290.5	7.9	0.5	4.8
	204.Вештачки подигнута састојина борова	155.17	0.4	50878.3	327.9	0.6	1960.5	12.6	0.8	3.9
	205.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	4.07	0.0	1912.4	469.9	0.0	81.5	20.0	0.0	4.3
	301.Изданачка шума букве	238.68	0.6	26237.9	109.9	0.3	780.1	3.3	0.3	3.0
	302.Изданачка шума цера	23.52	0.1	7618.9	323.9	0.1	241.7	10.3	0.1	3.2
	304.Изданачка шума сладуна	4.21	0.0	827.4	196.5	0.0	24.2	5.8	0.0	2.9
	315.Изданачка шума багрема	3.21	0.0	357.2	111.3	0.0	13.1	4.1	0.0	3.7
	306.Изданачка шума граба	22.39	0.1	4625.3	206.6	0.1	151.2	6.8	0.1	3.3
	301.Изданачка шума јова, врба и топола-ОМЛ	4.39	0.0	1317.5	300.1	0.0	36.5	8.3	0.0	2.8
	401.Девастирана шума	189.66	0.5	10790.0	56.9	0.1	716.1	3.8	0.3	6.6
3706. ГЈ Комуналне шуме		1324.74	3.4	279102.9	210.7	3.1	8750.2	6.6	3.7	3.1
	117.Висока шума букве	137.98	0.4	37213.4	269.7	0.4	884.2	6.4	0.4	2.4
	102.Висока шума букве и црног граба	44.12	0.1	7412.1	168.0	0.1	159.5	3.6	0.1	2.2
	121.Висока пребирна шума јеле, букве и смрче	35.74	0.1	8925.8	249.7	0.1	191.4	5.4	0.1	2.1
	216.Вештачки подигнута састојина ОТЛ	0.11	0.0	37.9	344.5	0.0	1.0	9.1	0.0	2.6
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	18.47	0.0	4859.1	263.1	0.1	191.3	10.4	0.1	3.9
	225.Вештачки подигнута састојина борова	16.74	0.0	6223.9	371.8	0.1	275.5	16.5	0.1	4.4
	205.Вештачки подигнута састојина ОЧЕТ	56.63	0.1	17967.3	317.3	0.2	629.6	11.1	0.3	3.5
	317.Изданачка шума букве	19.18	0.0	3361.2	175.2	0.0	129.4	6.7	0.1	3.8
	315.Шума багрема	18.19	0.0	5081.3	279.3	0.1	168.1	9.2	0.1	3.3
	306.Изданачка шума граба	14.64	0.0	3496.4	238.8	0.0	104.8	7.2	0.0	3.0
	301.Изданачка шума јова	1.95	0.0	275.7	141.4	0.0	5.7	2.9	0.0	2.1
3707. ГЈ Шуме Српског Правосл. Манастира Рача		363.75	0.9	94854.0	260.8	1.1	2740.6	7.5	1.2	2.9
	121.Висока пребирна шума јеле, букве и смрче	328.15	0.8	156703.3	477.5	1.8	4032.2	12.3	1.7	2.6
	125.Висока шума борова	78.01	0.2	20649.0	264.7	0.2	298.6	3.8	0.1	1.4

ТАБЕЛА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА- САСТОЈИНСКИМ КАТЕГОРИЈАМА ШУМА										
Газдинска јединица	Газдинска класа/ састојинска категорија	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Општина		ха	%	м3	м3/ха	%	м3	м3/ха	%	Ip v
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	0.30	0.0	180.7	602.2	0.0	8.5	28.3	0.0	4.7
	225.Вештачки подигнута састојина борова	1.60	0.0	699.2	437.0	0.0	30.9	19.3	0.0	4.4
	206.Вештачки подигнута састојина оморице	0.69	0.0	20.7	30.0	0.0	0.4	0.6	0.0	2.0
	317.Изданачка шума букве	0.09	0.0	26.7	296.6	0.0	0.5	5.3	0.0	1.8
	3708. ГЈ Калуђерске баре - СПМ Рача	408.84	1.0	178279.5	436.1	2.0	4371.2	10.7	1.9	2.5
	117.Висока једнодобна шума букве	3675.00	9.3	861658.2	234.5	9.7	20262.2	5.5	8.6	3675.00
	118.Висока разнодобна шума букве	1850.00	4.7	561656.8	303.6	6.3	12417.2	6.7	5.3	1850.00
	129.Висока шума букве и црног граба	25.00	0.1	3949.5	158.0	0.0	108.1	4.3	0.0	2.7
	107.Висока шума цера	775.00	2.0	179299.5	231.4	2.0	4520.5	5.8	1.9	2.5
	108.Висока шума сладуна	475.00	1.2	103282.1	217.4	1.2	2640.1	5.6	1.1	2.6
	125.Висока шума китњака	275.00	0.7	52197.7	189.8	0.6	1296.0	4.7	0.6	2.5
	113.Висока шума брезе	775.00	2.0	75235.1	97.1	0.8	2866.7	3.7	1.2	3.8
	114.Висока шума јавора јасена	75.00	0.2	8808.3	117.4	0.1	228.6	3.0	0.1	2.6
	121.Висока шума јеле, букве и смрче	3525.00	9.0	892191.5	253.1	10.0	26909.5	7.6	11.5	3.0
	124.Висока шума борова	1400.00	3.6	356632.6	254.7	4.0	15823.2	11.3	6.7	4.4
	223.Вештачки подигнута састојина смрче	200.00	0.5	29252.8	146.3	0.3	1304.7	6.5	0.6	4.5
	225.Вештачки подигнута састојина борова	500.00	1.3	109372.4	218.7	1.2	5348.3	10.7	2.3	4.9
	317.Изданачка шума букве	2375.00	6.0	282441.9	118.9	3.2	9359.4	3.9	4.0	3.3
	307 шума шума цера	1975.00	5.0	299956.5	151.9	3.4	9010.7	4.6	3.8	3.0
	308.Изданачка шума сладуна	900.00	2.3	144602.0	160.7	1.6	4324.1	4.8	1.8	3.0
	312.Изданачка шума китњака	350.00	0.9	45452.7	129.9	0.5	1348.3	3.9	0.6	3.0
	315.Изданачка шума багрема	2400.00	6.1	225240.9	93.9	2.5	9129.0	3.8	3.9	4.1
	306.Изданачка шума граба	1100.00	2.8	123809.0	112.6	1.4	3594.7	3.3	1.5	2.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	825.00	2.1	104262.3	126.4	1.2	2771.8	3.4	1.2	2.7
	301.Изданачка шума јова	575.00	1.5	78997.8	137.4	0.9	1335.1	2.3	0.6	1.7
	401.Девастирана шума	1650.00	4.2	196389.1	119.0	2.2	6417.2	3.9	2.7	3.3
	501.Шикара	25.00	0.1	875.0	35.0	0.0	13.1	0.5	0.0	1.5
	9162.Бајина Башта -приватно	25725.00	65.4	4735563.9	184.1	53.2	141028.5	5.5	60.0	3.0
	УКУПНО за подручје	39318.88	100.0	8906875.3	226.5	100.0	234983.7	6.0	100.0	2.6

ТАБЕЛА О РАЗМЕРУ ДЕБЉИНСКИХ РАЗРЕДА														
Газдинска јединица	газдинска класа	површина	свега	ЗАПРЕМИНА ПО ДЕБЉИНСКИМ РАЗРЕДИМА										запремски прираст
				до 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90	
Општина		ha	m ³	0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	m ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	118.Висока разнодобна шума букве	0.2	15.9	0.0	3.0	4.8	3.2	1.8	2.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	3516.0	1789666.2	32602.6	93039.4	146687.0	218607.3	341781.6	396697.4	319174.0	171973.7	57821.3	11281.9	39557.5
	125.Висока шума борова	133.9	37427.0	25504.0	1781.2	4227.2	4266.8	1329.2	239.4	66.7	12.4	0.0	0.0	627.0
	223.ВПС смрче	11.5	2433.2	137.9	890.2	442.0	375.2	277.9	217.9	77.5	6.8	7.8	0.0	74.4
	206.ВПС оморике	16.0	4087.5	1.1	3251.2	633.0	80.1	83.9	32.5	5.7	0.0	0.0	0.0	172.2
3701. ГЈ Тара		3677.6	1833629.7	58245.5	98964.9	151994.1	223332.7	343474.4	397190.2	319323.9	171992.9	57829.1	11281.9	40431.4
	118.Висока разнодобна шума букве	59.0	15003.3	0.0	1468.8	3482.0	4100.8	2454.3	1835.7	1382.7	166.6	66.0	46.3	226.5
	112.Висока шума китњака	92.9	26280.4	0.0	2894.0	5488.1	7138.5	6059.9	3048.4	1363.3	288.2	0.0	0.0	473.0
	113.Висока шума брезе и јасике	1.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	121.Висока шума јл,см и бк	2041.1	951782.6	9901.3	57983.9	111493.6	153380.0	192567.0	188475.0	138382.8	69744.1	24655.4	5199.4	18700.6
	125.Висока шума борова	58.4	27723.0	297.6	2157.2	4201.0	5932.8	6705.6	4643.8	2339.8	887.2	352.4	205.8	474.2
	124.Висока шума оморике	69.9	37433.4	348.8	4869.7	7657.0	8534.0	6814.7	4420.8	2416.0	1344.3	723.3	304.8	572.4
	223.ВПС смрче	13.3	6023.2	63.4	309.7	936.6	1707.9	1734.8	784.9	382.2	86.0	9.3	8.5	151.6
	225.ВПС борова	55.0	20374.2	307.4	3130.3	5250.1	5652.7	3249.8	1463.6	770.4	342.9	139.0	67.9	449.7
	316.Изданачка шума ОТЛ	2.3	296.7	102.1	124.4	70.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.1
	401.Девастирана шума	29.0	1781.2	65.9	275.1	332.8	449.1	323.6	151.8	114.0	69.0	0.0	0.0	37.1
3702. ГЈ Црни врх		2422.9	1086698.0	11086.6	73213.1	138911.2	186896.0	219909.7	204823.9	147151.1	72928.3	25945.4	5832.7	21090.2
	118.Висока шума букве	198.0	36558.1	2.7	4740.0	7114.9	9567.8	7324.0	3791.6	2084.2	1528.3	404.7	0.0	694.7
	121.Висока преб. шума јл,см и бк	713.9	245340.3	2638.5	10473.5	20851.9	31917.0	47274.4	52209.1	44155.7	25136.3	9283.3	1400.5	5057.6
	125.Висока шума борова	148.9	21785.2	47.5	898.9	2292.8	3457.7	4781.6	4323.4	2614.0	2464.7	904.4	0.0	328.4
	225.ВПС борова	23.4	11125.5	105.9	1332.2	4365.4	3305.5	1149.9	484.6	232.6	58.7	38.6	52.0	337.8
	317.Изданачка шума букве	5.6	486.0	179.1	170.2	136.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.6
	401.Девастирана састојина	528.9	22684.9	249.2	2614.2	3441.2	3706.1	3788.3	2429.4	2828.1	2320.5	1307.8	0.0	375.9
	501.Шикара	1851.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3703. ГЈ Звезда		3470.2	337979.8	3222.8	20229.2	38202.9	51954.1	64318.3	63238.2	51914.6	31508.5	11938.8	1452.6	6815.0
	117.Висока једнодобна шума букве	101.26	42090.1	0.0	8598.9	18280.3	12603.6	2108.0	499.4	0.0	0.0	0.0	0.0	1079.2
	118.Висока разнодобна шума букве	369.01	66234.6	28651.1	5058.5	6374.3	7540.3	8050.8	5113.1	4503.2	548.0	395.3	0.0	1513.7
	129.Висока шума букве и ц. граба	33.8	5263.7	5263.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	89.5
	112.Висока шума китњака	7.1	2038.8	42.5	354.4	1352.1	289.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	65.4
	121.Висока шума јл,см и бк	146.8	35600.5	17287.0	777.3	1258.7	2103.5	4454.5	4431.4	3729.3	1382.5	176.3	0.0	734.4
	223.ВПС смрче	53.2	10984.3	741.5	5871.2	2544.5	1000.2	601.6	225.4	0.0	0.0	0.0	0.0	446.8
	225.ВПС борова	128.1	43299.9	208.6	15204.1	19339.8	6641.2	1369.4	536.8	0.0	0.0	0.0	0.0	1953.9
	231.ВПС ОЧЕТ	0.8	129.1	0.0	99.2	29.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.5
	317.Изданачка шума букве	498.1	76840.7	12884.0	16540.5	26360.1	14599.9	4728.7	1727.5	0.0	0.0	0.0	0.0	2110.0
	307.Изданачка шума цера	8.8	590.8	134.4	230.7	225.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.6
	306.Изданачка шума граба	1.9	258.4	28.4	107.0	122.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.9
	316.Изданачка шума ОТЛ	372.0	20699.5	19758.8	545.8	394.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	369.3
	401.Девастирана шума	69.0	5613.1	1545.1	1554.8	1330.7	607.5	290.4	284.6	0.0	0.0	0.0	0.0	184.5
3704. ГЈ МЗ шуме Рача		1789.9	309643.5	86545.2	54942.5	77613.9	45385.9	21603.5	12818.1	8232.5	1930.4	571.6	0.0	8586.8
	121.Висока шума јл,см и бк	31.7	12178.8	210.3	1291.3	1651.5	2172.1	2716.3	2355.2	1228.7	396.4	125.2	31.8	283.8
	125.Висока шума борова	98.9	36886.8	253.1	4973.3	6881.7	9117.0	9627.1	4498.0	1185.7	269.0	81.9	0.0	838.0
	225.ВПС борова	5.4	2058.4	24.1	591.6	1073.9	319.7	43.7	5.4	0.0	0.0	0.0	0.0	48.1
3705. ГЈ Кал. баре - државно		136.0	51124.0	487.6	6856.1	9607.1	11608.9	12387.0	6858.6	2414.4	665.4	207.1	31.8	1169.9
	117.Висока једнодобна шума букве	16.2	4239.1	0.0	439.4	1738.3	1445.8	561.1	54.4	0.0	0.0	0.0	0.0	96.9
	118.Висока разнодобна шума букве	421.4	128783.8	3.2	10295.3	25386.1	34860.5	26883.5	18775.5	8579.9	3351.3	648.6	0.0	2911.5
	107.Висока шума цера	67.0	12811.2	24.1	3898.2	5185.8	2303.8	699.4	489.6	0.0	210.3	0.0	0.0	383.0
	112.Висока шума китњака	6.5	1394.6	51.7	446.0	597.2	286.2	13.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	46.1
	113.Висока шума брезе и јасике	4.5	423.2	0.0	158.3	144.8	104.4	15.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	17.3
	223.ВПС смрче	164.0	26886.1	827.0	21390.6	4292.3	376.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1290.5
	225.ВПС борова	155.2	50878.3	339.6	9713.5	23607.9	14538.4	2563.9	114.9	0.0	0.0	0.0	0.0	1960.5
	225.ВПС ОЧЕТ	4.1	1912.4	0.0	570.6	1000.2	341.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	81.5
	317.Изданачка шума букве	238.7	26237.9	5464.3	6363.0	7624.2	4554.9	1915.3	316.3	0.0	0.0	0.0	0.0	780.1
	307.Изданачка шума цера	23.5	7618.9	332.3	2491.8	2044.2	1550.3	191.5	657.3	143.7	207.8	0.0	0.0	241.7
	308.Изданачка шума сладуна	4.2	827.4	40.6	161.8	296.2	183.3	145.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	24.2
	315.Изданачка шума багрема	3.2	357.2	22.0	207.4	82.5	45.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	13.1
	306.Изданачка шума граба	22.4	4625.3	301.0	1579.7	1705.6	953.9	85.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	151.2
	301.Изданачка шума јова	4.4	1317.5	32.1	196.4	259.9	347.1	453.9	0.0	28.2	0.0	0.0	0.0	36.5
	401.Девастирана шума	189.7	10790.0	2534.8	4522.7	2853.7	639.7	131.0	104.4	3.7	0.0	0.0	0.0	716.1
3706. ГЈ Комуналне шуме		1324.7	279102.8	9972.6	62434.7	76818.9	62531.3	33659.4	20512.4	8755.5	3769.4	648.6	0.0	8750.2
	118.Висока разнодобна шума букве	138.0	37213.4	11555.3	4479.6	3868.2	5400.8	5139.0	4217.0	1403.2	784.2	366.2	0.0	884.2
	102.Висока шума букве и ц. граба	44.1	7412.1	7412.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	159.5
	121.Висока шума јл,см и бк	35.7	8925.8	8925.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	191.4
	216.ВПС ОТЛ	0.1	37.9	0.0	4.2	12.8	8.8	5.5	6.6	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
	223.ВПС смрче	18.5	4859.1	0.0	3150.6	1396.2	264.3	19.5	28.5	0.0	0.0	0.0	0.0	191.3
	225.ВПС борова	16.7	6223.9	18.0	2476.9	3226.6	502.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	275.5
	231.ВПС ОЧЕТ	56.6	17967.3	158.5	6703.5	8059.7	2499.0	385.0	161.6	0.0	0.0	0.0	0.0	629.6
	317.Изданачка шума букве	19.2	3361.2	278.2	1749.2	617.0	272.4	444.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	129.4
	315.Изданачка шума багрема	18.2	5081.3	209.1	1301.3	1731.2	1455.6	384.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	168.1
	306.Изданачка шума граба	14.6	3496.4	222.2	1404.5	1416.9	409.1	43.8	0.0					

	301.Изданачка шума јова	2.0	275.7	0.0	75.8	89.4	16.8	75.6	18.1	0.0	0.0	0.0	0.0	5.7
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		363.8	94854.0	28779.0	21345.6	20418.1	10829.0	6496.9	4431.7	1403.2	784.2	366.2	0.0	2740.6
	121.Висока шума јл,см и бк	328.2	156703.3	2052.3	8462.2	16504.1	26477.0	36163.7	33132.0	21088.6	8992.4	3255.4	575.7	4032.2
	125.Висока шума борова	78.0	20649.0	551.8	2516.9	4004.4	4634.1	5558.6	2750.4	557.3	34.8	30.3	10.3	298.6
	223.ВПС смрче	0.3	180.7	0.8	40.7	111.3	20.8	7.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.5
	225.ВПС борова	1.6	699.2	10.0	64.2	280.8	179.0	81.4	53.2	30.6	0.0	0.0	0.0	30.9
	206.ВПС оморике	0.7	20.7	3.7	8.5	7.5	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4
	317.Изданачка шума букве	0.1	26.7	0.0	0.6	4.3	14.1	1.1	6.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5
3708. ГЈ Калуђерске баре - СПМ Рача		408.8	178279.5	2618.6	11093.0	20912.4	31326.0	41811.9	35942.3	21676.5	9027.2	3285.7	585.9	4371.2
	117.Висока једнодобна шума букве	3675.0	861658.3	2460.0	123683.8	300548.8	208849.0	143712.9	57511.2	21929.1	1357.3	1606.3	0.0	20262.2
	118.Висока разнодобна шума букве	1775.0	534262.8	237.5	55557.1	95105.1	107705.1	128484.0	65270.7	45304.1	19272.1	12901.5	4425.5	11742.1
	102.Висока шума букве и ц. граба	25.0	3949.5	0.0	1245.0	431.3	606.0	1182.0	485.2	0.0	0.0	0.0	0.0	108.1
	107.Висока шума цера	775.0	179299.5	0.0	33630.0	69093.8	37068.5	22720.4	10240.8	5490.1	1055.9	0.0	0.0	4520.5
	108.Висока шума сладуна	475.0	103282.1	62.5	17168.8	45186.2	27677.0	7488.2	3691.7	0.0	880.2	1127.5	0.0	2640.1
	112.Висока шума китњака	275.0	52197.7	0.0	7036.3	13213.7	13505.0	11601.1	2724.4	3287.9	829.2	0.0	0.0	1296.0
	113.Висока шума брезе	775.0	75235.2	1337.5	33781.2	23684.1	4759.0	5185.5	5644.4	843.5	0.0	0.0	0.0	2866.7
	114.Висока шума јв и б. јасена	75.0	8808.3	0.0	3657.5	1511.3	2342.0	1297.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	228.6
	121.Висока. шума јл,см и бк	3525.0	892191.5	8510.0	157244.8	246828.6	221003.6	151894.8	58629.0	23200.8	13000.6	9449.9	2429.5	26909.4
	125.Висока шума борова	1400.0	356632.6	1755.0	83363.4	138166.6	92000.8	27581.6	10014.9	2246.2	0.0	1504.2	0.0	15823.2
	223.ВПС смрче	200.0	29252.8	360.0	18243.0	9573.8	1076.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1304.7
	225.ВПС борова	500.0	109372.4	215.0	29329.7	58581.0	17351.2	2575.0	1320.5	0.0	0.0	0.0	0.0	5348.3
	317.Изданачка шума букве	2375.0	282441.9	22885.0	111512.9	94340.8	31789.9	13995.1	7099.5	818.8	0.0	0.0	0.0	9359.4
	307.Изданачка шума цера	1975.0	299956.5	11172.5	99865.0	125150.0	46313.5	13977.9	2246.7	1230.9	0.0	0.0	0.0	9010.7
	308.Изданачка шума сладуна	900.0	144602.0	1285.0	49790.0	72045.0	17523.5	3958.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4324.1
	312.Изданачка шума китњака	350.0	45452.7	447.5	14237.5	20442.5	5858.5	3979.9	486.8	0.0	0.0	0.0	0.0	1348.3
	315.Изданачка шума багрема	2400.0	225240.9	11950.0	97995.0	70682.5	24544.5	10553.0	3486.8	4985.3	1043.9	0.0	0.0	9129.0
	306.Изданачка шума граба	1100.0	123809.0	11162.5	57310.0	30838.7	12338.0	5113.7	2346.0	2229.4	2470.7	0.0	0.0	3594.7
	316.Изданачка шума ОТЛ	825.0	104262.3	9447.5	30444.9	26965.0	12933.5	8549.5	2909.5	1418.4	2160.3	0.0	9433.7	2771.8
	301.Изданачка шума јова	575.0	78997.8	1452.5	20366.2	31456.9	13594.5	6117.5	2902.7	1921.5	1186.0	0.0	0.0	1335.1
	401.Девастирана шума	1650.0	196389.1	9280.0	39483.9	60929.6	41409.6	24765.9	13585.8	3124.0	1604.8	0.0	2205.5	6417.2
	501.Шикара	25.0	875.0	875.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	13.1
9162.Бајина Башта -приватно		25725.0	4735563.9	94895.0	1088739.8	1541906.3	945506.3	597975.3	253817.9	118030.0	49609.7	26589.3	18494.2	141028.5
УКУПНО за подручје		39318.9	8906875.3	295852.9	1437818.9	2076384.9	1569370.1	1341636.4	999633.4	678901.8	342216.1	127381.8	37679.0	234983.7

ТАБЕЛА О РАЗМЕРУ ДОБНИХ РАЗРЕДА														
Газдинска јединица	Газдинска класа/ саст. категорија	P	ДОБНИ РАЗРЕДИ											
			I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
		V	обрасло слабо	обрасло добро										
Општина		Zv												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
	121.Висока шума јл,см и бк	p		9.13		0.00	0.00	0.00						
		v		0.00		0.00	0.00	0.00						
		zv		0.00		0.00	0.00	0.00						
	223.ВПС смрче	p					10.47	0.95	0.12					
		v					2195.99	180.20	56.99					
		zv					66.75	6.13	1.51					
	206.ВПС оморике	p					15.36	0.00	0.62					
		v					3780.54	0.00	306.95					
		zv					165.59	0.00	6.59					
3701. ГЈ Тара	p			9.13		25.83	0.95	0.74						
	v			0.00		5976.54	180.20	363.94						
	zv			0.00		232.34	6.13	8.10						
	112.Висока шума китњака	p								3.39				
		v								877.63				
		zv								12.72				
	113.Висока шума брезе	p		1.92							0.00			
		v		0.00										
		zv		0.00										
	125.Висока шума борова	p		2.07	2.86									
		v		48.20	208.03									
		zv		1.63	3.76									
	223.ВПС смрче	p						1.18	4.44	0.00	0.76	6.91		
		v						540.60	1674.46	0.00	296.59	3511.54		
		zv						13.39	43.37	0.00	10.27	84.56		
	225.ВПС борова	p						2.75	9.66	42.04	0.59			
		v						821.38	3592.84	15740.87	219.11			
		zv						18.41	76.06	350.98	4.27			
	316.Изданацка шума ОТЛ	p						2.33			0.00			
		v						296.75			0.00			
		zv						5.07			0.00			
3702. ГЈ Црни врх	p		3.99	2.86	0.00	6.26	14.10	42.04	4.74	6.91				
	v		48.20	208.03	0.00	1658.74	5267.30	15740.87	1393.32	3511.54				
	zv		1.63	3.76	0.00	36.86	119.43	350.98	27.26	84.56				
	125.Висока шума борова	p	3.92											
		v	0.00											
		zv	0.00											
	225.ВПС борова	p									23.44			
		v									11125.46			
		zv									337.75			
	317.Изданацка шума букве	p							5.62	0.00				
		v							485.96	0.00				
		zv							20.65	0.00				
	401.Девастирана шума	p						15.30	42.85	95.50				
		v						0.00	774.97	11814.59				
		zv						0.00	10.67	241.75				
3703. ГЈЗвезда	p	3.92					15.30	48.47	95.50	23.44				
	v	0.00					0.00	1260.94	11814.59	11125.46				
	zv	0.00					0.00	31.32	241.75	337.75				
	117.Висока једнодобна шума букве	p				101.26								
		v				42090.11								
		zv				1079.18								
	112.Висока шума китњака	p					7.11							
		v					2038.80							
		zv					65.41							
	223.ВПС смрче	p			4.35	13.20	35.67							
		v			0.00	2158.49	8825.83							
		zv			0.00	69.68	377.14							
	225.ВПС борова	p			2.00	3.05	7.84	61.50	53.75					
		v			0.00	1435.78	1833.01	19802.91	20228.24					
		zv			0.00	44.76	114.54	1006.02	788.56					
	221.ВПС ОЧЕТ	p					0.81							
		v					129.13							
		zv					4.53							
	317.Изданацка шума букве	p					35.94	64.89	393.51					
		v					11961.57	15394.64	48615.92					
		zv					336.85	491.94	1253.05					
	307.Изданацка шума цера	p						8.78						
		v						590.76						
		zv						25.59						
	306.Изданацка шума граба	p						1.86						
		v						258.38						

ТАБЕЛА О РАЗМЕРУ ДОБНИХ РАЗРЕДА													
Газдинска јединица	Газдинска класа/ саст. категорија	Р	ДОБНИ РАЗРЕДИ										
			I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
			обрасто слабо	обрасто добро									
Општина		V	Zv										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		Zv						9.89					
	316.Изданачка шума ОТЛ	p						61.87	276.15	34.01			
		v						2284.24	17160.59	1254.63			
		Zv						41.97	304.75	22.58			
	401.Девастирана шума	p					4.08	50.94	14.00				
		v					1270.06	2922.28	1420.74				
		Zv						41.64	90.36	52.51			
3704. ГЈ МЗ шуме Рача		p			6.35	124.62	84.34	249.84	737.41	34.01			
		v			0.00	47723.17	24019.61	41253.22	87425.50	1254.63			
		Zv			0.00	1259.03	874.70	1665.78	2398.87	22.58			
	125.Висока шума борова	p			1.83								
		v											
		Zv											
	225.ВПС борова	p						1.65	3.74				
		v						679.12	1379.28				
		Zv						10.73	37.32				
3705. ГЈ Кал. बारे - државно		p			1.83			1.65	3.74				
		v			0.00			679.12	1379.28				
		Zv			0.00			10.73	37.32				
	117.Висока једнодобна шума букве	p			9.99	6.16							
		v			2637.00	1601.92							
		Zv			60.00	37.13							
	107.Висока шума цара	p			6.45	54.96							
		v			559.62	11151.05							
		Zv			18.80	333.92							
	112.Висока шума китњака	p				6.52							
		v				1394.64							
		Zv				46.15							
	223.ВПС смрче	p				111.20	52.77						
		v				18847.30	8038.79						
		Zv				888.13	402.40						
	204.ВПС борова	p				0.64	26.07	8.84	111.70	7.92			
		v				174.49	4164.70	3055.13	40308.85	3175.09			
		Zv				6.98	267.85	115.23	1475.18	95.25			
	205.ВПС ОЧЕТ	p						4.07					
		v						1912.39					
		Zv						81.53					
	317.Изданачка шума букве	p				1.92	2.99	147.49	86.28				
		v				67.61	288.05	19757.70	6124.51				
		Zv				3.08	7.58	617.00	152.43				
	307.Изданачка шума цара	p						19.18	4.34				
		v						6750.02	868.89				
		Zv						205.04	36.68				
	308.Изданачка шума сладуна	p						4.21					
		v						827.40					
		Zv						24.23					
	315.Изданачка шума багрема	p						3.21					
		v						357.22					
		Zv						13.10					
	306.Изданачка шума граба	p					0.59	21.80					
		v					87.18	4538.08					
		Zv					2.35	148.81					
	301.Изданачка шума јова	p							3.78				
		v							1222.16				
		Zv							35.13				
	401.Девастирана шума	p			10.32	78.60		96.78					
		v			0.00	7262.86		2917.88					
		Zv			0.00	629.27		73.43					
3706. ГЈ Комуналне шуме		p			26.76	181.40	171.81	208.80	302.88	7.92			
		v			3196.62	33237.02	21538.89	37197.94	51442.29	3175.09			
		Zv			78.80	1315.37	1355.36	1204.94	1772.85	95.25			
	216.ВПС ОТЛ	p						0.11					
		v						37.90					
		Zv						1.00					
	223.ВПС смрче	p			1.43	17.04							
		v			0.00	4859.09							
		Zv			0.00	191.31							
	225.ВПС борова	p				10.03	2.75	3.96					
		v					3212.84	1355.37	1655.64				
		Zv					170.03	53.55	51.93				
	231.ВПС ОЧЕТ	p				31.20	25.43						

ТАБЕЛА О РАЗМЕРУ ДОБНИХ РАЗРЕДА													
Газдинска јединица	Газдинска класа/ саст. категорија	P	ДОБНИ РАЗРЕДИ										
			I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
		V	обрасто слабо	обрасто добро									
Општина		Zv											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		v					8192.55	9774.75					
		zv					303.34	326.24					
		p					0.00	19.18					
	317.Изданачка шума букве	v					0.00	3361.19					
		zv					0.00	129.37					
		p					3.13	2.46	12.60				
	315.Изданачка шума багрема	v					427.38	660.79	3993.13				
		zv					19.04	21.95	127.13				
		p					6.20	8.44					
	306.Изданачка шума граба	v					1498.57	1997.83					
		zv					41.20	63.62					
		p						1.95					
	301.Изданачка шума јова	v						275.68					
		zv						5.74					
		p				1.43		67.60	60.32	16.56			
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		v			0.00		18190.44	17463.52	5648.78				
		zv			0.00		724.92	601.47	179.06				
	125.Висока шума борова	p			8.30					3.00			
		v			2112.23					2420.39			
		zv			24.91					32.70			
	223.ВПС смрче	p								0.30			
		v								180.67			
		zv								8.50			
	225.ВПС борова	p								1.60			
		v								699.17			
		zv								30.94			
	224.ВПС оморике	p					0.69						
		v					20.70						
		zv					0.41						
	317.Изданачка шума букве	p									0.09		
		v									26.69		
		zv									0.47		
3708. ГЈ Калуђерске баре - СПМ Рача		p			8.30	0.69			4.90	0.09			
		v			2112.23	20.70			3300.23	26.69			
		zv			24.91	0.41			72.14	0.47			
	117.Висока једнодобна шума букве	p		275.00	1025.00	1950.00	425.00						
		v		5163.00	180015.43	527170.37	149309.43						
		zv		208.55	4979.32	12300.62	2773.69						
	129.Висока шума букве и ц. граба	p		25.00	125.00	375.00	100.00	50.00					
		v		0.00	24005.25	93440.64	23050.38	12811.86					
		zv		0.00	731.47	2379.88	522.75	213.92					
	107.Висока шума цера	p		25.00	150.00	200.00	50.00	0.00	25.00				
		v		0.00	27854.00	49162.95	11497.74	0.00	4877.62				
		zv		0.00	786.17	1217.72	257.22	0.00	95.71				
	112.Висока шума китњака	p			25.00	125.00	50.00	50.00					
		v			1016.50	27358.59	7211.89	7821.25					
		zv			25.88	679.71	181.73	174.86					
	113.Висока шума брезе	p	25.00	150.00	200.00	275.00	75.00	50.00					
		v	0.00	945.00	18300.50	30507.24	19811.66	5670.75					
		zv	0.00	76.22	794.07	1214.75	607.49	174.17					
	114.Висока шума јв и јасена	p			50.00	0.00	25.00						
		v			5846.25	0.00	2962.00						
		zv			154.99	0.00	73.56						
	121.Висока шума јл,см и бк	p	25.00	75.00	550.00	375.00	75.00						
		v	0.00	1746.86	79142.46	84429.03	15587.98						
		zv	0.00	93.37	3063.84	2659.98	471.11						
	125.Висока шума борова	p		25.00	525.00	600.00	50.00						
		v		1250.00	91687.67	174940.47	19182.90						
		zv		25.00	4574.04	7615.28	643.85						
	223.ВПС смрче	p				125.00	75.00						
		v				11106.46	18146.36						
		zv				594.41	710.28						
225.ВПС борова	p			50.00	50.00	275.00	100.00	25.00					
	v			11542.75	4690.50	52247.48	31701.20	9190.50					
	zv			573.68	225.75	2842.01	1354.48	352.42					
317.Изданачка шума букве	p		25.00	75.00	450.00	600.00	900.00	275.00	50.00				
	v		375.00	3828.75	44233.27	63225.69	128713.75	34401.92	7663.50				
	zv		5.63	186.76	1792.83	2205.35	3973.65	1004.22	190.96				
307.Изданачка шума цера	p		25.00	25.00	125.00	375.00	1000.00	350.00	75.00				
	v		0.00	5157.50	11738.50	58194.75	159640.83	52874.42	12350.50				
	zv		0.00	214.83	517.60	2051.88	4548.96	1368.73	308.72				

ТАБЕЛА О РАЗМЕРУ ДОБНИХ РАЗРЕДА														
Газдинска јединица	Газдинска класа/ саст. категорија	Р	ДОБНИ РАЗРЕДИ											
			V	I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
				обрасло слабо	обрасло добро									
Општина	Zv													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
	308.Изданачка шума сладуна	p		25.00	0.00	25.00	225.00	475.00	75.00	50.00	25.00			
		v		0.00	0.00	855.00	24470.25	90076.00	16266.25	11903.25	1031.25			
		zv		0.00	0.00	41.50	824.80	2689.03	439.50	306.16	23.08			
	312.Изданачка шума китњака	p				25.00	25.00	225.00	50.00	25.00				
		v				1476.25	1475.00	33030.89	5413.50	4057.10				
		zv				57.27	55.78	1009.59	151.55	74.14				
	315.Изданачка шума багрема	p			175.00	525.00	575.00	800.00	150.00	75.00	100.00			
		v			2763.75	29225.50	55007.50	98305.25	14926.10	11340.75	13672.08			
		zv			103.28	1436.04	2500.68	3760.62	561.07	385.73	381.56			
	306.Изданачка шума граба	p			25.00	250.00	275.00	475.00	75.00					
		v			3777.50	27613.75	32257.62	48538.44	11621.70					
		zv			129.06	1005.21	945.61	1241.63	273.22					
	316.Изданачка шума ОТЛ	p				50.00	150.00	200.00	250.00	75.00	100.00			
		v				7083.75	18455.50	20625.50	22257.89	15385.09	20454.60			
		zv				182.92	500.00	647.39	649.04	258.77	533.71			
	301.Изданачка шума ОМЛ	p				150.00	50.00	100.00	125.00	125.00	25.00			
		v				10539.50	2162.50	15421.75	20404.37	26252.21	4217.50			
		zv				204.34	72.78	362.91	336.95	327.00	31.13			
	401.Девастирана шума	p		25.00	150.00	300.00	225.00	100.00	225.00	75.00	50.00			
		v		0.00	15084.76	41277.75	15790.76	3606.75	17167.26	3757.50	4285.50			
		zv		0.00	616.31	1462.66	459.52	94.50	481.10	116.91	118.81			
	501.Шикара	p							25.00					
		v							875.00					
		zv							13.13					
9162.Бајина Башта -приватно	p	50.00	675.00	3150.00	5975.00	3700.00	4525.00	1650.00	550.00	300.00				
	v	0.00	9479.86	470023.07	1176849.52	590047.41	655964.22	210276.53	92709.90	43660.93				
	zv	0.00	408.77	16933.69	35588.47	18700.09	20245.70	5726.62	1968.39	1088.28				
УКУПНО за подручје	p	53.92	688.12	3197.53	6307.54	4046.26	5108.92	2853.03	620.11	307.00				
	v	0.00	9528.06	475539.95	1263806.95	655635.29	759450.19	387028.07	109658.40	47199.16				
	zv	0.00	410.40	17041.16	38395.62	21698.05	23887.47	10779.60	2451.23	1173.31				

ТАБЕЛА ПЛАНА ЗАШТИТЕ ШУМА							
Газдинска јединица	површина	Бр. наврага	% трет. површ.	радна	врста рада	Јединица мере	Количина
Општина	ха			ха			
1	2	3	4	5	6	7	8
3701. ГЈ Тара	3677.57	10	3	1103.27	611		
		10	20	7355.1	612		
			ук	8458.37			
3702. ГЈ Црни врх	2422.91	10	3	726.87	611		
		10	20	4845.82	612		
			ук	5572.69			
3703. ГЈ Звезда	3470.19	10	1	347.02	611		
		10	7	2429.13	612		
			ук	2776.15			
3704. ГЈ МЗ шуме Рача	1789.92	10	1	178.99	612		
			ук	178.99			
3705. ГЈ К. баре - државно	135.96	10	10	135.96	612		
			ук	135.96			
3706. ГЈ Комуналне шуме	1324.74	10	1	132.47	612		
			ук	132.47			
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача	363.75	10	20	726.00	612		
			ук	726.00			
3708. ГЈ К. баре - СПМ Рача	408.84	10	20	817.68	612		
			ук	817.68			
9162. Б. Башта - приватно	25725.00	10	5	7717.5	612		
			ук	7717.5			
Укупно за подручје	39318.88	10	1	2177.16	611		
		10	6	24338.65	612		
			ук	26515.81			

611-заштита од биљних болести
 612-заштита од ентомолошких обољења
 613-заштита од пожара

ТАБЕЛА ПЛАНА ГАЈЕЊА ШУМА														
Газдинска јединица	газдинска класа	површина	% трет. површ.	Бр. наврата	врста рада	радна површина	врста дрвећа	број садница	семе	остали материјал		нега суме		
		ха				ха		ком.		кг.	врста	количина	врста дрвећа	за сечу по ха
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	121.Висока шума јл,см и бк	150.00		1	412	15.5	смрча	38750						
412. попуњавање природ. састојина садњом					ук.	15.5		38750						
	224.ВПС оморице	15.36	5	1	414	0.8	смрча	1920						
414. попуњавање впис садњом					ук.	0.8		1920						
	224.ВПС оморице	15.36	5	2	518	1.5								
518. окопавање и прашење					ук.	1.5								
	121.Висока шума јл,см и бк	9.13	100	1	526	9.1								
526. чишћење у младим природ. састојинама					ук.	9.1								
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
							смрча	40670						
3701. ГЈ Тара		189.85			ук.	26.9		40670						
	121.Висока шума јл,см и бк	55.21		1	412	15.2	смрча	38000						
412. попуњавање природ. састојина садњом					ук.	15.2		38000						
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
							смрча	38000						
3702. ГЈ Црни врх		55.21			ук.	15.2		38000						
	125.Висока шума борова	3.92	100	1	516	3.9								
516. уклањање корова машински					ук.	3.9								
	121.Висока шума јл,см и бк	150.00			412	15.0	смрча	37500						
412. попуњавање природ. састојина садњом					ук.	15.0		37500						
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
							смрча	37500						
3703. ГЈ Звезда		153.92			ук.	18.9		37500						
	12. Шумско земљиште	1.70	100		317	1.7	смрча	3380						
	12. Шумско земљиште	1.70	100		317	1.7	јела	870						
317. пошумљавање садњом					ук.	1.7		4250						
	225.ВПС борова	7.78	13	1	414	1.0	ц.бор	2100						
414. попуњавање впис садњом					ук.	1.0	ц.бор	2100						
	12. Шумско земљиште	1.70	100	1	518	1.7								
	225.ВПС борова	7.78	13	1	518	1.0								
518. окопавање и прашење					ук.	2.7								
	223.ВПС смрче	1.40	100	1	527	1.4								
	225.ВПС борова	5.05	100	1	527	5.1								
					ук.	6.5								
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
							јела	870						
							смрча	3380						
							ц.бор	2100						
3704. ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача		23.71			ук.	11.9		6350						
	121.Висока шума јл,см и бк			1	412	10.0	смрча	25000						
412. попуњавање природ. састојина садњом		20.00	50		ук.	10.0	смрча	25000						
	225.ВПС борова	1.83	100	1	526	1.8								
526. чишћење у младим природ. састојинама					ук.	1.8								
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
3705. ГЈ Калуђерске баре - државно		21.83			ук.	11.8		25000						
	401.Девастирана шума	12.32	100	1	317	12.3	смрча	16500						
	401.Девастирана шума	12.32	100	1	317	12.3	оморика	3000						
	401.Девастирана шума	12.32	100	1	317	12.3	китњак	2200						
317. пошумљавање садњом					ук.	12.3		21700						
	223.ВПС смрче	7.45	16	1	414	1.2	смрча	3000						
	225.ВПС борова	48.00	4	1	414	1.9	ц.бор	3800						
414. попуњавање впис садњом					ук.	3.1		6800						
	401.Девастирана шума	12.32	100	1	518	12.3								
518. окопавање и прашење					ук.	12.3								
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
							смрча	19500						
							оморика	3000						
							китњак	2200						
							ц.бор	3800						
3706. ГЈ Комуналне шуме		80.09			ук.	27.7		28500						
	231.ВПС ОЧЕТ	13.10	7	1	414	1.0	смрча	2500						
414. попуњавање впис садњом					ук.	1.0	смрча	2500						
	231.ВПС ОЧЕТ	13.10	7	1	518	1.0								
518. окопавање и прашење					ук.	1.0								
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														

ТАБЕЛА ПЛАНА ГАЈЕЊА ШУМА														
Газдинска јединица	Газдинска класа	површина	% трет. површ.	Бр. наврата	врста рада	радна површина	врста дрвећа	број садница	семе	остали материјал		нега суме		
		ха				ха		ком.		кг.	врста	количина	врста дрвећа	за сечу по ха
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		26.20			ук.	2.0	смрча	2500						
	121. Висока шума јл, см и бк	20.05	50	1	412	10.0	смрча	12500						
	121. Висока шума јл, см и бк	20.05	50	1	412	10.0	јела	12500						
	412. попуњавање природ. састојина садњом				ук.	10.0		25000						
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
3708. ГЈ Калуђерске баре - СПМ Рача		20.05			ук.	10.0		25000						
	401. Девастирана шума	150.00	100	1	314	150.0	б. бор	1250						
	401. Девастирана шума	150.00	100	1	314	150.0	б. бор	1000						
	314. пошумљавање сетвом	150.00			ук.	150.0		2250						
	12. Шумско земљиште	100.00	100	1	317	100.0	трешња	62500						
	12. Шумско земљиште	100.00	100	1	317	100.0	буква	62500						
	12. Шумско земљиште	100.00	100	1	317	100.0	смрча	125000						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	јела	67500						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	смрча	300000						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	ц. бор	250000						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	б. бор	250000						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	китњак	100000						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	трешња	125000						
	401. Девастирана шума	475.00	100	1	317	475.0	буква	25000						
	317. пошумљавање садњом	575.00			ук.	575.0		1367500						
	315. Издавачка шума багрема	1050.00	100	1	328	1050.00								
	328. обнављање багрема вегетативним путем	1050.00			ук.	1050.00								
	118. Висока разnodобна шума букве	25.00	100	1	515	25.0								
	515. уклањање корова				ук.	25.0								
	12. Шумско земљиште	100.00	100	1	518	100.0								
	401. Девастирана шума	575.00	100	1	518	575.0								
	518. окопавање и прашење	675.00			ук.	675.0								
	117. Висока једнодобна шума букве	50.00	100	1	526	50.0								
	526. чишћење у младим природ. састојинама	50.00			ук.	50.0								
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ														
							б. бор	250000	2250					
							ц. бор	250000						
							буква	87500						
							смрча	425000						
							јела	67500						
							китњак	100000						
							трешња	187500						
9162. Бајина Башта - приватно		2525.00			ук.	2525.0		1367500	2250					

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - ЈЕДНОДОБНЕ ШУМЕ

ГЈ	газдинска класа	Врста сече	Врста дрвећа	ПРИНОС							
				I полураздобље				II полураздобље			
				површина ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина ха	запремина м3	прираст м3	принос м3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ											
		10. санитарно узгојна сеча	Кит		4797.0	242.7	5039.7				
			Јас		322.5	42.6	365.1				
			Брз		323.8	28.7	352.5				
			Бк		18438.0	1035.1	14857.3				
			Бјас		840.3	50.1	179.6				
			Јав		2683.5	146.0	209.1				
			Смр		2227.8	196.5	1122.7				
			Цбор		29390.0	3604.0	32994.0				
			Ббор		26193.3	3262.5	29455.7				
			УКУПНО:		375.00	85216.0	8608.1	84575.5			
			31. чиста сеча	СЈова		1839.3		1839.3			
		Орах			609.5						
		Гр			1836.3	120.7	781.0				
		Цер			6314.8	464.7	3120.9				
		Слад			1105.3	67.2	1172.4				
		Трес			395.0		4.0				
		Отл			106.3	7.9	114.1				
		Кит			222.5	13.0	235.5				
		Јас			1159.3	49.3	1208.6				
		Бк			382.5	43.0	425.5				
		Бјас			1227.0	102.7	665.7				
		Цбор		175.0	41.4	108.2					
		УКУПНО:		175.00	15372.6	909.9	9675.2				
		33. обнова багrema вегетативним путем	ЦрЈов		2380.3	87.3	1190.3				
			СЈова		321.3	18.8	136.0				
			Орах		1808.0	78.5					
			Гр		2266.3	136.5	1910.1				
			Цер		8068.9	585.9	5338.1				
			СрЛип		650.0	35.3	274.1				
			Слад		1673.6	120.6	1547.1				
			Трес		2352.8	57.0					
			Отл		1510.3	125.1	544.0				
			Цјас		142.5	12.6	155.1				
			Кит		2252.8	130.4	1135.3				
			Јас		2614.5	225.4	1422.0				
			Брз		665.0	50.4	286.2				
			Бк		3691.5	291.8	3092.4				
			Бјас		1256.3	77.5	769.9				
		Јав		575.0	54.2	629.2					
		Баг		95892.9	10144.2	68273.4					
		Клн		568.8	39.6	540.8					
		УКУПНО:		1150.00	128690.4	12271.0	87243.9				
		80. сеча ослобађања подмлатка	Цер		3275.9	231.1	177.5				
			Слад		3533.7	120.8	3397.9				
			Кит		2542.5	85.0	2093.2				
			Јас		9372.5	552.9	9925.4				
			Бк		4008.5	171.5	3356.2				
			Бјас		135.0	10.8					
			Смр		4931.7	413.2					
		УКУПНО:		175.00	27799.7	1585.2	18950.1				
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА											
			Цер		1193.1	74.5	177.5				
			Бк		5205.0	327.9	424.3				
			Бјас		606.5	27.3					
			Јав		2403.5	127.4					
	117. Вис. једнодоб. шума букве		УКУПНО:	50.00	9408.1	557.1	601.8				
			Цер		1877.7	139.4					
			Слад		2502.4	63.1	2308.9				
			Кит		497.5	36.8					
	108. Висока шума сладуна		УКУПНО:	25.00	4877.6	239.3	2308.9				
			Цер		205.0	17.1					
			Кит		2045.0	48.2	2093.2				

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - ЈЕДНОДОБНЕ ШУМЕ

ГЈ	газдинска класа	Врста сече	Врста дрвећа	ПРИНОС								
				I полураздобље				II полураздобље				
				површина ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
			Бјас		135.0	10.8						
	112. Висока шума китњака		УКУПНО:	25.00	2385.0	76.1	2093.2					
			Јас		9372.5	552.9	9925.4					
			Смр		4931.7	413.2						
	113. Висока шума брезе јасике		УКУПНО:	25.00	14304.2	966.1	9925.4					
			Слад		1031.3	57.7	1088.9					
	308. Издавачка шума сладуна		УКУПНО:	25.00	1031.3	57.7	1088.9					
			ЦрЈов		2380.3	87.3	1190.3					
			СЈова		321.3	18.8	136.0					
			Орах		1519.3	78.5						
			Гр		2176.3	131.1	1814.8					
			Цер		7666.4	565.6	5338.1					
			СрЛип		650.0	35.3	274.1					
			Слад		1673.6	120.6	1547.1					
			Треш		2352.8	57.0						
			Отл		1510.3	125.1	544.0					
			Цјас		142.5	12.6	155.1					
			Кит		2122.8	118.5	1135.3					
			Јас		2614.5	225.4	1422.0					
			Брз		665.0	50.4	286.2					
			Бк		3691.5	291.8	3092.4					
			Бјас		1256.3	77.5	769.9					
			Јав		575.0	54.2	629.2					
			Баг		92648.7	9896.1	64781.1					
			Клн		438.8	28.2	399.4					
	315. Издавачка шума багрема		УКУПНО:	1100.00	124404.9	11974.0	83514.8					
			СЈова		1839.3		1839.3					
			Орах		609.5							
			Јас		1159.3	49.3	1208.6					
			Бјас		609.5	28.5	638.0					
	301. Издавачка шума јова		УКУПНО:	25.00	4217.5	77.8	3685.8					
			Орах		288.8							
			Гр		1926.3	126.0	876.4					
			Цер		6717.3	485.0	3120.9					
			Слад		1105.3	67.2	1172.4					
			Треш		395.0		4.0					
			Отл		106.3	7.9	114.1					
			Кит		5149.5	267.7	5275.2					
			Јас		322.5	42.6	365.1					
			Брз		323.8	28.7	352.5					
			Бк		17624.0	921.7	18214.7					
			Бјас		851.3	97.0	207.3					
			Јав		280.0	18.6	209.1					
			Смр		2227.8	196.5	1122.7					
			Цбор		29565.0	3645.3	33102.1					
			Ббор		26193.3	3262.5	29455.7					
			Баг		3244.3	248.1	3492.3					
			Клн		130.0	11.4	141.4					
	401. Девастирана шума		УКУПНО:	600.00	96450.1	9426.1	97225.8					
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
			ЦрЈов		2380.3	87.3	1190.3					
			СЈова		2160.5	18.8	1975.3					
			Орах		2417.5	78.5						
			Гр		4102.5	257.1	2691.1					
			Цер		17659.5	1281.7	8636.4					
			СрЛип		650.0	35.3	274.1					
			Слад		6312.5	308.5	6117.3					
			Треш		2747.8	57.0	4.0					
			Отл		1616.5	133.0	658.1					
			Цјас		142.5	12.6	155.1					
			Кит		9814.8	471.1	8503.7					
			Јас		13468.8	870.1	12921.1					
			Брз		988.8	79.1	638.6					
			Бк		26520.5	1541.4	21731.5					
			Бјас		3458.5	241.2	1615.1					

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - ЈЕДНОДОБНЕ ШУМЕ											
ГЈ	газдинска класа	Врста сече	Врста дрвећа	П Р И Н О С							
				I полураздобље				II полураздобље			
Општина				површина ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина ха	запремина м3	прираст м3	принос м3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			Јав		3258.5	200.2	838.3				
			Смр		7159.4	609.7	1122.7				
			Цбор		29565.0	3645.3	33102.1				
			Ббор		26193.3	3262.5	29455.7				
			Баг		95892.9	10144.2	68273.4				
			Клн		568.8	39.6	540.8				
9162.Бајина Башта -приватно			УКУПНО:	1875.00	257078.6	23374.1	200444.6				

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече	
							по 1 ха	на целој површини		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
		67. пребирна сеча		ОМЛ	0.3	0.0	0.0	124.6	12	
				Отл	2.3	0.1	0.3	1002.4	13	
				Бк	105.2	1.8	17.9	69443.6	19	
				Јав	10.9	0.2	1.9	7339.6	20	
				Јел	311.5	7.6	59.4	230786.0	22	
				Смр	72.8	1.6	13.9	53781.8	21	
				Омор	.	.				
				Цбор	1.1	0.0	0.2	564.1	16	
				Ббор	1.7	0.0	0.3	991.8	17	
				3440.99	УКУПНО:	505.6	11.3	93.8	364032.9	21
		71. групично оплодна сеча		ОМЛ	0.1	0.0				
				Отл	0.1	.				
				Бк	0.1	.				
				Јел	3.3	0.1				
				Смр	24.7	0.9	1.6	76.3	7	
				Цбор	43.5	1.0	4.7	228.8	12	
				Ббор	201.6	4.1	23.4	1151.3	13	
				44.73	УКУПНО:	273.4	6.1	29.6	1456.4	12
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
				ОМЛ	0.3	0.0	0.0	124.6	12	
				Отл	2.3	0.1	0.3	1002.4	13	
				Бк	105.2	1.8	17.9	69443.6	19	
				Јав	10.9	0.2	1.9	7339.6	20	
				Јел	311.5	7.6	59.4	230786.0	22	
				Смр	72.8	1.6	13.9	53781.8	21	
				Омор	.	.				
				Цбор	1.1	0.0	0.2	564.1	16	
				Ббор	1.7	0.0	0.3	991.8	17	
	121.Висока шума јл,см и бк		3440.99	УКУПНО:	505.6	11.3	93.8	364032.9	21	
				ОМЛ	0.1	0.0				
				Отл	0.1	.				
				Бк	0.1	.				
				Јел	3.3	0.1				
				Смр	24.7	0.9	1.6	76.3	7	
				Цбор	43.5	1.0	4.7	228.8	12	
				Ббор	201.6	4.1	23.4	1151.3	13	
	125.Висока шума борова		44.73	УКУПНО:	273.4	6.1	29.6	1456.4	12	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
				ОМЛ	0.3	0.0	0.0	124.6	12	
				Отл	2.2	0.1	0.3	1002.4	13	
				Бк	103.8	1.7	17.7	69443.6	19	
				Јав	10.7	0.2	1.9	7339.6	20	
				Јел	307.5	7.5	58.7	230786.0	22	
				Смр	72.2	1.6	13.7	53858.0	21	
				Омор	.	.				
				Цбор	1.6	0.0	0.2	792.9	14	
				Ббор	4.2	0.1	0.6	2143.2	15	
3701. ГЈ Тара			3485.72	УКУПНО:	502.6	11.2	92.9	365489.3	21	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
		67. пребирна сеча		ОМЛ	3.85	0.07	0.46	1061.8	14	
				Отл	3.26	0.05	0.31	719.6	11	
				Кит	0.06	.	0.01	17.3	14	
				Бк	166.06	2.73	23.15	53302.3	16	
				Јав	24.23	0.42	3.09	7105.3	14	
				Јел	155.56	3.44	22.2	51117.0	16	
				Смр	105.23	2.31	14.85	34188.5	16	
				Цбор	5.96	0.11	0.64	1475.8	12	
				Ббор	2.24	0.03	0.2	470.5	10	
				2040.02	УКУПНО:	466.46	9.17	64.92	149458.2	16
		71. групично оплодна сеча		ОМЛ	3.8	0.05	0.15	30.0	5	
				Отл	11.73	0.24	0.6	118.8	6	
				Кит	48.48	0.57	2.37	500.4	6	
				Бк	129.98	2.65	7.49	1533.2	7	

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече
								по 1 ха	на целој површини	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Јав	8.97	0.17	0.48	102.0	7
					Јел	5.02	0.16	0.33	64.2	7
					Смр	57.62	1.01	4.98	961.8	10
					Цбор	70.2	0.91	7.07	1360.5	11
					Ббор	3.55	0.06	0.32	61.8	10
				174.92	УКУПНО:	339.35	5.81	23.8	4732.8	8
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
					ОМЛ	2.3	0.0	0.1	6.8	5
					Отл	6.2	0.1	0.2	18.6	5
					Кит	69.4	0.7	3.4	265.7	6
					Бк	155.4	2.6	7.1	555.2	6
					Јав	9.8	0.2	0.7	57.3	10
					Јел	2.4	0.0			0
					Смр	8.1	0.2	0.3	22.4	5
					Цбор	0.5	0.0			
		118.Висока разнодобна шума букве		59.04	УКУПНО:	254.1	3.8	11.9	926.1	6
					ОМЛ	7.4	0.1	0.2	16.8	3
					Отл	18.7	0.4	1.0	73.9	6
					Кит	66.6	0.9	3.2	234.6	5
					Бк	132.4	2.5	7.2	520.2	6
					Јав	9.6	0.2	0.2	14.8	2
					Јел	0.3	.			
					Смр	39.5	1.0	2.2	159.5	6
					Ббор	3.4	0.1			
		112.Висока шума китњака		65.88	УКУПНО:	277.7	5.1	14.1	1019.9	6
					ОМЛ	3.9	0.1	0.5	1061.8	14
					Отл	3.3	0.1	0.3	719.6	11
					Кит	0.1	.	0.0	17.3	14
					Бк	166.1	2.7	23.2	53302.3	16
					Јав	24.2	0.4	3.1	7105.3	14
					Јел	155.6	3.4	22.2	51117.0	16
					Смр	105.2	2.3	14.9	34188.5	16
					Цбор	6.0	0.1	0.6	1475.8	12
					Ббор	2.2	0.0	0.2	470.5	10
		121.Висока шума јл,см и бк		2040.02	УКУПНО:	466.5	9.2	64.9	149458.2	16
					ОМЛ	0.8	0.0	0.1	6.4	16
					Отл	9.2	0.2	0.5	26.3	6
					Бк	96.7	2.8	8.3	457.8	9
					Јав	7.2	0.2	0.5	29.9	8
					Јел	14.4	0.5	1.2	64.2	9
					Смр	139.9	2.0	14.2	779.9	11
					Цбор	245.0	3.2	24.7	1360.5	11
					Ббор	8.0	0.1	1.1	61.8	15
		125.Висока шума борова		50.00	УКУПНО:	521.2	9.1	50.7	2786.8	11
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
					ОМЛ	3.8	0.1	0.4	1091.8	13
					Отл	3.9	0.1	0.3	838.4	10
					Кит	3.9	0.1	0.2	517.7	6
					Бк	163.2	2.7	21.9	54835.6	15
					Јав	23.0	0.4	2.9	7207.3	14
					Јел	143.7	3.2	20.5	51181.3	16
					Смр	101.5	2.2	14.1	35150.3	16
					Цбор	11.0	0.2	1.2	2836.3	12
					Ббор	2.3	0.0	0.2	532.3	10
		3702. ГЈ Црни врх		2214.94	УКУПНО:	456.4	8.9	61.7	154190.9	15
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
			67. пребирна сеча		ОМЛ	0.4	0.0	0.0	11.2	5
				Отл	3.4	0.1	0.3	185.5	10	
				Бк	171.1	2.8	23.3	14446.8	15	
				Јав	10.9	0.2	1.5	915.9	15	
				Јел	159.5	3.8	21.5	13361.1	15	
				Смр	89.3	2.1	12.7	7902.9	16	
				Цбор	9.7	0.2	0.7	439.5	8	
				Ббор	0.3	.				
				550.54	УКУПНО:	444.7	9.2	60.0	37263.0	15
			ИЧ							
			НО							
			ОП							
			ПО							

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече
								по 1 ха	на целој површини	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
			71. групично оплодна сеча		Отл	18.2	0.2	0.9	11.7	5
					Бк	213.7	4.0	21.1	332.5	13
					Јав	7.0	0.1			
					Смр	12.7	0.2	0.6	7.8	5
					Цбор	73.0	1.5	4.7	62.3	7
					Ббор	13.8	0.3	0.6	7.8	5
					12.03	УКУПНО:	338.4	6.4	27.8	422.1
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
					Отл	2.9	0.1			
					Бк	279.6	5.3	29.0	324.7	13
					Јав	8.5	0.1			
		118.Висока разнодобна шума букве		8.49	УКУПНО:	291.1	5.5	29.0	324.7	13
					ОМЛ	0.4	0.0	0.0	11.2	5
					Отл	3.4	0.1	0.3	185.5	10
					Бк	171.1	2.8	23.3	14446.8	15
					Јав	10.9	0.2	1.5	915.9	15
					Јел	159.5	3.8	21.5	13361.1	15
					Смр	89.3	2.1	12.7	7902.9	16
					Цбор	9.7	0.2	0.7	439.5	8
					Ббор	0.3	.			
		121.Висока шума јл,см и бк		550.54	УКУПНО:	444.7	9.2	60.0	37263.0	15
					Отл	54.9	0.7	3.0	11.7	6
					Бк	55.5	1.0	2.0	7.8	4
					Јав	3.5	0.3			
					Смр	43.3	0.7	2.0	7.8	5
					Цбор	247.9	5.0	16.0	62.3	7
					Ббор	46.8	0.9	2.0	7.8	5
		125.Висока шума борова		3.54	УКУПНО:	451.8	8.6	25.0	97.3	6
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
					ОМЛ	0.4	0.0	0.0	11.2	5
					Отл	3.8	0.1	0.3	197.2	9
					Бк	172.0	2.8	23.2	14779.4	15
					Јав	10.9	0.2	1.4	915.9	15
					Јел	156.1	3.7	21.1	13361.1	15
					Смр	87.7	2.1	12.5	7910.7	16
					Цбор	11.1	0.2	0.8	501.8	8
					Ббор	0.6	0.0	0.0	7.8	2
		3703. ГЈ Звезда		562.57	УКУПНО:	442.4	9.1	59.3	37685.0	15
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
			67. пребирна сеча		Гр	0.1	.			
					Бк	189.0	4.1	17.2	801.2	10
					Јел	156.5	3.3	14.0	650.3	10
					Смр	98.7	3.0	9.2	426.3	10
					41.22	УКУПНО:	444.3	10.5	40.4	1877.8
			71. групично оплодна сеча		ОМЛ	0.5				
					ЦГрб	0.2	0.0			
					Јас	1.0	0.0	0.1	14.2	15
					Брз	0.2	0.0			
					Бк	379.4	9.9	47.4	6067.0	16
					Пбрс	2.7	0.1			
					Бјас	1.1	0.0			
					Јав	2.4	0.1			
					Смр	2.6	0.1	0.2	28.4	11
					Цбор	3.9	0.2	0.5	64.5	17
				Ббор	1.4	0.1				
				97.01	УКУПНО:	395.4	10.4	48.3	6174.1	16
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
					ОМЛ	0.5				
					ЦГрб	0.2	0.0			
					Јас	1.0	0.0	0.1	14.2	15
					Брз	0.2	0.0			
					Бк	379.4	9.9	47.4	6067.0	16
					Пбрс	2.7	0.1			
					Бјас	1.1	0.0			
					Јав	2.4	0.1			
					Смр	2.6	0.1	0.2	28.4	11

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече
								по 1 ха	на целој површини	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Цбор	3.9	0.2	0.5	64.5	17
					Ббор	1.4	0.1			
		118.Висока разнодобна шума букве		97.01	УКУПНО:	395.4	10.4	48.3	6174.1	16
					Гр	0.1	.			
					Бк	189.0	4.1	17.2	801.2	10
					Јел	156.5	3.3	14.0	650.3	10
					Смр	98.7	3.0	9.2	426.3	10
		121.Висока шума јл,см и бк		41.22	УКУПНО:	444.3	10.5	40.4	1877.8	10
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
					ОМЛ	0.5				
					ЦГрб	0.2	0.0			
					Јас	1.0	0.0	0.1	14.2	10
					Брз	0.2	0.0			
					Гр	0.1				0
					Бк	322.6	8.1	38.4	6868.2	15
					Пбрс	2.7	0.1			0
					Бјас	1.1	0.0			0
					Јав	2.4	0.1			0
					Јел	156.5	3.3	14.0	650.3	3
					Смр	31.3	0.9	2.9	454.7	11
					Цбор	3.9	0.2	0.5	64.5	12
					Ббор	1.4	0.1			
		3704. ГЈ Мелиоративно заштитне шуме Рача		138.23	УКУПНО:	409.9	10.4	45.9	8051.9	14
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
			10. санитарно узгојна сеча		ОМЛ	0.8	0.0			
					Отл	13.9	0.3	0.2	20.2	2
					Бк	47.9	1.8	0.2	20.2	0
					Јав	0.0	.			
					Јел	29.9	1.6			
					Смр	5.1	0.1	0.2	18.8	4
					Цбор	228.4	4.6	4.9	467.4	2
					Ббор	67.1	0.7	1.9	181.5	3
					87.37	УКУПНО:	393.1	9.1	7.4	708.0
			67. пребирна сеча		ОМЛ	0.2	0.0			
					Отл	4.1	0.2	0.6	21.4	16
					Бк	153.4	3.8	25.4	907.8	19
					Јав	0.5	.			
					Јел	5.2	0.1	0.4	14.4	9
					Смр	220.5	4.9	38.6	1379.9	20
					Омор	0.3	.			
					Ббор	0.3	0.0			
					31.68	УКУПНО:	384.4	9.0	65.0	2323.5
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
					ОМЛ	0.2	0.0			
					Отл	4.1	0.2	0.6	21.4	16
					Бк	153.4	3.8	25.4	907.8	19
					Јав	0.5	.			
					Јел	5.2	0.1	0.4	14.4	9
					Смр	220.5	4.9	38.6	1379.9	20
					Омор	0.3	.			
					Ббор	0.3	0.0			
		121.Висока шума јл,см и бк		31.68	УКУПНО:	384.4	9.0	65.0	2323.5	19
					ОМЛ	0.8	0.0			
					Отл	13.9	0.3	0.2	20.2	2
					Бк	47.9	1.8	0.2	20.2	0
					Јав	0.0	.			
					Јел	29.9	1.6			
					Смр	5.1	0.1	0.2	18.8	4
					Цбор	228.4	4.6	4.9	467.4	2
					Ббор	67.1	0.7	1.9	181.5	3
		125.Висока шума борова		87.37	УКУПНО:	393.1	9.1	7.4	708.0	2
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
					ОМЛ	0.6	0.0			
					Отл	11.3	0.3	0.3	41.5	3
					Бк	76.0	2.3	6.9	928.0	10
					Јав	0.1	.			

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ											
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече	
								по 1 ха	на целој површини		
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	
					Јел	23.3	1.2	0.1	14.4	1	
					Смр	62.4	1.4	10.4	1398.7	19	
					Омор	0.1	.				
					Цбор	167.6	3.4	3.6	467.4	2	
					Ббор	49.3	0.5	1.4	181.5	3	
		3705. ГЈ Калуђерске बारे - државно		119.05	УКУПНО:	390.8	9.1	22.7	3031.5	7	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ											
			71. групично оплодна сеча		ЦрЈов	0.3	0.0	0.0	9.1	9	
					ОМЛ	0.7	0.0	0.2	74.3	31	
					Гр	1.5	0.0	0.4	160.6	30	
					Цер	1.7	0.0	0.3	117.2	20	
					Слад	1.7	0.0	0.3	118.1	20	
					Треш	0.4	0.0				
					Отл	0.1	.				
					Цјас	0.1	.	0.0	6.5	37	
					Кит	0.5	0.0				
					Јас	0.2	0.0	0.1	63.9	80	
					Брз	3.1	0.1	0.5	245.8	23	
					Бк	285.9	6.4	29.8	13831.3	14	
					Пбре	0.0	.				
					Јав	0.2	.				
					Јел	0.1	.				
					Смр	1.0	0.0	0.2	98.6	27	
					Цбор	2.8	0.1	0.0	11.8	1	
				Баг	0.1	.	0.1	24.5	90		
				350.38	УКУПНО:	300.2	6.8	31.8	14761.7	14	
			90. завршна сеча		Брз	30.7	1.1	5.0	25.9	16	
					Бк	208.5	3.0	100.0	517.0	48	
					5.17	УКУПНО:	239.2	4.1	105.0	542.9	44
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА											
					ЦрЈов	0.3	0.0	0.0	9.1	10	
					ОМЛ	0.7	0.0	0.2	74.3	31	
					Гр	1.2	0.0	0.3	118.2	30	
					Цер	1.6	0.0	0.3	110.6	21	
					Слад	0.9	0.0	0.2	85.4	27	
					Треш	0.4	0.0				
					Кит	0.4	0.0				
					Јас	0.2	0.0	0.1	63.9	89	
					Брз	3.6	0.1	0.6	271.6	22	
					Бк	289.1	6.5	31.0	13919.3	14	
					Пбре	0.0	.				
					Јав	0.2	.				
					Јел	0.1	.				
					Смр	1.0	0.0	0.2	98.6	28	
					Цбор	2.9	0.1	0.0	11.8	1	
					Баг	0.1	.	0.1	24.5	100	
		118. Висока разнодобна шума букве		340.54	УКУПНО:	302.5	6.8	32.9	14787.4	14	
					Бк	233.6	6.3	32.4	429.0	20	
					Смр	1.1	0.1				
		317. Изданачка шума букве		12.04	УКУПНО:	234.7	6.3	32.4	429.0	20	
					Гр	48.8	1.3	13.0	42.5	29	
					Цер	21.2	0.5	2.0	6.5	10	
					Слад	97.1	1.9	10.0	32.7	11	
					Отл	6.1	0.2				
					Цјас	5.8	0.2	2.0	6.5	38	
					Кит	12.9	0.2				
		401. Девастирана шума		2.97	УКУПНО:	191.9	4.2	27.0	88.2	15	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ											
					ЦрЈов	0.3	0.0	0.0	9.1	10	
					ОМЛ	0.7	0.0	0.2	74.3	31	
					Гр	1.5	0.0	0.4	160.6	30	
					Цер	1.7	0.0	0.3	117.2	20	
					Слад	1.7	0.0	0.3	118.1	20	
					Треш	0.4	0.0				
					Отл	0.1	.				

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече	
							по 1 ха	на целој површини		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
				Цјас	0.1	.	0.0	6.5	37	
				Кит	0.5	0.0				
				Јас	0.2	0.0	0.1	63.9	90	
				Брз	3.5	0.1	0.6	271.6	22	
				Бк	284.8	6.4	30.8	14348.3	14	
				Пбрс	0.0	.				
				Јав	0.2	.				
				Јел	0.1	.				
				Смр	1.0	0.0	0.2	98.6	27	
				Цбор	2.8	0.1	0.0	11.8	1	
				Баг	0.0	.	0.1	24.5	172	
3706. ГЈ	Комуналне шуме		355.55	УКУПНО:	299.3	6.8	32.9	15304.5	14	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
		71. групнично оплодна сеча		ЦрЈов	1.8	0.0				
				Гр	25.7	0.7	3.3	217.6	14	
				Цер	7.4	0.2	1.5	98.0	23	
				Кит	2.1	0.1	0.3	17.6	14	
				Јас	0.2	.				
				Брз	0.5	0.0				
				Бк	344.8	8.9	43.1	2873.2	14	
				58.69	УКУПНО:	382.5	10.0	48.1	3206.4	14
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
				ЦрЈов	1.8	0.0				
				Гр	25.7	0.7	3.3	217.6	14	
				Цер	7.4	0.2	1.5	98.0	23	
				Кит	2.1	0.1	0.3	17.6	14	
				Јас	0.2	.				
				Брз	0.5	0.0				
				Бк	344.8	8.9	43.1	2873.2	14	
	118. Висока разнодобна шума букве		58.69	УКУПНО:	382.5	10.0	48.1	3206.4	14	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
				ЦрЈов	1.8	0.0				
				Гр	25.7	0.7	3.3	217.6	14	
				Цер	7.4	0.2	1.5	98.0	23	
				Кит	2.1	0.1	0.3	17.6	14	
				Јас	0.2	.				
				Брз	0.5	0.0				
				Бк	344.8	8.9	43.1	2873.2	14	
3707. ГЈ	Шуме СПМ Рача		58.69	УКУПНО:	382.5	10.0	48.1	3206.4	14	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
		46. оплодна сеча		ОМЛ	1.1	0.1				
				Бк	0.8	0.1				
				Јел	11.8	0.6	1.0	44.3	8	
				Смр	12.0	0.3	1.0	44.3	8	
				Цбор	69.5	1.3	6.4	334.9	10	
				Ббор	125.0	1.4	12.0	616.2	11	
				46.4	УКУПНО:	220.2	3.8	20.4	1039.6	10
		67. пребирна сеча		ОМЛ	2.3	0.1	0.2	80.6	11	
				Отл	3.5	0.1	0.4	137.5	12	
				Бк	152.4	3.0	21.3	8133.4	16	
				Јав	2.7	0.1	0.4	161.9	19	
				Јел	226.6	6.9	30.5	11640.1	16	
				Смр	79.1	1.8	11.7	4471.3	17	
				Цбор	1.6	0.1	0.2	51.9	10	
				Ббор	8.7	0.3	1.3	496.7	17	
			327.55	УКУПНО:	476.9	12.3	65.9	25173.4	16	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
				ОМЛ	2.3	0.1	0.2	80.6	11	
				Отл	3.5	0.1	0.4	137.5	12	
				Бк	152.4	3.0	21.3	8133.4	16	
				Јав	2.7	0.1	0.4	161.9	19	
				Јел	226.6	6.9	30.5	11640.1	16	
				Смр	79.1	1.8	11.7	4471.3	17	
				Цбор	1.6	0.1	0.2	51.9	10	
				Ббор	8.7	0.3	1.3	496.7	17	
	121. Висока шума јл, см и бк		327.55	УКУПНО:	476.9	12.3	65.9	25173.4	16	

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече
								по 1 ха	на целој површини	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ОМЛ	1.1	0.1			
					Бк	0.8	0.1			
					Јел	11.8	0.6	1.0	44.3	8
					Смр	12.0	0.3	1.0	44.3	8
					Цбор	69.5	1.3	6.4	334.9	10
					Ббор	125.0	1.4	12.0	616.2	11
		125.Висока шума борова		46.40	УКУПНО:	220.2	3.8	20.4	1039.6	10
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
					ОМЛ	2.2	0.1	0.2	80.4	10
					Отл	3.1	0.1	0.3	137.3	12
					Бк	133.6	2.6	18.7	8116.3	16
					Јав	2.3	0.1	0.4	161.5	19
					Јел	200.0	6.1	26.8	11662.2	16
					Смр	70.8	1.6	10.4	4508.5	17
					Цбор	10.0	0.2	0.9	403.7	11
					Ббор	23.1	0.4	2.6	1143.3	13
		3708. ГЈ Калуђерске баре - СПМ Рача		373.95	УКУПНО:	445.0	11.2	60.3	26213.1	16
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ										
			10. санитарна сеча		Бк	20.0	0.5	17.5	1750.0	87
					Јел	1.8	0.1	1.8	175.0	100
					Смр	100.2	3.8	58.5	5850.0	58
					Цбор	9.6	0.5	8.8	875.0	91
					Ббор	46.4	2.2	46.5	4650.0	100
					100.00	УКУПНО:	178.0	7.0	133.0	13300.0
			67. пребирна сеча		Цер	0.3	0.0	0.0	100.0	13
					Треш	0.4				
					Отл	0.7	0.0	0.1	175.0	9
					ЦГрб	0.4	0.0	0.1	325.0	26
					Јас	1.8	0.1	0.3	950.0	19
					Брз	0.9	0.0	0.2	450.0	18
					Бк	81.7	1.9	16.4	46700.0	20
					Пбрс	0.2	0.0	0.0	50.0	9
					Бјас	1.5	0.0	0.3	750.0	18
					Јав	7.6	0.2	1.3	3825.0	18
					Јел	64.9	2.0	13.7	39156.7	21
					Смр	125.6	4.2	25.2	71925.0	20
					Цбор	6.4	0.2	1.2	3450.0	19
					Ббор	7.6	0.2	1.6	4450.0	21
					Клн	0.1	.	0.0	75.0	23
				2850.00	УКУПНО:	299.9	8.9	60.4	172381.7	20
			71. групично оплодна сеча		ЦрЈов	1.1	0.0			
					ОМЛ	0.5				
					Гр	2.0	0.0	0.2	275.0	8
					Цер	2.9	0.1	0.1	125.0	2
					КрЛип	0.4	0.0			
					Слад	0.4	0.0			
					Треш	0.7	0.0			
					Отл	0.5	0.0	0.0	50.0	5
					Цјас	0.3	0.0			
					ЦГрб	0.2	0.0			
					Кит	0.6	0.0			
					Јас	3.1	0.1	0.7	1225.0	23
					Брз	0.6	0.0	0.0	50.0	5
					Бк	270.8	5.9	38.4	65300.0	14
					Пбрс	3.6	0.1	0.2	250.0	4
					Бјас	3.2	0.1	0.0	75.0	1
					Мле	0.5	0.0			
					Јав	4.7	0.1	0.6	1025.0	13
					Јел	0.8	0.0			
					Смр	2.5	0.1	0.1	225.0	5
				Цбор	7.9	0.3	1.2	2025.0	15	
				Ббор	0.6	0.0	0.0	75.0	7	
				Баг	1.1	0.0	0.0	50.0	3	
				Клн	0.5	0.0				
				1700.00	УКУПНО:	309.5	6.9	41.6	70750.0	13
			ослобађања подмлат		Смр	43.1	2.0	5.0	125.0	12
					Цбор	27.6	1.7	3.0	75.0	11
					Ббор	38.7	1.1	4.0	100.0	10

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ										
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече
								по 1 ха	на целој површини	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
				25.00	УКУПНО:	109.4	4.7	12.0	300.0	11
			90. завршна сеча		Бк	118.2	2.6	70.0	1750.0	59
				25.00	УКУПНО:	118.2	2.6	70.0	1750.0	59
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА										
					ЦрЈов	1.1	0.0			
					ОМЛ	0.5				
					Гр	2.0	0.0	0.2	275.0	8
					Цер	3.0	0.1	0.1	125.0	2
					КрЛип	0.4	0.0			
					Слад	0.4	0.0			
					Треш	0.7	0.0			
					Отл	0.5	0.0	0.0	50.0	5
					Цјас	0.3	0.0			
					ЦГрб	0.2	0.0			
					Кит	0.6	0.0			
					Јас	3.1	0.1	0.7	1225.0	23
					Брз	0.6	0.0	0.0	50.0	5
					Бк	276.7	6.0	40.0	67050.0	14
					Пбрс	3.6	0.1	0.2	250.0	4
					Бјас	3.3	0.1	0.0	75.0	1
					Мле	0.5	0.0			
					Јав	4.8	0.1	0.6	1025.0	13
					Јел	0.8	0.0			
					Смр	2.5	0.1	0.1	200.0	5
					Ббор	0.7	0.0	0.0	75.0	7
					Баг	1.2	0.0	0.0	50.0	3
					Клн	0.5	0.0			
		118.Висока разнодобна шума букве		1675.00	УКУПНО:	307.8	6.8	42.1	70450.0	14
					Цер	0.3	0.0	0.0	100.0	13
					Треш	0.1				
					Отл	0.7	0.0	0.1	175.0	9
					ЦГрб	0.1		0.1	175.0	88
					Јас	1.8	0.1	0.3	950.0	19
					Брз	0.5	0.0	0.1	200.0	16
					Бк	79.4	1.9	15.9	44875.0	20
					Пбрс	0.2	0.0	0.0	50.0	9
					Бјас	1.5	0.0	0.3	750.0	18
					Јав	7.1	0.2	1.3	3575.0	18
					Јел	63.0	2.0	13.4	38006.7	21
					Смр	126.2	4.2	25.4	71850.0	20
					Цбор	6.3	0.2	1.2	3450.0	19
					Ббор	7.6	0.2	1.6	4450.0	21
					Клн	0.1		0.0	75.0	23
		121.Висока шума јл,см и бк		2825.00	УКУПНО:	294.8	8.8	59.6	168681.7	20
					ЦГрб	10.5	0.3	1.5	150.0	14
					Бк	42.4	0.7	10.8	1075.0	25
					Смр	36.6	1.4	4.5	450.0	12
					Цбор	145.4	5.6	21.0	2100.0	14
					Ббор	9.7	0.3	1.0	100.0	10
		125.Висока шума борова		100.00	УКУПНО:	244.5	8.3	38.8	3875.0	16
					Треш	9.5				
					Брз	12.1	0.4	2.5	250.0	21
					Бк	64.1	1.2	25.0	2500.0	39
					Јав	13.4	0.4	2.5	250.0	19
					Јел	72.0	2.3	13.3	1325.0	18
					Смр	90.0	3.1	56.3	5625.0	62
					Цбор	9.6	0.5	8.8	875.0	91
					Ббор	46.4	2.2	46.5	4650.0	100
		401.Девастирана шума		100.00	УКУПНО:	317.1	10.0	154.8	15475.0	49
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ										
					ЦрЈов	0.4	0.0			
					ОМЛ	0.2				
					Гр	0.7	0.0	0.1	275.0	8
					Цер	1.2	0.0	0.1	225.0	4
					КрЛип	0.2				
					Слад	0.1				

ТАБЕЛА ПЛАНА СЕЧА ОБНАВЉАЊА - РАЗНОДОБНЕ ШУМЕ									
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина ха	Врста дрвећа	запремина на 1 ха	прираст на 1 ха	ПРИНОС		интензитет сече
							по 1 ха	на целој површини	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				Треш	0.5	0.0			
				Отл	0.6	0.0	0.1	225.0	8
				Цјас	0.1	.			
				ЦГрб	0.3	0.0	0.1	325.0	20
				Кит	0.2	.			
				Јас	2.2	0.1	0.5	2175.0	21
				Брз	0.7	0.0	0.1	500.0	15
				Бк	148.6	3.3	24.6	115500.0	17
				Пбрс	1.4	0.0	0.1	300.0	5
				Бјас	2.0	0.0	0.2	825.0	9
				Мле	0.2	.			
				Јав	6.3	0.2	1.0	4850.0	16
				Јел	39.7	1.2	8.3	39331.7	21
				Смр	79.4	2.6	16.6	78125.0	21
				Цбор	7.1	0.3	1.4	6425.0	19
				Ббор	6.0	0.2	2.0	9275.0	33
				Баг	0.4	0.0	0.0	50.0	3
				Клн	0.3	0.0	0.0	75.0	6
9162.Бајина Башта -приватно			4700.00	УКУПНО:	298.8	8.1	55.0	258481.7	18

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА												
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
								по 1 ха	на целој пов.			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ												
			25. селективна прореда		ОМЛ	3.19	0.06	0.63	18.7	22		
				Отл	1.44	0.03						
				Бк	5.57	0.11	0.94	28.0	19			
				Јав	0.39	0.01	0.07	2.1	20			
				Јел	24.07	0.63	3.82	113.5	18			
				Смр	107.11	4.21	18.25	541.2	19			
				Омор	84.77	3.81	14.32	423.8	19			
				Ббор	4.28	0.06	0.63	18.7	16			
				ОЦег	0.19	0.01	0.02	0.7	14			
				26.90	УКУПНО:	230.99	8.92	38.68	1146.6	18		
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					ОМЛ	7.43	0.13	1.46	18.7	22		
					Отл	3.35	0.06					
					Бк	12.98	0.26	2.19	28.0	19		
					Јав	0.92	0.02	0.16	2.1	20		
					Јел	56.1	1.46	8.9	113.5	18		
					Смр	118.69	4.32	19.91	254.0	19		
					Омор	0.97	0.02	0.11	1.5	13		
					Ббор	9.97	0.15	1.46	18.7	16		
					ОЦег	0.44	0.01	0.05	0.7	13		
		223.ВПС смрче		11.54	УКУПНО:	210.85	6.45	34.26	437.0	18		11.54
					Смр	98.4	4.13	17	287.2	19		
					Омор	147.73	6.65	25	422.4	19		
		224.ВПС оморике		15.36	УКУПНО:	246.13	10.78	42	709.6	19		15.36
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
					ОМЛ	3.19	0.06	0.63	18.7	22		
					Отл	1.44	0.03					
					Бк	5.57	0.11	0.94	28.0	19		
					Јав	0.39	0.01	0.07	2.1	20		
					Јел	24.07	0.63	3.82	113.5	18		
					Смр	107.11	4.21	18.25	541.2	19		
					Омор	84.77	3.81	14.32	423.8	19		
					Ббор	4.28	0.06	0.63	18.7	16		
					ОЦег	0.19	0.01	0.02	0.7	14		
3701. ГЈ Тара			26.90	УКУПНО:	230.99	8.92	38.68	1146.6	18			26.90
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТИ СЕЧЕ												
			25. селективна прореда		ОМЛ	27.0	0.5	2.5	209.7	10		
				Отл	0.5	0.0						
				Бк	43.4	0.9	4.2	351.6	11			
				Јав	9.0	0.2	0.4	33.0	5			
				Јел	25.9	0.9	3.2	266.2	14			
				Смр	122.0	3.1	15.1	1256.9	14			
				Цбор	144.1	2.8	17.2	1425.1	13			
				Ббор	1.1	0.0	0.0	3.2	4			
				Ари	0.0	.						
			75.24	УКУПНО:	373.0	8.3	42.7	3545.7	13			75.24
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					ОМЛ	24.5	0.1	2.5	19.2	11		
					Отл	0.2	.					
					Бк	61.6	0.9	5.6	42.3	10		
					Јав	14.0	0.1	1.0	7.7	8		
					Јел	9.3	0.2	0.5	3.8	6		
					Смр	14.6	0.2	1.0	7.6	8		
					Цбор	115.6	1.5	13.5	102.8	13		
					Ббор	1.1	0.0	0.1	0.6	8		
		125.Висока шума борова		6.91	УКУПНО:	240.8	3.0	24.2	184.2	11		6.91
					ОМЛ	2.9	0.0	0.1	1.5	4		
					Отл	0.1	.					
					Бк	25.5	0.6	3.5	51.8	15		
					Јав	8.8	0.2	0.4	5.9	5		
					Јел	63.6	1.4	9.6	140.7	17		
					Смр	346.7	9.0	51.8	760.6	17		
					Цбор	1.3	0.0	0.4	6.2	37		
					Ббор	4.2	0.1					
					Ари	0.1	.					
		223.ВПС смрче		13.29	УКУПНО:	453.2	11.4	65.8	966.7	16		13.29

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА												
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
								по 1 ха	на целој пов.			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
					ОМЛ	33.1	0.6	3.1	189.0	10		
					Отл	0.6	0.0			0		
					Бк	45.5	0.9	4.2	257.4	10		
					Јав	8.5	0.2	0.3	19.5	4		
					Јел	18.9	0.8	2.0	121.6	12		
					Смр	81.2	2.1	8.0	488.7	11		
					Цбор	182.1	3.6	21.7	1316.1	13		
					Ббор	0.4	0.0	0.0	2.6	13		
		225.ВПС борова		55.04	УКУПНО:	370.2	8.2	39.4	2394.9	12		55.04
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
					ОМЛ	27.0	0.5	2.5	209.7	10		
					Отл	0.5	0.0					
					Бк	43.4	0.9	4.2	351.6	11		
					Јав	9.0	0.2	0.4	33.0	5		
					Јел	25.9	0.9	3.2	266.2	14		
					Смр	122.0	3.1	15.1	1256.9	14		
					Цбор	144.1	2.8	17.2	1425.1	13		
					Ббор	1.1	0.0	0.0	3.2	4		
					Ари	0.0	.					
3702. ГЈ Црни врх				75.24	УКУПНО:	373.0	8.3	42.7	3545.7	13		75.24
					Отл	28.9	0.8	2.6	68.0	10		
					Бк	28.0	0.8	2.6	68.4	10		
					Јав	7.7	0.0	0.4	9.3	5		
					Јел	15.9	0.5	0.4	9.3	2		
					Смр	76.3	2.5	4.9	126.5	7		
					Цбор	236.0	7.4	24.9	643.2	12		
					Ббор	81.8	2.4	9.0	233.1	12		
				23.44	УКУПНО:	474.6	14.4	44.7	1157.7	10		23.44
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					Отл	28.92	0.79	2.63	68.0	10		
					Бк	28.01	0.78	2.64	68.4	10		
					Јав	7.71	0.04	0.36	9.3	5		
					Јел	15.92	0.52	0.36	9.3	2		
					Смр	76.3	2.54	4.89	126.5	7		
					Цбор	236	7.36	24.85	643.2	12		
					Ббор	81.78	2.37	9.01	233.1	12		
		225.ВПС борова		23.44	УКУПНО:	474.64	14.41	44.73	1157.7	10		16.46
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
					Отл	28.92	0.79	2.63	68.0	10		
					Бк	28.01	0.78	2.64	68.4	10		
					Јав	7.71	0.04	0.36	9.3	5		
					Јел	15.92	0.52	0.36	9.3	2		
					Смр	76.3	2.54	4.89	126.5	7		
					Цбор	236	7.36	24.85	643.2	12		
					Ббор	81.78	2.37	9.01	233.1	12		
3703. ГЈ Звезда				23.44	УКУПНО:	474.64	14.41	44.73	1157.7	10		23.44
					ОМЛ	0.0						
					Гр	1.7	0.1	0.1	63.9	8		
					Цер	3.0	0.1	0.2	102.5	7		
					Слад	0.6	0.0	0.1	35.5	15		
					Трес	0.1	.					
					ЦГрб	2.4	0.1	0.2	116.0	10		
					Кит	3.4	0.1	0.4	198.7	13		
					Јас	0.7	0.0	0.0	9.3	3		
					Брз	3.3	0.1	0.4	180.3	12		
					Бк	215.4	5.9	24.5	13078.0	13		
					Пбрс	0.2	0.0					
					Бјас	0.1	.					
					Јел	0.6	0.0	0.1	50.6	19		
					Смр	14.4	0.6	2.1	1088.1	16		
					Омор	0.3		0.0	22.9	15		
					Цбор	83.0	3.9	10.0	5097.6	13		
					Ббор	6.1	0.3	0.4	227.4	8		
					Баг	3.0	0.1	0.3	148.4	11		
					Ари	0.1	0.0	0.0	6.3	10		
				463.64	УКУПНО:	338.3	11.2	38.8	20425.4	13		494.85
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					ОМЛ	0.1						

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА												
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
								по 1 ха	на целој пов.			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
					Цер	0.6	0.0					
					ЦГрб	8.9	0.3	0.7	87.2	10		
					Бк	404.5	10.3	46.9	5872.8	14		
					Цбор	1.0	0.0					
					Баг	0.6	0.0					
		117.Висока једнодобна шума букве		101.26	УКУПНО:	415.7	10.7	47.6	5960.0	14		132.47
					Гр	28.3	0.7	2.0	15.6	8		
					Цер	118.5	3.5	9.0	70.4	8		
					Кит	85.5	3.1	6.0	46.9	8		
					Бк	3.0	0.1					
					Баг	51.4	1.8	4.0	31.3	9		
		112.Висока шума китњака		7.11	УКУПНО:	286.8	9.2	21.0	164.2	8		7.11
					Гр	1.0	0.1					
					Трес	0.4						
					Јас	1.8	0.1	0.3	9.3	16		
					Брз	1.0	0.0	0.3	11.4	37		
					Бк	45.3	1.4	6.7	235.7	16		
					Бјас	0.3	0.0					
					Јел	7.5	0.3	1.4	47.9	20		
					Смр	182.2	7.8	27.2	956.1	16		
					Омор	4.9		0.7	22.9	15		
					Цбор	30.5	1.4	3.7	130.4	13		
					Ббор	1.0	0.1					
		223.ВПС смрче		31.80	УКУПНО:	276.0	11.1	40.2	1413.7	16		31.80
					Гр	0.1	.					
					Цер	0.0	.					
					ЦГрб	1.7	0.1	0.2	25.0	27		
					Кит	3.8	0.1	0.5	63.2	30		
					Бк	29.5	0.9	3.7	490.4	30		
					Бјас	0.2	.					
					Смр	2.6	0.2	0.5	60.6	42		
					Цбор	287.7	13.5	35.4	4724.8	30		
					Ббор	17.1	0.8	1.6	206.6	22		
					Баг	0.1	.			0		
		225.ВПС борова		120.75	УКУПНО:	342.7	15.6	41.8	5570.7	30		120.75
					Јел	28.7	1.0	3.0	2.7	12		
					Смр	30.2	1.0	2.0	1.8	7		
					Цбор	14.9	0.5	1.0	0.9	7		
					Ббор	4.9	0.2					
					Ари	80.8	3.0	7.0	6.3	10		
		231.ВПС ОЧЕТ		0.81	УКУПНО:	159.4	5.6	13.0	11.6	9		0.81
					ОМЛ	0.0						
					Гр	2.3	0.1	0.2	36.0	8		
					Цер	2.3	0.1	0.2	32.2	7		
					Слад	1.1	0.0	0.1	29.3	13		
					Трес	0.1	.					
					ЦГрб	0.1	.	0.0	3.8	18		
					Кит	2.3	0.1	0.4	82.3	18		
					Јас	0.3	0.0					
					Брз	7.5	0.2	0.8	168.9	12		
					Бк	269.8	7.7	29.6	6479.1	12		
					Пбрс	0.5	0.0					
					Смр	2.6	0.1	0.3	69.7	14		
					Цбор	13.5	0.5	1.1	241.5	9		
					Ббор	3.6	0.1	0.1	20.7	3		
					Баг	4.7	0.2	0.5	117.1	13		
		317.Изданачка шума букве		195.97	УКУПНО:	310.8	9.1	33.2	7280.5	12		195.97
					Гр	56.4	1.9	6.0	12.2	12		
					Цер	6.9	0.3					
					Слад	27.5	1.2	3.0	6.2	12		
					Кит	32.5	1.2	3.0	6.2	10		
					Брз	15.7	0.7					
		306.Изданачка шума граба		1.86	УКУПНО:	138.9	5.3	12.0	24.6	10		1.86
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
					ОМЛ	0.0						

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА												
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
								по 1 ха	на целој пов.			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
					Гр	1.7	0.1	0.1	63.9	8		
					Цер	3.0	0.1	0.2	102.5	7		
					Слад	0.6	0.0	0.1	35.5	13		
					Трес	0.1	.					
					ЦГрб	2.4	0.1	0.2	116.0	10		
					Кит	3.4	0.1	0.4	198.7	12		
					Јас	0.7	0.0	0.0	9.3	3		
					Брз	3.3	0.1	0.4	180.3	12		
					Бк	215.4	5.9	24.5	13078.0	13		
					Пбрс	0.2	0.0					
					Бјас	0.1	.					
					Јел	0.6	0.0	0.1	50.6	19		
					Смр	14.4	0.6	2.1	1088.1	16		
					Омор	0.3		0.0	22.9	15		
					Цбор	83.0	3.9	10.0	5097.6	13		
					Ббор	6.1	0.3	0.4	227.4	8		
					Баг	3.0	0.1	0.3	148.4	11		
					Ари	0.1	0.0	0.0	6.3	10		
3704.	ГЈ	Мелиоративно зашт. шуме Рача		463.64	УКУПНО:	338.3	11.2	38.8	20425.4	13		494.85
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ВРСТУ СЕЧЕ												
			25. селективна прореда		Бк	0.16	0.02					
				Смр	0.05	0.01						
				Цбор	268.88	6.14	20.29	120.72	8			
				Ббор	112.8	2.75	8.69	51.74	9			
				5.39	УКУПНО:	381.89	8.92	28.98	172.5	8		5.39
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					Бк	0.16	0.02					
					Смр	0.05	0.01					
					Цбор	268.88	6.14	20.29	120.72	8		
					Ббор	112.8	2.75	8.69	51.74	9		
		225.ВПС борова		5.39	УКУПНО:	381.89	8.92	28.98	172.5	8		5.39
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
					Бк	0.16	0.02					
					Смр	0.05	0.01					
					Цбор	268.88	6.14	20.29	120.72	8		
					Ббор	112.8	2.75	8.69	51.74	9		
3705.	ГЈ	Калуђерске баре - државно		5.39	УКУПНО:	381.89	8.92	28.98	172.5	8		5.39
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ВРСТУ СЕЧЕ												
			25. селективна прореда		ЦрЈов	2.9	0.1	0.2	110.3	8		
				ОМЛ	0.3	0.0	0.2	78.5	62			
				Гр	5.6	0.2	0.9	596.0	16			
				Цер	21.9	0.7	2.6	1181.6	12			
				Слад	4.8	0.2	0.6	237.2	12			
				Трес	0.4	0.0	0.0	6.4	4			
				Отл	0.8	0.0	0.1	35.9	9			
				Цјас	0.1	.	.	7.7	9			
				Кит	1.7	0.1	0.1	55.0	8			
				Јас	0.4	0.0	0.1	67.4	27			
				Брз	2.4	0.1	0.5	243.8	20			
				Бк	64.5	1.9	9.0	4157.5	14			
				Пбрс	0.1	.						
				Бјас	0.0	.						
				Јав	0.1	.						
				Јел	0.9	0.0	0.2	76.1	20			
				Смр	53.2	2.6	12.2	5234.6	23			
				Омор	2.7	0.1	0.5	232.2	20			
				Цбор	51.8	2.0	7.6	3359.3	15			
				Ббор	12.6	0.5	1.4	606.9	11			
				Баг	4.1	0.2	0.7	622.2	16			
				Дуг	7.3	0.3	1.7	713.6	23			
				Брв	1.3	0.1	0.2	103.0	18			
				Ари	0.2	0.0	0.0	24.4	9			
				Очет	0.6	0.0	0.1	49.3	20			
			Клн	0.5	0.0	0.1	29.4	14				
			386.95	УКУПНО:	240.9	8.9	38.8	17828.2	16		386.95	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					ОМЛ	0.9	0.0	0.7	10.5	68		
					Брз	5.9	0.2	1.0	15.2	18		
					Бк	271.9	6.0	40.9	600.6	15		
					Смр	0.9	0.0					
					Цбор	0.1						

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА											
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
							по 1 ха	на целој пов.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Ббор	0.9	0.0					
	117.Висока једнодобна шума букве		14.67	УКУПНО:	280.6	6.3	42.7	626.4	15		14.67
								0.0			
				Цер	15.7	0.5	1.8	12.8	12		
				Слад	5.4	0.2	0.6	4.3	11		
				Бк	218.2	5.7	42.8	299.4	20		
	118.Висока разнодобна шума букве		6.99	УКУПНО:	239.4	6.3	45.3	316.5	19		6.99
				Гр	4.1	0.1	0.6	45.7	17		
				Цер	127.8	3.5	9.5	690.3	8		
				Слад	16.8	0.6	1.0	72.3	7		
				Кит	6.7	0.2					
				Јас	0.8	0.0					
				Брз	3.4	0.1	0.5	35.6	16		
				Бк	16.8	0.5	0.8	58.6	5		
				Пбрс	0.3	0.0					
				Цбор	8.6	0.4	1.0	73.0	13		
				Баг	5.8	0.2	0.8	54.7	14		
				Клн	0.5	0.0	0.1	6.1	20		
	107.Висока шума цера		66.27	УКУПНО:	191.6	5.7	14.2	1036.4	8		66.27
				ОМЛ	2.5	0.1					
				Гр	37.7	1.2	2.5	18.2	7		
				Цер	28.6	1.0	2.0	14.3	8		
				Слад	52.3	1.9	4.0	28.7	8		
				Отл	16.9	0.6	0.9	6.1	6		
				Кит	75.3	2.3	6.5	46.9	10		
				Бјас	0.8	0.0					
	112.Висока шума китњака		6.52	УКУПНО:	213.9	7.1	15.9	114.2	8		6.52
				Брз	56.8	2.1	14.0	68.6	25		
				Бк	27.2	0.8	6.0	29.4	22		
				Цбор	10.9	1.0	3.0	14.7	27		
	113.Висока шума брезе и јасике		4.46	УКУПНО:	94.9	3.9	23.0	112.8	24		4.46
				ОМЛ	0.3	0.0					
				Гр	1.2	0.1	0.3	42.2	25		
				Слад	0.2	0.0	0.1	8.6	25		
				Трес	0.3	0.0					
				Брз	0.4	0.0	0.1	14.4	24		
				Бк	16.7	0.7	2.0	318.3	13		
				Јав	0.2						
				Смр	123.7	6.1	29.2	4661.6	26		
				Омор	4.3	0.2	1.0	164.2	26		
				Цбор	6.2	0.3	0.7	115.3	13		
				Дуг	19.4	0.8	4.5	710.3	25		
				Ари	0.4	0.0	0.1	16.5	29		
	223.ВПС смрче		144.32	УКУПНО:	173.2	8.2	37.9	6051.4	24		144.32
				Гр	2.5	0.0	0.8	98.2	34		
				Цер	21.3	0.6	2.4	309.6	12		
				Слад	0.3	0.0	0.0	2.3	6		
				Трес	7.1	0.2					
				Отл	0.9	0.0	0.1	16.4	15		
				Цјас	0.4	0.0	0.1	7.7	16		
				Кит	0.5	0.0	0.1	8.1	14		
				Јас	0.5	0.0	0.1	18.8	33		
				Брз	5.4	0.2	0.6	72.9	11		
				Бк	29.5	0.9	3.7	483.3	14		
				Смр	2.2	0.1	0.5	69.9	27		
				Цбор	207.9	7.9	24.3	3148.8	13		
				Ббор	66.0	2.5	4.7	606.9	8		
				Баг	13.4	0.4	2.9	373.6	24		
	225.ВПС борова		117.50	УКУПНО:	358.0	12.9	40.2	5216.4	12		117.50
				Отл	12.2	0.4	3.0	13.4	27		
				Јел	83.5	2.6	17.0	76.1	22		
				Смр	189.4	6.4	37.0	165.7	21		
				Цбор	1.9	0.1	1.0	4.5	59		
				Брв	126.7	8.7	23.0	103.0	20		
				ОЦет	56.3	1.7	11.0	49.3	22		
	231.ВПС ОЧЕТ		4.07	УКУПНО:	469.9	20.0	92.0	411.9	22		4.07

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА												
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
								по 1 ха	на целој пов.			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
					ЦрЈов	2.8	0.1	0.4	38.0	17		
					ОМЛ	0.5	0.0	0.8	67.9	165		
					Гр	0.9	0.0	0.3	25.7	38		
					Цер	0.2	0.0					
					Слад	0.0	.					
					Трес	0.1	0.0					
					Цјас	0.0	.					
					Јас	0.7	0.0	0.2	13.2	25		
					Брз	2.4	0.1	0.4	37.1	19		
					Бк	172.2	5.0	25.4	2247.9	17		
					Јел	0.1	.					
					Смр	20.2	1.0	3.8	337.5	21		
					Омор	5.4	0.2	0.8	67.9	16		
					Цбор	0.9	0.0	0.0	3.1	5		
					Дуг	0.4	0.0	0.0	3.3	11		
		317.Изданачка шума букве		78.99	УКУПНО:	206.7	6.5	32.2	2841.6	17		78.99
					Цер	157.5	6.3	28.0	133.7	20		
					Трес	4.1	0.2					
					Јас	6.8	0.4	2.0	9.6	32		
					Бк	14.2	0.5	3.0	14.3	23		
					Баг	17.6	1.1	3.0	14.3	19		
		307.Изданачка шума цера		4.34	УКУПНО:	200.2	8.5	36.0	171.9	20		4.34
					Гр	16.0	0.6	2.0	7.9	14		
					Слад	87.0	2.0	10.0	39.5	13		
					Трес	3.6	0.2			0		
					Бк	73.8	1.9	7.0	27.6	10		
					Ари	23.2	1.0	2.0	7.9	9		
		308.Изданачка шума сладуна		3.59	УКУПНО:	203.5	5.7	21.0	82.9	11		3.59
					Гр	23.3	0.7	4.0	8.9	19		
					Цер	2.3	0.1					
					Трес	11.7	0.3	1.0	2.2	9		
					Бк	24.8	0.7	4.0	8.9	18		
					Баг	72.1	3.1	12.0	26.8	18		
		317.Изданачка шума багрема		2.03	УКУПНО:	134.1	4.8	21.0	46.9	17		2.03
					ЦрЈов	1.4	0.1	0.4	8.6	31		
					Гр	100.6	2.8	15.9	349.1	17		
					Слад	23.0	0.5	3.7	81.5	18		
					Отл	5.3	0.3					
					Јас	7.0	0.3	1.2	25.9	18		
					Бк	19.4	0.7	3.2	69.1	18		
					Баг	44.9	1.9	6.9	151.4	17		
					Клн	8.3	0.3	1.1	23.3	14		
		306.Изданачка шума граба		19.95	УКУПНО:	210.0	6.8	32.3	709.0	17		19.95
					ЦрЈов	220.9	5.3	13.2	63.6	7		
					Гр	0.2	0.0					
					Цер	71.6	2.7	4.3	20.8	7		
					Трес	5.6	0.2	0.9	4.2	17		
					Баг	1.8	0.1	0.3	1.3	17		
		301.Изданачка шума јова		4.39	УКУПНО:	300.1	8.3	18.6	89.9	7		4.39
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
					ЦрЈов	2.9	0.1	0.2	110.3	8		
					ОМЛ	0.3	0.0	0.2	78.5	62		
					Гр	5.6	0.2	0.9	596.0	16		
					Цер	21.9	0.7	2.6	1181.6	12		
					Слад	4.8	0.2	0.6	237.2	12		
					Трес	0.4	0.0	0.0	6.4	4		
					Отл	0.8	0.0	0.1	35.9	9		
					Цјас	0.1	.	.	7.7	9		
					Кит	1.7	0.1	0.1	55.0	8		
					Јас	0.4	0.0	0.1	67.4	27		
					Брз	2.4	0.1	0.5	243.8	20		
					Бк	64.5	1.9	9.0	4157.5	14		
					Пбрс	0.1	.					
					Бјас	0.0	.					
					Јав	0.1	.					

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА													
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха	
								по 1 ха	на целој пов.				
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
					Јел	0.9	0.0	0.2	76.1	20			
					Смр	53.2	2.6	12.2	5234.6	23			
					Омор	2.7	0.1	0.5	232.2	20			
					Цбор	51.8	2.0	7.6	3359.3	15			
					Ббор	12.6	0.5	1.4	606.9	11			
					Баг	4.1	0.2	0.7	622.2	16			
					Дуг	7.3	0.3	1.7	713.6	23			
					Брв	1.3	0.1	0.2	103.0	18			
					Ари	0.2	0.0	0.0	24.4	9			
					ОЦег	0.6	0.0	0.1	49.3	20			
					Клн	0.5	0.0	0.1	29.4	14			
3706. ГЈ Комуналне шуме				386.95	УКУПНО:	240.9	8.9	38.8	17828.2	16		386.95	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ВРСТУ СЕЧЕ													
			25.Селективна прореда		ЦрЈов	1.5	0.0	0.2	28.4	13			
						Орах	0.0	.					
						ОМЛ	3.1	0.1	0.3	58.2	13		
						Гр	33.1	1.0	3.7	596.6	13		
						Цер	3.0	0.1	0.3	59.9	14		
						СЛип	0.0	.					
						Отл	15.4	0.5	1.9	346.4	16		
						ЦГрб	0.1	.					
						Кит	6.2	0.2	0.8	120.3	14		
						Јас	0.2	0.0	0.0	6.9	29		
						Бк	9.0	0.3	1.3	229.4	18		
						Пбрс	0.1	.					
						Бјас	0.3	0.0	0.0	4.0	9		
						Јел	11.3	0.4	1.8	283.0	18		
						Смр	59.2	2.3	8.1	1285.5	15		
						Омор	7.0	0.3	1.0	158.4	16		
						Цбор	41.5	1.8	4.8	760.4	13		
						Ббор	40.1	1.5	4.2	668.0	12		
						Баг	22.0	0.8	2.6	418.7	13		
						Дуг	24.6	1.0	3.6	567.2	16		
					Брв	2.4	0.1	0.3	43.3	13			
					Ари	7.9	0.3	0.8	131.0	12			
				142.42	УКУПНО:	287.8	10.5	35.7	5690.2	14		142.42	
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА													
					Гр	0.9	0.0						
					Кит	4.8	0.2	0.5	10.1	12			
					Бк	17.8	0.5	2.6	58.7	19			
					Пбрс	0.9	0.0			0			
					Јел	1.0	0.0	0.1	1.8	10			
					Смр	234.9	9.6	30.8	590.3	15			
					Омор	9.8	0.3	1.8	33.6	20			
					Цбор	6.3	0.3	0.6	10.5	10			
					Ббор	8.3	0.3	0.9	16.9	12			
					Баг	0.4	0.0	0.3	5.1	67			
	223.ВПС смрче			17.04	УКУПНО:	285.2	11.2	37.6	718.8	15		17.04	
					ОМЛ	7.7	0.2	1.0	17.9	14			
					Гр	6.7	0.2	0.8	14.8	13			
					Цер	0.5	0.0						
					ЦГрб	0.4	0.0						
					Кит	10.0	0.3	1.3	31.1	19			
					Бк	7.9	0.2	0.8	15.8	12			
					Јел	1.1	0.0	0.2	3.5	19			
					Смр	5.2	0.2	0.9	16.5	19			
					Цбор	193.7	9.2	23.0	433.5	13			
					Ббор	133.5	5.9	13.9	263.1	12			
					Баг	4.2	0.2	0.7	13.4	19			
					Дуг	0.7	0.0	0.2	3.3	28			
	225.ВПС борова			16.74	УКУПНО:	371.8	16.5	42.7	806.2	13		16.74	
					Орах	0.1	.						
					ОМЛ	0.9	0.0	0.1	5.2	10			
					Гр	6.4	0.2	0.7	43.4	12			
					СЛип	0.1	.						
					Отл	18.7	0.5	2.3	154.7	15			
					Бјас	0.4	0.0	0.1	3.5	16			
					Јел	27.8	0.9	4.4	272.7	17			
					Смр	60.3	2.2	8.5	527.8	15			
					Омор	14.6	0.6	2.0	122.6	15			

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА											
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
							по 1 ха	на целој пов.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Цбор	44.9	1.6	5.0	313.3	12		
				Ббор	59.0	2.0	6.1	382.5	11		
				Баг	0.2	.	0.0	2.6	25		
				Дуг	61.1	2.4	8.9	553.6	16		
				Брв	6.0	0.2	0.7	42.5	13		
				Ари	16.9	0.6	1.8	114.8	12		
	231.ВПС ОЧЕТ		56.63	УКУПНО:	317.3	11.1	40.6	2528.2	14		56.63
				Гр	36.9	1.4	4.6	98.0	14		
				Цер	11.6	0.5	1.3	30.4	14		
				Отл	25.9	0.9	4.1	85.9	17		
				Кит	32.0	1.2	4.0	91.0	15		
				Бк	30.7	1.1	5.1	114.9	20		
				Смр	15.0	0.7	2.0	42.9	15		
				Цбор	0.7	0.1					
				Баг	22.3	0.9	2.0	42.2	10		
	317.Изданачка шума букве		19.18	УКУПНО:	175.2	6.7	23.1	487.5	15		19.18
				ОМЛ	14.5	0.4	1.4	34.5	13		
				Гр	62.3	1.8	7.2	144.9	13		
				Цер	0.3	0.0		0			
				Отл	25.7	0.7	2.8	75.4	16		
				Бк	3.2	0.1	0.3	6.2	11		
				Смр	34.5	1.3	4.9	97.0	15		
				Баг	128.3	4.5	15.6	311.1	13		
				Дуг	1.6	0.1		0			
				Ари	9.2	0.3	0.7	13.9	8		
	315.Изданачка шума багрема		18.19	УКУПНО:	279.4	9.2	32.8	656.3	13		18.19
				ЦрЈов	14.8	0.3	1.7	27.9	13		
				Гр	162.4	4.7	17.7	355.2	15		
				Цер	13.1	0.4	1.6	28.5	15		
				Отл	11.5	0.5	1.2	24.1	14		
				Кит	0.9	0.0		0			
				Јас	1.7	0.1	0.4	7.6	31		
				Бк	13.8	0.5	1.4	30.9	15		
				Бјас	1.6	0.0		0			
				Баг	19.1	0.7	2.3	37.1	13		
	306.Изданачка шума граба		14.64	УКУПНО:	238.8	7.2	26.3	423.6	12		14.64
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ											
				ЦрЈов	1.5	0.0	0.2	28.4	13		
				Орах	0.0	.					
				ОМЛ	3.1	0.1	0.3	58.2	13		
				Гр	33.1	1.0	3.7	596.6	13		
				Цер	3.0	0.1	0.3	59.9	14		
				СЛип	0.0	.					
				Отл	15.4	0.5	1.9	346.4	16		
				ЦГрб	0.1	.					
				Кит	6.2	0.2	0.8	120.3	14		
				Јас	0.2	0.0	0.0	6.9	29		
				Бк	9.0	0.3	1.3	229.4	18		
				Пбрс	0.1	.					
				Бјас	0.3	0.0	0.0	4.0	9		
				Јел	11.3	0.4	1.8	283.0	18		
				Смр	59.2	2.3	8.1	1285.5	15		
				Омор	7.0	0.3	1.0	158.4	16		
				Цбор	41.5	1.8	4.8	760.4	13		
				Ббор	40.1	1.5	4.2	668.0	12		
				Баг	22.0	0.8	2.6	418.7	13		
				Дуг	24.6	1.0	3.6	567.2	16		
				Брв	2.4	0.1	0.3	43.3	13		
				Ари	7.9	0.3	0.8	131.0	12		
	3707. ГЈ Шуме СПМ Рача		142.42	УКУПНО:	287.8	10.5	35.7	5690.2	14		142.42
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ВРСТУ СЕЧЕ											
		25. Селективна прореда		ОМЛ	6.4	0.2	0.5	7.6	9		
				Отл	0.7	0.0					
				Бк	1.8	0.0					
				Јел	2.5	0.2					
				Смр	37.1	0.9	5.1	85.6	17		
				Цбор	270.2	4.4	22.0	358.6	10		
				Ббор	91.4	1.6	6.3	102.0	8		

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА												
ГЈ	Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
								по 1 ха	на целој пов.			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				13.20	УКУПНО:	410.0	7.4	33.8	553.8	10		13.20
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					ОМЛ	6.2	0.2	0.5	7.6	11		
					Отл	0.8	0.0			0		
					Бк	1.9	0.0			0		
					Јел	2.5	0.2			0		
					Смр	20.7	0.1	2.1	30.2	13		
					Цбор	281.5	3.9	21.0	299.0	9		
					Ббор	87.6	0.7	5.1	73.2	7		
		125.Висока шума борова		11.30	УКУПНО:	401.1	5.1	28.8	410.0	9		11.30
					Смр	601.6	28.3	126.0	50.0	21		
					Ббор	0.6	0.1					
		223.ВПС смрче		0.30	УКУПНО:	602.2	28.3	126.0	50.0	21		0.30
					ОМЛ	8.8	0.4					
					Бк	1.4	0.0					
					Јел	3.2	0.0					
					Смр	47.3	1.2	3.0	5.4	7		
					Цбор	241.1	9.2	33.0	59.5	15		
					Ббор	135.1	8.5	16.0	28.9	13		
		225.ВПС борова		1.60	УКУПНО:	437.0	19.3	52.0	93.8	13		1.60
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ												
						6.4	0.2	0.5	7.6	9		
						0.7	0.0					
						1.8	0.0					
						2.5	0.2					
						37.1	0.9	5.1	85.6	17		
						270.2	4.4	22.0	358.6	10		
						91.4	1.6	6.3	102.0	8		
		3708. ГЈ Калуђерске баре - СПМ Рача		13.20		410.0	7.4	33.8	553.8	10		13.20
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ВРСТУ СЕЧЕ												
					БВрб	0.1		0.0	150.0	13		
					Слова	0.2		0.0	250.0	14		
					Орах	0.3		0.0	100.0	4		
					ПБрес	0.1		0.0	125.0	14		
					ОМЛ	0.3		0.0	175.0	8		
					Гр	12.4	0.4	1.8	14625.0	14		
					Цер	41.5	1.2	5.4	44675.0	13		
					КрЛип	0.3	0.0	0.0	200.0	8		
					СрЛип	0.5	0.0	0.1	475.0	11		
					Слад	23.4	0.7	2.8	23600.0	12		
					Трес	1.0	0.0	0.1	450.0	5		
					Отл	0.2	0.0	0.0	125.0	7		
					Цјас	0.0						
					ЦГрб	0.4	0.0	0.1	425.0	12		
					Кит	9.2	0.3	1.0	8675.0	11		
					Јас	2.4	0.1	0.5	3800.0	19		
					Брз	1.1	0.0	0.2	1275.0	14		
					Бк	84.5	2.0	10.6	88325.0	13		
					Пбрс	1.1	0.0	0.1	1100.0	12		
					Бјас	1.8	0.1	0.2	1850.0	12		
					Јав	1.6	0.1	0.2	1650.0	13		
					Јел	0.3	0.0	0.0	300.0	13		
					Смр	7.7	0.3	1.2	9975.0	15		
					Цбор	30.3	1.6	4.9	40675.0	16		
					Ббор	12.3	0.5	1.8	15125.0	15		
					Баг	2.5	0.1	0.5	3875.0	19		
					Клн	0.3	0.0	0.1	475.0	19		
					8325.00	УКУПНО:	236.0	7.3	31.5	262475.0	13	8450.00
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА												
					БВрб	0.4		0.1	150.0	13		
					ОМЛ	0.4		0.0	25.0	2		
					Гр	5.3	0.1	0.6	1700.0	12		
					Цер	5.5	0.2	0.8	2025.0	14		
					Слад	6.4	0.2	0.7	1900.0	11		
					Треш	0.4	0.0	0.0	100.0	9		
					Отл	0.1						
					ОМЛ	0.4		0.0	25.0	2		
					Гр	3.7	0.1	0.4	1075.0	11		
					Цер	5.4	0.1	0.7	1925.0	14		

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА											
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
							по 1 ха	на целој пов.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Слад	5.9	0.1	0.6	1625.0	11		
				Треш	0.5	0.0	0.0	100.0	9		
				Отл	0.1	.					
				Цјас	0.1	.					
				ЦГрб	0.4	0.0	0.1	150.0	14		
				Кит	0.8	0.0	0.1	225.0	11		
				Јас	2.9	0.1	0.4	1050.0	14		
				Брз	0.5	0.0	0.1	225.0	17		
				Бк	245.1	5.8	30.6	79550.0	12		
				Пбрс	0.9	0.0	0.1	275.0	12		
				Бјас	2.0	0.1	0.3	825.0	16		
				Јав	0.8	0.0	0.1	225.0	11		
				Јел	0.1	.	0.0	75.0	26		
				Смр	0.4	0.0	0.1	175.0	17		
				Цбор	1.3	0.1	0.2	550.0	16		
				Баг	0.4	0.0	0.0	75.0	7		
	117.Висока једнодобна шума букве		2600.00	УКУПНО:	271.6	6.5	33.9	88150.0	12		2600.00
				БВрб	15.0		2.0	150.0	13		
				Гр	60.7	1.6	8.3	625.0	14		
				Цер	11.9	0.3	1.3	100.0	11		
				Слад	23.5	0.7	3.7	275.0	16		
				Бк	164.6	4.1	24.3	1825.0	15		
				Баг	5.1	0.2	1.0	75.0	20		
	118.Висока разнодобна шума букве		75.00	УКУПНО:	280.7	6.7	40.7	3050.0	14		75.00
				ЦГрб	24.7	0.9	3.0	75.0	12		
				Бк	78.5	1.8	10.0	250.0	13		
				Јав	29.1	1.0	4.0	100.0	14		
				Ббор	25.7	0.6	3.0	75.0	12		
	129.Висока шума букве и ц. граба		25.00	УКУПНО:	158.0	4.3	20.0	500.0	13		25.00
				Орах	4.5	0.1	0.1	50.0	2		
				Гр	11.2	0.2	2.0	925.0	17		
				Цер	216.5	5.7	26.5	12575.0	12		
				Слад	27.0	0.7	3.0	1425.0	11		
				Треш	1.5						
				Кит	2.1	0.1	0.2	100.0	10		
				Јас	0.8	0.0	0.2	75.0	20		
				Бк	13.2	0.4	2.0	950.0	15		
				Бјас	0.7	0.0					
				Смр	3.2	0.1	0.4	200.0	13		
				Баг	3.2	0.1	1.1	500.0	33		
				Клн	0.4	0.0	0.2	75.0	37		
	107.Висока шума цера		475.00	УКУПНО:	284.2	7.4	35.5	16875.0	12		475.00
				Гр	0.9	0.0	0.2	50.0	18		
				Цер	33.2	0.9	3.6	1175.0	11		
				Слад	170.8	4.6	21.3	6925.0	12		
				Треш	0.4						
				Отл	1.3	0.0	0.1	25.0	6		
				Кит	15.4	0.4	1.8	575.0	11		
				Бк	7.9	0.2	0.9	300.0	12		
				Бјас	0.3	0.0					
				Баг	3.3	0.1	0.7	225.0	21		
	108.Висока шума сладуна		325.00	УКУПНО:	233.5	6.2	28.5	9275.0	12		325.00
				Гр	2.3	0.1	0.3	50.0	14		
				Цер	18.9	0.4	2.0	300.0	11		
				Слад	3.1	0.1	0.2	25.0	5		
				Кит	193.5	4.8	23.5	3525.0	12		
				Бк	30.3	0.7	3.7	550.0	12		
				Ббор	10.0	0.5	1.2	175.0	12		
				Баг	1.3	0.1	0.7	100.0	52		
	112.Висока шума китњака		150.00	УКУПНО:	259.5	6.6	31.5	4725.0	12		150.00
				Гр	1.2	0.0					
				Цер	14.2	0.3	0.1	25.0	1		
				Слад	1.7	0.1	0.1	25.0	9		
				Треш	6.4	0.1					
				Отл	0.8	0.0					
				ЦГрб	1.2	0.1	0.1	25.0	12		

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА											
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
							по 1 ха	на целој пов.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Кит	13.4	0.4					
				Јас	39.3	1.9	11.0	1925.0	28		
				Брз	12.8	0.5	2.6	450.0	20		
				Бк	4.5	0.1					
				Јел	1.1	0.0					
				Смр	3.2	0.2					
				Цбор	3.2	0.3	0.1	25.0	4		
				Баг	1.3	0.1	0.9	150.0	65		
	113.Висока шума брезе и јасике		175.00	УКУПНО:	104.2	4.1	15.0	2625.0	14		175.00
				ОМЛ	21.6		3.0	150.0	14		
				Цер	11.8	0.4	1.5	75.0	13		
				Отл	4.7	0.1	0.5	25.0	11		
				Брз	28.2	0.8	3.5	175.0	12		
				Бк	36.3	0.7	5.0	250.0	14		
				Пбрс	6.7	0.2	1.0	50.0	15		
				Бјас	29.7	1.0	4.0	200.0	13		
				Јав	89.7	3.0	12.0	600.0	13		
	114.Висока шума јв и б. јасена		50.00	УКУПНО:	228.6	6.1	30.5	1525.0	13		50.00
				Цер	1.6	0.1	0.2	200.0	13		
				Трес	0.2						
				ЦГрб	0.5	0.0	0.1	50.0	10		
				Јас	0.3	0.0	0.0	25.0	10		
				Бк	4.7	0.1	0.7	700.0	15		
				Пбрс	1.9	0.1	0.2	225.0	12		
				Јав	0.7	0.0	0.1	100.0	15		
				Јел	1.2	0.1	0.1	125.0	10		
				Смр	38.5	1.2	5.0	4875.0	13		
				Цбор	177.6	9.1	25.0	24375.0	14		
				Ббор	86.0	3.4	11.9	11575.0	14		
	125.Висока шума борова		975.00	УКУПНО:	313.2	14.0	43.3	42250.0	14		975.00
				Јас	2.3	0.1	0.1	25.0	6		
				Брз	2.2	0.1					
				Бк	2.4	0.1	0.1	25.0	6		
				Јел	3.6	0.1	0.6	100.0	16		
				Смр	130.3	5.6	26.0	4550.0	20		
				Цбор	18.7	1.1	4.3	750.0	23		
	223.ВПС смрче		175.00	УКУПНО:	159.4	7.1	31.1	5450.0	20		175.00
				Гр	0.3	0.0					
				Цер	6.9	0.2	1.0	400.0	14		
				Слад	3.3	0.1	0.6	225.0	17		
				Треш	2.0	0.0	0.1	25.0	3		
				Кит	0.7	0.0	0.1	25.0	8		
				Брз	0.9	0.0	0.1	50.0	14		
				Бк	3.5	0.1	0.6	225.0	16		
				Јав	0.5	0.0					
				Смр	2.2	0.1	0.4	175.0	20		
				Цбор	177.3	9.5	37.2	14875.0	21		
				Ббор	41.3	1.8	8.3	3300.0	20		
				Баг	5.4	0.3	0.9	375.0	17		
	225.ВПС борова		400.00	УКУПНО:	244.4	12.1	49.2	19675.0	20		400.00
				Гр	31.4	1.0	5.0	125.0	16		
				Слад	61.9	1.9	8.0	200.0	13		
				Кит	4.8	0.4					
				Бк	35.3	0.9	4.0	100.0	11		
	317.Изданачка шума букве		25.00	УКУПНО:	133.4	4.2	17.0	425.0	13		25.00
				Пбрс	0.8		0.1	125.0	14		
				Гр	11.0	0.3	1.5	1750.0	14		
				Цер	141.1	4.3	19.9	23400.0	14		
				КрЛип	0.2	0.0	0.0	25.0	10		
				Слад	16.7	0.5	2.2	2575.0	13		
				Трш	3.1	0.1	0.2	275.0	7		
				Отл	0.1						
				ЦГрб	0.9	0.0	0.1	125.0	11		
				Кит	4.7	0.1	0.6	700.0	13		
				Јас	2.7	0.1	0.4	475.0	15		
				Брз	0.3	0.0	0.0	25.0	8		

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА											
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	СЕЧА		интензитет прореде	број наврата	радна површина ха
							по 1 ха	на целој пов.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Бк	10.2	0.3	1.5	1725.0	14		
				Бјас	1.8	0.1	0.1	150.0	7		
				Цбор	0.6	0.0	0.1	75.0	12		
				Баг	4.8	0.2	0.7	825.0	15		
				Клн	1.0	0.0	0.2	225.0	20		
	307.Изданачка шума цера		1175.00	УКУПНО:	199.9	6.2	27.6	32475.0	14		1175.00
				Гр	1.7	0.1	0.3	175.0	18		
				Цер	31.5	1.0	3.8	2075.0	12		
				Слад	152.3	4.5	18.2	10000.0	12		
				Треш	0.3	0.0					
				Кит	5.4	0.2	0.6	350.0	12		
				Брз	1.1	0.0	0.1	50.0	8		
				Бк	7.9	0.2	0.9	500.0	11		
				Бјас	0.8	0.0	0.1	25.0	5		
				Цбор	0.4	0.0	0.1	25.0	13		
				Баг	1.0	0.0	0.2	100.0	17		
	308.Изданачка шума сладуна		550.00	УКУПНО:	202.5	6.0	24.2	13300.0	12		550.00
				Гр	2.0	0.0	0.4	125.0	20		
				Цер	25.6	0.6	2.7	800.0	10		
				Слад	1.7	0.1	0.3	100.0	20		
				Кит	90.5	2.6	10.3	3075.0	11		
				Јас	1.3	0.1	0.3	100.0	26		
				Брз	7.5	0.3	0.8	250.0	11		
				Бк	5.1	0.1	0.7	200.0	13		
				Бјас	0.5	0.0					
				Цбор	0.6	0.1					
				Баг	6.1	0.3	1.8	525.0	29		
	312.Изданачка шума китњака		300.00	УКУПНО:	140.9	4.2	17.3	5175.0	12		300.00
				Гр	83.8	2.9	13.7	1025.0	16		
				Цер	25.7	1.3	1.7	125.0	6		
				Слад	5.7	0.2	0.7	50.0	12		
				Отл	7.6	0.1	0.7	50.0	9		
				Кит	7.7	0.2	0.7	50.0	9		
				Бк	10.1	0.2	1.0	75.0	10		
				Клн	1.6	0.1	0.3	25.0	20		
	315.Изданачка шума багрема		75.00	УКУПНО:	142.1	4.9	18.7	1400.0	13		75.00
				СЈова	2.9		0.4	250.0	14		
				Гр	98.0	2.9	13.9	8675.0	14		
				Цер	18.0	0.5	1.9	1175.0	10		
				КрЛип	0.7	0.0	0.1	50.0	11		
				СрЛип	0.3	0.0	0.0	25.0	14		
				Слад	2.4	0.1	0.2	150.0	10		
				Треш	1.1	0.0	0.1	50.0	8		
				Отл	0.4	0.0	0.0	25.0	11		
				Кит	0.9	0.0	0.1	50.0	9		
				Јас	0.8	0.0	0.1	75.0	16		
				Брз	0.6	0.0	0.1	50.0	13		
				Бк	10.8	0.3	1.1	700.0	10		
				Пбрс	4.1	0.1	0.4	225.0	9		
				Бјас	0.7	0.0					
				Баг	6.3	0.2	0.9	575.0	15		
				Клн	0.2	0.0	0.1	50.0	39		
	306.Изданачка шума граба		625.00	УКУПНО:	147.9	4.3	19.4	12125.0	13		625.00
				Орах	5.7		0.4	50.0	7		
				Гр	2.2	0.0	0.2	25.0	9		
				Цер	19.7	0.5	2.6	325.0	13		
				СрЛип	34.4	0.8	3.6	450.0	10		
				Јас	3.5	0.1	0.4	50.0	11		
				Бк	23.9	0.7	3.2	400.0	13		
				Пбрс	19.1	0.7	2.6	325.0	14		
				Бјас	38.3	1.3	5.2	650.0	14		
				Јав	38.4	1.3	5.0	625.0	13		
				Баг	3.9	0.1	0.8	100.0	20		
				Клн	7.3	0.2	0.8	100.0	11		
	316.Изданачка шума ОТЛ		125.00	УКУПНО:	196.4	5.8	24.8	3100.0	13		125.00
				КрЛип	75.0	3.1	5.0	125.0	7		

ПЛАН ПРОРЕДНИХ СЕЧА											
ГЈ Општина	газдинска класа	Врста сече	површина радова ха	Врста дрвећа	запремина по 1 ха м3	прираст по 1 ха м3	С Е Ч А		интензитет прореде	број наврага	радна површина ха
							по 1 ха	на целој пов.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Баг	61.9	2.7	10.0	250.0	16		
	301.Изданачка шума јова		25.00	УКУПНО:	136.9	5.9	15.0	375.0	11		25.00
РЕКАПИТУЛАЦИЈА ЗА ГАЗДИНСКУ ЈЕДИНИЦУ											
				БВрб	0.1		0.0	150.0	13		
				СЈова	0.2		0.0	250.0	14		
				Орах	0.3		0.0	100.0	4		
				ПБрес	0.1		0.0	125.0	14		
				ОМЛ	0.3		0.0	175.0	8		
				Гр	12.4	0.4	1.8	14625.0	14		
				Цер	41.5	1.2	5.4	44675.0	13		
				КрЛип	0.3	0.0	0.0	200.0	8		
				СрЛип	0.5	0.0	0.1	475.0	11		
				Слад	23.4	0.7	2.8	23600.0	12		
				Треш	1.0	0.0	0.1	450.0	5		
				Отл	0.2	0.0	0.0	125.0	7		
				Цјас	0.0						
				ЦГрб	0.4	0.0	0.1	425.0	12		
				Кит	9.2	0.3	1.0	8675.0	11		
				Јас	2.4	0.1	0.5	3800.0	19		
				Брз	1.1	0.0	0.2	1275.0	14		
				Бк	84.5	2.0	10.6	88325.0	13		
				Пбрс	1.1	0.0	0.1	1100.0	12		
				Бјас	1.8	0.1	0.2	1850.0	12		
				Јав	1.6	0.1	0.2	1650.0	13		
				Јел	0.3	0.0	0.0	300.0	13		
				Смр	7.7	0.3	1.2	9975.0	15		
				Цбор	30.3	1.6	4.9	40675.0	16		
				Ббор	12.3	0.5	1.8	15125.0	15		
				Баг	2.5	0.1	0.5	3875.0	19		
				Клн	0.3	0.0	0.1	475.0	19		
9162.Бајина Башта -приватно			8325.00	УКУПНО:	236.0	7.3	31.5	262475.0	13		8325.00